

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

SİVAS KATLIAMI

ve ŞERİAT

Lütfi Kaleli

ALEV YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

2. BASIM

ALEV YAYINEVİ
PİYERLOTİ CADDESİ 17/4,
34400 ÇEMBERLİTAŞ, İSTANBUL
TEL: (0212) 516 84 64

ALEV YAYINLARI: 33
KÜLTÜR DİZİNİ: 21

SİVAS KATLİAMI ve ŞERİAT
© LÜTFİ KALELİ
© ALEV YAYINEVİ, 1994

ISBN 975-335-012-0

BİRİNCİ BASIM: TEMMUZ 1994

DİZGİ ve OFSET HAZIRLIK: ALEV YAYINEVİ
KAPAK TASARIM: BOYUT GRAFİK
BASKI: YÖN MATBAASI
CİLT: EMEK MÜCELLİTHANESİ

LÜTFİ KALELİ

SİVAS KATLIAMI
ve
ŞERİAT

2 Temmuz 1939 Malatya merkez doğumlu olan Lütfi Kaleli, yoksul ve kalabalık bir ailenin çocuğu olarak ancak ortaokul ikiye dek okuyabildi. 1952'de başladığı basımevi çıraklığından ustalığa yükseldi. Askerlik sonrası 1961'de kendi basımevini kurdu. 9 Nisan 1962'de çıkarttığı SEBAT adlı günlük yerel gazetesinde yazmaya başladı. Yazılarından dolayı soruşturmalara uğradı. Bu arada siyasal, sosyal ve kültürel etkinliklerde bulundu. Malatya Gazeteciler Cemiyeti ile Halkevleri Malatya şubesinin yeniden kuruluşuna katıldı ve her iki örgütün Sekreterliği'ne getirildi. CHP İl Yönetim Kurulu'nda görev aldı (1968-70); Belediye Meclis Üyeliği'ne seçildi (1969); Bütçe Komisyonu sözcülüğü ile İmar Komisyonu Başkanlığı'nı yaptı. Atatürk Ortaokulu ve Turan Emeksiz Lisesi Koruma Dernekleri Başkanlıklarını üstlendi. Öğretmen Boykotu ve gençlik hareketlerini destekledi. 12 Mart darbesinde sonra 18 Mayıs 1971 sabahı gözaltına alındı, Diyarbakır Sıkıyönetim emrine gönderildi. Serbest bırakılınca Ağustos 1971'de Malatya'dan ayrıldı, İstanbul'a yerleşti. 1974'te kurulan Türkiye Yazarlar Sendikası'nın (TYS) ilk üyelerinden oldu ve Yayın Yar Kurulu ile Denetim ve Yönetim Kurullarında görevler üstlendi. Bu hizmetlerinden dolayı TYS'nin 20. yaşını kutlama töreninde Onur Plaketi aldı. Halen TYS Denetleme Kurulu Başkanı ve Semah Kültür ve Araştırma Vakfı'nın kurucu Genel Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Gazete yazarlığından öykü ve roman yazarlığına geçen ve son yıllarda Anadolu kültür yapısında önemli yeri olan Alevilikle ilgili araştırma çalışmasına yönelen Lütfi Kaleli, yurtiçi ve yurtdışı çeşitli etkinliklere konuşmacı olarak çağrılmaktadır. Pir Sultan Abdal Kültür Şenliği'ne de konuşmacı olarak çağrıldı. 2 Temmuz 1993 günü şeriatçıların yaktığı Madımak Otelinden Aziz Nesin'le birlikte ölümden kılpayı kurtuldu.

Lütfi Kaleli'nin yayınlanmış yapıtları şunlardır:
Öyküler: İsdanbıllı Gardaşım (Zöhre Bacı'dan Mektuplar 1972), Dişliler Arasında (1973), Dönek (1978).
Çocuk Öyküleri: Gül Üreten Kız (1980), Horoz Şekeri ile Badem Şekeri (1980). **Romanlar:** Görgü (1972), Haşhaş (1974), Kardeşlerin Kini (1976), Vakarlı Mamo (1980), Kooperatif Vurgunu (1990-1992), Köşker İmam (1992). **Araştırma-İnceleme-Derleme:** Kimliğini Haykırın Alevilik (1990, 2.basım 1993), Tapılacak İlah (1991), Alevi-Sünni İnançında Mevlana, Yunus ve Hacı Bektaş Gerçeği (1993, 2.basım 1994)

İÇİNDEKİLER

Ön Vurgu.....	7
Ön Hazırlık	11
Bildiriler.....	16
Aziz Nesin'in Konuşması.....	19
Yerel Basın Tahrik Ediyor.....	28
Eylemli İlk Tahrik.....	29
Kanlı Olaylar Başlıyor	33
Yak Ula Yak.....	35
Emniyet'in Telsiz Konuşması.....	36
Vali Ahmet Karabilgin'in Raporu ve Sorumlular.....	41
Vali'nin Yetkisi ve Havada Kalan Emirler.....	51
Emniyet Müdürü	52
Polis Müdahale Etmiyor.....	52
Aczmendiler	54
Baş Sorumlu, Temel Karamollaoğlu.....	55
Olayı Saptıran Yetkililer.....	56
Basından Haberler	58
Aziz Nesin'in Basın Toplantısı.....	66
Şehitler	81
Kurşunla Öldürülme İddiası.....	108
Kurşunla Öldürülenler.....	109
Kurşunla Yaralananlar	111
Ölümün Eşiğinden Dönenler.....	113
Yaşayarak Ölenler	116
Yaralıların Listesi	117
Yara Almadan Kurtulanlar.....	119
Tutuklananların Listesi.....	119
Nesin ve Karamollaoğlu İle Söyleşi.....	120
<i>Leyla Tavşanoğlu</i>	
Cumhuriyetimizin 70. Yılında: Geri Vites.....	129
<i>Ali Yüce</i>	
Kaçıncı Kerbela	132
<i>Muharrem Yazıcıoğlu</i>	
Ezilenler, Örgütlenin Susmayın	134
<i>Ozan Şahturna</i>	
Hasret'in Türküsü	135
<i>Gülsüm Akyüz</i>	
Al Ateşini Ver Tanrılığını Promethe.....	137
<i>Rıza Aslan</i>	
Ölüm Ölür Biz Ölmeyiz.....	139
<i>Battal Pehlivan</i>	
Sivas Katliamı ve Sonrası.....	150
<i>Murtaza Demir</i>	

Devlet Bilincimiz Bulanırsa Daha Çok Sivaslar Yaşarız.....	154
<i>Ali Balkız</i>	
Siyasi Sahtekarlık Yapıyorlar.....	161
<i>Arif Sağ</i>	
Prof. Dr. Cevat Geray'ın Değerlendirmesi.....	163
Oy Kaygısı İle Şeriatçılara Göz Yumuldu.....	164
<i>Sami Karaören</i>	
Ölüme Doğru Adım Adım.....	169
<i>Mehtap Yücel</i>	
Cehennemde 7 Saat.....	174
<i>Hidayet Karakuş</i>	
Sivas'ı Gerçekten Yaşadık Mı?.....	189
<i>Cafer Can Aydın</i>	
Kalabalığın Sesleri Ensemdeydi.....	196
<i>Zerrin Taşpınar / Mustafa Ekmekçi</i>	
Ateşi Öpenlerin Türküsü.....	206
<i>İlhan Cem Erseven</i>	
Ağlama... Gülme... Anla.....	213
<i>Cengiz Gündoğdu</i>	
Sivas Günlüğü.....	220
<i>Burhan Günel</i>	
Sivas: Şenlik'ten Katliama.....	227
<i>Öner Yağcı</i>	
Pir Sultanlar Tükenmez.....	233
<i>Bekir Delibaş</i>	
Katliamda Milli Gençlik Vakfı İmzası Var.....	237
<i>Rıza Aydoğmuş</i>	
Açılın Kapılar Sivas'a Gidelim.....	239
<i>Lütfi Kaleli</i>	
Tarih Bağışlamaz.....	293
<i>Özdemir İnce</i>	
Ölü Ozanlar Kenti: Sivas.....	303
<i>Çetin Yiğenoğlu</i>	
TBMM Araştırma Komisyonu'na Verilen Raporlar.....	325
TBMM Araştırma Komisyonu Raporu.....	338
Dışarıdan Gazel Okuyan Meclis.....	378
Madımak Yangını Meclis'e Sıçradı.....	380
<i>Ali Balkız</i>	
Bir Belge.....	385
ÇHD'nin Bilgilendirmesi.....	391
Teşhis Edilen Sanıklar Tahliye Ediliyor.....	396

ÖN VURGU

Herkesin bilerek veya bilmeyerek tartışmalara katılıp kendince sonuçlar çıkarttığı Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri ve Sivas Katliamı ile ilgili doğru bilgileri, olayı sıcak yaşayan ve ölümden kılpayı dönen arkadaşlarımla birlikte anlatmaya çalışacağız. Bu çalışmamıza katkı sağlayan sevgili dostum rahmetli Battal Pehlivan ve Ali Balkız ile diğer tüm dostlarıma teşekkür ediyorum.

Amacımız, Sivas Katliamı'nı bütün boyutlarıyla anlatmak ve tarihe kalıcı doğru bilgiler içeren bir belge bırakmaktır. Kuşkusuz, bu çalışmamızda yine de eksik bıraktığımız yanlar olabilir. Bu konuda bize yapacağınız uyarılar için şimdiden teşekkür ederiz.

Son sözü ilkten söylemenin tezcanlılığıyla şu iki şeyin altını çizmek istiyoruz. Birincisi, Sivas Katliamı'nı, bir Alevi-Sünni çatışması gibi göstermek yanlıştır. Birkez bu katliamda çatışma yoktur; örgütlü, organizeli binlerce insanın, İslami cihada kalkışıp şeriat devleti isteyerek bir avuç aydına saldırması vardır. O bir avuç aydın, salt Alevi değildir. Örneğin, olayın çıkışına neden olduğu söylenen Aziz Nesin, Sünni kökenli bir yazardır. Ozan Cahit Külebi, edebiyat elıştırmeni-araştırmacı yazar Asım Bezirci, ozan-yazar Metin Altıok, ozan-yazar Ali Yüce ve eşi, Prof.Dr.Cevat Geray ve eşi, öykücü yazar Hidayet Karakuş ve eşi, öykücü yazar Öner Yağcı ve eşi, öykücü yazar Burhan Günel, denemeci yazar Cengiz Gündoğdu, gazeteci-yazar Sami Karaören, ozan Dr.Behçet Safa Aysan, ozan Uğur Kaynar, ozan Zerrin Taşpınar, ozan Berrin Taş, gazeteci Mehtap Yücel, gazeteci Cemile Çakır gibi Sünni kökenli daha birçok dostlarla birlikte Alevi kökenli yazarlar, ozanlar ve sanatçılar biraraya gelmişler, Alevi-Sünni ayırımı yapmadan Pir Sultan Abdal şenliğine katılarak halkların kardeşliğini seslendirmek istemişlerdir. Ama siyasallaşan şeriatın azgın saldırısıyla karşılaşmışlardır. Katliama dönüşen bu saldırı, salt Aleviye yönelik bir saldırı değildir. Evet, tarihten gelen Alevi düşmanlığı da bu katliamda rol oynamıştır; ama esas hedef Atatürk ilkeleri, cumhuriyet, laiklik ve demokrasi olmuştur.

Biz, bu gerçeği kitabın ilerleyen sayfalarında tekrar tekrar vurgulayacağız ve diyeceğiz ki, oy almak için Pir Sultan'ın “Gelin

Canlar Bir Olalım’’ deyişinden medet uman Refah Partisi, Sivas’ta Pir Sultan şenliğine tahammül edememiş, Pir Sultan’a benzettiği ozanlar anıtını büyük bir kinle kırmış, bu katliamın baş sorumlusu olmuştur.

Altını çizmek istediğimiz ikinci konu ise, yasama ve yürütme erkiyle birlikte tüm siyasi partilerin Sivas Katliamı karşısında pek duyarsız kalmaları, hatta azgınlaşan şeriata yandaş durmalarıdır.

Evet, Menemen Olayı’ndan bin kat daha fazla tehlike sinyali veren Sivas Katliamı’nda devlet, saldırgan şeriata yenik düşmüştür.

Evet, Sivas katliamı karşısında kararlılık göstermeyen; cumhuriyet rejimini, laikliği ve demokrasiyi korumak için en ufak bir gayret sarf etmeyen devlet yetkilileri, Atatürk’e ve O’nun ilkelerine karşı suç işlemişlerdir.

Bu nedenle biz, 15 Şubat 1994 günü Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi’ne verdiğimiz ifadede, şunların da sanık sandalyesine oturtularak sorgulanmalarını yazılı olarak istedik:

Bu olayı en yakın yaşayan görgü tanığı olarak diyorum ki; Sivas Olayı, sadece Sivas’la sınırlı değildir. Bu olayla, Türkiye’nin laikliğini, demokrasisini, cumhuriyetini tehdit eden siyasallaşmış şeriatın gücü gösterilmiştir. Tam 8 saat Sivas’ta olması gereken devlet olamamış, sokakta oluşan ve şeriat devleti kurmayı seslendiren onbini aşkın örgütlü kalabalık, insanları suçlamışlar; onları şeriat kurallarına göre sorgulayıp yargılamışlar ve aldıkları ölüm kararını, oteli yakarak infaz etmişlerdir. Bu toplu katliam, ülkeyi yönetenlerin bilgisi dahilinde, şeriat adına güpegündüz polisin ve askerin gözleri önünde olmuştur...

O nedenle Sivas Katliamı’ndan sorumlu ve suçlu olanları geniş düşünüyorum. Burada yargılananların yanı sıra sanık sandalyesine oturtup şunların da yargılanmasını istiyorum:

1- Laik cumhuriyeti kuran Atatürk’ün makamında oturup, “Benim halkımla polisimi karşı karşıya getirmeyin” dediği için polisin müdahale etmesini önleyerek şeriat ayaklanmasına dolaylı destek veren Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel.

2- Van’daki otel yangını ile Sivas Katliamı’nı ayırtedemeyecek kadar olaya yabancı ve ilgisiz duran; her miting konuşmasında ağzı ezanlı olarak nutuk çekip şeriata cesaret veren Başbakan Tansu Çiller.

3- Olaydan bilgisi olmasına rağmen, gereken önlemi almakta iradeli davranmayan o dönemin Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü.

4- Ankara'da oturup salt Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun bilgilendirmesiyle olayı değerlendiren ve katliamın önlenmesi için en ufak bir gayret göstermeyen, sonra da bu katliamın tek sorumlusu olarak Aziz Nesin'i gösterip, cihada kalkışan şeriatçıları kollayan ve koruyan dönemin İçişleri Bakanı Mehmet Gazioglu.

5- Katliam esnasında ve sonrasında şeriat ayaklanmasına karşı inandırıcı ve etkin tavır almayan parlamentodaki tüm siyasi parti başkan ve temsilcileri...

6- "Mücahit Temel" diyerek övgüyle yüceltilen; ve Kültür Merkezi saldırısındaki konuşmasında "Bir defa şöyle bir fatiha okuyalım. Şunların ruhuna el fatiha" diyelim kışkırtmasıyla kalabalığı çoşturan; Vali'nin buyruğunu hiçe sayıp kalabalığın dağılması için tazyikli su sıkmayan; yangını söndürmek için 500 metre ilerideki itfaiyenin gelmesini geciktiren; böylece can değil, ceset toplattıran Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu.

7- Emrinde 6000 asker olmasına rağmen, kendisinden yardım istendiği halde Vali'ye gereken desteği vermeyen Tugay Komutanı Ahmet Yücetürk.

8- Kalabalığı kışkırtanların başında gelen ve olay sonrası sokağa çıkma yasağına rağmen yurt dışına kaçırılan Refah Partili Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak.

9- Her vesile ile irticayı iktidara taşımak için şeriatı siyasallaştırarak bayraklaştıran Refah Partisi yöneticilerinin tümü.

10- Sivas'ta yayınlanan yerel gazete sahipleri ve yöneticileri.

11- Cinayet için cihada kalkışan kalabalığın en önünde ve en arkasında yer alan herkes... Bu kalabalığa bir gün önce yataklık yapan Sivas'taki yurt sorumluları...

12- Laik devlet yapısında yer almaması gereken Diyanet İşleri'ne bağlı faaliyet gösteren ve şeriatı siyasallaştırarak camileri Refah Partisi'nin ocak-bucak teşkilatı haline dönüştürüp cuma namazlarında cihat çağrıları yapan imamlar, vaizler, müftüler...

Şu anda mahkemenizde yargılananlar azdır. Buradakileri teşhis etsek de etmesek de, o gün Sivas'ta kıyama kalkışmış olan binlerce

10 SİVAS KATLİAMI ve ŞERİAT

kişi bu katliamdan dolayı suçludur.

Atatürk’e, cumhuriyete, laikliğe, demokrasiye ve insanlık için güzel olan herşeye düşmanlık besleyerek “Yak ula yak” sesleri arasında oteli ateşe verenler; “Allahu ekber” nidalarıyla onları büyük bir haz duyarak yüklendirenlerin hepsi suçludur...

Bunlara cesaret veren, teşvik eden, yandaş görünen; devlet birimlerinde yer alıp onlarla birlikte hareket eden, onları koruyup kollayan herkes sorumlu ve suçludur.

Devlet kademelerinde sorumluluk taşıyan herkesten, Atatürk adına, laiklik, cumhuriyet, demokrasi adına şikayetçiyim. Bunlar da sanık sandalyesine oturtulmalı, sorgulanmalı; suçları sabitleşenler, geleceğin aydınlık Türkiye için mutlaka cezalandırılmalıdırlar...

14 Şubat 1994

Lütfi KALELİ

Sivas Katliamı Müşteekilerinden

ÖN HAZIRLIK

1993 Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'nin ön hazırlıkları aylar öncesinden başlamıştır.

1988 yılında kurulan Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği, bu yıl dördüncüsünü düzenlediği kültür etkinliğini iki aşamalı düşünmüş, ilk iki günü (1-2 Temmuz 1993) Sivas merkezinde, son iki günü (3-4 Temmuz 1993) Banaz Köyü'nde programlamıştır.

Dernek yöneticileri istemişlerdir ki, üç yıldır Banaz köyünde düzenledikleri iki günlük anma ve kültür şenliğini daha da zenginleştirip kent merkezine de kaydırsınlar. Böylece Anadolu kültürünün önemli temel taşlarından biri olan Pir Sultan Abdal'ı şanına uygun anmış olsunlar. Tüm güzel değerlerimiz gibi, özellikle edebiyat dünyasında yüzakımız olan Yunus Emre gibi, Pir Sultan Abdal da her yıl gelenekselleştirilen törenlerle ulusal ve uluslararası düzeyde anılmış olsun...

Evet, bu düşünceyle hareket edilmiş; Pir Sultan Abdal'ı anma etkinliklerini, daha geniş katılımlı bir kültür şenliğine dönüştürüp gelenekselliğin ilkini 1993 yılında başlatmayı uygun bulmuşlar.

Bu nedenle Kültür Bakanı Fikri Sağlar ile görüşülmüş, bakanlığın maddi ve manevi katkısı sağlanmış; Sivas Valiliği'nden destek alınmıştır.

Bu kapsamlı çalışmanın ulusal ve uluslararası ses getirebilmesi için dünyaca ünlü isimler aranmış, başta Aziz Nesin olmak üzere diğer yazar, ozan, bilimadamı ve sanatçılar saptanmıştır. Bunlarla görüşülmüş onayları alınmıştır. Böylece hazırlanan program, haftalar öncesi basılmış, dağıtılmış ve afişe edilmiştir.

Biz bu programı olduğu gibi size sunmayı uygun bulduk:

GELENEKSEL IV. PİR SULTAN ABDAL KÜLTÜR ETKİNLİKLERİ

1- 2 Temmuz SİVAS 3- 4 Temmuz BANAZ P R O G R A M

(Kültür Bakanlığının katkılanı ile)

GELENEKSEL IV. PİR SULTAN ABDAL KÜLTÜR ETKİNLİKLERİ

DÜZENLEME KOMİTESİ ÜYELERİ

Murtaza DEMİR

(Komite Başkanı ve Pir Sultan Abdal Kül. ve Tan. Der. Gn. Bşk.)

**Mehmet TALAY
Av. Kahruman AYTAÇ**

(Sivas İl Kültür Müdürü)
(Tunceliler Dayanışma Vakfı Başkanı)

Av. Necati YILMAZ

(Divriği Kültür ve Yardımlaşma Derneği Başkanı)

Celal ÇELİK

(Anadolu Kültürlerini Koruma ve Arş. Vakfı Gn. Sek.)

Rıza AYDOĞMUŞ

(Pir Sultan Abdal Kül. ve Tan. Der. Gn. Bşk. Yrd.)

Yusuf YALÇINER

(Pir Sultan Abdal Külve Tan. Der. Gn. Sym.)

Alaaddin BIRCAN

(Pir Sultan Abdal Kül. ve Tan. Der. Ist. Şb. Bşk.)

Haydar ÇETİN

(Pir Sultan Abdal Kül. ve Tan. Der. İzmir Şb. Tem.)

Gülhan ÖZKAN

(Pir Sultan Abdal Kül. ve Tan. Der. Gn. Mrk. Kadın Kom. Bşk.)

Cevat ÜSTÜN

(Pir Sultan Abdal Kül. ve Tan. Der. Gn. Mrk. Gençlik Kom. Bşk.)

SİVAS İL KOMİTE ÜYELERİ

Rıza AYDOĞMUŞ

(Pir Sultan Abdal Kül. ve Tan. Dm. Gn. Bşk. Yrd.)

Burhaneddin YURDAGÜL

(İnsan Hakları Derneği Sivas Şb. Bşk.)

Murtaza TÜRKAN

(Banaz Pir Sultan Abdal Derneği Başkanı)

Ahmet Cengiz ULU

(Anadolu Sanat Ortamı - ASO)

Hidayet YILDIRIM

(İnsan Hakları Derneği)

Mustafa LODOS

(Tüm Sağlık-Sen Sivas Şb. Başkanı)

Kamil ALPTEKİN

(Tanım-Sen Sivas Şb. Başkanı)

Dursun YILDIRIM

(Cevher-İş Sendikası Divriği Şb. Sek.)

Yaşar KARADENİZ

(Gazeteci)

1 TEMMUZ 1993 PERSEMBE (SIVAS)**Saat : 9.30**

Yer : Sivas Kültür Merkezi
Dinleti : Arif Sağ

Saat : 10.00

Yer : Sivas Kültür Merkezi
 - Atatürk Anıtına Çelenk Konulması
 - Açılış ve Saygı Duruşu
 - Genel Başkan **Murtaza Demir**'in Konuşması
 - Sivas Valisi **Ahmet Karabılgin**'in Konuşması
 - Kültür Bakanı **Fikri Sağlar**'ın Konuşması
 - **Aziz Nesin**'in Konuşması
 - Semah Gösterisi
 - Sivas Anadolu Sanat Ortamı ve Sivas Halkevi
 Şubesi Halk Oyunları Ekipleri

Sunan : Ali Balkız

Saat : 14.00

Yer : Sivas Buruciye Medresesi
 - Kitap Sergilerinin Açılması
 - Fotoğraf Sergilerinin Açılması
 Yazarların İmza ve Söyleşilerinin Başlatılması
 (Aziz Nesin, Asım Bezirci, Afşar Timuçin, Aydın Çubukçu, Hasan Uysal, Cengiz Gündoğdu, Öner Yağcı, Lütfi Kaleli, Battal Pehlivan, Metin Albok, Hüseyin Yurttaş, Hidayet Karakuş, Aydoğan Yavaşlı, Zeki Büyüktanır, Behçet Aysan, Hüseyin Atabaş, Ali Yüce, Uğur Kaynar, Haydar Ünal, İlhan Cem Erseven, Burhan Günel, Lütfiye Aydın, Zerrin Taşpınar, Ali Balkız)

Saat : 17.00

Yer : Sivas Kültür Merkezi
Dinleti : Hasret Gültekin

Saat : 17.30 PANEL

Yer : Sivas Kültür Merkezi
Konu : **Çağların Pir Sultanlarından Günümüz Pir Sultanlarına**

Panelistler :

- Asım Bezirci (Araştırmacı-Yazar)
- Prof. Afşar Timuçin (Araştırmacı-Yazar)
- Aydın Çubukçu (Araştırmacı-Yazar)
- Hüseyin Gülkanat (Araştırmacı-Yazar)

Yöneten : Sami Karaören (Gazeteci-Yazar)

Saat: 20.00 HALK GECESİ

Yer : 4 Eylül Kapalı Spor Salonu
 - Gecenin Açılış Konuşması

KATILAN SANATÇILAR

- Musa Eroğlu
- Muhlis Akarsu
- Gülşen Altun
- Ali Çağan
- Hasan Hüseyin Demirel
- Azmi Toğuzata
- İsmail Kaya
- Nesimi Çimen
- Ozan Çağdaş
- Ömer Şan
- Hasan Tatar
- İsmail Kaya ve Semah
- Halk Oyunları

Sunanlar : Meltem Demir-Ali Çağan

Not : Girişler Biletlidir. (10.000.-TL)

Saat : 20.00 SLAYT GÖSTERİLERİ

- Yer :** Buruciye Medresesi
- Çerkes Karadağ (Fotoğraf)
 - Asaf Koçak (Karikatür)
 - Gülnaz Çolak (Fotoğraf)
 - Mehmet Özer (Fotoğraf)
 - Ayşe Gürocak (Fotoğraf)

Sunan : Ayşe Gürocak

SİNEMA GÜNLERİ

1 - 7 Temmuz günleri, hergün saat 21.00 de Kongre Müzesi Bahçesinde, ücretsiz, film gösterileri yapılacaktır.

Filmler :

- Uzun İnce Bir Yol
- Raziye
- Kurşun Adres Sormaz
- Gizli Yüz
- Cazibe Hanımın Gündüz Düşleri
- Düş Gezginleri
- Her Gece Bodrum
- Falaka (Çizgi Film)
- Süper Kelaynaklar (Çizgi Film)

2 TEMMUZ 1993 CUMA (SIVAS)

Saat : 10.00 - 13.00

- Yer** Buruciye Medresesi
- Yazar ve Şairlerin imza ve söyleşileri (devam)
- Sergiler devam ediyor.

Saat : 14.00

- Yer** Sivas Kültür Merkezi
Dinleti **Arif Sağ**

Saat : 14.30 PANEL

- Yer** Sivas Kültür Merkezi
Konu: Medya ve Emperyalizm
Panelistler :
- Sami Karadiren (Cumhuriyet)
- Raif Türk (Özgür Gündem)
- Şükrü Günbulut (Aydınlık)
- Mustafa Yalçınar (Gerçek Dergisi)
- Soner Doğan (Sivas Hürdoğan Gazetesi)
Yöneten : Hasan Uysal (Gazeteci-Yazar)

Saat : 20.00 TİYATRO

- Yer** Sivas Kültür Merkezi
Oyunun Adı **PIR SULTAN ABDAL**
Yazar **Erol Toy**
Yöneten **Muammer Çiçek**
Oynayanlar : Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma
Derneği Tiyatro Topluluğu
Not : Girişler Biletlidir. (10.000.-TL)

Saat : 20.00 ŞİİR AKŞAMI

- Yer** : Buruciye Medresesi
- Pir Sultan Şiirleri
- Pir Sultan'dan Şiirler
- Şairlerden Şiirler
Metin Altıok, Hüseyin Yurttaş, Hidayet Karakuş,
Aydoğan Yavaşlı, Ali Yüce, Zerrin Taşpınar, Behçet
Aysan, Hüseyin Atabaş, Uğur Kaynar, Haydar Unal,
Zeki Büyüktanır
- İnsancıl Dergisi (Okuma Tiyatrosu- Pir Sultan Şiirleri)
Yöneten : Metin Altıok

(BANAZ'a Göç!...)

3 TEMMUZ 1993 CUMARTESİ (BANAZ)

Saat : 10.00

- Yer** : Anfi Tiyatro
- Pir Sultan Abdal Anıtına Çelenk Konulması ve
Saygı Duruşu
- Genel Başkan **Murtaza Demir**'in Konuşması
- Sivas Vali i **Ahmet Karabilgin**'in Konuşması
- **Asım Bezirci**'nin Konuşması
- **Aziz Nesin**'in Konuşması
- Özcan İsmail Kaya ve Semah

Saat : 13.00

- Yer** Şenlik Alanı-Anıt Çevresi
- Fotoğraf Sergilerinin Açılması
- Kitap Sergilerinin Açılması
- Yazar ve Şairlerin imza ve söyleşilerinin başlatılması
Not : Bu Etkinlikler Kendi Standlarında İki Gün Boyun-
ca Saat: 13-18 arasında devam edecektir

Saat : 14.00

- Yer** Anfi Tiyatro
Dinleti **Mahzuni Şerif**

Saat : 14.45 PANEL

- Yer** Anfi Tiyatro
**Konu: Anadolu Kültürel Yapısının
Oluşumu ve Zenginliği**
Panelistler :
- Doç. Atilla Erden (Antropolog-Halkbilimci)
- Cengiz Gündoğdu (Eleştirmen-Yazar)
- Öner Yağcı (Yazar)
- Kemal Soyler (Yük.Mimar-Araştırmacı)
Yöneten : Ali Balkız (Yazar)

Saat : 16.45 OZANLARDAN DİNLETİLER

- Yer** Anfi Tiyatro
- Arif Sağ
- Hasret Gülteki
- Ali Çağın
- Edibe Suları
- Nesimi Çimen
- Dertli Divanı
- Halil Yalçınar
- Nuri Kılıç
- Süleyman Özkan

Saat : 20.30 TİYATRO**Yer** Anfi Tiyatro**Oyunun Adı** **PIR SULTAN ABDAL****Yazan** **Erol Toy****Yöneten** **Muammer Çiçek****Oynayanlar** Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma
Derneği Tiyatro Topluluğu**Saat : 20.30****Yer** Köy İlkokulu**Slaytlarla Anadolu'da Alevi Yaşamı****Doç.Dr. Atilla Erden****Saat : 10.00****Yer** Anfi Tiyatro

- Konuk Sanatçılar

Yörellerimizden Semahlar

4 TEMMUZ 1993 PAZAR (BANAZ)**Saat : 12.00****Yer** Anfi Tiyatro**Dinleti : Muhlis Akarsu****Saat : 12.30 PANEL****Yer** Anfi Tiyatro**Konu: Neden Laiklik? Neden Demokrasi?****Panelistler :**- Emel Sungur (SHP Parti Meclisi Üyesi)
- Demet Işık (Çağdaş Yaşamı Destekleme Der.
Ankara Şb. Başk.)

- Lütfi Kaleli (Yazar)

- Ali Balkız (Yazar)

Yöneten : Prof.Cevat Geray**Saat : 15.00 OZANLARDAN DINLETİLER****Yer** : Anfi Tiyatro

- Musa Eroğlu

- Sabahat Akkiraz

- Azmi Toğuzata

- Hasan Kaplanı

- Ali Baştuğ

- Grup Telden Dile

- Ayhan Çabuk

- Sevgi Demir

- Ali Kocaoğlu

Saat : 15.00 FORUM**Yer** Ziyaret Tepesi**Konu** **Gençlik ve Sorunları**Düzenleyenler Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma
Derneği Genel Merkez ve Şubeleri Gençlik Komisyon-
ları ile Sivas Demokrasi Kitle Örgütlerinin Ortak Etkin-
liği**Saat : 15.00 KURBAN TÖRENLERİ****Yer** Topuzlu YöresiNot: Yakacak dışında tüm gereksinimler kurban sa-
hipleri tarafından karşılanacaktır. Kurban sahipleri
kendi kurbanlarını kendileri kesip, pişirip
dağıtacaklardır**Saat : 18.00 CEM TÖRENİ****Yer** Köyü**Saat : 22.00****Yer** Köy Meydanı**İSMARLAŞMA !...****GENEL MERKEZ****İSTANBUL ŞUBE****İZMİR ŞUBE****HATAY****MALATYA****SİVAS-DERNEK****BANAZ KÖYÜ**

: Dikmen Cad. No: 297 /B Dikmen/

: Aşk Veyisel Cad. Yay Sok. No: 21

Aibeyköy

1711 Sokak No: B/1 Karşıyaka

Sümerler Mah. Çınar Sit. 2/7

Turgut Temelli Cad. No: 59

Sırtar Cad. 2/9

Banaz /Yıldızeli

Tel: 483 08 54

Tel: 564 04 59

563 00 64

Tel: 99 22 72

Tel: 160 53

Tel: 21 18 93

Tel: 21 10 07

Tel: 9 (4784) 40 13

BİLDİRİLER

İLK BİLDİRİ

Görüldüğü gibi Pir Sultan Abdal Derneği'nin aylar öncesi hazırlık yaptığı ve haftalar öncesi afişe ettiği çağrı, Sivas'ta biliniyordu. Aydınlik gazetesinde “ Şeytan Ayetleri”ni tefrika eden Aziz Nesin için ölüm fermanı yazılmıştı. O'nun bu etkinlik nedeniyle Sivas'a gelmesi şeriatçı kesimi harekete geçirmişti. İşte ilk bildiri bu noktadan hareketle kaleme alınmış ve Sivas'ta dağıtılmıştı. İlk bildiri şöyledir:

Bismillahirrahmanirrahim.

“Peygamber, müminlere kendi canlarından ileridir. O'nun hanımları da müminlerin analarıdır.” (Ahzab, 6)

Müslüman Halkımıza;

Dinimize, Kabemize, Hz.Peygamber(s)'e ve validemiz olan muhterem hanımlarına alçakça dil uzatan hain, mürted Salman Rüşdi'nin “Şeytan Ayetleri” adlı kitabı 26 Mayıs'ta Aydınlik gazetesi tarafından tefrika edilmeye başladı.

Kuran'ın korunmuşluğuna dil uzatan, Hz. Peygamber'in aile hayatını haşa “Bir genelev ortamına” benzeten ve yine ümmetin anaları olan Hz.Peygamber'in hanımlarına -haşa- “fahişe” deme cüretinde bulunan böylesi azgın bir kafirin deli saçmalarının yayınlanması karşısında sessiz mi kalacağız?

İslam'ın mukaddesatına en rezil hakaret ve iftiralarla saldıran bu kitap karşısında dünya müslümanları sessiz kalmadılar. Pakistan'dan İngiltere'ye, Cezayir'den Hindistan'a kadar her yerde müslümanlar, kitabı da, yazarını da lanetlediler ve bu kitabın yazılmasından yayınlanmasına kadar katkıda bulunan herkesin er geç layık olduğu akibete uğrayacağını ilan ettiler. Bu arada emperyalist kafirlerin işbirlikçi rejimleri, müslümanların bu haklı infialini engelleyebilmek için onlarca kardeşimizi katlettiler. Ama hem bu satılmış uşaklar, hem de efendileri gördüler ki, her müslüman dinini, mukaddesatını ve İslam'ın izzetini korumak için şehadete hazırdır. Hainler asla cezasız kalmaz.

Bilinmeli ki; uşak Rüşdi'nin mukaddesatımıza yönelik böylesi bir

iftirada bulunması, ABD ve Avrupa küfür sisteminin istemi ve desteği ile olmuştur. Küfürün uşaklığını yapan rejime muhbirliği kendine şiar edinmiş ve varlığını İslami değerlere saldırıda gören Aydınlık gazetesi de; yaptığı bu yayınlarla, dünya emperyalizminin “gönüllü uşağı” olduğunu bir kere daha gözler önüne sermiştir.

Allah-u Teala'nın “Peygamber, müminlere kendi canlarından ileridir. Onun hanımları da müminlerin analarıdır.” ayeti kerimesine muhatap olan müslümanlar!

Gün; müslümanlığımızın gereğini yerine getirme günüdür!

Gün; Allah'ın vahyi Kuran'ı Kerim'e, Allah'ın meleklerine, Allah'ın elçisi Hz.Muhammed'e, O'nun ailesine ve eshabına yöneltilen çirkin küfürlerin hesabının sorulma günüdür!

Ve gün; Müslümanların mukaddesatı hususundaki İslami duyarlılıklarını en fazla göstermeleri gereken gündür! “İnananlar Allah yolunda savaşır. Kafirler de tağut yolunda savaşır. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın. Çünkü şeytanın hilesi zayıftır.” (Nisa, 76)

Türkiyeli Müslümanlar

İKİNCİ BİLDİRİ

Bismillahirrahmanirrahim

“Peygamber, müminlere kendi canlarından ileridir. Onun hanımları da mü'minlerin analarıdır.” (Ahzap, 6)

Mü'minlere öz canlarından daha ileri olan Allah Resulu(S.A.V.)'ne ve O'nun temiz zevcelerine, Allah'ın Beyti'ne (KABE'ye) ve Kitabı Kur'an'a alçakça küfredilmekte ve mü'minlerin izzet ve namusuna saldırılmaktadır.

Dünyanın bazı bölgelerinde şeytan ve onun yandaşları olan emperyalist kafirler dinimize ve mukaddes değerlerimize dil uzatmaktadır. Bunun başı ise satılmış mürted SALMAN RÜŞDİ köpeği çekmektedir.

Bu şeytani oyunlara karşı, izzetli ve duyarlı müslümanlar yiğitçe mücadele ortaya koyarak bu uğurda canlarını feda etmekten çekinmemişlerdir.

Bu iğrenç oyunların bir uzantısı olarak ülkemizde; AYDINLIK GAZETESİ denilen bir paçavrada, mel'un Rüşdi'nin figüranlığına soyunan, dünya emperyalizminin gönüllü uşağı AZİZ NESİN, aynı şekilde, Kuran'ın korunmuşluğuna da dil uzatmış, Hazret-i Peygam-

ber(SAV)'ın aile hayatını (haşa) bir genelev ortamına benzetmiş ve ümmetin anaları olan hanımlarına (haşa) fahişe deme cür'etinde bulunmuştur. Bu olay dünyanın değişik yerlerinde kafir devletleri tarafından dahi kabul görmezken, basımına müsaade edilmezken, ne yazık ki laik ve iki yüzlü T.C. Devleti tarafından yayımlanmasına izin verilmiş, ayrıca, bunu kabullenmeyip protesto eden izzetli müslümanlar, devletin polis ve jandarması tarafından joplanmış, kurşunlanmış, bir kısım da hapishanelere atılmıştır.

Salman Rüşdi köpeği müslümanların çok az olduğu kafir bir ülkede korkudan sokağa çıkmaya bile cesaret edemezken onun yerli uşağı Aziz Nesin köpeği, yanında kendisiyle beraber bir ekiple birlikte şehrimiz Valisi tarafından davet edilip, şehirde adeta müslümanlarla alay edercesine gezebilmektedir.

Kafirler şunu iyi bilmeli ki:

İslam'ın Peygamberini ve Kitabın izzetini korumak için bu uğurda verilecek canlarımız vardır.

Gün; müslümanlığımızın gereğini yerine getirme günüdür.

Gün; Allah(CC)'ın vahyi Kuran-ı Kerim'e Allah'ın meleklerine, Allah'ın Resulu Hz.Muhammed(SAV)'e, Onun ailesine ve ashabına yöneltilen çirkin küfürlerin hesabının sorulma günüdür.

“İman edenler Allah yolunda savaşırlar, kafirler de tağut yolunda savaşırlar. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın, çünkü şeytanın hilesi zayıftır” (Nisa, 76)

Galip gelecek olanlar şüphesiz ki, Allah taraftarı olanlardır.

Müslümanlar

Bu bildiriden bütün yetkililer ve Şeriatçı kesim haberdardır. O kadar ki, Aczmendiler, bildirinin dağıtıldığı gün otobüslerle Malatya'dan Sivas'a gelmişlerdir. Onların Sivas'a gelişini, olaydan iki gün sonra Malatya Valisi Saffet Arıkan Bedük açıklamıştır. Başta Belediyeye ait yurtlar olmak üzere Sivas'ta bulunan 93 yurt dışardan gelen militan vurucu güçler tarafından doldurulmuştur.

1915 İstanbul’da doğumlu olan Aziz Nesin’in esas adı Aziz Nusret’tir. “Aziz Nesin” olarak tanınması memuriyet yıllarında “Nesin” takma adıyla yazılar yazmasından dolayı başladı. Kuleli Askeri Lisesi’ni 1935, Harp Okulu’nu 1937’de bitirdi. Üsteğmen iken 1944’te ordudan ayrıldı. Aynı yıl Yedigün gazetesinde gazeteciliğe başladı. 1945’te Tan ve Karagöz’de çalıştı. Sabahattin Ali ile birlikte Markopaşa (sonra Malumpa-

şa, Merhumpaşa) gülmece dergisini 1946’da çıkarttı. Daha sonra Akbaba, Dolmuş (1955) dergileri ile Yeni Gazete (1957), Akşam (1958), Tanin (1960), Günaydın (1969) gazetelerinde çalıştı. Çeşitli kovuşturmalara uğradı, tutuklandı. Düşün Yayınevi’ni kurdu. 1962’de Zübük adlı gülmece gazetesini yayımladı. İtalya’da düzenlenen Uluslararası Gülmece Öyküleri Yarışması’nda 1956 ve 1957 yıllarında iki kez Altın Kirpi birincilik ödülünü, 1969’da Sovyetler Birliği’nde düzenlenen Uluslararası Gülmece Yarışması’nda Krokodil ödülünü kazandı. 1958 yılından beri yazdığı tiyatro yapıtlarıyla da tanınan Aziz Nesin, 1968’de Milliyet gazetesinin düzenlediği 6. Karacan Armağanı ile 1970’de Türk Dil Kurumu Tiyatro Ödülü’nü aldı. Şimdiye dek yazdığı yapıtlarının sayısı yüzü buldu. Birçok ülke diline çevrilen yapıtlarından elde ettiği gelirle Çatalca ilçesindeki Nesin Vakfı’nda otuz dolayında yoksul çocuğun eğitim-öğretim giderlerini sürekli karşılar oldu. Uluslararası düzeydeki ünüyle Türkiye’yi dış dünyada tanıtan Aziz Nesin, Avrupa-Asya Yazarlar Birliği gibi bir çok yazar örgütlerinde yer aldı.

“Düşünce özgürlüğüne baskı uygulanamaz. Düşüncelerinden dolayı insanlar öldürülemez” ilkesinden hareketle, İran dini lideri Humeyni tarafından ölüme mahkum edilen Hint kökenli İngiliz yuttaş yazar Salman Rüşdi’nin “Şeytan Ayetleri” adlı kitabını ortağı ve başyazarı olduğu Aydınlık gazetesinde özetleyerek yayınladı. Bunun üzerine kendisinin de ölümüne ferman çıkartıldı. Sivas’ta bu ferman gerçekleştirilmek istendi. Ancak, ölümden kılpayı kurtuldu.

Aziz Nesin'in tahrif edilerek tahriklere gerekçe yapılan Sivas konuşmasının tam metni:

AZİZ NESİN'İN KONUŞMASI

TÜM İNANMIŞ İNSANLARA SAYGIM VAR

Hepinize saygılarımı sevgilerimi sunarım. Mahdum Kuli adında bir Azeri yazar var. Onun 100. doğum ya da ölüm yıldönümünde bir jübile yapılıyor Bakü'de. Nazım Hikmet'i de çağırıyorlar elbette. O toplantıya gidiyor. Ama Mahdum Kuli hakkında hiçbir bilgisi yok. Toplantıdan önce, resmi toplantıdan önce, çağrılı yazarlar kendi aralarında konuşurlarken Nazım sık sık Mahdum Kuli hakkında bilgiler edinmeye çalışıyor. Ve her konuşmacıdan en canalcı noktaları saptıyor.

Ve ilk konuşmacı kendisi olduğu için orada öğrendiği Mahdum Kuli hakkındaki bilgileri dinleyicilere anlatıyor. Mahdum Kuli hakkında en canalcı noktaları öğrendiği için, onları söylüyor. Zaten daha önceden başka bilgisi yok. Öbür konuşmacılara aşağı yukarı söyleyecek önemli bir şeyler kalmıyor böylece. Yalnız yanlış birşey yapıyor. Türkçe'de "Mahdum" olmadığı için, Mahdum yani "oğul" adı olmadığı için, konuşmasında Mahmut Kuli diyor. Ve Mahmut Kuli'nin hayatını anlatmış oluyor. Şimdi ben, Pir Sultan Abdal için buraya konuşmaya gelirken aynı durumda idim. Elbette Pir Sultan Abdal'ı genel olarak, bir aydın olarak biliyorum tabii, ama bu konuşmaya hazırlıklı gelmem gerekirdi.

Ben programı da bilmiyordum doğrusu. Onun için başka çarem yoktu, kitap aramaya kalktım. Tam buraya geleceğim gün, havaalanında, sağa sola bakarken kitap yerine daha değerli olan Asım Bezirci ile karşılaştım. Aman dedim, bana bir Pir Sultan Abdal kitabı; hemen çantasından çıkardı, kendi kitabını bana verdi.

Ben de Nazım gibi, yalnız tabii "Mahmut Kuli" dememek koşuluyla Pir Sultan Abdal hakkında onun kitabından öğrendiğimi kendi eski bilgilerime dayanarak sizlere aktarmak istiyorum. Önce Pir

Sultan Abdal, bu abdal adı nereden geliyor? Kitapta yazılı değil, ama ben de henüz bilmiyorum. Etimolojik olarak “Abdal” sözü gezgin dervişlere verilen bir ad, ama çok abdal var, bizim öbür aptallar gibi değil, yüzde 60 aptallar gibi değil...

NE DÜŞÜNÜYORSUNUZ?

14 yaşında idim. Babam beni Cafer Ağa, Kadıköy'deki Cafer Ağa Camisi'ne götürürdü. Bir cuma günü, demek 14 yaşında olduğuma göre 64 yıl önce orada imam, hutbeden sonra vaaz ederken, bu abdal konusuna değindi. Onun yorumuna göre, ki ben bugün katılmıyorum ama bir yorumdur. Bilmiyorum siz ne düşünüyorsunuz bu abdal sözü için, etimolojik anlamda nereden geldiği konusunda. “Abdal” dedi “Ab-ü Dil'dir; Ab-ü Dil, gönlü şu gibi akan anlamına gelir. Oradan dağılmıştır, oradan yayılmıştır. Bu sözcük ya da bu deyim” demişti. Ben hala ona da inanmıyorum.

Gönlü su gibi akan Ab-ü Dil'den abdal olduğu lafına inanmıyorum. Tıpkı şey gibi; bu bizim maydanoz midenovazdan gelir, pırasa pürhasadan gelir gibi kaynakları hep Arapça'ya, Farçaya bağlamaktan gelen bir yorumdu. Ama böyle; bugünde ben henüz bilmiyorum, tabii içinde bilenler vardır, niçin bu abdal sözcüğü giriyor, “ab-ü dil” doğru mudur, değil midir bilemiyorum, ama doğruluğuna pek inanmıyorum. Bana göre Pir Sultan Abdal'ın iki büyük özelliği var. Asım'ın kitabında 4 ağırlık gösteriliyor. Ama en önemli ağırlığı propagandacı olması, ki Asım buna katılmıyor, ama bana göre bir propagandacı. Ve iyi bir şairin ve iyi bir yazarın başlıca özelliği, bulunduğu toplumun ve koşullarının propagandasını, ilerici propagandasını yapmasıdır. Ancak bu propagandayı nasıl yaparsa iyi bir şair olabilir.

Sanat ve estetik değeri ağır basan propaganda olursa; yoksa salt propaganda olursa o kupkuru bir şair demektir. Propaganda şairidir. Çünkü Türkiye İşçi Partisi bile kuruluşundan sonra ilk Meclis'e 15 milletvekili gönderdiği zamanki toplantılarında, ev toplantılarında, özel toplantılarında bile “gelin dostlar bir olalım ve tevekketül taala Allah” diye sonu, dörtlüklerin böyle biten şiirini okurlardı. Demek ki 400 yıl propagandası sürebiliyor ve ona yeni bir yöntem getirmişler.

Ama nasıl Allah'a, şu koşullarla gelin dostlar bir olalım; efendim kılıç çalalım filan, o koşulda ne olursa olsun, yani sen eşeğini iyi bir yere bağla da sonra Allah'a güven. O anlamda bir tevekkül.

Propaganda, birinci şeyi bence vasfı propaganda, bugün o propagandadan bize kalan ya da kalması gereken Alevilik propagandası değil, sanat değeri olan propagandadır, estetik değeri olan propagandadır, öyle olması gerekir. İkinci büyük yanı kavga şairi olmasıdır. Ki, bu kavga şairi sürmüştür. Kavgacı, kavgacılığı sürdürmüştür, kendi ölümünden sonra da bugüne kadar sürmüştür. Kötüye karşı savaşım vermektir. Ve köylü başkaldırılarında, Türkiye'de köylü başkaldırılarında çok büyük etken olmuştur bu kavgacı şair. Pir Sultan Abdal'ın bir özelliği, birçok Pir Sultan Abdallar olması. Asım'ın kitabında 4-5 tane filan gösteriliyor. Bana kalırsa, neden seziniyorum, çünkü bu kavgacılığı ve propagandasının sürmesi birçok Pir Sultan Abdalların yaşamış olduğunu gösteriyor. Ölümünden sonra da, ölümünden önce de. Ve lejander bir kahraman oluyor böylece. Yani halkın asıl malı olmak, özellikle o dönemde 15-16. yüzyıllardaki bu anonim şairlerde güç burdan geliyor. Halkı onu özümseyiyor, halkın içinde eriyor ve birçok şairler çıkıyor. Aynı adı taşıyan, bu şu demektir.

Aynı felsefi doğrultuda yazan şairler, oraya herhangi bir şair alınmaz, örneğin Nasreddin Hoca fıkralarına herhangi bir adamın fıkrası alınamaz. Ama Nasreddin Hoca söylememiş, yazmamış bile olsa, o doğrultuda, o felsefe doğrultusunda -ki fıkralar girebilir bana göre- Pir Sultan şiiirleri de bizzat tarihsel Pir Sultan'ın asılan Pir Sultan'ın şiiirleri olamaz, onlardan fazla ek olarak da o doğrultuda, o felsefi doğrultuda, o inançta yazmış şairlerin şiiirlerinde oluşur gibi geliyor. Bugün propagandası Alevilik üzerine, fakat bu Alevilik üzerine olan propaganda aslında bir araç olarak kullanmış bunu, yine benim yorumum.

ALEVİLER DOĞRU SÖYLER

Ashnda insancılığın propagandasını yapmış hoşgörünün propagandasını yapmış ve Alevilik ile hoşgörü bu nedenle birleşmiş. Aleviliğin Türkiye'de ve sürekli olarak hoşgörüyü ortaya çıkarması-

nın nedeni bana göre muhalefette olmuş olmasıdır. Çünkü muhalefetin şirketlerde olduğu gibi daima yüzde 50'den fazla şansı vardır. Yüzde 51, yüzde 52'dir. Türkiye'de hiçbir zaman Aleviler iktidar olamamışlardır. Acaba iktidar olsalardı ne olurdu. Bu bir kuşkudur bende. Çünkü iş iktidarda olmayınca hep muhalefette kalıyor. Şirketlerde olduğu gibi yüzde 51 onda. Onun için muhalefette olan doğruyu, kendine göre hep doğruyu söyler. Aleviler hep doğruyu söylemişlerdir, hoşgörüde yanılmışlardır.

İktidar olarak iktidar vermek zorundadır. Verebildiği ölçüde. Ama Aleviler hep muhalefette kaldıkları için hep istemişlerdir, isteyen daha çok haklıdır. En az yüzde 51 hak sahibi olmuşlardır. Tıpkı şirketlerde olduğu gibi bana göre. Aslında konu kaynağı Aleviliğin kaynağı, beni doğrusu hiç ilgilendirmiyor. Size aykırı gelebilir bu düşünce ama ne yapayım ki böyle, ben Ali ile Muaviye arasındaki 1000 yıl önceki çekişmenin bugün hala sürmesini hiç anlayamıyorum...

Biz ilkokulda iken, ben Darüşşafaka'da okudum. 4. sınıfta Siyer-i Nebi ya da Siyer-i Enbiya denilen bir ders vardı. Din dersi vardı. Aslında din dersi değil de peygamberler tarihi Siyer-i Nebi; peygamber Nebi, Muhammed Peygamberin hayatı. Siyer-i Enbiya peygamberler tarihi. Orada bu Muaviye ve Ali çatışması bize çok uzun ders olarak anlatılmıştı, öğretilmişti.

Ve bu dersi veren hoca tabii, Muaviye'yi haklı bulmuyordu, kendisi Alevi değildi. Zaten Muaviye'yi haklı bulan Türkiye'de Sünniler arasında pek yoktur.

Orada bağnaz, o zamanki bağnaz Alevilerin helalarını Muaviye adına benziyor diye maviye boyattıklarını söylemişti. Çok ilginç bir saptamadır bu. Yani helasının duvarını maviye boyarsa hiç bir ilişkisi yok Muaviye'ye hakaret etmiş olacak. İş bu noktaya kadar gelmiştir ve devam ediyor. Kahramanmaraş olaylarında bunu gördük, can almaya kadar bu düşmanlık varabiliyor. Benim çocuklarımdan, vakıf çocuklarımdan bir tanesi, bir kız, Akşehirli bir kız, öğretmen okulunu bitirdi. Sevdği erkek Alevi. Çok büyük bir olay oldu Akşehir'de, bir Alevi delikanlıyı bir kızın sevmesi. Bir Sünni kızın sevmesi.

Oysa o delikanlı ne Aleviliği biliyordu ne de gerçek Aleviydi. O Sünni denilen kız da ne Sünniydi ne de Sünniliği biliyordu. İki tane

Türk insanıydı. Türkiyeli iki insandı. Ve bu büyük şeylere birçok yerlerde varmıştır, cinayetlere kadar, ama o tatluya bağlandı, aileler dağınık kalmak koşulu ile onlar evlendiler ve 3 tane çocukları oldu. Bu bende çok büyük bir izlenim bıraktı. Bu olay etkilemiştir beni. Bu şey hakkında, bu düşmanlık hakkında, doğrusu beni 12 imamda, bu sizlere aykırı gelebilir, bağışlayın beni lütfen, çünkü sanıyorum ki çoğunuz Alevisiniz ve benim de bütün inanmış insanlara saygım olduğu gibi Alevilere biraz daha çoktur saygım. Nedenini söyleyeyim...

ÖNEM VERİYORUM

Çünkü...

Hangi tarihsel neden ne olursa olsun en çok hoşgörüyü dayanan bir inançtır. Ama dinsel inançlara karşı ve dinsiz bir insan olarak... Bu anlamda, Aleviliği tutmuyorum. İnsancıl yanını ve hoşgörü yanını tutuyorum. Ona çok değer ve önem veriyorum. Şiilikle, ben onu da anımsıyorum ve muharremlerde, 10 muharrem mi öyle bir şeydir, matem günündeki Şiilikle kaynak olarak Aleviliğin yakınlığı da elbette vardır, hatta şöyle diyebilirim. Yanlış da olabilir, ama böyle bir düşünce var kafamda; Alevilik, Şiiliğin Türkiyelileşmişidir. Türkiye-lileşmişidir, çünkü aslında bizim Türkiye Müslümanları, Arap Müslümanlarına benzemiyorlar.

Türkiye Müslümanlığı başka bir çizgiye sokulmuştur genelde bunu anlamak için “Cami-ül Ezher”in içine girmek bile yetiyor. Ben “Cami-ül Ezher”e birkaç kez girdim. Medreselerini de gezdim gördüm. Örneğin caminin içerisinde, o büyük caminin içerisinde çocuklar koşmaca oynarlar ve entarili Arap yere yatmıştır, uyuyordur horlaya horlaya, entarisi açılmıştır. Cinsel organı şişe şişe kabarmaktadır, onu ben gözümle gördüm. Türkiye’de camide böyle bir şey olmaz, ister Sünni olsun ister başka şeyden olsun. Yani Türkiye, İslamlığı Türkiyeleştirmiştir, Alevilik de bana göre Şiiliğin Türkiye-lileştirilmesidir.

Türkleştirilmiş demek istemiyorum, çünkü Türk olmayan Aleviler de vardır, Kürt Aleviler vardır ama, Türkiyeleştirmiştir ve insancılığı da buradan geliyor zannediyorum. Bir de başka bir şey var, tabii ırk etkisini öne almayan bir insanım bildiğiniz gibi, ama öz Türklerdir

onlar; neden anlıyoruz, çünkü gelenekleri, Türk gelenekleri hala sürmektedir, gelenek ve görenekleri onlarda sürmektedir.

Oysa Türkiye çok karışmış bir ülkedir. Çok iyi karışmış ayrıca, ama Aleviler o kadar, onlar kadar karışmamışlardır, bulundukları daha çok toprak insanları oldukları için. Yani örneğin Bektaşiler gibi şehirleşmemiş, daha çok köy insanlarına dayandığı için daha gelenekleri ile Türklüğü sürdürmüş insanlar olarak görüyorum onları.

Şimdi bugün Aleviliği nasıl yorumlamak gerekir. Ben düşüncemi söyleyeceğim. Önce Musa idi galiba bu saz çalan arkadaşımız, bu kohmirem kohmirem diyen Sabir'in, yani Azerbaycanlı Sabir'in şiirini okudu, aslında korhiir, bu kohmirim falan yalan... Hem de adam akıllı korhiyir, çünkü şurdan belli, Sabir'in şiirini bozdu. "Nerede yobaz görirem korhirem" Öyle değil ki "Harda Müselman görirem korhirem". Korktu Müslüman görmekten...

Hatta bütün dillerde atasözü haline gelmiş bir deyim vardır. "Kork Allah'tan korkmayandan" derler. Onun için Allah'tan korkmayan biri başa geldiği zaman ondan Türk halkı korkar. O deminki Sabir'in şiirini okuyan, şiiri okunan Sabir de Şia mezhebinden. Ben, bizim din ataşeleriyle konuştuğum ve tartıştığım zaman bana sık sık Aleviliğin mezhep olmadığını söylüyorlar. Doğru, Alevilik mezhep değildir. Ama bir tarikat mıdır, bilmiyorum, siz daha iyi biliyorsunuz, elbette ne olduğunu. Doğrusu Aleviliğin; önemli, değerli bir şey olduğunu biliyorum.

Ama tarikat desem tarikat değil, çünkü bir şeyhten şeyhe geçmiyor, Bektaşilik gibi ruhsat alınarak yeni bir şeyh olmuyor. Efendim, haa, mertebe o filan böyle şeyler, yani biraz somut olarak fiilen var olan, ama adı mezhep olmayan, tarikat olmayan bir şeydir. Ve daha çok tabii, Aleviler daha çok başka yerlerde, tabii Amavutluk şurda burda var, ama daha çok Türkiye'ye özgü bir durumdur. Mertebe dersiniz ne dersiniz deyin, ama adı, bence adı pek konmamış gibi yanlış şeyler söyleyebilirim. Ama mezhep olmadığına, tarikat olmadığına göre bir ad bulunması gerekir. Mertebe uygunsa mertebe denilebilir.

Ama mertebe, cumhurbaşkanlığı da mertebe, Alevi değil, ama onun için onlar başka bir şey vardır ya da nasıl yorumlanmalıdır. Ben genelde 400 yıl önceki ne olursa olsun, en doğru sözler olsun, bugün

aynen onların yürürlükte kalmasından yana değilim. 700 yıl önce, 750 yıl önceki Mevlana da öyle, tabii bunların içinde ölümsüz değerler sözler elbette vardır. Ama o felsefe bütünüyle bugüne ait uygulanamaz ve o yüzden ben Müslüman değilim, yoksa Kuran'da da güzel sözler var. Ama 1300-1400 yıl önceki sözlerin, kimin sözü olursa olsun, eskiyeceğine inanıyorum. Eskimiştir...

Bugün Pir Sultan'ı yaşatmak, ondaki gerçeklerin çağcılaştırılmasıyla olabilir, çağcılaştırılma, bugünkü çağa uyar hale getirebilirsek, o zaman ondaki nedir onlar, insancılık başta olmak üzere bir de haksızlığa karşı ayaklanmak ya da karşı gelmek yoluyla olabilir. Bunu sazda, sözde, şiirde yeni Pir Sultan Abdallar, çağcıl Pir Sultan Abdallar, yeni demelerle, yeni deyişlerle ortaya koyabilirler ancak. Aynen tekrarında bilimsel yararlar vardır, tarihsel yararlar vardır. Ama bugünün koşullarına hepsi uymaz zaten. Bu mümkün değildir. Değişime aykırı bir olaydır.

Onda değişmeyen özleri bulup onları sürdürmek gerekir. Şimdi çok aykırı gelecek size, zannediyorum ki aykırı gelecek, ben saza da karşı bir insanım. Bu saz böyle devam ettikçe Türk milleti ileri gidemez. Yunus zamanında bu saz böyle çalınıyordu, 770 yıl önce. Pir Sultan Abdal zamanında da böyle çalınıyordu, bugün de böyle çalınıyor. Bu sazı alıp da Pir Sultan Abdal'ın demeleriyle çalarsak bu olmaz; hiçbir ilerleme olmamış demektir. Türkiye, bir adım ileri gitmemiş demektir. Sazda bir hamle, bir atılım, bir modernlik, bir çağcılık yaratarsak şiirlerinde ve şarkılarında türkülerinde yaratabilirsek bunu başarabiliriz. Bu çok güç bir iştir. Ama bu güç işin altından kalkmak zorunda Türkiye. Kalkmıyor bugüne kadar.

Almanya'ya giden, Avrupa'ya giden delikanlıları görüyorum, hepsinin elinde bir siyah torba içinde saz. Düşünün ki bu saz hiçbir öğretim görmeden kendiliğinden öğreniliyor. Olabilir mi böyle bir şey? Haa sazda yenilik yapanlar yok mu? Birkaç tane çok önemli yenilik yapanlar var. Bunları tanıdık, yaşadık bunlarla. İşte o yenilikleri ya da başka yenilikleri getirmesek saza, bu saz bizim kendimizin, kendi ayak bağıımız olacaktır gibi geliyor bana. Hiçbir çağcıl olay değildir bu: Tıpkı cami mimarisinde Süleyman, Mimar Sinan'ı taklit ederek onun yaptığı camiler gibi cami yapmaya benzer.

Kocatepe Camisi böyle bir örnektir. Bir zaman sonra bu camiler bir anıtsal ören olarak kalsa, yani cami kalmasa da diyelim ki 1000 yıl sonra 3000 yılında bunlar yerin altında kalsa, arkeologlar orayı kazıp çıkarsalar bakacaklar bu ne camisi, Ankara'da Kocatepe Camisi. Allah Allah, bu cami diyecekler ki yav Kanuni Sultan Süleyman'ın yaptığı caminin kötü bir kopyası. Hiç Türkler ilerlememiş mi, bunu soracaklar, sazda da böyle.

Türküde de böyle, şiirde de böyle, biz nereye geldik, işte o zaman Pir Sultan ve onun gibi bunlar toplumsal ve lejander kahramanlardır, onun yoluna bağlı kalmış oluruz. Yoksa aynen yineleyerek değil.

Yine aynen yinelemenin yeri tarihtir. Tarih dersidir, tarıh bilgisidir. Bu atılımı yapmamız yine onlara dayanarak olabilir. Pir Sultan'ın gerçek değerini vererek. Örneğin bu etkinlik dördüncüsüymüş galiba, burada görüyorum. 400 yıllık Pir Sultan'ın 4. kutlama töreni olabiliyor.

Türkiye'deki ağır siyasi baskılardan dolayı Pir Sultan Abdal Derneği'nin Başkanı'nı kutluyorum, candan çok güzel değerli bir konuşma yaptı, Sayın Vali'mizi de kutluyorum. Ben Vali'yi kutlamaya alışıık değilim, ama bu Vali'yi elbette kutlayacağım, böyle bir Vali'yi...

İşte benim kısaca Pir Sultan Abdal hakkında söyleyeceklerim bunlardır. Özet olarak tekrarlamak istediğim şu: Pir Sultan Abdal bir kişi değildir. Türk halkının büyük çoğunluğudur. O nereden belli, çünkü birçok Pir Sultan Abdallar vardır, onu benimsemişlerdir, onun felsefesi doğrultusunda yazmışlardır şairler.

Onlar hepsi, tıpkı bu şeye benzer; market, mahalle bakkallarını nasıl kaldırırsa, bir tane Pir Sultan Abdal çıkar öbürlerinin aynı yolda olanlarının adını siler. İşte bu bizim tarihimizde çok var. Özellikle halk şairlerinde pek çok var. İkincisi de Pir Sultan felsefesinin doğrultusunda yenilikler ve atılımlar yapmak zorundayız. Yoksa biz gene biz oluruz, yüzde 60 mı yüzde 90 mı aptal oluruz belli olmaz.

Sağ olun, teşekkür ederim....

YEREL BASIN TAHRİK EDİYOR

HÜRDOĞAN: (1 Temmuz 1993 Perşembe) “4, Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri bugün” diyor ve 5 sütuna verdiği haberde şu ifadeleri kullanıyor: “Gizlenen heykeli gizlice diktiler. Dün gece Kültür Merkezi önüne dikilen ve “Aşıklar şehri Sivas ile Kangal köpeğini” sembolize eden heykele halkın tepkisinin ne olacağı merak ediliyor. Kamuoyundan ve basından gizli tutulan heykel, önceki gün Kültür Merkezi önüne getirildi, dün gece de kaidesinin betonu döküldü.”

Görüldüğü gibi heykelin dikilişinde “halkın tepkisi”nden korkan devletin gizli çalıştığı seslendirilerek, Sivas’ın kanlı olaya gebe olduğu açıkça ifade ediliyor,

HÜRDOĞAN: (2 Temmuz 1993 Cuma) “Sivas’ta ne yapılmak isteniyor?” başlığıyla fırtına estiriyor ve “Aziz Nesin, aptallıkta indirim yaptı!” diyerek halkı tahrik ediyor. Öte yandan “Gece heykeline, gündüz açıklaması” başlığıyla da şunu söylemek istiyor: “Sivaslılardan korkan devlet, heykeli gizlice gece dikti; Sivaslı ise onu gündüz yiğitçe yıktı!”

Aynı gazete heykel için bir açıklama yapan İl Kültür Müdürü Mehmet Talay’ın el yazmasına yer veriyor. Diyor ki Müdür Talay: “Daha önce programa alınan ve Kültür Bakanlığı tarafından yaptırılan “OZANLAR ANITI” 30 Haziran 1993 günü ilimize gelmiştir. Sivaslı tüm halk ozanlarının anısına yapılan bu anıt, 2 Temmuz 1993 günü Sayın Kültür Bakanı Fikri Sağlar’ın kentimize geleceği belirtilerek Bakan tarafından açılışı planlanmıştır... Ozanlar Anıtı, tüm Sivaslı ozanlar için yaptırılmıştır. Herhangi bir ozan için özel olarak yaptırılmamıştır. Konunun Sivas halkı tarafından böyle bilinmesinde yarar vardır.”

BİZİM SİVAS: (2 Temmuz 1993 Cuma) 9 sütuna manşette “Rezalatin Daniskası!” başlığını kullanarak şunları söylüyor: “Pir Sultan Abdal Kültür Şenlikleri adı altında dün sergilenenler, şenliğin amacını ortaya koydu. Şenlik adı altında toplanan sosyalistler,

kanunsuz yürüyüş ve gösteriler düzenlediler... Türk milletine sataşmayı adet haline getiren Aziz Nesin'i Sivas'a kim; ne amaçla getirdi?.. Müslüman mahallesinde salyangoz satıyorlar!..”

HAKİKAT: (2 Temmuz 1993 Cuma) “Müslüman Mahallesinde Salyangoz Sattılar!” başlığıyla 9 sütuna verdiği manşette şunları söylüyor: “Pir Sultan Etkinlikleri’nin açılışında konuşan Aziz Nesin ‘Dinsizlik’ propagandası yaptı: ‘Bin yıl önce yazılan Kuran’ın nesine inanayım’ dedi... Aynı gazete, Aziz Nesin için dağıtılan ‘Müslümanlar’ imzalı bildiriye haberliyor.

ANADOLU: (2 Temmuz 1993 Cuma) “Tahriklere Kapılmayın!” başlığı altında, geçmişte mezhep kışkırtmaları nedeniyle acı günler yaşayan Sivas’ta benzeri olayların yaşanmaması için halkın tahriklere kapılmaması isteniyor. Ve heykel konusunda: “Kültür Müdürü Mehmet Talay, konuya açıklık getirerek bu spekülasyonları ortadan kaldırmaya çalıştı.” diyor.

YENİ ÜLKE: (2 Temmuz 1993 Cuma) “Pir Sultan Abdal törenle anılıyor. Kültür Merkezi’ndeki törenlerde Dernek Başkanı Murtaza Demir ve Vali Ahmet Karabilgin konuşma yaptı. Aziz Nesin, konuşmasında Pir Sultan’ın kişiliği ve görüşleri üzerinde durdu; ayırmıcılığa karşı olduğunu söyledi.” Demek suretiyle yansız habercilik yapıyor.

EYLEMLİ İLK TAHRİK

1975 yılında on kişinin yüzbin lira sermaye ile kurduğu İhlas Vakfı sağcı bir kuruluştur. On yılda gelişmiş, hodingleşmiş; onbeş yılına gelince sanayide; ticarete; özel okul, dershane, yurtlarla eğitimde; siyasette; gazete, radyo, televizyonuyla medya dünyasındaki yerini alarak devleşmiştir. O kadar devleşmiştir ki, 27 Mart 1994 yerel seçimleri öncesi, eski ANAP İzmir Belediye Başkanı Burhan Özfatura’yu DYP’den aday göstermek için, ikna karşılığı Sümerbank’ı

almak üzere Başbakan Tansu Çiller ile pazarlık yapabilecek düzeye gelmiştir...

Bu kuruluş şimdi İhlas Haber Ajansı'yla Türkiye'nin her yerindedir. Sağcısından solcusuna düzenlenen tüm etkinliklerdedir. Hacı Bektaş'tadır. Yunus Emre'de, Mevlana'da, Pir Sultan'dadır. Abdal Musa, Karacaahmet, Şahkulu'ndadır... Gittiği her yerde olay yakalamak ya da olay yaratmak derindedir.

İşte İhlas Haber Ajansı 2 Temmuz 1993 Cuma günü kışkırtıcı yerel basınla birlikte saat 12'ye doğru Buruciye Medresesi'ndedir. Özelde TGRT (Türkiye Gazetesi Radyo Televizyonu) için Aziz Nesin'le bir röportaj yapmak ister. Aziz Nesin'in düşüncelerini bildiği halde O'na kışkırtıcı sorular yöneltir, tahrik eder. Bir bakıma Sivas Katliamı'nın başlama saatini belirleyen bu tahrik röportajın bant kayıtlarından alıntıladığımız özet konuşmalar şöyledir:

Muhabir: 4. Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'ne geldiniz. Burada konuşmacı olarak Kültür Merkezi'nde konuştunuz. Tabi kendinize özgü ilginç sözleriniz var: "Ben dinsizim" şeklinde ifadelere yer verdiniz. Tabi bazı insanlarımız, bilhassa müslüman camia bundan rahatsızlık duyuyor.

Aziz Nesin: Niye ben mecburmuyum müslüman olmaya?

Muhabir: Yok efendim, ondan değil tabii.

Aziz Nesin: Böyle birşey var mı, niye rahatsız oluyorlar? Ben müslümanlardan rahatsız olmuyorum. Onlar niye benden rahatsız oluyorlar?

Muhabir: Şuna bağlıyorlar; Salman Rüşdi'nin kitaplarından siz tercüme ediyorsunuz, yazıyorsunuz, Aydınlık gazetesinde çıkıyor. Peygamber Efendimizin..

Aziz Nesin: Aydınlık gazetesinde çıkan Salman Rüşdi bana ait değildir. (...) Ben müslümanlardan hiç bir zaman rahatsız değilim. Müslümanlar da alışsınlar, benden rahatsız olmasınlar. Ben müslüman olmaya mecbur değilim. Ama müslümanlara ve dinlere saygım var. Çünkü ben çok müslüman bir aileden geliyorum. Ama ben İslam ve İslami hareketten yana değilim. Bu benim sorunum. Medeni insanlar, kendisine yapılan haksızlığa karşı yanıt verirler. Öyle saldırarak, öldürerek, hırlayarak değil...

Muhabir: Yalnız müslüman camia, Peygamber Efendimizin mübarek zevcelerine dil uzatılmasından rahatsız oluyor, tahrik oluyorlar.

Aziz Nesin: Olsunlar. Cevap verirler. Tahrik olunca insan saldırmaz ki...

Muhabir: Bakın bu, Sivas'ta dağıtılan bir belge. Bilmem gördünüz mü? Sizinle ilgili bir sürü yazılar var burda.

Aziz Nesin: Altında imzaları var mı?

Muhabir: Yok, sadece dağıtmışlar.

Aziz Nesin: Öyle müslüman olur mu? Altına imzasını atar.

Muhabir: Tahrik olduklarını söylüyorlar.

Aziz Nesin: Olsunlar, ne yapalım. Medeni insanlar, tepkilerini yazı ile konuşarak, bildirerek anlatırlar. Böyle hart diye saldırmazlar. Adam öldürmeye kalkmazlar. (...) Bakın bunlar herhalde müslüman gazeteler. Kesin yalan söylüyorlar. Bunlar nasıl müslüman? Bunlar Salman Rüşdi'nin yaptığından daha alçaklık yapıyorlar. Bu müslümanlar, benim söylemediğim lafları söylüyorlar. Lafa bak: "Müslüman mahallesinde salyangoz satılıyor." Asıl tahrik bunlar. Neyi tahrik ediyorlar? Vursunlar, kırsınlar. Müslümanlık adına yapılan bu..

Muhabir: Ama efendim Salman Rüşdi'nin yazdığı kitapta Peygamber efendimizin zevcelerine dil uzatma var. Bu nasıl tartışma zemini olabilir ki?

Aziz Nesin: Olabilir. Ben Rüşdi'yi onaylamıyorum. Ben yasağa karşıyım... Varsa kanıtlar ortaya konulur. "Bu adam yalan söylüyor" denilir.

Muhabir: Ayet var bu konuda.

Aziz Nesin: Tabi ayet var. İki taraf da ayetlerini, kanıtlarını ortaya koyarlar... Ben hiç bir peygamberin ailesine, hatta bugün yaşayan insanların ailesine saldırmaktan yana değilim. Böyle birşey olmaz. Saldırıldı diye düşünceyi yasaklamaktan ve o adamı öldürmekten yana da değilim.

Muhabir: Ama efendim, ıktibas etmekle bunu yapmış oluyorsunuz. Peygamber, müminlerin kendi canlarından ileridir. Bunun hanımları da müminlerin analarıdır.

Aziz Nesin: Ben mümin değilim, onlar da anam değil.

Muhabir: Ashaf suresinde öyle ifade ediliyor. Siz mümin olmayabilirsiniz. Ama müslümanlar duyarlılık gösteriyor buna.

Aziz Nesin: Duyarlılık öldürmek değildir. (...) Düşünceye karşı, düşünceyle aklar, iflas ettirirsin onu..

Muhabir: Aleviliğin Türkiyelileştirildiğini söylüyorsunuz. Pir Sultan Abdal Türkiyelileştirildi diyorsunuz.

Aziz Nesin: Bana öyle geliyor. Yani Alevilliğin kökünü aramak gerekiyorsa, Şamanizm’de var. Ama daha çok Şiilikle bir bağı kalmamış. Çünkü Şiilikte hiç hoşgörü yok. Halbuki Alevilikte hoşgörü var.

Muhabir: Bu kadar niçin önem veriyorsunuz?

Aziz Nesin: Neye?

Muhabir: Alevilik veya Türkiyelileştirilmiş haline.

Aziz Nesin: Çok önemli bir şey tabii

Muhabir: Siz. Kuran’ı Kerim’in tefsirlerini okudunuz mu?

Aziz Nesin: Tefsirleri okudum. Kuran’ı çok okudum. Bundan sonra kendime göre bir yol seçtim.

Muhabir: Eskidiğini söylediniz.

Aziz Nesin: Hiç bir söz yoktur ki, kimin sözü olursa olsun bin yıl geçerliliğini korusun.

Muhabir: Ama bu Allahu Taala’nın sözü.

Aziz Nesin: Sizin Allahu Taala’nız benim yok. Onun için ben diyorum ki hiç bir söz, nerden gelirse gelsin değerini sonsuza dek sürdüremez.

Muhabir: Baki olan, yani biz onu sonsuz ebediyete kadar koruyacağız.

Aziz Nesin: Ben de diyorum ki; felsefe olarak dünya yüzünde hiç bir söz yoktur ki, değerini kaybetmesin. En güzel söz, en büyük söz, Mustafa Kemal’in bile.

Muhabir: Beşeri sözler muhakkak ki öyle, ama Allahu Taala’nın keliması değişebilir mi?

Aziz Nesin: Allahu Taala’nın bu sözlerine ben inanmıyorum. Çünkü bunlara inanmam için aklımı kaybetmem lazım.

Bir başka kişi: Neden? Neden insanların fikrine saygı duymu-

yorsun?

Sakallı, uzun cübbeli, aczmendi kıyafetli bir kişi el kol hareketleriyle neden insanlara saygı duymuyorsun, onlara hakaret ediyorsun? diyerek bağıyor. Bir anda ortalık karışıyor. Vuruşmak an meselesi oluyor. Ali Balkız, Aziz Nesin'i Rıza'nın arabasına bindirip oradan uzaklaştırıyor. Ve doğruca Madımak Otel'i'ne gelyordu.

KANLI OLAYLAR BAŞLIYOR

Cuma namazından sonra keñt meydanına akın eden gruplar orada birleşiyor ve organize hareket ediyorlardı. Özellikle gençlerin oluşturduğu kalabalık, ne yapacağına kararlı görünüyordı.

HEDEF, CUMHURİYETİ YIKMAKTI

Kalabalığı yönlendirenler, önceden saptanmış sloganları belli aralıklarla ve büyük bir disiplinle söyletıyorlar ve insanları diledikleri yöne sevk ediyorlardı.

Atılan sloganların hemen hepsi Atatürk'ü hedefliyor ve O'nun kurduğu Cumhuriyete yönelik oluyordu. Gerek bizlerin duyarak tanık olduğu, gerekse İl Emniyet Müdürlüğü'nün resmen saptadığı sloganlar bu niyeti açık biçimde gösteriyordu:

- Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak!

- Şeriat gelecek, zulüm bitecek! (Bu, genelde Refah'ın kullandığı bir slogandır.)

Türkiye müslümandır, müslüman kalacak! (Bu da Refah'ın kullandığı slogandır.)

Kanımız aksa da zafer İslamın! (MHP ile BBP'nin ortak kullandıkları slogandır.)

İslam'a uzanan eller kırılacak! (RP, MHP ve BBP'nin ortak kullandıkları slogan)

“Kahrolsun Laiklik!”, “Burası Türkiye, Moskova değil!”, “Muhammed'in ordusu, kafirlerin korkusu!”, “Asker, dinsize siper olamaz!”, “En büyük asker bizim asker!”, “Ordu millet elele; asker Bosna'ya!”, “Allahu ekber!”, “Lailehailallah!”, “Ya Allah

bismillah, geliyor Hizbullah!”, “Mücâhit Temel!”, “Şeytân Vali!”, “Şerefsiz Vali!”, “Vali dışarı!”, “Vali İstifa!”, “Şeytan Aziz!”, “Sivas Aziz’e mezar olacak!”.

Görüldüğü gibi, üzerine kıyametler koparılan yazar Aziz Nesin için sadece iki slogan kullanılıyordu. Diğerleri, Aziz Nesin bahanesiyle Şeriat devleti kurmayı amaçlayan sloganlardı. Bunlardan bazıları, yukarıda parantez içinde belirttiğimiz gibi Refah Partisi, Büyük Birlik Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi’nin her yerde kullandıkları İslam Şeriatçılığını seslendiren sloganlardı. Şeriatı siyasallaştıran bu partiler, açık biçimde dini kullanıyorlardı. Ve Sivas’da pervasızca Atatürk devrimlerini, Cumhuriyeti, laikliği, demokrasiyi hedef alıyor, çağdaşlığa, sanata ve güzel olan herşeye kin kusuyorlardı..

Eğer hedef sadece Aziz Nesin olsaydı, Aziz Nesin’le birlikte otelde bulunan 80 insan ateşe verilmezdi... Atatürk heykeline saldırmaz, Ozanlar Anıtı’nı parçalamazlardı... Ve de şeriat devleti kurmak özlemiyle “Müslüman Türkiye” diye bağırırlar, “Sivas’ta kurulan cumhuriyet, Sivas’ta yıkılacak” demezlerdi... Laik ve Atatürkçü Vali’yi hakaret ederek istifaya çağırırlar, Hükümet Konağı’na saldırmazlardı...

Bu hareket, 1930’da Menemen’de genç cumhuriyeti temsil eden teğmen Kubilay’ı bağ testeresiyle kesen Derviş Mehmetler’in başlattıkları irticai hareketlerin bir uzantısıdır. Hem de daha güçlüsüdür.

O gün Menemen’de ne olmuştur?

Ulusal Kurtuluş Savaşı’nı utkuyla sonuçlandıran ve hilafeti yıkıp cumhuriyeti kuran Atatürk, bir dizi devrimlerini yaşama geçirmeye başlamıştı. 10 Nisan 1928’de 1222 sayılı yasa ile “Devletin dini İslam’dır.” ifadesi Anayasa’dan kaldırılıyor, laikliği ve demokrasiyi temellendirici önemli aşamalar sağlanıyordu.

İşte o gün, yani 23 Aralık 1930’da şeriatın ipine sarılarak hilafetin geri gelmesini isteyen yobaz takımı, Derviş Mehmet’in öncülüğünde yeşil bayrak açarak cihada kalkışıyorlar ve Menemen’de vatani görevini yapmakta olan öğretmen kökenli yedek subay teğmen Mustafa Fehmi Kubilay’ı en acımasız biçimde bağ testeresiyle kesiyor, iki bekçiye de Kubilay’la birlikte şehit ediyorlar.

Peki sonuç ne oluyordu?

Devrim ve ilkelerini yaşatmak isteyen genç cumhuriyetin kararlı yöneticileri derhal olayın üzerine gidiyorlar ve tam 2200 kişiyi yakalayarak adalete teslim edip yargılanmalarını sağlıyorlardı. Mahkeme, sonuçta 34 kişinin idamına; 41 kişinin de ağır hapisle cezalandırılmasına karar veriyor.

1930'da Menemen'in nüfusu dikkate alınırsa, görülecektir ki, hemen tümüne yakın yetişkin Menemenliler sorgulanmışlardır; saptanan öncü suçlular en ağır biçimde ve hiç zaman geçirilmeden cezalandırılmışlardır. Ve tabii ki devrimler dizisinde bir gerileme olmamış, iki yıl sonra 1932'de Arapça okunan ezan Türkçeleştirilerek devrimlere devam edilmiştir.

Peki Sivas'ta ne olmuştur?

Katliama katılan onbin dolayındaki kalabalıktan sadece 124 kişi göz altına alınmış; onlar da sorgulanmalarında ya sarhoş ya da kumarbaz olduklarını söyleyerek bu işten sıyrılmak istemişlerdir. Hükümet edenler ise Atatürk devrimlerinin, laik cumhuriyetin tehlikede oluşuna kayıtsız kalmıştır. Bu kayıtsızlık nedeniyledir ki, Sivas sokaklarında oluşan ve sayıları on bini aşan organizeli kalabalık çok açık biçimde laik cumhuriyet yönetimine kafa tutmuş ve şeriatın gücünü kanıtlamıştır.

Atatürk'ün kutsal makamında oturan o Cumharbaşkanı da; laik devlet yapısını korumakla görevli o Başbakan da; O'nun hükümet eden kadrosu da; Sivas'ta şeriata yandaş duran Belediye Başkanı'nı görevinde tutarak; katliamı önlemeye çalışırken yalnızlığa itilen ve çaresiz kalan Atatürkçü Vali'yi açığa alarak şeriata yenik düşmüştür.

“YAK ULA YAK”

Aziz Nesin'in bir gün önce kapalı mekanda yaptığı bir konuşmayla tahrik olduğu söylenen binlerce kişi bir gün sonra biraraya gelemezdi. Olay gününden önce dağıtılan bildiriler, yerel basında çıkan kışkırtıcı haberler bu eylemin önceden planlı biçimde organize edilmiş olduğunu göstermektedir. Bu cihada kalkışın içerisinde İran

destekli Hizbullah vardı... Malatya Valisi Saffet Arıkan Bedük'ün açıkladığı gibi, olay öncesi otobüslerle Malatya'dan Sivas'a gelen Nurculuk Tarikatı'nın vurucu gücü Aczmendiler vardı. Sonradan edinilen duyumlara göre bu Aczmendiler, sözde her cuma namazını bir ilde ve ilçede kılmayı ilkeleştirmişler; Sivas'a da o nedenle gelmişlermiş... Bu yumuşatıcılıkta saldırganları korumacılık vardır.

Yine bu toplu kıyama kalkışın içerisinde Refah Partili, Büyük Birlik Partili, Milliyetçi Hareket Partili ve de Atatürk'e düşman yetiştirilen Kuran kurslu, İmam Hatipli militanlar vardı... Dahası Sivas'ta 90 dolayında bulunan öğrenci yurtlarını dışardan Sivas'a gelen bu militanlara tahsis eden şeriatçı dernekler, vakıflar ve bilhassa Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, Meclis Üyesi (hala kaçak dolaşan) Cafer Erçakmak ve itfaiye görevlileri vardır...

Böylesine destekli ve organizeli kalabalık, önce Kültür Merkezi'ne saldırıp sonra tüm nefretlerini kusarak can almak için Madımak Otel'i'ne yöneldiler. Akşam karanlığı çökünce Belediye, elektrikleri kesti, azgın kalabalıktan sesler yükselmeye başladı:

Yak ula yak!

Bu azmetirici ölüm çığlıklarıyla oteli yaktilar. Sonra bir kurbanın kesimindeki, ya da bir sünnet törenindeki gibi hep bir ağızdan...

Allahu ekber!.. Allahu ekber!... tekrarını ilahileştirerek yangını seydettirler...

Bu insanlık ayıbı dehşet verici kundaklamalı katliamı polislerin, askerlerin, varsa devletin ve tüm dünyanın gözleri önünde gerçekleş-tirdiler... Olayı başından beri görüntüleyen İhlas Haber Ajansı kameramanları, o yangın anını çekerken "Hayatımın en güzel filmini çekiyorum" diyerek zevkten dört köşe oldular...

EMNİYET'İN TELSİZ KONUŞMASI

Şimdi olayı bir de resmi kayıtlardan izleyelim:

Sivas İl Emniyet Müdürlüğü telsiz konuşmasının iyi anlaşılabilmesi için diyaloglarda kullanılan kod numaralarını açıklayarak yayınlamak istiyoruz:

Saat 13.50'de, 3310 kod numarasıyla Emniyet Müdürü Doğukan

Öner, Merkezi arıyor. Merkezden 3370 kod numaralı nöbetçi müdür:
- Emirleriniz efendim, diyor.

3310 (Em. Md.) talimat veriyor:

- Müdüriyette ne kadar personel varsa hepsini alın, Vilayete doğru gelsinler.

6810 kod nolu Eğitim Şube Müdürü devreye giriyor:

- İki kişi personel sicilde var, başka yok efendim.

Saat 14.00'de 3340 kod nolu Emniyet Müdür Yardımcısı Rahim Çalışkan, Merkez kanalıyla 3310 nolu Emniyet Müdürü'nü arıyor.

- Kalabalığın dağılacağı yok. Bizim az kuvvetimiz var. Askeri birlik olursa iyi olur.

3310 Emniyet Müdürü merkez kanalıyla talimat veriyor:

Jandarma ile tekrar konuşun; gönderebileceği kadar kuvvet göndersin Buruciye Medresesi'ne.

Saat 14.10'de 4554 nolu Askeri ekip devreye giriyor:

- Madımak Otelı önünde durum sakin.

Merkez, 3310 Emniyet Müdürü'nü arıyor:

Alay Komutanı vilayetteymiş, Vali Bey'in yanında. Nöbetçi Amiri, Alay Komutanı'nın izni olmadan gönderemeyiz, diyor. Arzederim.

Yol kestik, barikat yaptık.

Saat 14.20'de merkez, 3310 Emniyet Müdürü'ne bilgi veriyor:

Sayın Valimizle görüşüldü, Tugay'dan kuvvet sevkediliyor. Ve hemen kendi durumlarını açıklıyor:

- Zor kullanmak zorundayız.

3310 Emniyet Müdürü emir veriyor:

- Kullanılsın, gereği neyse yapılsın.

Saat 14.21 Merkez, Emniyet Müdürü'nden aldığı emri tebliğ ediyor:

- Kültür Merkezi önündeki görevliler, zor kullanın, jop kullanın.

Saat 14.25'de 7360 nolu Şube Müdürü de emri yineliyor:

- Kültür Merkezi önündeyim. Jop kullanın.

Saat 14.30'da 3310 Emniyet Müdürü soruyor:

- Ne oldu bu askeri birlikler? Gelecekti. Ne oldu?

Merkez yanıt veriyor:

Telefonla görüştüm, iki minibüs, bir jeep hareket etmişler.

Arzederim.

Saat 14.34'de 5428 nolu Trafik Ekibi merkez kanalıyla devreye giriyor.

- Jandarmadan gelen bir grup, vilayet önünde önlem aldı.

Saat 14.40'da 4550 nolu Aşayış Ekibi diyor ki:

- Kültür Merkezi önündeki kalabalık taşkınlığını devam ettiriyor.

Buraya askeri personal gelmedi.

9870 nolu Karakol Ekibi, Sıtkı Albay'a soruyor:

- Jandarma gelmedi mi?

4550 nolu Asayiş Ekibi diyor ki:

- Jandarma yeterli değil. Jandarmadan 8-10 kişilik kuvvet var.

9870 nolu Karakol Ekibi:

- Bize başka talimat verilmedi, diyor.

Merkez:

- Anlaşıldı, diyor. Tugay'a bilgi verilmiştir.

Saat 15.00'te 5360 nolu Emniyet Ekibi, Merkez kanalıyla 3310 Emniyet Müdürü'ne durumunu aktarıyor:

Efendim, topluluk Afyon Sokağı'nın (Madımak Oteli sokağı) başına geldi, girmek istiyor:

3310 Emniyet Müdürü kesin emir veriyor:

Kesinlikle o sokağa yol vermeyin. Kesinlikle... Ne yaparsanız yapın o sokağa yol vermeyin.

Saat 15.10'te 3310 Emniyet Müdürü, Merkeze talimat veriyor.

- Müftü'ye bakın, yerinde mi?

3340 nolu Emniyet Müdür Yardımcısı, 3310 Emniyet Müdürü'ne bilgi veriyor:

- Otolarla, minibüslerle barikat kurduk.

Saat 15.30'da 5360 nolu Emniyet Ekibi konuşuyor:

Kültür Merkezi'nin önündeki grup, diğer grupla birleşmeye çalışıyor; her tarafa taş yağdırıyorlar.

3310 Emniyet Müdürü emir veriyor:

- Orada her hangi birşeye müsaade etmesinler. Polislerimiz orada jop kullansınlar.

Saat 15.35'te 3340 nolu Emniyet Müdür Yardımcısı, Emniyet Müdürü'nün emrini tebliğ ediyor.

- Tüm görevliler jop kullansın. Joplayın, joplayın..

Saat 15.35'te 3310 Emniyet Müdürü Merkez'e talimat veriyor:

Vali Bey'le görüşün, kuvvet gönderisin.

7360 nolu Şube Müdürü, yardım istiyor:

Şu anda Kültür Merkezi'nin durumu iyi değil. Askeriye lazım.

Kim varsa gelsin.

Saat 15.36'da yine 7360 nolu Şube Müdürü merkezi arıyor:

- Kültür Merkezi'ne atılan bir taşla elimden yaralandım, diyor.

Aynı anda Merkez şu açıklamayı yapıyor:

- Jandarmanın kuvveti kalmamış. Tugay'la görüşme halindeyiz.

3310 Emniyet Müdürü, direkt Vali'yle görüşüyor:

Vali Bey, Tugay Komutanı ile görüşün.

3210 Vali Ahmet Karabilgin diyor ki:

Tugay Komutanı ile görüşüldü, (kuvvet) gönderecek.

3310 Emniyet Müdürü:

- Sayın Valim, diyor, (kuvvetin) hemen yetişmesi lazım.

Saat 15.45'te 3340 nolu Emniyet Müdürü Yardımcısı:

Yaralı arkadaşımızı hemen hastaneye götürün, diyor.

Merkez:

Numune Hastanesi'ne de iki arkadaşımız intikal etti, anonsunu yaptıktan sonra: "30 kişilik kuvvet Kayseri'den hareket etti" diyor.

Saat 15.50'de 3310 Emniyet Müdürü, 6910 nolu Lojistik Şube Müdürü'ne soruyor:

Vilayetin önüne gelenler, topluluk halinde mi? Yoksa dağılıyorlar mı?

6910 Lojistik Şube Müdürü yanıt veriyor:

Dağınık haldeler. Yavaş yavaş kaldırımdan yürüyorlar:

Saat 16.20'de 3830 nolu Siyasi Şube Ekibi açıklıyor.

Burada (Madımak Oteli önünde) çok kalabalık var, slogan atıyorlar.

9870 nolu Merkez Komutanı Sıtkı Albay devreye giriyor:

- Şu anda hangi bölgelerde topluluk var?

Merkez yanıt veriyor:

- Şu anda Madımak Oteli önünde topluluk var.

9870 nolu Merkez Komutanı Sıtkı Albay:

- Anonsu aldım diyor.

Saat 17.00'de Merkez:

Yıldızeli'nden 4 kişi geldi, diyor.

Saat 17.15'te Merkez:

- Zara'dan 7 kişi geldi anonsunu yapıyor.

Saat 17.45'te Merkez:

Şarkışla'dan gelen 10 kişinin Müdüriyet önünde olduğunu söylüyor.

Saat 17.45'te 3310 Emniyet Müdürü, Vali'yi arıyor:

- Sayın Valim, diyor: Madımak Otel'i'nin önündeki kalabalık gitgide artıyor. Şu anda 5000 kişi var. Tugay'dan takviye kuvvet gönderebilir misiniz? Zor kullanmak istiyorum.

Saat 18.20'de 6850 nolu Emniyet Ekibi diyor ki:

On kişilik kuvvet istiyoruz. Kuvvetler tamamen dağılmış durumda. Kuvvetler dağılırsa daha kötü olur.

Saat 18.50'de 6215 nolu Çevik Kuvvet Ekibi devreye giriyor:

- Gece grubuna gelenleri göndereyim mi?

6218 nolu Çevik Kuvvet Ekibi:

- Elindeki bütün personeli gönder, diyor.

Saat 19.00'da 5926 nolu Emniyet Ekibi diyor ki:

- Kayseri'den gelen kuvvetle Vilayet önündeyiz.

Saat 19.05'te 3310 Emniyet Müdürü 3210 Vali'ye sesleniyor:

- Tugay'dan kuvvet gönderin, biz zor durumdayız.

Saat 19.10'da 5410 nolu merkez:

- 3310 Emniyet Müdürü'nün emirleri, jop kullanabilirsiniz, diyor.

Saat 19.15'te 3310 Emniyet Müdürü yine sesleniyor:

- Otele 5 metre kaldı. Topluluk kontrolden çıktı. Paşa'ya söyleyin, acele kuvvet göndersin.

Saat 19.20'de 3310 Emniyet Müdürü yine sesleniyor:

- İtfaiyeye söyleyin buraya gelsin, tazyikli su sıkınsın.

Saat 19.30'da 3716 nolu Emniyet Müdürü, Merkez kanalıyla:

- Kalabalık kontrolden çıktı, otolar yanıyor, diyerek tüm birimleri haberdar ediyor.

Saat 19.50'de 3310 Emniyet Müdürü, 3210 Vali'ye bir kez daha sesleniyor:

- Asker yetişmezse burası harap olur, diyor.

3210 Ahmet Karabilgin diyor ki:

Dayan Müdür Bey dayan! Tugay'dan asker gelecek, şimdi buradan geçti. Asker geliyor, bilginiz olsun.

Saat 20.05'te 3310 Emniyet Müdürü, Merkez kanalıyla diyor ki:

Olaylar çığından çıktı. Müdahale edemiyoruz. Yangın otelin içine, dışına dağıldı..

Saat 20.15'te 6850 nolu Emniyet Ekibi, Merkeze bilgi veriyor:

- Madımak Oteli içinde ve dışında yangın var.

Merkez, Aziz Nesin'in koruması 3830 nolu ekibi uyarıyor:

- Bulunduğunuz yerden dışarı çıkın, yangın var.

3830 Koruma Ekibi, yanıt veriyor:

- Dışarı çıkamıyorum, bilginiz olsun...

Saat 20.30'da 4510 nolu Asayiş Şube Müdürü, Merkezi bilgilendiriyor:

Kepenek Caddesi, Hikmet Işık Caddesi'nde park otoları yağmalanıyor.

VALİ AHMET KARABİLGİN'NİN RAPORU ve SORUMLULAR

Sivas Valisi Ahmet Karabilgin, Emniyet Müdürü Doğukan Öner'in ısrarla yardım isteklerini anında ilgililere intikal ettirdiği halde, beklenen yardım 6 saat boyunca gelmemiştir. Bu konuda Vali'nin raporundan şu alıntılar yapılarak olayı yorumlamak istiyoruz:

Saat 14.15 Tugay Komutanlığı'ndan yardım istendi.

Saat 14.30 Başbakan ve İçişleri Bakanı'na fax ve telefonla bilgi verildi.

Saat 14.40 İçişleri Bakanlığı Müsteşarı ile görüşüldü.

Saat 14.40 Tokat ve Kayseri valilerinden yardım istendi.

Saat 14.45 Tugay Komutanı Ahmet Yücetürk'ten yardım istendi.

Saat 15.30 Bir daha Tugay Komutanlığı'ndan yardım istendi.

Saat 18.15 Başbakan ve İçişleri Bakanı'na faksla bilgi verilerek helikopter ve uçakla takyive istendi.

Saat 19.10 Genel Kurmay Başkanı (Doğan Güreş), Vali'yi telefonla arayarak Tugay Komutanı'nın (Ahmet Yücetürk) bütün gücüyle yardımcı olacağını bildirdi.

Buna rağmen 6000 kişilik mevcudu olan Tugay'dan, yangından az önce 30-40 kişilik, o da acemi erlerden oluşan küçük bir bölük geliyor ve kalabalığın gerisinde kalıyor. Bu, sözde takviye kuvvetle olay yerine gelen Tugay Komutanı Ahmet Yücetürk, sayıları onbini aşan saldırgan kalabalığa fazla yaklaşımdan geri dönüyor. Merkez Komutanı ile 30-40 kişilik askeri birlik, kalabalık tarafından çembere alınarak "En büyük asker, bizim asker" sloganıyla etkisiz hale getiriliyor.

Yine polis kayıtlarıyla saptanan şu sloganlar da atılıyor.

- Asker Bosna'ya.
- Ordu Millet elele.
- Asker dinsize siper olamaz.
- Askere uzanan eller kırılsın.
- Muhamed'in ordusu, kafirlerin korkusu.

Tugay Komutanı Ahmet Yücetürk'ün, Vali tarafından tam 6 saat öncesinden beri istediği yardımı, Genel Kurmay Başkanı'nın "bütün gücüyle" yapacağını bildirmesine rağmen, yapmaması oldukça düşündürücüdür.

Aslında "Görevini ihmal" gerekçesiyle görevlerinden alınan Vali ve Emniyet Müdürü'nün yerine, Tugay Komutanı'nın bu "ihmkar" davranışında bir "kasıt" aranarak açığa alınmalı ve hakkında soruşturma açılmalıydı.

Yine açığa alınması ve hakkında soruşturma açılması gereken bir başka katliam sorumlusu da Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'dur.

Refah Partili Temel Karamollaoğlu, Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'ne başından beri sıcak bakmamış, karşı hareketlerin yanında yer almıştır. Örneğin, gericilerin, Kültür Bakanlığı tarafından Kültür Merkezi önüne dikilen ve Sivas'ın ünlü ozanları ile Kangal köpeğini simgeleyen "Ozanlar Anıtı"na, "Bu, Alevilerin özgürlük anıtıdır. Çarıklı köylü, Alevileri; köpek de Sünnileri temsil ediyor" diyerek olumsuz propaganda yapmalarını desteklemiş ve anıtın yıkılmasını

Vali'den istemiştir. Bu isteğini gerçekleştirmiştir. Anıtın yıkılışını, kırılışını yerlerde sürüklenişini büyük bir zevkle izlemiştir. Vali'nin isteği üzerine kalabalığı dağıtmak amacıyla yaptığı konuşmanın başında “Bir defa şunların ruhuna önce bir fatiha okuyalım” demek suretiyle kalabalığı suç işlemeye azmettirmiştir. Bunun üzerine kalabalık, Ozanlar Anıtı'nı parçalamıştır. Karamollaoğlu, bu eylemden sonra yaptığı ikinci konuşmada “Amaca ulaşılmıştır. Gazanız mubarek olsun” demek suretiyle eylemcileri cesaretlendirmiş, Madımak Otel'i'ni kundaklamaya yönlendirmiştir. Bu aşamada tazyikli su sıkma isteğini yerine getirmediği gibi itfaiye araçlarının yangın mahalline gelişlerini de geciktirmiştir.

Öte yandan Temel Karamollaoğlu, kaldırım onarımı için Madımak Otel'i'ne yakın yere yığıldığı kamyonlar dolusu kaldırım taşlarını, mesai günleri olmasına rağmen amaca uygun kullanılmamıştır. Olay günü bu taşlarla Madımak Otel'i; adeta taş bombardımanına tutularak, içerideki insanların dışarı çıkması engellenmiştir. Böylece 35 insanın yanarak veya dumandan boğularak ölmelerine zemin hazırlanmıştır.

Bu denli açık “kasıtlı ihmali” görülen Temel Karamollaoğlu'nun kısa bir dönem açığa alınıp sonra görevine iade edilmesi, şeriatçılar adına bir zafer sayılmıştır.

Sivas Valisi Ahmet Karabilgin, hükümete sunduğu raporda, Sivas olaylarının asıl nedeninin; dinsiz olduğunu birçok yerde birçok kez açıklayan yazar Aziz Nesin'i bahane eden irtica yanlısı ve devlet düşmanı odakların, fırsattan yararlanıp halkı, işsiz güçsüz kişileri galeyana getirmesi ve istismar etmesi olduğunu kaydetti.

Rapor aynen şöyle:

Geleneksel 4. Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri, Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği tarafından programlanmış, “Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla” gerçekleştirileceği bildirilen etkinlikler programına, Valiliğimizce, ülkemizin demokratik-hukuk düzeni, idarenin tarafsızlığı ilkeleri ışığında izin verilmiştir.

İlimizde bugüne kadar çeşitli eğilimlere sahip kurum ve kuruluşların toplantıları ve değişik nitelikte faaliyetleri olmuş, Valiliğimiz bütün kurum ve kuruluşlara karşı tarafsız, dengeli, birini ötekine tercih etmeyen, anayasal hakları ve ifade özgürlüğünü kısıtlamayan bir uygulama içinde olagelmıştır. Valiliğimiz, etkinliklere kimlerin katılaca-

ğına karışmamış, bu amaçla kimseyi davet etmemiştir. Aziz Nesin'in veya bir başka kişinin Sivas'a gelmesini engelleyen, seyahat özgürlüğünü kısıtlayan bir yasa ya da karar olmadığından, Aziz Nesin'in çağrılmasına karşı bir tutum ortaya konmamıştır. Olayın asıl nedeni; dinsiz olduğunu bir çok yerde, bir çok kez açıklayan yazar Aziz Nesin'i bahane eden irtica yanlısı ve devlet düşmanı odakların, fırsattan yararlanıp halkı, işsiz güçsüz kişileri galeyana getirmesi ve istismar etmesidir.

I. OLAY

- a) Daha büyük toplumsal bir olayın ortaya çıkmaması,
 - b) Emniyet güçleri ile vatandaş arasında bir çatışma çıkmaması,
 - c) İldeki Polis Özel Hareket Timi ve Jandarma Komando Birliklerinin bir operasyon için Divriği ilçesinde görevli olması,
 - d) İlimizdeki 5. Piyade Er Eğitim Tugay Komutanlığı'ndan ve çevre illerden takviye kuvvetlerinin sayıca yetersiz olması ve geç intikalleri,
 - e) Yakın ilçelerden getirilen polis-jandarma gücünün sınırlılığı karşısında,
- İdarenin elinde olmayan, kanunsuz göstericiler karşısında eldeki güvenlik güçlerinin kesin üstünlüğünü imkansız kılan bir gelişim seyretmiştir. •

II. OLAYIN BAŞLANGICINDAN İTİBAREN CEREYAN TARZI, GELİŞMESİ ve SONUÇLANMASI

- 13.30: Çeşitli camilerden cuma namazından çıkan sayıları yaklaşık 300 dolayındaki bir grup, hükümet binası önünde toplanmış, Aziz Nesin, Vali ve hükümet aleyhinde, şeriat aleyhine gösteriler yapmaya başlamışlardır. “Şeytan Aziz”, “Vali, Hükümet istifa”, “İslamiyeti ezdirmeyeceğiz” ve benzeri sloganları haykıran grup, mevcut emniyet gücü ile (polis-jandarma) hükümet binası önünden uzaklaştırılmıştır.

-13.45: Tugay Komutanı ilk kez telefonla aranıp olayla ilgili bilgi verilmiş ve yardım istenmiştir.

-14.00: Hükümet Binası önünden uzaklaştırılan grup, Kültür Merkezi önünde toplanmış ve kendilerini uzaklaştırmak isteyen güvenlik güçlerine karşı oturarak protestolarını sürdürmüşlerdir.

-14.15: Vali tarafından Tugay Komutanı telefonla aranarak, gelişme eğilimi gösteren olaylara karşı Tugay'dan yardım istenmiştir.

-14.30: İçişleri Bakanı'na Vali tarafından telefonla ve faksla gelişmeler bildirilmiştir. Sayın Başbakan'a da aynı yönde faksla ve daha sonra da telefonla bilgi sunulmuştur.

-14.40: İçişleri Bakanlığı Müsteşarı ile görüşülerek Tokat ve Kayseri valilerinden kuvvet istenilmesi kararlaştırılmış ve ilgili valilere durum iletilmiştir.

-14.45: Hafik, Yıldızeli, Kangal, Şarkışla ve Zara kaymakamlıklarından polis-jandarma takviyesi istenilmiş, Tugay Komutanlığı'nın askeri birlik sevk etmesi konusunda girişimler sürdürülmüştür.

-14.50: Kültür Merkezi'nden Hükümet Meydanı önüne gelen grup, "Ya Allah, intikam, Allahuekber", "Sivas, Aziz'e mezar olacak", "Vali dışarı, Vali istifa", "Şerefsiz Vali", "Bismillahi Allahuekber" sloganlarıyla kanunsuz eylemlerini sürdürmüşlerdir.

-15.00: Atatürk Caddesi'nde Etibank bitişiğinde bulunan bir "cafe"nin taşlanmaya başlandığı, Emniyet telsiz anonsundan duyulmuştur.

-15.15: Göstericiler, Hükümet Meydanı'ndan yeniden Kültür Merkezi'ne yönelmişlerdir.

-15.25: Valilik makamına gelen Belediye Başkanı'nın topluluğu teskin etmek için konuşma yapmasına karar verilmiştir.

-15.30: Kültür Merkezi taşlanmaya başlanmıştır. Polise zor kullanma emri verilip Tugay Komutanı'ndan yeniden destek istenilmiştir.

-15.55: Kültür Merkezi'ndeki zor kullanma ve topluluğun taşla saldırısı sırasında 2 polis memuru ve 2 sivil kişi yaralı olarak Numune Hastanesi'ne kaldırılmıştır.

-16.00: Bu saat itibarıyla Emniyet Müdürlüğü'nden 150, Jandarma Komutanlığı'ndan 55, Tokat'tan 25, Kayseri'den 31, Hafik ilçesinden 16, Yıldızeli ilçesinden 27, Kangal'dan 21, Zara'dan 7, Şarkışla'dan 10, Tugay'dan 100 kişi olmak üzere toplam 442 kişilik polis-jandarma-asker gücü olduğu belirlenmiştir.

-16.30: Sayıları yaklaşık 5000'i bulan göstericilerin Aziz Nesin'in bulunduğunu öğrendikleri Madımak Otel'i'ni sarmaya ve taşlamaya başladıkları öğrenilmiştir.

-17.00: Belediye Başkanı'nın topluluğu yatıştırma konuşmaları da sonuç vermemiştir. Kanunsuz göstericiler, 4 Eylül Atatürk ve Kongre Müzesi'ne saldırmış, bina önündeki Atatürk büstünü tahrip etmiş, binaya girme çabaları güçlükle önlenmiştir. Atatürk'ün "Cumhuriyet'in temelini burada attık" dediği tarihi binanın camları taşlarla kırılmıştır.

-18.00: Topluluğun dağılması ve Madımak Otel'i'nde bulunan Aziz Nesin ile diğer misafirlerin tehlikeden kurtulmaları için göstericilerin tepki gösterdiği Kültür Merkezi önündeki heykelin kaldırılmasına karar verilmiştir.

-19.00: Heykel, Kültür Merkezi önünden kaldırılmış, galeyan içindeki

topluluk heykeli iplerle çekerek anacaddede bir süre sürüklemiştir.

-19.10: Genelkurmay Başkanı Vali'yi telefonla arayarak Tugay Komutanlığı'nın bütün gücüyle olayları önlemek için yardımcı olmasını istemiştir.

-19.45: Topluluk, Madımak Otel'i'ne girmek için baskı yapmaya başlamıştır. Bu arada otel önündeki araçlar ve peşinden de otel, kundaklama sonucu yanmaya başlamıştır. Galeyana içindeki topluluk itfaiye araçlarının geçişini yerlere yatarak engellemiştir.

-20.20: Hemen yanındaki Madımak Otel'i'nin önünden hükümet konağı önüne gelen topluluk "Ya Allah, intikam, Allahüekber", "İslama uzanan eller kırılsın", "Vali istifa, şerefsiz Vali, dinsiz Vali istemiyoruz, yaşasın şeriat" sloganları ile Hükümet Konağı'nı taşlamaya başlamışlardır.

-20.30: Aziz Nesin, Madımak Otel'i'nden kurtarılarak güvenlik altında Üniversite Hastanesi'ne götürülmüştür.

-20.50: Hükümet Konağı yeniden taşlanmıştır.

-20.55: Asker, jandarma ve polis havaya ateş ederek topluluğu dağıtmaya başlamıştır.

-22.00: Sayın İçişleri Bakanı, Valiliğe gelip olaylar hakkında bilgi almaya başlamıştır.

-23.00: Valilikçe il merkezinde, ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bu saate kadar şehrin çeşitli yerlerinde küçük gruplar halinde dağılmış olan topluluk tamamen parçalanmış ve güvenlik güçlerince şehrin içinde tam bir hakimiyet sağlanmıştır.

3 Temmuz 1993

-01.00 itibarıyla: Toplam ölü sayısı 35, toplam yaralı sayısı 60 (4'ü ağır yaralı), otelden sağ olarak kurtarılan kişi sayısı 30.

-17.00 itibarıyla: Toplam ölüm sayısı 36, toplam yaralı sayısı 24 (8'i ağır).

III. GÜVENLİK GÜÇLERİNİN TUTUMU

1 Temmuz 1993 Perşembe günü başlayan etkinlikler programı açılış törenine katılarak birleştirici ve toplum barışına yönelik ifadeler bulunan konuşmamı yaptım. Açılış konuşmalarından sonra Kültür Merkezi salonundan ayrıldım.

Güvenlik üstleri arkadaşlarımla aynı gün (01.07.1993) yaptığım asayiş toplantısında da alınan güvenlik önlemlerini konuştuk. Bu toplantıda olağanüstü bir durum ya da sıkıntı doğabileceği yönünde bir izlenim ortaya çıkmadı. Ertesi gün (02.07.1993 günü) çıkan mahalli gazeteler bana ulaştığında, Aziz Nesin'in bir gün önce yaptığı konuşmanın

“Müslüman mahallesinde salyangoz satıyorlar” ve benzeri görüşlerle eleştirildiğini gözledim. Sivas mahalli gazetelerin bu görüş ve yorumlarına yakın haberleri ülkemizin birçok yöresindeki gazetelerde de görmek mümkün olmasına rağmen güvenlik güçlerinin alacakları önlemlerde herhangi bir azalma ya da gevşeme olmamış, tam tersine tüm görevlilerin konu üzerindeki duyarlılığının sürdüğü gözlenmiştir.

02.07.1993 Cuma günü saat 10.15'te Valilik'te asayiş toplantısını yaptıktan sonra andiçme, törenine katılmak üzere saat 11.00'de Tugay Komutanlığı'na gittim.

Çeşitli camilerden çıkan ve kalabalık içinde küçük gruplar halinde çeşitli yönlerden gelen göstericiler, bir anda Hükümet Konağı önünde kanunsuz gösterilerine başladılar. Derhal 13.30 dolaylarında başlayan bu ilk olay üzerine emniyet ve jandarma üstleri ile yaptığım haberleşme, başlayan olaya karşı alınacak önlemler değerlendirilmeye ve uygulamaya sokulmuştur. Olayın ilk dakikalarda yarattığı izlenim, toplanan kişilerin hemen dağılıp gidecekleri şeklinde olmuştur.

Topluluğun, Hükümet Konağı önünden ayrılmayıp slogan atmaya sürdürdükleri ve yere oturmaya başladıkları görüldüğünde işin ciddiyeti anlaşılmış ve saat 13.45'te yani olayın başlamasından 15 dakika sonra Tugay Komutanı'ndan askeri güç talebinde bulunulmuştur. Telefonla yapılan bu istek, yasa gereği yazılı hale getirilmiştir.

Saat 14.30'da İçişleri Bakanımıza, İçişleri Bakanlığı Müsteşarımıza başlayan olayla ilgili ilk bilgiler faksla ulaştırılmıştır.

Saat 14.45'te İçişleri Bakanlığı Müsteşarı'yla yaptığım telefon görüşmesinde, olaylar karşısında güvenlik kuvvetlerinin yetersiz kaldığını, kalacağını ve bu nedenle komşu illerden kuvvet takviyesi istediğimi arz ettim. Sayın Müsteşarımın bilgisi altında, Kayseri ve Tokat valilerini telefonla arayarak acil kuvvet takviyesi talebinde bulundum.

Daha önce ayrıntılı olarak açıklanan olaylar sırasında emniyet mensupları sayıca yetersiz olmalarına rağmen, görevlerini gayretle yapmaya çalışmışlardır. Olaylara müdahalede gecikme ya da ihmal söz konusu değildir. Vatandaşlara karşı silah kullanılmasını hiç düşünmedim. Silah kullanılsaydı çok sayıda vatandaşımız ölebilirdi. Göstericiler güvenlik kuvvetlerini yarıp, Madımak Oteli'ne ulaşmaya çalışınca havaya ateş açılmıştır.

Madımak Oteli'nde toplanan kalabalığın engellenmesi, otelde mahsur kalanların kurtarılmasına birarada çalışılmıştır. Otelde çıkan yangının söndürülmesinin çok geç olmasına rağmen Aziz Nesin ve 36 vatandaşımız buradan sağ olarak kurtarılabilmektedir. Ölüm, panik ve boğulma sonucu ortaya çıkmıştır.

Olayların, başlaması ile birlikte görev başındaki 3 vali yardımcısı değişik alanlarda görevlendirilmiş, valilik ve kiritik birimlerdeki yöneticiler ve kamu personeli 24 saat çalışma düzenine girmiştir.

IV. VALİLİĞİMİZCE OLAYLAR SEBEBİYLE ÖNCEDEN ALINAN ÖNLEYİCİ TEDBİRLER ve BUNLARIN UYGULANMASI

- Güvenlik önlemleri, il merkezinde güvenlikten sorumlu birim olan Emniyet Müdürlüğü'nce alınmış, program doğrultusunda ve olaylar sırasında görevli ekiplerin ve elemanların hepsinin görev başında oldukları belirlenmiştir.

V. OLAYLAR SONRASINDA VALİLİĞİMİZCE YAPILAN TASARRUFLAR

- Valilik ve kritik birimlerde 24 saat çalışma düzenine geçilmiştir.
- Hasar tespit çalışmaları için görevlendirme yapılmış, en kısa sürede, 05.07.1993 tarihi itibarıyla konuyla ilgili mahkeme kararının alınması yönünde işlemler hızlandırılmıştır.
- Ölenlerin kimlik belirleme çalışmaları, otopsileri yürüten cumhuriyet savcıları ve emniyet görevlilerinin işbirliği ile tamamlanmak üzeredir.
- Valiliğimizce cenazelerin memleketlerine uçak veya diğer araçlarla gönderilmesi konusunda gerekli bağlantılar gerçekleştirilmiştir.
- Polis, jandarma ve askerlerden oluşan mevcut güvenlik kuvvetinin görevi ve dağılımı planlanmıştır. Garnizon Komutanı, Vali Yardımcısı, Emniyet Müdürü, İl Jandarma Komutanı ve MİT Müdürü'nün katılımı ile bir koordinasyon kurulu toplantısı yapılmıştır.
- İl Milli Eğitim Müdürü başkanlığında kurulan komisyon, ilimize dışarıdan gelen polis, jandarma, asker gücüne dahil elamanların konaklama, iâşe ve ibate işleriyle görevlendirilmiştir.

VI. MAHALLİ GAZETELERDE ÇIKAN OLAY ÖNCESİ veya OLAY SONRASI YAZILAR ÜZERİNE ALINAN ÖNLEMLER

Mahalli basında çıkan ve Aziz Nesin aleyhinde ifade ve yorumlar bulunan haberler ciddiye alınmış, ancak yaşandığı şekilde bir toplumsal olay hiç kimse tarafından (güvenlik ve istihbarat birimleri dahi) kestirilememiştir.

Askeri birliklerden yardım talebi yapılma şekli, istenen kuvvet ve ne

kadar kuvvetin ne kadar süre içerisinde gönderildiği

- İlimizde bulunan 5. Piyade Er Eğitim Tugay Komutanı Tuğgeneral Ahmet Yüceler'te 02.07.1993 günü saat 13.45'te başlayan ve aralıklarla süren takviye kuvvet isteme talebine gecikerek karşılık verilmiştir. Hazırlanmış bildirilen 40 kişilik ilk kuvvet, hükümet konağı önüne ancak saat 16.00 dolaylarında ulaşmıştır. Saat 19.10'da Genel Kurmay Başkanı ile yaptığım telefon görüşmesine kadar tugay güçlerinin olay mahalline sevkı mümkün olmamıştır. Sayın Genel Kurmay Başkanı bu telefon görüşmesinde, Tugay'ın tüm gücünün olaylara müdahale etmek üzere kullanılacağını bildirmiştir. Saat 19.45'te göstericiler kundaklanmış Madımak Oteli'ne girmek üzerelerken tugayın son gelen ek gücü koşar adımla kalabalığa müdahale etmeye çalışmış ama kalabalığı yaramamıştır.

Tugay takviyesinin en son anda, saldırganlar otele girmek üzereyken ulaşmakta olduğu, deşifre edilecek emniyet telsiz konuşmalarından, Emniyet Müdürü ile yaptığım haberleşmelerden de anlaşılabilecektir.

Bu kritik anda yanımda bulunan İl Jandarma Komutanı'nın emri ile jandarma timinin havaya ateş açması, olayların daha vahim noktalara gitmesini önlemede etkin olmuştur.

-Sokağa çıkma yasağının uygulanmaya başlandığı ve güvenlik güçlerinin hakimiyetinin sağlandığı saat 23.00 itibarıyla il merkezindeki fiilen güvenlikle görevli kuvvetin dökümü şu şekildedir:

Emniyet Müdürlüğü: 150, İl Jandarma Komutanlığı: 55, Tokat: 25, Kayseri: 31, Hafik : 16, Yıldızeli: 27, Kangal: 21, Şarkışla: 10, Zara: 7, Tugay Komutanlığı: 400, Toplam: 742 kişilik polis-jandarma asker gücü

SON DEĞERLENDİRME

1- Kanunsuz bir toplum olayına dönüşeceği yönünde kesin bir belirti bulunmamasına rağmen her türlü güvenlik önleminin alındığı etkinliklerde, fanatik bir grubun çıkarttığı olayın, daha önceki yıllarda yaşanan ve tüm şehri kaplayan mezhepler arası çatışmaya dönüşmemesi, güvenlik güçlerinin halk üzerine ateş edip, olayları daha da alevlendirmesi yanlışlığına düşülmemesi yönünde her türlü duyarlılık gösterilmiştir.

Keza aynı yaklaşım, Sayın Başbakanımız ve İçişleri Bakanımızla yaptığım telefon görüşmelerinde; gösteriler içindeki halkın, güvenlik güçlerinin ve saldırıya hedef olan misafirlerin hepsinin birden korunması, zorunluluk olmadıkça kuvvete başvurulmaması şeklinde tekrar edilmiş ve bu yönde talimatları alınmıştır.

2- İlk anda kuvvete başvuru grubun tüm şehre yayılması; olayların tüm şehri kaplaması ve sayıca yetersiz güvenlik güçlerinin şehre yayılan

olaylar karşısında iyice güçsüz duruma düşmesi ve olayların daha büyük facialara dönüşmesi sonuçlarını yaratabilirdi.

3- Çevre illerden gelen takviye güçler 25-30 sayıları mertebesinde kalmış, Tugayın tüm gücünün bir anda seferber edilememesi de, mevcut güvenlik kadrosuna yeterli desteğin zamanında katılamaması sonuncunu doğurmuştur.

SONUÇ OLARAK

Yaşanan üzücü olayın öncesinde olay sırasında ve sonrasında-eldeki tüm olanaklar ve güvenlik gücü kullanılmaya çalışılarak- ilimizde bulunan askeri birlik 5. Piyade Er Eğitim Tugay Komutanlığı'ndan İçişleri Bakanlığı Sayın Müsteşarı'nın bilgisi altında Kayseri ve Tokat illerinden, ilimiz, Hafik, Yıldızeli, Kangal, Şarkışla ve Zara kaymakamlıklarından takviye kuvvet zamanında istenilmiş, Sayın Başbakan'a, Sayın İçişleri Bakanı'na, ve Sayın İçişleri Bakanı Müsteşarı'na, uçak ve helikopterlerle takviye gönderilmesi talebi arz edilmiştir.

Yaşanan bu üzücü olayda, Valiliğimiz yasal ve idari her türlü çareye başvurmuş, gerekli makamlarla haberleşme ve koordinasyon içinde bulunmuştur. Dünyanın her yerinde, ülkemizin birçok yerleşim merkezinde de ortaya çıkabilen, çıktığı görülen bu tür toplumsal olaylar karşısında yapılması gereken en temel iş, olayları sınırlamak ve büyümesini engellemektir. Bu çerçevede Valiliğim görevlerini eksiksiz olarak yerine getirmiştir.”

Valilik “görevini eksiksiz yerine getirmiştir” ama, emrindeki birimler zamanında etkin önlemler almadığı içindir ki, şeriat yanlıları istediği sonucu elde etmiştir.

Hele, “Ozanlar Anıtı”nı kaldırırsak saldırgan grup dağılır” mantığıyla hareket edilmesi, şeriatçıları daha da azgınlaştıran ödün olmuştur...

VALİ'NİN YETKİSİ ve HAVADA KALAN EMİRLER

Vali Ahmet Karabilgin, olaydan iki yıl kadar önce, Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün yakın çalışma arkadaşı olarak Sivas Valiliğine atanmıştır. Karabilgin, Atatürkçü kişiliği ve ödün vermez tutumuyla Sivas'ta şeriatçıların tepkisini almıştır. Hele Pir Sultan Abdal Etkinliği'nin yapılmasına katkıda bulunması ve etkinliğin açılışındaki aydınlık konuşması, şeriatçı kesimin daha da tepkisine neden olmuştur.

Ancak Ahmet Karabilgin, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu gereği Sivas'ın asayişinden birinci derecede sorumlusu ve devletin Sivas'taki temsilcisi olarak, olayın önlenmesi için buyruğu altındaki askeri ve sivil tüm birimlerine emir vermiş, ama verdiği emirlerin hemen hepsi havada kalmıştır. Bunun üzerine durumu, bağlı bulunduğu devletin üst düzey yetkililerine, yani Başbakan'ına, İçişleri Bakanı'na bildirerek yardım istemiştir. Ama beklenen yardım gelmeyince birara her şeyin bittiğine inanarak ölüm paniğine kapılmıştır. Ve aciz kalmıştır.

Vali'nin dışında Ankara'yı arayan sanatçı Arif Sağ da tanıdığı milletvekillerine Sivas'taki durumun çok tehlikeli boyutlarda olduğunu anlatmıştır. Ayrıca Cumhuriyet gazetesinden Sami Karaoğren, Panaroma dergisinden Mehtap Yücel, Aydınlık gazetesinden Şükrü Günbulut ve diğer dostlar ulaşabildikleri her yere bilgi vermişler, yardım istemişlerdir. Saat 17.00 sularında Madımak Otel'i ni arayan Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü de, otelde mahsur kalanlardan olay kahramanı Aziz Nesin ile görüşmüş, durum hakkında bilgi aldıktan sonra, kısa zamanda takviye güç göndereceğini, oteldeki kılınları dahi zarar gelmeden kurtarılacaklarını söyleyerek içeridekilere moral ve güvence vermiştir. Oteldeki 80 insan bu güvenceyle moral bulmuş, yangın öncesine dek kendi aralarında sohbet ederek yarınlarına umut

taşımışlardır.

Ama o güvence de havada kalmıştır.

EMNİYET MÜDÜRÜ

Emniyet Müdürü Doğukan Öner de Atatürkçü'dür. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1964 mezunudur. Askerlik sonrası başvurduğu Emniyet Genel Müdürlüğü'nde kabul görmüş ve İstanbul'da amir olarak 1969'da göreve başlamıştır. Ergani, Ankara, Bursa ve Amasya'daki görevlerinden sonra Sivas İl Emniyet Müdürlüğü'ne atanmıştır.

125 camisi, 680 tane cami yapmak ve yaşatmak derneği bulunan Sivas il merkezinde 346 mesai arkadaşıyla görev yaparken Sivas halkını yakından tanımıştır. Nüfusun yüzde 33'ü Alevi ve ilerici, yüzde 67'sinin de Sünni ve kökten dinci unsurlardan oluştuğunu görmüştür. Valiyle aynı görüşleri paylaştıklarından şenlik öncesi durum değerlendirmesi yaparak, olası bir saldırıda eldeki personelin yetersiz kalması halinde takviye yardım istenmesini kararlaştırmışlardır. Ve 30 Haziran 1993 günü jandarma Alay Komutanı ile Tugay Komutanı Yardımcısını telefonla arayarak tedbirli olmalarını istemişlerdir.

Buna rağmen, Emniyet telsiz konuşmalarında da görüldüğü gibi tedbirli olmak şöyle dursun yardım istendiği halde yardıma kimse gelmemiştir.

Burada bir hususun altını çizmek istiyoruz. Bizim elde ettiğimiz ve kod numaralarının kime ait olduğunu açıkladığımız polis telsiz konuşmaları, dakikalar arasındaki uzun ve kısa aralıklar dikkate alınınca tam gerçeği yansıtmamaktadır. Nitekim daha sonra açıklanan polis video kayıtlarında, polisin, kalabalığa müdahale etmemesi talimatına rastlanmaktadır.

POLİS MÜDAHALE ETMİYOR

9 Şubat 1994 akşamı ATV televizyonu 19.30 haber bülteninde polis

tarafından çekilen bir video kasetinden görüntüler sunarak İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek'in kısa bir açıklamasına yer verdi. 10 Şubat 1994 Perşembe günü bir basın toplantısı düzenleyen Doğu Perinçek, önce kasetten bölümler izletti, sonra açıklamalarda bulundu. Bir hukukçu olarak, böylesine önemli bilgiler içeren bir kasetin mahkemeye verilmemesini suç sayan Perinçek, bu durumdan hükümet edenleri sorumlu tuttu ve Menemen Olayı ile Sivas Olayı'nda devletin tutumuna vurgu yaparak şunları söyledi:

“Menemen'de gericilik, devrimci cumhuriyetin genç subayını katletmişti. Bugün ise gericilik devletin polis ve askeri güçleriyle işbirliği halinde aydınlarımızı yakmıştır.”

Bizim de katıldığımız basın toplantısında izlediğimiz polis kasetinde, polis telsizinden yankılanan seslerden şunların altını çiziyoruz:

- Taş atıyorlar, saldırıyorlar, ne yapalım?
- Anlaşıldı. Müdahale etmeyin.

Bu sesin kime ait olduğunu bilemiyoruz. Ama “Müdahale etmeyin” diyen kişinin bir polis yetkilisi olduğu kesin belli oluyor. Oradaki gazetecilerden bazıları bu sesin Emniyet Müdürü Doğan Öner'e ait olduğunu söylüyor, bazıları da herhangi bir amir olabilir diyorlar. Ben de polisin telsiz konuşmalarını daha önce elde etmiş olduğum ve oradan Emniyet Müdürü'nün böyle bir ifadesine rastlamadığım için herhangi bir amirin olabileceğini söylüyorum. Ertesi gün Aydınlık gazetesinde Hasan Yalçın, kendi köşesinde bu konuya değiniyor, polis tarafından kaydedilen ve aylardan beri mahkemeye verilmeyen bu kasetteki “müdahale etmeyin” diyen sesin, Sivas İl Müdürü'ne ait olduğunu yazıyor. Bunun üzerine telefonla Doğan Öner'e ulaşıyorum. Sayın Öner, merkeze alınmış bir devlet memuru olarak bu konuda fazla konuşmayacağını söylüyor. O'na, ağır bir suçlama altında olduğunu söylüyorum, konuşmasını rica ediyorum. Biraz konuşuyoruz. O bantta duyulan “müdahale etmeyin” sözünü, kendisinin de söylemiş olabileceğini; ama bunu hangi koşullarda söylemiş olduğuna bakılması gerektiğini söylüyor. Ben, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in “Halk ile polisi karşı karşıya getirmeyin” yollu demecinin bu işte etkili olup olmadığını soruyorum.

Bir süre sessiz kalıyor. Ben bu sessizliği “onay” anlamında kabul ediyorum. O ise, ilerleyen saatlerde kararlı davrandığını; fakat büyüyen kalabalık karşısında istediği takviye güç gelmediği için etkisiz kaldığını vurguluyor.

ACZMENDİLER

Doğukan Öner, Sivas Katliamı’ndan Sivaslıları sorumlu tutmuyor. Diyor ki: “Sivas Olayı aşama aşama hazırlanmış ve eyleme dönüştürülmüş organize bir olaydır. Bu olayda Sivaslılar kullanıldı; olayın elebaşları Sivas’tan değildir. Sivaslıları kışkırtanları gördük, ama daha sonra bunları görmez olduk.”

Ben de diyorum ki: Malatya Valisi Saffet Arıkan Bedük’ün açıklamasına göre, olaydan bir gün önce Malatya’dan otobüsler dolusu Aczmendiler Sivas’a gelmişlerdir. O kışkırtıcılar, bunlar olabilir mi?

Doğukan Öner, “Bu konuda kesin bilğimiz yok” diyor ve ekliyor: “Bizim daha sonra aldığımız duyumlara göre, bu Aczmendiler, her Cuma günü yakın bir il ve ilçede toplu namaz kılmaya gidiyorlarmış. O gün Sivas’a da gelmiş olabilirler.”

Hele şu işe bakın...

“Biz, dünyaya din adına ölmeye geldik” diyen o Aczmendiler ki, 24 Ocak 1993 günü bomba ile parçalanarak katledilen gazeteci yazar Uğur Mumcu’nun cenaze törenine katılmak üzere otobüsler dolusu Ankara’ya yürümüşlerdi. Ne var ki hükümet edenler, niyeti bozuk bu fanatik dincileri, olay çıkartmasınlar diyerek Ankara sınırında durdurmuşlardı. Ama ne hikmetse, Aczmendiler’in Sivas’a gelişinden Malatya Valisi haberli olmasına karşın, durumu Sivas Valisi’ne ve Emniyet Müdürü’ne bildirmiyor. Bu ihmalinden dolayı Malatya Valisi de sorumlu ve suçlu konumundadır. Yargılanması gerekmez mi?

BAŞ SORUMLU, TEMEL KARAMOLLAOĞLU

Yine polis kasetine dönüyoruz ve kaseti izlerken, Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nun konuşmalarından şu önemli sözlerin de altını çiziyoruz: “Bir defa şöyle bir fatiha okuyalım. Sonra şunların ruhuna el fatiha diyelim.”

Bu sözlerle karşılık veren kalabalığın ise “Mücahit Temel!” diyerek tempo tuttuğunu gözlüyoruz...

Belediye Başkanı Refahlı Temel Karamollaoğlu, Vali'nin isteği üzerine kalabalığı dağıtması için konuşmuştur. Ve kalabalığa karşı konuşurken de bu ifadelerle söze başlamıştır. Bu sözleriyle kalabalığın sırtını sıvazlayan ve onların azgınlığını daha da artıran Başkan Karamollaoğlu, bu kez Vali'den Ozanlar Anıtı'nın yıkılmasını istemiştir. Vali ise Karamollaoğlu'nun bu sinsi tuzağına düşmüş, anıtın yıkılmasına rıza göstermiştir. Bunun üzerine anıtı yıktıran Karamollaoğlu artık şov yapmaya başlamıştır. İkinci kez konuşmasında ise “Amaca ulaşılmıştır. Gazanız mübarek olsun. Artık dağılabilirsiniz.” demek suretiyle hem zevahiri kurtarmaya çalışmış, hem de kalabalığı suç işlemeye azmettirmiştir. Polis kasetinin elde edilişiyle gerçekler görülmüştür ki; Sivas Katliamı'nın sorumlusu ve baş suçlusunu Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'dur. Yine görülmüştür ki, Sivas Katliamı'nda Refah Partisi'nin kalabalığı örgütleyici ve yönlendirici rolü vardır.

Karamollaoğlu, kendi sözlerini bile yalanlıyor. Hasan Yalçın diyor ki; “Turan Dursun, İslam'daki “takta'ye” kavramı için şu tanımlı veriyor: “Olduğu gibi görünmemek, görüldüğü gibi olmamak... Müslüman, gerekli gücü elde edinceye kadar bu yola başvurur.” Bir de “hud'a” kavramı vardır ki, o da “hile” anlamına gelir. İster “Darul-harp”, ister “Darul-İslam” sayılsın, İslam tüm dünyayı bir “savaş alanı” sayar ve inanırlarına “hile”yi öğütler. Yani “hud'a” her zaman yeri geldikçe geçerilidir.

Refah Partisi ve Temel Karamollaoğlu için hud'a'nın yeri Sivas'tan başka nerede gelecek?...”

OLAYI SAPTIRAN YETKİLİLER

Peki, ülkenin rejimi açısından bu denli önemli ve yaşamsal tehlikesi olan irticai bir hareket karşısında, ülke yönetiminden sorumlu devlet yetkilileri ne yaptılar?

Hemen belirtelim ki, Atatürk devrimlerini, cumhuriyeti, laiklik ve demokrasiyi koruyup kollamakta en ufak bir gayret göstermediler. Tersine, aralarında dünyaca ünlü yazarların, bilimadamlarının ve sanatçıların bulunduğu topluluğu ateşe veren cumhuriyet düşmanı gözü dönmüş şeriatçı katillere yandaş durdular, onları arkaladılar.

Örneğin, Atatürk'ün 15 yıl şerefle doldurduğu ve devrimlerini yaşama geçirdiği o kutsal makamı, katliam esnasında işgal eden Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Atatürk'e ihanet edercesine:

Benim halkımla polisimi karşı karşıya getirmeyin!... demek suretiyle sorumsuz davranmıştır.

Peki, Demirel'in "Halkım" dediği kim?

Ülkede "Şeriat devleti" kurmaya kararlı, organizeli eyleme geçmiş, büyük çoğunluğu, Kuran kurslarında beyni yıkanmış Atatürk düşmanı gençlerden oluşan bu saldırgan katil güruhunu, Cumhurbaşkanı'nın "halk" sayması, onları "himaye" altına almıştır. Cumhuriyet'e düşman, dolayısıyla Demirel'in oturduğu o kutsal makama da düşman olan bu kanlı katil güruhunun "halk" sayılması, Madımak Otel'i'nde ateşe verilen gerçek halk temsilcileri, laiklik ve demokrasi savaşçıları olan bilim adamları, yazar ve sanatçıların gözden çıkarılması anlamına gelmiştir.

Ağzı ezanlı olarak Başbakanlık koltuğuna oturmayı başaran Tansu Çiller ise, bir Amerikan yurttaşı kadar Türkiye'ye yabancı yaklaşımıyla Sivas Katliamı'na bakışı afedilir gibi değildir. Hele, Van'da, kundaklanan bir otel olayını, Sivas'ta cihata kalkışan şeriatçıların Madımak Otel'i'ni yakmasıyla karıştırması, hiç afedilecek gibi değildir. Kara mizahın en çirkin örneğini veren Tansu Çiller bu aydın katliamı karşısında şunları söylemekle de tarihe geçecektir:

Çok şükür, otel dışındaki halkımız bu yangından zarar görmemiştir!...

Katledilen aydınlar için en ufak üzüntü ifadesi olmayan Tansu

Çiller'in İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu ise, daha zavallı konuşmalarıyla, cumhuriyete, laikliğe ve demokrasiye ihanet ediyor, şeriatçı katilleri kucaklıyordu. Diyordu ki:

Aziz Nesin'in, halkın inançlarına karşı bilinen tahrik ve tahrip edici konuşması, halkı galeyana getirmiştir. Bununla beraber her ne sebeptense Kültür Sarayı önüne dikilen ozan heykeline de halk tepki duymuştur. Olayın sorumlusu, tahrikçi Aziz Nesin'dir...

Bir ülkenin emniyet ve asayişinden sorumlu yetkili ağı böyle konuşursa, elbette o ülkenin basın ve yayın organları, bu konuşmayı allayıp pullayarak kullanacaklar ve sözbirliği etmişcesine olayın sorumlusu olarak Aziz Nesin'i kamuoyuna lanse edeceklerdir.

Ama Tanrı bu ya, saldırganlar Aziz Nesin'i öldürememişlerdir. Yangında Aziz Nesin'le birlikte kendi gayretimizle kılıpayı ölümden döndük. Saldırgan Belediye Meclis Üyesi ve itfaiye erlerinin ellerinden de kılıpayı kurtulduk. Ve Sivas'tan ayrıldık.

Aziz Nesin, 4 Temmuz 1993 Pazar günü Ankara'da bir basın toplantısı düzenledi. Benim de katıldığım bu toplantıda Aziz Nesin gerek devlet yetkililerine, gerekse araştırma yapmadan desteksiz yayın yapan gazeteci ve televizyonculara hakettikleri yanıtı sert biçimde verdi.

Tahrikçi Yerel Basın

BASINDAN HABERLER

Demokrasilerde basın; yasama, yürütme ve yargı erklerinden sonra gelen “dördüncü güç” olarak tanımlanmaktadır. Gerçekten gücü tartışılmaz. Hele görsel (TV) ve sessel (Radyo) iletişim araçlarının da bu alanda yer almasıyla basının etkisi daha da arttı. Etkisi önemli olduğu kadar da sorumlu bir görevi yerine getiren basın, doğru haber vermek zorundadır.

Sivas Olayı gibi Türkiye’nin laikliğine, demokrasisine, cumhuriyetine, Atatürk’üne ve O’nun ilkelerine yönelik önemli bir irticai hareket karşısında basın, tüm olanaklarını seferber ederek haberi doğru kaynaktan almalı ve dünyaya doğru bilgiler aktarmalıydı. Ama ilk belirlemelere göre saptanmıştır ki, basının büyük bölümü kamuoyunu yanıltmıştır. Çünkü basın, ilk haber kaynaklarını doğrulayıcı başka kaynaklara başvurmayı denemiştir...

Sağcısından solcusuna basının, hatta bugün şeriat devleti isteyen fanatik dincinin bile laikliğe, demokrasiye, düşünce ve ifade

özgürlüğüne şiddetle gereksinimi vardır. Demokrasi, temelinde toplumsal sorunların çözümünde, özellikle rejime yönelik gerici saldırılar karşısında toplumun da basına gereksinimi vardır. Basın ahlakına uymayan, habercilikte doğruluk ilkesine ters düşen, (masaüstü dizgi ile oda içi hayali haber üreten ya da kasıtlı haber veren) bir anlayışla kamuoyunu yanıltmanın büyük vebali vardır.

Şimdi biz, fazla yorum yapmadan günlük gazetelerin haberlerini kısaca özetleyeceğiz.

TİMSAHIN GÖZYAŞLARI

HÜRDOĞAN: (3 Temmuz 1993 Cumartesi) “Faciaya adım adım... Aman Allah’ım; 35 Ölü!.. Gösterilerin başlaması, Cuma namazı çıkışı: 13.30... Otelin yakılması: 19.30... Aradan geçen 6,5 saat süresinde kalabalığın gittikçe artmasına rağmen olaylar neden küçümsendi? Niçin otel zamanında boşaltılmadı?.. Çevre illerden ve ilçelerden polis ve jandarma yardımı isterken, Tugay’dan yardım, neden otel yangınının başlaması sırasında istendi? Otel yandıktan sonraki sürekli ateş yerine, neden bir saat evvel ihtar atışı yapılmadı?..”

Dünkü kurt, bugün kuzu postunda sorular soruyor sonra da: “Eyvah, Sivas’a yazık ettiler!” diyor. Medya’nın Sivas’a taşındığını haberleyip; “BBP can kurtardı” başlığıyla Büyük Birlik Partisi’nin 31 kişiyi yangından kurtardığını gericiiler adına artı puan yazıyor.

BİZİM SİVAS: (2 Temmuz 1993 Cumartesi) “Sivas’ta Provake Olayları” başlıklı manşetin spotunda şunlar söyleniyor: “Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri’nin ikinci gününde Sivas’ta başka bir hava esti. Özellikle Aziz Nesin’in Sivas’a getirilmesine tepki gösteren vatandaşlar, Kültür Merkezi önüne dikilen Pir Sultan Abdal heykeline karşı anormal derecede bir tavır içerisine girdiler. Heykel gündüz saatlerinde değil de, sanki vatandaşın tepki gösterebileceği ihtimali doğrultusunda önceki gün gece saatlerinde dikildi. Israrlı bir şekilde heykelin kaldırılmasını isteyen halk, zaman zaman taş ve kazmalarla heykeli kırmaya çalıştı. Kavgalı sahnelerin de yaşandığı protesto

yürüyüşünde halk, Aziz Nesin'in ve beraberindeki topluluğun kaldığı otelin önünü tıkadı. Vatandaşlar burada 'Aziz dışarı. Yaşasın Şeriat. Burası Türkiye, İsrail değil' gibi sloganlar attılar."

Görüldüğü gibi Madımak Otelinin yanışını ve ilk belirlemelere göre 35 kişinin ölüşünü es geçen gazete, Ozanlar Anıtı'nın yıkılışını habere değer buluyor.

HAKİKAT: (3 Temmuz 1993 Cumartesi) Manşetin sol üst başında Ozanlar Anıtı'nın "Yerle bir edildiğini" belirten gazete diyor ki: "Aziz Nesin'in konuşmaları sonrasında ikibine yakın topluluk, Cuma namazından sonra yürüyüş yaptı. Yürüyüşün boyutları giderek büyüdü. Sivashı, 37 kişinin ölümünden Vali Karabilgin'i sorumlu tutuyor." Alt yanda da "Belediye Başkanı iknaya çalıştı" diyerek, gerici katillerin temsilcisini aklamaya çalışıyor.

ANADOLU: (3 Temmuz 1993 Cumartesi) "Aziz Nesin'in yarattığı gerginlik, dün Sivas'ı cehenneme çevirdi: 35 ölü, 90 yaralı... Cuma namazının dağılıştan itibaren toplanan ve gösteri yapan küçük gruplar, akşam saatlerinde, küçük kalabalıklar meydana getirirken, içerisinde Aziz Nesin'in de bulunduğu Madımak Otelini yaktılar..."

YENİ ÜLKE: (3 Temmuz 1993 Cumartesi) "Vahşet!" Sekiz sütuna yer alan bu başlık yanında deniliyor ki: "Taşkın hareketlerle Madımak Oteline önüne gelen grup araçları yaktı. Otelde bulunan 35 kişi dumandan zehirlenerek öldü. Yaralanan 63 kişi çeşitli hastanelerde tedavi altına alınırken, 35 kişi gözaltına alındı..."

BİZİM SİVAS: (4 Temmuz 1993 Pazar) "Sivas'ta Acı Olay" başlığı altında deniliyor ki: "Cuma günü, Aziz Nesin'in İslam'a karşı yaptığı konuşmayı, gece yarısı Kültür Merkezi önüne dikilen heykeli ve cuma namazı saatlerinde duyulan davul sesini protesto etmek için cuma namazından sonra yapılan toplu bir gösterisinin ardından Sivas'ta içler acısı bir durum yaşandı. Otel önündeki araçların yakılmasıyla otele sıçrayan yangın, en ufak bir kavganın dahi olmadığı Sivas'a yakışmayan bir tablo sergilendi... 36 kişi dumandan

boğularak hayatını kaybetti. 63 kişi yaralandı. Aziz Nesin itfaiye ekipleri tarafından sağ olarak kurtarıldı... Düşüncesi ne olursa olsun, insanların böyle bir muamele görmesini kesinlikle istemiyoruz diyen Temel Karamollaoğlu, olayların Aziz Nesin'in sarfettiği sözlerden ileri geldiğini belirtti. Olayın yatışması için elinden gelen bütün gayreti gösterdiğini vurgulayan Başkan Karamollaoğlu, İçişleri Bakanı ile Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'in istediği üzerine Ozanlar Anıtı'nın kaldırıldığını söyledi.”

HAKİKAT: (4 Temmuz 1993 Pazar) “Aziz Nesin'in bilinçsizce sarfettiği sözlerden sonra 35 vatandaşımız hayatını kaybederken, dün de İnönü, Genel Kurmay Başkanı ve bazı bakanlar Sivas'a gelip incelemelerde bulundular: Bu facianın sorumluları mutlaka çıkarılmalı!” denilen 8 sütunluk manşet altında “Önceki gün meydana gelen gösterilerden sonra vatandaşlar, Emniyet Müdürü Doğukan Öner'e ve Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'na teşekkür ettiler” demek suretiyle Başkan korunmaya çalışılıyor. Ayrıca, etkinliklerin iptal edildiğini söyleyen ve ölenlerin listesini veren gazete, otelden sağ kurtulanlar adına konuşan Hidayet Karakuş'un “Niye önlem alınmadı?” diyerek valiye ateş püskürdüğü seslendiriliyor.”

ANADOLU: (4 Temmuz 1993 Pazar) “Hükümet programı görüşülürken muhalefet Vali'yi suçlu buldu... Erdal İnönü, Doğan Güreş, Bakanlar ve Kuvvet Komutanları Sivas'a geldi... Düşman sevinmesin. Köylüoğlu: Ben Vali'yi uyarmıştım... Bu canilik... Sivas için zor günler... Sokağa çıkma yasağı sürüyor...” başlığı altında görüşler belirtiliyor, yorumlar yapılıyor...

YENİ ÜLKE: (4 Temmuz 1993 Pazar) “Olay sonrası Bakanlarla birlikte ilimize gelen Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü: Cumhuriyet ilkeleri asla değiştirilemez, dedi.” Gözyaşlarının dinmediğini, Vali ve Belediye Başkanı için idari soruşturma açıldığını belirten gazete, 31 kişinin kurtuluşunda gayret gösteren komiser Mehmet'e teşekkür eden Arif Sağ'a yer veriyor. Ağlayanları ve yanan Madımak Otel'i ni resimleyen gazete, resim altında “Yazık, günah değil mi?” diyor ve

timsah gözyaşları döküyor..

HÜRDOĞAN: (5 Temmuz 1993 Pazartesi) ‘‘Gözler Sivas’ta. Sivas medya gözetiminde.. Telefonlar kilitlendi... Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu: Nesin yargılanmalıdır... Alibaba’da oturma eylemi: Cuma günü meydana gelen olayları protesto etmek amacıyla bir araya gelen Alibabalılar (Alevi mahallesi) oturma eyleminde bulundular. Fidanlık mevkiine kadar yürüyen kalabalık, polislin çekilmesi koşuluyla dağılacaklarını belirttiler... RP Sivas Milletvekilleri Arıkan, Demirci ve Şener ortak basın toplantısı düzenlediler: Olay çarpıtılıyor... Nesin: Hoşgörü üzerine konuştum, dedi... Ölü sayısı 36’ya çıktı... Cenazeler teslim edildi... İhmal ve tahrik ön planda... Yazar Sırer Doğan: Eyvah! korktuğumuz olayları yaşadık...’’ başlığı altında duygularını dile getiriyor.

BİZİM SİVAS: (5 Temmuz 1993 Pazartesi) ‘‘Refah Partisi Sivas Milletvekili Doç. Dr. A. Latif Şener: Tek sorumlu Aziz Nesin’dir, dedi. İnönü, üzüntüsünü dile getirdi: Alibaba’da meydana gelen kalabalığın çıkarabileceği taşkınlığı önlemek amacıyla bölgeye sevk edilen askeri kuvvetler, herşeyden emin, Sivaslının sağ duyusuna güvenir bir şekilde görev yapıyorlar... Olay Alevi-Sünni çatışması değildir, diyen SHP Sivas Milletvekili Ziya Halis, Sivas olaylarını değerlendiren bir basın toplantısı yaptı. Ziya Halis, yerel basın ve Belediye Başkanı’nı, halkı tahrik etmekle; İçişleri Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanı’nı olayı engelleyememekle suçladı. Belediye Başkanı Karamollaoğlu sitem etti: Teşekkür beklerken suçlama ile karışlaştık...’’

HÜRDOĞAN: (6 Temmuz 1993 Salı) ‘‘Sivas Milletvekili Ziya Halis’ten iddia: Vali baskı altına alınmıştır... Cumhurbaşkanı, Başbakan ve İçişleri Bakanı tarafından Vali Karabilgin’in baskı altına alındığını iddia eden Ziya Halis, Vali baskı altına alınmasaydı, sorun bu kadar büyümezdi, dedi... Sivaslı, Sivas Olayı’nı değerlendirdi: Bile bile lades!.. Yazar Ahmet Turan Gürel, Sivas’a bu felaketi getirenler utansın, başlıklı yazısında, ‘‘son müessif olaylar, Sivas ve

Sivaslı için bir nakisedir. Halbuki, Sivas halkı uysal, munis, alabildiğine tepkisiz bir topluluktur. Fakat kutsal değerlere saldırmak, sataşmak Sivaslı için bir tahrik unsuru olmuştur.” diyor ve saldırganları masum göstermeye çalışıyor.

HAKİKAT: (6 Temmuz 1993 Salı) “Otel’de Aziz Nesin’e saldırılması olayı ile ilgili olarak Erçakmak aranıyor. Gazetelerde teşhis edilen resmin Cafer Erçakmak olduğu anlaşıldı... İstanbul’dan gelen gazeteciler, geçtiğimiz haberler çarpıtılıp veriliyor, dediler. Gazetecilik iftira olmamalı... CHP’li Ali Dinçer, olaylar bilinçli ve programlıdır, dedi. Ziya Halis Vali’yi akladı. Halk ise, Vali’yi suçlamakta ısrarlı... DYP İl Başkanı Kemal Ünüvar, siyasi prim bekleyenler utansın diyerek, olayları Sivas’a maletmenin fevkaalede yanlış olduğunu söyledi... Ölenlerin cenazeleri sahiplerine verildi...”

ANADOLU: (6 Temmuz 1993 Salı) “Birliğimizi kimse bozamaz, Sivas, Alevisi ile Sünnisi ile bir bütündür... BBP can kurtardı... Cafer Erçakmak aranıyor... Sivaslı Atatürk’e ve cumhuriyete sonuna kadar bağlıdır. Atatürk büstü kırılmadı... Provakatörlere dikkat!.. Vali Karabilgin, yakalananları açıkladı, olaylar Sivas’ın hakkı değil, dedi. Belediye Başkanı, halkı tahrik etmedim, derken, BBP Genel Başkanı Yazıcıoğlu, Kültür Bakanı Fikri Sağlar’ın Aziz Nesin’i çok savunmasını ilgi çekici buldu...”

YENİ ÜLKE: (6 Temmuz 1993 Salı) “Vali Karabilgin, Sivas halkı ve ilimiz hiç hak etmediği olayı yaşadı, dedi. CHP’li Ali Dinçer, Devlet sınıfta kalmıştır, dedi... Alibaba’da oturma eylemi yapıldı, olay lanetlendi. Vatandaşlar taşkınlık yapmadan dağıldı. Belediye Başkanı Karamollaoğlu, basın yardımcı olmalı, dedi.”

HAKİKAT: (7 Temmuz 1993 Çarşamba) “Yangını çıkaranlar tespit ediliyor. Olayların sorumlusu olarak gözüaltına alınan 98 kişinin soruşturması sürüyor. Emniyet’in ısrarla üzerinde durduğu Cafer Erçakmak henüz ortaya çıkmadı... Sivas halkı, olayların tertipçisi olarak Kültür Bakanı’nı, Nesin’i, Vali’yi ve Talay’ı görüyor; bunlar da

yargı önüne çıkarılınsınlar, diyor...”

Basının büyük bir bölümünün yazar Aziz Nesin’in Sivas’ta Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri’nde yaptığı konuşmasını çarpıtarak verdiği ortaya çıktı. Görüldüğü gibi Sivas’ta yerel basın Aziz Nesin’in konuşmasını “dine saldırı”, “Müslümanlara hakaret”, “Müslüman mahallesinde salyangoz satılıyor” başlıklarıyla vermiştir. Sivas’ta günlük olarak yayınlanan Yeni Ülke, Bizim Sivas, Hakikat, Anadolu ve Hürdoğan gazeteleri Aziz Nesin’in konuşmasını bir bütünlük içinde vermemiş, sadece dini konularda söylediği bir kaç cümleyi eklemeler yaparak yayınlamıştır. “Bizim Sivas” gazetesi, “Kendisini gündemde tutabilmek amacıyla Türk milletine aptal diyen ve İslama saldıran Aziz Nesin, Sivas’a başka amaçlarla getirildi” yorumunu yapmıştır. “Hakikat” gazetesindeki haberde de “Pir Sultan Abdal Şenlikleri dinsizlik propagandası yapmak için mi organize edildi. Din aleyhine yapılan propagandaları kabul etmeyiz. Yüzde 99’u Müslüman bir ülkede yaşadığımız unutulmasın” denildi.

Büyük gazetelerde ise haberler şöyle verildi:

Hürriyet Gazetesi: İlk günkü sekiz sütuna manşeti “Sivas’ta Aziz Nesin İsyanı 35 Ölü” şeklindeydi. Gazete, Nesin’in söz konusu toplantıda, “Kuran’a inanmadığını söylediğini” yazmıştı. Nesin’in konuşma metninde ise böyle bir cümleye rastlanmadığı anlaşıldı. Olayın ikinci gününde Hürriyet, yine sekiz sütuna manşet haberinde, “Böyle kaçırıldı” diyor. Nesin’in yangın merdiveninden indirilişini, göbekten bir resimle veriyor ve Nesin’i, yakıcı, boğucu dumandan itfaiye erlerinin battaniyeye sararak kurtardığı yalanını yazıyordu.. Yalan yazıyordu, çünkü, biz Aziz Nesin’le birlikte kendi gayretlerimizle kurtulmaya çalışırken, itfaiye erleri, meclis üyesi Cafer Erçakmak’ın kışkırtmasıyla bizi öldürmek istiyorlardı. Hürriyet, aynı gün SHP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü’nün, “Sorumlu köktendinciler” sözünü ise birinci sayfasında sadece iki sütununda gösteriyordu. Hürriyet, Aziz Nesin’in Ankara’daki basın toplantısından sonra “gerçek suçluları” geç de olsa anlamış olacak ki 5 Temmuz tarihli sayısında bu kez sekiz sütuna “İşte Baş Tahrıkçi” manşetini atıyor ve “Sivas’ta baş tahrıkçinin, RP’li Belediye Meclis

Üyesi Cafer Erçakmak olduğu anlaşıldı. Gözü dönmüş tahrikçi, son anda kurtarılan Aziz Nesin'i yumrukladı ve kaçırılmasını önlemek istedi" şeklinde veriyordu. Nesin'in basın toplantısıyla ilgili haber de birinci sayfadan verilerek devamı 30. sayfaya alınıyordu.

Sabah Gazetesi: İlk gün olayları "Kanlı Cuma" şeklinde işleyerek "Sivas'ta Aziz Nesin'i protesto gösterileri katliama dönüştü, yakılan otelde 35 kişi öldü" sözleriyle anlatmıştı. Sabah'ın ilk günkü manşetinde olay, "Tahrik, İhmal", "Olayların temelinde planlı bir kışkırtma, inanılmaz bir gaflet var. Korkunç katliam göz göre göre geldi" şeklinde yorumlanmıştı. Üçüncü günde de "Sivas Gergin" manşetini atarak uyarıda bulunmuştu.

Milliyet Gazetesi: Olayı "Sivas'ta kanlı isyan" şeklinde manşet yapan Milliyet ise haberle birlikte Aziz Nesin'in resmini yayımlamış ve altına "olay konuşma" demişti. Birinci sayfada, iki büyük resimden birinin altında, "RP'li başkan iknaya çalıştı" cümlesi yer almıştı. Milliyet'in pazar günkü manşeti ise "Milli Birliğe Çağrı" şeklinde çıktı. Nesin'in, kurtarılışı resimlerle işlendi ve resim altında saldıran sakallı adamın Belediye Başkanı olduğu bildirildi. Aynı resim ve alt yazıyı Hürriyet de işlemişti. Biz de bunlara inanarak Nesin'in basın toplantısında saldırgan kişinin Belediye Başkanı olduğunu söylemiştik. Oysa haber doğru değildi. Sonradan anlaşıldı ki, o kişi Meclis Üyesi Cafer Erçakmak'tı. Milliyet daha sonraki sayısında da "Tehlikeli tırmanış" uyarısını yapmış, karışt grupların gösteri yaptığını, yasağa rağmen 3 bin kişinin polis çemberinde yürüdüğünü belirtmişti. Nesin'in basın toplantısı haberi de "Nesin'den suçlama" şeklinde değerlendirmişti.

Günaydın Gazetesi: "Dinci öfke yaktı geçti" üst başlığıyla olay için "Sivas'ta katliam" manşetini atmıştı. Birinci sayfasında, "Sivas ilk değil" diyerek Kahramanmaraş ve Çorum olaylarından alıntılar yapmış ve manşetini beslemişti. Günaydın, pazartesi sayısında ise "Sivas'ta 4 hata" başlığıyla verdiği manşet haberinde bu hataları söyle sıralamıştı: "Devlet RP'ye sığınıp olayların yatışmasını bekledi", "Göstericilere tavizler verildi", "Vali yalnız ve yetersiz kaldı", "Polis etkin şekilde görev yapmadı".

AZİZ NESİN'İN BASIN TOPLANTISI

Kitabın ilerleyen sayfalarında yangından kurtulan arkadaşlarımla birlikte çoğu boşlukları doldurmaya çalışacağız.

İlk aşamada kamuoyunu yanlış bilgilendiren İçişleri Bakanı, Başbakan ve Cumhurbaşkanı'na tepki gösteren Aziz Nesin, 4 Temmuz 1992 günü düzenlediği basın toplantısında sert konuştu. Bizim de katıldığımız o basın toplantısını tüm basın ve televizyon özetleyerek yayınladı. Biz Cumhuriyet gazetesinin haberine aynen yer veriyoruz:

DEVLET ŞERİATA TESLİM OLDU

Yazar Aziz Nesin, Sivas olaylarının “devletin şeriata teslim olduğunu” gösterdiğini söyledi. Nesin, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Tansu Çiller, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu ve ANAP Lideri Mesut Yılmaz'ın sözlerinin de, bu teslimiyeti kanıtladığını vurguladı. Olayları tahrik etmediğini belirtirken “Bu Alevi-Sünni çatışmasıdır. Ben gitmesem de olacaktı. Kahramanmaraş'ta da ben mi vardım?” diyen Nesin, “İyi ki gittim. Saklanmış, örtülmüş bir gerçek ortaya çıkmalı” görüşünü savundu. Nesin, Cumhurbaşkanı, Başbakan ve İçişleri Bakanı'nın “yalan” söyleyerek kamuoyunu yanılttığını öne sürdü.

Aziz Nesin, dün sabah Mülkiyeliler Birliği'nde düzenlediği basın toplantısında ilk olarak İnter Star'daki yayında kendisine hakaret eden Engin Ardıç hakkında dava açacağını söyledi. Ardıç'ın olayı saptırarak yansıttığını belirten Nesin, “Buna utanmak lazım” diye konuştu. İçişleri Bakanı Gazioğlu'nun, kendisini suçlayarak basın ve kamuoyunu yanılttığını vurgulayan Aziz Nesin, şunları söyledi:

“Yalanı en başta en sorumlu olarak söyleyen İçişleri Bakanı'dır. ‘Bütün bu olaylara neden olan Aziz Nesin, Aziz Nesin'in tahrik edici konuşmaları.’ Bunu bilerek söylemek için insanın utanması lazım. Uçakta beraber geleceğimizi söylediler. Yüzüne karşı bu sözleri söyleyecektim: Utanmadın mı sen bakan! Bu yalanları söylemeye, kamuoyunu kandırmaya utanmadın mı?” diye soracaktım kendisine. Daha oturduğun sandalyenin minderini ısıtmadan, ilk icraatın, yalan

söylemek ve Türkiye insanını kandırmak. Cumhurbaşkanı da bu yalana kanmıştır. Medya, televizyonuyla, basınıyla Türk halkını böyle kandırmaktadır.

Sivas'taki konuşmasının, kasetlerden, dinleyenlerden veya Vali'den öğrenilebileceğini anımsatan Nesin, konuşması için, “Bu kadar coşkunca alkışlanmış bir konuşma, nasıl tahrik edebilir? Yerel gazeteleri açarsanız görülür, tahriki ben mi etmişim, onlar mı etmiş? Konuşmamda tahrik varsa, Pir Sultan Abdal'ın ve Şairler Anıtı'nın yıkılması nedir?” diye konuştu, Nesin, şu görüşleri dile getirdi:

“Bu açık açık Sünni-Alevi çatışmasıdır, ben orada basit bir bahaneyim. Ben olmasam, olaylar yine olacaktı. Ben o konuşmayı yapmasaydım, yine olacaktı. Bunu anlayamamak için geri zekalı olmak gerekir, ya da devlet adamı olmak lazım. Çünkü devlet adamları, niçin bunu yapmışlardır? Şunun için: Halka, hangi halka, o gerici, yobaz “Şeriat isteriz” diyen halka, hoş görünmek, onlara tatlı görünmek için, yine oy almak için. Ben elbette insan olarak ölümden korkarım, ama ölüm korkusu duvarını aşmış bir insanım 78 yaşındayım. Raslantı olarak, Türkiye'nin bugünkü genel siyasetine uygun olmayacak kadar dürüst bir vali ile karşılaştık. Şimdi elbette, yakın zamanda o valinin ayağını oradan kaydıracaklar. Asıl önemli sorun şu: Aziz Nesin'nin konuşması değil, insanlar oradan 8.5 saat “Şeriat isteriz” diye bağırdılar. Hiçbir bakan, bunu dikkate almıyor. Türkiye bir felakete gitmektedir. Onbinler veya yüzbinler “şeriat isteriz” diye bağıyor ve devlet sesini çıkarmıyor, “Aziz Nesin suçludur” diyor. Açık açık söylüyorum, bu alçaklıktır. Yazın bunu, beni mahkum etsinler, hiç olmazsa ben rahatlayayım. Basın olarak siz de sorumlusunuz ve siz de suçlu olacaksınız. Yalan haber aldınız. Cumhurbaşkanı'na da, Başbakan'a da, Bakan'a da inandınız. Hepsi yalan söyledi bu olayda. Burada en önemli dikkat edilecek nokta. “İslamiyet istiyoruz, şeriat istiyoruz” diye 8.5 saat gırtlakları patlayıncaya kadar bağırان insanlardır. Buna dikkat etmiyorlar. “Aziz Nesin tahrir etti” diyorlar.”

YAKMAK MI GEREKİR?

“Diyelim ki, ben tahrik ettim, etmediğim ortada. Kasetler var,

onları dinleyin. Ben tahrik ettimse, bir adam tahrik ettiyse, o adamları yakmak mı gerekir? diye soran Nesin, şöyle devam etti:

“Bir delik bulmuşlar, oradan kaçmaya çalışıyorlar. Karşıda sakallı, ellerinde sopalarla adamlar. “Yanıyoruz” diyorlar, kadınlar, kızlar, küçük genç kızlar. Semahlar oynamışlar; “Biz yanıyoruz” diyorlar. “Oruspular yanın” diye sopalarla karşı geliyorlar. Bunlar Müslüman. Neyin Müslümanı? Hiçbir dinde böyle bir olay yoktur. Ve bunları mazur gören bir devlet adamı, bakan da yoktur dünyada. Bir modeldir bu, alçaklık modelidir bu. O bakan, hala yerinde kalacak mı? İlk yalan haberi, onlar çıkardı. 8.5 saat mahsur kaldık. Ölümle pençleşiyoruz, yapacak bir şey yok elimizde polis ve askerden başka. Sonra asker geliyor, Aczmendi midir, kimdir bilmiyoruz, ne olursa olsun, son derece gerici insanlar “Polis defolsun, Muhammed’in askerleri geldi” diyorlar, kışkırtan onlar.”

Konuşmasında, Aleviler ile Sünnilerin bir arada yaşayabilmesi için, hoşgörü üzerinde durduğunu belirtirken, “Ben dinsizim, inanmıyorum dedim. Ama “Siz inanmayın” demedim. Beni bu Aczmendiler, zorla Müslüman yapıp cennete mi sokmak istiyorlar! Ben istemiyorum böyle bir şey. Beni böyle döverek, öldürerek cennete mi sokacaklar? Ben istemiyorum” dedi.

BAŞBAKANI SAÇLARINDAN SÜRÜKLERLER

Kubilay olayının bu kadar olmadığını vurgulayan Nesin şöyle konuştu: “Devlet uyuyor. Devletin uyuduğunu, aylardan, yıllardan beri söylüyorum. Hala kendilerini seviyor zannediyorlar. İnanın ki bu gericiliğe verilen ödün devam ederse, o Başbakan’ı saçlarından tutup sürüklerler. Salt başı açık kadından başbakan diye. Ve o Süleyman Demirel’i de kravatından tutup sürüklerler. Benim artık bir iddiam yok. Oy almak istemiyorum, para istemiyorum.

TÜRKİYE LAİK DEĞİL

Nesin halkın duygularını tahrik ettiğini öne süren ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz için, “Yılmaz’ı ben görünüşüne göre aydın bir insan sanıyordum. O da, muhalefette oy alacağı için, “Halkın vicdanına, dinine karşı sözler söylenmiş, onun için yapılmış” diye

söylüyor. Ona da çok teessüf ediyorum. Kaynaktan haber alarak, bu yalanları tekrar edenlere yazık, memleketi felakete götürüyorlar. Uçurumun kenarında değiliz, uçurumun çok önemli bir yerindeyiz” dedi. Aziz Nesin, “Yani düşmek üzere Türkiye. Mahvolmak üzeredir. Türkiye laik değildir. Laik yapmak gerekir. Her gün daha fazla ödün vererek bu gericiilere, koşar adımla uçuruma gidiyoruz. Başbakan da, Cumhurbaşkanı da uçuruma gidiyor” diye konuştu.

Olayların bu boyuta ulaşacağını tahmin etmediğini, devletin müdahale edeceğini sandığını, ancak yanlış olduğunu anlatan Nesin, sağlık nedeniyle Sivas’a gitmek istemediğini, ancak ısrar üzerine kabul ettiğini anlatarak, şunları söyledi: ♥

“ ‘Aziz Nesin gitti, tahrik etti’ diyorlar. Bende ne kadar kuvvet varmış yahu? Bu tahriki yapsam, işçilere yaparım ayaklanırsın, bu hükümet de kalmaz Türkiye’de.”

DİNSİZİM, AMA DİNLERE SAYGILIYIM

Nesin, her yere haber verilmesine karşın çevre illerde ancak olaylar bittikten sonra gece 22.00’de yardım geldiğini belirtirken, şunları anlattı:

“Yani haberler her yere gitti, her yerden de bize geldi, biz kurtulmadık. O insanlara çok yazık oldu. Üzülüyorum ve üstelik şöyle bir itham altında bulunuyorum. Benim sözlerimden değil bu tahrik, bunu özellikle belirtmenizi rica ediyorum. Bu kişisel bir sorun değil, Türkiye’nin ana sorunlarından bir tanesi. Bu olayla devlet, şeriata yenik düşmüştür, teslim olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti devleti, şeriata teslim olmuştur. Cumhurbaşkanı’nın, Başbakan’ın, ANAP Genel Başkanı’nın sözleri, “şeriat isteriz” diye yüz bin insan bağırıyor ve bunlar suçlu olarak beni buluyorlar, laik bir yazarı buluyorlar. Ben dinsizim, ama bütün dinlere saygım var.

Müslümanlara daha çok saygım var. Her dine saygım var, dinsizlik bana göre budur. Kimseye de “Dinsiz olun” demiyorum, beni ilgilendirmez. İnsanların cennete veya cehenneme gitmesi beni ilgilendirmez. Benim de cennete cehenneme gitmem onları ilgilendirmez.”

İTFAYİYECİ BENİ ÖLDÜRMEYE KALKTI

Aziz Nesin, yanan oteldeki kurtarmak için gelen itfaiye erinin “namussuz, alçak” diyerek kendisine saldırdığını söyledi. Nesin’i kurtaran Lütü Kaleli de, Sivas’ın Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu’nun halkı tahrik ettiğini belirterek. “Vali, Belediye Başkanı’na yenik düşmüştür” dedi.

Aziz Nesin, dün düzenlediği basın toplantısında, kundaklanan otelde yaşadıklarını ve nasıl kurtarıldığını, aynen şöyle anlattı:

“Lütü Kaleli, beni otelin dörüncü katında bir odaya çıkardı. Benzin dumanı herhangi bir dumana benzemiyor. Orada kaldık, çırpınıyoruz. Doğrusunu söyleyeyim ki, şu aklıma geldi. Hani insan ölürken, geçmiş bir film gibi geçer ya hayır öyle birşey olmadı. Ölümle pençeleşmekten öte bir ilişkim oldu.

“Ölürsem” dedim, “çok biçimsiz ölmeyim” ama, bir yandan da kıvranıyordum. Biçimsizliğe giriyorum tabii. Soluğum kesildi, terliyorum, sıcak. Her taraf karanlık zaten, birbirimizi görmüyoruz. Kapıyı bulamıyoruz. Ben zaten kalp hastasıyım, iki ameliyat geçirmişim, inme geçirmişim. Bütün kaygım, “Korkan bir adam biçiminde ölmeyeyim” dedim. Ama o da mümkün değil, kıvranıyorum, müthiş birşey zehirli gaz. Lütü, “Ölüyoruz ağabey” dedi. “Ölüyoruz, öleceğiz. Başka çaremiz yok” dedim. Bir dakika daha kalsaydık ikimiz de kesin ölecektik. Ve ölümün en feci biçimiyle ölecektik. Çıkalım, çabuk ölelim dedim. Biz, ölmek kalmak düşüncesi olmadan, ölüm diye çıktık dışarıya. Ben zor yürüdüm bir sürü yerlere takılıyorum. Herhangi bir insan kendi canını kurtarmak için beni bırakabilirdi, Lütü bırakmadı.

Pencereye geldik, pencere camları kırılmış. Lütü, avazı çıktığı kadar bağırdı, ne bağırdı bilmiyorum. “İmdat” diye bir ses çok bağırdı. Uzak bir yerde itfaiye arabası geldi. Pencereden dumanlar falan ve arada bir de hava geliyor. Dalga dalga sıcak ve hava geliyor. Denizden burnunuzu çıkarır gibi hava alıyorsunuz. Merdiveni çıkardılar pencereye. Ama benim pencereye çıkacak halim yok. Lütü beni kaldırdı, merdivene koydu.

Merdivenden dura dura inmeye başladım. Aşağıdan yukarıya bir

itfaiye eri geliyor. Ben de umdum ki, itfaiye eri beni öyle görür, alır kucağına yardım eder götürür. Hayır öyle olmadı. Merdivenin tam orta yerinde, itfaiye eri “Namusuz alçak” diye bana vurmaya başladı. Çok ilginç birşey. Beni düşmanımın attığı taşlar değil, dostun attığı gül incitir. Cumhurbaşkanı’nın, Başbakan’ın ve bakanın söylediği sözler, bu yalanlar bizi daha çok incitmiştir. İtfaiye eri kandırılmış bir insandı. O yanlış da olsa bir inanca inanmıştı. O adamın beni öldürmek üzere dövmesi, bana o kadar ağır gelmedi. Ama aydın, benim birçoğunu tanıdığım kişiler bu yalanları söylediler. En başta, en büyük yalan kaynağı da İçişleri Bakanı’dır.

Sonra oradan giderken bir de tekme vurdu, ben yuvarlandım. Bacaklarımda yaralar var. Bir adam elinde çok büyük bir sırıkla bana saldırmaya çalışıyor, sanıyorum polis olan biri onu durdurdu. Başımdan yara aldım, kan fışkırmaya başladı. Yere düştüm, yerde sürükleye sürükleye polis otomobiline götürdüler. Polis arabasına binerken, yine onlardan birisi beni boyuna yumrukluyordu. Araba hareket etti, arkamda oturan sivil polis ceketini çıkardı, benim kan akan başımın altına koydu. Hastaneye götürüldük. Burada değerli bir albayla, komutanla tanıştık. Herşey olup bittikten sonra saat 22.00’de takviye kuvvetleri geldi, neyi takviye edeceklerini bilmiyorum.

O HAYVANI KURTARMAYIN

Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu’nu suçlayan Lütfi Kaleli de, basın toplantısında olayı şöyle anlattı.

“Biz Aziz ağabeyle birlikte itfaiye merdiveninden inerken, Aziz ağabeyi tanıdılar. İlk tanıyan da Sivas Belediye Başkanı’dır. İtfaiye arabasının üzerine çıkmıştı, sakallı haliyle “O adamı kurtarmayın, o öldürülmeye müstahak adamdır” dedi. Ben “O bir insandır” diye bağırdım, “Hayır o bir insan değildir, hayvandır” ibaresini kullandı. Önün üzerine aşağı doğru inerken, itfaiye görevlisi Aziz ağabeyi bileğinden yakalamak suretiyle, azgın grubun içerisine imha edilmesi için, linç edilmesi için attı. Aziz ağabey, bir demiri ancak kavrayabildi. Bedeninin bir bölümü yere doğru sarkarken, bir bölümü de asılı kaldı. Bu arada yurulmaya başladı ve kafasından yara aldı. Sonra “Polis” diye bağırdım, gelen polisin himayesinde de zor canımızı kurtardık.

Belediye Başkanı tahrik etti. Hiçbir zaman oradaki kalabalığı dağıtmak için ikna edici olmadı, teşvik edici oldu. Adaletin, laikliğin, devletin temsilcisi Vali, Belediye Başkanı'na yenik düşmüştü. Sivas'ta devlet yoktu. Sekiz buçuk saat devleti aradık, bulamadık.’’

Burada şunu açıklamak istiyorum: Ben Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu'nu tanımam. Arabanın üzerinde gördüğüm, Aziz Nesin'e saldırgan tavrıyla halkı tahrik eden o sakallı adam, 4 Temmuz 1993 günü Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde fotoğraflarıyla saptanmış, alt yazılarda da Belediye Başkanı olarak tanıtılmıştı. Sabahleyin gazeteleri okumuş, basın toplantısında da Başkanın adını vermiştim. Yanılgım gazete haberlerinden olmuştur.

Oysa o elinde itfaiye kancasıyla bize saldıran ve halkı tahrik eden kişi, daha sonraki saptamalara göre, olaydan sonra kaçırılan ve halen yurtdışında bulunan Refah Partili Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak'tır.

Burada bir açıklama daha yapmak istiyorum: Aziz Nesin, o ızdıraplı haliyle olayların tam ayırında değildi. O nedenle anlatırken arabada başının altına ceketini koyan polisten söz ediyor. Oysa kendisini döven polis, komserin itmesiyle arabanın gerisinde oturup kaldı. Nesin'in hemen arkasında duran ben, hırkamı katlayıp başına yastık yaptım.

Sivas-Buruciye Medresesi 1 Temmuz 1993

Arka sıra: Hidayet Karakuş, Zerrin Taşpınar, Öner Yağcı, Sadık Albayrak, Battal Pehlivan, Olgun Şensoy, Behçet Aysan, Burhan Günel, Lütfi Kaleli, Hüseyin Gülkanat, Cahit Külebi, Mehmet Talay.

Ön sıra: Ali Balkız, Aydoğın Yavaşı, Lütfiye Aydın, Cemile Çakır, Metin Altıok, Uğur Kaynar, Haydar Ünal, Cengiz Gündoğdu, Berrin Taş, Muharrem Yazıcıoğlu.

ASIM BEZİRCİ

(1927 Erzincan - 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ İkinci soğuk odadaki 9 numara verilen cesetin üzerine yapıştırılan plastik bandajda ASIM BEZİRCİ yazılı olduğu şahsın üzerinde gri ve açık mavi çizgili, kısa kollu bir tişörtü ile biraz daha koyu mavi renkli belinde siyah kemeri olan pantolonu bulunduğu. ceplerinde birşey olmadığı, ayağında bir çift açık mavi renkli çorabı, koyu yeşil renkli bağcıklı süet ayakkabısı olduğu, beyaz kilotunun bulunduğu şahsın 60-65 yaşlarında, saçları büyük ölçüde dökülmüş, kalanları beyaz ve fakat yoğun isten dolayı kırlaşmış, 1.55-60 boylarında, 65 kg. kadar ağırlığında, vücudu beyazlaşmış kıllı, sünnetli bir erkek cesedi olduğu görüldü. Kesin ölüm nedeni, yüzde elliden fazla 1. ve 2. dereceden yanık ile içinde bulunduğu yangın ortamından sızan gazların neden olduğu asfiksidir. Kişi canlı iken yanmıştır.”

Araştırmacı yazar ve edebiyat eleştirmeni olan Asım Bezirci, 1927 yılında Erzincan’da doğdu. 1945’te Erzincan Lisesi’ni bitirdi. 1950 yılında mezun oldu. Aynı yıl Gerçek gazetesinde yazdığı politik fıkralarıyla yazı yaşamını seçti. Önceleri “Fikret Arsel” ve “Halis Acar” adlarıyla yazan Asım Bezirci, daha sonra asıl adını kullanmaya başladı. Ancak, her edebiyat yazarında görüldüğü gibi geçimini yazarlığıyla sağlayamadığı için özel bir şirkette muhasebeci olarak çalıştı. Bir yandan da ülke ve dünya edebiyatı ile yakından ilgilendi, yazdı. 1963’te Otağ dergisi ile 1968’de Yeni Dergi okuyucuları tarafından yaşayan eleştirmenler arasında “En Beğenilen Eleştirmen” ünvanını aldı.

Türkiye Yazarlar Sendikası ile PEN derneği üyeliklerinde bulunan ve yönetimlerde görevler alan Asım Bezirci, yaşından çok yapıt üretti. Ölümünden sonra O’nun için herkes en güzel duygularını belirtti. Kuşkusuz O, her türlü övgüye layıktı.

NESİMİ ÇİMEN

(1931 Adana-Saimbeyli, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundaki ilk belirlemelere göre açık kimliği bilinemeyen Nesimi Çimen, Türkiye’de “üç telli curayı selpe ile çalan son ustaydı.” O’nun çileli yaşam öyküsünü araştırmacı dostumuz Metin Turan şöyle anlatıyor:

“Şiirlerini güvenmediği, iyice tanımadığı kimselere vermediğini biliyordum. Niyetimi söyledim; hoşlandı.

Hemen oracıkta bir söyleşi yaptım.

Dokuz yaşında saz çalmaya başlamıştı; üç telli curanın büyük ustası.

1964 yılında ilk plak çalışmasını yapmış, 1970’de de Almanya’da 10 plak yayımlamış. Yine 70’li yıllarda iki kaset çalışmasıyla, Fransa’da bir longplay, Almanya’da 3 kaset, İsveç’te (1984 ve 1986 olmak üzere) iki kaset..

Emeklilik gibi herhangi bir sosyal güvencesi olup olmadığını sordum; yoktu. Sivas’a gidebilmek için de, 500 bin lira borç alarak Hatay’dan Ankara’ya gelmişti.

Türkiye’de ilk Şah İsmail gecesini Nesimi Çimen düzenlemişti. Bunları anlatırken gözleri güneş vurmuş billur su gibi ışıldıyordu. 5 Mart 1977’de Ankara’da düzenlediği bu geceye Can Yücel ve Yaşar Kemal’in büyük katkıları olduğunu ve konuşmacı olarak da o gecede bulunduklarını anımsatıyordu. 17 Haziran’da da İstanbul’da düzenlediği geceyi, İlhan Selçuk ve Halis Toprak’ın katkılarıyla kotardığını anlatıyordu. “Aleviler, aşırı solcu olduğumu ileri sürerek sevmezler beni. Solcular (1980 öncesini kastederek) herhangi bir fraksiyona katılmadığım için. Oysa ben bir sanatçıyım; kendimi yeterli de görmüyorum ama sanatımı bir fraksiyonun sözcülüğüne indiremem” diyordu.

Fransa’da SECEM’e kayıtlı. Oradan gelen teliflerle yaşamını sürdürmeye çalışıyordu. Bir ara ben masadan kalkınca Atilla

Hoca'nın "Nejat Birdoğan'ın yeğenidir" demesiyle güveni daha bir artmıştı. Yanında taşıdığı şiirlerini verdi, fotokopi aldım.

Kucaklaşıp izin istedim; "Peki ama, dedi, sen, ne kendi adresini verdin, ne de benim adresimi aldın. Biz Sivas'tan dönünce nasıl haberleşeceğiz?..."

Sivas'tan hiç dönmeyecek artık O; çünkü Sivas hala İslam... Allah'ın bol olduğu yer..."

Sevgili Nesimi Çimen yanışından tam 859 gün önce yazdığı bir şiirinde "Kemalizm Katilleri"ne, (dolayısıyla kendi katillerine) şöyle sesleniyordu:

**Meydanlarda kol geziyor, / Kemalizmin katilleri
İrticaya yol çiziyor, / Kemalizmin katilleri**

**Ata'ya başkaldırdılar, / Devrimlere saldırdılar
Laikliği öldürdüler, / Kemalizmin katilleri**

**Dini siyasete kattılar, / Aydın insanları yaktılar
Atatürk'e çamur attılar, / Kemalizmin katilleri**

**Nesimi'dir budur derdi, / Curasıyla gam giderdi
Atatürk'e acı verdi, / Kemalizmin katilleri.**

METİN ALTIÖK

(14 Mart 1941 İzmir-Bergama'da doğdu.

2 Temmuz Sivas'ta yandı.

9 Temmuz Ankara'da yoğun bakımda öldü.)

14 Mart 1941'de İzmir'in Bergama ilçesinde doğan Metin Altıök, İzmir-Karşıyaka'da ilk, orta ve lise öğrenimini tamamladı. Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Felsefe bölümünün sistematik felsefe kürsüsünden 1971'de mezun oldu. Memur olarak çalışırken (1966-1967) Fransız Kültür Merkezi'nde Çetin Sipahi ile

birlikte ilk resim sergisini açtı. Daha sonraki yıllarda çalışmalarını kişisel sergilerde gösterdi. 1966 yılında Füsun Ataklı ile evlendi, bir kızları oldu.

“Aydın olmaya giden yol “muhalif” olmaktan geçer” sözünü yaşamın temel ilkesi yapan Metin Altıok, 1960’lı yıllardaki ilerici gençlik hareketlerinde yer aldı.

Lise yıllarında başlayan şiir yazma tutkusu, daha sonraki yaşamında başlıca uğraşı oldu. Soyut dergisindeki şiirleriyle şair olarak sesini duyurmaya başladı. İlk şiir kitabı olan *Gezgin* (1976) üzerine Fethi Naci şunları yazdı: “Şiir sözcüklerle yazılır. Metin Altıok unutmamış bunu. Şiirin bir dil işi olduğunu bildiği her şiirinden anlaşıyor.”

Metin Altıok, resim ve şiir ustalığının yanı sıra kısa radyo oyunları ile çocuk oyunları da yazdı ve bunları TRT radyosunda yayınladı.

1979 yılında ilk eşinden ayrılan Metin Altıok, aynı yıl Bingöl Lisesi felsefe öğretmenliğine atandı. 1980’de Nebahat Çetin ile ikinci evliliğini yaptı. Sağlık kurulu raporuyla 1990 ocak ayında emekliye ayrıldı ve Ankara’ya yerleşti. Bu tarihten sonra şiir, deneme, karakalem desen çalışmaları yanı sıra *Aydınlık* gazetesindeki “Kara Kutu” köşesinde kültürel sorunları işledi. Sivas katliamında yaşamını yitirdiği zaman, masasının üzerinde “Soneler” ve “Hesap İşi Şiirler” adını verdiği iki yeni şiir kitabı ile bir dosya dolusu karakalem desen çalışması duruyordu.

Metin Altıok’un yayınlanmış yapıtları şunlardır: *Gezgin* 1976, *Yerleşik Yabancı* 1978, *Kendinin Avcısı* 1979, *Küçük Tragedyalar* 1982, *İpek ve Klabtan* 1987, *Gerçeğin Öte Yakası* 1990, *Süveyda* 1991, *Alaturga Şiirler* 1992, *Şiirin İlk Atlası* (Denemeler) 1992.

Aldığı ödüller ise şunlardır: Ömer Faruk Toprak şiir ödülü 1980, Halil Kocagöz şiir ödülü 1989, Cemal Süreyya şiir ödülü 1991.

Eşi Nebahat Altıok’la Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğretim Elemanları Derneği ile Edebiyatçılar Derneği’nin ortaklaşa düzenledikleri “Sivas’ın Ardından” adlı panelde tanıştık. Daha sonra Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İstanbul Şubesi’nin düzenlediği söyleşide bir araya geldik. Hazırladığım kitaba rahmetli eşinin güzel bir fotoğrafını koymak istediğimi söyledim. Ankara’ya dönünce göndereceğini söyledi. Sözünü tuttu. Kendisine teşekkür ediyorum. Eşi için

duygularını sorduğumda, Pir Sultan Abdal dergisindeki yazısına gönderme yaptı. O yazının ilk paragrafında diyor ki Nebahat: “Metin Altıok’u anlatmak... Şu an hiç kolay değil. Eşit ağırlıktaki iki yarı duyguyu, aynı anda ve çok yaşıyorum. Metin Altıok eşimdi, arkadaşım, dostumdu. Bir yanıyla, bu benim özel acım, yüreğime saplanan bir hançerin yarası, öyle de kalacak...”

Metin Altıok’ün “Dörtlükler”’inden seçmeler:

**Ömrümce kendimi hep sözde buldum; / Söz cehennemdi yanıp
kavruldu.**

Yeniden doğdum kendi külümnden, / Ben Anka’ydim konuşuldum.

**İnsan usul usul ölmek için gelir dünyaya / Başlar her gün biraz daha
insan olmaya**

Ve ölürken usul usul ne tuhaf / Aşık olur kedi besler, isim verir eşyaya.

**İnsanın zor zamanda tutunacağı, / Bir dal umut vardır ya yüreğinde,
Benim de gönlümde bir isli sacayağı / Hala duruyor küller içinde.**

MUHLİS AKARSU

(1948 Sivas, 2 Temmuz Sivas)

İlk belirlemelere göre otopsi raporunda açık kimliği saptanamayan Muhlis Akarsu’yu, Aşık Mahzuni Şerif’in anlatımından öğreniyoruz:

“Sivas’ın Kangal ilçesine bağlı Minarekaya köyünde (1948) dünyaya gelen Muhlis Akarsu, bir çiftçi ailenin en küçük oğluydu. İlkokulu kendi köyünde bitiren Akarsu, bundan sonra

içinde bulunduğu toplumun öz kültürüyle yetişti. Özellikle kış aylarında yapılan Alevi-Bektaşî cem törenlerinde pirlerden ve mürşitlerden oldukça etkilendi. Kendini geliştirdi. Daha küçük

yaşlarda şiirler yazmaya, deyişler ve nefesler kurmaya yöneldi. Saz çalıp zakirlik yapmaya da bu yaşlarda başladı. Yanık ve etkileyici bir sesi vardı.

Toplum O'nu 1960'lı yılların ünlü halk ozanları arasında görüp tanıdı.

1970'li yıllarda Ali İzzet, Şah Turna, Nesimi Çimen, Aşık Mahzuni, Aşık Daimi, Feyzullah Çınar, Çırakman gibi dönemin ünlü aşıkları arasında yerini aldı, sahnelerde kitlelere seslendi. Bugüne dek yüzün üzerinde plak ve kasetiyle çok satan düzeyli yapıtlar üretti.

Yaşasaydı, daha doğrusu yakılmayıp yaşatılsaydı Anadolu halk kültürüne daha çok değerli yapıtlar kazandıracaktı.”

BEHÇET SAFA AYSAN

(1949 Ankara - 1993 Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ *cesedin üzerinde bir kağıda BEHÇET SAFA AYSAN yazılmış olduğu görüldü... Yapılan harici muayenesinde cesedin 1.75 cm. boylarında, 75-80 kg. ağırlığında, yaklaşık 35-40 yaşlarında, siyah saçlı, kahverenkli kaş ve kirpikli, kahverengi gözlü, saçlarının çoğu dö-külmüş, sünnetli bir erkek cesedi oldu-*

ğu; ölü morluğunun sırtta ve yanlarında yaygın şekilde ve açık renkte teşekkül etmiş olduğu, ölü katılığın devam etmekte olduğu; kati ölüm sebebinin karbonmonoksit sonucu...”

1949 yılında Ankara'da doğan Behçet Aysan, ilkokulu 1960'ta, Selimiye Askeri Ortaokulu'nu 1963'te, Kuleli Askeri Lisesi'ni 1967'de bitirdi. 1968'de askeri öğrenci olarak Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne girdi. Öğrenci olaylarına karıştı. Gözaltına alındı. 141-142'ye muhalefetten tutuklandı. Harbiye, Selimiye, Kartal-Maltepe, Ankara Mamak ve Ankara Merkez cezaevlerinde yattı. Beş ay sonra aklandı (1973). Sıkıntılı yıllar yaşadı, 1979'da yeniden tıp

öğrenimine başladı. Bu arada şiirler yazdı. 1984'te Tıp Fakültesini bitirdi. Düşün, Broy, Milliyet Sanat, Gösteri, Sanat Rehberi, su dergilerinde şiirleri yayımlandı. Bazı şiirleri popüler müzik grupları tarafından bestelendi. 1991 yılında psikiyatri ihtisasını tamamlayıp SSK Yenişehir Dispanseri'nde çalışmaya başlayan Behçet Aysan'ın şiirleri İngilizce, Çekce, Almanca, Macarca, Yunanca, İsveççeye çevrildi ve yayınlandı.

Yayınlanmış kitapları şunlardır: *Karşı Gece* 1983, *Sesler ve Küller* 1984, *Deniz Feneri* 1987, *Eylül* 1988, *Şiirler* 1990.

Aldığı ödüller de şunlardır: 1984'te Yaşar Nabi Nayır şiir ödülü; 1986'da Abdi İpekçi Barış ve Dostluk ödülü; 1986'da Ceyhun Atuf Kansu şiir ödülü...

Behçet Aysan "Falanga" başlıklı şiirinde şöyle diyor:

**Çıkarın rüzgarın kelepçesini / Size soracak sonra yıldızlar / Dağlar
koşacak denize doğru / Günler ise özgürlüğe doğru / Çıkarın rüzgarın
kelepçesini.**

**Çıkarın sözün ağzından kilidi / Size soracak sonra geleceğimiz / Evlere
giden kanlı giyisilerle / Baharda açan kardeşim gelincik / Çıkarın sözün
ağzından kilidi.**

**Çıkarın ışıkların peçesini / Hapishanelerin taç avluları / Ve mezarlarda
dolaşan analar / Şarkılarımızın acılı ezgileri / Çıkarın ışıkların peçesini.**

Birlikte yürüsün gölgeleri / Birlikte yürüsün ölülerimizin

EDİBE SULARI

(1953 Erzincan-Çayırılı, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporuna göre kimliği saptanmayan Edibe Sulari'yi ağabeyi İbrahim Ağbaba Sulari'nin anlatımından tanıyoruz:

"Ünlü halk ozanlarımızdan Aşık Davut Sulari'nin en küçük kızı olan Edibe, Seyyit Mahmut Hayrani'nin

torunlarındandır. Erzincan'ın Çayırılı ilçesinde 1953'te doğan Edibe, ilkokulu Çayırılı'da bitirdikten sonra Erzurum Sağlık Okulu sınavlarını kazanarak Ebe Bölümü'ne devam etti. Ancak öğreniminin ikinci yılında babası Davut Sulari, O'nu okuldan alarak kendi kültürüyle besledi. Babasının katıldığı tüm cem törenlerinde bulundu. Alevi kültürünü iyice özümsemi. 1970'li yıllarda babasıyla beraber Avrupa'ya göç ederek sazıyla sözüyle dolaştı, konserler verdi. İsviçre'nin Basel kentinde yerleşti. Maraşlı Nesimi Beyazıt'la evlendi. Biri erkek, diğeri kız iki çocuğu oldu.

Basel'de yaşadığı halde Avrupa'da ve Türkiye'de yapılan Alevi-Bektaşî kültür etkinlikleri ile cem törenlerine katılmayı ihmal etmezdi. Sivas'taki Pir Sultan Etkinliği'ne de Basel'den kalkıp gelmişti. Son derece inançlı, duygulu ve onurlu bir kişiliğe sahip olan Edibe Sulari, doldurduğu birçok kaset ve plaklarla tanındı ve "Dişi Sulari" olarak ünlendi.

Sivas'ta yobazlar tarafından yakılarak şehit edilen Edibe Sulari yakınlarının isteği üzerine babasının ve anasının gömülü bulunduğu Çayırılı Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Edibe Sulari ile ölmeden bir saat önce otelde beraberdik. Orada tanışmıştık. Çok duygulu ve içtenlikliydi. 6 ay önce beni Basel'e çağırılmışlardı, vize alamadığım için gidememiştim. Yeni bir etkinlik düzenliyorlardı. Orada buluşacaktık. Etkinlik oldu, ben katıldım; ama O katılamadı, bir daha buluşamadık...

UĞUR KAYNAR

(1956 Sivas - 1993 Sivas)

Otopsi raporundan özet:

' Otopsi sırasında 5 numara verdiğimiz, sizin bilahare kimliğinin UĞUR KAYNAR olarak tesbit ettiğinizi belirttiğiniz cesedin sağ kaş ucunda tesbit edilen 1 cm. kadar boy, yarım cm kadar en gösteren yüzeysel ekimoz, şahsın bulunduğu yangın ortamında

düşmesi sırasında olabileceği gibi, taşıma sırasında da oluşabilecek nitelikteydi... 5 numara verilen cesedin (Uğur Kaynar'ın) 1.75 boylarında, 75-80 kg. ağırlığında, atletik yapılı, vücudu kıllı, yaklaşık 2 cm. uzunlukta sakallı ve bıyıklı, alnı hafif açılmış saçlı, kahverengi gözlü, sünnetli, 30 civarı yaşlarında bir erkeğe ait olduğu anlaşıldı. Saat 03.15 itibarıyla koltuk altının hala sıcak olduğu, yatışa göre ensede ve belde ölü morluklarının oluşmaya başladığı, ölü spazmının teşekkül etmediği, her iki burun deliğinde yoğun bir şekilde sıvı ile karışık is ve siyahlanma mevcut olduğu görüldü...”

1956 yılında Sivas'ın Zara ilçesinde doğan Uğur Kaynar, kalabalık ve yoksul bir aile ortamında yetişti. Zara Meslek Lisesi'nde okudu. Annesinin ölümü üzerine 1970 yılında Ankara'ya yerleşti. Öğrenimini sürdüremedi. Ahşap oyuncak yapımı, video kaset satımı gibi işlerde çalıştı. Babasının öldüğü 1980 yılında bir “demokrasi kavgacısı” olarak tutuklandı, iki yıla hüküm giydi, cezaevinde yattı. 1977'de evlendiği eşinden olan kızları Elif, kendisi cezaevinde iken 1980'de dünyaya geldi. Daha sonra 1987'de ikinci kızları Ezgican doğdu.

Daha ilkokul yıllarında şiire gönül veren Uğur Kaynar, ciddi ürünlerini 1980'den sonra vermeye başladı. İlk şiir kitabı *Çiçekler Halaya Durdu* 1988 yılında yayınlandı. İkinci yapıtı *Gizemya* kendi el yazısıyla 1990'da, üçüncü yapıtı *Aşkınam* ise yine kendi el yazısıyla 1991'de yayımlandı.

1990 yılında kurduğu “Elyazıları Yayıncılık” ile, yaşayan yedi ve bir ölmüş şairimizin kendi el yazılarıyla şiirlerini basan Uğur Kaynar, Sivas katliamından önce dördüncü kitabı *Günceşika*'nın basım hazırlıklarını sürdürüyordu.

Uğur Kaynar'ın “Güneşin Altında Ölmek” başlıklı beş bölümden oluşan uzun şiiri şu dizelerle son buluyor:

Bir yangın öncesinin / Sokak kedileri kadar / Huysuz ve tedirgin / Seni beklerken otel odalarında / İyi bak / Yangına / Ateşe ve kendine / Sokağımın kızı / Sokak kızı Neslime / Benim insana benzer / İnsan gibi neslime.

ASAF KOÇAK

(1958 Yerköy-Yozgat, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundaki ilk belirlemelerde açık kimliği saptanamayan Asaf Koçak, 1958 Yozgat'ın Yerköy ilçesi doğumlu olmasına karşın, resmi kayıtlarda 1959 Kırşehir doğumlu görülmektedir.

Kemal Gökhan'ın anlatımına göre Asaf Koçak, ilkokulda başlayan resim tutkusunu İstanbul Davutpaşa Lisesi'nde olgunlaştırdı. Kırşehir Eğitim Ensti-

tüsü'nü bitirdikten sonra Sivas'ta dört yıl, Adıyaman'da üç yıl resim öğretmenliği yaptı. 14 yılı bulan karikatüristlik yaşamında 6 kişisel sergi açtı. Karikatürleri Sorun, Yapıt, Yeni Olgü, Türkiye Yazıları, Oluşum, Bilim ve Sanat, Yarın, Edebiyat 81, Cumhuriyet, Günaydın ve Yeni Çuval dergi ve gazetelerinde yayımlandı. Yunus Nadi Armağanı yarışmasında mansiyon, TMMOB Denizli Temsilciliği'nin düzenlediği karikatür yarışmasında başarı ödülü aldı.

Asaf Koçak, dört yıl öğretmenlik yaptığı Sivas'a karikatür çizmek için gelmişti: Çizdi de. Ancak yobazlar, fazla olanak tanımadılar O'na. Mizahın kaynağını sulayan O'nun hünerli elleri, bir gün gelecek, O'nu boğanları da sulayacak, yeşillendirecek, aydınlık günlere erdirecektir...

ERDAL AYRANCI

(1958 Niğde, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

cesedin üzerinde giysi olmadığı, vücuduna yapıştırılmış bantta ERDAL AYRANCI yazılı olduğu, ayaklarında bir çift kahverengi çorap, açık yeşil renkli sağ bacak ön yüzü bol kanlı kahverenkli kemerli bir pantolon olduğu, sağı cebinden bol miktarda

kanlanmış şekilde bir adet beşyüzbin lira ile iki adet bin TL. toplam 502.000 TL. olduğu görüldü ve on numara verilen zarfa konuldu. Ceset incelenmesine geçildi. Şahsın 1.80 cm. boylarında, 80-85 kg. ağırlığında, alnı hafif açılmış, siyah saçlı, kahverenkli gözlü, 1 cm. kadar uzunluğunda bıyık ve sakallı, göğsü kıllı, sünnetli bir erkek cesedi olduğu görüldü. Göğüs açıldı: Her iki akciğerin serbest olduğu ve ileri derecede antakoz taşıdıkları saptandı. Akciğer üzerinde petejer kanama olduğu görüldü. Vücudun soğumuş, ölü spazminin gelişmiş olduğu gözlemlendi...”

MUHİBE AKARSU

(1958 Sivas-Kangal, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporunda kesin kimliği saptanamayan Muhibe Akarsu, 1972 yılında ünlü ozanımız Muhlis Akarsu ile evlendi. Bu evlilikten üç kız çocukları oldu. En büyükleri Pınar şimdi 17 yaşında; ortancaları Çınar 15 ve küçükleri Damla ise 8 yaşındalar. Üçü de okuyor. Şimdi üçü de hem yetim hem öksüz yaşıyorlar. Ana ve babalarına hasret kalarak, onların özlemlerini her an yüreklerinde duyarak büyüyecekler...

Bu üç yetim, bu üç öksüz yavrunun belki de tek tesellileri, övünç kaynağı babalarının geride bıraktığı yüzden fazla kırkbeşlik plak, 4 tane uzunçalar ve 20 dolayındaki kasetleri olacaktır. Hepsı birbirinden anlamlı ve değerli olan bu yapıtlardan 50 tanesi TRT'nin repertuarında bulunmaktadır.

Akarsu'yu dinleyecekler sadece Akarsu'nun çocukları olmayacak kuşkusuz. O'nun deyişlerindeki halkçı başkaldırı, tüm ilerici gençlere yol gösterici olacaktır: “Bunun sonu ip olsa da, kula kulluk yakışır mı?” diyen Muhlis Akarsular hiç yakılır mı? Yakılsalar da hiç tükenir mi?..

SEHERGÜL ATEŞ

(1963 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Sehergül Ateş de otopsi raporunda kimliği saptanamayanlardan. 1963 Ankara doğumlu olan Sehergül, seherde açan bir gül gibiydi. Sevgi dolu, gönlü muhabbet yüklüydü. Dost canlısıydı. Herşeyini sevdikleriyle paylaşırdı. Hüzün ve umutsuzluk onun dünyasında yoktu. Her zaman gülen tertemiz yüzü ve yarınlara umut saçan pırıl pırıl

gözleri insana daima huzur verirdi.

Babası Musa Ateş, Sehergül için diyor ki: “Evimin her köşesinde, bahçemin her ağacında O’nun emeği vardı. Biz, onunla baba-kız değildik. O hem arkadaşım, hem yoldaşım, hem dayanağım ve gücümdü...”

Sivas’ta yobazlar, Sehergülü yakmakla Musa Ateş’i dayanaksız bıraktılar.

HASRET GÜLTEKİN

(1971 Sivas, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

Şükrü oğlu 1951 doğumlu Nuretin Gültekin hüviyet tanığı olarak çağrıldı. Tanıklığında: “ Bana gösterilen cesedin Süleyman oğlu, Hacı Hamın’dan olma 1971 doğumlu, İmranlı ilçesi Kılıç köyü nüfusuna kayıtlı HASRET GÜLTEKİN’e aittir. Yeğenim olduğu için tanırım” dedi. Harici

muayenesine geçildi: Cesedin 1.70 cm. boylarında, 55-60 kg. ağırlığında, yaklaşık 22-23 yaşlarında, siyah saçlı, siyah kaş ve kirpikli, 2-3 cm.’lik siyah sakallı, bıyıklı, sünnetli bir erkek cesedi

olduğu; ölü morluğunun sırtta ve mutat yerlerde teşekkül etmiş olduğu, renginin açık olduğu; ölü katılgınının teşekkül etmekte olduğu; saçının ön, ve yan kısımları ile bıyıklarının ve sakallının bir kısmının yanmış olduğu; yüzü boyun ön kısmının ve her iki ön kolunun isle bulaşık olduğu; 2. derecede yanıklar olduğu: kati ölüm sebebinin karbonmonoksit sonucu olduğu...”

Raporda her ne denli Hasret'in doğum tarihi 1971 olarak gösterilse de gerçekte 1967 doğumludur. Altı yaşında saz çalmaya başladı. 12 yaşında sahnelerde yer aldı. Kadıköy Anadolu Lisesi'ni bitirdi. 1980'li yıllarda müzik dünyasında adını yazdırdı.

Tolga Çandar, Hasret için diyor ki:

“Türk müziğinin, yorumcu sıkıntısı çektiği bir dönemde, senin gibi genç ve çok umut veren çalışkan bir değerini yitirdiğine mi yanalım, yoksa hiçbir sosyal güvenceleri olmayan geride bıraktığın 4 aylık hamile eşinin ve doğacak çocuğunun geleceğini garanti altına alamayan devletin sanatçılarla ilgili politikalarının olamayışına mı; yoksa uğruna ölümlere gittiğin ve onların kültürlerini dünyaya tanıttığını, müziğin soysuzluğa mahkum edildiği bir dönemde çıkış yolunun kendi özkültürlerine sahip çıkmaktan geçtiğini söylediğin “sevgili halkının” duyarsızlığına mı yanalım, bilemiyorum. Ama bildiğim bir şey var ki; o da biz neye yanarsak yanalım senin ve 33 dostumuzun yanırları olmayacak bu yanırlar...”

MUAMMER ÇİÇEK

(1967 Zile-Tokat, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ Hüseyin oğlu 1967 doğumlu, Zile ilçesi Yalın yazı köyü nüfusuna kayıtlı MUAMMER ÇİÇEK'in yapılan harici muayenesinde: Cesedin tahminen 26-27 yaşlarında, 1.70 cm. boylarında, 60-65 kg. ağırlığında, atletik yapılı, kahverengi gözlü, uzun siyah saçlı, sünnetli erkek

cesedi olduğu görüldü. Cesedin ölü katılığıının oluştuğu, ölü morluğunun sırtta ve vücudun alta gelen yerlerinde oluşmakta olduğu görüldü. Kesin ölüm sebebinin yangın ortamında zehirli gazın solunumu ile karbonmonoksit zehirlenmesi sonucu...”

Muammer, son derece dürüst, başarılı bir sanatçı ve şehir planlamacısıydı... “İnadına Yaşamak” adlı bir de oyun yazmıştı. Ölümü hiç düşünmüyordu. Hep yarınlara umut doluydu. Çevresine de bu umudu aşıyordu. Gençler, gelecek demekti. Öyleyse gençler pırıltılı olmalı, geleceğin Türkiye’sini aydınlatmalıydı... Bu düşüncelerle gençleri eğitiyor, onların çalışmalarına yardımcı oluyordu. İyi bir dost, yürekli bir arkadaştı. Espiriliydi. Yaşam böyle daha güzeldi. Sivas’ta da yaşamı güzelleştirmek istiyordu. Tiyatroda bu güzelliği sergileyecekti Sivaslı hemşehrilerine. Ama olmadı.

MEHMET ATAY

(1968 Divriği, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ ‘ Abdulkadir oğlu Türkan’dan olma 1968 doğumlu; Sivas Divriği Gündüren köyü nüfusuna kayıtlı MEHMET ATAY... Cesedin harici muayenesinde, 25 yaşlarında, 1.75 cm. boylarında, 65-70 kg. ağırlığında, buğday tenli, şünnetli siyah kıvrıcık uzun saçlı erkek cesedidir. Ölüm sebebi,

yangın ortamındaki çıkan gaz etkisine bağlı olarak karbonmonoksit zehirlenmesidir...”

Mehmet, Gazi Üniversitesi Maliye Yüksek Okulu öğrencisi, Oluşum Tiyatrosu oyuncusu, Çağdaş Divriği Gazetesi muhabiri, amatör fotoğrafçı, İstanbul Divriği Kültür Derneği Yönetim Kurulu üyesi, çalışkan, yetenekli güzel bir gençti. Gazeteci olarak katıldığı etkinlikte görüntülediği fotoğrafları yayımlamaya olanak bulamadı.

GÜLENDER AKÇA

(1968 Divriği, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

‘ Sultan ve Abidin kızı 1968 doğumlu, Divriği ilçesi nüfus kütüğüne kayıtlı GÜLENDER AKÇA... 25 yaşlarında, 1.60 cm. boylarında, 55 kg. ağırlığında, siyah saçlı, kirpikli, kahverengi gözlü, beyaz tenli bir kız cesedi... 1. ve 2. derece yanıklar olduğu; kati ölüm sebebinin karbonmonoksit sonucu... ’

O’nun yüreği hep iyilikten, güzellikten, doğruluktan yana sevgiyle doluydu... Ama Sivas’ta o sevgiyi bulamadı...

SAİT METİN

(1 970 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporunda Sait Metin’in açık kimliği saptanamadığından, O’nun ölümü hakkında özet bilgi sunamıyoruz. Ancak Halil Metin’in anlatımından öğreniyoruz ki, 1970 yılında Ankara’da dünyaya gelen Sait Metin, uzun boylu ve yakışıklıydı. Çankırı Yüksek Teknik Meslek Okulu’nu bitirdi. Öğrencilik yıllarında gösterdiği çalışkanlık, dürüst-

lük, toplumuna karşı olan sorumluluk, çalışma hayatında da devam etti. Barışsever kişiliği, çevresinde daima olumlu gelişmeler yarattı. O’nun bulunduğu çevrede her zaman sevecenlik ve neşe hakimdi. Pir Sultan Abdal Etkinliği’ne katılmasındaki amaç, hem Pir Sultan Abdal rolünü oynamak, hem de semah ekibine saziyla eşlik etmektir. Ne var ki, bu görevlerini yerine getiremedi...

CARİNA CUANNA

(1970 Hollanda, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ üzerinde kırmızı bluz, desenli şalvar ve bir kilot olduğu görüldü. Usulen tecrit edildi, muhafazaya alındı. Herhangi bir eşyası çıkmadı. Cesedin üzerinde CARİN isminin yazılı olduğu, üzerinde kimliği bulunmadığı gibi bilen hüviyet tanığının da hazır olmadığı anlaşıldı... Tahminen 25-30 yaşlarında,

1.70 cm. boylarında, 50 kg. ağırlığında, sarı saçlı, sarı kaşlı, yeşil gözlü, bir kadın cesedinin olduğu saptandı... 1. ve 2. derecede yanıklı olduğu... bulgulardan ölümün yangın ortamındaki karbonmonoksit ve diğer yangın gazlarının solunulması sonucu ortaya çıkan asfiksidir. Kesin ölüm nedeni bellidir, klasik otopsi yapılmasına gerek yoktur...”

GÜLSÜM KARABABA

(1971 Divriği, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ Mehmet Ali kızı, 1.1.1971 doğumlu, Sultan'dan olma, Divriği Şahin köyü nüfusuna kayıtlı GÜLSÜM KARABABA... Cesedin tahminen 20 yaşlarında, koyu kestane uzun saçlı, 1.70 cm. boylarında, 45-50 kg. ağırlığında, siyah kaşlı, bal rengi gözlü bir kadın cesedi olduğu; ölü morluğunun

sırtta ve mutad yerlerde açık renk olarak oluştuğu, ölü katılığının devam etmekte olduğu saptandı... 1. ve 2. derecede yanık alanları olduğu; kati ölüm sebebinin karbonmonoksit zehirlenmesi sonucu olduğu...”

Gülsüm, sıradan biri olmayı kabul etmeyen olgun kişiliğiyle girişimci, ataktı... Güzel saz çalar, resim yapardı. Arkadaş canlısıydı. O da Sivas'a dostluk için, kardeşlik için gitti. Ama düşmanca karşılandı, ölümü kucakladı yaşamın en güzel çağında...

MURAT GÜNDÜZ

(1971 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

Mehmet oğlu 1971 doğumlu, Sivas Sarkışla ilçesi Orta köyü nüfusuna kayıtlı MURAT GÜNDÜZ'ün yapılan harici muayenesinde: Cesedin tahminen 22-23 yaşlarında, 1.70 cm. boylarında, 60-65 kg. ağırlığında, uzun saçlı, 4-5 gün kadar sakallı, kahverenkli gözlü edep bölgesi uzun kıllı, sünnetli bir erkek cesedi olduğu anlaşıldı. Cesette ölü katılığıının olduğu, sırtta ve vücudun alt yüzeyine gelen kısımlarında ölü morluklarının olduğu görüldü. Saçların uç kısımlarının alevden yandığı ve yüzün her iki tarafında kısmen boyunda ve her iki el sırtında yanık isi olduğu görüldü. Bulgulara göre kişinin, yangın ortamında kalarak solumuş olduğu gazın da etkisi ile karbonmonoksit zehirlenmesi nedeniyle kesin öldüğü...

Murat da yetiştiği toplumdan aldığı terbiye gereği dürüst, saygılı, paylaşımcı, sevecendi. Araştıran, sorgulayan, akılcı yorumlarıyla hayranlık toplayan ve geleceğe umut taşıyan başarılı bir gençti...

HURİYE ÖZKAN

(1971 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporunda açık kimliği belli olmadığından Huriye'yi Halis Özkan'ın anlatımından tanıyoruz:

“1971 Ankara doğumlu olan Huriye, babası ozan Hikmet ile annesi Münire Özkan'ın kültür ve terbiyeleriyle yetiştirilmiş; çağdaş düşüncenin, laiklik ve demokrasinin ateşli savunucusuydu. Ağırbaşlılığı, bilgi ve görgüsüyle çevre-

sinde olumlu etki yaratırdı. Çok çalışkan bir öğrenciydi. Ankara Deneme Lisesi'ni okul birincisi olarak bitirip şeref kürsüsüne çıktığında yakınlarını sevinç gözyaşlarına boğmuştu. Ne var ki, canından çok sevdiği kardeşi Yeşim'le birlikte Sivas'ta yobazlar iki kardeşi birlikte yakınca, bu kez yakınları onlar için yürek paralayıcı ağıtlar yakarak ölüm gözyaşları akıttılar.

Hem tiyatro topluluğunda, hem de semah ekibinde görev yapan Huriye Özkan derneğin yaptığı tüm etkinliklere katılır, başarılı çalışmalarıyla arkadaşlarına örnek olurdu.”

İNCİ TÜRK

(1971 Eskişehir, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporunda, ilk belirlemelere göre açık kimliği saptanamayan İnci Türk, 22 yaşında Eczacılık Fakültesi'nden yeni mezun olmuş genç bir eczacıydı. Geleceğe olan umutlarını, mesleğinde çiçeklendirecekti.

Ferhun Ateş, İnci için şunları söylüyor:

“İnci ile kısa sürede çok şey paylaştık, kaynaştık. Dertlerimi dinler, bana hep destek olmaya çalışırdı. Ne zaman sinirlensem, ne zaman gülsem, her zaman onu yakınımda bulurdum. Can dostum, Muammer’in herşeyiydi İnci. Öylesine seviyorlardı ki birbirlerini, her zaman gıpta ederdim onlara. Ölüm bile ayırmadı onları...

İnci’nin o canlı, sevecen dolu kişiliği, bana yine destek olmaya devam edecek. İnci ve Muammer, sizler kalplerimizde sonsuza dek yaşayacaksınız.”

AHMET ÖZYURT

(1972 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ Hıdır oğlu Senem’den olma, 1972 doğumlu, Sivas Sarkışla ilçesi Hüyük köyü nüfusuna kayıtlı AHMET ÖZYURT’un yapılan harici muayenesinde: cesedin tahminen 1.75 cm. boylarında, 70 kg. ağırlığında, atletik yapılı, buğday tenli, Amerikan saç tıraşlı, iki günlük sakal tıraşlı, sünnetli, 20-21 yaşlarında bir erkek cesedi olduğu görüldü. Burnundan kanlı köpük geldiği, cesedin çevrilmesi sırasında açık pembe renkli köpüğün gelmekte olduğu, görüldü. Cesette ölü katılığına ulaşıldığı, ölü morluğunun sırtta ve belirli yerlerde oluşmuş olduğu görüldü. Özellikle burundan gelen kırmızı kanla karışık köpüğün ve konjüti-varlakı kemoizin karbonmonoksit zehirlenmesinin gösterdiği ve kişinin yangın ortamında karbonmonoksit soluyarak ölmüş olduğu kanaatine varıldı...”

Ahmet, bilgisayar tutkunu, başarılı bir semahçıydı. Memleketi Sivas’ta semah dönecek, barış ve kardeşliği seslendirecekti. Ama Seriatçılar O’nu dumanda bırakıp çılgılık çılgıca boğdular...

YEŞİM ÖZKAN

(1973 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ ... cesedin üzerinde bir kağıda **YEŞİM ÖZKAN** yazılmış olduğu görüldü... Harici muayenesinde cesedin 1.65 cm. boylarında, 50 kg. ağırlığında, 20 yaşlarında, koyu kahverenkli saçlı, yine aynı renkte kaş ve kirpikli, beyaz tenli bir kız cesedi olduğu; ölü morluğunun sırtta ve yanlarında yaygın şekilde oluştuğu; kati ölüm sebebinin karbonmonoksit zehirlenmesi sonucu olduğu...”

Yeşim, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu’nda okuyordu. Ankara Sanat Sahnesi’nde, Pir Sultan Abdal Tiyatro Topluluğu’nda oynuyordu. Doğruluktan yana, haksızlıklara başkaldırıcı ve tabuları yıkıcı bir kişiliğe sahipti. Demokrat ve devrimciydi. Laiklik ve demokrasi savaşımcısıydı. Laiklik ve demokrasi düşmanları, O’nu Sivas’ta ateşe vererek dumanda boğdular.

HANDAN METİN

(1973 Divriği, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ ‘ Sadık kızı Sultan’dan olma, 28.5.1970 doğumlu, Sivas Divriği ilçesi Şahin köyü nüfusuna kayıtlı olduğu anlaşıldı. Cesedin 20 yaşlarında, 1.70 cm. boylarında, 55-60 kg. ağırlığında, kahverenkli gözlü, buğday tenli, uzun siyah saçlı **HANDAN METİN** adlı bir kız çocuğuna ait olduğu anlaşıldı. Handan

Metin’e ait nüfus cüzdanının bulunduğu pres kaplama içerisinde

Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kurumu Katkı Kredisi Tanıtma Kartı ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Biyoloji Öğretmenliği Fakültesi bölümüne ait EGO öğrenci Banliyo 007988 nolu fotoğraflı ODTÜ’ce verilmiş soğuk mühürlü bir kartı ile PTT tarafından 100 konturluk bir jeton kartı ve Ankara EGO İdaresine ait 1500 liralık iki adet öğrenci bileti çıktı.

Usulen teşhis edildi: Kırmızı montlu, sırt kol aşağı kısmının belden aşağı kısmına doğru, sol kol arka kısmının koltuk altından itibaren tamamen yandığı; harici muayenesinde kesin ölüm nedeninin yangın ortamında karbonmonoksit gazına maruz kalmış olmakla karbonmonoksit zehirlenmesi sonucu öldüğü kanatine varılmıştır...”

Handan, pratik zekalı ve başladığı işi bitirmede kararlıydı. Her türlü eşya onarımından bıçkı dikişe dek elleri hünerliydi. Az ve öz konuşandı. İyi bir gözlemciydi. Hazırcevaplılığıyla “lafı gediğine oturtmasını” bilendi. Espirili ve şakacılığıyla Nasrettin Hoca’yı çağırıştırırdı. Ama yobazlar O’nun yeteneklerine aldırmadı öldürdüler...

SERPİL CANIK

(1974 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporunda Serpil Canik’in açık kimliği saptanamadığından, kendisini, kardeşi Serdal Canik’in anlatımından tanıyoruz:

“1974 Ankara doğumlu olan Serpil, Ayrancı Ticaret Lisesi’ni bitirdi. Okurken staj yaptığı bir kooperatifte çalışıyor bir yandan da İngilizce öğrenmek için olanaklarını zorluyordu. Hem iş yaşamı, hem yabancı dil öğrenme isteği, hem de Pir Sultan Abdal Derneği’nin etkinliklerine katılma tutkusu O’nda o denli atbaşıydı ki; hangisi daha öncelikliydi, ayırmak olanaksızdı. Dernek faaliyetlerinden olan folklorü önce öğrendi, daha sonra semah ekibinde sorumluluk

aldı.

Semahın aşığı olan Serpil, diğer arkadaşları gibi semah dönmeyi çok seviyordu. Semah döndükçe huzur buluyordu. Taze bir fidan gibi toprak anaya kök salıyor, dallarını masmavi gökyüzüne uzatarak evreni kucaklamak istiyordu. Kıydılar O'na. Ondokuz yaşın baharında kolunu kanadını kırdılar; dallarını koparıp kökünü baltaladılar...

YASEMİN SİVRİ

(1974 Ankara, 2 Temmuz 1993 Sivas)

Otopsi raporunda açık kimliği saptanamayan Yasemin Sivri, 1974 Ankara doğumluydu.

Cevat Üstün'ün anlatımından öğreniyoruz ki, Hacettepe Üniversitesi 2. sınıf öğrencisiydi. Çok çalışkan ve zekiydi. Okumayı araştırmayı ve tartışmayı çok seviyordu. Her genç gibi O'nun da kanı kaynıyor, heyecanlanıyor, coşuyordu. Kamber Çakır, “profesör” diyordu O'na. Tam bir kitap kurduydı. Hem derneğin Gençlik Komisyonu Yönetim Kurulu üyesi hem de kütüphane sorumlusuydu. Görevinde titizdi. Kitapları ciltler, numaralar ve raflara dizerdi. Semah grubundaydı.

Yüreği kardeşi Asuman gibi insan sevgisiyle doluydu. Asuman'ı severdi. Herşeyini onunla paylaşırdı. Ölümü bile O'nunla birlikte kucakladı.

Arkadaşları, Yasemin'in yaş günlerini her bahar geldiğinde, ağaçlar çiçek açtığında, kuşlar daldan dala zıplayıp ötüştüğünde biraraya gelip kutlayacaklar. Ve de O'nu yakan kırılası elleri lanetleyip kanlı Sivas olayını unutmayacaklar...

SERKAN DOĞAN

(1974 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ kimliğinin tesbiti için hüviyet şahidi Bilal Sarıgöl huzura alındı, usulen yemini yaptırıldı, soruldu. “Bana gösterilen ceset, kız kardeşimin oğludur. Tanırım. Hüviyeti: SERKAN DOĞAN’dır. Baba adı: Süleyman ve Hatice’den olma 1974 doğumlu, Ankara Altındağ ilçesi nüfusuna kayıtlıdır” dedi. Harici muayenesinde: Cesedin 1.75 cm. boylarında, 60 kg. ağırlığında, siyah saç, siyah kaş ve kirpikli, kahverenkli gözlü; siyah 2 cm. uzunluğunda sakallı, göğsü siyah kıllı, 20 yaşlarında, sünnetli bir erkek cesedi olduğu; ölü morluğunun sırtta ve mutad yerlerinde teşekkül etmiş olduğu; ölü kanlığının devam etmekte olduğu görüldü. 2. derece yanık olduğu; kati ölüm nedeninin karbonmonoksit ve diğer yangın gazlarını soluması sonucu ortaya çıkan asfiks olduğu...”

Serkan yetenekli bir gençti. Saz çalar, semah döner, futbol oynar, tiyatro sahnelerinde başarılı rol yapardı. Herkesin inancına ve düşüncesine saygı duyar, kimseyi kırmazdı. Özveriliydi. Mensubu olduğu toplumun inancı gereği bölüşümcüydü...

BELKIS ÇAKIR

(1975 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Pir Sultan Abdal Derneği Genel Merkez yöneticilerinden Kamber Çakır'ın biricik kızı olan Belkis Çakır, derneğin en faal gençlerinden biriydi. Babasıyla birlikte Sivas etkinliğine katılmıştı. Babası, yangından kılpayı kurtulmuştu. Ama Belkis, kurtulamadı... Otopsi raporunda açık kimliği tesbit

edilemedi. Belkis, üniversite sınavlarına iyi hazırlanmıştı. Bu yıl mutlaka bir yeri kazanacağına umutluydu. Ders çalışma saatleri dışında sürekli derneğe gelir, her etkinlikte yer alırdı. Önce Grup Güne Umut kadrosunda yer alan Belkis, daha sonra semah grubunun vazgeçilmez üyesi oldu. Tuttuğunu koparan başarılı bir öğrenci olmakla beraber, içinde bulunduğu topluma karşı sorumluluk taşıyan duyarlı bir kişiliğe sahipti.

Belkis, tembelliğe, sinmişliğe, yılgınlığa ve haksızlığa inat, çalışkanlığı, ataklığı, dürüstlüğü, barışı ve kardeşliği seslendiriyordu. İnsan olmanın tüm özelliklerini ve güzelliklerini kişiliğinde toplayan Belkis, gelecekte umutluydu. Ancak, Sivaslı yobazlar, O'nun yaşamına kıydılar: karanlıklar içinde açan bir gülü yok ettiler...

NURCAN ŞAHİN

(1975 Ankara, 2 Temmuz 1993 Sivas)

Otopsi raporunda açık kimliği saptanamayanlardan biri de Nurcan Şahin'dir. O'nu, Ersoy Şahin'in anlatımıyla tanıyoruz:

“Lise mezunu olan Nurcan, derneğin Gençlik Komisyonu üyesiydi. En çok isteği Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde okumaktı. Bu üniversiteden mezun olan bir aydın olarak içinde bulunduğu toplumun sorunlarına çözüm bulmak istiyordu. Özellikle kendilerine aydın deyip, toplumdan uzak kalanlara son derece kızıyordu. O'na göre aydın, halkın içinde yaşadığını bilen, her koşulda sorumluluk alan kişiydi. O nedenle kendi düşüncelerini her ortamda açıklamaktan ve savunmaktan çekinmezdi. O'nun bu özelliği, okul yıllığında şöyle yer almıştı: “Nurcan, din derslerinde ileri sürdüğü teorilerle bu ders hocalarının kafasının tasını attırmayı adet edinmiştir.”

Emekli memur anne ve babanın çocuğu olan Nurcan, aldığı sorumluluğu yerine getirmesini bilen son derece disiplinli biriydi.

Heyacanı seven, kıpır kıpır oynayan bir yüreğin sahibiydi. Sevecendi. Sivaslı yobazlar O'nu tanımadan katlettiler....

ÖZLEM ŞAHİN

(1976 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Özlem Şahin'in de otopsi raporunda açık kimliği saptanamadı.

Ersoy Şahin'in anlatımından öğreniyoruz ki, Özlem 1976 yılında Ankara'da doğdu. 1993 yılı ÖSYS sınavlarına katılıp yüksek puan alarak üniversiteli olmayı hak etti. Ancak yobazlar, O'nun okumasına izin vermedi. Özlem, derneğin Gençlik Komisyonu üyesi olmakla beraber makyöz görevini iyi yapardı. Köylü kıyafetiyle tiyatro oyunlarında yer alırdı. Çok sevdiği Nurcan Şahin'le büyüdüler, birlikte araştırıp, birlikte öğrendiler. Ve yine birlikte Sivas'ta şehit oldular... Özlem'in; en çok istediği, Nurcan'la birlikte semah dönmek ve başarılı oyunlar sergilemektir. Sivas'a bu güzellikleri sergilemek için gitmişlerdi. Ne var ki, etkinliğin ikinci gününde yobazlar O'nu da diğer arkadaşları gibi acımasızca katlettiler...

MENEKŞE KAYA

(1976 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

Harici muayenesinde, cesedin 1.60 cm. boylarında, 40-45 kg. ağırlığında, 18 yaşlarında, siyah uzun saçlı, siyah kaş ve kirpikli, buğday tenli bir kız çocuğu olduğu görüldü. Yüzde ve boyunda el ve ayaklarda 2. ve 3. derecede; her iki göğüste ise yaygın 2.

derece yanık olduğu ve yer yer soyulmuş oldukları görüldü. Ölü morluğunun sırtta ve yan kısımlarda yaygın ve açık renk olarak teşekkül ettiği ve ölü katılığının devam etmekte olduğu; saçlarının ön kısmının yandığı, yüzün ve ellerin isle kaplı olduğu saptandı. Kati ölüm nedeninin karbonmonoksit sonucu olduğu anlaşıldı...”

Menekşe 16 yaşını yeni bitirmişti. Tiyatro topluluğunun en genç oyuncusuydu. İşinde ciddi; kararlı ve gururluydu. Henüz ilk genç kızlığına karşın çok olgundu. Geleceğe umut doluydu. Sivaslı yobazlar O'na yaşamı çok gördüler...

ASUMAN SİVRİ

(1977 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

İlk saptamalara göre otopsi raporunda Asuman Sivri'nin de açık kimliği belirlenemedi. 16 yaşında lise 2. sınıf öğrencisi olan Asuman, yabancı dil kursuna gidiyor, üniversitede iyi bir bölümü kazanmak istiyordu.

Asuman da ablası Yasemin gibi okumayı seviyor, sinema ve tiyatroya ilgi duyuyordu. Sıcaklığı, insanlara dost

ve candan yaklaşımıyla yaşının üzerinde bir olgunluğu sergiliyordu. Dini, dili, ırkı, ne olursa olsun, her insanı seviyordu. Hollanda'dan gelen antropoloji öğrencisi Carina Cuanna ile kurduğu ilişki, kısa zamanda yılların arkadaşlığına ve dostluğuna dönüşmüştü. O'nunla birlikte Sivas'a gittiler. Ablası Yasemin'le olduğu gibi Cuanna ile de ölümü kucakladılar.

Bir yıl önce Ankara'da başladığı semah çalışmalarını, başarıyla yürüten Asuman Sivri, bir yıl sonra Sivas'ta noktaladı. Daha doğrusu Sivas'taki yobazlar, O'na bu dünyada yaratacağı nice güzellikleri çok gördüler, yaşamına son verdiler...

KORAY KAYA

(1981 Ankara, 2 Temmuz Sivas)

Şehitlerin en genci olan Koray Kaya'nın otopsi raporunda açık kimliği saptanamadı. Mehtap Demir'in anlatımından öğreniyoruz ki, Koray Kaya, ablası Menekşe Kaya ile tatlı birlikliklerine arada bir mızıkçılık da katardı. "Can boğazdan gelir" diyenlerdendi. O nedenle biraz tombulcaydı. En çok Sait Metin'i severdi. Madımak Otelinde O'ndan bir adım bile ayrılmadı. Birlikte yandılar. Şimdi yanyana mezara konuldular. O'nu acımasızca yakan yobazlara sormak gerek; daha 12 yaşında olan bu çocuğu niçin yaktınız? Bu yaptığınız hangi insanlığa, hangi İslamlığa sığar?..

Koray Kaya ile 33 konuk şehit tamamlanıyor. Diğer 4 kurbanın kimliği şöyledir:

KENAN YILMAZ

(1972 Sivas, 2 Temmuz 1993 Sivas)

Otopsi raporundan özet:

" Hacıbekir oğlu, Selvi'den olma 1949 doğumlu Sivas Merkez Kayadibi köyü nüfusuna kayıtlı Hacı Yılmaz'a göre: ' Bana gösterilen cesed öz oğlum olduğu için tanırım. Zebile'den olma, 1972 doğumlu, benim nüfusumda kayıtlı, KENAN YILMAZ'a aittir'' dedi. Harici muayenesine geçildi: Cesedin 1.75 boylarında, 60-65 kg ağırlığında, 22 yaşlarında, siyah saçlı, daha açık kaş ve kirpikli, kahverengi gözlü, sünnetli bir erkek cesedi olduğu; ölü morluğunun vücudun arka ve ön taraflarında açık ve yaygın olarak teşekkül ettiği; ölü katılığının devam etmekte olduğu; kati ölüm sebebinin karbonmonoksit sonucu olduğu..."

Kenan Yılmaz, Madımak Otelinde personel olarak çalışmaktaydı.

KURŞUNLA ÖLDÜRÜLME İDDİASI

AHMET ÖZTÜRK

Otopsi raporunda kimliği saptanamayanlar arasında yer alan Ahmet Öztürk'ün, polis raporunda ölümler arasında anılması ve nitelik listesinde Sivaslı gösterilmesi, bu şahsın otel içinde dumandan boğularak öldüğü kanısını vermektedir. Ancak, Ahmet Öztürk'ün babası Hüseyin Öztürk, Aktüel dergisi muhabiri Ahmet Özden'e verdiği ifade de şunları söylüyor:

“Biz Ahmet'in cenazesini almaya gittiğimizde, olay sırasında ölen, otelde görevli Kenan Yılmaz'ın yüzü duman zehirlenmesinden dolayı simsiyah olmasına karşılık, Ahmet'in yüzü tertemizdi. Zehirlenme izi yoktu. Yalnızca ensesinde bir kurşun deliği vardı ve o da fark edilmesin diye doktorlar tarafından dikilmişti.

Olaylar sırasında otelin içinde bir Aziz Nesin'in korumalarında, bir de Arif Sağ'da silah vardı. Onlar bir ara dışarıda otelin çevresinde toplanmış kalabalığa ateş etmek için silahlarını çıkarıyorlar. Ahmet de bunun üzerine otelden kendilerine ateş edilebileceğini söylüyor ve içeri geri dönüyor. Bunun için ya da otelin içinde onun bilmemesi ve başkalarına anlatmaması gereken bir şeyler olduğundan oğlumu vurdular.

Ahmet'in olaylar esnasında kolunda bulunan saat de Ankara'da ortaya çıktı. Geçen gün biri telefon etti, saatin hafızasında telefon numarasını bulmuş. Otelin içinde oğlumun kolundaki saati kim alıp gitmiş olabilir?

Demek ki, oğlumu vuran o kadar güçlü biri ki, doktorlara mermiyi yok edeceksiniz, sonra da kurşun deliğini fark edilmesin diye diyeceksiniz diyebiliyor. Bize cenazeyi zor verdiler. Polisler oğlumu toprağa verirken hatta yasin okurken bile peşimi bırakmadılar.”

Şeriatçılar, kurşunla öldürülen 16 kişiyi Arif Sağ'ın vurduğunu iddia ettiler. Ama bu iddialar, bugüne dek kanıtlanamadı. Bunu söyleyenler, yağız hırsızın ev sahibine baskın gelmesi öyküsünden ileri gidemediler. Çünkü, Arif Sağ, 31 arkadaşıyla birlikte yan binaya geçerek kurtulurken, o ana dek ne otel içinde, ne de otel dışında silah sesi duyulmamıştır. Otelde olayı yaşayan bizlerin ve Aziz Nesin'in koruması Başkomiser Mehmet Kırıkbakan'ın yakın tanıklığı yanı sıra, dışarıda saptanan kanıtlar da bu merkezdedir. Silah sesleri yangından sonra dışarıdan duyulmuştur. Hüseyin Öztürk, oğlu Ahmet'in yüzünün tertemiz olduğunu vurgulayarak oğlunun otel dışında kurşunlanmış olduğunu ifade etmiş bulunuyor.

KURŞUNLA ÖLDÜRÜLENLER

AHMET ALAN

(1971 Sivas, 2 Temmuz Sivas)

Otopsi raporundan özet:

“ Sivas Hafik ilçesi Yerhisar köyü nüfusuna kayıtlı olup halen Kılavuz mahallesi İstiklal caddesi Saatevler A/ 3 Blok No 12'de oturduğunu söyleyen 1950 doğumlu Ziya oğlu Ayişe'den olma hüviyet şahidi Mehmet Canpolar'a usulen yemin yaptırıldı, soruldu.

“Bana gösterilen cesed yeğenim olur. Bu ceset, Muzaffer oğlu Aşiye'den olma 1971 doğumlu, Sivas Hafik ilçesi Topçu Yeniköy nüfusuna kayıtlı AHMET ALAN'a aittir.” dedi. Cesedin harici muayenesinde: Tahminen 22-23 yaşlarında, 1.75 cm. boylarında, 60-65 kg. ağırlığında, uzun kestane saçlı, bir haftalık kadar sakal traşlı, beyaz tenli, sünnetli erkek cesedinde, ölü katılığı oluşmuş; sağda kaburga kası üzerinden ve koltuk altı, ön çizgisi hizasında 1 cm. çapında oval çevresinde burma halkası görülen bir mermi çekirdeği, giriş yeri ve sol taraftan koltuk altı arka çizgisi hizasından kiristal

illiyakadan 3 cm. kadar yukarıda mermi çekirdeği yarası, çapının yaklaşık 2 cm. olduğu görüldü. Ölüm sebebi: Ateşli silah, mermi çekirdeğinin vücuda batın sağ tarafından girip sol tarafından çıkması sırasında karaciğer laserasyonun kalın bağırsakta perfarasasyon, sağ böbrekte geniş laserasyon (nefroktomi yapılmış) sonucu internal ve esternal kanama ile organ lasaresyonuna bağlı olduğu görüldü. Ölüm nedeni: Ateşli silah mermi çekirdeğinin vücuda batın sağ tarafından girip sol tarafından çıkması sırasında karaciğer laserasyonunun kalın bağırsakta perfarasasyona sağ böbrekte geniş laserasyon sonucu internael ve esternal kanama ile organ lasaresyonuna bağlı olduğu kesin kanaatindeyiz...”

Ahmet Alan'ın babası Muzaffer Alan anlatıyor:

“Oğlumun ölenler arasında olduğunu gece saat 01.00'de Show TV'nin haberlerinden öğrendim. Aradan üç gün geçtikten sonra başsağlığı için Hamza Bucak adında biri geldi ve oğlumun nasıl vurulduğunu gördüğünü söyledi. Ahmet dükkanın kapısını kilitleyip çıkarken, polisten kaçan bir topluluk dükkanın bitişiğindeki apartman girişine sığınmaya kalkıyor, Ahmet de ne oluyor diye geriye dönüp bakarken, polislerin açtığı ateş sonucu bir kurşun sağ böğründen girip soldan çıkıyor. Kayıtlarda oğlum, otel yangınında ölmüş gösteriliyor. Polisin büyük baskısı var. Yalnızca benim oğlumun değil, polis kurşunlarıyla öldürülen diğer pek çoğunun da raporları gizleniyor.”

HAKAN TÜRKGÜL

Otopsi raporundan özet:

“ cesedin göğsüne yapıştirılan bantta HAKAN TÜRKGÜL yazılı olduğu görüldü. Saat 03.30 itibariyle yapılan muayenesinde, cesedin henüz soğumamış olduğu; 1.60 cm. boylarında, 17-18 yaşlarında, 60 kg. ağırlığında, sünnetli, buğday tenli; kaşlarının siyah, gözlerinin kahverenkli bir erkeğe ait

olduğu anlaşıldı. Yaralara uyan bölgede ateşli silah mermi çekirdeğinin osipital kemiği delerek, gene kemiğin hemen altında seyirle sağ poryatel bölgede kemiği yıldızvari kırarak çıktığı saptandı. Sağ paryotol oksipital bölgede yaygın kanama ve ateşli silah mermi çekirdeği trajesine uyan bölgede beyin harabiyeti yaptığı; aşağıdan yukarı arkadan öne doğru seyrettiği saptandı...”

Hakan Türkgül’ün otopsi raporunda görüldüğü gibi silahla öldürülmüş olması, ve üzerinde dumandan dolayı is ile ciğerlerinde karbonmonoksit bulunmaması onun otel dışında öldürüldüğünü göstermektedir.

Bu konuda Hakan’ın dayısı Hulusi Karaçalı şunları söylüyor:

“Yeğenim Hakan, akşam saat 20.30’a kadar Yeniçarşı’daki dükkanımda benimle beraberdi. Sonra Saraybosna Parkı yakınlarında oturan eniştesine uğramak için yanımdan ayrıldı. Çıktıktan yarım saat kadar sonra da silah sesleri duyulmaya başladı... Tam üç gün Hakan’ın akibetine ilişkin tek bir ipucu elde edemedik. Nihayet üçüncü gün morgta kimliği belirlenemeyen bir ceset olduğunu haber verdiler. Gittik baktık; Hakan’dı. Başının arkasında kurşun yarası, ellerinde, burnunda ve dizlerinde darp izleri vardı. Bir kaç gün sonra telefon eden bir şahıs, Hakan’ın kimliğinin Alibaba Karakolu’nda olduğunu söyledi. Kimliğinin, şehir merkezine oldukça uzak bir yer olan Alibaba semtinde ortaya çıkmasına bir anlam veremedik...”

Bu işe biz de bir anlam veremiyoruz. Ancak, şunu da söylemeden geçemiyoruz: Cafer Erçakmak’ı, olay sonrası sokağa çıkma yasağına rağmen İran yoluyla İsviçre’ye kaçırılanlar, Hakan’ın kimliğini de Alibaba’ya taşımış olamazlar mı?..

KURŞUNLA YARALANANLAR

Öldürülen Ahmet’in babası Muzaffer Alan’ın iddiasına göre, polis kurşunlarıyla ölen ve yaralananların sayısı çok...

Ancak biz, yaralananlardan Metin Kuzu ile Rahmi Hidayet Özler’in, gazeteci Ahmet Özden’e konuşmalarından kısa özet sunmak istiyoruz.

METİN KUZU

“Akşam 20.00-21.00 civarıydı. Bazı sesler duyduk. Çalıştığım boyahanedeki ustamız olaylarda başımıza bir şey gelir diye bizi dışarı bırakmamıştı. Ancak sesler çok yakınıma gelince ben meraktan kapının önüne çıktım. Bir grup gencin Saraybosna Parkı’ndan aşağıya doğru koştuğunu gördüm. Arkalarından polislerin açtığı yayılım ateşi sonucu vurulup düşenler vardı. Polisin

silah kullanmasına karşılık, kaçışan insanların hiçbirinden bir karşılık gelmiyordu.

Olup biteni seyrederken anında ayağımda bir uyuşma hissettim. Bir polis, benim olduğum sokağa doğru da yayılım ateşi açmıştı ve yaralanmıştım. Ben yerde yatarken, birkaç metre ilerde başka biri daha vurulmuş can çekişiyordu. Bütün sokak kan içinde kaldı...”

RAHİM HİDAYET ÖZLER

“Benim gördüğüm, polisin kaçmaya çalışan bir grup insanın arkasından hedef gözeterek ateş ettiğiydi. Polisin kurşunlarından dördü de bana isabet etti. Hastaneye gelinceye kadar yol üzerinde benim gibi yaralı olarak yatan bir sürü insan gördüm. Hastanenin içinde de pekçok yaralı vardı. Yerde yatan birinin yüzünü de örtmüşlerdi; herhalde ölmüştü. Benden hemem sonra babası

Numune Hastanesi’nde hoca olan Necmettin adında bir çocuk kurşunla yaralanmış olarak getirildi. Yoğun bakımda da polis kurşunuyla yaralanmış iki kişi yatıyordu...”

Görülen o ki, silahlı eylem, otel yangınından sonra olmuştur. Ve

iddia edildiği gibi polisler ateş etmiştir. Böylece polisler, ne İsa'ya yaranabilmişlerdir, ne de Musa'ya... Olayın başlangıcından otelin yangın saatine dek geçen 8 saatlik süre içinde cihada kalkışan Şeriatçılara yandaş görülen polisler, yangından sonra da sokaklardaki kalabalığa ateş açtıkları iddia edilerek iki tarafın da tepkisini almışlardır.

ÖLÜMÜN EŞİĞİNDEN DÖNENLER

LÜTFİYE AYDIN

Öykü yazarı Lütfiye Aydın'ın *İkili Yalnızlık*, *Cemre* ve *Sergen Semai Bir Ölüm* adlarında üç kitabı ile Ceren adında bir kızı var...

Evet, öykücü Lütfiye Aydın, yangından kendisiyle beraber yanan eşi Av. Cafer Can Aydın'la birlikte etkinliğe katıldı. Yangında “ölü” diyerek otelden çıkartıldı, morga atıldı. Ölüler arasında uçakla Ankara'ya taşındı. Ancak, eşinin yakın ilgisi ve direnmesiyle yaşama döndü. Ne var ki, tam 35 gün Gülhane Yanık Merkezi'nde bilinç yitimi ile yattı, tedavi gördü. Belli ölçüde yaralarının kapandığı ve kısmen bilincini topladığı günlerde kendisiyle kaşılaştım. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğretim Elemanları ile üyesi olduğum Edebiyatçılar Derneği'nin 9 Kasım 1993 günü Ankara'da ortaklaşa düzenledikleri “Sivas'ın Ardından” adlı panelde yan yana oturduk, konuştuk. Kapalı giyinmişti. Yine de boynundan bedenine inen henüz iyileşmeye yüz tutmuş yanık izlerini gizleyememişti. O'nu, büyük bir dikkat ve özenle izledim. Sonra konuşmasını videodan tekrar dinledim. Sözcükleri tek tek seçerek konuşuyor; ancak yangını ve yangın sonrasını hiç anımsamıyor. Hala yaşamındaki o dehşet verici bölüm sisler içerisinde kayıp, yangın öncesini de kısmen

anımsıyor. “Sivas Ticareti” yapanları hoş karşılamıyor. Tanıdık çevresindeki döküntüleri gayet soğukkanlı olarak silkeliyor, örneğin, bir komşusunun kendisi için:

- Bana mı danıştı da Sivas’a gitti, demesine, şöyle karşılık veriyor:
- Bir daha ki sefere kendisine danışırım...

Ya da , bazı insanlar , “ Biz de dışarıda yandık” diyorlar. Bomboş bakıyorum yüzlerine, en fazla “keşke yanmasaydınız” diyorum.”

Aralık 1993 tarihli Pir Sultan Abdal dergisinde de, tüm içtenliğiyle eşini sorguluyor:

“Otelden en son çıkan kişisin. Üstelik bilincin yerinde olarak çıktın. Lütfen düşün, ayağına takılan bir karartı, insan, ne bileyim bir şeyler oldu mu?

Düşündü Can. Ciddi, ciddi düşündü. “Hayır” dedi. “Belki vardı, belki yoktu. Ama ayağıma takılan bir şey olduğunu anımsamıyorum.”

Yine de içim rahat değildi. Olaki bir yaralıyı kurtarabilecek konumdaydım. Nedenini bilemiyordum, ama çok rahatsızdım. Niçe sonra o ürkünç Madımak resmi epeyce netleşti. Evet, Can’ın ayağına hiçbir şey takılmamıştı. Zaten olanaksızdı. Çünkü ölenlerin hepsi en üst kattaydı. Biz dört kişi (Aydın ailesi ile Yavaşlı ailesi) ikinci ya da üçüncü katta apartman boşluğuna girmiş, orada kavrulmuştuk. Oraya girmesek belki biz de kurtulacak ya da ölecekmışiz. Burası betirsiz, yine de “Çok şükür yaşıyoruz” diyemiyorum.

(Ve) Yine de kimseye hıncım yok, bilesin(iz). Bizi yakanlar için bile üzülüyorum. İnsan böyle bir ayıbın acısıyla nasıl yaşar diye düşünüyorum. Sevdiğine nasıl sarılır, çocuğunun başını nasıl okşayabilir, lokmalar nasıl olur da boğazına dizilmez?

Yanmak, yakan olmaktan daha kolaydır belki de... (Tabii ki insan olan anlar bunu.)

Unutmadan... Yaralarım hala kapanmadı canım. Eşimin de öyle. Daha o özel sargılarla, giyisilerle dolaşıyoruz. Hala raporluyum. Yani istesek de unutmak olası değil 2 Temmuz 1993’ü.”

MAKBULE ÇİMEN

Anadolu kültür zenginliğinin önemli bir parçası olan Halk Aşıklığı geleneğinin son cura ustası olarak tanınan Ozan Nesimi Çimen'in ikinci eşi Makbule Çimen de etkinliğe katılmıştı. Otelin dördüncü kat merdiven boşluğunda yangın çıkıncaya dek beraberdik. Herkes gibi onlar da uzayan saatleri gergin yaşadılar. Nesimi Çimen yangında yaşamını yitirirken, Makbule 1. ve 2. dereceden yanıkla yoğun bakıma alındı. Zaman zaman yaşamından umut kesildi. Aylarca hastanede yattı, tedavi oldu ve ölümden kurtuldu.

Acıdır ki, ilaç ve hastane masraflarını karşılayamayan Makbule Çimen devletten gereken desteği bulamadı, kendi toplumunun sınırlı yardımlarıyla yaşama döndü.

SERDAR DOĞAN

Serdar Doğan da etkinliğe katılan gençlerimizden biriydi. Yangın anına dek arkadaşlarıyla konuştu, şakalaştı. Yangın başlayınca herşey birbirine karıştı. O da yananlar arasında yer aldı. Yangını seyreden, daha sonra ceset toplamaya gelen görevliler, Serdar Doğan'ı "ölü" diyerek morga kaldırdılar. Ne var ki, Serdar yaşıyordu. İddia edildiğine göre Hasret Gültekin, Asaf Koçak da yaşıyordu. Ama ilgisizlik, ya da "bırakin ölsünler" mantığı, yaşayanları ölüme itiyordu. Serdar da bunlardan biriydi. Ama olmadı, Serdar son anda ölümün eşiğinden dönmeyi başardı. Tıpkı "ölüme öte git" diyen Lutfiye Aydın gibi dünyaya yeniden geldi...

KAMBER ÇAKIR

1948'te Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Kavak köyünde dünyaya gelen ve Pir Sultan Abdal Kültür Tanıtma Derneği'nin en çalışkan bireylerinden biri olan Kamber Çakır, her etkinlikte olduğu gibi bu etkinlikte de hazır bulunmuş, üzerine düşen görevi yerine getirmek

için çalışıyordu. Öz kızı Belkıs ile öz kızı kadar sevdiği Asuman'ı da beraberinde getirmişti. Aslında O'nun için Semah ekibinde, tiyatro kolunda, folklor bölümünde yer alan tüm gençler öz evlat derecesindeydi. Hepsine sevgiliydi; babaydı, amcaydı, dayıydı, ağabey ve kardeşti. Hepsile birlikte Sivas'a gelmiş; Madımak Otel'i'nin gergin havasını birlikte yaşamış, alev alev oteli kucaklayan yangını, sinsi sinsi insanları boğan dumanı birlikte göğüslemişlerdi. Ne var ki, başta öz kızı Belkıs ve Asuman olmak üzere birçok genç yoldaşını, ciğerparasını kurtaramamıştı. Kendisi de yanıklar almış ancak ölümün eşliğinden kılpayı dönmüştü.

Dernek Genel Başkanı Murtaza Demir ve Ali Balkız, beni Cumhuriyet Üniversitesi Hastanesi'nden alıp Numune Hastanesi'ne getirdiklerinde, Kamber Çakır'ı belden yukarısı çıplak ve yanık içerisinde gördüm. Bizi görünce üzerine kanlı ve duman isli gömleğini aldı. Kızının ölümünden haberli değildi. Durmadan soruyordu. Bizler ise birşeyler söyleyemiyorduk. Bir babanın yanan yüreği, beden yanığından daha acı veriyor ve Kamber Çakır kıvranıyordu. Daha fazla dayanamadım, dışarı çıktım.

Ne yapacaktım?

“Başın sağolsun” mu diyecektim?

Diyemedim. Özüm tutmadı...

Ancak O'nu, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde ifade vermeye gittiğimde gördüm, boynuna sarıldım...

Kamber Çakır'ı metin gördüm. Böylesine acıya dirençli, inançlı yiğit kardeşime gelecek günlerin aydınlık olması dileğinde bulunuyorum. Ve tabii ki, acıları acımız olan tüm dostlarımıza da aynı dileğimi iletiyorum...

YAŞAYARAK ÖLENLER

Elimizde bulunan otopsi raporundaki ilk belirlemelere göre Uğur Kaynar'ın yangından 7.5 saat sonra bile vücut ısısının devam ettiği; ölü katıllığının oluşmadığı saptanmıştır. Keza, kimlikleri saptanamayan, ancak numaralanmak suretiyle yapılan tesbitlerde görülmektedir ki:

2 nolu ceset: 1.75 boylarında, 75-80 kg. ağırlığında buğday tenli, atletik yapılı, sünnetli, siyah saçlı, kahverengi gözlü, 25 yaş dolaylarındaki erkeğin, saat 01.55 itibariyle; yani yangından 6 saat sonra,

3 nolu ceset: 1.60 boylarında, 60 kg. ağırlığında, 19-20 yaş dolayındaki genç kızın saat 03.30 itibariyle; yani yangında 6.5 saat sonra.

4 nolu ceset: 1.60 boylarında, 60-65 kg. ağırlığında, 25 yaş dolayındaki genç kızın, saat 03.00 itibariyle; yani yangından 7 saat sonra.

5 nolu ceset: 1.75 boylarında, 75-80 kg. ağırlığında, 2 cm uzunluğunda sakal ve bıyıklı, 30 yaş dolayındaki erkeğin saat 03.15 itibariyle; yani yangından 7 saat 15 dakika sonra.

7 nolu ceset: 1.65 boylarında, 65 kg. ağırlığında, 20 yaş dolayındaki genç kızın, saat 04.00 itibariyle; yani yangından 8 saat sonra.

8 nolu ceset: 1.75 boylarında, 80 kg. ağırlığındaki erkeğin, saat 04.35 itibariyle; yani yangından 8 saat 35 dakika sonra bile vücut ısılarının devam ettiği, henüz ölü katılıklarının oluşmadığı anlaşılmaktadır.

Saat 05.00'ten sonra yapılan incelemelerde ise, artık cesetlerin vücut ısılarının kaybolduğu, ölü katılıklarının olduğu gözlenmektedir. Demek ki, yangından çıkartılanların çoğu o aşamada ve ondan sonraki süreçte yaşıyordu. Ne var ki, bu insanlar yaşayarak ölüme terk edildiler. Eğer, ilk tıbbi müdahaleler zamanında ve özenle yapılsaydı, ölü sayısı bu denli fazla olmayacaktı.

Hemen belirtelim ki, katledilen 37 kişiden 33'ü konuk; ikisi personel olarak otelde bulunanlardır. Ve bunların hepsi de otopsi raporuna göre dumandan boğularak ve yanarak ölmüşlerdir.

YARALILARIN LİSTESİ

Yaralı olarak raporlara geçen sivil ve polislerin listesini incelediğimizde aynı isimlerin bir kaç kez yazılmış olduklarını gördük. Örneğin, Sivas Emniyet Müdür Yardımcısı Rahim Çalışkan, Şube

Müdürü Mustafa Uzan, Emniyet memurları Sönmez Kayış, Ersoy Kara, Ramazan Karataş, Nevzat Gündoğdu, Sabahattin Dinç ikişer kez listelerde yer alırlarken, Ersoy Kara veya Kaya, Sönmez Kayış veya Kayaş, Mustafa Uzun veya Ulun olarak üçer kez yer almışlardır. Keza Bülent Damlaca, Bülent Dünılacı soyadıyla sivil listede gözükmemektedir. Yine sivil listede Adem Şahin iki kez görülmektedir. Ayrıca, bu çifte yazılma yanısıra bizim yakından bildiğimiz ölümden kılpayı kurtulan Lütfiye Aydın ile eşi Cafer Can Aydın ve İlhan Cem Erseven listelerde yer almıyor.

Bu listeler sağlıklı olmamakla beraber, o gün saptanan polis yaralılarının isimleri şunlardır:

Sivas Emniyet Müdürü Doğukan Öner, Müdür Yardımcısı Rahim Çalışkan, Şube Müdürü Mustafa Uzun, Başkomiser Yaşar Temel, Komiser İbrahim Kurşun, Polis memurları Sönmez Kayış, Ersoy Kara, Ramazan Karataş, Bülent Damlaca, Nevzat Gündoğdu, Sabahattin Dinç, Şaban Akın, Salim Şen ve Hüseyin Yüksel.

YARALANAN SİVİLLERİN LİSTESİ

Aziz Nesin, Lütfi Kaleli, Kamber Çakır, Aydoğan Yavaşlı, Serdar Doğan, Lütfiye Aydın, Cafer Can Aydın, İlhan Cem Erseven, Makbule Duman (Çimen), Gülay Şahin, Çiğdem Gülhan, Birsan Gürbüz, Rukiye Güner, İnci Şener, Şadiye Taniş, Bedia Atmaca, Solmaz Yılmaz, Ersin Güren, Seyit İnat, Zülali Pilgir, Kadir Ardiç, Samil Cebenay, Hidayet Özden, Mecit Ünal, Turan Tecer, Ali Sertaş, Bilal Kale, Şükrü Gülmez, Erkan Kılıç, Turan Keser, Mustafa Göktekin, Sabri Kangal, Nurettin Darıka, Selahattin Özasan, Şaban Yılmaz, Ahmet Yapar, Faruk Yalçın, H. İbrahim Darbiçer, Ahmet Bayram, Kadir Ardiç, Oktay Samur, Ercan Develi, Erdal Koç, Mustafa Kaya, A.Turan Onak, Hasan Yıldırım, Ali Uygur, Ünal Altunay, Nevzat Kimdağlı, Faruk ve Bülent Daylaşlı.

YARA ALMADAN KURTULANLAR

Arif ve eşi Yıldız Sağ, Prof. Dr. Cevat Geray ve eşi, Battal Pehlivan ve eşi Türkan Pehlivan, Cahit Külebi, Hidayet Karakuş ve eşi İclal Karakuş, Ali Yüce ve eşi Nimet Yüce, Zerrin Taşpınar, Ali Balkız, Murtaza Demir, Demet Işık, Elif Dumanlı, Mehtap Yücel, Ali Doğan, Ayten Kop, Ali Çağan, Cem Celasun, Neval Ogan, Tuncay Yılmaz, Celal Yıldız, Ali Başbuğ, Yüksel Yıldırım, Haydar Ünal, Nurettin Metin, Hülya Kaderoğlu, Murat Kılıç, Ertan Kartal, Ali Rıza Koçyiğit, Mustafa Türkan, Demir Hunar, Orhan Şensoy, Ferhan Ateş.

TUTUKLANANLARIN LİSTESİ

Yusuf Ziya Eliş, Latif Karaca, Ömer Faruk Gez, Mehmet Toraman, Murat Sungur, Ahmet Kaşkaya, Kerim Küçükköse, A.Hakan Aslan, Yusuf Şimşek, Ali Yılmaz, A.Turan Kılıç, Osman Düzardıç, A.Turan Yalçınkaya, Zaim Bayat, Mehmet Demir, Ömer Demir, Bülent Döğenci, İbrahim Duran, Ethem Ceylan, Faruk Ceylan, Kenan Kale, Ali Temiz, Hayrettin Gül, Yıldırım Yüksel, Halis Duran, Ekrem Kurt, H.İbrahim Düzbiçer, Haydar Şahin, Metin Ceylan, Emin Bozkurt, Kemal Onar, İlhami Çalışkan, Osman Çıbıkçı, Murat Karataş, Ahmet Oflaz, Ali Kurt, Tufan Caymaz, Bekir Çınar, Harun Kavak, Ali Uluçay, Harun Yıldız, C.Tayyar Soykök, İsmet Onar, Kazım Yıldırım, Engin Durna, Gazi Tufan, Harun Gülbaş, Sadettin Temiz, Erol Sarıkaya, Serhan Özmentürk, Vahit Kaynar, Faruk Belkavli, Mehmet Yılmaz, Hüseyin Kaya, Özer Çanaklıtaş, Yalçın Kepenek, Zafer Yelok, Temel Toy, Murat Çanaklıtaş, Durmuş Tufan, Fatih Erdem, Ramazan Önder, Özay Karatürk, Ünal Berke, Abdullah Malatya, Nevzat Aydın, Halil Kütükde, Osman Kılıç, Mustafa Uğur, Mevlüt Atalay, Sadettin Yüksel, Sadettin Yıldırım, Abdülkadir Ardıcı, Adem Kuzu, Zekeriya Tekin, Eren Ceylan, Ahmet Onar, Bülent Karayiğit, Ali Teke, Orhan Demir, Süleyman Toksun, Erol Yıldız, Mustafa Dürer, Hayrettin Yiğener, Alim Özhan, Adem Bayram, Süleyman Kurşun, Muhsin Erbaş.

NESİN ve KARAMOLLAOĞLU İLE SÖYLEŞİ

Gazeteci Leyla Tavşanoğlu, Sivas Olayı'nın baş kişileri sayılan yazar Aziz Nesin ve Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu ile bir söyleşi yaptı. 11 Temmuz 1993 tarihli Cumhuriyet gazetesinin Pazar Konukları köşesinde yayınlanan bu söyleşi şöyledir:

Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, Bakanlar Kurulu kararıyla görevinden alındı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Nesin: Belediye Başkanı'nı görevden almak, bu olaylardan en az suçlu adamı görevden almak ve işi kapatmak demektir. Bu, bir belediye başkanının görevden alınmasıyla bitecek bir olay değil, Türkiye'nin ana sorunu. Ümraniye'de nasıl çöplük patladıysa bu olay da bir toplumsal patlamadır. Atatürk'ün ölümünden sonraki hükümetler bu olaylardan basamak basamak suçludurlar. Bunu, isteyerek ya da istemeyerek hazırladılar. Önce halkı gericiliğe doğru ittiler. Sonra bu gericilerin sayısı arttıkça oy almak için onlara hizmet etmeye başladılar; onların istediği gibi hükümet olmaya çalıştılar. Bu, her hükümet zamanında biraz daha arttı. Bütün o hükümet adamları, kendileri gericiliğe prim vermeseler bile, bu prim hükümetçe verildiği için, hiç prim vermeyen bakanlar bile sorumludur.

Ama asıl yalan söyleyen; Cumhurbaşkanı'nı, Başbakanı'nı da kandıran' onlar da kandırılmaya hazır oldukları için, İçişleri Bakanı Gazioglu'dur. İçişleri Bakanı'nı da görevden almakla iş bitmez. Kökten bir önlem almak gerekiyor. O da Türkiye'nin geldiği yerdir. Bu çok kötü bir yer. İkiyüzlü politikayı her yerde kullanıyoruz.

Sivas konuşmam, noktası noktasına Cumhuriyet gazetesinde yayımlandı. O konuşmamın neresinde tahrik var? Peki, İçişleri Bakanı neden "tahrik var" dedi. Solcu tanınmış bir adama iftira atarsan sağcı memlekette herkes bu iftirayı haklı bulur; bakanlık da, hükümet de kurtulur, rahatlar.

Aynı alçaklığı (bu alçaklık sözünü özellikle kullanıyorum) 6-7 Eylül olaylarında kullandılar. Hükümet tahrik etti, büyük bir facia

meydana geldi. Ondan sonra olaylarla hiç ilgisi olmayan bir kaç solcu sorumlu tutuldu. Aynısını da Sivas'ta bana yaptılar. Onun için işler bununla bitmez. Bugünkü hükümetin suçu ağır olmakla birlikte ondan önceki hükümetlerin de bunda payı vardır.

İçişleri Bakanı yalan söyledi: Başbakan'ı, Cumhurbaşkanı'nı, Hükümet'i, kamuoyunu kandırdı. Ama onlar o yalanı söylemeye hazır oldukları için kandırdı. Bu hükümetin içinde Fikri Sağlar bundan sorumlu değil. Evet ama kurtulamaz. Hükümetin genel olarak içinde olunca bu politikadan sorumlu olması lazımdır. Ben hiç durmadan "Türkiye bataklığa gidiyor" diye bar bar bağıırken Fikri Sağlar aydın olarak bunu görmüyor muydu? Bize en yakın insanlardan birisi. O hükümetin içinde görev almak demek, bu kötü yönetimden de sorumlu olmak demektir. Ama bunun suçlusu, daha önce de söylediğim gibi, tek bir hükümet değil. Atatürk'ün ölümünden sonraki bütün hükümetler. Artarak bu noktaya geldi.

İçişleri Bakanı yalan söyledi, buna da hükümet kandı, diyorsunuz. Burada bir danışıklı dövüş durumu söz konusu olabilir mi?

Nesin: Ben bazı kişilere alçak derken o ölçüde alçaklığı düşünemiyorum. 6-7 Eylül'ü hükümet baştan sona kadar kendisi hazırlamıştı. Ama ipleri elinden kaçırınca, yani o serseri, lumpen, ayak takımının o kadar büyük bir yıkım yapacağını ummadığı için şaşırdı. Şaşırınca da o iftirayı, o alçaklığı yaptı. Bu hükümetin o kadar büyük kötülük yapabileceğine inanmıyorum. Belki, ama inanmıyorum.

Görevden alınan RP'li Belediye Başkanı, kendisinin olayları hiç bir şekilde yönlendirmediğini, aksine olayları yatıştırmaya çalıştığını söylüyor...

Nesin: Ben Belediye Başkanı'yla tanışmadığım için öyle midir değil midir, bilemiyorum. Ama şu var: Orada bir Pir Sultan Abdal Anıtı dikilmiş. Onun yıkılmasını istiyorlar. Aziz Nesin'in bu işle ilgisi yok. Bu da Sünni-Alevi çatışmasını gösterir. Bu, aynı zamanda 11 yıl önce Sivas'ta yapılan kıyımın sürdüğünü gösterir. Belediye Başkanı açık açık "O heykelin yıkılması emrini İçişleri Bakanı verdi" diyor.

Ama İçişleri Bakanı yerinde duruyor. Belediye Başkanı'nı Bakanlar Kurulu kararıyla görevden alıyorlar. Tabii bu Belediye Başkanı'nı kurtarmaz. Onun da söylediği sözler var. Gerçi onlara ben tanık olmadım. Tanık olduğum bir olay, tıpkı Belediye Başkanı'na benzeyen bir Belediye Meclis Üyesi'nin "Öldürün kafiri" diye bağırıldığı ve öldürmek için üzerime atladığıdır. Ama Belediye Başkanı ne yapmış ne etmiş, bilmiyorum.

Bu vahşet derecesindeki saldırılar din adına, Müslümanlık adına yapılıyor...

Nesin: Siz ne diyorsunuz? Bu, vahşetin ta kendisi. Bunlar insan biçiminde yaratık. Olayda 31 kişiyi kim kurtardı biliyor musunuz? Benim koruma polisim. Yani hepimizin kurtulmasını sağlayan insan olan o doğulu polis memuru. Bir delik bulmuşlar bizimle birlikte olanlar, oradan geçip kurtulmak istiyorlar. Ama karşılarında sakallı softalar var. Kendilerini kurtarmak isteyen kadınlar, gencecik kızlar çoğunlukta. Softalar bunlara bağırıyorlar: "Orospular, nereden girdiyseniz oradan çıkın. Geberin, yanın!..."

Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, "Yüce dinimiz toplumda fitne çıkarmayı, kardeşi kardeşe düşürmeyi asla tasvip etmez" diyor...

Nesin: İslamlık tek anlayışla yürümüyor. Önce halifelerle Hz.Ali arasında çatışma olmuş. Türkiye'de İslamlık çok değişik kollarla yürümektedir. Bu kollar arasında ayırım ise ayrı dinlermiş derecesine varmıştır. Örneğin İran'da egemen olan Şiiler. Türkiye'deki Şiiler Türkiyeleşmiş. Aleviler arasında da çok büyük ayırım var. Türkiye'deki dinsel hoşgörü Şiilerde yok. Tam tersine.

Bütün bu olaylardan Mustafa Kemal'den sonra gelen bütün devlet ve hükümet adamları sorumlu ve suçludurlar. Biz de sorumlu ve suçluyuz. Biz aydınlar yeteri kadar çalışmadık, "Hayır" demedik. Suçlu arıyoruz. Aynaya bak ve kendini gör. Baştan aşağı Türkiye suçlu. Halk, köylü, işçi de suçlu. Hiç kimse uyarmadı, bunlar yanlış, diyen olmadı, diyemeyiz. Ama onlar o kadar azınlıktı ki... Bu konuda kuşkularım var. Emperyalizmin bu işte parmağı olduğuna inanıyorum.

Türkiye'nin teslimiyetçi olması için dindar, Müslüman olması lazım. Ama elimizde belgeli olaylar yok. Belgelileri İran etkisi, Şii etkisi ya da Humeyni etkisiyle bir kol girmiş. Suudi Arabistan etkisi de belli. O da saptandı. Uğur Mümcü, imamların Rabıta örgütlerinden maaş aldıklarını yazmış. Oradaki kalabalık sekiz buçuk saat boyunca “Şeriat isteriz” diye uludu. İçişleri Bakanı geldi, inceleme yaptı, bir şey olmadı. Çünkü örtbas etmek istiyorlardı. Ama şimdi artık işin örtbas edilecek yanı kalmadı.

Olay çok örgütlü ve planlıydı. Üç gün öncesinden böyle bir olay çıkacağı biliniyordu. Buna karşın Aziz Nesin gitti ve Sivas'ta o konuşmayı yaptı, diye size yoğun eleştiriler yöneltiliyor...

Nesin: Beni aylardan beri ısrarla çağırıyorlardı. Sağlığım elverişli değil diye reddettim. Ama sonunda o kadar ısrar ettiler ki kıramadım gittim. Beni böyle eleştirenler de alçak. Ne iyi etmiş de gitmiş, gitmesi isabet olmuş, demiyorlar da eleştiriyorlar. Bu olayların ortaya çıkması az bir şey midir? Ben orda ölebilirdim ve ölseydim. Yine de gitmem gerekirdi. Ama bu konuda Avustralya'dan, Bayramiç'ten çağırıyorlar. Ama sağlığım elvermediği için gidemiyorum.

Benim görevimi anlamıyorlar. Yazarın görevi nedir? Bunu yazarlar bilmiyorlar. Ve bilmediklerini de kanıtladılar. Bunlar yazar mazar değil. Ben ayrıca edebiyatçı bir yazarım. Görevim çok daha önemli. Bugünün işi değil. Ben yıllardan beri aynı şeyi yapıyorum. Hep de suçlanıyorum. Yazarlar, kendileri beni suçluyor. Çünkü onlar kalem uşakları. Neden onlar gitmiyorlar. Ben hastalanabilirim, gidemem. Memlekette benim yerime gidebilecek insanlar yok mu? Ama öldürürler, döverler, söverler.. Bunlar pis korkaklar.

Bir de sürekli “Ben dinsizim” sözlerini yinelemekte neden ısrar ediyorsunuz?

Nesin: Bu Türkiye'de epeyce dinsiz olduğunu sanıyorum. Onlar Müslüman mezarlığına gömülmeden, cenaze töreni yapılmasından utanmıyorlar mı? Ben vasiyetim de “Tören yapılmasın Müslüman değilim” diye yazdım. Ben dinsizliğimi neden açıklıyorum? Din, mezhep, tarikat, mertebe, her neyse oradan insanlara sesleniyorum. Ama o insanlar beni kendilerinden sanmasınlar. Bundan daha namuslu

bir davranış olabilir mi? Aleviler içinde Aleviymiş gibi görüneceğim, Sünniler içinde Sünni gibi görüneceğim. Sesini çıkarmamak onlar gibi görünmemek demektir. Dinsizlik özgürlüğü başka nasıl elde edilir? Hakkımda başka şeyler de söylüyorlar. “Popüleritesini yitirdi. Yeniden elde etmek ya da kahraman olmak için bunu yaptı” diyorlar. Benim ne kahramanlığa ne popüleriteye ihtiyacım var. Onlar namuslu olmayı hazmedemiyorlar.

Temel Karamollaoğlu 1941’de doğdu. Ortaöğrenimini Kayseri Lisesi’nde tamamladıktan sonra yabancı dil bursu kazanarak İngiltere’ye gitti. Manchester Üniversitesi’nde tekstil mühendisliği dalında yüksek öğrenim yaptı. Öğrenciliği sırasında tanıştığı bir İngiliz kızla evlendi. Gençliğinde sol siyasi akımlara büyük ilgi duydu. Yurda dönüşünde Devlet Planlama Teşkilatı’nda uzman olarak görev aldı. Sanayi Ba-

kanlığı Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğü görevinde bulundu. Bir süre Sanayi Bakanlığı Müsteşar Muaviniği yaptı. 1977-78 arası TBMM’de MSP’den Sivas milletvekili olarak bulundu. 1989 yerel seçimlerinde RP’den Sivas Belediye Başkanı seçildi. Amcası eski CHP Bursa Senatörü Şefik Karamollaoğlu’dur. Olaylardan sonra tansiyonu düşürmek için görevden alınan Temel Karamollaoğlu, tekrar görevine iade edildi. Refah Partisi Genel Kurulu’na katıldığında, salondaki kalabalık, O’nu bir kahraman gibi ayakta alkışladı. Yangın öncesi gösteri yapan topluluk da “Mücahit Temel” diyerek tempo tutmuş, O’nu alkışlamışlardı. Sadece Sivaslıların değil, tüm şeriatçıların bir anda sevgilisi durumuna gelen Temel Karamollaoğlu, 27 Mart 1994 yerel seçimlerinde, diğer partilerin ittifakına rağmen yüzde elliye yakın oy alarak yeniden Belediye Başkanı seçildi.

Yazar Hidayet Karakuş, Sivas olaylarını açıkça tahrir etmediğinizi, ama yönlendirdiğinizi söylüyor. Bu konuda neler açıkla-

mak istersiniz?

Karamollaoğlu: Maalesef bazı yazarlar sadece tahminlere ve büyük ölçüde şahsi düşünce ve siyasi tercihlerine göre fikir yürütmektedirler. Başından beri, son ana kadar hadiseleri yatıştırmak için çaba gösterdim. Kültür Merkezi Müdürlüğü önünde biriken kalabalığı bir konuşma yaparak teskin ettim ve dağılmalarını sağladım. Tekrar otel civarında toplanan kalabalığı, yine kendilerini teskin edici sözler söyleyerek dağılmaya çağırdım.

Bütün bunları Sayın Vali ve Emniyet Müdürü'nün talepleriyle yaptım. Bunları yaparken İl Emniyet Müdürü de benimle beraberdi. Dolayısıyla hadiseleri önlemek yönündeki çabalarıma bütün şehir halkının yanında askeri ve mülki erkanla Emniyet Müdürü dahil bölgedeki asayiş güçleri de yakından tanık olmuşlardır.

Olaylar sırasında valiyle aranızda yetki tartışması oldu mu? Güvenlik güçlerinin ve itfaiyenin olaylara müdahalede geciktiği söyleniyor. Bu doğru mu?

Karamollaoğlu: Olaylar sırasında Vali ile aramızda bir tartışma olmamıştır. Zaten belediyenin asayiş konusunda hiçbir yetkisi bulunmamaktadır. İtfaiye olay yerine hemen sevk edilmiş, ancak izdihamdan yangın mahalline yaklaşamamıştır. Bilahare yaklaşabilmek için de güvenlik güçlerinden yardım istenmiştir. Yangına müdahale, ancak güvenlik kuvvetlerinin itfaiye araçlarının yolunu açması ile mümkün olmuştur. Birçok kişinin yangından kurtarılması da itfaiye ve zabıta ekiplerinin gayretleri neticesinde sağlanmıştır.

Göstericilerin sizi alkışladıkları bildiriliyor. Neden alkışladılar? Ayrıntısıyla anlatır mısınız.

Karamollaoğlu: Göstericiler arasında her türlü davranışlarda bulunan insanlar vardı. Bir belediye başkanı olarak ve halkın seçtiği bir kişi olarak bana sempatiyle bakanlar olduğu gibi hakarete varan sözler kullananlar da olmuştur. Zaten valinin, bir belediye başkanı olarak benden konuşma yapmamı istemesi de halkın seçtiği bir kişi olmamdan kaynaklanmıştır. Ayrıca olay mahalline gittiğimde tugay komutanı da benim gibi etraftaki kişiler, yani topluluk tarafından

alkışlanmıştır.

Dinci kalabalığın polis minibüslerindeki hoparlörleri kullanarak ezan okuduğu söyleniyor. Bu doğru mu?

Karamollaoğlu: Kalabalığın polis minibüslerini kullanarak ezan okuduğunu duymadım. Böyle bir iddia da bana ulaşmadı. Polisin buna müsaade etmeyeceğini zannediyorum.

Göstericiler için, “çevredeki yerleşim birimlerinden gelenler” deniliyor. Bu görüşün gerçeklik payı nedir?

Karamollaoğlu: Kalabalık içinde kimlerin bulunduğunu bilemem. Dışarıdan gelen insanlar var mıdır, bu konu ancak tahkikatlar neticesinde ve güvenlik güçleri tarafından çekilen filmlerle tespit edilir kanaatindeyim.

Göstericiler arasında yaşları 14 ila 18 arasında değişen Milli Gençlik Vakfı yurtlarında kalan öğrenciler bulunduğu öğrenildi. Sizce bu öğrencileri kim örgütlemiş olabilir?

Karamollaoğlu: Göstericiler arasında her yaştan her gruptan insan vardı. Ama bunun örgütlü bir kalabalık olmadığını zannediyorum. Ancak tahrikçilerin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunu da, yapılacak tahkikatın ortaya koyacağını ümit ediyorum.

Belediye Meclisi Üyesi Cafer Erçakmak’ın olayda kışkırtıcı rol oynadığının video kasetlerdeki görüntülerde de saptandığı, Emniyet Müdürü Doğukan Öner tarafından bildirildi. Erçakmak sizce bu olaya neden ve nasıl karıştı?

Karamollaoğlu: Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak’ın, Aziz Nesin’in kurtarılması esnasında yangın mahallinde bulunduğunu biz de basındaki fotoğraflardan öğrendik. Kendisinin bu konudaki açıklamayı yapmasının en doğru yol olduğu kanaatindeyim. Ancak kendisiyle beraber olay yerinde bulunanlar davranış ve sözleri hakkında birtakım bilgileri mutlaka yetkili makamlara iletileceklerdir. Bu iki tarafın açıklaması, Cafer Erçakmak ile ilgili hususları aydınlatmış olacaktır.

Pir Sultan Abdal heykelini neden kaldırttınız? Siz, bakanın kaldırttığını söylediniz. Oysa İçişleri Bakanı Gazioglu da sizin kaldırttığınızı açıkladı. Bu konuya açıklık getirir misiniz?

Karamollaoğlu: Emniyet Müdürü, heykelin kaldırılması talimatını validen aldıktan sonra bana iletti. Bu husus vali tarafından yapılan basın toplantısında da teyit edilmiştir. Ancak benim, Sayın İçişleri Bakanı ile yaptığım telefon görüşmesinde bu hususu kendilerine ilettiğimde, kendisinin bana “Vali Bey’e gerekli talimatları verdim” demesi, bende, kendilerinin heykelin kaldırılması yönünde bir talimat verdikleri kanaatini uyandırmıştır. Burada esas olan, heykelin belediyenin kararıyla değil, vilayetten gelen talep üzerine kaldırılmış olmasıdır.

Yazar Aziz Nesin’in Sivas’taki konuşması üzerine patlak veren olaylardan bir gün önce bildiriler dağıtıldı ve eylem yapılacağı açıkça duyuruldu. Oysa siz olayların kendiliğinden çıktığını söylemişsiniz. Bildirilerin dağıtılması, eylemin örgütlü ve planlı olduğunu göstermiyor mu?

Karamollaoğlu: Bildirilerin dağıtıldığını olaylardan sonra duydum. Ancak dağıtılan bildirileri şu ana kadar görmedim.

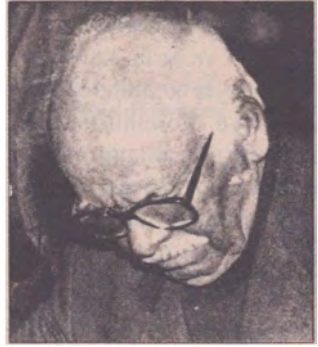
Sivas olayları, cuma namazından çıkan kalabalığın saldırıya geçmesiyle patlak verdi. Cuma namazından çıkmış inançlı bir Müslümanın, namazın ardından canavarlaşarak dehşet verici eylemlere girişmesi ve insan canına kıyması sizce Müslümanlığa ne kadar sığıyor? Üstelik bu eylemler din adına yapıldı...

Karamollaoğlu: Cuma namazından çıkan insanların bu eylemi yaptığı iddiası, Sivas halkına yapılmış büyük bir bühyan olur. Hadiseyi yapanlar, bütün video bantlarında da görüldüğü gibi çok az sayıda birtakım ajan provokatörlerdir. Olayın Müslümanlıkla bir ilgisi yoktur. Bir grup tahrikçinin toplum psikolojisinden yararlanarak gerçekleştirdiği hunharca bir iştir. Ümit ediyorum ki hukuk devletinde yetkililer suçluları bulup ortaya çıkarır ve adalete teslim ederler. İnsanların can ve mallarına karşı saldırıları hiçbir Müslümanın tasvip etmeyeceği gibi ben de tasvip etmiyorum. İnsanların hayatlarına yönelik hunharca saldırılar Müslümanlıkla bağdaşmaz.

Sivas olaylarından sonra belediye başkanı olarak neler hissediyorsunuz?

Karamollaoğlu: Hadiselerden ve 36 vatandaşımızın hayatlarını kaybetmiş olmalarından dolayı büyük üzüntü duyuyorum. Hayatlarını kaybedenlerin yakınlarına başsağlığı diliyorum. Böyle bir hadisenin tekerrür etmemesini temenni ediyorum. Sizlere de, bu konuları bize sorma hassasiyetini gösterdiğiniz için teşekkür ediyorum.

1928 Yayladağ'ın Hisarcın köyünde dünyaya gelen Ali Yüce 1951'de Düziçi Köy Enstitüsü'nü bitirdi. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü dışardan bitirip, 1961'de İngilizce öğretmeni oldu. 1977'de emekliye ayrıldı. İlk şiirleri 1956'da Yücel dergisinde yayınlandı. İlk kitabı *Şiirin Dili, Yapısı, İşlevi* 1975'te basıldı. Onu *Boyundan Utan Darağacı* adlı şiir, *Şeytanistan* adlı roman kitapları, izledi. *Halk Çağı* adlı şiir kitabıyla 1980 Nevzat Üstün Şiir ödülünü 1982, Yeditepe ve 1982 TDK Şiir ödüllerini aldı. 1983'te *Ortadoğu Şiirleri*'ni, 1984'te *Şiir Sıcağı*'nı yayınladı ve bu kitabıyla 1985 Ömer Faruk Toprak Şiir ödülünü kazandı. Son dönem şiirlerini *Antalya Çarşıları* (1986), *Şiir Tufan* (1989) ve *Taş Tanrılar* (1990) adlı kitaplarında topladı. Ozan Ali Yüce, Pir Sultan Etkinliği'ne eşiyile katıldı ve yangından kurtulanlar arasında oldu.

CUMHURİYETİMİZİN 70.YILINDA: GERİ VİTES

**1950'lerde başladım / Ardın ardın yürümeye / Kırk yıldır yürüyorum /
Varamıyorum istediğim yere / Ne yapсам bilmiyorum**

“Ulu Hakan” olarak bildiğimiz Sultan Abdülhamit döneminde veba salgını başlamıştır. Padişah hazretleri vebanın kalkması için hangi duaların ve nelerin okunması gerektiğini ders vekillerinden resmen sorar. Ders Vekili böyle bir salgını önlemede Bahri Şerif'in okunmasını önerir, Meşihat Müsteşarı (Şeyhülislam Müsteşarı) ise, bu görüşe katılmaz. “Salat ve Selam” okunmasını salıklar.”⁽¹⁾

**Peygamberin vekili Tanrının gölgesiydi padişah / Kapısında kuluydum
ben onun / Büyük baş hayvanıydım ahırında / Kellemi kestirir derimi**

yüzdürür / Canımı alırdı isteyince Azrailimdi padişah

“Ulu ve ordu, kurtuluş yolu düşünürken bu atadan kalma alışkanlık dolayısıyla kendinden önce yüce halifeliğin ve padişahlığın kurtuluşunu ve dokunulmazlığını düşünüyor. Halifesiz ve padişahsız kurtuluşun anlamını kavrama yeteneğinden yoksun. Bu inançla bağdaşmaz görüş ve düşüncelerini açığa vuranların vay haline. Hemen dinsiz, vatansız, hayın, istenmeyen olur.”⁽²⁾

1950’lerde başladım / Sömürgeci eli öpmeye / Kırk yıldır öpüyorum / Varamıyorum Ata’nın gösterdiği yere / Öpüldükçe büyüyor sömürgeci eli / Ben öptükçe küçülüyorum

“Temel ilke Türk ulusunun onurlu ve saygın bir ulus olarak yaşamasıdır. Ne denli zengin ve görmemiş olursa olsun, bağımsızlıktan yoksun bir ulus, uygar toplumlar karşısında uşak kalmaktan öteye gidemezler.”⁽³⁾

1950’lerde başladım / Din ticareti yapmaya / Kırk yıldır din satıyorum / Safsata satıyorum halka / Dolup dolup taşıyor oy sandığım / Şeytanla göz göze geliyorum

“Bunca yüzyıllardır olduğu gibi, bugün de ulusların bilgisizliğinden (cahilliğinden) ve bağımsızlığından yararlanarak binbir türlü siyasal ya da kişisel amaç ve çıkar sağlamak için dini araç olarak kullanmaya kalkışanların bulunuşu, bizi bu konuda söz söylemekten ne yazık ki şimdilik alıkoyamıyor. İnsanlıkta din duygu ve bilgisi her türlü boş inançlardan sıyrılarak gerçek bilim ve teknik ışığıyla arınıp olgunlaşıncaya değin, din ayırımına her yerde rastlanacaktır.”⁽⁴⁾

1950’lerde başladım / Atatürk’e sövmeye / Kırk yıldır sövüyorum / Yıkıyorum yaptıklarını / Dua ezberliyorum okullarda / Kırk yıldır ezberliyorum / Durmuyor dünyada savaşlar / Ne yapsam bilmiyorum

“Balkan savaşının en karanlık günleri... Edirne düşmüş, Bulgarlar Çatalca’ya dayanmıştır. Top sesleri İstanbul’dan duyuluyordu. Devletin “Babı Meşihat Dairesi” (Şeyhülislam) okullara bir genelge gönderir. Bu genelgeye bir de dua ekler. Bu duanın okullarda 4444 kez okunacağı buyurulmaktadır. Düşman ancak bu dualarla püskürtü-

lecek ve ülke kurtulacaktır.”⁽⁵⁾

Diş bilirdim eskiden / Gizli gizli söverdim Atatürk’e / Şimdi demokrasi var ya / Açık sövüyorum çok şükür / Saldırıyorum, saldırıyorum / Hem laikliğe, hem demokrasiye

“Gavur Mustafa Kemal bana tam otuz üç kez zehir verdirdi; ama bu zehirler para etmedi, beni öldüremedi. Ve nurun şehit kahramanı merhum Hafız Ali Efendi, benim bedenimle hastaneye gitti ve benim yerime berzah (öte dünya) alemine seyahat eyledi; meysane ağlattı.”

“Yani zehiri yiyen Saidi Nursi, ölen başkası, zehiri yiyenin yerine gönüllü olarak bir başkası ölüyor”⁽⁶⁾

2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Otel / 37 kafir yaktım Kemal Atatürk niyetine / Daha çok kafir yakacağım / Sivas'ta kurulan laik cumhuriyeti / Yine Sivas'ta yıkacağım

“Aziz Nesin’in tahrikiyle galayana gelen halk protesto gösterileri yaparken, bir grup oteli ateşe vermiş. Olayda bir kişi otelde yaşamını kaybetmiştir. Çok şükür otelin dışındaki vatandaşlarımızın (yani saldırganların) burnu bile kanamamıştır.” (Otelde diri diri yakılarak öldürülen aydınlar vatandaş sayılıyor!)⁽⁷⁾

Karanlığın toprağına / Kin ekip öfke biçiyorum / Kırk yıldır öldürüyorum Atatürk’ü / Öldürüyorum öldürüyorum ölmüyor / Yıkılmayan laik Cumhuriyet / Nedendir bilmiyorum

“Benim naci bedenim elbet bir gün toprak olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti sonsuza dek yaşayacaktır.”⁽⁸⁾

KAYNAKÇA

- 1- Mustafa Coşturoğlu, Toplumsal Çözümle (Toplumsal Patoloji, s.127).
- 2- Atatürk, Söylev, Cilt 1, s.8.
- 3- Atatürk, Söylev, Cilt 1, s.10.
- 4- Atatürk, Söylev, Cilt 2, s.518.
- 5- Mustafa Coşturoğlu, agy, s.127.
- 6- Mustafa Coşturoğlu, agy, s.143.
- 7- Başbakan Tansu Çiller’in resmi açıklaması (2 Temmuz 1993, TV Haberler).
- 8- Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, Cilt 3, s.79.

1928'de Malatya'nın Arguvan ilçesinde dünyaya gelen Muharrem Yazıcıoğlu, her Anadolu çocuğu gibi yoksul doğdu, yoksul büyüdü. Ancak, halk kültürü zengin olan bir toplumda yetişti, kendini geliştirdi. Şiirler yazdı, yazdıklarını sazın tellerine dizdi. Türkiye genelinde yapılan Alevi-Bektaşî kültür etkinliklerinin çoğuna katıldı. Saz çaldı, söyledi, Şiir okudu, kitaplarını imzaladı. Bunu hep sevgiyle, büyük bir keyif alarak yaptı...

Pir Sultan Kültür Etkinliği'ne de katıldı. İleri yaşına karşın bir genç kadar diri ve heyecanlıydı. Kendisiyle Perşembe ve Kanlı Cuma günü öğlene dek beraber olduk, toplu fotoğraf çektirdik. Bana, "Anadolumun Meyveleri" adlı kitabını imzaladı. Tarih, 1 Temmuz 1993'tü. Yani katliamdan bir gün önce... Katliam günü öğleden sonra ayrı düştük. Biz Madımak Oteli'nin içerisinde, O ise dışarıda kıvranarak yobazın ateşlediği yangını yaşadık. Şiirlerini kitaplaştıran ve bugüne dek 8 kitabı yayınlanmış bulunan Muharrem Yazıcıoğlu, "Anadolumun Meyveleri" adlı yapıtında, sanki Sivas'ta olacakları önceden biliyormuş gibi şunları yazmış kitabın arka kapağına:

**Dertle yoğrulmuşum, pişmişim artık
Yanmasam ne çıkar, yansam ne çıkar
Bütün zevklerimden geçmişim artık,
Kanmasam ne çıkar, kansam ne çıkar.**

**Yazıcıoğlu, ölürsem de yaşarım,
Cehennem'den korkanlara şaşarım,
Ben de bir gün o çukura düşerim
Yanmasam ne çıkar, yansam ne çıkar.**

Muahrrem Yazıcıoğlu, Sivas katliamından sonra da şunları söylüyor yobaz sürüsü için:

KAÇINCI KERBELA

Sanki hızır paşa geri gelmişti
Özanlar kanına doymuyor yobaz.
Planlı şekilde katliam yardım bekler
İnsanlar yanıyor doymuyor yobaz.

Yobaz din adına şeriat ister
Tahrikçi bağırır kendini göster,
Yananlar Devletten yardım bekler
Öleni insandan saymıyor yobaz.

Madımak Oteli ateş ile kan
Tarihlerde kaldı öğündüğün şan,
Sivas'ı dünyaya düşman ettin sen
Elinden geleni koymuyor yobaz.

İnsanlığa düşman olan burada
Hükümeti, emniyeti nerede?
Otel yandı, ölenler çok burada
Vahşetten utanıp caymıyor yobaz.

Ehlebeyt'e düşman yalancı dinci
Muaviye'nin dostu, Hüseyin'e kinci.
Maraş'ta, Çorum'da bu vahşet kaçınıcı
İnsan haklarına uymuyor yobaz.

Yazıcıoğlu, dinci yakıp gülüyor
Otuzyedı genç değerler ölüyor,
Yetkililer gelmese de biliyor
Sivas'ta kökleşmiş kaynıyor yobaz.

Resmi ideolojiyle ters düşen Ozan Şahturna, yaşamını Almanya'da sürdürüyor. Görme özürü, ama gören gönül gözlü Şahturna'ya 1993'ün Elül ayında Sevgili Battal Pehlivan'la birlikte konuk olduk. 43 yaşında yaşam dolu, cıvıl cıvıldı. İki kız çocuğu ve Ozan Şiar'la kaynaşmış bir beden gibiydi. Sivas Olayı, O'nu da sarımsı. Bir şiir yazmış ve bestelemişti. Daha kasete okumadan o akşam bize saziyla sözüyle sundu.

Biz de kendisine mutluluklar dileğimizle şiirini topluma sunuyoruz:

EZİLENLER, ÖRGÜTLENİN SUSMAYIN

**Adı kanlı Sivas, ta ki ezeli
Kapkaranlık güçler estirdi yeli
Sürüklendi Pir Sultan'ın heykeli
Ezilenler zulme karşı susmayın
Aleviler, örgütlenin pısmayın!..**

**Ezen güçler Kerbela'dan bu yana
Hep ezdiler sızlandıkça uy ana
Sahip çık başkaldıran Pir Sultan'a
Ezilenler örgütlenin susmayın
Aleviler, zulme karşı pısmayın!..**

**Yüzülenle, deri yüzen davası
Zalimin sürdüğü düzen davası
Özünde ezilen ezen davası
Ezilenler örgütlenin susmayın
Aleviler, sesinizi kısmayın!..**

**ŞAHTURNA aydınlık için geceye
Çıra yaktı, kara "iki" heceye
Yıllarca haykırır Pir Sultan diye
Ezilenler zulme karşı susmayın
Bir olun, gür olun, arzı kısmayın
Herşeyi tartışın, ama küsmeyin...**

HASRET'İN TÜRKÜSÜ

Gülsüm Akyüz'le tanışıklığımız, Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS) üyeliğimiz nedeniyledir. Ben, Yönetim Kurulu Üyesi iken, O, Yayın Kurulu'na atandı ve Aziz Nesin'in başkanlığında birlikte çalıştık. Şimdi O, TYS Genel Sekreteri, ben Denetçi olarak görev yapıyoruz. 12. TÜYAP Kitap Fuarı'nda (12 Kasım 1993) karşılaşınca "*Mayıs'ta Üzgün Gönüm*" adlı yeni çıkan şiir kitabını bana "acılarının bir daha yaşanmaması dileğiyle" imzaladı ve içerisinde Sivas Katliamı'nı da seslendiren şiirleri olduğunu söyledi. Hemen oracıkta okudum. Biribirinden güzel şiirlerden "Hasret'in Türküsü"ne takıldım:

Biliyor musun, dedim; Hasret'in bir oğlu oldu, adını Hasret koydular.

Bilmiyordum, dedi.

- Erken doğum, dedim.

Ya! dedi.

- Öyleyse, dedim; şiirin altına bir ekleme yaparsan, bu şiiri kendi kitabıma almak istiyorum.

Hayhay, dedi. Ve şiirin bütünü şöyle oldu:

HASRET'İN TÜRKÜSÜ

Nasıl dinlenir bilmem ki
yakılan bir ozanın türküsü
sesinin titreşiminde hüznü
ve o acı ölümü
duyumsamadan?
Türkülere kan düştü
Dumanlarda boğuldu ozan.
"Aman aman dostlar
kabir bana dar gelir bu gençlikte
ölüm bana zor gelir."

Nasıl dinlenir bilmem ki
yakılan bir ozanın türküsü
sesinin titreşiminde hüznü
ve o acı ölümü
duyumsamadan?

136 SİVAS KATLIAMI ve ŞERİAT

**Sivas ellerinde sazının ucu yandı Hasret'in
Nesimi'nin curası.**

**"Oy beni beni kanlar otağı
oy beni beni dertler ortağı, toprak"
Ah Sivas,
adın böyle mi olmalıydı?**

...

**Doğdu Hasret'in çocuğu
Adı yine Hasret oldu...**

AL ATEŞİNİ, VER TANRILIĞINI PROMETHE

Promethe'nin ne olduğu, daha doğrusu kim olduğu çoğumuz tarafından bilinmez. O nedenle Rıza Aslan'ın Sivas şehitleri için yazdığı şiire bu başlığı koymasını yadırgadım. Keşke herkesin anlayabileceği biçimde bir ifade kullansaydı dedim... Şiiri okuyunca sevdim. Hem içerik, hem şiir dokusu bakımından mükemmel olan bu şiirin güzelliğini okuyucularıyla birlikte paylaşmak istedim. Ama önce Promethe sözcüğünün ne olduğunu açıklamak gereğini duydum. Meydan Larousse'a göre Promethe bir tanrıdır. Kronos'un oğlu, Tanrılar Tanrısı Zeus'un kardeşidir. Ne var ki, insancıdır. Tanrılar, ateşten yararlanmayı salt kendileri için düşünüp saklayınca, Promethe, onu çaldı; içi oyuk bir bastona gizleyerek insanlara getirdi. Promethe bununla da kalmadı, insanlara uygarca yaşamalarını öğretti: Ev yapmalarını, yaban hayvanları evcilleştirmelerini ve onlardan yararlanmalarını, yeraltı ve yerüstü madenleri işlemelerini, yazı yazmalarını, resim yapmalarını, güzel sanatların her dalıyla ilgilenmelerini, kahin olmalarını, tıp bilimi öğrenmelerini sağladı. Bu nedenle öteki tanrılar öfkeleni ve Promethe'yi zincire vurarak Kafkas Dağı'nın tepesine bıraktılar. Orada bir kartal Promethe'nin geceleri yeniden oluşan karaciğerini kemirerek ızdırap veriyordu. Herakles adlı dostu, o kartalı öldürerek Promethe'yi bu ızdıraptan kurtardı. Promethe, gücünü toplayıp Zeus'a kafa tutacak duruma gelince O'nun gazabını üzerine çekti...

Mitolojideki iyi yürekli bu tanrı Promethe'yi tanıdıktan sonra, Rıza Aslan'ın şiirini daha çok seveceğinizi sanıyorum:

AL ATEŞİNİ VER TANRILIĞINI PROMETHE

Suç sende Promethe / Suç sende / Sen verdin ateşi / Neron'lara

**Ataşle başladı uygarlık (!) / Şehir yaktılar
Kitap yaktılar / İnsan yaktılar**

138 SİVAS KATLİAMI ve ŞERİAT

Bir anda otuzyedi can yaktılar / Otuzyedi can
Neron'lar çoğaldı Promethe / Suç sende / Suç sende Promethe
Al ateşini / Ver tanrılığını

Ateşlerin tümünü al / Tetikteğini de.

Şeyh Bedrettin'imi ver / Cömert Bedrettin'imi ver

Bedri Aysan'ımı / Asım Bezirci'imi / Uğur Mumcu'mu ver.

Bahriye Üçok'umu / Metin Altıok'umu ver.

Artık Sivas ellerinde / Sazım çalınmıyor
Sivas ellerinde / Canım alınıyor

Oy Sivas'ım Sivas'ım / Dinmeyecek mi yasım

Ölüm zinciri halka halka / Ey Promethe / Ölüm yağıyor halka

Eli başında / Bir Roden (Rodin) im şimdi

Sen de al başını / Ateşi verdiği eller arasında

Düşün Promethe düşün / Düşünme zamanıdır.

Tetikten kibrite değin / Al ateşinin her türünü / Ver Tanrılığını

Düşün Promethe düşün / Noktası konsun artık.

Aslen Maraş'ın Pazarcık ilçesinden olup 1947 yılında Adana iline bağlı Ceyhan ilçesi Kızıldere köyünde doğan Battal Pehlivan, çağdaş bir dervişti.

İlkokulu kendi köyünde, ortaokulu Ceyhan'da, Erkek Lisesi'ni Adana'da bitiren Battal Pehlivan, daha lise öğrencisi iken 1963'te "beşik kertmesi" Türkan Hanımla evlenir. Çocuk denecek çağda, çoluk-çocuğa karışır. Üstelik o ara anası ölünce kundaktaki Hüseyin ile beş küçük kardeşinin sorumluluğunu üstlenir. Türkan Hanım, hem kendi çocuğu Mekin'i, hem de Battal'ın

yetim kalan kardeşi Hüseyin'i emzirerek onlara analık eder. Kendisi de hepsine baba olur... Bir yandan çalışıp bunca boğazı doyururken, bir yandan da okumasını sürdürür, Ankara Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'nu bitirir. Deyim yerindeyse gazeteciliği, çekirdekten yetiştirme öğrenir, Memleket ve Yeniyol'da çalışır. Rıfat Ilgaz, Hasan Hüseyin ve Dursun Akçam gibi ünlülerin yazdığı Yenigün'de Yazışmaları Müdürlüğü yapar. Sonra oğlunun adını verdiği "Mekin Yayınevi" ile 1974'te Adana'da iş hayatına atılır ve ilk öykü kitabı olan *Kara Şavga*'yı yayımlar. Bu arada poltikaya bulaşır. Aleviliği seslendiren Türkiye Birlik Partisi'ne girer ve bu partinin Genel Başkan Yardımcılığı'na kadar yükselir. 1977 genel seçimlerinde Adana'dan milletvekilliğine adaylığını koyar, kılpayı kaybeder...

1979'da İstanbul'a yerleşen Battal Pehlivan, zor koşullarda yaşamını sürdürürken yazmaktan kopmaz ve peşpeşe ürünler verir: *Bahçe Biziz Gül Bizdedir* (Türkülerimiz), 1983; *Dadaloğlu* (İnceleme), 1984; *Aşık Veysel* (İnceleme), 1984; *Aşık Mahzuni: Dom Dom Kurşunu*, 1985; *Ruhi Su... Ruhi Su*, 1985; *Alevi-Bektaşî Düşüncesine Göre Allah*, 1991; *Anadolu'da Alevilik*, 1992; *Alevi-*

Bektaşî Fıkraları, 1993; *Pir Sultan Abdal* (Resimli Roman), 1993; *Alevîler ve Diyanet* (Derleme, İnceleme, Röportaj), 1993.

Kitap çalışmaları yanısıra gazete ve dergilere de dizi yazılar hazırlayan ve makaleler yazan Battal Pehlivan'ın yazıları, Memleket, Yeniyol, Yenigün, Akşam, Sabah, Bugün, Meydan, Yeni Günaydın, Aydınlık, Gönüllerin Sesi, Yurtta Birlik gazeteleri ile Düşün, Edebiyat 81, Somut, Halkçı Oluşum, Söyleşi, Demokrat Birlik, Cem, Kervan, Pir Sultan Abdal, Nefes, Varlık, Dünya Kitap dergilerinde çıktı...

1991 yılında biraraya gelen Alevi-Sünni aydınlarla beraber Anadolu Aleviliğini yaşatmak için kurulan Semah Kültür Vakfı'nda yer aldı ve Merkez Şube Başkanlığı görevini üstlendi. Örgüt disiplinine bağlılığı ve üretken katkılarıyla bu kültüre unutulmaz hizmet verdi...

Battal Pehlivan, Sivas etkinliğine çok sevdiği eşi Türkan Hanım'la beraber katıldı. Madımak Otelindeki yangından eşiyle birlikte, kılıpayı ölümden kurtuldu. Laiklik ve demokrasi için verdiği mücadelede yılmınlığa düşmeyen Pehlivan hasta kalbine gereken önemi vermedi. 5 Mart 1994 günü Kervan dergisinin Kartal Maltepe'de düzenlediği etkinlikte konuşurken heyecanlandı, fenalaştı ve orada son nefesini vererek Hakk'a yürüdü...

Yakın arkadaşım, can kardeşimin aziz hatıraları önünde saygıyla eğilirken, O'nun Sivas Katliamını değerlediren yazılarından birlikte saptadığımız bir demedi sunarak bu bölümü başlatmak istiyorum:

ÖLÜM ÖLÜR BİZ ÖLMEYİZ

Hiç kuşkusuz, Aşık Nesimi Çimen, Sivas'daki katliamdan sağ olarak çıksaydı, olayı çok daha iyi anlatacaktı. Kimbilir, belki de koca bir vahşeti, dört dörtlüğe sığdıracak ve üçtelli curasından çıkan melodi eşliğinde söylediklerini, yüzyıllar sonrasına aktaracaktı.

Yalnız Nesimi Çimen mi? Tabii ki, Muhlis Akarsu da aynı şeyi yapardı. Ancak sözcükler, onların dilinde şiirleşip yüreklere kazınabilirdi. Öyle ki, Nesimi ile Akarsu anlatır; Hasret Gültekin ve Edibe Sulari ise seslerini onların seslerine katar, dünyanın en güçlü korosuna çekirdek olurlardı. Yüzyıllar önce "Ben Musa'yım sen Firavun /

İkrarsız şeytan-ı lain / Üçüncü ölmem bu hain / Pir Sultan ölür dirilir” diyen ve bugün aramızda dolaşan Pir Sultan Abdal; koroyu yönetir, yeryüzündeki tüm güzel insanlar, hep bir ağızdan “Son Sivas Türküsü”nü söylerdi.

Sen şu işe bak ki, insanlığın yüzkarası olan bu olayı anlatmak bizlere düştü. Biz anlatabilir miyiz hiç? Anlatamıyoruz işte! Sözcüklerin arasında dolaşıp duruyoruz. Sözde aynı olayı biz de yaşadık. Günlerdir; ben anlatıyorum, Lütfi Kaleli anlatıyor, Hidayet Karakuş anlatıyor, Ali Balkız anlatıyor, Zerrin Taşpınar anlatıyor, Arif Sağ anlatıyor, Murtaza Demir anlatıyor, büyük bir söz ustası olarak Aziz Nesin anlatıyor... Bir türlü beceremiyoruz. Madımak’daki sekiz saati anlatabilmek için Nesimi olmak gerek, Akarsu olmak gerek...

AKARSU OLSAYDI, DÖRT TANE DÖRTLÜK SÖYLER, İŞİ BİTİRİRDİ

“Yaratıklar” Madımak Otel’ni ateşe verdiklerinde, içerisinde, diğer 33 canla birlikte Nesimi Çimen, Muhlis Akarsu, Hasret Gültekin ve Edibe Sulari de vardı. Yedi saat taşlandıktan sonra yakıldılar.

Anadolu kültür bahçesinin, has meyvelerinden birisi de, “Kamil insanın ölmeyeceği, don değiştireceği” şeklindedir. Bu açıdan baktığımız da, 37 güzel insan ölmedi, sadece don değiştirdi. Çünkü “Ölür ise ten ölür / Canlar ölesi değil” “Marifetli can erenler canıdır / Marifetsiz can hayvanlar canıdır...” Günümüz ozanlarından Aşık Hüdai ne güzel söylemiş. “Ölüm ölür, biz ölmeyiz!” Dolayısıyla da; Nesimi, Akarsu, Edibe ve Hasret ölmedi. Ölmedi, fakat türkü yakma yetenekleri yitti. Türkü yakmaları gerekirken, türkü oldular. Acı olan da bu işte. Hani bir de olayın Hasret’lik yanı var ki, ölmekten öte...

Şimdi biraz gerilere gidelim ve Nesimi Çimen’in altına 13 Şubat 1991 diye tarih düştüğü bir şiiri birlikte okuyalım:

**Meydanlarda kol geziyor / Kemalizmin katilleri
İrticaya yol çiziyor / Kemalizmin katilleri**

**Ata’ya başkaldırdılar / Devrimlere saldırdılar
Laikliği öldürdüler / Kemalizmin katilleri**

**Dini siyasete kattı / Aydın insanlara çattı
Atatürk'e çamur attı / Kemalizmin katilleri**

**Ters yöne çağ atlادılar / Uygarlığı çatlattılar
İrticayı hortlattılar / Kemalizmin katilleri**

**Padişahlık gelsin diyor / Yüzleriniz gülsün diyor
Kemalistlik ölsün diyor / Kemalizmin katilleri**

**Hepsi kötü yolu seçti / Aydınları vurup biçti
Masa başlarına geçti / Kemalizmin katilleri**

**Nesimi'dir budur derdi / Curasıyla gam giderdi
Atatürk'e acı verdi / Kemalizmin katilleri**

Nesimi yaşadığı günü değil, geleceği de gören bir ozandı. “Ters yöne çağ atlattılar” diyor. Sivas Olayı, bir Ortaçağ eylemi değil mi?

Edibe Sulari'nin babası merhum Davut Sulari ise 1970'li yılların başında şöyle sesleniyor:

**Vatandaştan oy çalmaya / Gelecekmiş hilafetçi
Bir erkeğe dört tane avrat / Verecekmiş hilafetçi**

**Kilidi cennete kalmış / Anahtar emre almış
Softanın birisi vermiş / Açacakmış hilafetçi**

**Çarşaf peçe giydirecek / Sulari der ayrılacak
Gericilik uyduracak / Şer'atçıymış hilafetçi**

**Bir erkeğe dört tane avrat / Verecekmiş hilafetçi
Beşyüz sene gerisin geri / Gidecekmiş hilafetçi
Yetmiş huri hizmetini / Kılacakmış hilafetçi**

Nesimi ve Sulari, yıllar önce, böylesi olayların olabileceğini görmüşler.

Sanat yaşamı süresince, diğer tüm yurtsever ozanlar gibi, hep iyilikten, güzellikten ve barıştan yana tavır koyan Muhlis Akarsu'nun bir dörtlüğü de şöyle:

**Dilim dönmez, nedir gavur müslüman
Duman ateş demek, ateşte duman?
Enel Hak bağına girdiğim zaman
İster kesip, ister yakınsınlar beni!**

Akarsu, Enel-Hak (Ben Hak'kım) bağına girdi ve yakıldı...

Ve sıra geldi Hasret'in türküsüne. Hasret Gültekin, alevlerin ve dumanların arasından kanat çırparak, taa yükseklerle çıkıp, almış sazı eline; yanında da halk müziğimizin genç ve güçlü sesi Edibe Sulari var. Birlikte şu türküyü söylüyorlar:

**Rüzgarın kanatlarında
Munzurun doruklarında
Mahpusun kuytularında
Güneşin sıcaklığında
Kalanlara selam olsun**

**Sevdanın güzelliğinde
Canın cana hasretinde
İnançlı yürekleriyle
Kavganın ateşlerinde
Yananlara selam olsun**

YANARAK ÇOĞALDIK

Onlar, Madımak Oteli'ni yakmakla sandılar ki, bizleri de yaktilar. Oysa biz yanmadık. Yansaydık, hala gürül gürül akabilir miydik?.. Aktığımız yetmiyor, her geçen gün daha da çoğalıyoruz. Öyle ki, yatağımıza sığmaz olduk. Dolup taşıyoruz.

Düşünce olarak birbirimizi biliyorduk, fakat çoğumuz yüz yüze orada tanıştık. Yedi saat içerisinde, yedi göbek öteden birbirimize akraba gibiydik; sıcak, içten... Hatta bu akrabalık, daha yolun başında bizi teslim almıştı. Kıpırdayacak halimiz yoktu.

İlk taş atıldığında kenetlendik, kucaklaştık, tek vücut olduk. Ateşe verilince de, aynı potada eriyip, sonsuza dek yaşayacak olan bir abideye dönüştük... Bana, o görkemli abidenin ayak dibinde bir çakıl taşı olmak düştü. Yerimden hoşnuttum.

SİZE BİR SIR VEREYİM Mİ?

Eğer kurtulmayı isteseydik, ya da tek başına kendimizi düşünseydik; daha ilk taş atılmadan, birer-ikişer, kısa aralıklarla Madımak'ı terk edebilirdik. Kan içiciler, sokağın bir yanını kapatmışlar, fakat diğer yanı serbestti. Sessizce aşağıya doğru gider, gözden yitebilirdik. Çünkü, dışarıdaki yaratıklar çoğumuzu tanııyordu. Tanıdıkları Aziz Nesin'di, belki birisi de Arif Sağ...

Örneğin ben, eşimi alır ve sıradan bir otel müşterisi gibi, oradan ayrılabilirdim. Ayrılmadım. Çünkü ayrılıysaydım, gövdem orada kalacaktı. Ben bir küçük damla, tek başıma neye yararım ki?

Meğer, şu an hayatta olan canların tümü, birbirine söylemeden aynı şeyi düşünmüşler: “Biz otelden ayrılırsak, buradakiler ne olacak?” diye. Orada kalmayı daha akıllı bulmuşlar: “Ya hep beraber ya hiç birimiz. Kurtulmak yok tek başına.”

Pir Sultan'ın çiçeklenmesi için, bizim yağmurumuza gereksinim vardı.

Yani demek istiyorum ki, o sırada bencillik basiretimiz bağlandı ve Madımak'ta öylecene bekledik; kucak kucağa.

Çünkü çoğalmak, çünkü dolup taşmak istiyorduk.

MADIMAK'TA 8 SAAT

Türkiye'de şeriatın olduğunu gözlerimle gördüm. Hükümet kim olursa olsun, Başbakanlık koltuğunda kim oturursa otursun, iktidarda olan şeriattır. Öyle olmasaydı 8 saat üzerimize taş yağmaz, sonunda diri diri yakılmazdık.

Başlangıçta 500 kişiydiler. Bu topluluk hiçbir zorlamaya girişmeden dağıtılabilir ve olayın büyümesi önlenebilirdi. Fakat öyle olmadı. Güvenlik güçleri sanki, topluluğu besledi. Adeta göstericileri sadece çembere alıp, onların giderek çoğalmasına yardımcı oluyordu.

Saat 13.00'te otelin önünde gösteri başladıktan hemen sonra Ankara'yla temasa geçtik. Arif Sağ, SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi ile görüşerek yardım istedi. Pir Sultan Derneği yöneticileri Ankara'da kimi tanıyorlarsa arayıp yardım istediler. Yani saat 14.00-14.30 sularında Ankara'da olayı duymayan kalmadı.

“Telaşa kapılmayın. Çevre illerden yardım istedik. Yola çıktılar. Sizi kurtaracağız.” Bunu, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioglu söylüyordu. Başbakan Tansu Çiller aynı sözleri tekrarlıyordu. Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, kendisiyle telefonla görüşen Aziz Nesin’e oteldekilere kurtarılacağını söylüyordu. Parti genel merkezleri söylüyordu. Ancak kesinlikle yardım gelmiyordu. Yardım geleceği yerde, öyle sanıyorum ki, çevre il ve ilçelerinden yobazlar akın akın Sivas’a geliyordu. 500 kişiydiler, 8 saat içinde 10 bin kişiye ulaşılar.

ASAF MIZIKA ÇALIYOR, EDİBE YAZIYORDU

Taş yağmuru altında hep birbirimize moral vermeye çalıştık. Başka çaremiz olmadığı için yardım geleceğini umduk. İçeride can veren, yaşları 16-18-20 olan gencecik çocuklarımız, işin ayırdına varsalar da, yaşama olan bağlılıklarını elden bırakmıyorlardı. Birbirinin saçını örüyor, gülüyor, Madımak Otel’inde kurtulduktan sonra, bunu nasıl kutlayacaklarını konuşuyorlardı...

Olayda yitirdiğimiz karikatürist Asaf Koçak, hiç durmadan otelin içinde dolaşıyor, mızıkasını çalışıyordu. Adeta gençleri eğlendiriyordu. Aşık Nesimi Çimen, halk ozanlığını orada da sürdürdü. İnsanları etkileyici sözleriyle yatıştırmaya çalıştı. Edibe Sulari hiç durmadan elindeki not defterine bir şeyler yazıyordu. “Edibe, ne yazıyorsun” diye sorduğumda, “Not tutuyorum abi, bir kitap yazıyorum da, bu olayı da kullanacağım” diyordu.

KAZA NAMAZI

Aziz Nesin’in kurtulmasını sağlayan Lütü Kaleli, her zamanki titizliğini orada da sürdürdü. Bir kağıda tek tek isimlerimizi yazdı. “Bu tarihi bir andır, ilerki kuşaklara yansımalıdır. Mümkün olsa da herkes duygularını yazabilse” diye konuşuyordu. Asım Bezirci, her zamanki babacanlığıyla tek tek yanımıza gelip destek verdi.

Ali Balkız’dan öğrendim. “Yahu ikinci namazı zamanı geldi, bu adamlar namaza gitmeyecekler mi?” diye sorduğunda Asaf Koçak, “Anlaşıyor ki onlar, bu namazı kaza ile eda edecekler” diye espri yapıyordu.

Başta Aziz Nesin olmak üzere bütün arkadaşlar saldırıya karşı

koyma kararlılığını hiç yitirmediler. Ancak gözü dönmüş gerici güruh, kallesçe oteli yakmayı tercih etti. İnsanların ruh hali, kararlılığı, umudu ve yaşama bağlılığı çektiğim fotoğraflarda açıkça görülüyor.

UMUDUMUZU KORUDUK

Son ana kadar umudumuzu koruduk. Belki üzerimize 5 ton taş yağdı. Bir gün önceden belediye yol yapılacağı bahanesiyle oraya taş yığmış, o taşların hepsi üzerimize yağdı. O yetmedi otelin karşısındaki binalara çıkıp, onların kiremitlerini, tuğlalarını üzerimize yağdırdılar. 400 yıl önce Pir Sultan Abdal'ı nasıl taşlamışlarsa, o gün de bizi taşladılar. Sonra da, oteli ateşe verdiler. 36 arkadaşımız öldü. Yazarlar, bilimadamları, folklor ekibindeki gencecik insanlar, dostlarımız ateşlerin içinde kaldı. Biz 31 kişi ise milyonda birlik bir rastlantı sonucu kurtulduk. Ölümle kalım arasında bir cam vardı. Camın beri yüzü ölüm, diğer yüzü kalım. İşte şimdi bizlerin yaşıyor olması bu kadar küçük bir rastlantı sonucudur.

KAHRAMAN KORUMA POLİSİ ve BBP İL BAŞKANI

Tabi bu arada, “Kahraman” diye niteleyeceğim bir polis memurunun çabaları ve sonra da Büyük Birlik Partisi İl Başkanı Ahmet Yıldız'ın yardımlarını da belirtmem gerekiyor.

Onlara şükran borçluyuz. Ama keşke, BBP'li taraftarlar da aynı titizliği gösterseydi de diğer arkadaşlarımız da kurtulsaydı... Otelin hemen yanındaki parti binasında bulunan BBP'liler önce bizi engellemek istedi. Otelden binaya geçmek isteyen arkadaşlarımızı sopalarla tehdit ettiler. Fakat daha sonra İl Başkanı olaya müdahale ederek bizim içeriye girmemizi sağladı. Daha sonra diğer partililer de bizlere iyi davranıp yardımcı oldular. Böylece 31 insan katliamdan kurtuldu. Fakat, sevinmek mümkün değil. Biz kurtulduk ama, hemen yanımızdaki otelden çığlıklar geliyordu. Buna can dayanır mı?..

Aziz Nesin'i korumakla görevli olan polis memuru, telsizini kullanarak, bir araç temin etti ve saldırının hafiflediği kısa bir zaman aralığında bizi Emniyet Müdürlüğü'ne nakletti. Aynı koruma polisi, daha önce de otele girmeye çalışan gerici güruha neredeyse tek başına direndi ve silahıyla onları iki kez geri püskürttü.

UTANÇ DUYDUK

Sabahladığımız Emniyet Müdürlüğü'nde de yakınlık gördük. Demek ki, polis “bir yerlerden” talimat almadığı zaman iyi de olabiliyor. Çünkü aynı üniformayı taşıyınlardan çoğu göstericilere yardım etti. “Bırakalım, bu dinsizleri öldürsünler” diyenler oldu. Nitekim Lütfi Kaleli'den öğrendiğimize göre, Aziz Nesin'i yobaz itfaiyecinin ve Refah Partili Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak'ın elinden kurtaran da polisti, döven de...

Ölümünden kıl payı kurtulmuştuk. Bunu olaylardan hemen sonra Sivas'a gelen İçişleri Bakanı biliyordu. Vali biliyordu. Ancak diğer hiç kimseden en küçük bir ilgi görmedik. Telefon açıp “geçmiş olsun” demediler. Emniyetten gazete okuyamadık, fakat TV izleme olanağımız oldu. Başbakan'ın, Başbakan Yardımcısı'nın, İçişleri Bakanı'nın sözlerini büyük bir üzüntüyle izledik. Kahrolduk. Çünkü doğruyu söylemiyorlardı. Çünkü olayı çarpıtıyorlardı. Çünkü olayı küçük görüyorlardı. Çünkü bizleri, halkı önemsemiyorlardı.

OTELİN DIŞI ÖNEMLİ

Başbakan, “Otelin dışındakilere bir zarar gelmedi” diyor. Bu söz bir devlet yöneticisine yakışır mı? Demek istiyor ki, onlar taş atarken, oteli ateşe verirken biz hiç onlara müdahale etmedik, dolayısıyla da zarar vermedik. İçişleri Bakanı'nın tavrı ise Pir Sultan'ı asan Hızır Paşa'nın tavrıydı. Hızır Paşa ayağını kaldırmış, İçişleri Bakanı koymuş.

Ne saldırı başlamadan önce, ne de sonra Sivas'ın soysal demokrat milletvekilleri Azimet Köylüoğlu ve Ziya Halis, hiç ortalıkta görünmedi. Oysa onların birinci derecede olayla ilgilenmeleri gerekmez miydi? Çünkü bizler onların konuklarıydık. Ben hayatımda ilk defa Sivas'a gidiyordum. Benim gibi pek çok sanatçı, yazar ve bilimadamı arkadaşım da ilk kez gidiyordu.

BİZ KARDEŞLİK İÇİN GİTTİK

Yazar arkadaşım Ali Balkız'ın dediği gibi, biz oraya şenlik yapmaya gitmiştik. Türkü söyleyip, semah dönmeye gitmiştik.

Önyargılı değildik. Sade vatandaşlar da önyargılı değildi. Öyle olsaydı, bir karşı hareket için hazırlık yapıldı. Biz oraya giderken yanımızda silah götürmedik. Kitaplarımızı götürdük, karikatürlerimizi götürdük, fikirlerimizi götürdük. Biz kavgaya değil barışa, kardeşliğe gitmiştik. Çünkü kimseyle bir alıp veremediğimiz yoktu.

YALAN SÖYLÜYOR

Aziz Nesin'i bahane ediyorlar. Pek çok arkadaşım söyledi. Ben de ekliyorum, yalan söylüyorlar. Olayı basite indiriyorlar. Aziz Nesin gitmeseydi de saldırı olacaktı. Öyle olmasaydı, Kültür Merkezi'ni basarlar mıydı? Ozanlar anıtını parçalarlar mıydı? Kadınlara, kızlara "geberin orospular" derler miydi? Hedef, laiklikti, demokrasiydi, çağdaşlıktı. Ve bu saydıklarım sıkı sıkıya bağlı olan Aleviler'di.

DEVLETE GÜVENMİYORUM

Bütün bunlardan sonra şuraya geleceğim. Ben şahsen artık, bu devlete güvenemiyorum. Benimle beraber ölümü tadan arkadaşlarım da devlete güvenmiyor. Bir devlet, ülkenin onuru, yüz akı olan yaklaşık 100 vatandaşını bir avuç çapulcunun elinden kurtaramıyorsa, o devlete güvenilmez. Farklı bir tavır sergilemedikçe de bu devlete güvenmemeyi sürdüreceğim. Çünkü devletin tüm kademelerinde şeriatın iktidarda olduğunu görüyorum. Yaşadım. Aklım almıyor. Nasıl oluyor da koca Türkiye Cumhuriyeti Devleti olaya seyirci kaldı!

Aksini düşünenler, beni ikna etsin.

DEVLET BİZİ GÖZDEN ÇIKARMIŞTI

Bence devlet, bizleri gözden çıkarmıştı. Emniyet Müdürlüğü'ndeki polisler "Bize kesin talimat verilseydi, olayı önlerdik. Az sayıda insan olduğumuz halde önlerdik. Fakat talimat verilmedi" dediler. Ve bunu söylerken polisin gözleri doluyordu. Tekrar ediyorum, devlet bizi gözden çıkardı. Hem de işkence ettire ettire... 8 saat süreyle bizleri taşlattı, sonra da yaktırdı. İnsanın, "Madem öldürtmeye niyetliydiniz, o halde neden 8 saat işkence ettiniz. Bir an önce yaktırsaydınız da, o işkenceyi görmeseydik?" diye sorası geliyor.

KURTULDUĞUMA SEVİNEMİYORUM

Son olarak şunu söyleyeceğim. Şahsen ben, kurtuluğuma seviniyorum. Hiçbir arkadaşım da sevinemiyor. Hidayet Karakuş, Ali Balkız'a soruyor:

“Kurtulduğumuz için şanslı mıyız Ali?” Ali Balkız, hıçkırarak yanıtlıyor: “Hayır şanslı değiliz?” Aynı kanıdayım ve ben de kendimi, kurtulduğum için şanslı saymıyorum.

1950 Yıldızeli'ne bağlı Banaz köyünde doğan Murtaza Demir, ilkokulu köyünde okudu. Sanat okulunu bitirdi. Çocuk yaştan beri çalışarak genç yaşta iş hayatına atıldı. Halen inşaat müteahhitliği yapan Murtaza Demir, 1988'de kurulan Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği'nin kurucularından oldu ve o günden bu yana bu derneğin Genel Başkanlık görevini sürdürmektedir.

Evli ve üç çocuk babası olan Murtaza Demir, şenliği düzenleyen derneğin

baş sorumlusu olarak Sivas'ta bulundu ve Madımak Otel'i'nin yakılışından, 37 kişinin öldürülüşünden sorumlu tutularak çeşitli çevrelerin 'eleştirisine uğradı. Ancak o da yangından kılpayı kutulanların arasında yer aldı. Gerçek sorumlulardan hesap sorulması için gayret gösterdi. Ricamız üzerine Sivas değerlendirilmesini, çeşitli etkinliklerde yaptığı konuşmalarından özetleyerek bize gönderdi:

SİVAS KATLİAMI ve SONRASI

Ülkemizde çağdaş anlamda ve ona uygun kılık-kıyafetle şu ya da bu yönde dinsel baskı görmeden özgürce yaşama şartları giderek yok olmakta ve ülkemiz İran İslam Cumhuriyeti örneğine doğru hızlı değişim göstermektedir.

Ülkemizde her ne kadar Liberal veya Muhafazakar kimlikle yaşayabilmek bugün için olası görünüyor ise de, şeriatçı örgütlülüğün bu gelişim hızı ile, bir kaç yıl sonra bu kesime de tahammül etmiyeceğine inanıyorum. Bu savımın örnekleri; İran, Cezayir, Mısır ve diğer İslam "Cumhuriyet"leridir.

Biz yurttaşlar, şu ya da bu partiden yana olabiliriz. Ancak, çağdaş ölçülerde yaşama umudunun kalmadığı, şairlerin, ozanların, sanatçıların düşüncelerinden, kıyafetlerinden, inançlarından ve kültürlerinden dolayı toplu olarak yakıldığı, işkence gördüğü, aşağılandığı ülkemizde

halen parti menfaati gözetilmesi, sıradan bir ortaçağ anlayışıdır.

Diğer yandan bazı partilerin ve milletvekillerinin Sivas Katliamı zanlılarından yana görüntü vermelerini, savunma çabalarını ve bu katliama rağmen TBMM’de şeriatçılar lehine yasal düzenleme gayretlerini ülkemiz adına ibret, esef ve endişe ile izliyorum.

Şu bir gerçektir ki, Sivas’ta Madımak Otelini kundaklayarak toplu katliam yapan bu zavallılar, yaptıkları eylemden “sevap” kazanacaklarını ve cennete gideceklerini“ düşünen fanatiklerdir.

Beş-altı yaşında Kuran kursuna başlayarak onlarca yıl çağdışı eğitim alan, Atatürk, laisizm, demokrasi ve özgürlük düşmanı olarak yetiştirilerek şartlandırılan genç insanlara “şeriat karşıtlarını öldürmenin Allah’ın emri” olduğu sloganı hergün tekrar edilmektedir. Çeşitli amaçlarla kullanılmak üzere “kul”laştırılmış bu yaratıkların verilen emri (fetvayı) yerine getirmelerinden başka yapabilecekleri herhangi bir şey yoktur.

O nedenle; Oy kaygıları ile şeriat yanlılarına kol-kanat geren, sempati gösteren, İslam “cumhuriyet”lerinden gelen finans desteklerine göz yuman çılgınca yarışlarla cami, Kuran kursu, İmam Hatip okulu açan politikacılar da katillerle aynı ölçüde suçludurlar.

Türkiye’de yaşanan yüzlerce ikiyüzlülükten biri de; eğitim sisteminin bu noktaya gelmesine ön ayak olanlar, çocuklarına kolejlerde ve yurt dışında eğitim olanakları sağlarlarken fukara halk çocuklarını çağdışı eğitime ve zorunlu din derslerine yöneltmeleridir.

TBMM’nin, siyasal partilerin, kitle örgütlerinin ve aydınların ertelenemez ilk ödevleri Türkiye’mizin eğitim çarpıklığını tespit ve teşhis ederek çözüm uğraş vermeleri tarihi sorumluluk olarak önlerindedir.

Özgür olduğu söylenen bir ülkede herkes her yerde düşündüğünü söyleyebilmelidir. Sakat ve yanlış olan ise bu düşüncelere karşı şiddet kullanılması ve sonuçta şiddetten yana olanların korunmasıdır.

Kabul edelim ki Sivas Katliamı tümüyle bir Alevi-Sünni olayı değildir. Her ne kadar bu katliamda geleneksel olarak pompalanan Alevi-Sünni düşmanlığının belli ölçülerde etkisi varsa da, bu etkeni fazla abartmak yerinde olmaz. Katliamı örgütleyenlerin camileri kullanmaları; cuma gününü seçmeleri, daha önceden ABD bayrağını

hazırlayarak yakmaları, kullandıkları şeriat yanlısı sloganlar ve katliam için yedi saat boyunca ısrar etmeleri gibi olgular irdelendiğinde mezhep kavgasından öteye ciddi bir “Şeriat Provası” yaptıkları ve “başarı” kazandıkları görülür. Sivas Katliamı bu yönü ile daha önce yaşanan Çorum ve Maraş katliamlarından ayrı bir özellik taşır. Hatırlanacağı gibi Çorum ve Maraş’ta Alevilerin evleri daha önceden işaretlenmiş ve yalnızca işaretli evler katliam yaşamıştır. Oysa Sivas’ta Alevi-Sünni bütün aydınlar, sanatçılar ayırım gözetmeksizin yakılmışlardır.

Şeriatçı bürokrasinin etkin olduğu noktalarda Alevilerin çifte etkilendikleri bilinen bir gerçektir. Birincisi Alevi oldukları, ikincisi ise laik oldukları içindir bu olumsuz etkilene. Ancak bugünkü tehlikenin salt Alevileri etkilediği savı çok yanlıştır. Şeriat tehlikesinin muhatapları; çağdaş giyinen, liberal, muafazakar, sağcı, solcu ve çağdaş yaşamdan yana olan herkeştir.

Bazı eski döneç solcuların ve liberallerin dediği gibi “Toplumun dinsel inançlarına saygılı olmaz iseniz sonunda olacağı budur” gibi bir yaklaşım düz ve sakat bir yaklaşımdır. Her şeyden önce bilinmelidir ki Alevilik inançsızlık değildir. Şeriatçılar ise Aleviliği tanımladıkları gibi (HBB TV örneğinde olduğu gibi) her gün de küfür ederler. Bu ülkede aynı saygıyı Alevilerin de beklemeye hakları yok mu? Ayrıca Sivas Katliamı’nı Aziz Nesin endeksli olarak tartışmak şeriatçıları ve destekçilerini sevindirmektedir. TBMM tartışmalarında, mahkemede ve bazı gazetelerde bunun örnekleri vardır. Mümkün olsa “Otel de Aziz Nesin yaktı” diyecekler. Diğer yandan inançlara saygı etkinlikler boyunca hiç eksik edilmedi. Etkinliklerin tamamı kapalı mekanlarda yapıldı. Cadde ve sokaklarda her hangi bir program konulmadı. Cuma namazı sırasında, Buriciye Medresesi’ndeki tiyatro programında “Davul çaldırttığımız” iddiasına gelince, namaz kılanların gürültüden rahatsız olmamaları için kapılar kapatıldı, davul kaldırıldı. Cihazın sesi iyice kısılarak dışarıdan duyulmaması için özen gösterildi. Kaldı ki tiyatronun normal seyrine müdahale edilmesi durumu ancak bizim gibi ilkel ülkelere özgü bir durumdur.

Aziz Nesin edebiyatçı yönü ile etkinliklere davet edildi. Bu saldırı yalnız Aziz Nesin’e değil onlarca edebiyatçıya yapılmıştır. Şenlik

programı incelendiğinde Türkiye’de önde gelen bir çok sanatçının şenliğe davetli olduğu görülecektir.

İlimden, sanattan, aydınlıktan korkan bu gerici canilerin bir başka iddiası da “Şenlikler her yıl Banaz’da yapılıyordu, neden bu yıl Sivas’a gelindi?” Bu sorunun yanıtı pek çok ama, biz de şöyle soralım “Neden Sivas’a gelmeyelim?” Bizi, bu soruyu soranlar yaktı. Pir Sultan Abdal’ı da onlar asmıştı Sivas’ta. Daha önce de insanları katletmişlerdi (Alibaba) Sivas’ta. Ve bu katliamların hiç birinde Aziz Nesin yoktu. Sözün özü şu: Son Sivas Katliamı’nı yapanların barıştan, güzellikten, insanlıktan ve aydınlıktan yana olan insanları katletmek gibi bir gelenekleri zaten vardı. Sorun budur. Gerisi bahane...

1945'te Sivas'ın Eğricik köyünde doğan Ali Balkız, ilkokulu köyünde okudu. 1960'te de Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Okulu'nu bitirdi. Urfa, Antakya, Adana, Giresun, Ordu Ticaret liselerinde meslek dersleri öğretmenliği yaptı. Lise yıllarından beri edebiyatla ilgilendiği gibi toplumsal olayların da içinde yer aldı. Kovuşturmalara uğradı, 5 yıla mahkum oldu, yattı. Cezaevi çıkışından sonra bir şirkette yöneticilik yaptı.

Ankara'ya yerleşti. Burada bir arkadaşıyla birlikte Kardelen adı altında Restaurant-Cafe-Bar-Galeri işleterek geçimini sağlayan Ali Balkız, edebiyata olan ilgisini artırdı ve peşpeşe yayınladığı öyküleriyle yazın yaşamında adını duyurdu. Varlık, İnsancıl, Kıyı, Türk Dili ve Damar dergilerinde öyküleri yayımlandı.

1987 yılında Akademi Kitabevi ve 1988'de TAYAD öykü ödülü yarışmalarında mansiyon; 1991 Ömer Seyfettin öykü ödülü yarışmasında ise birincilik alan Ali Balkız'ın öykü kitapları şunlardır:

Güller Kitaplara (1987), *Dolmuşta Bir Kadın* (1990), *Karadeniz Dağ Kartalı* (1991), *Karın Altı Kardelen* (1993).

Üç yıldan beri Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği'nin iki ayda bir çıkarttığı Pir Sultan Abdal Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmenliğini de yapan Ali Balkız, Sivas'taki Pir Sultan Abdal Etkinliği'ni düzenleyen komitede görev alan sorumlu bir kişi olarak olayı sorugularken kendi özeleştirisini de şöyle yapıyor:

DEVLET BİLİNCİMİZ BULANIRSA DAHA ÇOK SİVASLAR YAŞARIZ...

Sivas katliamının ardından ilk şok, ilk tepki, ilk ağıttan sonra, herkes oturup olayı değerlendirmeye başladı. Bu değerlendirmelerde hiç kuşku yok ki, herkes kendi penceresinden baktı olaya. Doğal olarak da

farklı sonuçlar çıktı ortaya. Bu sonuçlar şöyle özetlenebilir:

- Solcular kışkırttı, sağcılar yaktı.
- Devlet iki grubun çatışmasına seyirci kaldı.

Solcular, şenlikleri Sivas'a almanın, Aziz Nesin'i oraya götürmenin faturasını ağır ödediler.

- Hergün Bosna'da 50-100 kişi ölüyor, Sivas'ta 37 kişi ölmüşse ne olmuş yani?..

- Pir Sultan'ı yeniden diriltmeye çalışanlar, onu bir kez daha astılar.

- Sivas'la Dikili'yi birbirine karıştırdılar galiba?...

Değerlendirmeler böyle uzar gider.

Bir de; "Şöyle olmasaydı da böyle olsaydı, sonuç böyle olmazdı" gibi varsayımlara dayanan, geriye dönük önermeler var ki; bunların sayısı sonsuz bulur. Bu tür tevatürlerin en kestirmesi de şudur: PİR SULTAN diye biri olmasaydı, ne adına şenlik düzenlenirdi, ne bu katliam yaşanmış olurdu...

Bu tür yaklaşımların sonu gelmez. Şimdi biz bunu bırakalım da kamuoyunda oldukça yaygın olan, medyanın ne yazık ki, kabul ettirdiği ve asıl amacı, gerçek katilleri gizlemeye, katliamı mazur göstermeye kalkışan; "Neden Sivas'a gittiniz?", "Neden Aziz Nesin'i getirdiniz?" sorularına yanıt vermeye, ve asıl bizi yakan şeyin ne olduğunu anlatmaya çalışalım.

NEDEN SİVAS?

Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'nin dördüncüsünün hazırlıklarına altı ay öncesinden başlarken, önemli bir karar aldık. Bu yıl etkinlikleri dört güne çıkartalım ve ilk iki gününü Sivas'ta yapalım. Gerekçesi de şuydu: Kalkıp yazarlarımızla, çizerlerimizle, Banaz'a gidiyoruz, konuşuyoruz, görüşüyoruz, eğleniyoruz, kurbanımızı kesip dönüyoruz. Peki Sivas'a bir yararımız dokunuyor mu? Sivas'taki kültürel yaşamın zenginleşmesine bir katkımız oluyor mu? Pir Sultan Abdal'ı Sivas'a taşıyabiliyor muyuz? Buradaki dostlarla kucaklaşıyor muyuz? Hayır.

Sivas'ta özellikle 12 Eylül'den sonra devrimci-demokrat güçlerin üstünde yoğun şekilde uygulanan, kurşun, işkence ve sürgün sonuçta göçü ve sinmeyi getirdi. Alevisiyle, Sünnisiyle, sosyalistler, soysal

demokratlar, sol eğilimliler şehri terkettiler, kalanlar da teslim oldular. Şehir tümüyle, dinci, gerici, faşist güçlerin eline geçti. Her türden gerici fraksiyon birbirleriyle yarışırasına; panel, konferans, kongre, açıkoturumlar düzenlediler. Tiyatro gösterileri ve konserler düzenlediler. Film şenlikleri, ses yarışmaları, Kuran okuma, ilahi söyleme yarışmaları, hicret koşuları düzenlediler. Teakwando, judo, güreş, futbol müsabakaları, kermesler, günler, çaylar, şölenler... Son derece yoğun bir ideolojik propaganda ve pompalama ile beyinler bombardımana tutuldu. Aşık Veysel'i bile anar hale geldiler. Onu bile sahiplenmeye kalktılar. İnsanlar koşullandırıldı, bilendi. On yılı aşkın bir süredir devamedegelen bu çalışmalar sonucunda, gerici güçler tarafından Sivas'ta; soysal, politik ve ekonomik yaşama tümüyle hakim oldular. Kent tümüyle onların oldu. (Yeni yeni öğreniyoruz ki; demokrat kesim, bu canilerden bir tek ekmek bile satın almamak için örgütleniyor, bakkaliye dükkanları açıyor.) Devlet de zaten böyle istiyordu.

Göçmeyip, göçmeyip, kentte kalan devrimci, demokrat, yurtsever aile ve kişiler ise 12 Eylül'den kurtulma süreci içinde İHD, Halkevi, Anadolu Sanat Ortamı gibi demokratik kitle örgütlerinde, sol siyasi partilerde, kamu çalışanları sendikaları ve işçi sendikalarında, kıpırdamaya, örgütlenmeye, biraraya gelmeye başladılar. Bu kuruluşların yöneticileri, örgütleyicileri yine de umutsuzdular. İki yüz bin nüfuslu kentte sayıları iki yüz'ü geçmiyordu. Üstelik birçok kişi aynı anda birden çok kuruluşa üyeydi ve bu durum yapay olarak sayıyı kabarık gösteriyordu. Sonuç: Moral bozukluğu ve "Sivas'ta birşey olmaz, bu insanlarla birşey yapılmaz?" düşüncesiydi.

Böyle bir ortamda, her yıl Banaz'a gelip iki gün orada kalıp şenlik düzenleyip, çekip gitmenin, Sivas'a, Sivas'taki dostlara, güzel insanlara pratik bir yararı yoktu. Bu olumsuzluğu aşmanın, bu insanlarla kucaklaşmanın neden bir aracı, başlangıcı olmasıydı bu şenlikler? Yıllardır demokrasi ve laiklik adına bir tek yaprağın bile ırganmadığı Sivas'ta neden olmasıydı bu şenlikler? Sivas, Pir Sultan Abdal'ın memleketiyken, O, orada doğmuş, yaşamış, asılmış ve orada yatmaktayken, onun adına düzenlenen şenlikler Çemişkezek'te mi yapılmalıydı? Bu anlamda Sivas merkezi neden bir ilk olmasıydı?

İşte bu nedenlerle şenlikler Sivas merkeze taşındı. Ankara'dan uzanıp Sivas merkezde şenlik düzenlemek olanaklı değildi. Onun için Sivas'ta yaşayan devrimci-demokrat kişilerden, demokratik kitle örgütü, sendika temsilcisi, il kültür müdürü ve gazeteci arkadaşlardan oluşan bir "Sivas Komitesi" oluşturduk ve şenliklerin bu bölümünü birlikte üstlendik. Sonuç hepimizi onurlandıracak denli görkemliydi. Buruciye Medresesi'ni, Kültür Merkezi'ni, Kapalı Spor Salonu'nu, Sivaslılar büyük bir coşku ve sevinçle doldurmuşlardı. Semah dönüyor, şarkı söylüyor, dans ediyor, bayram sevinci yaşıyorlardı. 13 yıldır Sivas'da ilk kez demokrasi, insan hakları, barış, kardeşlik, Pir Sultan adına bir etkinlik düzenleniyor, Sivaslılar coşkuyla buna katılıyorlar, sahipleniyorlar, birbirlerine sarılıyor, özlem gideriyor, bastırılmış, susturulmuş, sindirilmiş olmanın çelik çemberini yırtıyorlardı. Ne güzel olmuştu şenlikleri Sivas'tan başlatmak.

NEDEN AZİZ NESİN?

Bu yılki etkinliklerin hazırlıkları yukarıda da bahsettiğim gibi çok önceden başlamıştı. Etkinliklerimize katılacak yazar, şair, bilimadamı, gazeteci, karikatürist ve fotoğraf sanatçılarının, derneğimiz ve tertip komitemiz adına davet edilmesi görevi de bana verilmişti. Kimlerin davet edileceği ve görevlerinin ne olacağı da belirlenmişti. Bunun üzerine 20 Mart 1993 tarihinde İstanbul'da, üyesi bulunduğum, Türkiye Yazarlar Sendikası'nın kongresinde birçok yazar dostumla görüştüm. Bu görüşmeler sırasında, kimi yazar arkadaşlarım (Örneğin Osman Şahin, Demirtaş Ceyhun) programları gereği katılmayacaklarını belirtirken, kimileri de (Asım Bezirci, Cengiz Gündoğdu, Öner Yağcı, Lütfi Kaleli, Battal Pehlivan) davetimizi kabul ettiler. Aziz Nesin'le ise Lütfi Kaleli ile birlikte görüştük. Aziz Nesin, şenlik tarihine daha çok olduğunu, programına bakacağını, o tarihlerde yurtdışında bir çalışması olduğunu, o olmazsa gelebileceğini söyledi. (Şeytan Ayetleri tartışması henüz daha sonraki ulaştığı boyutlarda değildi. Kaldı ki; bu bir faktör olmalı mıydı?) Daha sonra da Aziz Nesin'e mektup yazdım, yanıt verdi, telefonla konuştuk, programımıza aldık. Şenlik tarihinden bir gün önce yurtdışından beklediği uçak bileti gelmeyince de bizim biletimizi kabul etti.

Aziz Nesin olaylardan sonra, Ankara’da Mülkiyeliler Birliği’nde düzenlediği basın toplantısında, olayların nedeninin kendisi olduğunu göstermeye çalışan kimi gazetecilerin “Neden Sivas’a gittiniz?” sorusuna, talihsiz bir yanıt verdi. Dedi ki: “Ali Balkız ısrar ettiği için.” Bu yanıtta, o üstü örtülü suçlamayı biraz kabullenmek, biraz da başkalarıyla paylaşmak eğilimi vardı. Nitekim Cem dergisi, Aziz Nesin’in bu yanıtına balıklama atladı ve “Olayların suçluları Aziz Nesin’i ısrarla Sivas’a çağıranlardır.” dedi. Böylece gerçek suçlular, eli kanlı katiller, gölgelenmiş, perdelenmiş, gün ışığından kaçırılmış oldular.

Aziz Nesin, Türkiye’nin yetiştirdiği ender yazarlardan biridir. Doksanın üstünde kitaba imza atmış, ünü yurtdışına yayılmış, birçok dile çevrilmiş, devrimci, demokrat, yurtsever, sosyalist kişiliği ile yazdıklarına hep sadık kalmış, bunca yaşına karşın, demokrasi mücadelesinin yılmaz bir savaşçısı olmayı sürdürebilmiş, önder bir insandır. Yaşamı şövenizme, faşizme ve gericiliğe karşı mücadelenin yaşamıdır. “Aziz Nesin’i Sivas’a niye çağırdınız?” diyenler, 12 Eylül’lü günlerde kaçacak delik ararlarken, adı sosyaliste, komüniste çıkmış bir çok kimse soluğu yurtdışında alırken, Aziz Nesin elinde Aydınlar Dilekçesi’yle cuntanın kapılarını tokatlıyordu. O, salt bu tavrıyla bile Türkiye aydınının yüzakı, onurudur. Dergimizin 7. sayısında Aziz Nesin’in bir TV konuşmasını yayınladık. Nesin bu konuşmasında, Diyanet İşleri Teşkilatı’nın uygulamaları, bütçesi, hizmet alanları vb. konulara değinirken, Türkiye’nin laik bir ülke olmadığını, bu anlamda Aleviler’e büyük haksızlıklar yapıldığını anlatıyor, önemli bir yaramıza parmak basıyor, aydın olmanın gereğini yerine getiriyordu. Sivas’ta Aziz Nesin konuşmayacaktı da kim konuşacaktı? Kaldı ki, O, kimsenin alternatifi değildi. Yüz kişiye yakın, çağrılı görevli, sanatçı dostlarımızdan sadece biriydi. Sivas katliamını tezgahlayanların bahanesiydi. Sonradan anlaşıldı ki, Aziz Nesin olmasaydı da bu saldırı olacaktı. Amaç, neden ve kıskırtan Aziz Nesin’di de, Ozanlar Anıtı’nı niye parçaladılar, Atatürk’ün büstünü niye kırdılar, “Cumhuriyeti burada kurdular, burada yıkacağız.” diye niçin bağırdılar? Asım Bezirci’yi niye öldürdüler, Yasemin Sivri’yi niye yaktılar?

Tartışmayı getirip Aziz Nesin üstünde yoğunlaştırmak, yukarıda da değindiğim gibi, bilerek yada bilmeyerek, ama sonuçta katilleri gizleme, gözardı etme, mazur gösterme amacına hizmet eder. Ne yazık ki, kimi sol çevrelerde de bu yanlışla düşüldü.

BİZİ ASIL YAKAN ŞEY NEDİR?

Sivas'ta bizi asıl yakan şey; ne şenliklerin burada yapılmasıydı ne de Aziz Nesin. Gerçek neden devlet bilincimizin bulanması, zaafa uğramasıydı. Bir an için olsun devletin sınıfsal özünü gözardı ederseniz, onun bir sömürü, talan ve soygun aracı olduğu gerçeğini görmezden gelerseniz, hakim sınıfın hakimiyetini sürdürme aygıtı olduğu gerçeğini bir yana bırakırsanız, onun; ordu, polis, mahkeme, milis, tank, top, benzin, üniforma'dan mürekkep bir organizasyon olduğunu unutursanız, (bir an için de olsa) işte böyle yanarsınız. Sivas'ta bizi asıl yakan şey budur, bu gaflettir. Şehitlerimizin anısına bu gerçeği görelim.

Bu etkinlikleri düzenlerken, önceki yıllarda olduğu gibi, devleti bu işe fazla karıştırmama, olabildiğince ondan uzak durma, ama olanaklarından da yararlanma gibi bir bakışımız vardı. “Olanaklardan Yararlanma” faydacılığı sonuçta bizi götürdü bu işi devletle birlikte şenlik düzenleme batağına batırdı. Kültür Bakanlığı kırk milyon lira nakit katkı sağladı. Programa göre Bakan konuşacak, Ozanlar Anıtı'nın açılışını yapacaktı. Sivas Valisi konuşacaktı, İl Kültür Müdürü Tertip Komitesi Üyesiydi, devletin mekanlarını kullanıyorduk, Buruciye Medresesi, Kültür Merkezi ve Kapalı Spor Salonu emrimizdeydi. Daha n'olsundu? Gericiler saldıracak olursa, devletin polisi ve jandarması da bizi korurdu. Madem ki, biz yasalar çerçevesinde, yasal, legal, meşru ve haklı bir zeminde bir şenlik düzenliyoruz, üstelik bunu devletle birlikte düzenliyoruz, bunun nizamını sağlamak, güvenliğini almak ta devlete düşmez mi? Devletin böyle bir görevi yok mu? Devletimiz bunun için var değil mi? Üstelik, sağcı bir partiyle “sol” bir parti hükümet ortağı değil mi? Kültür Bakanımız bu “sol” partiden değil mi? Sivas Valimiz hükümetin bu kanadının atadığı, Başbakan Yardımcımızın eski bir danışmanı değil mi? Bir olumsuzluk olsa bile, hükümetin bu kanadı öncelikle

imdadımıza yetişmez mi? Öyleyse ne gerek var endişelenmeye, kuşkulanıp korkmaya?... Haydi şenliğe gidelim.

Bir şeyi unuttuk, önemli bir şeyi: Bizler muhalifleriz. Emekten, emekçiden, halktan yanayız. Barışı, demokrasiyi, insan haklarını, halkların kardeşliğini, laikliği, özgürlüğü istiyoruz. Sömürüye, soyguna, talana karşıyız. Emperyalizme, kapitalizme, faşizme karşıyız. İşkenceyi, zulmü, sokak infazlarını, faili meçhulleri istemiyoruz. Doğudaki o haksız ve kanlı savaşı istemiyoruz. Kürtler'le Türkler kardeşdir, Aleviler'le Sünniler kardeşdir diyoruz.

Peki devlet neyin devleti, devlet ne için devlet? Bizim istemediklerimizi, karşı olduklarımızı yaşatmak için var. Bizim istediklerimizi önlemek için var. Tarih boyunca bu hep böyle olmamış mı? Devletin varlık nedeni hep buna dayanmamış mı? İşte bu gerçeği bir an için bile olsa gözardı ederseniz, polis, jandarma, asker, savcı, vali, belediye başkanı, itfaiye eri, encümen üyesi, SSK doktoru, gazeteci, hizbullahçı, kafatasçı, şeriatçı vs. hepsi birlikte el ele verir, hükümetin “sol” kanadını da kafaya alır, benzin döker yakarlar. Ah devlet bilincimiz, ah!...

Ne var ki, hiç bir ah çekişimiz şehitlerimizi geri getirmiyor...

1945 Aşkale-Erzurum doğumlu olan Arif Sağ, saz çalmaya, türkü söylemeye küçük yaşlarda başladı. Kendisini geliştirdikçe köyü kendisine dar geldi. 1960 yılında İstanbul'a göç etti. 1966'da İstanbul Radyosu'na girdi. Başarılı çalışmalarıyla 1975'te Devlet Konservatuvarı'na öğretim görevlisi olarak atandı. 1982 yılında buradaki görevinden ayrılarak kendi adını taşıyan özel müzik okulunu

(ASM) açtı. Gerek yurtiçi, gerekse yurtdışı verdiği konserlerle halkın sevgisini kazandı. Bu arada 1987 genel seçimlerinde, Ankara Milletvekili olarak Meclis'e girdi. Milletvekilliği görevi 1991'de sona erdi. Yeniden müzik çalışmalarına yöneldi. Binlerce öğrenciye Anadolu kültürünün önemli bir parçası olan halk müziğini sevdirdi, bu okuldan değerli sanatçılar yetiştirdi. Sesiyle sözüyle barışı seslendiren Arif Sağ, Pir Sultan Abdal Kültür Etkinliği'ne çağrılı olarak katıldı. Eşi ve arkadaşlarıyla birlikte 8 saat Madımak Oteli'nde cehennem hayatı yaşayan Arif Sağ, Sivas Katliamı'nda sağ kurtulanlar arasında yer aldı. 3 Temmuz 1993 akşamı kurtulan arkadaşları ile Ankara'ya getirildi. Mülkiyeliler Birliği salonunda yapılan toplantıda çok duygusaldı, konuşmadı. Aradan zaman geçtikten sonra kendisiyle söyleştım. Artık duygusal değil ve Sivas Olayı'nı da duygusal yönden değerlendirmiyordu. Ve bu olayı Alevi-Sünni çatışması olarak da görmüyordu.

SİYASİ SAHTEKARLIK YAPIYORLAR

“Bu olay, laik ve laiklik karşıtı güçlerin öteden beri var olan çekişmelerinin kanlı biçimde topluma yansımasıdır. Daha doğrusu, laisizmi ve demokrasiyi tehdit eden şeriatçı güçlerin, laikliğe ve demokrasiye meydan okumasıdır. Bu meydan okumada da başarılı olmasıdır.”

“Biz otelde beklerken, dışardaki göstericiler ilk aşamada yüz dolayındaydılar. Polis, hiç müdahale etmiyordu. Polisten gördükleri müsamaha ile bu kalabalık giderek arttı ve yedi saatte sayıları onbine ulaştı. Bu dehşet karşısında ben tanıdığım parlamenterlere ve diğer dostlara telefonla ulaştım. Acil önlem alınmazsa durumun kötü olacağını söyledim, yardım istedim. Ama hükümet edenler duyarsız kaldılar. Arkadaşlarımız gözlerimizin önünde cayır cayır yanarak, zehirli dumanda boğularak öldüler. Olaydan sonra bir açıklama yapan Başbakan, “Çatışma olmamıştır” diyor. Elbet de çatışma olmamıştır. Çatışma karşılıklı olur. Oysa buradaki olayda tek taraflı saldırı vardır. Hem de yerel yönetimin güdümünde, polis yandaşlığında bir avuç savunmasız aydına, sanatçıya toplu saldırı vardır. Bu saldırı, o Başbakan’ın sorumlusu olduğu hükümetin bilgisi dahilinde olmuştur. Sokaklarda “Şeriat Devleti” kurulmasını isteyen şer güçleri, hükümetin hiç bir engelleyici gücüyle karşılaşmadan bu saldırıyı gerçekleştirmişler ve bütün dünyanın gözleri önünde koca bir oteli yakarak içerisindeki insanların canına kasdetmişlerdir. Sekiz saat süreyle oteli taşladılar. Akşam karanlığına getirip oteli ateşlediler. İçerideki insanları dumana vererek boğdular, diri diri yaktılar... Buna rağmen sorumlu Başbakan, olayı çarpıtıyor, “çatışma olmamıştır” diyerek siyasi sahtekarlık yapıyor. Elbette bunun hesabı, gün gelecek sorulacaktır...”

Arif Sağ’ı incitmeden bildiğim bir hususu bir daha açmak istiyorum:

Sağ kesim, kurşunla öldürülenleri, Arif Sağ vurdu, diyerek bastırıyor, ne dersin?

“Yağız hırsızın ev sahibine baskın gelmesini bilirsin. Ben, dış dünyayla ilişkisi kesilmiş otelin daracık merdiven boşluğunda hepinizin arasındaydım. Otel yanınca da tek bir silah sesi duyulmadı. Otel yanışında da sizler gibi ben de can derindeydim. Bunlar Yezitlik yapıyor. Şeriat adına cinayet işleyen bunlar, dini istismar ederek yalan söylüyor.. Ben serbest geziyorum. Hem vicdanıma karşı, hem de toplumuma karşı huzurluyum. Ama o vicdanı karaların, işledikleri cinayetler karşısında yüreği yaralıyım. Başka birşey söylemiyorum.”

Pir Sultan etkinliklerine Prof. Dr. Cevat Geray da eşiyile birlikte katılmış bir bilim adamıydı. O'nun da Sivaslılara söyleyeceği güzel şeyleri vardı. Ama ölümden kurtulduktan sonra şunları söylemek zorunda kaldı:

“Aziz Nesin hiç kimseyi tahrik edici konuşmadı. Otele geldiğimizde saldırganların dışarda toplandıklarını görüp kendimizce önlemler aldık. İçerideyken dışarıyı bir süre izleyebiliyorduk. Çünkü henüz bir saldırı yoktu ve biz lobide oturuyorduk. Kalabalık yoğunlaşınca “Şeriat Devleti” sloganıyla can alıcı saldırılar başladı. Ve otelin tam karşısındaki kaldırım taşları bize atılmaya başladı. Atılan taşlarla camlar kırılınca lobiden üst kata çıktık. Oralar da taşlanmaya başladı. Bu taşlanma akşama kadar sistemli biçimde devam etti. Bizler daracık merdiven boşluğuna hapsedildik. Saat 20.00’ye doğru elektirikler kesildi ve otel ateşe verildi. Alevler binayı sarınca bizler, yan binadaki Büyük Birlik Partisi’ne geçmek istedik. Ama oradan bizi almak istemediler. Yanımızda bulunan bir polis, “İnsanlar ölüyor, bırakın girsinler” deyip zorla kendi girdi, sonra bizim de girmemizi sağladı. Ne yazık ki hepimizi alacak zamanı bulamadık. Otelde kalanlar yandı ya da dumanda boğuldu.

Vali çok yürekli biriydi. Ama Emniyet Müdürü ve Belediye Başkanı aynı tavrı göstermediler. Daha sonra BBP’den çıktık, ve Karayolları Misafirhanesi’ne geçtik. Otelin içindeyken, dışarıdakiler arabaların üstüne çıkıp tepindiler. Polis hiç müdahale etmedi. Arif Sağ’ın arabası belli olduğu için ilk onu yaktılar. Ben olup biteni polis telsizinden duyuyordum. Vali, “Silah kullanın” diyordu, ama Emniyet Müdürü izin vermiyordu. Vali’nin buyruğu dinlenseydi, kalabalığın azgınlığı daha baştan önlenebilirdi. Bu olanak varken bunu kullanmadılar. Çünkü orada görülen, devletin bizi kurtarma kararlılığı yoktu. Tam tersine, bir kararlılıktan söz edilecekse, bu bizi ölüme terketme kararlılığı. Bunun başka türlü açıklaması olamaz.”

1924 Muğla Fethiye doğumlu olan Sami Karaören 1957 yılında Dünya gazetesinde mesleğe başladı, 9 yıl sonra Cumhuriyet gazetesine geçti. Uzun yıllar gazetecilik deneyimi olan ve halen Cumhuriyet gazetesinde nakelelerden sorumlu olarak çalışan sevgili dostumuz Sami Karaören, o kendine özgü ağırbaşlı üslubu ve akli duygunun önüne koyan tavrıyla Sivas'ı yaşayan canlı tanık olarak şunları söylüyor:

OY KAYGISI İLE ŞERİATÇILARA GÖZ YUMULDU

Olayların amacını iyi saptamak lazım. Amaç: Atatürk devrimlerine yıllardan beri ses çıkarmayan kitlelerin, 1950'den bu yana verilen ödünler sayesinde gittikçe artan dinsel eğitim ve bağınazlık yoluna saptırılarak Atatürk devrimlerinden koparılması ve şeriat düzeninin getirilmesi. Bunun için yıllardan beri verilmiş ödünler var.

Yani Türkiye'de günümüze kadar uzanan acıların çekilmesinin şeriatçılar tarafından yaratılan kanlı olayların nedeni politikacılarımızın oy kaygısıdır. Atatürk döneminde hiçbir oy kaygısı olmadığı için bir ödün verilmiyordu.

Aziz Bey'in durumuna gelince... Aziz Nesin Sivas'taki konuşmasında ne tahrikte, ne de gösteride bulundu, ne de irkiltici bir söz söyledi. Son derece yumuşak, dingin bir tavırla konularını anlattı. Orada Aziz Bey'in dediği şey şu: "Ben Alevileri seviyorum. Bunun sakın dinle, tarikatla bir ilgisi olduğunu sanmayın" Bunun ardından da bir ara cümle ekledi. "Ben zaten dinsizim" dedi. "Ben zaten dinsizim" sözünü bir gösteri biçimine dönüştürmediği gibi methiyesini de yapmış değil. Sadece kendi iç dünyasını belirtmekle yetindi.

Bu bir tahrik nedeni olamaz. Şundan dolayı tahrik nedeni olamaz: Düşündüğünü söylemek demokraside tahrik olacaksa, RP Milletvekili

Hasan Mezarıcı, Tanrı'nın günü Atatürk düşmanlığı yapıyor. Tanrı'nın günü şeriat düzenini savunuyor. Laik kitle onu hiçbir zaman bir tahrikçi diye görmedi. Atatürk ilkelerine bağlı hiçbir kişinin aklından Mezarıcı'yı öldürmek geçmemiştir. Aziz Bey'i de orada tahrikçi diye görmek kesinlikle yanlıştır.

Ancak Aziz Nesin'in oraya geliyor olmasını zaten "Hah aradığımız avcumuza düştü" diye sevinçle bekleyen bir kitlenin oluştuğunu gözlerimle gördüm. Bu kitle, daha çok öğrenci yurtlarında, orda da en uca kadar sağ partilerin denetiminde. Özellikle Refah Partisi'nin denetiminde olan yurtlar tamamen şeriatçı düzeni savunacak öğrenci yetiştirmekle meşgul. Vaktiyle birtek yurt varmış Sivas'ta. Şimdi 13 ila 14 yurt olduğu söyleniyor. Lokantada yemek yerken kalabalığın geçişine baktım. 18 ile 22 yaş arası gençlik çok büyük yer alıyordu. Bağırarak sözler, "Vali istifa", "Şeytan Aziz" idi.

Paşa Camisi'nden çıkanlara baktım. Bizim bulunduğumuz lokantaya dikkat etmedikleri gibi, Madımak Otelі tarafına bile bakmadan geçip gittiklerini gördüm. O kadar planlanmış, o kadar yönlendirilmiş ki dört camiden birden çıkanlar, Kültür Merkezi'nde buluşuyorlardı. Saat ikide Kültür Merkezi'nde etkinlikler başlayacaktı. Arif Sağ'ın konseri, ardından da benim konuşmacı olarak katılacağım "Medya ve Medyanın Etkileri" konulu bir açığoturma vardı. Bir gün önce çok güzel bir açılış olmuş; Vali, Aziz Nesin ve özellikle derneğin başkanı birbirinden güzel, akıllı başında, bilimsel, devrimci konuşmalar yapmışlardı.

Dağılındığı zaman herkes birbirini kucaklayarak, öperek, sevişerek ayrıldı.

Yollarda herkes sevgiyle bakıyordu. Ama demek ki, düşmanca bakanlar karanlık düşüncelerini nasıl geliştireceklerini, nasıl uygulayacaklarını planlıyorlarmış bir yerlerde. Planlandığı şuradan belli: İki-üç gün önceden zaten yerel basın organları aşırı sağ uçları tahrik edici, hazırlayıcı yayınlar yapmışlar. Tahrikse işte tahrik o. Sonra iş o kadar planlı ki dört- beş camiden çıkan gruplar, nasıl haberleşiyorsa, oracıkta buluşmayı sağlıyorlar. Ve önce heykeli kırıp döküyorlar. Öte yandan da Kültür Merkezi'nde bin kadar insan, etkinliklerin başlamasını bekliyor. Ancak üniversiteliler, kapılara dayanarak onları korumuşlar.

Orada camları kırmakla yetinmişler. Her tarafı paramparça etmişler.

Bu aşırı sağ partilerin heykel düşmanlığı belli. Vaktiyle Ecevit'le, partilerinin şimdiki adı RP olan kişiler koalisyon ortaklığındaydılar. O zaman da İstanbul'da, o ünlü ve güzel İstanbul Heykeli'nin kaldırılmasını sağlamışlardı. Ecevit tarafından, ortaklık yürüsün diye o ödün verilmişti. Şimdi de edebiyat tarihimize, halk edebiyatımıza mal olan büyük şair Pir Sultan Abdal'ın heykeline düşmanlığı anlamaya olanak yoktur. Ama şeriatçı kafa sağlam, çağdaş bir eğitim almadığı için bunları yapıyor.

Düşününüz: Onlar her türlü tahriki yapacaklar, karşı taraf olgunlukla karşılayacak; ama Aziz Nesin, katılalım ya da katılmayalım, kendine özgü bir düşünce belirtti diye bu, tahrik sayılacak. Yazık ki, Cumhurbaşkanı Sayın Demirel, Başbakan ve yeni İçişleri Bakanı Gazioğlu, aynı yanlışlığı sürdürdüler. Özellikle ilk gün insancıklar içerde cayır cayır yanmışken, adeta suçlu olarak, gösteriye katılan suçlu kara yobazlar suçsuz ilan edildi, "Halkımız" demekle yetinildi.

Elbette böyle tahrik olursa sonuç budur, diye talihsiz beyanda bulundular. Bunlar elbette oy uğruna yapıyor. Oy uğruna Türkiye elden gidiyor. Hiçbir şey politikacının umrunda değil. Sadece kendilerini kurtarmak, sadece oy almak sadece iktidarda olmak. Bütün dertleri bu. Böyle olunca da gericilik gittikçe azacak, ölümleri göze alabilecekler.

Şunu da belirtmekte yarar var: Sağ partiler sürekli olarak politikaya din karıştırılmasından hoşlanıyorlar. Bir hanım, başbakanlığa, Atatürk'ün devrimleri sayesinde geldi diye övünürken, baktık vaktiyle Demirel'in kullandığı bir sloganı o da kullandı; bayrak, ezan gibi sözcükleri. Bayrak ve ezan Atatürk'ün bizim gençliğimize sindirdiği, en önemli devrimleri içinde yer alan gerçek milliyetçiliğin öğeleridir. Bayrak ve ezanı onlar bugün gericilik anlamında kullanıyorlar. Bayrak öncelikle bağımsızlık demektir. Ama onlara göre bağımsızlığın simgesi değil, tahrik edici unsur olarak bir bez parçasıdır. Bizim kutsal bayrağımız bez parçası değil, Atatürk devrimleri ve bağımsız Türkiye'nin simgesi, baş tacı ettiğimiz bayrağımızdır. Bize onların sevgisini Atatürk sindirdi. Ve Atatürk'ün bağımsız Türkiye'sinde ezan sesleri tatlı bir zevkle dinlenirdi.

Atatürk dönemini kötüleyerek, dinsizlikle suçlayarak bugünlere gelindi. Atatürk dönemi ne dini, ne ezanı yasak etti, ne de camiye girip çıkan kınandı.

Ne yazık ki, Atatürk devrimleri sayesinde yetişmiş hanım başbakanımız bunları kötüye kullanmış oldu. Vali'nin durumuna gelince... Bu Vali bir aydın adam. Bir devletin valisi olduğunun farkında. Ve üstelik bir valinin gönlüne göre, beğendiği bir etkinliğe gitmesi ne ayıptır, ne de günahdır. Kaldı ki Vali bu etkinlikte Kültür Bakanlığı'nın da katkısı olduğu için kendisine bir anlamda görev de sayarak geldi, orada konuştu. Bilimin edebiyat tarihimizdeki yeri konusunda bazı şeyler söyledi. Çağdaş düşünceyle gelişen Türkiye'de şeriatın yeri olmadığını söyledi.

Ama bunların zaten o ilerici Vali'nin gelmesine tahamülleri olmamış. Vali'den kurtulabilmek için de Aziz Nesin'in oraya gelmesini fırsat bildiler. Aziz Nesin gelmeseydi bu sefer Aleviliğin bir başka şeyini fırsat bilip yapacaklardı. Çünkü hazırlıkları çok açık seçik olarak belli oluyordu.

Belediye Başkanı Karamollaoğlu'nun yüzünü hiç görmedim. Ancak RP'li belediye başkanı olduğunu biliyordum. Sivas'ta öğrendim ki Belediye Başkanı'nın babası Atatürk'ün devrim partisi olan Halk Partisi'nin önde gelen kişilerinden biriymiş. Kendisi de söylendiğine göre gençliğinde solcuymuş. Karısının İngiliz olduğunu da öğrendim. Çeşitli çıkarların bir insanı nerelere getirdiğini böylece görmüş oluyoruz.

Ama orada bütün gördüğüm, dinlediğim soruşturduğum şeyler Belediye Başkanı'nın olaylarda önemli etkisi olduğu, bunları yönlendirdiği şeklinde. Hele belediye meclis üyelerinin, hele o fotoğrafta görünen zatın kahramanlar gibi ortaya çıkışı her şeyi daha açık bir şekilde gösteriyor.

Belediye Başkanı'yla İçişleri Bakanı'nın çok dostane biçimde birlikte oturduklarının gözlerden kaçmadığı da belirtiliyor. Anladığım kadarıyla Vali o kadar yalnız bırakıldı ki, devlet arkasından ağırlığını çekti. Milletin, polisin, jandarmanın gözü önünde, yetersizlikleri içinde azgın kara kuvvet dilediği gibi taşladı, yaktı, yıktı.

Gazetelerde okudum ve çok üzüldüm: Kara yobazların saldırısında

cayır cayır gözler önünde yanan gencecik bir karikaktürist arkadaşı-
nızın cenaze namazını kıldırmak istememiş bir imam. Hükümet bunun
üzerinde düşünmelidir. Bu kadar yobazlık ancak ortaçağda olabilir.
Müslümanım diyen bir kişi bunu kendisine nasıl yakıştırıyor ve bu
adam nasıl kovuşturmaya uğratılmıyor şaşıyorum. Zaten başından beri
şaştığımız şey içeride saldırıya uğrayanların suçlu gibi, dışarda
saldıranların suçsuz halk gibi gösterilmesi. Oysa biliyorum ki, Sivas
halkı bu saldırının içinde olmadı. Sadece camilerde azdırılmış ve
yönlendirilmiş bir kitleydi bu. Halk üzüntüyle seyretti. Öldürmeyi
sevinçle seyredenlerse sağcı görüşü destekleyenlerdir.

1966 Kayseri doğumlu olup bir yanda hukuk öğrenciliği, diğer yandan da gazetecilik yapan ve halen Panorama dergisinde görevli Mehtap Yücel, Madımak Otelindeki katliamı başından sonuna dek yaşadı, fotoğrafladı ve duygularını, gözlemlerini bir gazeteci olarak 7-13 Temmuz 1993 tarihli Panorama'da yayınladı. Kendisiyle söyleşimizde hep olayın burukluğunu yaşadık. Fazla söze gerek yok...

ÖLÜME DOĞRU ADIM ADIM

Saat 12.00'de Madımak Otel'i'ne vardım. Lobide Arif Sağ çalışıyordu. Aziz Nesin iki koruma polisiyle birlikte odasındaymış. Otelde etkinlikler için Sivas'a gelmiş 70 kişiyle birlikte çeşitli asker aileleri de kalıyormuş. Etkinliklere gelenlerin dışında, bu ailelerden ve otel çalışanlarından da ölenler varmış. Arif Sağ'ın türkülerini bir süre dinledikten sonra 12.30-13.00 sularında Ali Çağan ve Hasret Gültekin'le otelin dışına yemeğe çıktık. Hasret, yemekte o günün gazetelerinden ve Radikal İslamcıların dağıttığı cihat bildirilerinden söz etti. Birlikte bildiriye okuduk. Yemeğin sonlarına doğru, Cuma namazından 400-500 kişinin sloganlar atarak yürüyüşe geçtiğini gördük; hemen otele döndük. Otelin önünde birkaç polis memuru vardı. Gösterici grup bir süre otelin önünde oyalandı, sonra Kültür Merkezi'ne doğru gitti. Otelde Kültür Merkezi'ndeki olayları tartıştık.

Saat 14.30'du, polisten, Valiliğin, "etkinlikleri iptal ettiği" haberini öğrendik. Bu sırada birkaç polis "sizi otelden çıkaralım, şehir dışına çıkaralım" dedi. İçerde birtakım tartışmalar oldu, sonra otelden çıkmak için gecikildiğini farkettilik. Bu arada yine az sayıda bir grup askerin otelin önüne açılan yolları kestiğini görünce, hepimiz rahatladık bir parça. Çoğunlukla lobideyiz.

Dışardaki az sayıda asker ve polise rağmen, Kültür Merkezi'nden dönen gösterici grup otelin 20-25 metre önünde toplandı. Aziz Nesin

hala odasında. Garsonların lolakantadan getirdiği yemek, yeri öğrenilmesin diye gizlice götürülüyor Aziz Nesin'in odasına. Bu sırada Pir Sultan Abdal Tiyatrosu oyuncularını ve semah ekibi otele geldi.

Dışarda slogan ve tekbir sesleri gitgide yoğunlaşıyor. Bir ara, grubun dağıldığı ve yeniden Kültür Merkezi'ne doğru gittiği haberini aldık. Bir süre sonra polis telsizinden Kültür Merkezi'nin önünde çatışma çıktığını duyuyoruz: Arif Sağ konserini ve "Medya ve Emperyalizm" konulu paneli dinlemeye gelenler, gösterici grubu püskürtmüşler. Gösterici grup bu kez yeniden otele yönelmiş, bu arada da, birileri belki de polis, göstericilere karşı koyanları otobüslere bindirip Alibaba mahallesine, bir Alevi mahallesiymiş, oraya götürmüş. Otelin önünde yeniden toplanan göstericiler "Vali istifa", "burası Moskova değil", "Şeytan Aziz", "kanımız aksa da zafer İslamın", "dönmeye değil ölmeye geldik" ve "şeriat gelecek her şey bitecek" gibi sloganlar atıyorlardı.

Bu sırada Arif Sağ telefonla ulaşabildiği bütün resmi makamlara hayatlarının tehlikede olduğunu, güvenlik tedbirlerinin yetersiz kaldığını bildiriyordu. Otele ilk taş, Arif Sağ'ın telefonla konuştuğu sıralarda atıldı ve lobinin ön cephesindeki camlar aşağı indi. Bunun üzerine, lobide toplananlardan bir grup üst kata çıktı. Gençler ellerine geçirdikleri, masa, dolap, yangın söndürücüsü gibi eşyayla lobide barikat kurmaya başladılar. Otelde kalanlar sokağa penceresi olan odalardan uzaklaşıp koridora ve merdivenlere sığınıyorlardı.

Otele atılan taşlar giderek artıyordu. Birden, yangın ihtimali konuşulmaya başlandı. Su lazım olacak diyerek, bulunan her türlü kap suyla doldurulup bir kenara konmaya çalışıldı.

Aynı sıralarda çevre illerden "takviye birliklerinin yola çıktığı" haberi yayıldı. Hepimiz umutlandık. Bir ara Arif Sağ'ın, sokağa bakan odasına çıkıp göstericilerin fotoğrafını çekti. Henüz ikinci kez deklanşöre basacaktım ki yeni bir taş yağmuru başladı. Tekrar koridora döndüm. Herkes birbirine "moralimizi bozmayalım, kendimizi kaybetmeyelim" diyordu. Başta Asım Bezirci olmak üzere hemen herkes, herhangi bir linç ihtimaline karşı kendilerini savunmak üzere şişe, sandalye bacağı gibi etrafta ne varsa yanlarına alıyordu. Artık

dışardakiler çevrede buldukları taşları bitirmiş, kaldırımları söküyorlardı. Bazıları da otelin karşısındaki binalara çıkmışlardı. Çatılarda buldukları saksıları ve kiremitleri tekbir sesleriyle otele doğru fırlatıyorlardı.

Gençler otelin girişine kurdukları barikatın gerisinde beklerken, bir grup gösterici, polis barikatını aşip içeri girdiler. Korkunç gürültülerle birlikte kısa bir süre büyük bir mücadele yaşandı ve grup püskürtüldü. Aynı şeyi birkaç kez tekrarladılar...

Sivas'a semah gösterileri yapmak için gelmiş olan bu gençlerden hemen hiç biri canlı dönemedi Ankara'ya...

Lobide bu çatışmalar olurken Aziz Nesin de eline bir demir çubuk almış, odasından çıkmıştı. Bu sırada fotoğraf çekerken kireç gibi yüzüyle bir kadın yanıma yaklaştı ve “bunları çekiyorsun ama hiçbirisini göremeyeceğiz” dedi.

Takviyenin gelmesinden yavaş yavaş umudumuz kesiliyordu. Bu sıralarda Aziz Nesin, Erdal İnönü ile görüştü. İnönü'ye telefonda gürhunun sesini ve camlara fırlatılan taşların sesini dinletti. Erdal İnönü yanıt olarak “Her türlü tedbirin hızla alındığını” söylemiş.

Aynı anda Sivas Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu otelin önüne gelmişti. Kalabalığa hitaben kısa bir konuşma yaptı. “Biz Sivaslılar olarak bu konuda yeteri kadar tepkimizi gösterdik, artık dağılın” dedi. Gösterici grup, Aziz Nesin'in kendilerine verilmesi yönünde sloganlar atıyordu. Ayrıca Kültür Merkezi'nin önüne dikilen “halk ozanı anıtı”nın da yıkılıp otelin önüne getirilmesini ve burada yakılmasını istiyorlardı. Bunun üzerine Belediye Başkanı heykeli yıktırıp otelin önüne getirtti. Anıtı, otomobillerden çektikleri benzinle tutuşturup yaktılar. Aralarında Arif Sağ'ın otomobilinin de bulunduğu birçok otomobili ateşe verdiler.

Otelin içine yoğun bir gaz kokusu yayıldı. Saat sekize geliyordu. Bu kokunun nereden geldiğini anlamaya çalışıyorduk ki elektrikler kesildi. Koridor ve merdivenler gözgözü görmez bir karanlığa büründü. Aşağıda gençler içeri girmeye çalışanlarla mücadele ederken, genç kızlar dördüncü kata çıkarıldı. Ben o sırada üçüncü kattaydım. Bir toz bulutundan başka bir şey seçemiyordum. Artık cesaret ve umut tümüyle tükenmişti.

Birileri alt kattan “çantalarınızı alın, gidiyoruz” diye seslendi. Çantalarımızı alıp elele tutuştuk. Birinci kata doğru indik. Birinci kata geldiğimizde aniden bir parlama ortalığı aydınlattı. Birinci kattaki odalar yanmaya başlamıştı. Bez topaklarını gaza ve benzine bulayıp yakmışlar ve içeri atmışlardı. İçerde her şey zaten sentetikti ve bir anda yangın yayıldı, her yer dumana boğuldu. Bütün kontrolümüzü yitirmiştik. Herkes çılgık çılgılığa bir çıkış yolu bulmaya çalışıyordu.

O sırada aşağıdan “içeri giriyorlar” diye bir ses duyuldu. Birden panik doruğa ulaştı. Sıcak ve duman dayanılmaz haldeydi. Nefes almakta güçlük çekiyorduk. Ben birinci katla ikinci kat arasındaki merdivenlerde kalakaldım; ikinci kata çıkanlar da korkunç bir alevle karşı karşıyaydılar. Artık çılgıktan başka bir şey duyulmuyor, alevlerden başka da bir şey görünmüyordu.

Olaylar başlamadan önce karikatürlerindeki devekuşu simgesini ne kadar çok sevdiğini bana uzun anlatan Asaf Koçak’ın yanımda olduğunu farkettim. “Üst kata çıkalım” dedi. Ben yerimde çakılıp kalmıştım, çıkamadım; O çıktı ve orada öldü!

Birinci katın koridorundan dipteki odalara doğru yürüdüm. O sırada hissettiğim sonsuz bir yalnızlık duygusuydu, kendi kendime “bitti” dedim. Herhalde artık nefes alamıyordum, ama birden bir serinlik çarptı yüzüme; karanlığın içinde bu serinliğe doğru yürüdüm; vardığım yer penceresi hava boşluğuna bakan bir odaymış. İçerde başkaları da vardı. Bu serinliği izleyip gelen 31 kişi Sivas’tan canlı ayrılacaktı.

Bir süre sonra pencereden aşağı, boşluğa atladık. Öteki binanın iki penceresi bu hava boşluğuna bakıyordu, pencereleri zorladık. Burası Büyük Birlik Partisi Sivas İl Merkezi’nin pencereleriymiş.

Bir süre sonra camlar açıldı ve içerdeki birkaç adam, bizi oraya almak yerine küfredip bağırmaya başladılar. Ben adamlardan birinin ellerine sarıldım, yaşamak için oraya girmem şarttı. Ama onlar bunu anlamıyormuşçasına ellerine geçirdikleri sopalarla beni ve benimle birlikte boşluğa atlamış olanları ittiriyorlardı, ısrarlı... “Sizi buraya biz mi çağırdık, ne haliniz varsa görün” diyorlardı. Biz yine de ağlayarak yalvarmayı sürdürüyorduk. Oteldeki çılgıklar dinmemişti.

Tam o sırada partinin il yöneticilerinden “yaşlı bir adam” pencerenin önüne geldi ve elini bana uzatıp “gel kızım” dedi, 31

kişinin hayatını kurtarıyordu...

İçeri girip yerlere oturduk. Bizlerden önce Arif Sağ'ı ve karısını da çekip almışlar, içerde onları görünce sevindim. Fakat yine de hiçbirimiz, yaşadığımıza hala inanamıyorduk. Koridorda sıkıştığımızı sanmıştık, kurtulamayacağımıza inanmıştık.

Oysa tersine umutla üst katlara çıkanlar öldü. Partide geçirdiğimiz bir saat içinde bunun böyle olduğunu bilemiyorduk, çünkü otelin üst katlarındaki sesler kesilmişti; zannetmiştik ki itfaiye geldi ve onları kurtardı. Kurtulamadılar...

Aslında Aziz Nesin de dahil, içerdekilerin kurtulup kutulamadığını bilemiyorduk. Sonradan öğrendiğimize göre alevler ve duman iyice yükseldiğinde Aziz Nesin ve Lütfi Kaleli otelin dördüncü katına kadar çıkmışlar.

Atılan taşlara rağmen pencerelerden sarkarak yardım istemişler. Üstünde bir itfaiye eriyle birlikte araç yaklaşmış, o arada "Ölecek olan adam O, onu kurtarmayın" diye sesler çıkınca memur geri inmiş. Ama bu arada zaten yolu yarılamış olan Aziz Nesin ve Lütfi Kaleli aracın üstüne inmişler. O arada bir saldırgan elindeki sırıkla Aziz Nesin'e hücum etmiş ve dengesini bozmuş; Aziz Nesin'in kafasını ciddi şekilde yaralamış. Lütfi Kaleli de hemen polisi çağırmış. Hemen Kayseri'ye doğru yola çıkmışlarsa da Aziz Nesin çok kan kaybettiğinden Üniversite Hastanesi'ne yönelmişler. İlk yardım yapılmış, sonra "bilinmeyen bir yöne doğru" gitmişler. Bir kandırmaca yaşatmışlar saldırganlarla Aziz Nesin arasında...

Bütün bu ölüm korkusu içinde bir de "tuhafliktan" söz etmek lazım. Bir insanın varlığının ne kadar anlamlı olduğunu düşündüm, unutmak hiç mümkün değil.

Aziz Nesin'e, biri telsizli komiser, öteki otomatik silahlı polis, iki koruma vermişler. Olayların patlak verişinden bir süre sonra silahlı olan gözden kayboldu. Telsizli komiser ise bizimle birlikte canını dişine taktı; barikattaki gençlerle birlikte saldırganlara karşı koydu, hava boşluğuna açılan pencereden inmemizi sağladı, sanki en yakın dostlarımız gibi davrandı hep...

Unutmak mümkün değil!...

Günümüz şair ve roman yazarlarından olan Hidayet Karakuş, 1946 Isparta'nın Yalvaç ilçesine bağlı Kurusan köyünde doğdu. Gönen İlköğretim Okulu'nu ve Selçuk Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Kars, Adana, Manisa ve İzmir'de Türkçe öğretmenliği yaptı. Emekli oldu. Şiir, röportaj ve yazıları çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlandı. İlk Şiir kitabı "*Günaydın Gül Yaprığı*" 1979'da çıktı. 1981'de çıkan ilk romanı "*Yağmurlar Nereye*

Yağar" ile 1981 Mehmet Ali Yalçın Roman ödülü üçüncülüğünü Burhan Günel'le paylaştı. 1982'de basılan "*Kemeraltı Şiirleri*"nden sonra "*Hangi Leylasın Sen*" ile 1982 Nevzat Üstün Şiir Başarı ödülünü aldı. "*Uykusu Derin Şehir*" adlı yapıtı 1991 Ferit Oğuz Bayır Roman Ödülü'nü ve "*Sesini Bana Bırak*" ile de 1993 Ceyhan Atuf Kansu Şiir Ödülü'nü kazandı.

Bu başarılı Şair ve Romancı dostumuzla birlikte Madımak Oteli'ni yaşadık. Bir sanatçı duyarlığıyla kaleme aldığı ve Cumhuriyet gazetesinde tefrika ettirdiği görüşlerini aynen alıyoruz. Ve kendisine bu katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

CEHENNEMDE 7 SAAT

Sivas'ı, 1964'te Öğretmen Okulu'nu bitirip Kars'a atandığımda görmüştüm ilk. Yolum oradan geçiyordu. Belleğimde çok bir iz yok. Ağustos gecesi idi, ceketle üşüdüğümü anımsıyorum. Nasıl bir yerdi? Çevrede neler vardı? Çifte Minare'yi, Gök Medrese'yi, Sivas Kongresi'nin yapıldığı yeri merak ediyordum. Geceydi, otobüsümüz mola vermişti yalnızca, buraları gezemezdim.

Ali Balkız, Sivas'ta düzenlenecek 1993 Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'ne gelir misin dediğinde sevindim. Demek yıllar sonra da olsa istediğim şeyleri görebilecek, tarihsel zenginliklerimizi simgeleyen o yapılarda içim titreyerek dolaşabilecektim.

Ankara'dan yola çıktığımızda saat 23.45'ti. Kimler yoktu ki

arabalardá. Arabalar diyorum, üç arabaydık: Şair Metin Altıok, yazar Burhan Günel, şair Behçet Aysan, Nesimi Çimen, Prof. Cevat Geray, Ali Yüce, Lütfiye Aydın, Ali Balkız, Asaf Koçak, İlhan Cem Erseven... Genç kızlar, delikanlılar...

Biz Aydoğan Yavaşlı'nın eşi Melahat Yavaşlı'yla Ankara'ya üç kişi gelmiştik. Eşim de Sivas'ı göreceği için mutluydu. Aydoğan Yavaşlı her zamanki esprileriyle karşıladı bizi Ankara'da: Yoksa ben mi gelseydim İzmir'e sizi görmek için.

O sıcak çocuk, sevecen, duygulu insan her şeyden espri kapan insan sarıldı bizlere. Ali Balkız'ın Kardelen'ine gittik. Biraz dinlenip, orda toplanmaya başlayan dostları gördük. Şakalaştık. Metin Altıok, terastaki masasından seslendi: Hoşgeldin Hidayet!.. Hoş buldum.

ANKARA GİBİ GÜZEL OLSAYDI BU İŞİN SONU DA!..

Sivas'a Kayseri üzerinden gittik. Yozgat-Sivas arası bozuk dediler. Kayseri'den sonra da uzun süre toprak bir yolda gittik. Çevre yemyeşildi. Sabahın ilk saatlerindeki o saf dünya güzelliği büyülyordu bizi. Her yerden yaşam fışkırıyor, bizi yaşadığımıza inandırıyor, mutlu olmaya çağırıyordu. Her indiğimiz yerde yüzümüzü yıkadık, soğuk sular içtik. Şarkışla'dan geçerken güneş doğmuştu artık. Yaz buralarda daha başlamamıştı. Veysel'in köyü neredeydi acaba? 15-20 dakika çekermiş arabayla.

Otele yarleştik. Odalarımıza çıkıp bir duş aldık. Madımak, öteden beri Sivas'ın simgesi bir bitkiydi. Ne güzel bir ad bulmuşlardı otele! Sevindik.

Etkinliklerin açılış töreni Kültür Merkezi'nde yapılacaktı. Saat 10.00'da otelden yürüyerek oraya gittik. Kongre binasını uzaktan görüp heyecanlandım. Gök Medrese, Çifte Minare işte dibimizdeydi. Uzatsak elimizi değerdik. Sonra, nasıl olsa bol bol göreceğiz iyimserliğiyle salona girdik. Salon tıklım tıklım doluydu. Nice etkinlikte böylesi bir izleyici kitlesini özlemişimdir. Çoğu kez birbirimize konuşur gibi olduğumuz durumlar, toplantılar, programlar yapmışızdır. Ama kültür zinciri kopmasın, bir kişi de olsa gelene saygıdan programı yapalım anlayışıyla bütün etkinliklere gitmeyi görev bildim.

Burası ne güzeldi. İnsanlar ilgiyle dinliyorlardı. Umutla doluyduk hepimiz. Pir Sultan Derneği Genel Başkanı Murtaza Demir konuştu önce, Ali Balkız sunuyordu izlenceyi. Güler yüzüyle, kıkırdamasıyla sevimli bir çocuğu düşündüren Ali Balkız...Murtaza Demir, kardeşlikten, insan haklarından, çağdaş yaşamdan söz etti. Baskıların nedenlerini düşünmemiz gerektiğini söyledi. Gerçekleri görmeye çağırırdı.

Vali Ahmet Karabilgin çıktığında kürsüye, acaba Kültür Bakanlığı'nın katkıları olduğundan mı burada bulunuyor, zorunlu bir görev mi yapacak, istemeden mi konuşacak, diye düşündüm. Çünkü kimi yerlerde belediyelerin düzenledikleri etkinliklerde kaymakamlar hep düşlerindeki "makam"ları toplumsal görevlerin üstünde düşündüklerinden, sevgili Uğur Mumcu'nun deyişiyle, "Bilgisiz düşünce sahibi olduklarından çıkarları için yuvarlak, kısa konuşmalar yaparak yasak savarlardı."

Vali Ahmet Karabilgin dolu dolu bir konuşma yaptı. Kimseyi incitmedi. Kültürün insan yaşamındaki yerini belirtti. Aydınları, yazarları, Aziz Nesin'i Sivas'ta görmekten duyduğu mutluluğu söyledi.

Salondan çıkarken de Cevat Geray'a "Hocam" diye seslendi. Sarılıp öpüştüler. Acaba Siyasal Bilgiler'den öğrencisi miydi? Bir fırsat bulup.soramadım Cevat Geray'a.

Aziz Nesin, konuşmasının temelini insanlar arasındaki hoşgörüyü oturttu. Dinlerin insanlığa vermesi gerekenin üzerinde durdu. Aleviliğin, Sünniliğin yapaylığına değindi. Pir Sultan Abdal'ın geçen dört yüz yıldan bu yana pek çok düşüncesinin eskidiğini, ancak temelde sağlam bir insanlık özü bulunduğunu bunun geliştirilmesi gerektiğini, daha çağcıl bir Pir Sultan yaratmak gerektiğini vurguladı. Sazın bile eskidiğini, bu sazı bu biçimde çalarak gelişemeyeceğimizi anlattı.

Aziz Nesin'in konuşması salonda bulunanlarca coşkuyla alkışlandı.

Herkesin, Aziz Nesin'in düşüncesini, söylediklerini paylaştığını sanmıyorum. Ama kişi, düşünen insana saygı duymalıdır. Konuşan insana saygı duymalıdır. Hele yaşamını tehlikeye atarak düşüncelerini açıklamak zorunda kalanlara daha çok saygı duymalıdır. Çünkü o

insanlar toplumun öncüsüdürler. Başlangıçta düşünceleri yüzünden horlansalar, baskılara uğrasalar, asılsalar, yakılsalar da zamanla toplumun büyük kesimi onlar gibi düşünmeye başlar. Bu yüzden aşırı düşünce yoktur.

Sakıncalı, sakıncasız düşünce yoktur. Doğru ya da yanlış düşünce vardır. Bunlar da zamanla doğru ya da yanlışla değişebilirler.

İnsanın düşüncesine bu çarpık yaklaşım biçimini değiştirmek gerek. “Sakıncalı düşünce, sakıncasız düşünce” çarpıklığını yıkmak gerek.

Salondan dışarı çıktık. Konser vardı salonda. İzlemek istemedik. Sivas’ı görmek istiyorduk. Yorgunduk ama Gök Medrese vardı, Çifte Minare vardı, Sivas Kongresi’nin yapıldığı eski lise vardı.

Güneş gözlerimizi aldı. Hava ılık. Kent sakin. Kültür Merkezi’nin önündeki Pir Sultan Abdal’dan Aşık Veysel’e Halk Ozanları Heykeli’nin önünde fotoğraflar çektirdik. Elinde sazıyla yağız bir ozan. Bir elini yanındaki Sivas’ın simgesi Kangal köpeğinin sırtına koymuş. Bu ozanı sevdim. Bize kültürel kalıtın yüzlerce yıllık geleneğin can damarlarından birini simgelediği için sevdim.

Aydoğan Yavaşlı, Melahat Yavaşlı, Asaf Koçak, Haydar Ünal, ben, eşim, daha birkaç kişi anıtın önünde fotoğraf çektirdik. Sonra kente doğru yürüdük. Eşim:

Dikkat ediyor musun, hiç yüksek bina yok. Caddeler geniş, eski yapılar, kente tarihsel bir kimlik kazandırıyor, dedi. Gerçekten güzel bir kentti Sivas. Yüksek yapılardan da büyük kentlerden de bıkmıştık. Başımı kaldırıncı “şapkamı düşürmeden” gökyüzünü görebilmeliyim ben.

Bu yüzden yıllar önce İzmir’den Menemen’e atandığımda bana hiç de zor gelmedi. Menemen’in o zamanki iki-üç katlı yapılarını sevdim.

Yemekten sonra kitap imzalamak için Buruciye Medresesi’ne gittik. Orada imza masaları hazırlanmış bütün yazarların adları masalara dizilmişti. Kimler yoktu kimler: Asım Bezirci, Cengiz Gündoğdu, Battal Pehlivan, Öner Yağcı, Lütfi Kaleli, Metin Altıok, Zeki Büyüktanır, Behçet Aysan, Uğur Kaynar, Ali Balkız, Zerrin Taşpınar, İlhan Cem Erseven, Haydar Ünal, Burhan Günel, Lütfiye Aydın... Karikatürist Asaf Koçak’la fotoğraf sanatçısı Gülnaz Çolak da bizi yalnız bırakmayan sanatçılardı. Mehmet Özer, halk ozanları

Nesimi Çimen, Hasret Gültekin de söyleşen öbeklerin içindeydiler.

Kitaba ilgi yoktu yine elbette. Söylemeye gerek yok.

Polisin gençlere baskı yaptığını söylediler. Gençlerden kimileri imza yerine girmek istediğinde polisçe geri çevrilmiş. Gözdağıyla karışık babacan bir tavırla...

Her şeyi göze alıp yanımıza gelen üniversiteli genç kızlar, delikanlılar bizimle konuştular. Asım Bezirci'yle uzun uzun söyleştiler. O sevimli insan, sevgili ağabey, çocuklara olana sevecenliğiyle neler anlattı neler kimbilir. Bizde onun biraz uzağında Aydoğan, Burhan, ben... birbirimize takılıyoruz:

- Bileklerimiz yoruldu imzalamaktan...

Saat 16.30 sıralarında kalktık Aydoğan'la. Eşlerimizle kenti dolaşmaya çıktık. Sivas'ın gümüş işçiliğinin ününü duymuştuk. Nicedir gümüş takılar isteyen karıma bir şeyler almak istedik.

İnsanlar durgun, satıcılar ilgili. Otelin yakınındaki bir gümüşçüden istediklerimizi aldık ama küpelerin taşı değişecekti. Yangından kurtulduktan bilmem kaç saat sonra eşimin aklına geldi.

- Küpeler de kaldı...

- Bu bizim kulağımıza küpe olur mu acaba?

Akşama aynı saatte iki etkinlik var: Halk gecesi ve slayt gösterileri.

Halk gecesinin kapalı yerdé oluşu bizi Buruciye Medresesi'ndeki slayt gösterilerine itti. Hem açık hava, hem fotoğrafı severdik.

Gülnaz Çolak'ın, Mehmet Özer'in, Ayşe Gürocak'ın, Asaf Koçak'ın slaytlarını büyük bir tatla izledik.

Şenliğin birinci günü böyle biterken hiçbirimizin aklına ertesi gün yaşayacaklarımızın binde biri bile gelmemişti, gelemezdi.

İnsan kendi ülkesinde kuşlarla korkularla yaşayamazdı.

Hep korku içinde yaşamak, hep kuşkulanmak her şeyden, hep kötü olasılıklarla akıl yürütmek insanı çıldırtır.

Gösterilerden sonra otele döndüğümüzde girişteki koltuklarda biraz daha söyleştik aramızda. Asım Bezirci geldi. Günümüzdeki edebiyat eleştirisinden, yeni şiirlerden, şiirimizin en çok tartışılan konusu İkinci Yeni şiirinden söz ettik. Yeni eleştirmenlerin neden yetişmediğini bir tümceyle anlattı Asım Ağabey: Eleştiri nankör bir iş. Kimseye yaranamazsın. Herkes övgü bekler.

Genç yazarları, romanımızı, sindirimsiz sanatçıları konuştuk. Kimilerinin “küpe girmeden turşu olduklarını” söyledim ben. Asım Ağabey, “Bir daha söyle” dedi. “Küpe girmeden turşu olmak” dedim, bizim oralarda söylenen bir deyimdir. Çok hoşuna gitti. “Duymamıştım” dedi.

Genç bir yazarın yazdığı bir gülmece öyküsünü Dönemeç dergisine getirdiği sırada ettiği sözleri anlattım. İlk öyküsüyümüş ama Aziz Nesin’le, Muzaffer İzgü’yü beğenmiyormuş. Eleştiriden uzak, basit değerlendirmeler bile değildi. Sanki kendi önündeki ünlüleri eleştirirse öykücü olacağını sanıyordu o arkadaş. Şimdi adını bile bilmiyorum. O öyküsü de kötü olmalıydı ki yayımlamadık.

İşte böylelerine “küpe girmeden turşu olmaya” çalışan denir.

Asım Ağabey, umutlu olduğu eleştirmenleri saydı: Mehmet Yaşar Bilen’den söz etti. Sabit, ekmek kavgasına düşmeseydi Türkiye’nin en iyi eleştirmeni olurdu, dedi. Hem bilgi birikimi hem eleştirel yaklaşımıyla başarırdı bunu.

Bu yazıyı yazdığım gün Sabit (Sabit Kemal Bayıldır) ağlayarak telefon etti. Hıçkırıyordu. “Asım Ağabeyimizi nasıl kaybederiz?” diyordu.

Cuma sabahı her zamanki sabahlardan farklı değildi. Kahvaltıdan sonra yeniden kitap imzalamak için Buruciye’ye gittik. Bu kez hava biraz bulutlanır gibi oldu. Serindi. Bizler yan yana dizilmiş masalarda yeniden söyleşilere başladık.

Her gittiğim kentte birkaç öğrenci çıkar karşıma. Burada da birileri çıkacak mı diye düşündüm bir ara. Sonra unuttum. Bir gün önce gençten bir arkadaş yanında bir arkadaşıyla karşıma gelip, “Hocam hoşgeldiniz” deyince yüzüne baktım. O kendini tanıttı: Buca Eğitim’den öğrencinizim. Adını söyledi. Karısının da öğrencimiz olduğunu belirtti. Adlarını yazmıyorum. Onlara bir zarar vermelerinden korkuyorum. O her zaman ki sabahlardan biri diye bildiğimiz cuma sabahı meğer içinde korkunç canavarlık taşıyan insanların eylemlerine son noktayı vuracakları günün sabahıymış.

Karım midesinden rahatsızdı. Zaten iki yıl önce ameliyat olmuş, bir türlü midesinin dengesi yerine gelmemişti. O yüzden içim rahat değildi. Otelde, odada yatıyordu.

Saat 12.00 sıralarında Burhan Günel'le Aydoğan'dan izin alarak otele geldim. Karım uyuyordu. Yatağa uzanıp bir şeyler okumak istedim. Kentte belirgin bir saldırı havası yoktu. Sonradan değerlendirildiğimize göre ustaca hazırlanmış bir canavarlığın izleri iyi gizlenmiş.

Saat 13.20'de İcelal (eşim) karnının acıktığını, dışarıdan bir şeyler almamı istedi. Dışarı çıktım. Sabahtan meyve aldığım hale kadar gittim. Madimak Otel'i'ne adını veren yıllardır radyolardan, televizyonlardan dinlediğim Madimak türküsünün otunu küçük çuvallar içinde satarlarken görmüştüm sabahleyin. Kilosu 10.000 liraydı. Dahası satanlarla biraz söyleştim. Derde derman bir otmuş. Küçük yapraklarıyla bizim kırlarımızda, harman yerlerinde kendiliğinden yetişen kuzukulağına benziyordu.

SAAT 14.00. MADIMAK OTEL'E İLK TAŞ ATILDI

Halden alacaklarımı alıp da çıktığımda Paşa Camisi'nin avlusunda bağırıp çağıran, bayrak yakan kalabalığı gördüm. Oradakiler Amerikan bayrağı dediler.

Bu tepkinin bizim varlığımızla ilgili olduğunu anlayıp ivedi adımlarla otele döndüm. Yol üzerindeki Cumhuriyet Lokantası bizim yemek yediğimiz lokantaydı. Arkadaşların çoğu yemekteydiler o sırada. Lokanta'nın kapısında Pir Sultan Abdal Derneği Genel Başkanı Murtaza Demir'i gördüm. Bu arada caddede "Sivas Aziz'e mezar olacak", "Dinsiz vali, şeytan Aziz", "Muhammed'in ordusu laiklerin korkusu", "şeriat gelecek laiklik bitecek" diye bağırıyorlardı. 70-80 kişiydiler başlangıçta. Birazdan nasıl olsa polis bizim gösterilere yaptığı gibi bunlara da engel olur, dağıtırdı!... Kimilerinin elinde küçük beyaz kağıtlara yazılı bildiriler vardı. Caminin yanından geçerken namazdan çıkanların elinde de görmüştüm bu bildirilerden, "Müslümana" başlığını taşıyordu.

Murtaza Demir'i uyarmak, içeri girmesini istemek geçti içimden. Ancak göstericiler için bir uyarı niteliği kazanmasından korkarak seslenmedim. Bir de göstericiler lokantayla ilgilenmeden yürüdüler. Ben onların sekiz-on metre önündeydim.

Otele geldiğimde bütün arkadaşlar girişteydi. Ben odaya çıktım,

getirdiklerimi sehpanın üzerine bıraktım. Eşim uyandı. Dışarıdan gelen gürültülere kulak kabarttı.

- Ne oluyor, diye sordu.

- Şeriat istiyorlar, dedim.

Kalktı yatağından. Pencereden alana baktı.

O sırada yürüyüşçülerin Hükümet Konağı'na doğru gittikleri görülüyordu. Kültür Merkezi'ne gitmişler sonradan öğrendiğimize göre:

Caddede sloganlar atarak birkaç kez gidip geldiler. Her gidiş gelişlerinde kalabalığın sayısı artıyordu. Biz perdelerin arkasından izledik başlangıçta. Ancak dikkat çekmekten korkarak geri çekildik.

Melahat Yavaşlı, bizim valizlerimizi hazırladı. Karım kaçmaya hazır biçimde giyindi.

Eşyaları bırakıp, koridorlara çıktık. Sonra eşyaları da getirip beklemeye başladık. İlk taş yanılmıyorsa saat 14.00 sıralarında atıldı. Camlar büyük gürültülerle indi aşağı. Odalara düşen taşların insan beynine saplanan sesi, korkudan çok merak uyandırıyordu. Çıkıp baksak mı dışarıya diye.

Kimsede korku belirtisi yoktu başlangıçta. Ya da hepimiz korkuyorduk da sözcüklere dökemiyorduk. Genç arkadaşlar gülüp eğleniyorlardı. Bir ara Asaf Koçak, o devekuşu karikatürlerinin yaratıcısı genç arkadaş, ağız mızıkasıyla bir şeyler çalmayı denedi. Hava öylesine ağırdı ki sürdürmedi, sürdüremedi. Gülüp eğlenen gençlerin neşesi kısa sürdü.

Hepimiz saldırı olursa ne yaparız sorusunu sorduk da, yangın çıkarsa ne yaparız sorusuna yanıt aramadık.

Saldırıyı iki yönlü düşündüğümüz halde yangın çıkabileceğine, bizi yakmak isteyeceklerine olasılık vermedik.

Otelin girişinden gelecek saldırı için oteldeki işe yarar demir çubuk, küllük ayağı, odalarda unutulmuş çatal, sehp, sandalye ayakları birer savunma aracı olarak hazırlandı. Otelin girişindeki merdivenlerin önüne masalardan, sandalyelerden barikatlar yapıldı. Merdivenlerde gençler, şairler, yazarlar ellerinde sopalarla beklemeye başladılar. Bitmez tükenmez bir taş saldırısı sürüyordu. Cehennem gibiydi ortalık. Sık sık gelen telefonlara Kanber adında bir arkadaş bakıyor, dışarıyla

bağlantımızı kuruyordu. Kanber, Ankara'ya yaralı geldi.

KALDIRIM ÇALIŞMASI YA DA "CUMA GAZASI"

Biz güvenlik güçlerinin eninde sonunda olayın korkunçluğunu anlayıp etkin biçimde saldırganlara dur diyeceklerini umuyorduk.

Öyle ya, devlet varken bunlar daha ileri gidebilirler miydi?

Gittikçe artan gürültüler, çığlıklar, ısıklar arasında bizler merdivenlerde, koridorlarda dolaşüyor, birbirimize kimi zaman anlamsız şakalar yapıyor, kimi zaman geleceği söylenen takviye birliklerinin gelip gelmediğini soruyorduk.

Ayakta durmaktan belim ağrıdı.

Kimseye engel olmayacak biçimde bir duvar dibine uzandım.

Aklıma 12 Mart'ta iki günlük gözaltı saatlerim geldi.

Böyle durumlarda insanın gerçekten kaçtığı, kendi içine döndüğü olur. Bu bir savunmadır. Gerçeğe karşı kendi kabuğunu kalınlaştırmasıdır. Bir yandan belimin ağrısını geçirmeye çalışırken, çocukluk günlerimden bu günlere uzanan yaşamımı düşündüm. Buraya kadar mıydı her şey?

Yine de aklıma getirmek istemiyordum böyle bir sonu. Kalktım. Karım yanımdaydı. Sigara içiyordu. Merdivenlerde onun yanında oturdum. Ali Yüce, Battal Pehlivan, Behçet Aysan, Asım Bezirci katlar arasında dolaşp duruyorlardı. Metin Altıok daha çok merdivenin başındaki gençlerin yanımdaydı. Lütfiye Aydın'la eşi Cafer Can Aydın da her an gelecek saldırıya karşı koymak için hazırıldılar. Cafer'in sarışın yüzünden ince şakalar okunurdu her zaman. Şimdi yoktu.

Öteki saldırı yönü, arka pencereler olabilirdi. Saldırganlar otelin arkasındaki geçişi öğrenirlerse oradan da saldırabilirlerdi. Ne yapardık o zaman.

Aziz Nesin'in koruması polis sakallı, kumral bir adamdı. Hiç konuşmuyor, elinde kalaşnikofuyla merdivenlerde gençlerin arasında oturuyordu. Yangın başlayıncaya kadar oradaydı. Sonra yok oldu. Arkadaşların dediğine göre ön kapıdan koşarak çıkıp gitmiş. Ne yapsın başka? Dışardaki güvenlik güçleri hiçbir şey yapamazken, otelde elektrikler kesilip uğursuz karanlık başlamışken ne yapsındı?

Her an kesilmesini beklediğimiz taşlamalar durmak bilmiyordu.

Biz, her an polisin, güvenlik güçlerinin sis bombası atacağını düşünüyorduk. Su sıkarak göstericileri dağıtacağını düşünüyorduk. Dahası askeri takviyeler gelir gelmez bu iş biter diyorduk.

Asker gelmiyor, güvenlik güçleri göstericileri yeterince etkin biçimde engellemiyor, otelin karşısındaki binaya çıkıp oteli oradan taşıyanlara hiç bir şey yapılmıyordu.

İnsan kimi zaman yaşadıklarını, gördüklerini sonradan değerlendirdiğinde kimi ayrıntıların önem kazandığını anlıyor.

Cumartesi günü uçakla Ankara'ya dönerken daha önce bizi ziyarete gelen Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'ye, Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'e bakanlara, kuvvet komutanlarına, gazetecilerin önünde okuduğumuz kurtulanların ortak açıklamasının benzerini yazmaya çalışırken aklıma kaldırım taşları geldi.

Perşembe günü Sivas'a vardığımızda, otele giderken, PTT'nin önündeki kaldırım taşlarının sökülerek kıyıya yığıldığını görmüştük. Belediye kaldırımları yeniliyordu anlaşılır! PTT ile otel arasında bir sokak vardı. Dahası o sokağın iki sokağa açıldığını, küçük bir alanın PTT ile otel arasında bulunduğunu belirtmeliyim.

Sonradan düşündüm ki başka hiç bir yerde kaldırım çalışması yoktu kentin içinde. Belediye gerçekten iyi planlanmış olmalıydı gerçekleştirilmek istenen eylemi.

O kaldırım taşları o gün saldırganlarca sökülmedi. Belediye işçilerine söktürülüp kıyıya yığılarak cuma "gaza"sına hazırlandı.

Bizler merdivenlerde, koridorlarda beklerken, odalarımızın kapılarını da kilitlemiştik. Zaman zaman kapıları açıp içeriye yarıcı, yakıcı madde atılmasını diye de bakıyorduk.

OTELİ ALEVLER SARDI, BİZİ YAKIYORLAR

Bir köşe oda vardı. Oradan, kapıyı aralayarak, caddeyi görebiliyorduk. Bir bakışında, bir askeri birliğin koşar adım geldiğini gördüm. Tüfeklerini çapraz tutmuşlardı. Kurtuluş umudum arttı. Aşağı indiğimde Aziz Nesin'in yanına uğradım. O sırada metalik çarpma sesleri geliyordu. Aziz Ağabey:

- Bu gürültüler ne, diye sordu.

- Sanıyorum saldırganlara karşı polis direniyor.

Yeni takviye birliği geldi, dedim.

- Gerçekten geldi mi, dedi.

- Biraz önce gördüm ağabey, dedim.

- Ama bu sesler ne?

- Galiba polis kalkanlarına çarpan sopaların, taşların sesi...

Nereden çıkarıyordum bütün bunları?

Öyle olması gerekiyor diye düşünüyordum. Madem bir saldırı vardı, madem birileri vardı, madem birileri kan dökmeye, can almaya karar vermişti, öyleyse polis yurttaşın can güvenliğini sağlamak için müdahale ediyordu.

Biz şairler akıllanmayız.

Hep düşlerimiz gerçeğin önünde gider.

Meğer, benim polis kalkanı sandığım metal sesinin kaynağı otelin alüminyum kasalarının sesleriymiş. Ertesi gün otele eşyalarımızı almaya gittiğimizde, kırılan, yamulan, parçalanmış kasaları, çerçeveleri görünce güldüm. Acıyla, iğrenerek utanarak...

Aziz Ağabey, İnönü'yle konuştuğunu, Vali'yle görüştüğünü söyledi. Hepsî, "Bekleyin, takviye istendi, yerinizden ayrılmayın" diyorlardı.

Oysa saat 13.30'dan taşlı sopalı saldırının başladığı saat 14.00'e kadar otel boşaltılabilirdi. Dahası onların yürüyüşe geçtikleri an oteli boşaltmak mümkündü.

Bizler böyle bir saldırıyı düşümüzde görsek inanmazdık. Bu yüzden bir öngörümüz yoktu.

Ya güvenlik güçleri?

Ya Vali?

Ya hükümet yetkilileri? İçişleri Bakanı? Ya Başbakan Yardımcısı İnönü? Ya Başbakan neredeydiler?

Bir ayaklanma değil miydi bu?

Bu ülkede yaşayan herhangi bir yurttaşın düşüncelerini açıklama özgürlüğünü kullanması için savaşlar mı vermek gerekiyordu?

Aziz Ağabeyi odasında bırakıp çıktığımda Aydoğan'ın fenalaştığını gördüm.

- Ne oldu Aydoğan? Neyin var?

Bilmiyorum ağabey, galiba tansiyonum düştü. Kalbimde bir çarpıntı var. Ellerini tuttum.

- Korkma Aydoğan, buradayız merak etme.

- Elimi tut ağabey...

Ellerini tuttum. Melahat, alnını ovuşturuyordu eşinin. İclal konuşuyor, sakinleştirmeye, güven vermeye çalışıyordu.

Bir arkadaş, aramızda doktor yok mu diye sordu? Behçet geldi aklımıza. Aşağıya seslendik. Metin Altıok duydu.

- Metin, Behçet orda mı? Aydoğan fenalaştı, bir baksın.

Behçet geldi. Başına çömeldi Aydoğan'ın. Yumuşak sesiyle konuştu. Ellerini, bileklerini ovdu. Sonra ayrıldı. Behçet'i son görüşüm oldu bu. Sonuna değin güler yüzlü, sonuna değin metin durdu, biliyorum. Zaten bekleyenlerde müthiş bir sabırlılık vardı. Behçet de şiiri gibi sakin, ince, aydınlıktı. Ne yazık ki karanlık güçlerin canavarlıklarına kurban gitti.

Şimdi düşünüyorum da arka bahçeye bağlanmış kurbanlıklar gibiydik merdivenlerde beklerken hepimiz. Çaresizlik elimizi kolumuzu bağlıyordu.

Herkes daha çok kendi katındaydı. Ali Yüce'yi, Asım Bezirci'yi görüyordum ama Lütfi Kaleli, katından hiç inmiyor muydu?

Metin Altıok, Behçet Aysan saldırıyı ilk karşılayan olmaktan çok, gelişmeleri ucundan kıyısından izleyebilmek için merdiven başında gençlerin gerisinde duruyorlardı. Otel görevlilerinden ikisi -Kenan'dı biri, ötekinin adını bilmiyorum- bize yardımcı oluyorlardı. Ancak yangın çıkışının anahtarını sordum.

- Bilmiyoruz, dediler.

Gerçekten bilmiyorlar mıydı acaba? Neden bilmiyorlardı?

Sonunda bu çocukların da öldüğünü üzülererek öğrenecektik.

Gittikçe artan taş yağmuru dinmezken saatler hızla ilerliyor, odalardan gelecek cam sesleri büyük bir sessizlikle bekleniyordu.

Saat 19.30'u gösterirken elektrikler kesildi. Aşağıdan gaz kokuları gelmeye başladı. Barut kokusuna benzer bir kokuydu ilk burnuma çalan. Sonra yanık kokuları sardı ortalığı.

Zerrin Taşpınar:

Yakıyorlar bizi, dedi.

Bir ses, aşağıya yürüyün, ön kapıdan çıkalım, dedi.

Hepimiz ayaklanmış, merdivene saldırmıştık.

Biz daha önceden Aydoğan, eşi, ben, İclal birlikte yürümeye, birbirimizden ayrılmamaya karar vermiştik. Karanlık, merdivenlerde düzgün yürümeyi engelliyordu.

Aşağı inerken yüzümüze büyük bir sıcaklık çarptı.

Yukarı çıkın, dedi bir başka ses.

Bu kez kalabalık yukarıya yöneldi. Ancak ben başından beri birçok arkadaşın da gördüğü gibi arka odaların ışıklığa bakan pencerelerini daha güvenli buluyordum.

- Arka odalara yürüyün, kapıları kırın, diye bağırdım.

Kalabalık arka odalara yürüdü. Camlar kırıldı. Özellikle 109 numaralı oda küçük bir ışıklığa açılıyordu. İki bina arasında üçgenimsi biçimsiz ışıklığa.

İlk çıkan arkadaşlarımızı, karşı binanın arka pencerelerinde iki Büyük Birlik Partisi militanı karşıladı. Arkadaşlarımıza, ellerinde sopalarla saldırmaya hazır bekleyerek:

- Orosuplar, geldiğiniz yere dönün, yanın, geberin türünden sözlerle karşı durdular, içeri almak istemediler.

Karım çok öfkeleni. Ali Yüce'nin eşi Nimet Hanım:

Yavrum siz Müslüman değil misiniz, insan değil misiniz diye söylendi. O sırada pencerelerin birinde bizimle sonuna değin birlikte olan güvenlik görevlisi arkadaşımızı gördük. İçeriden yoğun bir duman geliyordu o anda. Polis arkadaşla birlikte kırkbeş yaşlarında bir bey, militanları çektiler pencereden. Sonradan partiden çıkardıklarını, yan binadan çıkardıklarını öğrendik. Bizi içeri buyur ettiler.

Karım bu kez inmek, oraya girmek istemedi. Yeni bir komployla mı karşı karşıyaydık acaba?

- Buyurun kardeş, güvenin bize, diyordu kırkbeşlik bey.

Sizin elinizde ölmektense dumanda boğulmayı yeğlerim, diye çıkıştı karım. Ben adamın yüzündeki içtenliği anlamaya çalışıyordum.

Ben güveniyorum, dedim, karımı ittim. Peşinden de ben indim üçgenimsi ışıklıktan balkonumsu boşluğa.

Başka çaremiz yoktu. Tarık'ın askerleri gibiydik o sırada.

Önümüz saldırmaya hazır iki militanın bulunduğu bir parti binası,

arkamız ateşti.

Aklımız, geride kalan arkadaşlardaydı. Kimileri militanların direnmesi sonucu geri dönüp merdivenlere yürümüş, üst katlara çıkmış olmaları sonradan edindiğimiz izlenime göre.

Elimiz yüzümüz is içindeydi. Büyük Birlik Partisi'ndekiler bizi kurtarıırken kendileri için de korkuyorlardı. Çünkü orası da saldırganlarca bilinirse kötü olurdu. Dışarı çıkınca yangından kurtulduğumuz anlaşılmasın diye elimizi yüzümüzü yıkamamızı istediler. Biz de can atıyorduk korku saatlerinden sonra suya kavuşmak için. Yine bir önlem olarak, kadınları sokaktan görünmeyecek biçimde arka taraftaki mutafağa aldılar. Çünkü partilerinde hiç kadın yoktu anlaşılan. Varsa da gece bulunmazdı.

Biz, on-onbeş dakika kadar olmamıştı ki oraya geçeli, dışardan peşpeşe silah sesleri geldi. Otomatik silahlarla bir yerlere ateş edildi. Çığlıklar, gürültüler sürüyordu.

Meğer, güvenlik güçlerinden yaralananlar olduğu için silahlar patlamış. Bu atılan silahlar bile, bizim kurtulmamız için değildi!..

Bir servis otobüsüyle Sivas Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldüğümüzde kurtarıldığımızı, kurtulduğumuza inanabildik.

Orada kaldığımız yirmi saat boyunca geride kalan arkadaşlarımızı merak ettik. Kimse bir şey bilmiyordu. Televizyondan çelişik haberler geliyor, yeterli bilgi ulaşmıyordu bize.

Sabaha değin belirsizlikler içinde koridorlarda gezindik. Bir odada sandalyeler üzerinde uyuduk. Bitişik odada biraz daha rahat olan kanepeler üzerinde, koltuk minderleri üzerinde kestirdik. Ancak hiç yorgunluk duymadık. Şaşılacak şey, yorgunluğumuz aklımıza bile gelmedi. Yangının içinden çıkınca orası bizim için büyük bir lüsktü.

Ali Balkız, Arif Sağ, Battal Pehlivan, Demet Işık, Zerrin Taşpınar, Ali Yüce, Ali Rıza Koçyiğit, Ali Doğan, Haydar Ünal, Ayben Kop, Murtaza Demir, Cem Cilasun, gencecik Murat, Erkan... Yirmi saatlik birlikteliğin, dostluğun, aynı acıyı, cehennem saatlerini paylaşmanın yakınlığıyla sarıldık birbirimize.

3 Temmuz 1993 Cumartesi günü saat 11.00 sıralarında bizi ziyarete gelen Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'ye, yanındaki bakanlara, Genelkurmay Başkanı'na ve kuvvet komutanlarına, kurtulan 31 kişi

adına bir bildiri okudum. Bunda özetle:

1- Otel taşlanırken, yakılırken 7 saat devleti beklediğimizi,

2- Televizyonlarda verilen demeçlerin yanıltıcı, olayları saptırıcı olduğunu, Başbakan'ın, İçişleri Bakanı'nın ölenlerle, yaralananlarla, bizlerle alay edercesine konuştuklarını,

3- Demokrasilerin kendilerini koruyacak yasaları ortadan kaldırmalarını, bu yüzden kendine yönelik tehditlere karşı gerekli önlemlerin alınmasını,

5- Şeriatı ve çağdışı düzen özlemcilerine karşı gerekli kararlılıkla yürünmezse sonumuzun iyi olmadığını açıklamaya çalıştım.

Heyacanlıyım. Yorgundum. Sinirliydim. Ancak doğru şeyler söylediğime inanıyorum. Gerçeklerin insanı sarsan yanını vurgulamak istedim.

Bunu ölen arkadaşlarımız için istedim.

Bizi saat 16.30'da havaalanına götürdüler. Kırklar yine yemyeşildi. Sivas uzaktan güzel görünüyordu. Biraz önce otelden eşyalarımızı almaya gittiğimizde, insanlığın bu denli barbar, bağınaz, inanç körlüğüyle sakatlarının sakatlanmış kişilerden nasıl kurtulacağını düşündüm.

Otel merdivenlerinin piriçleri ateşten eğrilmiş, trabzanlar yanmış, mermerler patlamış, basamaklara yığılmıştı. Odalar, isli duvarlarıyla ürküntü veriyordu. İşte şurada uzanmıştım sırtüstü. Yanmış. Şurada Asım Ağabeyle konuşmuştuk: İki de yanmışlar. Şurada Behçet'le Aydoğan'ı sakinleştirmeye çalışmıştık: Birisi boğuldu, birisi yaralı. Şurada... Şurada... Şurada da Aziz Nesin'in çantalarını bulduk!.. Çantalardan birinin içinde son yapıtın dosyası vardı: Onursal Doktor Olmanın Onuru...

Uçak gökte süzülürken, acının derinlere sızan kanına karşın bilincin kabuğu sarılmaya başlamıştı içinde. Bundan sonra ne yapmalıydı aydınlar, demokratlar, ülkenin esenliğini isteyenler, laikler, çağdaş yaşamı özleyenler ne yapmalıydı?

Ovalar, yamaçlar, dağlar dalgalanıyordu aşağılarda: Her birinde bir dostun yüzü...

Öykücü Lütfiye Aydın'ın eşi Avukat Cafer Can Aydın, yaşadıklarını şöyle anlatıyor:

SİVAS'I GERÇEKTEN YAŞADIK MI?

Sivas ellerinde saz nasıl çalınır, onu görmeye gitmiştik. Pir Sultan'ın yaşadığı topraklarda bir nefes de biz soluklanalım, o havayı biz de koklayalım diye, bir heyecanla gittik Sivas'a... Cengiz Gündoğdu "Bayrama gittik, şenliğe gittik, çoluk çocuk" diyor yazısında. Hastanede aynı odayı bir geceliğine paylaştığımız Aydoğan Yavaşlı "İlk göz ağrımdı Sivas" diyordu. Ozanlar kenti Sivas. İlk kez öğretmenliğe orada başlamış, davet gelince de sevinçle karşılaşmış... 18 yıl sonra ilk kez görecekmış, heyecanlıymış... Yitirdiği sevgilisine yeniden kavuşacakmış sanki... Almış karısını da yanına, sevincini paylaştıracak. Aşağı yukarı gidiş nedenlerimiz aynı; sevinç... Sevinci paylaşacaktık.

İlk gün, esen olumsuz rüzgarlara karşın işler pek de kötü gitmiyordu. Kitap, tiyatro, slayt gösterileri, semah oyunları, gür sesli Pir Sultan yorumcuları... Her şey iyiydi... Ta ki, koşullandırılmış yobaz sürüsü iyi, güzel ve aydınlık ne varsa onlara saldırana kadar...

Saldırının ana üssü Merkez Camii'nden (isimde yanılmış olabilirim) kapkara sakallı ve en az onlar kadar siyah vicdanlarıyla bu insanlık ve hayvanlık dışı yaratıklar yürüyüşe geçtiklerinde ben ve karım (Lütfiye Aydın) Cumhuriyet Lokantası'ndan henüz çıkmıştık...

Vali istifa!

- Sivas Aziz'e mezar olacak!

Yaşasın şeriat, kahrolsun laiklik!

Böyle bağırıyorlardı. Gırtlakları yırtılıyordu... Alacakaranlıktaki ülkemizi aydınlatacak ne varsa, işte onlara saldırıyorlardı... Çok da kalabalık sayılmazlardı ama, yok edici bir güç oldukları kesindi... Önümüzden geçip giderlerken karıma "Bunlar şimdi otele yönelebilirler, biz biraz dolaşalım, ortalık yatışınca döneriz" dedim. Öyle yaptık. Karşı kaldırıma geçip, dikkatleri üzerimize çekmekten sakınarak birkaç dükkan dolaştık. Karım, "Sivas işi büyük bir yazma

bulabilirsem, masa örtüsü yaparız” diyordu. Bakındık. İstedığı gibi bir şey bulamadık. Herhalde 15-20 dakika böyle geçti, ana caddeye çıktık yeniden. Güruh uzaklaşmış, Valilik önünde slogan atıyordu. Eh, Vali buna da göz yumacak değil ya, dün ne de güzel konuşmuştu... Demokrat adama benziyordu. İşte bunlara böyle bir vali ders verebilirdi. Neredeyse toplum polisi gelir, yasalarda yazılı olduğu gibi önce dağılmalarını ihtar eder, sonra da zor kullanarak bunları dağıtırdı. Köpeksiz köyde sopasız gezmek ha... Görürlerdi günlerini... Böyle düşünüyorduk.

Otele döndük. Lobide tanıdık yüzler. Arif Sağ da gelmişti. Dün sabah yetişemedi konser yerine bugün saat 14.00’te konser verecekti. Kendisinden emindi, kendisinden ve sesinden...

Saatın 14.00 olmasına daha epey vakit var. Zamanı nasıl geçştireceğiz? Yanıma satranç takımını almıştım. İyi bir rakip bulursam oynarım diye. Bir gün önce o iyi rakibi bulmak için epey uğraşmıştım. Yazar-çizerler kitap imzalarken ben de medresenin serin bir yerinde satranç oynayabilirdim. Ama Gündoğdu ve O’nun İnsancıl ekibi dahil yaptığım araştırma sonuçsuz kalmış, bulabildiğim iki rakip ise hemen hiç zorlamamıştı beni. Asım Bezirci’nin bir satranç tutkunu olduğunu söylemişti karım, tanıştırdı bizi. İlk fırsatta oynamaya söz kestik. Lobide karşılaşıncı “Haydi, vakit varken bir el oynayalım” deyince sevinerek odamıza çıktım ve satranç takımını getirdim. Eş dost yer açtı, bir sehpayı boşalttık. Beyaz taşları Asım beye verdim. Saygıdan, ilk hamleyi o yapsın diye. Öylece başladık. Ama, yobaz sürüsü daha da kalabalıklaşıp otelin bulunduğu tarafa gelince ve dışarıdaki kelle avcılarının istekleri yakından işitilmeye başlayınca sanırım Lütfi Kaleli’nin önerisiyle Asım bey izin isteyip kalktı. Saldırımı bildiren bir yazı hazırlayıp, ilgili yerlere faks geçeceklerdi. Öylece yarım kaldı oyunumuz. Sonsuza kadar da yarım kalacak, hiç bitmeyecek bir oyun...

Seslerin daha da artması üzerine odalarımıza çıkmamız istendi. Öyle yaptık. Zerrin Taşpınar, ismini hatırlayamadığım bir arkadaş, Lütfiye Aydın ve ben odamızda sohbet başladık. Hatta küçük bir tartışmaydı bu. Sohbetten öte birşeydi. Böylece dışarıdaki isterik nağraları da duymuyorduk. Tartışma Alevilik ve vicdan özgürlüğü

çerçevesinde idi. Ama dışarıdaki sesler eyleme dönüşüp otelin camlarını taşlanmaya başlanınca koridorlara çıktık ve böylece kendimizi kırılan cam parçalarından ve taşlardan korumaya çalıştık. Koridorlara açılan kapıları da kapadık ve ölümcül bir bekleme böylece başlamış oldu...

İnsanlar koridorlara oturmuş, konuşuyorlardı. Konular yalnızca dışarıdaki saldırıyla ilgili değildi, aşırı korku ve panik yaşayana da rastlamadım. Nesimi Çimen “Biz böyle şeylere 1965’lerden beri alıştık” diyordu. “Ta İşçi Partisi döneminden beri...” Bir arkadaşın miğde ağrısı tutmuştu. Çantamızda “kepekli ekmek” vardı, onu getirdim. Bir parça kopardı, teşekkür ederek. Al, dedim, daha al... “Yok” dedi. “Bakarsın burada kalışımız uzun sürer, acıkan arkadaşlar olur, siz de acıkabilirsiniz” dedi. Özveriliydi. Üstelemedim. Hastaneden çıkıp eve geldiğimizde tanınmaz haldeki çantamızda ekmek kırığına rastlayamadım, biri gerçekten acıkmış olmalıydı... Hasılı ölümlerle biticek bir sonucu beklemediği belliydi. Safça, hatta aptalca bir yargıyla “nasılsa dağıtılacaklar” diye bekliyorduk. Hatta öylesine inanıyorduk ki, Arif Sağ lobide konserin gecikmesinden yakınıyor, bir an önce olayların yatıştırılması için hattın öbür ucunda bilmediğim bir kişiye serzenişte bulunuyordu. Ya da ona yakın bir şeydi, tam hatırlamak zor... Bu safça yargımızı da Tokat’tan, Kayseri’den yardım geliyormuş şeklinde çıkarılan asılsız söylentiler ve yanımızdaki polis memurunun merkezle yaptığı telsiz görüşmeleri pekiştiriyor, sabrımızı tazeliyordu. Oysa gerçekte yardıma mardıma gerek yoktu. İtfaiyeden alınacak iki arazöz bu çapulcu alayını dağıtabilirdi.

Kimsenin de burnu kanamazdı. Haydi Refah Partili Belediye Başkanı arazözleri vermeyi reddetti diyelim -ki valinin emrini çiğneyemez- oradaki polis ne güne duruyordu. Ya jandarma, ya asker... Onlar henüz kullanılmamıştı ki, takviyeye gerek duyulsun. Bir manga asker ve üç beş polis, hepsi bu... Dur, yapma, etme türünden göstermelik birkaç söz ve aradan sıyrılıp camları kıran, lobiye saldıran azgınlar...

Taş yağmurunun seyredildiği ender zaman aralıklarında koridorlara açılan kapıları açıp, birşeyler yakalamağa çalışıyorduk. Bir ara artık

herkesçe bilinen Belediye Başkanı'nın konuşmasına tanık olduk. "Sizlere söz veriyorum", diyordu. "Etkinlikler yasaklanacak, bir daha da yapılmayacak. İşte heykeli de getirtiyorum. 12 Eylül sonrasını biliyorsunuz, içlerinizde yargılanan, işkence gören oldu, burada da öyle olabilir, dağılın" filan yollu sözler ediyordu. Sesi sevecendi. Korkusu yapanın yanında kalmayacağındandı... Bize aldıracağı yoktu. Ya da biz öyle anlamıştık... Bu arada Kültür Sarayı önündeki Özanlar Anıtı yerinden sökülmiş, belediyeye ait bir arabayla meydana getiriliyormuş. Bir ara Zerrin Taşpınar "Yahu sokaktan çocuk sesleri geliyor, bu da nesi" diyor... Meğer Kur'an kursu öğrencileri, takviye kuvvet olarak meydana getirilmiş, ola ki katliamdan kurtulanlara karşı kullanılsın diye...

Otel dört kat... Aynı yerde durmuyor insanlar, dolaşıyorlar. Birinci kat merdiven başında hazırlık yapılmış, bir masa yıkılarak merdivenin önüne konulmuş. İsmi büyük, barikat... Oysa zavallı bir masa. Gençler uzun ayaklı pirinç küllüklerin ayaklarını söküp silahlanmışlar. Beklenen şey, içeriye saldırılacak ve göğüs göğüse çarpışılacak... Asıl tehlike bu, yangın belki ikinci üçüncü olasılık... Saldırganlar o kadar kalabalık ki bir yüklenseler parçalarlar. Ama göğüs göğüse ya razı değiller ya da planlarını önceden yapmışlar, niye tatlı canlarını üzsünler... Benzin ve kibrit... İşte hepsi bu...

Bir delikanlı oraya sokulanlara "Siz gidin, yukarılara çıkın, biz koruruz sizleri" diyor. Elinde o pirinç küllük ayağı... Kimbilir kaç kitapta okuduğum direniş sahnelerini hatırlıyorum, gözlerim yaşıyor. Gelip, Lütfiye'ye anlatıyorum, gençleri görmelisin diyorum, nasıl da dirençliler... Seviniyor o da, göneniyor. Gençlerin bir bölümü de 4. katta, çoğu kız... En kabadayısı 20 yaşında var, yok... Yerlere oturmuşlar, söyleşiyorlar. Saatler uzamış. Dışarıda taş yağmuru var... İçeride umutlar tükeniyor. Bir yanık kokusu geliyor, odaların kapılarını aralayıp bakıyoruz, hayır yanar çaput filan atmamışlar. Dışarıda arabalar yakılmış, bu arada Arif Sağ'ınki de... Biri "ağbi" diyor, "sigortası var mıydı arabanın?"... Sonra karşılıklı gülüşüyorlar, sorunun saçmalığını anlayıp... Bir grup saldırgan karşıdaki binaların bacalarına tırmanmış, oralardan kopardığı parçaları fırlatıyor ötele, kırık camlardan içeri... İçeride hazırlıklar tamamlanıyor; çöp kovaları

boşaltılıp içleri suyla dolduruluyor, yangın söndürme aygıtları bir araya toplanıyor... Bunları kim kullanacak, merak ediyorum... Kimse de denemiyor, nasıl kullanılacağını... Demek ki yangın en uzak olasılık.

Saat 19.30. İkinci katta bir oda -bir kısım insanların BBP'ne geçip canlarını kurtardıkları oda, ya da bir üstündeki olabilir burası- Zerrin Hanım ve Lütfiye 19.30 haber bülteninin sonunu yakalıyorlar İnter Star'da... İki üç sözcükle Sivas'ta bir otelin taşlandığı geçirtiliyor. Öfke duyuyor izleyenler. Belli ki herkesin kulakları tıkalı, TV için haber değeri bile taşımıyoruz.

Bir zaman sonra elektrikler kesiliyor. Zaten loş olan koridorlar kararıyor. Dışarıdan karanlığı yaran alkış ve ısıklı sesleri geliyor... Otel ateşe verilmiş... YANGIN... Kesif bir duman sarıyor ortalığı ve alev... Koşuşturmalar, telaşlı hareketler... İkinci katta arka odalardan birinin önündeyiz. Bir çıkış yolu var gibi... Kadınlar önden, diyor birileri... Kadınlar geçiyor... Ama sıra gelebilir mi geridekilere... Sıra gelene kadar ateş arkadan yakalayacak ya da duman boğacak... BİRİNCİ KATA! diye bir ses geliyor aşağılardan... Mantıklı geliyor bana. Öyle ya duman yukarı yükselir, alev de öyle... Belki orada bir delik bulabiliriz. Koşuşuyoruz... Birinci kat biz gelene kadar ateşe kesmiş, merdivenlerden inmek olanaksız... Merdivenin hemen bitiminde cam bölmeli bir yer var, yukarıdan ışık sızıyor.... Bir odacak. Daha önce görmüştüm, hiçbir işe yaramazdı. Ama geriye dönüş yok, Lütfiye, ben, Aydoğan ve karısı oraya doluşuyoruz. Başkaları var mıydı şimdi anımsayamıyorum. Tam bir kapan burası, hiçbir hava deliği yok. Tam tepede camlar var. Işık oradan sızıyor. Duman yoğun... Bağırıyor bizimkiler. “İmdat, kurtarın bizi” diyorlar. Kesin, diyorum, sizi yakanlar sizi kurtarır mı? Kimden yardım istiyorsunuz?... Lütfiye, “hakını helal et”, diyor, saçını okşuyorum ovalar gibi. Camlar pathyor sıcaktan, TV alıcıları pathyor. Silah sesleri de karışıyor arada... Bilincim ayakta... “Başını koru” diyorum Lütfiye'ye; “camlardan başını koru” Ölümüne ramak kalmış... 48 yaşındayım... Çok değil... Ne bir pişmanlık ne bir korku... Yalnızca 48 ve oldukça az. Son düşündüğüm bu sanıyorum. Sonrası... Sonrası bir düş. Sivas öncesi gördüğüm uzun düşler vardı... Hiçbir romanda rastlamadığım,

hiçbir filmde izlemediğim mekanlarda geçen düşler... Uzun mu uzun... Uyandığımda unutmamamı tamamını, yazabilsem, yakalayabilsem her anını, güzel bir öykü çıkacak... Ya da radyoda yayınlanacak bir arkası yarın... Latif, diyorum karıma, şunları bir yazsam var ya, seni sollayabilirim... Yine öyle bir rüyaya benziyor yaşadıklarım... Bir uyuşukluk kaplamış her yanıma... Sarhoş gibiyim. O tatlı rehavet içinde, işte diyorum, uyanacak ve bunların da bir düş olduğunu göreceksin. Haydi Ankara'dan Sivas'a geldik, şunca olayı da yaşadık, hadi bunlar gerçek diyelim, ya insanın insanı yakmasına ne diyelim?... Oğlum Cafer, hepsine ~~manlı~~ ama şu yakma olayı saçma... Burada zırvalıyorsun... İnsan insanı yakmaz, uyan da bak; gözlerini Ankara'da açacak ve balkonda bir sabah kahvesi içeceksin... Bu bir kabus, artık uyanmalısın... İstersen uyanabilirsin... Hadi, uyan!.. Uyanıyorum, göz gözü görmüyor. Ayaklarım dolaşarak, sendeleyerek, belki de yerdeki vücutlara basarak kalkıyorum. Alev var mı yok mu, bilmiyorum... İstedğim bir şey var. Temiz havaya çıkmak... Bölmeden çıkıyorum. Gücümün bitiş noktasındayım... İşte merdivenler, doğru bizi yakanların içine... Ama ne olursa olsun, bir kez bile solusam o oksijeni bana yetecek gibi... Ama dur, kalleşlik bu... Karın ve arkadaşların buradayken çıkıyorsun ha? Tüh yazık sana... Kalleşlik bu, kalleşlik... Hatırlasana filimleri... Nasıl vurur sevdiğini sırtına adam, nasıl çıkarlar birlikte kol kola, sallanarak... Bu duruma rağmen kim yapabilir bunu kim?... O filmler yalan... Yalan!.. Sen kimseye sırtını dönmedin, yolda bırakmadın. Şimdi tek yapacağın dışarı çıkmak...

İşte dışardayım. Bakıyorum. Siyaha kesmişim. Acıyan yerim pek yok gibi. Gömleğimin cebinde kimliğim duruyor, tükenmez kalemim de orada takılı... Anahtarlarım arka cebimde... Hiçbir bok yok bende... Yuh olsun!..

Polislerin dışında kimse kalmamış dışarıda. Üç-dört polis iri iri açılmış gözleriyle bu cehennemden kaçan adama bakıyorlar. Şaşkınlık... “İçerde kimse var mı?” diyor birisi... “var” diyorum “karım ve birkaç kişi daha” “Polis de var mı?” diyorlar, “var” diyorum, “var polis de... İçeride...” Kararsızlar girmeye cesaretleri yok... Durun size yol göstereyim, diyorum. Öne doğru bir hareket yapıyorum. Dur diyorlar, sen dur... Biri çekip karşı kaldırıma götürüyor, oraya

çöküyorum... Gözlerim otelin kapısında... Önüme kocaman şöyle iki buçuk kiloluk bir plastik kabın içinde yoğurt getiriyorlar... Bir ağız alıyorum. Simsiyah kesiliyor yoğurt, devam etmiyorum... Zaten karbonmonoksit zehirlenmelerine bir yararı olmaz...

İşte birisini getiriyorlar, bu bir erkek... Biri daha ve belki de üçüncüsü Lutfiye... Polisin kucağında, hayat izi yok gibi... “Bu ölmüş” diyor taşıyan adam, “bu ölmüş”, “hayır” diyorum, “ölmez o” Ölmeyecek... Ve bağıyorum “Latif ÖLME, diren, ben yanıdayım”, Latif DİREN...

Gazeteci-yazar Mustafa Ekmekçi, yangından sonra Zerrin Taşpınar'ı konuşturuyor:

KALABALIĞIN SESLERİ ENSEMDEYDİ

Zerrin Taşpınar'la Cahit Külebi'lerde tanışmışız; Külebi'nin oğlu Ahmet'in ölümü dolayısıyla, ikimiz de başsağlığına gelmişiz. Bir kez gördüklerimi kolay anımsayamam. Zerrin Taşpınar, Sivas'ta gerici dazlakların yaktıkları Madımak Oteli'nde, ölümden kılıpayı kurtulanlardandı. Zerrin Taşpınar ozandı, "Bir Ardıç Kuşuyum Ben" kitabı yayımlandı. Daha iki kitaplık şiirleri basılmayı bekliyor. Zerrin Taşpınar, 1947 yılında Ankara'da doğmuş. Pelin adında bir kızı, Çağrı, Çağlar adlarında ikiz oğulları varmış. 26 yıllık evlilikten sonra eşinden geçen yıl ayrılmış...

Zerrin Hanım, gericilerin düzenledikleri o kanlı cumayı anlatır mısınız?

Ben Karayolları'nda kalıyordum, Külebi ve Sami Karaören'le birlikte. Üçümüz çıktık, Büruciye Medresesi'nde imza vardı, fakat oraya gitmedik, Sivas Kongresi'nin yapıldığı binaya gittik, orayı gezdik. Orada epeyce bir oyalandık, çünkü Külebi'nin okuduğu okulmuş orası. Oradan Buruciye Medresesi'ne gittik, orada genellikle imza Aziz Nesin'e, birkaç Külebi'ye ve Asım Bezirci'yeydi. Biz şair arkadaşlar masada oturuyorduk; Asım Bezirci yanıma yaklaşıyordu; havada böyle bir sinek kapar gibi yapıp önümüze atıyordu, takılıyordu bize:

Ben girişi tuttum, onun için kitap satıyorum. Onun için siz de burda sinek avlayın, iyi avlamalar! diyordu; gülüşüyorduk.

Biz çıkarken Medrese'den, ben, Karaören ve Külebi, birinin Aziz Nesin'e hakaret edip, kapıya doğru yöneldiğini gördüm. Olayı net bilmiyorum, fakat, Aziz Nesin'e söylenerek çıkan bir genç adam vardı. El kol hareketleri yapıyordu. Adam, yanımdan bize sürtünerek geçti, söylenerek, bağırarak. "Allah seni cezalandırsın!" falan gibi laflar,

tam net anlamıyorum; tehditkar sözlerle. Çıkıp gitti, kalabalığa karıştı. Oradan biz öğle yemeğine Cumhuriyet Lokantası'na gittik. Bir gün önce de Asım Bezirci, beni görüp masama gelmişti. Yine görünce hemen geldi; önce karşı karşıya oturmuştuk, bu kez yanyana oturduk; kitaplardan konuştuk, şakalaştık. Bize fişler veriliyordu, yediğinizde veriyorsunuz. Yani dernek herhalde o fişlere göre ödeme yapacak. Bir gün önce, Asım Bezirci'nin fişlerini bendekilerden vermiştim. Yine böyle bir şaka oldu:

Hayır, Zerrin ödeyecek! dedi. Müthiş bir dostluk, çok sıcak, çok çabuk gelişen bir dostluk oldu aramızda.

Biz daha otururken lokantada, camiden çıkanlar bağırarak, koşarak, sloganlar atarak “Şeytan Aziz”, “Vali istifa” diyerek lokantanın önünden geçtiler. Duyduklarım arasında daha “şeriat”, sözleri yoktu. 150 kişi kadar vardı. Lokantanın garsonları bize şöyle dediler:

Bunlar böyle cumadan sonra dolaşırlar, bağırırlar, aldırmayın, pek de gözükmeyin!

Amma camekanlardan baktık, kimimiz kapı önlerine çıktık, bunlar gittiler. Biz “Biraz ötede polis tarafından dağıtıldı” diye düşündük. İki arabaya bindik, Kültür Merkezi'ne gidiyoruz. Panel ve Arif Sağ'ın dinletisi var; oraya gideceğiz, tam valiliğin önündeki alanı döndük, ufaktan kalabalığın daha büyüdüğünü, uğultularından, seslerinden anladık. Polis bizi çevirdi, “Otele gidin” dedi. Kültür Merkezi'ne gidemeden otele geri döndük.

Kim kim varsınız arabalarda?

- İki arabadaydık, bir arabada Ali Balkız, Asım Bezirci, bir iki kişi daha vardı, onları pek iyi bilemiyorum; Külebi, ben, Sami Karaören, hepimiz otele döndük. Otele girdik, otelin önünde sivil polisler var; karşıda da bir iki kişi bakıyor otele doğru; belki daha fazla, bilemeyeceğim. Telsizi dinledik; işte, “Yardıma gelin, olaylar çıktı, Kültür Merkezi'nde ne oluyor?” gibi. Bizim kaygımız, Kültür Merkezi'nde ne olup bittiği. Girdiler mi, saldırdılar mı? Bunun haberlerini almaya çalışıyoruz. Kendimizden kaygımız yok. Otelde, bir süre bekledik, Külebi'yle, Karaören “Çıkalım” dediler. Beni de aldılar, hep birlikte çıktık, galiba Zeki Büyüktanır da vardı yanımızda. Alana geldiğimizde kalabalığın valiliğe doğru yürüdüğünü gördüm. İzin

istedim:

Siz güvenliktesiniz, Karayolları'na gidin ben arkadaşlarımın yanına dönmek istiyorum. Çünkü bunlar otele hücum edecekler, ya da otelin önünde birşeyler yapacaklar!

Mantığım şuydu: Birincisi kalabalık olursak daha iyi savunuruz; ikincisi, duygusal olarak arkadaşlarımla olmak istedim. Duygusallığın açıklaması yok! Bir de, yine kalabalık olmamız hem caydırıcı olur, hem de yardım açısından... Sonra, Aziz Bey otelde; hani ne kadar çok insan olursak, o kadar çok savunma, korunma olacak.

Saat kaç o zaman?

Öğle oldu, saat 13.00-14.00 olabilir. Emin değilim. Ben geri döndüm, ama koşar adım döndüm. Kalabalık o kadar, ensemde sesleri, öyle döndüm. Çok sakın görünmeye çalıştım, arkadaşlarıma birşey söylemedim.

- Durum kötü mü, dediler.

Valla, çok kalabalıklaşmış bunlar! dedim.

Otelin lobisine geldiğim zaman telefonlar ediliyordu. Arif Sağ'ın gürültülü sesini duydum....

Arif Sağ, gürültülü sesiyle, birileriyle telefonda konuşuyor.

Lütfiye Aydın, ben, Asaf Koçak heyecanlı değiliz. Asaf Koçak, karikatürist; lobide oturmuş, insanların portrelerini yapıyordu yanımda. Lütfiye Aydın'ın eşi Cafer Can Aydın, Asım Bezirci'yle oturup satranç oynamaya başladılar. Telefonlar, polisle konuşmalar süreci içinde ben asma kata çıktım; Metin, Metin Altıok olduğunu şimdi çok iyi anımsıyorum, birkaç kişi daha vardı, onlara fıkra anlattım.

Kim?

Ben, bir gece önce Muhlis Akarsu'dan duyduğum bir fıkrayı anlattım. İlk gittiğimiz gece bize anlatmıştı Muhlis Akarsu; Cahit Külebi, ben, Sami Bey yine içiyorduk. O da masamıza oturdu. "Ben Kangallıyım" dedi. "Bir Kangal fıkrası anlatayım mı?"

- Anlatın!

- Fıkra şöyle: Kangal'da ünlü bir adam varmış, hazır cevaplılığıyla ün yapmış. Ne söylenece altta kalmıyor, yanıtını yapıyor. Onun adına "Mirza" dedi Muhlis Akarsu, emin değilim, Kangal'a bir kaymakamla mal müdürü atanmış. Bunlar, Mirza'nın ününü duyuyor-

lar, “Bir karşılaştık ya da bir uygun ortam olsa da atışsak sözle!” diye düşünüyorlar. Bir gün kaymakamla mal müdürü çarşıda dolaşırlarken, bir bakıyorlar Mirza, kucağında bir şipayla gidiyor. Hemen laf atıyorlar ona:

- Ooo, güle güle büyü!

- Sağolun! diyor Mirza. Çocuğumu okula yazdırmaya gidiyorum, ben görevimi yapayım da. Okursa kaymakam olur, okumazsa mal müdürü olur! Bunu anlattım, Metin Altıok hemen içindeki ince espriyi yakaladı:

Yav, size anlatmış bu fıkrayı, haberiniz olsun, üç okumuş, falan gibi yakıştırdı. Gülüşük.

Herkes çok sakın. Daha sonra lobiden bize, odalarımıza çekilmemiz söylendi. Tabii, benim odam olmadığı için Lütfiye ile Cafer’in odasına gittim. Kalabalığın korkunç bir biçimde her saniye arttığını biliyorum, gözlüyorum tülün arkasından. Lütfiye’ye (Aydın) dedim ki:

- Alfred Hitchcock’un “kuşlar” filmini anımsadın mı?

- Evet dedi.

Anımsıyor musunuz o filmde kuşlar, bir baş çevirmesiyle artıyordu sürekli. Kalabalığın arttığını görüyorum hala o duygu var bende, o filmi anımsıyorum.

Dışardaki insanların arttığını?

Evet başınızı çeviriyorsunuz, sanki elli kişi daha artmış! Böyle. Kendi aramızda konuşuyoruz, söyleşiyoruz. Tekrar perdenin arkasından bakıyoruz; tabii ara sloganlar, bağırtılar... Kıyamet kopuyor dışarda. Derken taş atmaya başladılar. Tabii daha ilk taşlar gelirken, hazırlanırken biz lobilere çıktık. Seslendiler; “Lobilere çıkın, cam gelmesin!” Zaten o kadar belliydi ki, sürekli bize ipuçları veriyorlardı gözleyenler. “Kaçın pencerelere yanaşmayın. Kapıları kapatıp lobiye girin!” Ondan sonra, o uzun lobide bekleme süreci başladı. Bu süre içinde ara ara odaları kontrol ediyorduk. Yani taş, camla birlikte bir şey atılır, yanar falan diye. Ondan sonraki saatler hep lobide, onların o çığlıkları, haykırmaları, bağırtıları, taş sesleri ile geçti. Ben kendimi hep sakın olarak düşünüyorum. Yalnız Belediye Başkanı’nın (Temel Karamollaoğlu) konuşmasını, Lütfiye’nin “Çekil, taş gelecek, yaralanacaksın” diye bağırmasına karşın pencereye odanın ortasına

dek geldim, camlar kırıkta zaten, Başkanın konuşmalarını dinledim.

Ne diyordu?

Valla, “Biz Sivaslılar olarak, -güya yatıştırmaya gelmiş- bir dereceye kadar görevimizi yaptık. İşte şimdi dağılın” Ama, bu “dağılın”ın arkasından şunu söyledi, -hep bunları ifademde de belli ettim - “1980’i unutmayın! Orda iki arkadaşımız tutuklandı ve 10-15 sene yattı, hiç kimse sahip çıkmadı!” Bu söyleyişte, bana böyle bir duygu geliyor düşündükçe, “Ferdi hareketler yapmayın. Bu tip olaylarda birkaç kişi tutuklanıyor, onlar da ceremeyi çekiyor” gibi. Kesinlikle onlara, “Bu ayıptır, gūnahtır; bunlar konuklarımızdır” filan değil. “Biz görevimizi yaptık, bir dereceye kadar”, bunun altını ısrarla çiziyorum. “Tam yaptık” demiyor, “Bir dereceye kadar” diyor. “Size söz veriyorum” dedi, “Bunlar bu geceye kadar, buradan, Sivas’tan uzaklaştırılmış olacak, gönderilmiş olacak; ikincisi, heykel yıkılacak; üçüncüsü bu Pir Sultan Şenlikleri tamamen iptal edilecek!” Daha çok konuştu. Konuşması alkışlarla kesildi. Arada bir “Dağılın” diyor. Hani ona, “Bunu dağıt” demişler ya, o şekilde bir “Dağılın!”

Şöyle küçük anılarım var: Asım Bezirci’nin elinde bir askı vardı, bir ara; elbise askısı almış bir dolaptan.

- Bu nedir? dedim.

Bununla kendimi savunamam ama, dedi, iki kişinin hiç değilse karnına öyle dūrterim! Hep yüzü gülüyordu. Akşam sekize beş vardı son, yanına oturduğumda merdivende.

- Gel şöyle otur yanıma, dedi. Oturdum. “Peki, bu taş ve cam kırığı sesleri şiirine nasıl yansıyacak?” dedi. “Bilemem!” dedim. Saati sordu, artık çok kararmıştı merdivenler. Fakat, son bir saat sigara içme yasağı konmuştu bir yangın tehlikesine karşı. Çakmağı çakıp bakmadım, ama şöyle, en üst kattaydık o sırada, yukarıya doğru tutup saatimi gördüm ve eminim sekize beş vardı. Yangın demek ki, çıkmamış! Ama, arabalar yanıyordu dışarıda biliyorum...

İçeri atılmamış demek daha...

Ya da alt katlarda bir şey, bilemeyeceğim onu. Arabaların yandığı sıra, tabii müthiş bir koku, benzin kokusu; acaba arabalardan mı geliyor, içeriye bir şey atıldı mı diye tereddütlerimiz vardı. Bakınıyorduk ama, hep kontrol ediyorduk. Daha sonra, o simsiyah

an; hani birdenbire hava kararır ya, karanlık oldu her yer. Ha, pardon 19.30'da, Lûtfiye Aydın ile girdik bir odaya bir televizyon bulduk. Taş atılmayan arkalarda hava boşluğuna bakan karanlık bir odada. O televizyonu karıştırırken, Hidayet Karakuş da bizim yanımıza geldi, daha sonra Lûtfiye'nin eşi (Cafer Can) geldi. Ancak, İnterstar'ı bulabildik, başka yeri bulamadık, televizyonda heberleri bekledik. 19.30'da bir tek cümleyle, işte "Sivas'ta Madımak Oteli taşlanmış..." gibi bir tümce söylenince, o içimdeki ve Lûtfiye'nin yüzündeki umutsuzluğu unutamayacağım. Yani bizden söz edilmedi, olay olmuş bitmiş gibi gösteriliyor; oysa burada gittikçe büyüyor kalabalık, gittikçe sesler, sloganlar ağırlaşıyor, histerik bir hale geliyorlar; seslerinden anlıyorsunuz bunu. Taşlar... İri bir taş atıldığı zaman, büyük bir cam kırıldığı zaman, bütün kalabalıktan müthiş bir alkış yükseliyor. Hatta alkışlardan... Büyük bir alkış olunca, "Acaba gene ne yaptılar?" dedik.

Bir ara lobiye girmişler, bir sütunu kırmaya çalışmışlar, örneğin müthiş bir toz duman yükseldi yukarıya doğru.

Lobiye onlar girmişler!

- Girmişler evet. Oradaki sütunu kırmaya çalışmışlar, çok fena bir toz yükseldi, kaçıştık alt kattan tekrar üst katlara; ama, bu süreç içinde, diyorum ya, alt kata iniyoruz, üst kata çıkıyoruz, birbirimizle konuşuyoruz, kah onunla, kah ötekiyle... Örneğin bir ara Lûtfi Kaleli'yle biz...

Lûtfi Kaleli:

- Buradaki insanların listesini yapmak istiyorum, çünkü burada tarih yapılıyor! dedi. Ben karanlıkta oturdum; izin istedim:

Verin elyazımla ben yazayım! dedim. Tanıdığım herkesin adını yazmaya başladım. Yani otele...

Hep şöyle düşündük, aşağıdan saldırı gelecek, arkadaşlarımız püskürtemeyecekler, çünkü tek tük kaçanları püskürtüyorlarmış. Püskürtemeyecekler: bunlar taş ve sopalarla, bizi döve döve, vura vura öldürecekler! Ama, dediğim akşam 7'den sonraki umutsuzluk saatleri. Ondan önce "Tokat'tan asker geliyor! Kayseri'den tümen geliyor!" Hep bu tipti konuşmalar. Ve bize de hep böyle bilgi veriliyordu. Asaf Koçak arkadaşımız vardır karikatürist, vardı daha

doğrusu! O arada bir-iki kez zannediyorum, mızıkla çaldı bizi neşelendirmek için. Hiç korkmadığımı söyleyebilirim. Çünkü, “Mutlaka gelecekler kurtaracaklar!” diyordum; yani “mutlaka”! Bu bir anı olarak kalacaktı bana göre, mutlaka kurtarılacaktık. Hiç, en ufak bir tereddütüm olmadı ve Lütfiye’ye bunu söylediğim zaman artık son saatlerdi, inanmaz bir şekilde dudak bükmeye başladı. Ama, 19.30 haberlerinden sonra müthiş umutsuzduk! Hani, dünya sizi terketmiş, kimsenin umurunda değilsiniz. Televizyonda da olay oldu bitti gibi yansıdı.

-Onu düşündüm. Hem, sevindim, çocuklarım duymadı, telaşlanmayacaklar; ama bir yandan da diyorum ki, duysalardı, bir yerleri zorlarlardı “Annemiz orada mahsur kaldı” falan diye. O umudumuz da yok. Fakat yangın çıktıktan sonra, işte birden dumanlar yükseldi; çok karanlıktı ve bize aşağıdan bir komut geldi:

Sessizce aşağı inin! diye. Sessizce merdivenlerden iniyorduk, sanıyorum birinci katta korkunç bir alev, birdenbire harladı ve hepimiz “Yukarı” komutuyla tekrar yukarı... İşte o an darmadağın olduk. Bir grup zannediyorum en üst katlara, o kurtulamayanlar...

Asım Bezirci nereye çıktı?

Asım Bezirci’yi o inişte de görmedim. yani çok karanlıktı, yan yana; hatta yanımda bir kız vardı örneğin, sonra Panorama’nın muhabiri olduğunu öğrendim, el ele tutuşmuştuk biz onunla, aşağı inerken. Ama yukarı çıkarken, tekrar “Yukarı!” dendiğinde bir panik oldu sanıyorum; çünkü elimdeki, koptu o kızcağız, herkes bir yana gitti...

Zannediyorum, gücüm yetmedi; bir kaçma, kurtulma isteği... Bilemiyorum o duyguyu; çünkü çok duygusuz, çok duyarsız olduğumu hissediyorum o “Yukarı!” komutundan sonra. çıkmadım! Yani bir kat çıktım, bu birinci kata kadar çıktım sanıyorum, kaldım orada! İnsanların merdivenlerden çıktığını hissettim ama, çıkmadım; içimde bir boşluk, bir şey hissettim. Çok karanlıktı, koridorda yürüdüm. Bir ara, bir kapıdan, yani açık bir oda kapısından, Cafer Can Aydın, eşi (Lütfiye Aydın), Aydoğan Yavaşlı ve eşinin bir apartman boşluğuna -girdikleri odadan dışarı doğru- atladıklarını gördüm. Yani onlar olduğunu sezdim, nasıl sezdiğimi bilemiyorum,

belki çift çift el ele oluşlarından... Çünkü, çok pusluydu görüntü. Ben öyle gördüm, duman içindeydim o anda belki şöyle hayal meyal gördüm, duman içindeydim o anda belki; odaları dolaşırken bakmıştım, çok dar bir yer olduğunu anımsıyordum, onların üstüne atlamamak için:

- Orası nasıl? diye seslendim. Aydoğan orası nasıl?

- Gelmeyin; umutsuz! dedi, Aydoğan Yavaşlı...

Kurtulmaktan umudunu kesmiş, ozan Zerrin Taşpınar Madımak Otel'i'nin dar koridorunda "Ardıç Kuşu" şiirini anımsadı mı kimbilir:

"Bir ardıç kuşuyum ben / toprağa düşeceğim bir gün / içimde çimlenen tohum çatlatıp yüreğimi / ağaca dönsün ve yüzyıl yaşasın diye / Hiç ardıma bakmadan öleceğim.

Yüzünü biriktiriyorum şimdi"

Zerrin Taşpınar'la konuşmama ara verdiğim sıra, Zerrin Taşpınar'ın, Lütfiye Aydın'ın, Metin Altıok'un, Behçet Aysan'ın kitaplarını aldım... Zerrin Taşpınar, şöyle anlattı kalan serüvenlerini:

Oradan çıktık, ben o an ya da bir iki dakika sonra, pek de bayılmayayım, ayakta kalayım diye düşünüyordum, böyle bir uyku hali, uyuyup yok oluvermek, bırakıp bir kenara oturmak...

Zehirlenme belirtileri mi? Nedir?

- Herhalde, böyle bir... duygularımda, görüşümde, soluk alışım tabii çok zorlamıştı, bir yavaşlama, bir durgunluk sezdim. Sanıyorum ama, koridorda yürümeye devam ettim. "Yaşamam lazım, kurtulabilirim! Serinkanlı olmalıyım. Yıkılmamalıyım, düşmemeliyim. Yürümeyi sürdürmeliyim" Belki de çok yürümedim, yani zamanı bilemiyorum. İnsana çok uzun geliyor o ara. Bir oksijen, bir temiz hava hissettim ki, o girdiğim odada, pencereden atlıyorlardı, o yan binaya geçen yere. İki bina arasında bir bölüm vardı, oraya atlıyorlardı. Atlamışlardı insanlar. Ben o pencerenin yanına geldiğimde, sanıyorum Ali Yüce'in eşi atlamak üzereydi. Onu çekmeye, oradan atlatmaya çalışıyorlardı. Ben de ona yardım etmeye çalıştığımı eminim. Eşi (Ali Yüce) yardım ediyordu sanıyorum, çok emin değilim. Onlar atladılar. Ben, biraz daha o pencereden dışarıya baktım, çünkü karşı binadakiler,

yani “Büyük Birlik Partisi”ndekiler, atlayanlara:

Gelmeyin geri dönün! Gidin, yanın! gibi sözler söylüyorlardı. “Bize mi sordunuz buraya gelmek için?” diyorlar, hanımlara ağıza alınmayacak sözlerle hakâret ediyorlardı.

Camın içine çıktım, hava boşluğuna bile insem, -çünkü burası artık durulmaz hale gelmişti- tepesi açıktı, oraya sığınabilir, soluk alabilirdik. Bir arkadaşın yardımıyla atladım onların yanına. O sırada, Büyük Birlik Partisi’nin binasında arkadaşlar mücadele ediyorlardı, girmek için. Birisi gelmiş, onu farketmedim, belki kalabalığın gerisindeydim, oraya arkadaşlarımızı almak istemeyen, sopayla dürtten “Gidin, geri dönün, yanın! Ölü!” diyenlere engel olmuş. O partinin şube başkanımıyş. Arkadaşlar girmek için çabalıyordu, geri dönüşümüz yoktu artık. Oraya gireceğiz, doğuşe doğuşe, kavga ede ede; geriye otele dönmemiz mümkün değildi. Oraya girdik. Ama bu süre içinde üst kattan, Demet Işık seslendi üst kat penceresinden:

Ben buradayım, nasıl gelebilirim?

Ali Balkız, bir kalas uzattı yukarıya, ikinci kat penceresine uzattı, Demet Hanım kayarak indi, arkadaşlar yardım ettiler. Hep birlikte, pencereden Büyük Birlik Partisi’ne girdik. Onun da hava boşluğuna bakan bir mutfak, birde oda gibi bir yer penceresi vardı. Oraya girdikten sonra, biz kadınları ön tarafa bakan salonda topladılar; dediler ki:

Bu partiye kadın girmez, sizi görürlerse buraya sığındığınızı anlarlar! Seslerini duyuyoruz bağırان güruhun, oradan da geçiyorlar. “Mutfağa gidin, görmesinler” Biz hanımlar mutfağa gittik, Çünkü o mutfak, otele bakan hava boşluğu tarafındaydı. Orada oturuyorduk. Bir bey geldi, böyle tuhaf bir eda ile:

İçinizde yazar, şair var mı? diye sordu. Ben hiç ses çıkarmadım ama, Demet Hanım (Işık) hemen atıldı:

Hayır, bizler kendi halimizde ev kadınlarıyız! anlamında bir karşılık verdi. Bey uzaklaşıp gitti. Biz sonra, salonda kalan erkeklerle konuştuğumuz zaman, orada bir arkadaşımıza:

İçinizde Aziz Nesin tarafından yazar var mı? gibi bir soru yöneltilmiş.

Şu kaniya vardık: Eğer “yazarız”, “şairiz” diyen olsaydı, bunları çekip o güruha teslim edebilirdi, diye düşünüyoruz...

Daha sonra bizi bir otobüs aldı, kapıya yanaştı; büyük bir sessizlik içinde Emniyet’e götürdü. Oraya gidince baktık, kurtulanlar, kurtulamayanlar; artık çok umutsuz bir durumdu tabii, galiba kendinizi güvenliğe, emniyete alınca acılar baskın geliyor, duygular daha baskın. Haliyle duvarın dibine oturup, olmayan arkadaşlarımız için ağladık. Sordum Ali Balkız’a:

- Ali, biz şanslı mıyız kurtulduk!

- Hayır, diye karşılık verdi Ali Balkız, şanssız olan biziz!

Sanıyorum, bir bakış açısından doğru. Hala öyle hissediyorum kendimi. Hemen orada liste yaptık, var olanlar, olmayanlar. Elimizde birkaç jeton vardı, örneğin ben çocuklarıma telefon ettim. Birçok arkadaşın sağ olduğunu, onlar kanalıyla Ankara’ya duyurdum. Bu bize, Ankara ile bir pencere oldu. Amacım, televizyon haberleri vermeden önce “Biz sağız, iyiyiz!” demekti. Diğer arkadaşlarımızdan birçoğunun kurtulduğunu umut ediyorduk, ama ölü, yaralı listeleri oraya geldikçe çok perişan oluyorduk. Ağlayanlar... Anlatamam oradaki perişanlığı. Bütün gece orada oturduk... Ankara’ya dönüşte toplantı yaptık, orada bantları dinledik; kalabalığın askere, “En büyük asker bizim asker” diye tezahürat yaptığını izledik.

Zerrin Taşpınar, Sivas olaylarının etkisindeydi.

Kırk yıllık arkadaşlarımı aramıyorum, Sivas’ta birlikte olduğum arkadaşlarımı arıyorum! **diyordu.**

1954'de Çorum'a bağlı Alaca'nın İshacı köyünde dünyaya gelen İlhan Cem Erseven ilk ve ortaokulu kendi köyünde, lise ve yüksek öğrenimini Ankara'da bitirdi. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü (1979), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fatültesi Güzel Sanatlar Bölümü'nde önlisans tamamlama programını (1983) bitirdi.

1976 yılında yazmaya başladı. Çeşitli gazete ve dergilerde edebi ve toplum-

sal yazıları, öyküleri yayınlandı. Yapıt dergisinin düzenlendiği öykü ve şiir yarışmasında (1978) ikincilik ödülü aldı.

Oyun ve senaryo denemeleri de olan Erseven'in ilk yapıtı "Alevilerde Semah" büyük beğeni kazandı ve ikinci basısı yapıldı. İyi bir folklorcü ve Semah öğreticisi olan Erseven, Sivas etkinliğine Semah öğretmeni ve konuşmacı olarak katılmıştı.

ATEŞİ ÖPENLERİN ÖYKÜSÜ...

Bu yazı 2 Temmuz günü Sivas'ta Madımak Oteli yangını sırasında içerde olan arkadaşımız İlhan Cem Erseven'in duygularını anlatan yazısının bize gönderdiği bölümüdür.

Sayın Lütfi Ağabey,

Ankara'dan selam ve sevgilerle Merhaba!..

Sivas Olayı'yla ilgili yazımdan bir pasajını size gönderiyorum. Yangın öncesi bölümünü ortak yaşadığımız için yazmadım.

Anlatım biçimi sizi şaşırtmasın. Bilerek "sen" ' öznesini kullandım. Bu nedenle değiştirmeyiniz.

Huzur ve barış büyüten bir dünya dileğiyle kucaklıyorum.

İlhan Cem Erseven

3 Eylül 1993

Akşamın karanlığına elektrik kesilmesi de eklenmişti. Otelin içi kara'ydı. Kimse kimsenin yüzünü göremiyordu. Ama, bu karanlık yine de sizleri ürkütmüyordu. Bekleştirdiniz... ya da bekliyordunuz. Neyi beklediğinizi doğrusu bilmiyordunuz... Belki Devlet-i Ali'yi... belki de Hazreti Ali'yi bekliyordunuz... Hazreti Ali, çok uzaklardaydı... Zülfikar'ı çekip Döldül'e binip "carınıza" yetişemezdi... Ya Devlet-i Ali?.. O yakınınızdaydı, ama görünürde yoktu... görünmeye de hiç niyeti yoktu...

**Gözleyi gözleyi gözüm dört oldu
Ali'm ne yatarsın günlerin geldi**

Bilemiyordun ama, bedeninde, yüreğinde bu "cehennem"den kurtulma gibi bir his dalgası vardı... ya da öyle bir sezi seni diri tutuyordu. Korku kavramı belleğinde yoktu...

İkinci kat merdivenlerinin başındaydın. Ön tarafta, birinci kat girişinde nasıl bir hareketlenme ya da eylem oldu, bilemedin, arkalara doğru "haydin, iniyoruz!" diye bir haber geldi. Karanlıkta, merdivenlerde bir canlanma oldu. Yüzlerini iyice seçemediğin arkadaşlarının, dostlarının, öğrencilerinin yüzlerinde karanlığın görmene izin vermediği bir sevinç dalgası vardı. Bu haber "kurtuluyoruz!.." gibi bir umut ışığı yansıtıyordu... bir muştı verir gibiydi... Sende bir rahatlık vardı. Oysa, böylesi durumlarda beti benzi solacak, korkudan titreyecek birisi olurdun. Ama olmamıştın...

"Haydi, iniyoruz!.." sözü üzerine sen ikinci kata doğru, karanlıkta, merdiven arasına sıkışarak inenlerin arasından sıyrılıp yürüdün. Oysa senin de çıkışa doğru yürümen gerekirdi. O kadar rahattın ki, "dur valizimi alayım" düşüncesiyle 2. kattaki odana doğru çıkıyordun. Öyle ya, öndekiler otelin içine haber iletmışlerdi. "Polis, candarma sonunda olaya el koydu, dışardaki güruhu dağıttı ki, bizi kurtarmaya başladılar", diye düşündün.

Dipte bulunan odana varmıştın. Valizini almaya fırsat bulamadan birden çığlık seslerini duydun: "Yanıyoruz, imdat!.."

Olduğun yerde çivilenip kaldın. İçinden sıcak bir dalga, yüreğini yalayıp geçti. Ölüm denen şey bedenine mi girmişti? Bir an ne yapacağını bilemedin. Ta ki içeriye boğucu, genzi yakıcı duman girip

seni etkileyene dek... irkildin. Baktın, içeriye yoğun bir duman giriyor. Bu arada çığlık sesleri azalmış, duyulmaz olmuştu. Koridora çıkmayı düşündün, odadan çıkmak olanaksız. Hemen odanın kapısını kapattın. Bu kez duman, kapı aralarından içeri girmeye çalışıyordu. Hemen pencereye koşun, camı açtın. Pencere arkaya, iki bina arasında kalan bir boşluğa açılıyordu. Yangın bölgesinden uzaktı. Aşağıda 4-5 insan vardı ve aralarında, “Burası 2. kat... çıkalım, çıkamayız... birşeyler bulmalı...” gibi sözler ettiklerini duydun ve sessizce geri pencereyi kapattın. Korkmuştun, “eyvah içeri girecekler... katliam yapacaklar!...” diye. Çünkü o kişileri tanıımıyordun ve onları dışardaki göstericilerden, kundakçılardan, gürühtan birileri diye düşünmüş ve ciddi olarak ölüm sözcüğü usunda geçmişti. Ne yapacağını bilemez durumda odanın ortasında çakılıp kalmıştın.

İlk ve ciddi olarak “korku”ya kapılmış, ölümle randevu saatinin geldiğini düşünmüştün. Paniğe kapılmıştın. Nefesin kesilir gibi olmuş, soluk alıp vermen zorlaşmıştı. Öyle ya bir yanda kapı kapalı, altından üstünden dumanlar sızarak içeri giriyor, öte yandan pencere de kapalı. İçeride oksijenin yerini büyük oranda karbonmonoksit dolduruyordu. Oysa yaşam için en acil gıda, oksijendi. Kurtulman için birşeyler yapman, ölümü yenmen gerekiyordu. Bu arada kapıyı açtın ve açmanla kapatman bir oldu. İçeri büyük bir duman kütlesi girmişti. Öksürmeye başladın. Bilinçsizce banyodaki lavaboya koşun ve musluğu açıp mendilini ıslatıp ağzına tuttun. Bilmiyordun, bu ne derece sağlıklı bir önlem ya da kurtuluş aracıydı?.. Gittikçe de terliyordun. Odanın içinde şaşkın bir vaziyette dönüp duruyordun. Zehirlenmeye karşı direnmiyor, zaman kazanmaya çalışıyordun. Direncinin tükendiğini hissetmeye başlamıştın ki, birden pencereye gittin ve camı açtın. Biraz önce aşağıda gördüğün kişiler yoktu. Uzun uzun soludun ve en acil yaşamsal gıda olan oksijeni ciğerlerine çektin. Artık rahattın ve biraz olsun kendine gelmiştin... Ya diğerleri?.. Tekrar kapıya yöneldin... Koridordan iniltieler geliyordu. Dumanın içeri, odaya girmesine aldırımsızın, koridora doğru bağırıydın:

“Gelin, bu tarafa doğru gelin... sürünerek gelin!...”

Bunları söylerken bir yandan da zehirli duman yine ciğerlerine giriyordu. Elini duvara tutunmuştu ki, duvarın sıcaklığını hissettin.

Tekrar kapıyı kapatıp pencereye ulaştın ve temiz havayı ciğerlerine çektin. Hemen geri kapıya geldin ve koridora çıktın. Dumanlar arasında ve karanlıkta yürüdün. Ayağın birşeye takıldı. Hemen eğildin, elinle dokundun. Bu Asaf'tı. Şu karikatürlerinde fetiş olarak hep devekuşunu kullanan... Sırtüstü yatıyordu. Yüzünü, sakalını yokladın, salladın. Hiç ses vermedi. Yüzü kahverengiye çalıyordu. Kavrulmuştu. Yüzünü tokatladın, iyice sarstın. Fakat Asaf'ın "deli" raporlu güzel kardeşin ses vermiyordu... Hemen yanındakine el attın. Bu da dernek tiyatrosunun genç yönetmeni Muammer'di. Muammer'in de gitmişti. O da ses soluk vermiyordu. Oysa "inadına yaşamak" isteyen birisiydi ve hatta bu adla bir oyun bile yazmıştı... Demek ki inadı, ölüm ateşi karşısında yenilmişti. Bu iki güzel insan için yapabileceğin birşey yoktu "kurtarma" adına... Biraz yanibaşında, merdiven tarafında inilti duydu. Bu arada dumanın yoğunluğu azalmış, hızı kesilmişti. Hemen doğrulup inilti gelen yana koştu.

Karanlıkta yüzünü seçemediğin, genç, uzun boylu bir can dostunu kollarında sürükleyerek, odaya, hava alması için çektin ve ta pencere önüne kadar getirip bıraktın. Yine koridora çıkıp bu kez genç bir kız arkadaşını çektin. Bunda da yaşam belirtisi yoktu, ama yine belki kurtulur umuduyla odaya alıp, karyolanın üzerine bıraktın. Üçüncü çıkışında yine inilti çıkaran birisine yaklaştın ve duman, alev, sıcaklık ve karanlık içinde düşe kalka onu da içeriye, odaya çektin. Böylece pencereden içeriye dolan temiz havayla kendilerine geleceklerdi. Tekrar kendini oksijenle takviye edip yine koridora çıktın. Biraz uzakta, L çizen koridorun köşesinde bir inilti daha duydu. Bu bir kadındı. Hemen eğildin. İniltisi fazlaydı. Dişleri iyice kenetlenmiş, inilideyip duruyordu. Dişlerini ayırmak istedin. Bir türlü başaramadın. Ancak sert bir sopa ya da demirle açılabilirdi. Yüzünü seçmeye çalıştın. Tanıdığın kadarıyla büyük cura ustası Nesimi Çimen babanın eşine benziyordu. Onu da sürüklemek istedin. Fakat yanına düşenlerin ayaklarının, kollarının büküm oluşları bunu engelledi. Bu arada tekrar öksürmeye, duman yutmaya başlamıştın. Tekrar odaya gelip soluk aldın. İnsanları koridordan içeriye çekmeye çalışırken, bu arada gözün merdivenlerdeki halen yanmakta olan alevleri görmüştü. Bir an önce bu ateşin de söndürülmesi gerektiğine inandın, odaya girdin çarşafı

çıkarıp lavaboda iyice ıslattın ve merdivenlere yönelerek alevin hava akımını kesmeye, söndürmeye çalıştın. İkinci kez çarşaf ıslatma sonucunda merdivenlerdeki ateşi söndürmeyi başardın.

Tekrar odaya dönerken, yan odadan bir bağırtı duydun. Hemen odaya yöneldin. Bu sırada odada dumandan boğulmuş, üst üste yığılmış arkadaşlarının cesetleriyle karşılaştın. Manzara çok feciydi. Hangi birine nasıl yardım edeceğini bilemiyordun. Ses, pencere dışından geliyordu. Hemen pencereye koşun, aşağıya baktın. Burası, aydınlık denilen boşluktu. Seslerin arasında derneğiniz yönetim kurulu üyesi Kamber Çakır'ın sesini tanıdın. Ses verdin. Fakat bir türlü sesini almakta zorlanıyordu. Sanırım, boşluk kuyu gibi yankı yapmış olacak ki ses net ulaşamıyordu ve bu nedenle yüksek sesle bağırarak zorunda kalıyordun. Aşağıda zemin katta sıkışmışlar, telaş içersinde çıkış ve kurtuluş deliği arıyorlardı. Yanında iki genç kız daha vardı. Sesleri korku ve yılgı taşıyordu. Genç yürekleri bir güvercin ürkekliği ve tavşan korkaklığıyla çarpıyor gibiydi. Yalvarırcasına sana aşağıya inmeni söylüyorlardı. Ama inmen neyi değiştirirdi ki?.. Hemen geri dönüp bir çarşaf buldun ve aşağı sarkıttın. Kızlardan biri güç bela çarşafa tutundu, fakat yarı yolda gücü tükenmiş olacak ki geri inmek zorunda kaldı. Onlara yardım edememiştin. Çaresizlik içindeydin. Tekrar kendi kaldığın odana döndün ve yeniden hava almak için kafanı pencereden uzattın. Bu sırada yukarıdan, çatıdan sana seslenildiğini duydun. Kafanı kaldırdığında çatıda 5-6 insan gördün. Sana, aşağı atlamayı öneriyorlardı. Sen de sanki kurtuluş umudu olarak bunu yerine getirmen gerekmiş gibi, koluna çarşafı dolayıp pencerenin en kenardaki camını kırdın. Aşağı baktın, 2 metreden fazla yükseklikteydin. Atlamayı düşündüğün yer, çok solda ve çapraz kalıyordu. Atlamaktan vazgeçtin. Atlasan belki ters ve istenilen biçimde düşemez, yere çakılabilirdin. Bu eylemi düşünürken eline suların damladığını hissettin. İçinden “hele ki itfaiye su sıkmaya başladı” dedin ve ayrılıp tekrar koridora çıktın.

Tekrar yerde kalan cesetlerle uğraşırken içeri polisler girmişti. Sen yerde yatanların nabızlarını yokluyor, kalplerini dinliyor, yaşama ve kurtulma umudu olanları hemen dışarı taşımaları için talimat veriyordun. Polisler, sanki ölenler insan değil de bir tavuk ölüsüymüş

gibi oldukça rahat bir hava içinde gözünün önünde cayır cayır yanan ve dumandan boğulan arkadaşlarına, semah ve tiyatro öğrencilerine yüzlerinde en küçük bir üzüntü duymaksızın, vicdan azabı çekmeksiniz taşıyorlardı. Konuşmalarından ve ses tonlarından bu açıkça belgindi. Kendi kendine olayın şoku içerisinde, “isteseniz kurtarırdınız” diyordun. İkinci katta birkaç kişiyi dışarı taşıdıktan sonra sen de çıkmaya karar verdin ve yangından kül olmuş merdiven parmaklıklarına tutunarak, yerle bir olmuş lobiden alarm ışıkları yanan polis arabalarını gördün. Hemen önünde bulunan, boğulanların taşınması için getirilen polis minibüsüne bindin. Minibüste iki can vardı, ama kimlerin olduğunu bilemiyordun. Ağlamak istiyordun, bir türlü içindeki yanardağ patlamıyordu. Sanki nutkun tutulmuş, basiretin bağlanmış gibiydin...

Ara sokaklardan geçerek SSK Hastanesine ulaştınız... Acil bölümünde, önünde 8-9 ceset vardı. Doktorlar, hemşireler koşturup duruyorlardı. İçeri girdiğinde, bir hemşireyle bir doktor, Hollandalı dostunuz misafiriniz Carina'yı muayene ediyorlardı. Hemşirenin eks dediğini duydun. Ne anlama geldiğini bilmiyordun. Herhalde yaşıyor anlamına algıladın, Seni uzaklaştırdılar. Birkaç dakika sonra geldiğinde Carina yerinde yoktu. Doktorlardan birine sordun. Yukarı yoğun bakıma çıkarıldığını söyledi. Acil bölümünde dönüp duruyordun. Önünde 8-9 can uzanmış yatıyordu. Bunlara bakıyordun alık alık... Sanki ölmemişler de şakacıktan mı yatıyorlardı?.. Ya da herşey gerçektir de sen mi kabullenemiyordun onları kaybettiğini? Oysa biraz önce yangının içinden çıkmıştın, ateşle öpüşmüştünüz... Bu sırada bir doktorun teşhis yaptığını farkettiler. Hatta senden de yardımcı olmanı istediler. Ne yapacağını bilmez, yüreği durmuş, belleği yitmiş, donuklaşmış bir haldeydin. Beyaz örtüyü açtılar. Kavrulmuş, kahverengiye çalan yüzüyle, saçları dikleşmiş Nesimi Baba'yı, kendisini ancak şiirleriyle tanıdığın Behçet Aysan ve yarına en güzel umut taşıyacak olan genç, yetenek dolu Hasret kardeşin yanyana yatıyorlardı.

“Ölüm adın kalles olsun” demekten başka ne diyebilirdin ki?

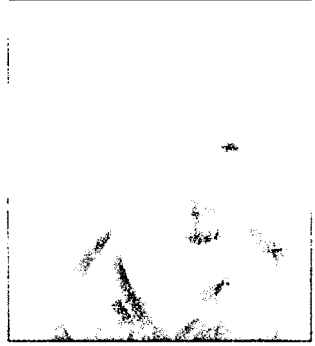
Ve hemen başuclarında derneğiniz semah ve tiyatro grubundan maviş gözlü Yeşim, üzüm gözlü Belkıs, tıp öğrencisi Murat yanyana

212 SİVAS KATLİAMI ve ŞERİAT

idiler...

Hey Allahım, neydi bu güzel insanların suçu? Bir avuç gözü dönmüş canilerin tutuşturduğu ateşin ortasına düştüler... Suç muydu türkü söylemek, semah dönmek, güzelliği, dostluğu, barışı sevmek... hani Kutsal Kuran'da buyuruyordun, "Tanrının verdiği canı ancak Tanrı alabilir" diye. Peki gözü dönmüş kulların, ne diye kan içiçiliğe soyundular ve genç yetenekleri, şiir ve türkü dolu ozanları, sanatçıları, bilim adamlarını gözü kapalı, en küçük bir vicdan sızısı çekmeden, sadist duygularla can almaya kalkıştılar?.. Adaletin bu mu ey Allahım?..

1943 yılında İstanbul'da doğan Cen-
giz Gündoğdu hayatını yazar olmak
için kurdu. 1978-80 yıllarında İstan-
bul Şehir Tiyatrolarında “*Sapak*”,
“*Karar 71*” adlı oyunları sahnelen-
di. Günay Akarsu'nun önerisiyle
Oyun dergisinin kuruluşuna katıldı.
Gündoğdu, “Sanatta Star Sistemi”
kavramıyla, sistemin sanatına karşı
mücadele başlattı. 1984-1990 yılla-
rında Varlık dergisinde öykü bölü-
münü yönetti.

Okuma Tiyatroları düşüncesini, İnsancıl Okuma Tiyatrosu'nu
kurup geliştirerek pratiğe çevirdi.

1990 yılından bu yana İnsancıl dergisinin Genel Yayın Yönetmeni
olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Gündoğdu'nun yayınlanmış yapıtları şunlardır. *Sapak*(oyun),
Karar 71(oyun), *Eleştiri*, *Rüzgar*, *Ekmek*.

AĞLAMA... GÜLME... ANLA...

Merhaba sevgideğer okur; hiç yazmak istemediğim bir konu bu.
Konu Sivas... Biz İnsancıl Emekçileri de Sivas'taydık, Pir Sultan
Abdal Şenlikleri için... Bayrama gidiyorduk. Şiir okuyacaktık. Şiir
dinleyecektik. Semaha kalkacaktık. Okurlarımızla... dostlarımızla
buluşacaktık. Çocuklarımızı da götürüyorduk. Berrin Taş, Pelin'i...
ben Zeynep'i. İkisi de sınıfı geçti. “Sınıflarınızı geçtiniz. Öylese sizi
Sivas Pir Sultan Bayramı'na götüreyim. Anadolu'yu... Anadolu'nun
güzelliğini görün dedim.

Bayrama gidiyorduk. Az giydiğimiz, bu yüzden yeni kalmış
giysilerimizi de aldık. Kiraladığımız bir kaptıkaçtıyla... 14 kişi... 30
Haziran Çarşamba günü saat 19.00'da İstanbul'dan yola çıktık.
Güzel... eğlenceli bir yolculuktan sonra, perşembe günü saat 9.30'da
Sivas girişinde durduk. Kaptıkaçtıyı süsledik. Bayrama gidiyorduk
ya...

Saat 10.00'da Sivas Kültür Merkezi'nin önünde durduk.

Bayram başlamıştı.

şimdi bu yazıyı yazarken utanıyorum. Başkaları için konuşamam. Ama ben hayatımın hiçbir devresinde bir kente böylesine güvenle girmedim. Bir kentin sokaklarında böylesine güvenle y r medim. Oysa bizler... perşembe günü... perşembe gecesi... cuma sabahı bütün hazırlıklarını sinsice hazırladığı bir katil ordusunun tuzaklı kentinde dolaşıyormuşuz.

şimdi... günler sonra katil ordusunun kentin sokaklarında dolaşan bizlere sinsice güldüğünü görüyorum... hissediyorum.

Bazı olaylar vardır... dile gelmez. Uzun uzun anlatılsa abartılıyor denir. Az anlatılırsa eksik denir. Sivas olayları böyle. Söz gelimi, gecelediğimiz TEK Konukevi'nin yöneticileri, daha odalara yerleşirken bizden para istediler.

Soruyorum. Acıyla... kandırılmış duygusuyla... Hemen... derhal para istemek. TEK'in ilkesi mi, yoksa nasıl olsa bizim g mb rt ye gideceğimizi biliyorlardı da paramız kalmasın diye mi bu yola başvurdular... Tabii buna bir anlam veremedik, parayı  demedik. TEK yöneticileri "Paramızı kimden alacağız" diye ciddi bir telaşa düştüler.

O gün bir anlam veremediğim... terbiyesizlik dediğim bu ayrıntıyı düşündükçe, hemen para istenmesinden neden kuşkulanmadın diye kendimden utanıyorum.

  im yanıyor. Bezirci'yi son cuma günü saat 12.00'de gördüm. Zeynep'le tanıştırdım. Bezirci 15 yaşındaki kızına sarıldı... Sonra elini öptü. Bezirci'yle son kez göz göze geldik. Gülüştük.

Olaylar başladığında bizler... ben, Berrin Taş... Cemile  akır... Gülten  zdemir... Pelin... Zeynep... Buruciye Medresesi'ndeydik. Herkes yemeğe gitmişti. Biz kitaplarımızın başında öbür arkadaşlarımızı bekliyorduk. Polisler geldi. Bizi çıkarmak istediler.  ıkmadık. Kitaplarımızı bir odaya koydular. "şeriat isteriz... Vali istifa" diyen topluluk medrese önüne kadar geldi.  ocuklarımıza "şimdi geçecek. Korkmayın" dedim. Orada iki saat kaldık.  ki saat sonra çıktık. Arkadaşlarımızı aramaya başladık.

Tek bir görevlinin can güvenliğimizi garantiye almadığı Sivas'tan

utançla ayrılırken gökyüzü kara dumanlarla boğuluyordu...

Sivas'ta acının dünyasına girmişiz... Acının dünyası... Nasıl oluyor da onbinlerce insan, Sivas sokaklarında tam on saat insan avına çıkıyor. “Şeriat isteriz” diye yeri göğü inleyen onbilerce insan katletmek için sanatçı arıyor... Sonra bir yangında 37 insanı katlediyor.

Burada dikkat edilmesi gereken ciddi bir durum var. Bir tahrikle silahlar patlasa, değil 40 kişi 400 kişi ölse bu kadar acı çekmezdim. Sivas olayı farklı. Son derece farklı. Yürüyen onbinleri... “Şeriat” diye yeri göğü inleyen onbinleri gördüm. Son derece düzenliydi... son derece ciddiydi hepsi.

Binlerce insan, 37 insanı birdenbire patlayan bir öfkeyle değil, son derece soğuk kanlı bir davranışla katletti.

Öfkenin sonu kestirilmez. Bir öfkeyle taşı adamın kafasına vurursun... adam ölür. Kalabalıkta kargaşa çıkar birçok insan ölür. Sivas olayları böyle değil. Son derece farklı. Sivas'ta onbinlerce insan otel yakarken sonucu biliyordu. Sokakta öncü birlikler bizi kıştırıp linç etmeye çalışırken gördük. Yangın söndürme araçları uzakta duruyordu. Yangına karışmıyordu.

Kimi kişilerde oluşan bir yanılgıyı önlemek istiyorum. Ben sokakta onbinlerce insan “Şeriat” diye yürürken gördüm. Bu olaylara sessizce onay veren kimi kişilerle tatsız bir raslantı sonucu Sivas Müzesi'nde... yangın başlamadan önce görüştüm. Bana “Olayların sebebi sizsiniz. Ezan okunurken davul çaldınız” dendi.

Şunu söylemek istiyorum. Bu insanlarca akılcı bir tartışmaya girilemezsiniz. Şu mümkün değil. “Efendim, bu insanlar niye böyle yapıyor... onlar da bir panel düzenlesin. Görüşlerini söylesinler” sanısı, kesinlikle yanılgı. Sivas'ta yürüyenlerin önünde böyle bir imkan yok.

Onlar için bu demokrasi sorunu yok ortada. Demokrasi olsun... demokratik ortamda kendimi geliştireyim... insani süreçleri yakalayalım diye bir sorunları yok.

Otelin cehennemi alevleri cennetin kapısını açıyordu onlara.

Önümüzde ciddi bir sorun var. Sivas bir örnek. Öbür kentleri de düşünersek, onbinlerin, yüzbinlere... milyonlara ulaştığını bilmeliyiz.

Sorun şu: Biz bu milyonları insani toplum düzenine nasıl

çekeceğiz? Bunu kişisel, bir kaygıyla yazmıyorum. 37 arkadaşımız katledildi. Bir gün biz de katledilebiliriz. Ama Sivas'ın yüz mislini İstanbul'da... öbür kentlerde, bu gidişle, yaşayacak insanlar.

Peki biz ne yapmalıyız?

Önce şu bilinmeli. Türkiye, insan yaratıcı gücünden... insanın önatılımcı davranışlarından yoksun. Bu yoksunluk ülke düzeyinde yaşanan kaçgünü pekiştiriyor. Sendikal liderlerin jaguarlarla gezdiği bir ülkede yaşıyoruz.

Türkiyeli yazarın... şairin... romancının bu topraklarda yaşayan insanla ilişkisi yok. Yazar... şair... romancı sistemin önüne koyduğu duvarları aşip insana ulaşamadı. Bunun önemli sonucu şu. Bizim her tatsız olaydan sonra yayımladığımız sert bildirimleri tatsız olayların yaratıcısı halk okumuyor. Bildirilerden... yürüyüşlerden bu halk kesinlikle etkilenmiyor. Sayısı 30 milyonu bulan... yıllık geliri son derece düşük bu insanlar, artıdeğere çeşitli biçimlerde el koyanların koruyucuları olarak yaşıyor. Bunlar bazen, ellerine geçirdikleri bir insanı, suçlu diye namus uğruna linç edebiliyor. Dikkatleri yoğunlaştırmamız gereken önemli nokta burası. Artıdeğere el koyucular, Sivas'ta yeni bir yöntem denedi. İnsanla bütünleşmenin küçük bir örneğini vermeye hazırlanan sanatçıları yazıyla... yasakla önlemedi. Elini ateşe sokmadı. Din elden gidiyor diye halkı sanatçının önüne çıkardı. Bütün hayatı boyunca onlar için mücadele eden Asım Bezirci'leri onlara katlettirdi.

Onlar şeriat istiyordu. Sivas'a gelen sanatçılar, yakılması gereken şeytanlardı. Böylece Sivas'ta, sermayecilerin hazırladığı ringte, Türkiye'nin şeytanları ağır bir darbe yedi.

Bu halk adam olmazdı. Bu duygu pekiştirildi. Şimdi gözdağı veriliyor. Dikkat edin, Sivas'ın yüz misli yumruğu İstanbul'da yersiniz deniyor.

Böyle bir dönemde... ölülerimiz gömülürken... yaralılarımız hastanelerde acı çekerken... biz sağ kalanlar utanırken söylemek zor... şunu bilmeliyiz. Spinoza der: "Ağlama, gülme, ama anla"

Olup bitenleri anlamak zorundayız.

Biliyorsunuz daha önce böyle olaylar yaşandı Türkiye'de. Sivas olayları için toplananlar şöyle düşünüyor. Daha önceki olaylarda

yayımladığımız bildiriler sert değildi. Şimdi bildiri daha sert... çok sert olsun. Cenaze törenine de katılımı çoğaltalım. Geçen cenazede biraz azdık. Bu cenazede daha çok olalım.

Değişik yöntemler de öneriliyor. Siyah kurdele takalım. Işıkları 15 dakika söndürelim.

Ben buna görmenin ekonomi politiği diyorum. Bizde görmenin ekonomi politiği bozuk diyorum. Bütün toplantılarda görmenin ekonomi politiğini düzeltmeye çalışıyorum.

Düzgün bir ekonomi politik bakışla neler görebiliriz. Şimdi bunu anlatacağım.

1 - Osmanlı İmparatorluğu'nu temel alırsak, Anadolu insanı 600 yılın yalnızca 20 yılını öldürümsüz... savaşız... kırımsız geçirmiş.

Bizim kültürümüz insani süreçleri hiçbir dönemde yakalayamamış, İnsani süreçleri yok edici... öldürücü bir kültür, bizim kültürümüz. Cumhuriyet dönemi yıkıcı... öldürücü kültürü, insani kültüre dönüştürememiş.

2 - Bu kültür bize mi özgü? Hayır. Temeli eşitsizliğe dayalı her toplum, yıkıcı... öldürücü bir kültür üretir. "Gelişmiş kapitalist" ülkelerde gelir dağılımı nedeniyle bastırılmak istenen bu kültür, arada bir... çeşitli nedenlerle görünür.

3 - Temeli eşitsizliğe dayalı bir sistemde yaşayan toplumların insani kültür süreçlerini yaratmaları... bu yaratmaların içinde insanı mutlu etmeleri mümkün değil.

4 - İnsani kültür yaratma hareketleri, bu toplumlarda ne şekilde olursa olsun bastırılır. Çünkü insani kültür, temeli eşitliğe dayalı bir toplumu şart koşar. Temeli eşitsizliğe dayalı toplumlarda, artı değere el koyanlar insani süreçleri yaratan... insani süreçleri yaşayan bir toplumu istemezler. İstememek onların varlık şartıdır.

5 - Türkiye'de eşitlikçi kültür mücadelesi verenlerin karşısına hep yasalar çıkartılır. Yasaların yetersiz kaldığı durumlarda eşitlikçi kültür mücadelesi verenler katledilir.

Bu genel çerçevede bakıldığında Sivas olaylarında şunları görmemiz gerekir: Türkiye'de sayısı 30 milyonu bulan yıllık geliri son derece düşük bir halk var. Bu halk, artık değere el koyanların koruyucusu olarak yaşıyor. Bu 30 milyonun demokrasi diye bir sorunu

hiçbir zaman olmadı. Bunlar bazen bir maç sonrası haksızlığa uğradık diye ayağa kalkıyor. Bazen namus uğruna bir insanı linç edebiliyor.

Bir kez daha, Sivas bir örnek. Öbür kentleri de düşünürsek, onbinlere, yüzbinlere... milyonlara ulaşan bir halk var önümüzde. Bunlar eşitsizlikçi kültür üreten sermaye sisteminin vurucu güçleri. Bu vurucu güçler bundan böyle yanlış bilinç durumuyla, sermaye düzenini korumak için eşitlikçi kültür mücadelesi verenlerin karşısına çıkacaktır.

Şunu iyice bilmeliyiz. Sivas'ta onbinlerce insan, birdenbire patlayan bir öfkeyle değil, son derece soğukkanlı bir davranışla 37 insanı katletti. Üstelik şenliğe katılanlardan hiç kimse önceden olayı hissetmedi.

Katil olayı titizlikle hazırlandı. Uygulandı. Kitle işini bitirdikten sonra evine çekildi. Şimdi onlardan biri bile protesto yazılarını okumuyor. Okumadı. Okumayacak.

Onlar gerektiğinde... günü geldiğinde başka bir kentte yine görünecek.

Soru şu: Ne yapmalı? Sert protesto yazılarının... çok katılımlı cenaze törenlerinin işlevsiz olduğunu bilmeliyiz.

Şimdi yapılması gerekene geliyorum. İnsani kültür süreçlerini yaratabilecek eşitlikçi bir toplumun kurtuluş hareketini başlatmak. İlk elde yapılması gereken bu. Hemen bu sürecin oluşumunda bütün kültür emekçilerinin... şairin... yazarın... bestecinin... ressamın... felsefenin... bilimin... sanatın insanla ilişkisini yeniden kurmak... bu ilişkinin insanla ilgili anlamını derinleştirmek.

Neden bunları yapmak zorundayız. Çünkü bu eşitsizlikçi yapı, insani süreçleri yok edici bir kültür üretiyor. Bu ülkede sanatın insanla ilgili anlamı sıfır. Sineması böyle... romanı... şiiri... resmi... müziği... öyküsü böyle. Hele felsefenin... hele bilimin bu ülke insanı için hiçbir anlamı yok.

Felsefe... sanat, birtakım insanların hayatta karşılığı olmayan garip bilinç oyunları değil.

Türkiye daha önce insani süreçlerin kolayca bastırılmasına neden olan birtakım politikalar iflasını yaşıyor. Bu politikaların iflasını görmek iyi oluyor, eşitsizlikçi kültürü yaratan kapitalizmi İkinci

Cumhuriyet adına savunan bütün liberal politikalar iflas etti. Laiklik şeriatçılık ikileminde artıkdeğer soygununu saklayan politikalar iflas etti. Ben aydınlandım, beni oku sen de aydınlan diyen aydının evde oturup üzülmeye politikası iflas etti.

Sivas olaylarına doğru ekonomi politik açıyla bakıldığında görünenlerin temelindeki hakikat bu.

Bu hakikat bir ütopayı kılıyor. Şöyle. Temeli eşitliğe dayalı bir toplum... felsefede... sanatta... bilimde, insanla doğru kurulmuş ilişkide sürekli gelişen insani kültür. Yanlış bilinç durumlarını kırmış... bu dünyada ağız tadıyla yaşayan insan.

Böyle bir toplum için... hemen... şimdi milimetrik mücadele başlatılmazsa... üç yanı denizle çevrili bir mezarlık olacak Anadolu.

Sivas'ın yüz mislini İstanbul'da yaşarsanız diye bizlere gözdağı verenlere gelince. Onbinlerce insan toplu öldürümün temsilcisi derekesine düşürüldükte bu insanlardan kimseye hayır gelmez. Bu insanlar, kaçgün döneminde kanlı bir hesaplaşmanın çukurunda insani değerleri yok ederken yok olur gider.

Sevgideğer okur... acılı günlerimizde bizi yalnız bırakmadınız. Yüzlerce değil, binlerce kez telefon çaldı. Telgraflarınız geldi. Sağolun. Biz İnsancıl Emekçileri, ağır maddi-manevi kayıplarımızla... onarılmaz derin yaralarımızla insani kültür mücadelesine devam ediyoruz.

Sivas'ta bayrama gidiyorduk. Çocuklarımızı almıştık. Bayram bizim hakkımızdı. Bayram çocuklarımızın hakkıydı.

Bayramı zehir ettiler.

Söylüyorum. İnsanın yaratıcı... etkin... insani gücü ayağa kalkacak... biz... hepimiz güzel bayramlar yaratacağız. O zaman ölülerimize ağlayacağız... bayramlarımıza güleceğiz.

Şimdi anlıyoruz. Anlatmaya çalışıyoruz. Güzel bayramlar için anlamak zorundayız.

7 Nisan 1947 Antalya doğumlu olan Burhan Günel, Konya Erkek Lisesi'ni parasız yatılı okudu. 1967'de Hava Harp Okulu'nu bitirdi. Pilot eğitimin-den sonra Maliye Subayı olarak çalıştı. İlk öyküsünü 1971'de yayımladı.

Bugüne de yayınlanmış yapıtları şunlardır:

Roman: *Ökse* (1972), *Umut Zamanı* (1974), *Yağmurla Giden* (1976), *Aksayan* (1979), *Acının Askerleri*

(1981 Mehmet Ali Yalçın Roman ödülü), *Kalanlar ve Gidenler* (1984 Mehmet Ali Yalçın Roman ödülü), *Ve O Güzel Kadının Çocukları* (1985), *Eski Desenler* (1986), *Yasak Odası* (1987), *Baraka* (1991). Öykü: *Sevgi Bağı* (1974), *Başka Bir Yaz* (1981 TDK ödülü), *Dünyanın En Güzel Kadını* (1984), *Yine Bir Gölnehal* (1984 Nevzat Üstün Öykü Birinci Başarı ödülü), *Nergis* (1985), *Bisiklet Günleri* (1987), *Fayton* (1988), *Evet Aşk* (1990), *Ateşi Seçtim* (1993). İnceleme: *Benzer Romanlar* (1986). Çocuk Kitapları: *Evcilik Oyunu* (1973), *Ağlama Bebeğim* (1976), *Dost Eller* (1980), *Sevinç Dolu Bir Akşam* (1983 Kültür Bakanlığı Öykü Başarı ödülü), *Kayıt Ağacı* (1987), *Penceredeki Çocuk* (1991).

SİVAS GÜNLÜĞÜ

Ali Balkız'la ortağı Rıza Erdoğan'ın lokantası Kardelen'den çıkıyoruz topluca. Ali, yolcuları otobüslere yerleştiriyor. Bir aradayız: Nesimi Çimen ve eşi, Aydoğan Yavaşlı ve eşi, Hidayet Karakuş ve eşi, Lütfiye Aydın ve eşi, Prof. Cevat Geray ve eşi, adını bilmediğim bir delikanlıyla oturan Haydar Ünal...

Bunlar benim oturduğum koltuktan daha önde oturanlar. Ardımda Erdal Ayrancı ile Uğur Kaynar, onların ardındaki koltukta ise Metin Altıok ile Behçet Aysan var. Ön koltukların birinde oturan fotoğraf sanatçısı Gülnaz Çolak, Ali Balkız ve hangi koltukta oturduğunu

anlayamadığım Asaf Koçak otobüsün içinde dolaşıyorlar. Her an her yerdeler. Arka kapının hemen ardındaki koltukta bir bayan oturuyor, gözüm ısıyor ama bilemiyorum kim olduğunu. Bir ara Lütfiye Aydın beni oraya çağırıyor. (Lütfiye de tüm arkadaşlar gibi şamatanın, neşenin, şakalaşmanın, şarkıların, fıkraların ortasında öne arkaya gidip geliyor.) Kalkıp gidiyorum yanlarına. O bayan Demek Işık'mış meğer. Üyesi olduğum Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nin Ankara Şubesi başkanı. Yanaklarım kızarıyor. Derneğin etkinliklerine pek katılamadım. Kendi uğraşlarım tüm zamanımı alıyordu. Bundan söz ediyoruz. Katkim olmadığı için özür diliyorum. Olgunlukla karşılıyor Demet Işık. Bir süre konuşuyoruz, sonra izin isteyip yerime dönüyorum. Uyumak istiyorum ama olanaksız. Neşe sonsuz. Kimsenin gözünde uyku yok. Ben de katılıyorum şamataya. Yine de olmuyor, bir şeyler eksik kalıyor. Bütün gün içim sıkılmıştı, yola çıkmak içimden gelmemişti. Ama, verilmiş sözü önemseydiğimden, yolculuğa katılmıştım. Sivas'ı görmek istiyordum, semah gösterilerini ve şenlikteki etkinlikleri izlemek istiyordum. Semah nedir, hiç görmemiştım, bilmiyordum, öğrenecektim. Düştüm yola.

Üç otobüs peş peşe gidiyoruz. Çabucak geçen bir yolculuk gecesinin ardından sabah oluyor. Duru bir gökyüzü, dingin bir doğa. Kimileri uyanmış yanındakiyle konuşuyor, kimileri hala uyumakta. Sivas girişinde otobüsler birbirini bekliyor, buluşuyor. Madımak Otel'i'nin önüne kadar birlikte gidiyoruz. Acıktık. Uykusuz. Otelde müşteriler varmış, odaların bazıları boşalmamış. Ali Balkız telaşta. Yakınan yok. Bekliyoruz. Boş olan birkaç odaya yerleştiriliyor bazılarımız. Henüz odası olmayanların eşyası boş bir odaya konuyor. Yerlerimiz daha sonra belirlenecek. Şimdi çorba içmeye gidiyoruz. Hemen arka sokakta bir lokanta var. "Yemek fişi" mizi otobüse binmeden vermişti Ali Balkız, o fişleri kullanacağız. Demet Işık oteldeki yemek salonuna çıktı. Bir kişiyi "idare" edebilirlermiş ama hepimize kahvaltı veremezlermiş otelde. Resepsiyondaki genç adamlar böyle söylediler. Biz lokantadayız; Prof. Cevat Geray ile eşi, Behçet Aysan, Erdal Ayrancı, Uğur Kaynar aynı masadayız. Yine şakalaşmalar, çorba üzerine görüşler...

Odalarımız belirleniyor. İlhan Cem Erseven'le aynı odada

kalacağız. Eşyayı odaya bırakıp yıkanmayı tasarlıyorum. Hemen çıkıyorum birinci kata, ama kapı önümde duvar. İçeride biri şarkı söylüyor. (Sonradan öğrendim Asaf Koçak'mış. O sırada banyodaymış. Ona da aynı odayı vermişler.) Aşağıya iniyorum. Özür diliyorlar. “Bir yanlışlık” olmuş. Bu kez ikinci kattaki bir odaya çıkıyorum. Traş olup yıkanıyorum, giysilerimi değiştiriyorum. Şimdi Sivas’a hazırım işte. Aşağıya iniyorum. Ali Balkız yine telaşta. Bizi Kültür Merkezi’ne götürecek. Otobüsler başka bir yerde park etmiş. Balkız bir dolmuş buluyor. Biniyorlar. Biz arkadaki dolmuşa kalıyoruz. Behçet’i anımsıyorum, o da ikinci araçta. Gidiyoruz. Görkemli bir kalabalık var salonda. Bizden biraz sonra Cahit Kulebi, Sami Karaören, Aziz Nesin, Asım Bezirci, Zerrin Taşpınar peş peşe geliyorlar. Uzaktan izliyorum onları. Semahçı gençleri anımsıyorum şimdi. Nasıl coşkuluydular. Sıranın dipteki ucunda oturuyorum, gençler yanımdan geçerek girip çıkıyorlar sahneye, sahneden sonra yine yanımdan geçip kulise gidiyorlar. Kalbim duracak kalbim. O gençlere nasıl yanıyorum şimdi.

Ne yazsam eksik kalacak. Anlatacağım. Yüreğim kaldırmıyor, elim varmıyor, Ama yine de o son geceyi anlatmayı denemeliyim. Perşembe gününü ve gecesini.

Onyedi otuzda panel başladı. Konuşmacılar: Asım Bezirci, Metin Altıok, Öner Yağcı, Hüseyin Gülkanat. Yöneten: Sami Karaören. Metin Altıok’un dinginliğini ve Pir Sultan şiirine ilişkin damıtılmış görüşlerini, yorumunu anımsıyorum şimdi. En çok da Asım Bezirci’nin coşkusu anımsıyorum. Sosyalizme ilişkin görüşleriyle bir ömrün tutarlılığı öne çıkıyordu. Sonradan Öner anlattı, Asım Ağabey’i sık sık uyarmış (yan yana oturuyorlardı masanın gerisinde) “Aman ağbi, biraz sakın ol, çok heyecanlanıyorsun...” Asım Ağabey coşkuyla yanıtlıyormuş: “Görmüyormusun Öner, hala umut var! Şu insanlara bak! Bizi nasıl dinliyorlar, nasıl alkışlıyorlar...” Evet görülüyordu o “umut”un hala diri olduğu: onun için yaktılar/yaktırdılar Sivas’ta Türkiye’yi...

Panelden sonra Demet Işık’la bir dondurmacıda oturduk. Büfe gibi bir yer. Masalar yolun kıyısında. Dernekten konuşuyoruz daha çok. Derneği ihmal etmekle neleri kaçırdığımı anlıyorum, ama ben de kendi

koşullarımı anlatıyorum Demet Hanım'a. Yeni bir iş kurmanın zorluklarını, yayıncılığın/dergiciliğin sıkıntılarını, matbaacılıkta karşılaştığımız sorunları... Akşam oluveriyor. Süt gibi bir akşam bu. Yemeğe gideceğiz şimdi. "Bu kez başka bir yerde yiyelim" diyor Demet Işık. Kalkıyoruz Madımak Otel'i'ne yakın bir lokanta. Çok temiz görünüyor. Duvarlar aynalarla kaplı. Bizi ikinci kattaki "aile salonu"na çıkarıyorlar. Yiyeceklerimizi söylüyoruz ve söyleşiyi kaldığımız yerden sürdürüyoruz. Demet Hanım, ilginç renkli yaşamının fonunda beni Uzakdoğuda, Amerika kıtasında, Avrupa'da dolaştırıyor. Güzel anılar, dolu dolu geçirilmiş bir yaşam, iyi yetiştirilmiş çocuklar her zaman ve her koşulda karanlıkla savaşım... Daha uzun bir zamanda Demet Hanım'la yeniden konuşabilmeyi geçiriyorum içimden, ama bundan söz etmiyorum kendisine. Bir ara saate bakıp hemen kalkıyoruz. Asaf Koçak'ın slayt gösterisi var, ona yetişmeliyiz.

Dışarıda nasıl güzel bir gece... Hala o dinginliği, şurup serinliğini duyuyorum, ürperiyorum. Buruciye Medresesi'ndeki gösterinin sonuna yetişebiliyoruz. Geç kaldık. Asaf'ın slaytları en başta gösterilmiş. Gülnaz Çolak'ın slaytlarını izliyoruz şimdi. Asaf yanımızda. Demet Işık ve ben üsteliyoruz, bir daha göstereyim Asaf diye. "Ayıp olur," diyor Asaf, "otelde yapalım bu işi," diyor; sonra, medresenin iç bölümlerinden birinde (kapıya göre sağ çaprazdaki salonda) tezgahı yeniden kurabileceğini söylüyor. Tam o sırada Erdal Ayrancı ile kameraman arkadaşları geliyorlar. Slaytların yeniden gösterilmesi gerektiğini, video kaydı yapılacağını söylüyor Erdal Ayrancı. Gösteri yinelenecek. Nasıl seviniyoruz. Demet Işık, Asaf, ben gülüşüyoruz.

Asaf, Karşı'nın kapağını hiç beğenmediğini, bizim için yeni bir kapak yapacağını söylüyor. Yayınevi simgesini tasarlamış. Ağzında dolmakalemi ile bir timsah olacakmış. Gülüyorum. "Biz timsah mıyız Asaf?" O da gülüyor. "Ne ilgisi var? Amblem bu..." Ankara'ya döndüğümüzde bu konuyu görüşeceğiz. (Artık hiçbir zaman görüşemeyeceğiz.) Slaytlar geçiyor gözlerimin önünden şimdi de, Asaf geçiyor, o serin ve aydınlık Sivas gecesi geçiyor.

Sabah Buruciye Medresesi'ne gidiyoruz. Kitap imzalayacağız.

Görev (etkinlik) sırası bizde. Aziz Nesin, Cahit Külebi, Sami Karaören, Asım Bezirci, Öner Yağcı, Ali Balkız, Zerrin Taşpınar, Behçet Aysan, Uğur Kaynar, İnsancıl Dergisi grubu (Cengiz Gündoğdu ve arkadaşları), Hidayet Karakuş, Lütfi Kaleli, Battal Pehlivan, Aydoğan Yavaşlı, Zeki Büyüktanır, Ali Yüce, Haydar Ünal, İlhan Cem Erseven, Lütfiye Aydın... Herkes orada. Gülnaz Çolak tek tek dolaşıyor masaları, fotoğraflarımızı çekiyor. Öğleye doğru bir gürültü, boğuşma, itişme oluyor. Telaşlanıyoruz. Aziz Nesin'in çevresindeki kalabalık dağıtılıyor. Aziz Nesin'in koruma polisleriyle birlikte kalkıp gittiğini, imzayı bıraktığını görüyoruz. Tadımız kaçıyor. Sakallının biri laf atmış, bağırıp çağırmış Aziz Nesin'e. Öyle diyorlar. Cuma namazı öncesinde, yavaş yavaş kendini göstermeye başlıyor olaylar. Ama, devlet var diyoruz, tınmıyoruz, korurlar bizi nasıl olsa. Buraya kavgaya girmeye gelmedik. Şenlik için, kültür için, yazın için geldik. Yine de canımız sıkılıyor. Kalkalım artık diyoruz kendi kendimize gidelim. Zaten kitap imzalatan da yok, Sivaslılar işin farkında değiller pek, bunca yazarı bir arada görmekten şaşırmış olmalılar, dolaşıp bakıyorlar. Hepsi o kadar.

Bitişik masadaki Öner Yağcı yaklaşıyor yanıma. "Ağbi, öğle yemeğinde beraber olalım mı? Sivaslı bir arkadaş Zeynep'le beni yemeğe götürecektir. İstersen sen de gel." Öner'le epeydir görüşmemiştik, söyleşmemiştik. Seviyoruz, özlüyoruz birbirimizi. Bu bir fırsat, birlikte olacağız. "Tabii gelirim," diyorum. Öner'in eşi Zeynep az ötemizde gülümsüyor. Kardeşlerim bunlar benim. Zeynep'in o gülüşünü İstanbul'dan, Sinop'tan, Ankara'dan anımsıyorum. Değişik yerlerden, değişik zamanlardan kalma. Az sonra Öner'in Sivaslı arkadaşı geliyor, medreseden çıkıyoruz. Dışarıda bir kaynaşma var. Polisler, sakallı, kem bakışlı birtakım adamlar. Yolumuzu değiştiriyoruz. Bu arada Sivaslı arkadaşla tanıştırılıyorum. Sonunda arabaya ulaşıyoruz. Önce eve uğranacak, "nevale" alınacak; sonra piknik alanına gideceğiz. Kültür Merkezi'nde saat ondört otuzda panel var. "Medya ve Emperyalizm." İzlemeyi çok istiyorum. Bir an, gecikeceğiz diye kaygılandıysam da geçiriyordum; yetişiriz herhalde.

Yetiştiriyoruz.

Mangal kömürü bir türlü tutuşmuyor, geciktiriyor bizi. Sonra rakı

giriyor araya bizi gevşetiyor. Havamız çok iyi. Hoş bir yer. Ağaçların altındayız. Kentten sekiz-on kilometre uzaktayız herhalde. Anlaşıldı, bu gidişle panelin sonuna yetişebileceğiz. Sonra da ben onyedi otobüsüyle Ankara'ya döneceğim. Biletimi almıştım. Otele uğrayıp çantamı alacağım, o kadar. Gün böylece bitecek. Banaz'daki etkinliklere katılamayacağım. Oysa görmek isterdim orayı da. Belki gelecek yıl, kimbilir...

Yanılmışım, gün böylece bitmiyor. Her şey yeni başlıyor. Dönüşte Kültür Merkezi'ne gidemiyoruz. Yollar tutulmuş, geçişe izin vermiyorlar. Bir şeyler olmuş ama anlayamıyoruz. Yan yollardan geçip otele ulaşmayı deniyoruz, yine başaramıyoruz. Bütün yollar tutulmuş. Arabayı uzak bir yerde bırakıp yürüyerek otelin yakınına varabiliyoruz. Polisler kimseyi geçirmiyor sokağın içine. Karşı kaldırımdaki öfkeli ve saldırgan "güruh" homurdanıyor ve gittikçe çoğalıyor. Hala durumu kavrayabilmiş değilim. Olacakları sezemiyorum. "Otele gideyim, arkadaşlarla vedalaşayım, çantamı alıp çıkarım" diyorum. Saat onaltı onbeş. "Sen ne yapıyorsun, hemen buradan uzaklaşalım," diyor Sivaslı arkadaşımız. "Baksana bizden başka herkes onlardan. Biraz daha burada durursak bizi farkedecekler." Çevreye bakıyorum, arkadaşımızın söylediği doğru. "Boyalı kuş"lar gibi orta yerde kalmışız. Bir yanda polis, öte yanda saldırganlar. "İstersen seni garaja bırakalım," diyor Öner Yağcı, "çantamı sonra aldırırısın." "Bu durumda burayı bırakıp gitmem, kalacağım" diyorum. Başına bir iş gelmesin diye adını yazmaktan çekindiğim Sivaslı arkadaşımız bizi bir kitapçıya kaçırıyor önce. Oraya gider gitmez aramızdan koşa koşa bir delikanlı gelip haber veriyor: "Hemen buradan uzaklaşın, buraya doğru geliyorlar!" Çıkıyoruz kitapçı işliğinden. Ve durumu kavramaya başlıyorum artık. Azgın kalabalığın uğultusu beynimde, yüreğimde korkuya ve iğrenmeye dönüşüyor. Oteldekileri düşünüyorum. Onlar güvenlikte. Polis var, devlet var, asker var. Bir şey olmaz içeridekilere.

Bir başka yere daha sığınıp dinlendikten sonra, arkadaşımızın arabasıyla yola çıkıp evine ulaşıyoruz. O evi, o geceyi, evdeki, mahalledeki insanları anlatmak isterdim. Öner'in, Zeynep'in, benim durumumu anlatmak isterdim. Sivas'ta ölümün kol gezmesini

anlatmak isterdim. Zaten herkes biliyor bunları artık. Asıl anlatmam gereken o ev ile evdeki insanlar. Belki ileride yazarım bir gün, bir biçimde. Ama şimdi değil. Şimdi onlar için korkuyorum. Aslında ülkemizin tamamı için korkuyorum. Bu karanlıklar sürüsü bu güzel ülkeyi nereye götürecektir? Nasıl durdurulacak bu ilkel güç? Hala onlara “halk” diyebilen Amerikan eğitilmiş yöneticilerimizle bu nasıl gerçekleşecek?

“Örgütlenmek gerekli” diyor. Doğru. Ama hangi çatı altında ve nasıl? İlkesizliğin, çıkarıcılığın, ilkelliğin kol gezdiği siyaset alanında yeni ve sağlıklı bir oluşum nasıl gerçekleştirilecek? Bu soruların yanıtlarını arayacağız, bulacağız; bulmak zorundayız. En başta laiklik ve Cumhuriyet’in tüm ilkeleri, devrimler korunacak, kollanacak, yaşatılacak. Bunun yolunu yöntemini de bulmak zorundayız, bulacağız, hem de en kısa sürede bulacağız.

Yazın (sanat) alanında ise, bu ülkenin vatandaşı, sanatçısı, aydını olarak tüm dünyadan özür diliyorum. Sanat adına en küçük bir uğraşta bulunan tüm insanlarımızdan özür diliyorum. Onlar, bu sürünün kararttığı ülkemizdeki kır çiçekleridir, aydınlıktır, güneştir. Sürü adına da özür diliyorum o kır çiçeklerinden. Bu sürüyü adam edemediğimiz, insan sevgisini geçerli kılamadığımız için.

Bireysel olarak da, tüm yazıncılardan, aydınlanma yolunda kavga veren, çaba gösteren tüm insanlarımızdan özür diliyorum. Karanlığın önünde ışığı, kötünün önünde iyiyi, çirkinin önünde güzeli yeterince savunamadığım, yaşama geçiremediğim için.

Umarım bir arada yaşamak için biraz daha şansımız vardır. Buna inanmayı çok istiyorum. “Gelin dostlar bir olalım.” Buna çok, çok gereksinmemiz var. Ölülerimizi “alkışlarla” gömdük, mezarlarını gözyaşlarımızla suladık, bundan sonra çiçeklerimizi soldurmamalıyız hiç olmazsa. Sivas’ı unutmayalım. Yaralarımızı çiçeklerle saralım.

Bitmeyen bir günlük bu. Şimdilik, ölümün uçurumunda noktayı koyuyorum.

1951 Tokat-Zile doğumlu olan Öner Yağcı, Tokat İlköğretmen Okulu'nu ve Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nü bitirdi. Doğu illerinde öğretmenlik ve askerlik yaptı. 1978'de Töb-Der Genel Sekreter Yardımcısı oldu. 1980'den sonra tutuklandı, yargılandı, aklandı. İlk yazı ve şiirleri 1968'de Tokat'ın yerel gazetelerinde çıktı. Daha sonra ülkenin önemli kültür sanat dergilerinde görünmeye başladı. *Kardelen* adlı romanıyla 1986 Akademi Kitabevi Roman Başarı Ödülü'nü, *Turnalar* adlı romanıyla 1988 Madaralı Roman Ödülü'nü aldı. *Gökyüzüne Akan Irmak* adlı yapıtı 1989'da yayınlandı. Serbest yazarlık ve düzeltmenlikle geçimini sağlayan Öner Yağcı, Sivas'a konuşmak için gitti. Katliamı otel dışından gözleyerek yaşadı ve yazdı.

SİVAS: ŞENLİKTEN KATLIAMA

Pir Sultan Şenliği'ne gelir misin dedi Ali, Sivas'a. Aylar önceydi. Sevinmiştim. Bir şenlik çağırısıydı dost ellerinden. Elbette dedim. Gitmez olur muydum hiç, Anadolu toprağının belki en aydınlık meyvelerinden biri olan Cumhuriyet'in temellerinin atıldığı Sivas'a. Hem, karanlığa karşı direniyor, aydınlık ışığının sönmesini engellemeye çalışıyordu Sivas. Türkümüzle, şiirimizle, söyleşimizle, kitabımızla, fotoğrafımızla, karikatürümüzle, semahımızla, tiyatromuzla, slaytımızla, filmimizle, sazımızla, sözümüzle, çiçeğimizle gidecek ve çoğaltacaktık Sivas'ın aydınlığını.

Sonra çağrı geldi. 1988'de Ankara'da kurulan Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği, Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla Sivas'ta ve Banaz'da dört günlük bir şenlik düzenlemişti: Geleneksel 4. Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri. Neler ve kimler yoktu ki programda. Pir Sultan'dan Aşık Veysel'e Halk Ozanları Anıtı'nın açılışı, semahlar,

halk oyunları, tiyatrolar, kitap ve fotoğraf sergileri, imza ve söyleşiler, dinletiler, paneller, halk geceleri, cem töreni ve ısmarlaşma... Sanatın aydınlığını yaşatacak onlarca aydın, yaşlı genç, kadın erkek...

Alibeyköy'deki Pir Sultan Derneği İstanbul Şubesi'nin önünden 30 Haziran akşamı iki otobüs dolusu Pir Sultan dostu Sivas'a hareket ettik. Şenliğe gidiyorduk, üzerimizde şenliği simgeleyen Pir Sultan'lı tişörtler, başımızda şapkalar ve dudağımızda türkülerimizle.

1 Temmuz sabahı saat on civarında Sivas'taydık. Sivas'ın caddeleri şenliğin afişleriyle donatılmıştı, nasıl sevinmiştim. Birkaç tane de büyük bez pankart asılmıştı şenliği duyuran. Açılışın yapıldığı Kültür Merkezi'ne gittik. Merkez'in önündeki (yanında bir Kangal Köpeği, elinde sazıyla tüm Anadolu halk ozanlarını simgeleyen, hani ertesi gün, gözlerini oydukları, iple bağlayıp sürükleyerek tekbirlerle insanların yaktıkları otelin önüne getirdikleri) anıt açılmıştı. Çevresi çiçekle doluydu. Adımımız Sivas toprağına değer değmez bir coşku seline kapılmıştık sanki. Dernek Başkanı'nın, Vali'nin, Aziz Nesin'in konuşmalarını kimimiz bahçede, kimimiz koridorlarda dinleyebildik. Salon hıncahınc dolmuştu çünkü ve salondaki herkesi kaplamıştı bizim biraz önce yaşadığımız coşkunun ve sevincin fırtınası. Halk oyunları oynadı gençlerimiz, semah döndüler pırıl pırıl sevinçleriyle...

Saat 14.00'te Buruciye Medresesi'nde toplanmaya başladık. Taş duvarlar içinde bir şirin bahçe. Gençlerimizin yeni yeni çay içmeye, söyleşmeye gittikleri bahçe. Kitap sergileri açılmıştı çeşit çeşit. Yirmiden fazla yazar okuyucularıyla söyleşecek, kitaplarını imzalayacaktı, ne güzel. Ve Sivaslılar Sivas'ın aydınlığa susamış insanları gerçek bir şenlik yaşıyorlardı sanki. Pırıl pırıldılar, ısıllı, sevinç dolu. Keyifti yani. Öğretmen okulundan arkadaşlarım geldiler. İstanbul'dan bir doktor arkadaşımın kardeşi, kardeşimin bir arkadaşı, Kardelen'i oyunlaştıırıp ODTÜ'de oynayan gençler, öğrenciler, çocuklar, kadınlar, erkekler. Gerçek bir şenliğin burgacına girmiştik biz de, savruluyorduk. Bakıyordum, her masada öbek öbek insanlar, gülümsemeler, gülüşler, kahkahalar. Onca yol yorgunluğına aldırımıyorduk. Bağnazlığa ve karanlığa karşı bir aydınlık umudunun şenliğiydi bu. (Ertesi gün bu umuda saldırdı işte gericiler, bu kaynaşmaya, bu paylaşmaya, bu sevdaya...)

Saat 17.00'de Kültür Merkezi'ne gittik hep birlikte. Yine tıklım tıklımdı salon. Genç ozan kardeşimiz Hasret Gültekin'i dinlemeye gittik. Kasetlerinden biliyordum şarkılarını, ama hiç görmemiştim. Yeteneği, inadı, ustalığı, sevdası ile çaldı ve söyledi güzel Hasret. (Hasret de gitti. Hasret'i de aldı yobaz yangını ertesı gün.)

Saat 17.00'de *ağların Pir Sultanlarından Günümüz Pir Sultanlarına* konulu panele başladık. Sami Karaören yönetti paneli. Sivas'a gelemeyen iki dostun yerine Metin Altıok'la (sevgili Metin Abim daha s yleşememiştik bile doyumca değil mi? Yangınla  l mde 37 canımız oldun, titrettin yüreğimizi) beni çıkardılar kürsüye. Diğer konuşmacılar da Hüseyin Gülkanat ve Asım Bezirci idi. (Evet, Asım Ağabey'di. Öfkesini tutamamıştı yine. Coşmuştu, savunmuştu inancını. Boyun eğmeyeceğiz demişti. Hep dizlerini tutmuştum sakinleşsin diye. O, aydınlığın ve barışın g r sesi olmuştu Sivas'ta da.)

Saat 20.00'de Halk Gecesi'ndeydik. (4 Eylül Kapalı Spor Salonu böyle bir inançla coşkuyu, böyle bir sevinçli kararlılığı yaşamamıştır.   telli curanın son ustası Nesimi imen, Muhlis Akarsu da  yle.) Halk ozanlarının türküleri aydınlığın karartılamayacağını haykırmıştı gece boyunca. (Bu aydınlık kudurtmuştu ertesı gün saldıranları.)

Aynı saatlerde Buruciye Medresesi'nde fotoğraf ve slayt gösterileri gerçekleştirilmişti, bir de Asaf Koçak'ın sevgili sakallı kardeşimin karikatür slaytları. (Gökyüzüne Akan Irmak'ın kapak resmini yapmıştı Asaf. Yeni romanımın kapağını yapmaya da söz vermişti. Hemşeriydik ne de olsa. Yerköy toprağından pek az çıkıyordu aydınlık yürekli insan. Sonra ertesı gün Asaf bir daha karikatür yapmamaya gitmişti. Karikatür düşmanları ona da ulaştırmışlardı karanlıklarını. Daha sonra utancım: Yerköy'de Asaf'ımın cenaze namazını kıldırarak imam bulunmamış...)

Saat 24.00'den sonra  ğretmen arkadaşların evindeydik. Onca yorgunluğa karşın mutluyduk, kıvanlıydık, bayram yaşamıştık Sivas'ta çünkü. Ertesi akşamı rakılı söyleyişi için s zleşerek uykuya geçtik sabaha karşı.

Sabah birlikte yeni bir bayram yaşamayı d şlemiştik Sivas'ta...

2 TEMMUZ: CUMA NAMAZI'NDAN CUMA YANGINI'NA...

Sabah 10.00-13.00 arasında yine Buruciye Medresesi'nin bahçesinde yazarlar ve okurlar birlikte olacaktık. Öyle kalabalık, öyle sevinçliydik ki, gerici bir ayaklanmanın çevremizi sinsi sinsi kuşattığının hiç ayırdına varamadık. Hemen yanibaşımızdaki camiye doluşmuşlardı. İbadet eden insanların karanlık katliamlar planlayacaklarını düşünmedik. Bayram sevinçleriyle söyleştik birbirimizle. Gökyüzüne Akan Irmak'ı oyunlaştırma izni isteyen yönetmen kardeşim Muammer Çiçek'in birkaç saat sonra öleceğini, Behçet Aysan'la, Uğur Kaynar'la son kez konuştuğumu bilemezdim. Caminin ölümü çağırıştığını o güne kadar bilmezdim. Artık biliyorum. Nasıl da gülümsüyordu Asım Ağabey, Metin Altıok nasıl da şairdi, hep olduğu gibi, Erdal Ayrancı ile yeni tanışmıştık. Ya o gençler, tiyatroyla aydınlanarak aydınlatmaya çalışan, semah dönen genç kızlar, delikanlılar.

Saat 12.00 civarıydı. İki yerel gazete ve bir bildiri sinirimizi bozdu biraz. “Gün müslümanlığın gereklerini yerine getirme günüdür” diyorlardı. “Müslümanlara” başlıklı bildirilerinde. Bizim Sivas gazetesinin manşeti “Müslüman mahallesinde salyongoz sattılar”dı. Hakikat adlı gazete sanki yanıt veriyordu ona (tarikatlar savaşı mı ne? iman tarikatı değil katliam tarikatı sanki. İman yolu değil yani, kan yolu, ölüm yolu): “Meydan boş değil... Biz müslüman mahallesinde salyongoz sattırmayız.” (Biz diyor, siz kimsiniz? Hala suçlu mu arıyorsun eyy devlet!) Ürpererek baktık gazetelere ve bildiriye. Sonra çevremize baktık. Polisler doluydu. Caminin çevresinde önlem alınmış. Öyle ya, koskoca devlet vardı Sivas'ta. Sivas Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ili değil miydi? Bildirilerle, gazetelerle kışkırtılmaya çalışan cami insanların bize saldırmasına göz yumar mıydı hiç? Biz bu ülkenin yurttaşları değil miydik? Aydınlarıydık, gençleriydik, oğulları, kızlarıydık.

Aziz Nesin'in masasından bağırışmalar, itişip kalkışmalar. Biri bağırıyor: “Cezanızı bulacaksınız! Dinsizlere ölüm!” Birisini çekerek götürüyorlar medresenin dışına. Biraz sonra Aziz Nesin de yanında

polisler ve birkaç arkadaşla birlikte çıkıyor. Hepimiz toparlanıyoruz, saat 14.00'te Kültür Merkezi'nde olacağız Arif Sağ'ın dinletisi gerçekleştirilecek. Hem bu arada Cuma namazı da biter. Cumadır ne de olsa, İstanbul'da Vilayet Konağı'nın yanındaki camide bazen birşeyler olmuyor mu? Başka yerlerde de oluyor. Netamelidir cuma.

Kaçta biter cuma namazı, kaçta biter vaazlar, tahrikler? Bitti ve başladı namaz sonrası: “Şeytan Aziz... Vali istifa... Sivas Aziz'e mezar olacak... Vali Gidecek, Şeriat Gelecek... Müslüman Türkiye... Cumhuriyet Burada Kuruldu Burada Yıkılacak... Put İstemiyoruz...” Hala Sivas'ta ne olduğunu mu araştırıyorsun ey TBMM? Yetmedi mi? “İslama Kalkan Eller Kırılır... Allaüekber...” Sayın Başbakan, Sayın Hükümet duymadınız mı? Görmediniz mi? Çağdaş teknolojinin harika aleti TV'den de mi izlemediniz? Gazeteleri, dergileri de mi okumadınız?

Evet karanlık aydınlığa saldırdı.

Halk ozanları aydınlığıydı Anadolu'nun. “Pir Sultan'dan Aşık Veysel'e Halk Ozanları” anıtı, aydınlığın, kültürel zenginliğin simgesiydi, yok şimdi. Kendiliğinden kırılmadı, kendiliğinden oyulmadı gözleri, kendiliğinden sürüklenmedi yerlerde. Heykele “put” diyen bir ortaçağ karanlığının zihniyetinin devletin resmi ideolojisi olması için çırpınanların yarattığı bir yıkım bu. Her yıl 800 bin kişinin dinsel eğitimden geçtiği devletin diyanetinin dini eğitime pay ayırdığı, 417 İmam Hatip Lisesi'nin açıldığı (ki bugün hepsi kapatılsa, ülkeye 50 yıl yetecek kadar imam var), bu liselerde 400 bin öğrencinin okutulduğu bilinen 5300 Kuran kursunun olduğu (buralarda da 400 bin öğrenci var), ayrıca 200 bine yakın hafızlık ve cüz öğrencisinin laik Cumhuriyet'te dinsel eğitim gördüğü koşulların kılavuz istemeyen sonucu bu. Bu koşulları hazırlayanların kulakları çınlasın.

Kültür Merkezi bir aydınlık kurumuydu. Sergiler açılıyordu orada, toplantılar yapılıyordu, paneller, konferanslar gerçekleştiriliyordu. Kültürle iç içe olabiliyordu orada insanlar. Tahrip edildi. Deprem tahrip etmedi elbette, kültürü istemeyen karanlık güçler tahrip etti.

Kongre Müzesi ve önündeki Atatürk büstü. Yoruma gerek yok. Gökten yağmıştır taşlar belki. Kitap sergileri, Pir Sultan Derneği,

gençlerin kahvesi Halikarnas, Valilik de payını alanlardan. Kimin neye düşman olduğu belli, neyi yıkmak istediği, neye saldırdığı ve niçini.

Sonrasını herkes biliyor. Sivas'ın çeşitli yerlerinde bu tahripler yaşandıktan sonra Madımak Otel'deki kuşatmaya koşuyor, saldırganlar. Orada kimler yok ki. Sevgi vardı orada, barış var, kardeşlik var, kültür var, laiklik var, çağdaşlık var, aydınlık var. Yurt sevgisi var, emeğe saygı var, gençler var. Yani geleceğimiz, aydınlılar var, sanatçılar var, umut var.

Oteldeki yangını hepimiz yaşadık, hepimiz gördük, hepimiz okuduk. TV'lerde bile gördük. Hidayet anlattı. Lütfi anlattı, Battal anlattı, Ali anlattı, Aziz anlattı. Asım, Metin, Behçet, Asaf, Uğur... yani otuzyedi can anlatamadı.

Şenlik katliama dönüşmeseydi Arif Sağ'ı dinleyecek, paneli izleyecek ve akşam "şiir akşamı"nda buluşacaktık, Metin Altıok yönetecekti. Sonra Banaz'a göçecektik. Sabahla yeniden başlayacaktı şenlik. Sergiler bir de Banaz'da açılacak, imza ve söyleşiler sürecekti. Mahzuni Şerif'i dinleyecektik yıllar sonra. "Anadolu Kültürel Yapısının Oluşumunu ve Zenginliği" konulu panel gerçekleşecekti, sonra ozanlar, dinletiler, semahlar. "Neden Laiklik Neden Demokrasi" paneli, "Gençlik ve Sorunları" forumu, kurban törenleri, Cem töreni yapılacaktı ve ısmarlaşma!

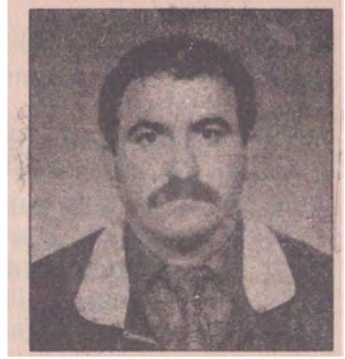
Karanlığa inat şenliklere devam diyorum. Yanan canlar da böyle derdi inanın. Yoksa "nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa..."

Bekir Delibaş, 1966 yılında Urfa'nın Siverek ilçesinde doğdu. İlk öğrenimini Siverek'te, orta ve lise öğrenimini İzmir'de tamamladı.

Deri işkoluyla ilgili çeşitli işyerlerinde çalıştı ve bu işkoluyla ilgili sendikal eylemlerde bulundu.

Emeğin sömürsü çerçevesinde sürdürülmek istenen her türlü haksızlığın ve yobazlığın, gericiliğin insan yaşamından sökülüp atılmasından yana yer aldı. Bugün sürdürülen ve başariya ulaştırılmasını gerekli gördüğü emekten yana, laiklik, demokrasi mücadelesini, Anadolu tarihinde devrimci mücadeleyi bayraklaştıran Alevi toplumuyla birlikte yürütmenin gereğine inanıyor.

Bu doğrultuda, kuruluşundan beri Kervan dergisinin çalışmalarında aktif görev yapıyor.

PİR SULTANLAR TÜKENMEZ!

Kervan görevlisi diğer arkadaşlarım ve Pir Sultan Abdal Derneği İstanbul şubesi üyeleri ile birlikte 1 Temmuz'da Sivas'a gelir gelmez, yolcularımızı Kültür Merkezi civarına, sergilenecek kitap-dergi ve benzeri yayınlarımızı da Buruciye Medresesi'ne indirdik.

Kervan standının yanında Eğit-Sen Sivas şubesinin, Mücadele dergisinin, Pir Sultan Abdal Derneği'nden dostlarımızın dergi/kitap standları bulunmaktaydı. Yazar arkadaşlarımız Battal Pehlivan ve Lütfi Kaleli, standımızı ziyaret etmiş, imza günü için medresenin içine gitmişlerdi.

Ortalık tam bir kültür panayırı havasındaydı. Birçok insan gelip tebrik ediyor, öpüyor ve böyle bir hizmette bulunduğumuz için bizi kutluyordu. Kültür panayırı için Pir Sultan Abdal Derneği'nin gençleri ve değerli yöneticileri canla başla çalışıyorlardı. İnsana, sevgiyle, kültüre karşılıksız adanmışlıklarından ötürü bu canlarımızı tekrar

tekrar kutlamak gerekir.

Ancak dünya işleri her zaman güzellikler içinde yürümüyor. İlk kez Sivas merkezinde yapılan Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nin bu ilk gününde de böyle oldu. Kitap standlarına yanaşan bazı yay bıyıklı, çember sakallı uğursuzlar, en az sivil polisler kadar çevreyi rahatsız ettiler. Hz. Ali'nin bez portrelerinden satın alıp biraz ötede parçalayan alçaklar, kitap standı görevlisi arkadaşımıza grup halinde gelip "kafir" diye laf atan namertler oldu.

Karanlığın tosunları ortalıkta ulumaktaydılar. Ve kentteki polislerle bunların ilişkisi daha ilk günden tedirgin ediciydi. Kervan standının önünde turlayan bu tiplerle sivil polisler arasında "ne var ne yok?", "iyidir, buradan ayrılmıyoruz abi, size yardımcı olmaya çalışıyoruz" gibi sohbetler eksik olmuyordu. Polisler ellerinde Zaman gazeteleri ile dolaşıyorlardı.

O akşam, kendi aramızda bu konuyu da görüştük. Bu arada, Kültür Müdürlüğü yetkililerinin "yarın standları buraya, medresenin önüne açmayın, camide cuma namazı var, saldırı olabilir" şeklinde ciddi uyarısı oldu.

O gece, standdaki tüm kitap ve malzemeleri toplayıp Alibaba mahallesine getirip bir Alevi dostun evine yerleştirdikten sonra kapalı spor salonundaki konsere yayın standı açmaya gittik. Geceye katılım 10 bin dolayındaydı. Çoşkulu bir etkinlikti. Halkın yayın masamıza ilgisi de büyük oldu. Yine, gecede sahneye çıkan sevgili canyoldaşımız Kervan yazarı Edibe Sulari Ağbaba, standımıza geldi. Bazı görevli yoldaşlarımızla birlikte fotoğraf çekti. Sanki hepimizle vedalaşırçasına bizleri kucakladı, öptü.

Geceden sonra Alibaba mahallesindeki dostların yanında kaldık. Ertesi sabah, rengarenk kitap-kaset yayın standları Kültür Merkezi'nin çevresinde açılmıştı.

Öğleye doğru kulağımıza "cuma namazından sonra saldırı gelecek" diye bazı duyumlar geldi. Bu arada Kültür Merkezi binasında "Medya ve Emperyalizm" konulu paneller Arif Sağ konserinin hazırlıkları yapılıyordu. Standlardan Alevi deyişlerinin, semahlarının sesi yükseliyordu.

Cuma namazı sırasında polisteki hareketlenme arttı. Saldırı olacağı

kesinleşiyordu. Bu arada durumu görüştük. Saldırı olursa bu soysuzluğa ve saldırganlara onurluca karşı koymak gerektiği konusunda kafamızı çalıştırdık.

Kitap standının en başında Kervan-İstanbul temsilciliğinin standı vardı ve ben de orada görevli idim. Tekbir sesleri daha yakından duyulur olmuştu. Kültür Merkezi'nin önündeki sokakta üç polis arabası duruyordu. Tekbir sesleri iyice yaklaştığı sırada o ne? Polis arabaları çekilerek karşıdaki boş caddeyi korumaya aldılar.

On kadar polis, karşıda tekbir çekerek ilerleyen 1500-2000 kişilik sürüyü sözümona “durdurmaya” çalışıyordu. Ama, İstanbul'daki işçi eylemlerinde yaptıklarının aksine cop da silah da çekmediler, kalabalığı çekilmeye ikna (!) etme çabasında göründüler.

Bu durum karşısında ben standın önünde ne bulduysam elime aldım, beklemeye başladım. İyice yaklaşıp standa saldıran bir gericiye haddini bildirdim, geri geri yuvarlandı. İkinci bir itle başederken üzerime taşlar yağmaya başladı. Tam alın çatıma irice bir taş isabet edince sendeledim ve saldırgan sürünün içine düştüm. 6-7 kişi “kafiri linç etmek üzere” üzerime çullandı. Taşlar yağıyordu. Koluma irice bir taşla vurulduğunu hatırlıyorum.

Yere tam düşücektim ki, bütün benliğimle, iri yapımı da kullanarak, son kez saldırganlara yüklendim ve standa doğru fırladım. Bir dakika daha gecikseydim vahşice, taşlanarak linç edilecektim.

Ben geriye, sağ boşluğa doğru koşarken peşimden taş yağıyordu. Ortalıkta polis arabaları vardı ve beni gören arabanın kapısını kapatıyordu. Hatta bir polisin “defol lan buradan” diye bağırıldığını hiç unutmuyorum. Kültür Merkezi'ne ulaşip kendi kalabalığının içine girdiğimde üstüm başım kan içindeydi ve kolumda iki kırık vardı. Boynuma sarılan koca canları, yaşlı teyzeleri hiç unutmayacağım.

Bizim bulunduğumuz yerde kadınlar ve çocuklar ağırlıktaydı. Ancak, başını eğmeyen genç bacıların örgütlediği direniş sayesinde, tam bir saat süren saldırı sonuçsuz kaldı ve şeriatçı-faşist sürü polis refakatinde geri çekildi.

Ardından nasılsa bir ambulans geldi ve yoldaşların ısrarı üzerine hastaneye gittim. Başıma dikiş atıldılar ve kolum alçıya alınırken gerici sürüden insanların da gelmesi üzerine beni binanın başka bir bölümüne

aldılar. İşlemleri böyle bitirebildik. Şeriatçıların Sivas kenti merkezinde yaşayanlara saldıdığı terörü varın siz anlayın.

Kültür Merkezi'ne geri döndüğümde öğrendim ki ikinci bir saldırı daha olmuş. Binlerce şeriatçı-faşist, taşlarla, sopalarla saldırmışlar. Ama binanın içindeki 500-600 canın -ki çoğunluğu kadın ve çocuktudestansı direnişi karşısında çatışma bayağı uzun sürmüş. Bizden 6-7 yaralı var ama, saldırgan gericiler sürüsünden yaralananlarda var. Ortalık mahşer yeri gibi...

“Bu insanların suçu nedir?..” derken gerici sürü geri çekiliyor. O andan sonra şehirde sloganlar atarak turlamaya başlıyorlar. Vilayete, ardından 37 şehit verdiğimiz Madımak Otel'i'ne gidiyorlar. Bu arada Kültür Merkezi boşaltılıyor, bir kısım yaralılarla birlikte Alibaba mahallesine, akşamda onların önerisiyle Banaz köyüne gidiyoruz.

Banaz'a iner inmez, radyodan katliamın haberini alıyoruz. Sabahki mücadelenin, gerici sürüyü geri çekilmeye mecbur eden kararlı direnişin sevinci kursağımızda kalıyor. Boğazımız düğümleniyor.

Vahşet, barbarlık, camide ve şeriat çılgınlıklarıyla örgütleniyor! Olamaz! Günahsız savunmasız bir avuç insanı taşlamanın, oteli çevirip içerisindekileri diri diri yakmanın, İslamiyetle bir ilgisi olamaz! Türkiye'de Alevilerle kardeş kardeş yaşayan, laiklikten yana olan milyonlarca dindar insan bir yana, bu cinayeti işleyen korkak ve kallesler, şeriatçılar bir yana! Kahrolsun şeriat, yaşasın inanç özgürlüğü!

Öfkemiz, acımız büyük! Gece Banaz'ı korumaya alıyoruz sabaha kadar gezici güvenlik ekipleri dolaşüyor köyün çevresinde.

Sabahleyin, “şenlikler durmaz Pir Sultan anılır” kararı alıyor komite. Pir Sultan'ın dev heykelinin dibinde 37 şehidimizin anısına semah dönüyoruz. Bağlama çalan gencin elleri titriyor, ağlayarak vuruyor sazın tellerine. Semahçılar ağlayarak ama mağrur dönüyorlar. Hepimizin başı dik! Akşam, cenaze töreninin hazırlığı için Ankara'ya yola çıkıyoruz.

Kırk Şehitleri'mizin anısı laiklik-demokratik Türkiye mücadelesinde yaşayacak! Pir Sultan Sivas'ta yeniden öldürüldü. Pir Sultan'lar tüm Türkiye'de diriliyorlar!

Pir Sultanlar tükenmez!

Rıza Aydoğmuş, 1961 yılında Sivas Yıldızeli ilçesi Sarıçal (Çerdiğin) köyünde dünyaya geldi. Liseyi Bulancak'ta, yüksek öğrenimini Giresun Eğitim Enstitüsü'nde tamamladı (1979). Öğrenciliğinde Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği başkanlığını yaptı. Anadolu'nun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yaparken 12 Eylül darbesinden sonra tutuklandı ve 141'den 5 yıl hapis yattı.

2 Temmuz 1993 Sivas Katliamı'nda kılıpayı ölümden kurtulan Rıza Aydoğmuş, o gün Pir Sultan Abdal Kültür ve Tanıtma Derneği'nin Genel Başkan Yardımcısı ve Şenlik Düzenleme Komitesi üyesi olarak Sivas'ta bulunuyordu.

“Laikliği ve cumhuriyeti hedef alan Sivas'taki eylemlere, cumhuriyeti ve laikliği en önde savunması gerekenlerin müdahale etmemesi, 37 kişinin katline neden olmuştur” diyen Rıza Aydoğmuş, şunları söylüyor:

KATLİAMDA MİLLİ GENÇLİK VAKFI İMZASI VAR

Şenlik için hazırladığımız pankartlar ve afişlerimiz indirildi; yerlerine Milli Gençlik Vakfı'nın pankartları asıldı. İlgililerden sorduk. Bu pankartların ancak bir itfaiye aracıyla indirilebileceğini öğrendik. Belli ki, bu katliamda, Refah Partili Belediye büyük destekçidir.

Madımak Otelinde iki polis bulunuyordu. Biri, Komiser Mehmet, diğeri de, elinde uzun namlulu silah bulunan bir polisti. Bizler, bunlara güveniyorduk. Otele herhangi bir saldırı olduğunda, bunların bizleri koruyabileceğini düşünüyorduk. Ancak, saldırganlar otele girmeye başlayınca, elinde silah bulunan polis otelden ayrıldı. Daha sonra otele bir kaç polis geldi. Bunların arasında bulunan bir sivil polis bize küfrederek, “Bunlar, polisleri arkadan vuruyorlar. Biz, bunları mı

kurtaracağız?” dedi. Ve bizi bırakıp gittiler. Az sonra yanık kokuları, gelmeye başladı. İçerde bizimle beraber kalan Komiser Mehmet’in telsiz anonsundan anlıyorduk ki, yangını söndürmek için itfaiye arabası geliyordu. Ancak, ben otelden kurtulduğumda, itfaiyecilerin oteli söndürmek niyetinde olmadıklarını gördüm. Görevliler, işi ağırdan alıyorlardı. Benim sağ kurtulduğumu gören polisler, “İçerde polis var mı?” diye sordular. Ben de evet dedim. Bunun üzerine bir polis, “Orospu çocukları yüzünden, polisler de ölecek, yazık olacak” dedi.

Sivas katliamında, laik cumhuriyeti savunması gereken başta Cumhurbaşkanı olmak üzere, Başbakan, Başbakan Yardımcısı, İçişleri Bakanı, Belediye Başkanı, Tugay Komutanı sorumlu ve suçludurlar.

AÇILIN KAPILAR SİVAS'A GİDELİM

Lütfi Kaleli

Pir Sultan Abdal Derneği'nden sevgili dostum yazar Ali Balkız, 1-4 Temmuz tarihleri arasında Sivas merkezi ile Banaz Köyü'nde Pir Sultan Abdal anısına kültür ve sanat etkinliği düzenlediklerini, bana da bu etkinlikte yer verdiklerini söylediğinde sevindim; onur duyarak çağrını kabul ettim. 30 Haziran 1993 Çarşamba akşamı saat 17.00'de Pir Sultan Derneği İstanbul Şubesi'nin bulunduğu Alibeyköy'üne gittiğimde yazar dost Öner Yağcı ve eşiyle karşılaştım. İki otobüs doluncaya dek ayaküstü söyleştik. Bir saat gecikmeyle (18.00) yola çıktık. Bizim otobüs diğerinden ayrılarak Bostancı kavşağında bekleyen yazar dostum Battal Pehlivan ve sevgili eşi Türkan Hanım'ı almak üzere E-5 yoluna saptı. Bostancı'ya geldiğimizde beklemekten bezgin Battal canın öfkesiyle kaşılaştık. Bereket O'nun öfkesi saman alevi gibidir, parlamasıyla sönmesi bir olur. Yanımıza yerleşip de yol alınca "hadi bakalım, eğlendir bunca canı Battal can" dedim.

Battal'ın o ara Alevi-Bektaşî fıkraları derlemesi kitaplaşıyordu. Bir tane patlattı; gerisi geldi. Sonra sözü Aşık Ali Metin aldı. Dededir kendisi: Bir de kitabı var. Adı "Pençe-i Ali Aba" Eh bir insan hem dede, hem aşık, hem de yazar olursa dağarcığı geniş olur; söz tükenmez onda. Söz tükenmedi Ali Metin'de, ama bizler uykusuzluktan tükeneince gerisini dinleyemedik.

1 TEMMUZ 1993, PERŞEMBE

Sabahın seher vakti uyandıığımızda Sivas'ın yeşil yaylasındaydık. Kent merkezine 9.30 sularında girip şöyle bir turladık çarşı pazarı, sonra Kültür Merkezi'ne gelip etkinliği izledik.

Halk Ozanı Musa Eroğlu saz çalıp türkü söylemiş. O'nu kaçırdık. Vali Ahmet Karabilgin'i dinledik, aydınlık düşüncesiyle alkış topladı. Sonra Aziz Nesin konuştu. Vali'yi beğendiğini söyledi; çağımızın gereklerine yanıt vermeyen herşeyin eskimişliğine dikkat çekti, o arada bin yıldan beri aynı telden çalınan sazın da değişmesi, çağa

uydurulması gerektiğini vurguladı. Sonra Musa Eroğlu'nun okuduğu bir türküye takıldı. Musa Eroğlu, Azerbaycanlı ozan Sabir'in hiçbir şeyden korkmayan, ama Müslüman görünce korkan şiirini seslendirmiş. Diyor ki Aziz Nesin: "Saz çalan arkadaşımız Musa idi galiba; Azerbaycanlı Sabir'in şiirini okudu "gorhmirem" dedi. Aslında gorhir; bu gorhmirem yalan. Hem de adamakıllı gorhiyir. Çünkü, korktuğu şundan belli: Sabir'in şiirini bozdu. O şiir "Nerede bir yobaz görirem, gorhirem" değil; "Handa Müselman görirem gorhirem"dir. Korktu; Müslüman görmekten korktu...."

Bak sen şu işe, dünkü Sabir, Müslüman görmekten korkuyor... Ya bugünküler?

Aziz Nesin de konuşmasını bitirince büyük alkış aldı, böylece etkinliğin ilk bölümü sona erdi.

Konaklayacak yerimizi soruyoruz. Bize İller Bankası'nın misafirhanesinde yer ayrılmış. Battal Pehlivan ile eşi ve ben bir taksiye atlayıp oraya gidiyoruz. Kent merkezinden uzak, sakın bir yer burası. Odalarımıza yerleşiyoruz. Öğlen yemeğimizi tabildottan yiyoruz; bir kişi on bin lira, çok ucuz; uzun süre kalabiliriz...

Dinlenmesi için Türkan Hanım'ı oraya bırakıp Battal'la birlikte bir servis otosuna atlayıp kente geliyoruz. Buruciye Medresesi'nde başlayacak kitap imzalama ve söyleşi saatine daha epey zaman var. Şöyle bir kenti dolaşalım diyoruz. Madımak Otel'i'ne yakın yerdeki bayiden gazeteler alıyoruz. Kaldırımlar sökülmüş, parke taşları kamyonlarla yığılmış duruyor öyle. Yol yapım çalışmaları yok. Geriye dönüyoruz.

HALKTAN BİRİLERİ

Meydanda közleme mısır kokusu burnuma doluyor. İlk gençlik yıllarıma kayıp Malatya'yı düşünüyorum. Sarı püsküllü mısırları yeşil kabuklarından soyar, kor üstünde çıtır çıtır kızartarak nasıl da yedik... Canım çekiyor. Boş süreyi hemen yanı başımdaki yaşlıların arasına oturup sohbet ederek geçirmek istiyorum. İki yaşı arasına oturup bir sağıma, bir soluma dönerek soruyorum, konuşturuyorum. Birisi 300 ya da 600 bin lira yaşlılık parası alıyor, geçinemediğinden yakınıyor; diğerrinin öyle bir olanağı da yok, çocuklarının vicdanlarına teslim

etmiş kendini. Ne ki çocukları da zar zor geçinebiliyorlarmış... Battal can Sivas hatırası olsun diye fotoğraflarımızı çekiyor. O ara mısırlarımız pişiyor, sıcak sıcak mis gibi kokuyorlar... Eh, biri yer, biri bakarsa kıyamet ondan koparmış; kıyamet kopmasın diye yeni tanıştığım iki yaşlı dostuma dişlerine uygun haşlanmış sütlü mısır ısmarlıyorum, birlikte yiyoruz ve konuşuyoruz. Ne ki, sağ yanımızda oturan on sekiz yaşlarında bıyığı yeni terleyen genç birisi hiç gereği yokken İslamda cihadı seslendiriyor, canımız sıkılıyor. Biraz onunla ağız dalaşı yapıyorum, lakin hata yaptığımı anlayıp susuyorum. Çünkü çocuk o denli ön yargılı ve şeriata şartlandırılmış ki, ne söylesem nafiye, yararı olmuyor, daha da dikleşiyor...

Oradan ayrılıp Buruciye Medresesi'ne geldiğimizde Musa Eroğlu'nun yanına oturup konuşuyoruz. O ara üç genç kız yaklaşıyor bize. Adlarının Gülsün Karababa, Handan Metin ve Gülderen Akça olduğunu söylüyorlar; benimle bir konuşma yapmak istiyorlar. Kabul ediyorum, uygun bir zamanda buluşmak dileğiyle ayrılıyorlar. Biz de kalkıyoruz ve yazarlara ayrılan masalara geçip kitap imzalamak için bekliyoruz. Ben raslantı sonucu Aziz Nesin'in yanına düşünüyorum. İlgi Aziz Nesin'e olunca ben havamı alıyorum. Ne ki, beni yalnız bırakmayan gençler çevremi kuşatıyor, biz de başlıyoruz konuşmaya. Onlar soruyor, ben yanıtlıyorum; bazen de ben soruyorum onlar yanıtlıyor; derken şeytanın ayağını kırıyor bir kitap imzalıyorum...

Kitap imzasına katılanlardan tanıyabildiklerim yazar ve ozan şunlardı: Aziz Nesin, Asım Bezirci, Cengiz Gündoğdu, Battal Pehlivan, Öner Yağcı, Metin Altıok, Hidayet Karakuş, Erdoğan Yavaşlı, Zerrin Taşpınar, Ali Balkız, Lütfiye Aydın, Burhan Günel, Cahit Külebi, Sadık Albayrak, Hüseyin Gülkanat, Olgun Şensoy, Berrin Taş, Muharrem Yazıcıoğlu, Ali Yüce, Behçet Aysan, İlhan Cem Erseven, Asaf Koçak, Nesimi Çimen, Hasret Gültekin, Musa Eroğlu ile fotoğraf sanatçısı Gülnaz Çolak'ta bizlerle beraber... Saat 17.00'de Kültür Merkezi'ne gidiyoruz. Ozan Hasret Gültekin'in dinletisiyle başlıyor etkinliğin ikinci bölümü. Ben Aziz Nesin'in tam arkasında oturuyorum. Hasret hem çalıyor hem söylüyor. İpek gibi sesi, telleri konuşturan usta elleri var. Büyüsüne kapılıyor, coşuyoruz birlikte. Tek sazda çok sesliliği sergiliyor... Uzanıp kulağına fısıldıyorum Aziz

Nesin'in: "Saz, bin yıldır aynı çalınmıyor ağabey!..." ·Dönüp gülümsüyor, karşılık vermiyor...

Hasret Gültekin'den sonra gazeteci-yazar Sami Karaören'in yönettiği "Çağların Pir Sultanlarından Günümüz Pir Sultanlarına" adlı panel başlıyor. Konuşmacı olarak araştırmacı-yazar Asım Bezirci, ozan Metin Altıok, yazar Öner Yağcı ve araştırmacı-yazar Hüseyin Gülkanat katılıyor, doyurucu bilgiler alıyoruz. Akşam etkinlikleri üç yerde başlıyor. Birincisi, "Halk Gecesi" adıyla 4 Eylül Kapalı Spor Salonu'nda; ikincisi, slayt gösterileri, Buruciye Medresesi'nde; üçüncüsü de Kongre Müzesi Bahçesi'nde "Sinema Günleri" adı altında film gösterisiydi. Biz, "Halk Gecesi"ne katılıp Musa Eroğlu, Muhlis Akarsu, Gülşen Altun, Nesimi Çimen, Ozan Çağdaş, Ali Çağan, Hasan Hüseyin Demirel, Azmi Toğuzata, İsmail Kaya, Ömer Şan, Hasan Tatar ile Semah ve Halk Oyunlarını izlemek istiyoruz.

Battal Pehlivan, Türkan Hanım'a çok düşkün; İstanbul'dan biliyorum, eşinden ayrı kaldığında saat başı onu arar; Allah muhabbetlerini artırsın. Şimdi, tutturdu illa da gidip hanımını alacak, geceyi birlikte izleyecek... Ben de diyordum ki, bravo Battal'a, hanımını aramadan yedi saat geçirdi. İsteğine karşı çıkıyorum: Gitme, bırak kadıncağız istirahat etsin! Ama ne mümkün, atlıyor taksiye, eşini kaplığı gibi geliyor geceye.

Salon tıklım tıklım. Biz Hacıbektaş İlçe Belediye Başkanı Ali Eğer ve iki yardımcısıyla beraberiz. Battal ile eşi de yanımıza geliyor, sıkışıyoruz. Güzel ezgiler, deyişler dinliyoruz. Alkış istemeyen cura ustası halk ozanı Nesimi Çimen hem konuşuyor, hem türkü söylüyor... Muhlis Akarsu da öyle. O, Nesimi Çimen gibi heyecanlı değil, sakin, kendi halinde; yanık yanık çalıp çıkıyor... Türküye, saza-söze, semaha doyuyoruz.

Yol yorgunluğu, uykusuzluk çökertiyor direncimi. Kalkalım mı, diyorum. Battal "Evet" diyor. Taksiye atlayıp misafirhaneye atıyoruz kendimizi. Çift kişilik odada tek başıma kalıyorum. Güzel bir duş alıp yatıyorum. Sabaha dinç kalkıyorum.

2 TEMMUZ 1993, CUMA

Sabah kahvaltısı vermiyor misafirhane. Uygulamalarında sadece

öğlen yemeği varmış; sabah ve akşam herkes başının çarçesine bakarmış. Biz de başımızın çaresine bakmak için dışarı çıkıyoruz. Kapı önünde ayakkabı sileceği var. Basıyorum düğmeye, uzatıyorum ayağımı dönen fırçaya, bir güzel tozunu alıyorum ayakkabımın. Battal, o çok kullandığı “Hayret bişe”yini söyleyip o da fırçalatıyor. Güle oynaya çıkıyoruz ana caddeye. Hayret bişe, her geçen araba almıyor bizi. Nice sonra bir polis otosu yanaşiyor, üçümüzü de alıyor tergisine. Kent merkezine inince takılıyorum Battal’a; haydi yine polisle işbirliğini benden gayri gören yok! O da diyor ki: “Kör köre demiş ki cırt gözüne.” Yani demek istiyor ki: “Tencere dibin kara, seninki benden kara.” Gülüşerek yiyecek birşeyler arıyoruz. Yine Battal’ın deyimiyle, hayret bişe, hiç bir aşevi açık değil. Oysa İstanbul sabahın bu saatinde cıvıl cıvıldır; aşevleri yevmiyeyi doğrultmuşlardır bile...

Nihayet ışksız bir pastane buluyoruz. Sabah çayı yok. Pasta ile soğuk bir şeyler istiyoruz. Adam elliye aşkın, bakışları sert, hizmette isteksiz. “Babanı mı öldürdük gardaş” diyesim geliyor. Vazgeçiyorum. Ben de doğuluyum. Doğulu olanın havasında, suyunda sertlik vardır; bunu biliyorum. Adamın tavrını ona yorumluyorum.

Kahvaltıdan sonra kent meydanına geliyoruz. Meydanda bir de park var; yeşillik, güzel. Yine Madımak Otel’inin yanındaki bayiye uzanıp gazetelerimizi alıyoruz. Kaldırım taşları olduğu gibi duruyor, çalışma yok. Parkın içindeki büfeden çay söylüyoruz. Gazetelerimizi okuyoruz. Kent sakın...

Saat 10.00’da yine Buruciye Medresesi’ne gidiyoruz. Program gereği kitaplarımızı imzalayacağız. Bu kez Aziz Nesin’den uzaktayım. Bir kaç arkadaş yan yana sıralanıyoruz. Girişin tam önünde, o her zaman gülen yüzüyle Asım Bezirci yolu kesmiş tezgahı iyi işliyor. O’nun sol ilerisinde Aziz Nesin’in de başı kalabalık. Hemen arkasında biri sakallı üç koruması var. Gölge gibi izliyorlar onu. İyi, diyorum. Ancak düşüncesinden dolayı can güvenliği olmayan bir ülkede yaşıyor olmaktan utanıyorum.

Az sonra dünkü gençlerden ikisi geliyor yanıma, yeni gençlerle kuşatılıyorum. Söyleşiyoruz. Bu gün de şeytanın bacağı kırıyorum. Hiç şeytan bacağı kırmayan arkadaşlara durumumu ilan ediyorum. O ara Aziz Nesin’in başındaki kalabalıkta bir dalgalanma oluyor, sonra

da ağız dalaşı duyuyoruz. Korumaların müdahalesiyle olay çıkmadan son buluyor tartışma. Nedenini soruyoruz; gerici bir gazeteci, televizyon için roportaj yaparken Aziz Nesin'i tahrik etmiş... İşin mi yok be kardeşim! Bak şurada kardeş kardeş ne güzel söyleşiyoruz; ağzımızın tadını bozmasana; derken birden Turhal Belediye Başkanı Muhsin Pehlivan dikeliyor başucumda, sarılıp öpüşüyoruz, söyleşiyoruz. Hüseyin Gülkanat geliyor, öğlen yemeğine davet ediyor bizi, toparlanıyoruz. Madımak Oteli'ni geçip Cumhuriyet Lokantası'na giriyoruz. Üst kata çıkıp pencere önündeki masayı birleştiriyoruz. Masamızda Battal Pehlivan ile eşi, Turhal Belediye Başkanı Muhsin Pehlivan ve on yaşındaki oğlu ile Basın Danışmanı Ömer Bey, Hüseyin Gülkanat ve ben varız. Gülkanat Sivaslı. Bize Sivas'ın yemeklerini övüyor. Sivas kebabı çok ünlüymüş. Muhsin Pehlivan da patlıcanlı Tokat kebabını övüyor. Sonunda Tokat kebabını evetliyoruz. Yiyelim bakalım, bizim Malatyalı Hüseyin Dayı'nın domatesli kebabını ya da Hacı Baba'nın kağıt kebabını sollayacak mı?...

Sivas'ta Tokat kebabı pişe dursun, biz sohbeti derinleştiriyoruz. Muhsin Pehlivan dostumuz bu yıl da Keçeci köyünde atası Ahi Mahmut ve Keçeci Kasım Pehlivan anısına kültür şöleni düzenleyeceğine söylüyor ve bizi konuk etmek istiyor, kabul ediyorum.

MEYDANA AKIN EDİYORLAR

Açılın bakalım Tokat kebabı geliyor. Patlıcanı bol, domatesli kuşbaşılar nasıl da kızarmışlar, mis gibi kokuyor mübarekler. Öyle de acıkmışım ki, şimdi istiyorum ki, masadaki canların ellerini, benim de ayaklarımı bağlasınlar; "hadi ye bacanak!" desinler... Şöyle yanına bir kuru soğan, bir de azıcık ekşimiş soğuk ayran oldu mu, tutmayın gayri, heyyyt!.. Helali hoş olsun; yiyen boğazlar dert görmesin. Hadi bir de dede duası yapalım; Bu gide ganisi gele, Halil İbrahim bereketini vere!.. Biz yemeğe yumulmuşken, bir manga sayısında göstericiler, yanlarında iki-üç polisle birlikte "Şeytan Aziz" solganıyla yukarı doğru koşar adımla geçtiler. Benim sırtım kent meydanına; Muhsin Pehlivan'ın yüzü bana dönük. Ben bir yandan tıkınıp bir yandan konuşurken Muhsin Pehlivan bana bakmıyor, beni dinlemiyor; ağzındaki lokmayı iştahla çiğnemiyor; donuk bakışlarını

pencereden dışarı vermiş, kent meydanını gözlüyor.

- Ne o? diyorum.

- Meydanda birikiyorlar, diyor.

Dönüp ben de bakıyorum. Az önce buradan geçen azınlık grup ve benzerleri kentin diğer cadde ve sokaklarından aynı anda merkeze akın etmişler... Daha da akın ediyorlar. Tıpkı küçücük dereciklerin çeşitli kanallarından gelerek göl oluşturmaları gibi bunlar da kent meydanında birikiyorlar. Slogan sayısı artıyor: “Şeytan Aziz”, “Sivas Aziz’e mezar olacak” “Kurtuluş İslam’da”, “Şeriat Devleti isteriz”, “Allahuekber! Kafirlerle ölüm”.

- Takma kafanı diyorum. Bunlar bağırıp çığırır deşarj olurlar, sonra da sakinleşip dağılırlar!..

- İnşallah! diyor, Muhsin Pehlivan.

Hüseyin Gülkanat dostumuz hesabı ödüyor, dışarı çıkıyoruz. Kültür Merkezi’nde Arif Sağ’ın dinletisi saat 14.00’de başlayacak. O’nu dinleyeceğiz. Sonra da Hasan Uysal’ın yöneteceği ve Sami Karaören, Raif Türk, Şükrü. Gökbulut, Mustafa Yalçınır ile Soner Doğan’ın konuşacakları paneli izleyeceğiz...

MADIMAK OTELİ’NDEYİZ

Gülkanat’ın yedirdiği güzel yemek üstüne ya kırk adım atılır, ya da sırt üstü yatılır. Biz yatamayacağımıza göre kırk adım atmayı yeğliyoruz. Ancak, etkinliği düzenleyenlerden yazar dostumuz Ali Balkız önümüzü kesiyor:

- Otele girelim diyor.

Ali Balkız’ı Malatya’dan tanıyorum. 1960’lı yıllarda lise öğrencisiyken sosyal ve toplumsal konulara duyarlı, yazın dünyasına da ilgiliydi. Bugün herbiri bir değer olan şair öykücü Tahir Abacı, öykücü-yazar Necati Güngör, öykücü Osman Şahin, şair Arife Kalender, öykücü Şükrü Bilgiç, öykücü Ali Balkız’la birlikte yetiştiler. Benim yerel günlük gazetemin bir sayfasını hep kendileri kullandılar. Rahmetli öykücü-romancı Dr. Muzaffer Hacıhasanoğlu’nu hep beraber tanıdılar, söyleştiler, geliştirdiler... Şimdilerde Ali Balkız ödüllü öykücülerimizden biri oldu. Üretken, girişken bu güzel insan, can güvenliğimiz için bizi Madımak Otel’ine davet ediyor. Battal

Pehlivan ve eşi karşı sokağa geçmişler; onlara sesleniyorum, gelmelerini söylüyorum. Lobide Arif Sağ, o koca gövdesiyle oturmuş sazına ayar veriyor. Az sonra konseri var ya, ona hazırlanıyor... Biz de iliştiriyoruz koltuklara, cam kenarında gazeteci Sami Karaören dostumuz ozan Cahit Külebi'yle karşılıklı oturmuş yarenlik ediyorlar. Cahit Külebi Sivaslı. Sami Karaören'e Sivas'ı gezdirmek istiyor. Ayaklanıyorlar. Onlara Zeki Büyüktanır ve bir-iki arkadaş eşlik ediyor. Dışarı çıkıyorlar... Aziz Nesin yukardaki odasından asansörle iniyor. Daha koltuğa oturmadan, korumaları, güvenliği bakımında yukarı çıkmasını söylüyorlar. Geldiği gibi geri gidiyor Aziz Nesin... Dışarıdaki kalabalık büyüyor; bizim de içerideki sayımız artıyor. Yetişkinlerimiz, gençlerimiz toplanıyor biraraya. Asım Bezirci; sırtı sokağa dönük tavla mı oynuyor, santraç mı; pek dikkat etmiyorum; ama o her zamanki gülen yüzüyle karşılarındaki Cafer Can Aydın'ı sıkıştırıyor. Dışardaki kalabalık, otelin önünde bir aşağı, bir yukarı solgan atarak gidip geliyorlar.

Cuma namazı dağılmış diyorlar: Bir kalabalık Kültür Merkezi'ni basmış, içerde bulunan bin beşyüz dolayındaki insanı taşlamış, cam çerçeve kırmış, çatışmışlar... İslam'da huzur için, kafirlere karşı cihada kalkışmışlar. Yaşları ne? 16-20 yaşlarında delikanlılar. Bunlar bir kafir öldürülse cennette 40 tane huri ile yatacak! Seks açlığı çeken bu zavallı insanlar huri hayaliyle insanları öldürecekler... Tanrım ne korkunç bir inanış bu... Gelen bilgiler bölük pörçük. Ayrıntısını bilemiyoruz. Yine bir haber: Kültür Merkezi'nde Aziz Nesin'i bulamayan öfkeli kalabalık Kültür Bakanlığı'nın yeni yaptırmış olduğu Sivas'ın değerlerini simgeleyen Kangal köpekli halk ozanları anıtı ile Atatürk'ün büstünü parçalamışlar. "Vali istifa, Şeriat Devleti isteriz, Aziz Nesin'e ve kafirlere ölüm, Allahuekber" sloganlarıyla Madımak Otel'i'ne geliyorlarmış... Artık Cuma namazları, Tanrı'ya tapınma namazı olmaktan çıktı, cihadı seslendirir duruma geldi. Turhal Belediye Başkanı Muhsin Pehlivan ile Hacıbektaş Belediye Başkanı Ali Eğer dostlarım izin isteyerek beraberindekilerle birlikte çıkıyorlar.

Lobidekilerle, kalabalık karşısında ne yapmamızı tartışıyoruz. Ben diyorum ki; bildiri hazırlayalım, ilgililere durumumuzu anlatalım. Önerim kabul ediliyor. Asım Bezirci, Ali Balkız ve ben görevlendi-

riliyoruz. Yukarı kata çıkıyoruz. Ali Balkız, bir odanın kapısını tıklattıyor, içerden gelen sese kendini tanıtıyor. Kapı açılıyor, Aziz Nesin'le karşılaşıyoruz. Bildiri hazırlayacağımızı söylüyoruz. "Siz hazırlayın, sonra görüşelim" diyor ve odasına çekiliyor. Biz Asım Bezirci'yle çalışıyoruz. Asım Bezirci olayı uzun uzun anlatıyor. Ben "kısa geçelim, Sivas'ta şu anda devlet olmadığını vurgulayalım" diyorum. Sinirleniyor. "Ben diyor, uzun süre yargılandım, önce olay aydınlatılır, sonra istekler sıralanır..." Asım Bezirci'yi 70'li yıllardan tanıyorum. O, Aziz Nesin'in genel başkanlığını yaptığı Türkiye Yazarlar Sendikası saymanlığını sürdürürken, ben de atama yoluyla getirildiğim yayın kolu başkanlığını yapıyordum. Tatlı sert halini bilirim. Kızınca bir başka güzel olur. O haliyle bile iç güzelliğini verir. Hiç çekinmez, ürkmezsiniz O'nun kızgınlığından. Şimdi tartışma istemiyorum. Kendi el yazısıyla birbuçuk sayfa hazırlıyor;

- Şimdi söyle bakalım, diyor.

Önerilerimi söylüyorum, maddeleştiriyor, iki sayfayı tamamlıyor. Bir de Aziz Nesin'e gösterelim diyoruz. Yanımıza bir gelip bir kaybolan Ali Balkız'la Aziz Nesin'i odamıza alıyoruz. Bazı düzeltmelerle bildiriye noktıyoruz. Şimdi, bu bildiriyi cumhurbaşkanından başbakana, bakanlara ve tüm ilgililere faksleyeceğiz. Aşağı iniyoruz. O da ne!? Herkes ayaklanmış, bir telaş var lobide. Otel girişi tutulmuş, girip çıkışlar yasaklanmış; kalabalık can istiyor, kan istiyor...

OTEL TAŞLANIYOR

Bir anons: Belediye Başkanı konuşuyor. Kulak kabartıyoruz. Algılayabildiklerimizi değerlendiriyoruz. Bizim için olumlu bir konuşma değil; ama öfkeli kalabalık için olumlu, sürekli alkış alıyor. Sanki orkestra şefi gibi kalabalıkla uyumlu... "Biz elimizden geldiğince tepkimizi gösterdik; amacımıza ulaştık. Gazanız mübarek olsun." söyleminden sonra zevahiri kurtarmak için yarım ağız "Artık dağılın!" diyor. Ve gidiyor. Kalabalık dağılmıyor; daha da öfkeli biçimde oteli kuşatıyor. Otelin önünde dizi dizi gencecik askerler ve de devlet maaşlı polisler var. Bunlar bizim koruyucularımız. Can güvenliğimiz onlara bağlı... O da ne? Otele taş atılıyor, camlar kırılıyor; lobide oturmamız olanaksızlaşıyor, yukarı katlara dağılıyo-

ruz. Pencereden izliyoruz aşağıdakileri. Hanım arkadaşlar uyarıyor:

- Perde gerisinden izleyiniz. Kendinizi göstermeyiniz...

Akıllarınca kendimizi gösterirsek, öfkeli kalabalık iyice tahrik olur, daha başka kötülükler yapabilir. Eğer onlara görünmezsek bir süre sonra çekip giderler... Bu da bir akıl. Perde gerisinden izliyoruz.

Gerçekten de kalabalığın büyük bölümü seks açlığı çeken gençlerden oluşuyor. Elbette aralarında yetişkinler de var. Ama hepsi azgın, hepsi aynı şeylere şartlanmış, aynı şeyleri seslendiriyorlar: “Kafirlere ölüm!” Kafir kim? Kesinlikle kendimizi kafir görmüyoruz. Ama onlar bizi kafir görüyor. Besbelli canlarımızı alacaklar. Atılan taşlar bulunduğumuz kadın camlarını da kırmaya başlayınca odalardan merdiven koridoruna kaçışıyoruz. Hanımlar yine öğüt veriyorlar:

- Odaların kapılarını örtün, taşlardan sakının...

Odaların kapılarını örtüyoruz. Bir kat daha yukarı çıkıyoruz. Orası da taşlanıyor, daha yukarı çıkıyoruz. Orası da taşlanıyor... Derken bütün katların dışarı bakan pencereleri sistemli biçimde taşlanarak camlar kırılıyor ve bizler sadece merdiven koridorlarına sıkıştırılıyoruz. Böylece dış dünya ile ilişkimiz kesiliyor. Taşlar yerden atıldığı gibi karşı binadan da atılıyor. Sürekli kırılan cam sesleri sinirlerimizi bozuyor...

Arif Sağ, halk ozanı ve sanatçısı olmakla beraber eski parlamenter. Tanıdık milletvekili arkadaşlarına telefon ediyor, durumun çok ciddi olduğunu söylüyor... Aziz Nesin, Başbakan Yardıncısı Erdal İnönü ile telefon görüşmesi yapıyor; en kısa zamanda takviye kuvveti gönderileceği güvencesi alıyoruz. Rahatlıyoruz.

MERDİVENLERDE YAŞAM

Merdiven koridorunun loş ışığında bir üzüm salkımı gibiyiz. Tepeden tırnağa bir büyük bacanın içine dizilmiş elmasları andırıyoruz. O denli elmaslarız ki; karanlığın içinde parlıyoruz. Yürekllerimiz sevgiyle dolu, söyleşiyoruz, yarenlik ediyoruz... Mızıka çalıyor Asaf Koçak, gençleri coşturuyor... Küme küme herkes, kendi aralarında gelecek güzel günleri konuşuyor. Kimileri katlar arasında inip çıkıyor. Gençlerimiz, olası bir saldırıda bizleri korumak için lobinin üst merdiven önüne barikat kurmuşlar, ellerine geçirdikleri sandalye

ayaklarıyla nöbet tutuyorlar...

Ben dördüncü katta Nesimi Çimen ve hanımı, İsviçre'nin Basel kentinden gelmiş olan sanatçı Edibe Sulari ile konuşuyorum. Edibe bacı, ünlü Halk Ozanımız Davut Sulari'nin kızı. Yirmi yılı aşkın süredir yurt dışında yaşıyormuş. İlk kez bu loş merdivenlerde tanışıyoruz. İki ay kadar önce, beni İsviçre'ye davet etmişlerdi. Gidemediğim için üzülmüştüm. Oradaki dostlar da üzülmüşlerdi. Şimdi Edibe bacı, o olumsuzluğu anlatıyor, inşallah kısa zamanda bir etkinlik daha düzenleyip beni İsviçre'ye götüreceklerini söylüyor. İlgerisine teşekkür ediyorum. Biraz da Arif Sağ ile aralarında geçen tatsız bir olayı anlatıyor ve özveride bulunarak Arif Sağ'dan bağışlanmak diliyor.

Acıktık, diyor hanım arkadaşlardan birisi. Ben göbeğimi yokluyorum. Öğlen yemeğini iyi yemişim, açlık duymuyorum. Eşinin karşısında duran Nesimi Çimen'in göbeği benimkinden büyük. Az kalsın Nesimi Sultan'ın göbeğini yiyelim diyecekken pot kıracağımlı anlıyorum hemen. İkimizin göbeğini sunuyorum. Gülüşüyoruz... O denli içteniz ki, sanki kırk yıllık dost gibiyiz...

Ne var ki, bu öfkeli kalabalık dağılmıyor. Alt kat merdivenden bir ses geliyor.

- İkinci oldu bunlar namaza gitmiyor...

Bir başkası yanıt veriyor:

- Bugünkü namazı kazaya bırakıyorlar...

Kalabalığın dağılması canımı sıkıyor. Herkes güzel güzel sohbet ederken ben aykırı konuşmaya başlıyorum:

Bu azgın kalabalık dağılmadığına göre, mutlaka can alacak demektir...

Yarına umut dolu güzel kızlarımızdan birisi:

- Moralmizi bozma amca! diyor.

Nasıl da içten söylüyor... Ah yavrum! Yay kaşım, ceylan bakışım!... Benim de bir kızım var bu yaşlarda. Belki üç-beş yaş daha büyük olabilir. Üniversitedeyken tiyatro ile uğraşıyordu. O da böyle etkinliklere katılıyordu. Başarılı geçen her etkinlik sonucu nasıl da mutlanıyordu. Toplumuna karşı sorumlu olan bir kişinin birincil göreviydi bu... Şimdi şu karşımda yere oturmuş, yaşam dolu kızımın

yarına dönük düşlerini yıkmaya ne hakkım var!.. Bu benim yaptığımı da densizlik denir... Değil mi ki, Erdal İnönü'nün haberi var, kurtarıcılarımız az sonra mutlaka gelecektir; gelecek ve bu gözü dönmüş canavarları dağıtacaktır. Bizler yarın Banaz'da şenliğin ikinci bölümünü kesinlikle başlatacağız. Şimdi şu saatte İstanbul'dan Banaz'a gelecek olan insanlarımız yola çıkmışlardır bile. Ankara ve diğer illerden etkinliğe katılacak olanlar da yol hazırlığındadırlar... Yarın biraraya gelecek türkü çığırarak, halay çekecek, semah döneceğiz...

Panellerimizde Atilla Erden, Cengiz Gündoğdu, Öner Yağcı, Kemal Soyer ilk gün Anadolu'da kültürel yapının oluşumu ve zenginliğini; ikinci gün Emel Sungur, Demet Işık, Lütfi Kaleli ve Ali Balkız'la "Neden Laiklik? Neden Demokrasi?"'yi anlatacağız. Aydınlik günler için konuşacağız, aydınlık Türkiye'de yaşamayı kuracağız.

Hep birlikte aydınlık Türkiye'de yaşamak güzel; güzel de içinde bulunduğumuz durum hiç güzel değil. Yüreğim daralıyor. Akşam oldu, bunlar hala dağılmıyor. Taş atışları, cam kırışları, aynı tempoda devam ediyor. Bizler, zavallı, çaresiz bizler, baca gibi merdiven boşluğunda salkım saçak duruyoruz. Buradan kaçmak, yan duvarları delerek başka binalara geçmek, ya da kapıya varıp döğüşmek gibi düşünceler dahi üretmiyoruz... İçim içimi yiyor. Yine duramıyorum:

- Birilerinizde kağıt var mı? diyorum.

Edibe Sulari el çantasını açıyor, iki adet blaknot kağıdı veriyor Herkes bana bakıyor. Açıklıyorum:

- Bugün tarihi bir gün yaşıyoruz. Belki farkında değiliz, ama bugür tarih olabilir. Şimdi adlarınızı söyleyin lütfen, bir listemiz olsun...

AZİZ NESİN'LE BERABER

Kimse itiraz etmiyor. Tek tek adları yazıyorum. Yerde sırtını duvara dayamış yarı oturup yarı yatar durumda olan ozan Zerrin Taşpınar; "Ver ben yazayım" diyor, kağıdı kalemi ona veriyorum. Bildiklerini seslendirmeden yazıyor, bilmediklerinin adını soruyor. Dördüncü kattakiler bitiyor, aşağı iniyorum. Aziz Nesin, köşede bir sandalyede oturuyor, yanında korumaları yok. Sağa sola bakıyorum, görünürlerde görevlileri bulamıyorum. Belki aşağı kattadırlar, ne bileyim. İçimden

bir his Aziz Nesin'i yukarı çıkartmamı söylüyor. Koluna giriyorum "yukarı çıkalım abi" diyorum. Hiç itiraz etmiyor, dördüncü kata çıkıyoruz, penceresi caddeye bakmayan küçük bir odaya giriyoruz. Odada Lütfiye Aydın, Zerrin Taşpınar ve birkaç arkadaş daha var. Aziz Nesin'e yer veriyorlar. Ben kapıda bekliyorum... Battal Pehlivan geliyor. Hayret bişe, fotoğraf çekiyor. Beni de kapıya omuz vermiş olarak görüntülüyor. Belli ki o da bu tarihi günü belgelemek istiyor. Ve, Aziz Nesin'in Aydınlık gazetesine yazdığı bir makalesini bana veriyor. Katlayıp pantolon cebime koyuyorum. Kim bilir belki ilerde kullanırım bunları... (Aziz Nesin'in yazısını Ankara'ya varınca Aydınlık gazetesi temsilcisine verdim. Etkinliğin doğal seyiri içinde Sivas'ı ve Pir Sultan Abdal'ı anlatan yazı, 5 Temmuz 1993 tarihli gazetede başyazı olarak yayınlandı. Otelde saptadığım isimler, ölü, yaralı ve yarasız olarak liste halinde gazetelerde yer aldı.)

Aziz Nesin'in korumalarından hala bir ses yok. Aşağı iniyorum. Arif Sağ, merdiven basamaklarında oturuyor. Asım Bezirci, Metin Altıok, Ali Balkız, Hidayet Karakuş, Murtaza Demir, Ali Yüce, Battal Pehlivan, Asaf Koçak, Hasret Gültekin, Nesimi Çimen, Muhlis Akarsu ilk gözüme çarpanlar oluyor. Tabii ki adlarını bilmediğim gençlerimiz, kızlarımız çoğunlukta... Kimi folklorcu, kimi semahçı, kimi tiyatrocu, kimi gazeteci... Hepsi pırıl pırıl neşeli, hayat dolu... Onlar arasında sakallı korumayı arıyorum. Hani şu imza esnasında Aziz Nesin'i koruyanlardan biri. Göremiyorum. Oysa korumaların tam zamanı, neredeler şimdi? Tekrar yukarı çıkıyorum. Aziz Nesin'in bulunduğu odanın kapısını tutuyorum. Sanki birileri beni Nesin'in korumalığına memur ediyor. İşte öyle, kendiliğinden oluşan bir korumalık. İş olsun diye, oyun kuruyorum kendimce. Duvar dibine atılmış iki çıta görüyorum yerde. Onları alıyorum. Bunları bir silah gibi kullanabilirim diyorum. İkisini birleştirip avucumda sıkıyorum. Sonra şöyle bir deney yapıyorum: Sol elimi açıp avucuma vuruyorum. Zavallı çıtalar, azıcık hızlı vursam, ikiye bölüneceklerdi az kalsın. Olsun, yine de tek silah bunlardı. Onlardan güç alırcasına askercilik oynuyorum; karnım içerde, göğsüm dışarda, başım dik duruyorum... Sonra çıtaları yine ellerimde evirip çeviriyorum, fiyakalanıyorum...

- Bunlarla mı Aziz Bey'i koruyacaksın? diyor, hanım arkadaşlardan

birisi, fiyakamı bozuyor. Adını çıkaramıyorum hanımın. Sadece ona gülümsemekle yanıt veriyorum. Ve tabii ki, anlamsız olan çita silahlarımı aldığım yere atıyorum. Battal Pehlivan geliyor yine; “Abi” diyor, “şurada bir telefon var, istersen eve telefon ediver.” Battal’ın bu huyunu seviyorum. Nerede olursa olsun, hemen telefona sarılır, hanımını arar “Türkan” der: “Canımsın. Ben falanca yerdeyim.” Şimdi eşi Türkan yanında; bu konuda beni uyarıyor. Canım benim... Birlikte yan arka odaya geçiyoruz. Eve telefon ediyorum; ben de Battal gibi sesleniyorum:

Emine! Canımsın. Beni merak etme. Şu anda oteldeyiz, emniyeteyiz...

Saat 19.00 olmalı. Daha sonra eşimin söylediğine göre saat 18.55 imiş gördüğümüzde. Yarım saat sonra İnterstar’ın haberlerini izliyoruz televizyondan. Çok sık bir haber... Fazla izleyemiyoruz, çünkü elektrikler kesiliyor, karanlığa gömülüyoruz.

İçerdekiler dışarı çıkıyor, ben de kapı önüne geliyorum. Kapı camlarından akşam ışığı vuruyor içeri; sağ yanımda yere uzanmış birini görüyorum. Başucunda telaşlı bir hanım, yatanla ilgileniyor. Kim O? Ne olmuş?... Ozan dost Hidayet Karakuş geliyor, kolonya istekleri yanı sıra doktor arayışına giriyor:

Metin, diye sesleniyor aşağı kata ve ekliyor: Behçet’i gönder. Behçet geliyor, diz çöküp Aydoğan’ı yokluyor. Nabzını tutuyor, soluğunu izliyor, ellerini oğuşturuyor... O ara bir duman kokusu yayılıyor. Bu da neyin nesidir, diyoruz. Dışardaki arabaları yaktıklarını öğreniyoruz. Aşağıdan bir ses yükseliyor:

- İnin aşağı, çıkıyoruz!..

KURTULUYORUZ DERKEN...

Bu, kurtuluşumuzun sesi olmalı. Bunca saat bekledikten sonra nihayet kurtarıcı birlik geldi demek. İnönü sözünü tuttu, ama biraz geç kaldı... Çok rahatım. Kurtuluyoruz ya, neden rahat olmayalım ki... Önce gençler ve hanımlar insin, sonra biz ineriz, diyorum içimden. Ve Aziz Nesin’in yanına gidiyorum. El ele tutuşuyoruz, ağır adımlarla merdivene yürüyoruz. 78 yaşında Aziz Nesin, hareket gücü zayıf. Birlikte bir adım atıyoruz, merdiven basamaklarından birini iniyoruz.

İkinciye adım atamıyoruz; az önce inen kalabalık çığlık çığlığa geri kaçıyor. Biz bu kalabalığın önünde duramazdık, hemfen az önce çıktığımız odaya giriyoruz. Duman yoğunlaşıyor, kapıyı örtüyorum. Merdiven sahanlığındaki kaçışmalar ve atılan çığlıklar yeri göğü inletiyor. Yan iç odadan haykırışlarla beraber kırılan cam sesleri geliyor. Aziz Nesin’le birlikte boğucu dumandan korunmaya çalışıyoruz. Ben hırkamla ağzımı, burnumu kapatarak soluk almaya çalışıyorum. Aziz Nesin, kendince korunmak için uğraşıyor... Dışardaki çığlıklar dayanılır gibi değil. Ne kadar sürüyor bu çığlıklar, pek bilemiyorum; çünkü ben de can derindeyim. Ancak fazla uzun sürmüyor, sanıyorum, iki, ya da üç dakika sonra çığlıklar kesiliyor, bir sessizlik kaplıyor her yanı. Dua ediyorum içimden, çatıya çıkmış kurtulmuş olsunlar!..

Kimse ölmesin!.. Kimse boğulmasın! Kimse yanmasın!.. Gençlerimiz geleceğe düşleri sönmessin!.. Güzel insanlarımızın üretkenlikleri son bulmasın!.. Yarın, aydınlık günleri hep beraber kucaklayalım! Karanlığın Türkiye’inde kalıp bizi sorgulamasın onlar! Aman ha!.. Aman ha, ölmeyin, yaşayın, hep beraber yaşayalım Can dostlar!..

- Ne yapacağınız diyor? Aziz Nesin.

Bilincim durmuş sanki. O denli düz bir mantıkla yanıtlıyorum ki:

- Öleceğiz ağabey! diyorum.

Böylesine teslimiyetçi yanıt olur mu hiç?.. Oluyor işte. Dışardaki canların çığlıkları kulaklarımda, sonlarının ne olduğunu bilmemenin kuşkusu içimde olunca, “öleceğiz ağabey” derim elbet. Hem de birkaç kez derim bunu... Ve Aziz Nesin de kabullenir bu sonu:

- Böyle bir ölümü beklemiyordum. Ama korkak ölmek istemiyordum. Şöyle yatağa uzanmak istiyordum, diyor.

Bu sözler içimi karartıyor, ağlayasım geliyor. Ayakta durmaya çalışıyorum. Daracık oda, kapı altlarından giren boğucu dumanla “gaz odasına” dönüşüyor. İnfaz odası sanki... Adım adım ölüme gidiyoruz. Elimi vuruyorum kapıya, ısınmış. Üzerindeki camdan çatır çutur sesler geliyor. Bakıyorum, cam şekil değiştiriyor. Elimi vuruyorum, yakıyor. Ve o ara dışarda kızıl dilini uzatan bir ejderha gibi alev görünüyor, merdivenler iyi tutuşmuş olmalı. Sentetik halı her yan. İyi yanıyor ve boğucu bir duman ile alev salıyor... İçerde kalmak da ölüm, dışarı

çıkmakta... Seçim yapmalıyım. Hangisi? Dışarı çıkıp yanarak mı; burada kalıp boğularak mı? Eşimi anımsıyorum. O böyle hallerde ani kararlar verir, sonuç alır. Bir keresinde evi yakıyordum. Gece kalkınca mangalı devirmiş, kilimi tutuşturmuştum. Ben kovayla suya giderken, o eliyle tuttuğu közleri tekrar mangala koyuyordu. Benden önce bitirdi işi. Şimdi burada olsa ne yapardı?.. Çocuklarım, iki minik torunum Damla ve Ayşegül geliyor gözlerimin önüne. Sonra borçlarım, alacaklarım, dostlarım ve düşmanlarım... Var mı düşmanım? Bana göre yok. Ama burada, Sivas'ta hiç tanımadıklarım tarafından düşmanca öldürülüyorum. Benimle birlikte diğerleri de... Ölmek istemiyorum. Dışardaki yan odaya geçebilsek kurtulabiliriz, düşünce-si geliyor beynimde. Saatlerce kaldığım otelin iç planını iyi biliyorum. Bu kapıdan hemen iki adımda yan odanın kapısını açabilirim ve camı kırık pencereye varınca kurtulabiliriz. Gerisini düşünmüyorum artık. Aziz Nesin'e sesleniyorum:

- Ağabey yan odaya geçebilirsek kurtulabiliriz, diyorum.
- Hemen, diyor Aziz Nesin.

ÖLÜMDEN KAÇIŞ

Duracak zaman değil. El ele tutuşuyoruz. Kapıyı açıyorum. Yoğun ve sıcak bir duman, azgın bir canavar gibi saldırıyor üzerimize. Korunmak için hırkamı doluyorum başıma, kapanıyorum, hiç birşey görmüyorum ve dalıyoruz alevli duman içine. Yan odanın kapısını el yordamıyla buluyorum, hemen açıp oraya geçiyoruz. Atılan taşlardan kırılan camlar, etajer, telefon, televizyon, sandalye gibi eşyalara takıla, çarpa pencereye ulaşıyoruz. Bereket taşlamıyorlar. Şimdi taşlamanın yerine yakıyorlar binayı. Belediye Başkanı'nın "Artık amaca ulaşılmıştır" sözlerini anımsıyorum. Gerçekten amaca ulaştılar şimdi. Ama Aziz Nesin'i öldüremediler. Aziz Nesin'e bakıyorum, sağ yanımda ve de pencerenin perdesine yakın duruyor, ayakta, dimdik... Ya diğerleri?.. Kesinlikle kurtulamadılar bu ateşten, bu dumandan... Penceredeki kırık camları temizliyor, gövdemi dışarı sarkıtıyorum. Temiz hava ciğerlerime dolunca, hayatı yeniden kucaklıyorum. Bir dakika; evet bir dakika daha geç kalsaydık, şu an biz de diğer canlarımız gibi ya boğularak, ya da yanarak ölmüş

olacaktık... Şimdi soluklanınca:

- İmdat! diyerek bağıyorum. Sesimi duyan yok. Aşağısı mahşeri bir kalabalık. İlkel, vahşi insanlar gibi tam-tam dansındalar. “Allahuekber”i seslendiriyorlar. Önlerinde polisler, askerler hep beraber “Allahuekber!” diyorlar.

Otel yanıyor cayır cayır. Duman sarmış her yanı. Kızıl alevler yalıyor arkamızı. Ölüm henüz uzak değil bizlerden. Bir kez daha sesleniyorum:

- İmdaaaat!..

Çığlık çığlığa bağıyorum. Ne kadar? Bilemiyorum. Ola ki, birileri sesimi duyar... Ne mümkün!.. Onların tam-tam sesleri toplu ve gür; benimkisi tek ve cılız... Onlar, kafirleri öldürdükleri için cennette kırk tane birbirinden güzel huri düşleyerek sevinç çığlıkları atıyor, ben ise ölüm!.. Bu kez bağırışıma el-kol hareketlerimi katıyorum... Nihayet! Evet nihayet beni farkediyorlar.

- Çatıya çıkın, diyorlar.

Merdivenler yanıyor, diyorum. Ve elimle işaret ederek; bakın orada itfaiye arabası duruyor, onun merdiveniyle bizi alın, diyorum. Aşağıdan homurtular geliyor. Pek anlayamıyorum. Fazla uzun sürmüyor, itfaiye arabası, ana caddeden ara sokağa, bulunduğumuz pencere tarafına hareketleniyor. Yukarıdan izliyorum onları. Akşamın ala karanlığı çökmüş. Elektrikler sönmüş. Sivas karartılmış. Eylemcileri seçmek zor. Akşamın aydınlatığı kadarıyla görüyorum. Otelin çevresi yanmış, iskelete dönmüş araba enkazıyla dolu. Onların bir bölümünü ezerek geliyor itfaiye arabası ve bizim tam altımızda duruyor, sonra merdiveni uzatıyor. Tanrım; ne müthiş bir olay bu! Arkamızda alevli, dumanlı ölümü bırakıp aşağı ineceğiz!..

BİR BAŞKA ÖLÜME GİDİŞ

Merdiven tam yanaşıyor. Aziz Nesin’i kucaklayıp kaldırıyorum. Müthiş bir şey bu. Benim tansiyonum var. Yüksek yerlerde fazla duramam. Hele böyle pencere kenarında durup iş göremem. Ama burada, bir yanım uçurum, bir yanım alevli duman, ve ben pencere denizliğine çıkmış Aziz Nesin’i merdivene alıyorum... Hiç başım dönmüyor, hiç gözüm kararmıyor, hiç bacaklarım titremiyor, ve dahası

hiç korkmuyorum... Ben de merdivene geçiyorum. Aşağıdan gayretli bir itfaiye eri yukarı koşar adım geliyor. İyi, bize yardım edecek diye seviniyorum. Aziz Nesin önde, ben hemen arkasında ağır ağır iniyoruz. Ancak, Aziz Nesin, akşamın ala karanlığında fark ediliyor. Fark eden, itfaiye arabasının üzerinde bulunan sivil takım elbiseli; elli yaşlarında, sakallı, gözlüklü birisi. Daha sonra adının Cafer Erçakmak olduğunu öğrendiğim bu Refah Partili Belediye Meclis Üyesi, kudurmuş domuz gibi haykırıyordu:

- Kurtarılacak olan o değil; ölecek olan o!..

Bize doğru gelen itfaiye eri birden duruyor, ve Aziz Nesin'e söverek geriliyor. Cafer Erçakmak büyük bir öfkeyle bağırıyor:

- Hayvan O, öldürün onu!..

Ben, karşılık veriyorum:

- O bir insandır!..

- Hayır, hayvandır O! Ölmesi gerek!..

- Hayır, insandır O!..

Söz düellosunun anlamı yok. Erçakmak'a göre hayvan olan Aziz Nesin hayvanca öldürülmelidir. Belli ki, Aziz Nesin'in ölüm fermanı yazılmış; gayri mümkünü yok öldürülmelidir. Şimdi yaşıyor olması ise, bunca tasarlanmış düzeni, gayreti, parayı, cennet vaadini boşa çıkartıyordu. Belki O'nunla birlikte olan diğer kafirler de ölmemiş, yaşıyor olabilirlerdi... Şimdi adım adım kucağına gelen Aziz Nesin'i kendi elleriyle öldürmeliydi. Hemen, itfaiye arabasının yanında bulunan kancayı kapıyor. Öyle bir geriniyor ki, Aziz Nesin'in başına vurursa beynini dağıtabilir...

- Poliiis! diyerek çığlık atıyorum.

Polis, evet sekiz saatten beri onlara yandaş olan*polise sesleniyorum. Başka seçeneğim yok ki...

- Poliiis!...

Arkamızda alevli, yakıcı, boğucu bir ölüm; önümüzde bizi öldürmeye azmetmiş öfkeli bir kalabalık!.. Hadi, seç bakalım!.. Biz seçimimizi çoktan yaptığımız için inmeye devam ediyoruz. Azgın kalabalık, Erçakmak'ın tahrikiyle iyice galayana geliyor. Benim "polis!" çığlıklarım yeri-göğü deliyor. Ola ki içlerinden biri insan sütü emmiştir; bizi bu azgın canavarlara teslim etmez umudunu

taşıyorum. Sivil giyimli birisi, eli sopalı Erçakmak'ı kucaklayarak Nesin'i öldürme eylemine engel oluyor. Ancak; beri yanda resmi giyimli itfaiye görevlisi Nesin'nin bileğinden yakalıyor ve öylesine bir kinle küfredip aşağı fırlatıyor ki, gözlerime inanmıyorum. Bu kişi, Herkül gücünde biri olmalı diye düşünüyorum. Sanki boş bir çuvalı fırlatıyordu. Gerçi yer çekimi ile Nesin'in hafif siklet yapısı da yardım ediyordu O canavara... O canavar, Aziz Nesin'i savurmakla kalmıyor, bir de bağıırıyordu aşağıdakilere: "Alın parçalayın kafiri!" Tanrım, korkunç bir şeydi bu!.. Yine avazım çıktığı kadar bağıırıyorum:

- Poliiis!..

Aziz Nesin havada takla atarken bir eliyle merdiven demirini yakalıyor. Gövdesinin büyük bölümü arabadan aşağı sarkarken asılı kalıyor. O haliyle yumrukluyor görevliler. Suratını parçalıyorlar, kan akmaya başlıyor. Öfkeli kalabalık sevinç çığlığı atıyor. Ben "Polis!" diye bağıırıyorum...

ÖLÜMÜN KIYISINDAN DÖNÜŞ

Nihayet resmi giyimli bir polis Hızır gibi yetişiyor; kol-kanat geriyor Nesin'e. O ara bir polis otosu yanaşiyor itfaiye arabasının yanına. Nesin, polis otosuna taşınırken, ben tek başıma kalıyorum merdiven basamaklarında. Eğer Nesin kurtarılsa, bu azgın, kana susamış canavarlar beni sağ bırakmazlar... Canımı dişime takıyorum, arabadan aşağı atlıyorum ve dört elli sürünerek zor atıyorum kendimi polis otosuna. Aynı anda Nesin'i de getiriyorlar, arabaya taşınırken bile dövüyorlar. Dövenlerden birisi de polis...

Dövmeyin! diyor Aziz Nesin! "Kan kaybediyorum!" diyor sayıklarcasına. Zaten dumandan zor kurtulmuş. dermanı yok; bakıma muhtaç durumdayken bir de vurup başını yarmışlar, kan akıyor başından... Çift yıldızlı komiser, Aziz Nesin'i döven polisi itekliyor, Nesin'i şoförün arkasındaki kanepeye uzatıyor, kendisi de Nesin'in üzerine tüm gövdesiyle siper oluyor. Teşekkür ediyorum kendisine... Şoför gaz pedalına basıyor, araba kalabalığı yarıyor. Nesin'i elinden kaçırın azgın kalabalık hücum ediyor, ama nafiye, yakalayamıyorlar...

- Kayseri'ye, diyor komiser.

Benzinimiz yok, diyor şoför.

- Öyleyse Üniversite'ye, diyor komiser.

Hızla yol alıyoruz. Ben, Aziz Nesin'in arkasındayım. Hırkamı Nesin'in başına yastık yapıyorum. Nesin, "Bana polis vuruyordu" diyor. Ben, "Kendini bilmez biriydi" diyorum. Nesin'i döven polis benim arkamda sinmiş duruyordu. Yol boyu hiç kıpırdamadı. Arabada altı kişiyiz. Biri koruyucu meleşimiz komiser, biri şoför, biri şoför mahalinde oturan, diğeri de arkamda sinmiş olan polis; iki de biz. Nesin ile ben... Cumhuriyet Üniversitesi Acil Servisi'ne geldiğimizde bizi genç doktor ve hemşireler karşılıyor. Nesin'i bir sedyeye koyarak içeri taşıyorlar. Çevremizi hasta ziyaretçileri kuşatıyor. Doktorlar, Nesin'e ilk yardımı yapıp kanamasını durduruyorlar. Sonra serum takıyorlar ve oksijen veriyorlar. Beni de bir odaya alıp koluma serum, burnuma oksijen takıyorlar. O ara doktorlara diyorum ki:

Nesin'in ölmediğini bilen kalabalık burayı basabilir. Nesin'i buradan uzaklaştırınız.

Onaylıyorlar. Sonra benim burnumdaki oksijeni söküp altıncı kata çıkarılmamı söylüyorlar. Kolumda serumla asansöre götürülüyorum. Altıncı kata çıkarılıyorum. Ama orada yatırmıyorlar, dördüncü kata indirip özel bir odaya alıyorlar. Şaşırtmaca bir yöntemle önlem alıyorlar.

HASTANEDE YAŞAM

Artık Aziz Nesin'i görmüyorum. Sonradan öğreniyorum ki, gece özel bir uçakla Ankara'ya götürülmüş.

Odada yalnızım. Kolumda serum, yatıyorum. Sağlığımla görevli hemşire iki de bir nabzımı yokluyor, tansiyonumu ölçüyor. O'na diyorum ki:

- Kızım, şimdi televizyon haber verir, evdekiler beni merak eder, İstanbul'a telefon etmek istiyorum.

Melek hemşire, kolumda serumla beni telefona taşıyor. eşimle görüşüyorum. Saat 22.00 olmalı. Rahatlıyorum. Geri dönüyoruz. Lavaboya gidiyorum. Aynada kendimi tanıyamıyorum. Sanki Afrika'dan gelmiş bir zenci duruyor karşımda. O zaman ayırdına varıyorum; ellerim, kollarım da simsiyah... Sabun istiyorum. Melek hemşirem, sabun getiriyor. Önce elimi ve kollarımı sabunluyorum.

Hayret bişe, sabun ellerimi beyazlatacağına kendisi kararıyor. Zift gibi, katran gibi yapış yapış oluyor her yanı. Ne denli sabunlanıyorum, bilemiyorum; ama sabunlandıkça kurum akıyor devamlı. Ağzımı çalkalıyorum, tükürüyorum, kurum geliyor boğazımdan. İçim, dışım kurum olmuş hep. Konuşmam bile değişmiş, kısık çıkıyor sesim. Şimdi ayırdına varıyorum, avazım çıktığı kadar bağırdığım halde, neden sesimi duyuramıyordum aşağıdakilere... Elbette o kalabalığın tam-tam çılgınlıkları da sesimin duyulmasını önlüyordu.

İkinci serumu takıyorlar. Yatmak, uyumak istiyorum, ama uyuyamıyorum. Merdiven boşluğundaki güzel insanlar geliyor gözlerimin önüne. Yarenlik eden mırıltılarla şarkılar söyleyen, fıkralar anlatan, mızıkça çalan, sere serpe yerlere uzanan, söyleşen o güzel insanlar... Şimdi ne oldular acaba? O cehennem; ateşten ve dumandan kesinlikle kurtulmuş olamazlar. Evet, Aziz Nesin'le benden başka kurtulan olmamıştır mutlaka. Çünkü, aşağı inenler ateş ve dumandan geri kaçıştılar. Ve onların çılgınlıklarını duydum iki dakika boyunca; sonra sessizliğe büründü her yan. Canım Battal, kardeşim benim. Eşiyle elele tutuştular, ölümü kucakladılar birlikte. Diğerleri de öyle... Benim Melek hemşireme soruyorum:

- Ölenler belli mi? Sayısı kaç? İsim listesi var mı?

Değişik hastanelere taşımışlar ölen ve yaralı olanları. O nedenle kesim isim veremiyor, ama ölenlerin sayısı otuzu aşmış... Vah canlarım benim! Ağlıyorum. Bir daha telefon etmek istiyorum eşime. Melek hemşirem yine yardım ediyor bana, kolumda serum şişesiyle yürüyorum, koridorda. Eşimle bir daha görüşüyorum. Battal'ı soruyor. "Yitirdik herhalde diyorum. Sözcükler boğazıma düğümle-niyor, boğulacak gibi oluyorum. Fazla konuşamıyoruz. Geri dönüyorum odama...

3 TEMMUZ 1993, CUMARTESİ

Gecenin saat üçü. Yeni günden üç saat almışız. İçişleri Bakanı'nın geldiğini söylüyorlar. Az sonra Bakan, yanında Vali ve gazetecilerle beraber odama geliyor. Öfkeliyim:

- Neredeydiniz? diyorum. Sekiz saat, tam sekiz saat Sivas'ta devlet yoktu.

Teskin etmeye çalışıyor beni ve gidiyor... Sabaha karşı 4.30 sularında Kanal 6'dan bir ekip geliyor. Olayı anlatıyorum. Sivas'ta olması gereken devletin olmadığını, ama tüm kurum ve kurallarıyla işleyen bir şeriat devletinin Sivas'ta hüküm sürdüğünü anlatıyorum. Kayda geçiyorlar, gidiyorlar.

Saat 7.00. Eşime bir daha telefon ediyorum. Dün öğlenki yemekle duruyorum. Melek hemşirem kahvaltı hazırlıyor, midemin sızltısını bastırıyorum. Doktorlara benim birşeyim olmadığını, İstanbul'a dönmek istediğimi söylüyorum. Olur diyorlar.

Saat 11.00 sularında Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü'nün geleceğini söylüyorlar. O ara görevliler tarafından ifadem alınıyordu. Erdal İnönü, yanında Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş, Kültür Bakanı Fikri Sağlar, Vali Ahmet Karabilgin ve kalabalık bir TV ile gazete muhabiri vardı. Onlara da anlattım. Sivas'taki şeriat devletinden söz ettim. "Sizi tanıyorum, dedim; siz sosyal demokratsınız. Lütfen söylemisiniz, sosyal devleti, laikliği ve demokrasiyi nasıl koruyacaksınız? Yarının Türkiye'sinde çocuklarımızın ve torunlarımızın yaşam güvencesi ne olacak?.. Dün bilginiz dahilinde şeriat devleti hüküm sürdü Sivas'ta, 36 kişiyi diri diri yaktılar, nerdeydiniz?.. Lütfen beni evime gönderiniz." Öfkemi tutamadım, ağladım. Yanaklarımı okşadı, teskin etmeye çalıştı. Kültür Bakanı Fikri Sağlar, beni buradan alacaklarını, özel bir uçakla Ankara'ya götüreceklerini söyledi. Ayıldılar...

HASTANEDEN AYRILIŞ VE...

Öğlen yemeğinden sonra televizyon izliyorum. Haberler doyurucu değil... Birden karşımda Murtaza Demir'i görüyorum. Fırlıyorum yerimden. O da bana koşuyor:

- Abiciğim, diyor. Kucaklaşıyoruz. Sevinç gözyaşları döküyorum. Murtaza Demir, Pir Sultan Etkinliği'ni düzenleyen Pir Sultan Abdal Derneği'nin Genel Başkanı. Daha onunla dertleşmeden bu kez Ali Balkız'ı görüyorum. Ne güzel, ne güzel dostlarla görüşmek, sarılıp kucaklaşmak ve koklaşmak... Madımak Otel'i'nden başka yara almadan 31 kişi daha kurtulmuş. Battal ve eşi de kurtulanlar arasındaymış. Şimdi Emniyet Müdürlüğü'ndeymişler... Murtaza Demir'le Ali Balkız,

bir komiserle beraber hastaneleri gezip yaralı ve ölülerimizi saptıyorlarmış. Bir engelim yoksa kendileriyle gidebilirmişim... Hemen doktorlarımıza danışıyorum. Gidebileceğimi söylüyorlar. Vedalaşıyoruz... Aynı katta ve üst katlarda yatan yaralıları ziyaret ediyoruz. Şair Metin Altıok'un durumu ağır. Birsürü alele bağlanmış. Sadece soluk alıp veriyor. başkaca kıpırdanış yok... Diğerlerinin yanıkları öldürücü değil... Cumhuriyet Üniversitesi'nden ayrılıp Devlet Hastanesi'ne gidiyoruz. Hastane bahçesi figan yerine dönmüş. Dizini döven babalar, saçını yolan analar, göğsünü yumruklayan eşler yanıp tutuşuyorlar... Nasıl kıyıyorlar, nasıl kıyıyorlar onca cana! Hiç Allah korkusu yok mu bunlarda? Verdiği canı almak yalnız Allah'a mahsustur... Bunlar Allah'a "şirk" koşmuş "müşrik" olmuşlar... Vay zalimler!.. Vay Yezitler!.. Yüreğim dayanmıyor figan sesine. Nasıl da yufka yürekli oldum. Ağlıyorum için için... Ölü ve yaralı saptamalarından sonra, 36 ölü kesinleşiyor. Metin Altıok'un durumu da gidici olduğunu gösteriyor. Din adına, tarihte böylesine vahşice işlenen kaç tane katliam var acaba?.. Bunu da saptamak gerek. Emniyet Müdürlüğü'ne gidiyoruz. Benden haber alamadıkları için öldüğüme hükmedenler, gözlerine inanamıyorlar. Sekiz saatlik birlikteliğimiz nasıl da yakınlaştırmış bizi birbirimize. Başta Battal olmak üzere eşi Türkan Hanım ve diğer canlarla sarılıp kucaklaşıyoruz, sevinç gözyaşları akıtıyoruz... Sanki sekiz yıllık dost, seksen yıllık akraba gibiyiz... Bacılarım, kadeşlerim, çocuklarımla bir büyük aile gibiyiz...

Battal Pehlivan, can kardeşim... Elele tutşuyoruz yeniden... Birlikte nice güzel günlere... Fakat nice sonra yitiriyorum O'nu da... Yobaz katillerin Madımak'ta yakarak yok edemedikleri Battal can, 5 Mart 1994 günü bir etkinlikte konuşurken heyecanlanıp Hakk'a yürüyor... İçim yanıyor...

Emniyet Müdürlüğü'nde yangından kurtulan 31 kişi var. Bir de ben katılıyorum aralarına. Bunlar, Madımak Otel'i ile yan bina arasında bulunan havalandırma boşluğuna girenler. Yan binaya geçmek isterlerken karşılırlarına çıkan azgın militanlar tarafından önce engellenmişler; kendilerine yalvaran kadınlarımıza "Biz mi sizi çağırdık orospular, geberin!" demişler. O sıra Aziz Nesin'in korumalarından

birisi duruma müdahale etmiş de kurtulmuşlar. Eğer bu engelleme olmasaymış, diğer canlar da buradan geçerek kurtulabilirlermiş... Bu yer MHP kökenli eski kurtçulardan Muhsin Yazıcıoğlu'nun yeni kurduğu Büyük Birlik Partisi'nin il merkeziymiş... Ağlaşıyoruz. Yalnızlığımıza, sahipsizliğimize, çaresizliğimize ağlaşıyoruz...

Fikri Sağlar'ın sözü gerçekleşiyor, akşam üzeri bir uçakla Ankara'ya gidiyoruz. Ankara'da demokratik kitle örgütleriyle bir toplantı yapıyoruz. Yangından kurtulanlardan bazılarımız konuşuyoruz. Arif Sağ duygusallığını yenemediği için konuşmıyor. Yarın basın toplantısı yapılmasına karar alınıyor, dağılıyoruz. Yazar-ozan Hidayet Karakuş ve eşi, gazeteci-yazar Battal Pehlivan ve eşi ile beni, Edebiyatçılar Derneği Başkanı Ahmet Say, Mülkiyeliler Birliği'nin otelinde konuk ediyor. Kendisine teşekkür ediyoruz. Güzel bir banyo yapıyorum; saçlarımdan hala kurum akıyor, temizleniyorum...

4 TEMMUZ 1993 PAZAR

Saat 10.00'da Aziz Nesin'le basın toplantısına katılıyoruz... Nesin, Sivas olayını Alevi-Sünni çatışması olarak niteliyor ve devleti sorguluyor, İçişleri Bakanı'nı yalancılıkla suçluyor; irtica karşısında cesur davranmayan siyasilere ağır konuşuyor; önlem alınmazsa yarın o şeriatçıların Başbakan Tansu Çiller'i saçından tutup sürükleyeceklerini haykırıyor... Olay anlatımında eksik yer bırakan Nesin'i ben tamamlamaya çalışıyorum. Kemeralar bana dönüyor. Show TV, 32. Gün için benimle özel görüşüyor. 5 Temmuz 1993 Pazartesi akşamı yayınlanan programda Mehmet Ali Birand güzel bir gazetecilik örneği sergiliyor. Suçlular suç üstü yakalanıyor. Nesin ile benim anlattıklarımız, merdivenden iniş serüvenimizle tıpa tıp uyuyor. Belediye Başkanı'na çok benzeyen meclis üyesi Cafer Erçakmak ve O'nun kışkırtmasıyla Nesin'i döven itfaiye görevlileri ekrana yansıyorlar... Oysa, İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu, Sivas olayında baş tahrikçi olarak Aziz Nesin'i gösteriyordu. 4 Temmuz 1993 Pazar günü sürmanşetinde Hürriyet Gazetesi de bu yalan kaynağa dayanarak, ciddiyetten uzak, masa başı gazetecilikle, Aziz Nesin'i yangından kurtaranların vefakar itfaiye erlerinin olduğunu; erlerin ateşe ve dumana rağmen otele girerek Nesin'i battaniyeye sarıp kurtardıklarını

yazıyordu... Ama görülmüştü ki, yangın esnasında Madımak Otelı'nın önünde duran itfaiye arabaları ve görevliler oraya, can kurtarmaya değil, ceset toplamaya gelmişlerdi. Hele kendi gayretimizle yangından kurtulan bizleri kurtarmak şöyle dursun, öldürmeye çalışmışlardı. Eğer bir komiser olmasaydı Aziz Nesin'i göz göre göre parçalayacaklardı...

YORUMLU DEĞERLENDİRME

Şimdi buraya dek bir gözlemci izlenimiyle yorumsuz anlatmaya çalıştığım kanlı Sivas olayını, bundan sonra yorumlu olarak anlatmak istiyorum. Önce Aziz Nesin'in, Sivas katliamını Alevi-Sünni çatışması olarak değerlendirmesine katılmadığımı belirtmeliyim. Bu bir yanılgıdır, beraberinde olumsuzluklar getirir. Olumsuzlukların birincisi ve en tehlikelisi, demokratik kitle örgütlerini ve ilerici, demokrat aydınlarımızı, böylesine mezhepsel bir çatışmanın dışına iter; gerçekten tehlikede olan laisizmi, demokrasiyi, Atatürk ilkelerini ve Cumhuriyeti şeriata yenik düşürür... İkincisi, silahlı bir örgütlülüğü olmayan Alevileri, her anlamda güçlü ve silahlı eylemli şeriat karşısında kırdırır... Eğer, hedef sadece Aziz Nesin olsaydı, Aziz Nesin'i tek başına yakalayıp her an öldürebilirlerdi, değerlendirmesine de katılmıyorum. Çünkü Aziz Nesin'i tek başına öldürmek, öldüren için idamı gerektirirdi. Ama "halkı tahrik" suçlamasıyla galeyana gelen yobaz sürüsü toplu cinayet işlerse, yapılan eylemin boyutu ne olursa olsun, suç kolektif işlendiği için suçlu saptanması zor olacağından ceza hafiflerdi. Dahası, yargı etkilenebilirdi... Nitekim, Sivas'ta bu yöntem uygulanmıştır. Şimdi ortada toplu cinayet vardır, acıdır ki somut suçlu yoktur. O nedenle ilk elde gözaltına alınanlar toplu gruplar halinde serbest bırakılmaktadır. Bu gidişle suç birkaç yoksul gencin üstüne yıkılacak, onlar da küçük cezalarla kurtulacaktır.

Yine acıdır ki, olayın birinci derecede görgü tanıkları Aziz Nesin, Lütfi Kaleli, Ali Balkız, Battal Pehlivan, İlhan Cem Erseven, Ali Yüce, Hidayet Karakuş, Zerrin Taşpınar ve diğerleri Meclis Araştırma Komisyonu tarafından dinlenmeye alınmamış; yangını yaşayanların tanıklığına başvurulmamıştır.

Kanlı Sivas katliamında görülmüştür ki, laikliğe ve demokrasiye karşı şeriat devleti seslendirilmiş ve İslami cihat ilan edilmiştir. Bu

İslami cihat, Türkiye genelinde vardır. Uğur Mumcu'nun cenaze töreninde; Aydınlık gazetesinin protestosu ve Kaynak Yayınevi'nin tahrip edilmesinde görülmüştür ki, Diyarbakır, Elazığ, Malatya'yı üs olarak kullanan Aczmendiler, Ankara'ya yürümüşlerdir. Malatya'dan Sivas'a olay gününden önce gelmişlerdir. Ve Sivas'taki tüm gerici unsurlar, yurt ve benzeri konaklama yerlerini doldurmuşlardır. Ve cuma namazından sonra sayıları onbinle ifade edilen kalabalık bir anda toplanmıştır. Görülen odur ki, kanlı Sivas olayı, bir anlık tahrik sonucu meydana gelmemiştir. Etkinliğin duyurusu haftalar öncesi yapılmıştır; afişler cadde ve sokaklara yapıştırılmıştır. Böylece Aziz Nesin'in Sivas'a geleceği bilinir olmuştur... Ve de gerici kesim, olaydan iki gün önce bilinen bildiriye dağıtarak katliam hazırlığını ilan etmiştir. Salman Rüşdi'nin "Şeytan Ayetleri"ni gazetesinde yayınlamaktan dolayı hakkında katline ferman çıkarılmış olan Aziz Nesin'in suyu böylece Sivas'ta ısınmıştır...

Sivas, mekan olarak bu işe uygundu. Çünkü yıllardan beri şeriata ödün vererek onu besleyip büyüten siyaset, Sivas'ta egemendi. Aziz Nesin ise, bunların kucağına kendi ayağı ile geliyordu. Sivaslı şeriatçılar ile onlara yandaş olanlar, artık Aziz Nesin'in canını alabilirlerdi. Yalnız Aziz Nesin'in değil onunla beraber onlanların da canları alınmalıydı... Plan kurdular; önceden tasarlayarak, bilerek ve isteyerek sistemli biçimde bu cinayet eylemini gerçekleştirdiler... Gerçekleştirilen bu eylem doğrudan doğruya laikliği, demokrasiyi ve Atatürk ilkelerini hedef almıştır. Elbette öteden beri şeriat dışı yaşayan Aleviler de şeriatçıların hedefi olmuşlardır. Bin yıldan beri Anadolu'da katliamlar yaşanmıştır. Son yirmi yıl içerisinde Sivas'ta, Çorum'da, Kahramanmaraş'ta Alevilere yönelik toplu kıyımlar tarihe geçmiştir. O günlerde Aziz Nesin sahnede yoktu. Server Tanilli'nin vurulmasında, Ümit Kaftancıoğlu'nun, Bahriye Üçok'un, Muammer Aksoy'un, Turan Dursun ve Uğur Mumcu'nun öldürülmesinde de Aziz Nesin tahrikçi değildi. 2 Temmuz 1993 Sivas katliamında Aziz Nesin bahanedir. Elbette görünürde baş hedef Aziz Nesin'dir. Nitekim, Aziz Nesin'in ölmediğini ilk gören Belediye Meclis Üyesi Cafer Erçakmak, küplere binmiş; "Esas ölecek adam ölmemiş" diyerek, Nesin'i kendi elleriyle öldürmek istemiştir. Maiyetindeki itfaiye eri de Nesin'i linç

etmeleri için bileğinden tutup azgın kalabalığa savurmuştur. Bu eylemleri elektrikleri söndürerek karanlıkta yapmışlardır. Karanlıkta suçluyu gizlemek, korumak istemişlerdir...

Tekrar vurgulamak gerekir ki, Aziz Nesin bahane edilerek şeriat adına planlı kıyım tezgahlanmıştır. Eğer Sivas olayı, salt Alevi-Sünni çatışması olsaydı, hiç kuşkusuz Madımak Otel'i'nden önce Kültür Merkezi'ne saldıranlar, orada bulunan ve büyük çoğunluğu Alevilerden oluşan kalabalığı yakar, yok ederdi. Çünkü ilk saldırı oraya olmuştu. Orada Aziz Nesin'in olmadığı anlaşıncı Madımak Otel'i kuşatılmıştı. Bu demektir ki, toplu kıyım için iki yer seçilmişti: Birincisi, Kültür Merkezi; ikincisi, Madımak Otel'i'ydi. Aziz Nesin'in olmadığı yeri yakmak, doğru olmazdı. Çünkü "tahrikçi" dedikleri Aziz Nesin orada yoktu. O nedenle Kültür Merkezi bırakılarak Madımak Otel'i'ne gelinmiş, burada yakma eylemi planlı ve programlı biçimde gerçekleştirilmiştir...

Çok acıdır ki, bu kıyım eylemine güvenlik güçleri yandaş oluşturmış. Başta Belediye Başkanı olmak üzere Meclis Üyesi, itfaiye görevlileri eylem içinde yer almışlar, rol oynamışlardır.

OLMASI GEREKEN DEVLET YOKTU

Oysa Pir Sultan Etkinliği, devletin bilgisi ve desteğiyle yapılmış; herhangi bir olumsuzluğun yaşanacağı düşünülmemişti. Çünkü oraya gidenlerin tümü, Sivas'ta yeşerip dünyaya yayılan güzel bir kültürü seslendirecek ve Sivas'ı şenlendireceklerdi...

Şu kesinlikle söylenebilir ki, Sivas'ta o gün olması gereken devlet yoktu, sokakta oluşan bir şeriat devleti vardı. Hem de tüm kurum ve kurallarıyla vardı. Aziz Nesin bahanesiyle bir avuç aydın, yazar, sanatçı ve gencecik insanlar Alevi-Sünni ayrımı yapılmaksızın suçlanıyor, yargılanıyor, ölümlerine karar alınıyor ve alınan karar infaza dönüştürülüyordu...

Ankara'daki devletin temsilcisi Vali, bu şeri devlet karşısında aciz kalıyor, kendi can derdine düşüyordu. Oysa, 1930 Menemen Olayı'nda genç Cumhuriyetin devlet adamları acze mi düşmüşlerdi? Kubilay şehit edilmişti, ama Derviş Mehmetler anında cezalandırılmışlardı...

Hilafetin kaldırıldığı, Anayasa'dan "Devletin dini İslam'dır"

ifadesinin çıkartıldığı ve laikliğin seslendirildiği yeni devlet biçimine kin besleyen şeriatçılar 23 Aralık 1930'da ayaklanmışlar ve Menemen'de hilafet bayrağı açarak Teğmen Kubilay ile iki bekçiyi şehit etmişlerdi. Ama devrimi yaşatmaya kararlı kararlı olan Atatürk, hemen olayın üzerine gitmiş, yakalanan 2200 kişi yargılanmış, suçlu bulunan 34 kişi derhal idam edilmiş, 41 kişi de ağır hapislikle cezalandırılmıştır... Sivas'ta ise on bin kişi, açık biçimde Cumhuriyet'i yıkmak üzere, şeriat provası yapmış; ve yaptıkları yanlarına kar kalarak sonuç almışlardır...

Evet, henüz çiçeği burnunda olan İçişleri Bakanı, 1993 Türkiye'-sinde sokakta oluşan bu şeri devletin güdümündeymiş gibi konuşuyor, gerçekleri yansıtmıyordu. O nedenle Aziz Nesin'in "yalancı" nitelemesine muhatap oluyordu.

"DYP ezandır" diyerek Başbakanlık koltuğunda oturan Çiller, içeride cayır cayır yanan insanları hiçe sayarak "Çok şükür otel dışındakilerin canına zarar gelmemiştir" diyecek denli Türkiye'nin uzağından, taa Amerika'dan bir Amerikan yurttaşı gibi sesleniyordu...

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ise "Halkla polisi karşı karşıya getirmeyin" komutuyla, içeridekileri, dışarıdaki azgın canilere feda ediyordu.

Bütün bunlara rağmen tek güvencemiz sosyaldemokrat Erdal İnönü ise, "Ne yapayım yetkim yoktu" demek süretiyle aldığı sosyal demokrat oyları yetkisiz olarak Çiller Hükümeti'ne yamamış oluyordu...

İşte Sivas'a gidenler, bunları bilememişler; bunlardan oluşan devlete güvenmişlerdi...

Sivas olayında, hiç ayırmıyız tüm siyasiler ile tepeden tırnağa devlet birimlerinde görev alanlar suçludur. Demirel'den, itfaiye erine dek herkes sorumlu ve suçludur. Ülkenin bu hale gelmesinde bütün siyasi partiler sorumlu ve suçludur. Oy almak için oy köleliği yapan siyasiler, çok partili döneme geçilirken Türkçe ezanı Araplaştırarak; Köy Enstitüleri'ni kapatıp yerlerine İmam Hatip okulları ve Kuran kursları açarak; Said-i Nursi'lerden medet umarak; Diyanet İşleri'ni devletleştirerek; "siyasetin emrinde din değil, dinin emrinde siyaset istiyoruz" diyerek; hasılı hep dine ödün vererek irticayı beslediler

ve büyüttüler. Hepsi vebal altındadır. Hiç birisi ben güzelim diyemez...

ATATÜRK'E KÜFREDEREK YETİŞİRLERSE...

Kemalist Ülkü dergisinin 1988 Ekim 246. sayısında yer alan ve 4 Eylül 1991 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Prof. Dr. Necla Arat tarafından ele alınıp sorgulanan; ama bugüne dek yasal bir işlem yapılmayan; hala hergün körpecik yavruların beyinlerine yerleştirilen Kuran kurslarındaki Atatürk'e küfür yemini şöyledir:

“Ben Muhammed Müslüman mezhebindenim. Türkiye dinsiz, laik bir memleket haline gelmiştir. Türkiye'yi bir şeriat devleti haline getirmek için mücadele edeceğime; Kemal Paşa zamanında çıkarılan dinsiz kanunların tatbikini önleyeceğime; kısa zamanda ümmet esasına dayalı şeriat devleti kurulması için devlet idaresinde söz sahibi olacak mevkilere gelmek için çalışacağıma, dinim, Allah'ım ve bütün mukaddesatım üzerine yemin ederim.”

Bu yeminle yetiştirilen çocuklar şimdi devlet kadrolarındadır, ticarettedir, iş hayatındadır ve siyasettedir. İşte Hasan Mezarıcı. “Anıtkabir yıkılsın!” diyerek parlamentoda boy gösterip, Atatürk'e “veled-i zina” diyerek şeriat devleti isteyenlerin baştacısı oldu... Ve iktidara geldiklerinde laikliği Anayasa'dan çıkaracaklarını haykıran Refah Partisi Genel Başkanı Necmettin Erbakan, 27 Mart 1994 yerel seçimlerinde oylarını yükselterek önemli belediye başkanlıklarını kazanınca yandaşları gemi azıya aldı. Devletin bütçesinden yaklaşık on trilyon pay alan Diyanet İşleri, Refah'ın politikasına yönlendirildi. Yüz bin dolayındaki personeliyle beraber 67 bin cami, ocak-bucak teşkilatı gibi kullanır hale getirildi. Tansu Çiller, İstanbul Belediye Başkan adayı Bedrettin Dalan'ı, patlayan Ümraniye çöplüğünde açıklayınca, Erbakan'da kendi adaylarını camilerde açıklamaya başladı... Böylece dini politikada kullanan siyasiler, şeriatı siyasallaştırarak tehlikeli duruma getirdiler. Şimdi yeni yetişen gençler, artık laik eğitim almak istemez hale geldiler. 10 Nisan 1994 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan Zafer Aknar'ın haberi laik Cumhuriyet adına utanç vericidir. Adını K.M. olarak, yeşil takkeli, bol giyimli görüntülediği fotoğrafında yüzünü perdeleyerek verdiği 12 yaşındaki çocuk, şalvarlı, cüppeli halini “Peygamber efendimiz bu

şekilde giyiniyordu. Bol giyinmek farzdır.” demek suretiyle açıklıyor. Bu haliyle Ayasofya’da namaz kılmaya giden Kuran kurslu öğrenci şunları söylüyor:

“Allah’ın izniyle hoca olmayı istiyorum. Dinimizi yaymayı düşünüyorum. Şeriatın gelmesini istiyorum. Eğer ortaokula gitseydim, Atatürk’ü anacaktım, kötü yola düşecektim. Sonra yerim cehennem olacaktı. Hoca olursam Allah’ı anacaktım ve cennete gideceğim... Bugün eğer Atatürk olmasaydı, Türkiye bir İslam ülkesi olurdu. Avrupa’ya ve Amerika’ya yakın olmazdık. Kadınların başı açık dolaşmasını da Atatürk çıkarttı. Ben kadınların çarşafı ve başörtülü gezmelerini istiyorum.”

Türkiye’nin geldiği noktaya bakın: 1993 yılı Ocak ayı itibariyle dini amaçlı kurulan 104.850 dernek, 2.674 vakıf vardır. Bunların yüzde 24’ü normal görünümlü, ama örtülü din eğitimi; yüzde 22,7’si ise açık şekilde din eğitimi hizmet vermektedir. Cami sayısı 66.674’tür. Camilerde çalışan personel sayısı yüz bin dolayındadır. Kuran kurslarının sayısı 5.446’dır. 383 tane İmam Hatip Lisesi, 22 tane İlahiyat Fakültesi vardır. Buralardan mezun olmuşların sayısı 600 bin dolayındadır. Ve bunların yüzde 70’i dini hizmet dışı devlet kadrolarında görev başındadır. Bunların önü alınmazsa, Atatürk’e küfrederek yetişen bu insanlar, laikliği, demokrasiyi ve cumhuriyeti yıkacaklardır...

SİVAS OLAYI BASİT DEĞİLDİR

2 Temmuz 1993 Sivas Olayı, Alevi-Sünni olayıdır, deyip geçiştirilecek basit bir olay değildir. Sivas Olayı, devlet kadrolarında yer alarak ülke yönetimini ele geçirmiş olan şeriatçıların, laikliğe, demokrasiye ve cumhuriyete indirdikleri bir darbedir. Bu olay Sivas’la sınırlı değildir; ülkenin her yanı bir Sivas’tır.

Evet yineliyorum ki, Sivas Olayı bir Alevi-Sünni olayı değildir. Gazeteci Uğur Mumcu’yu öldürenlere destek veren şeriatçılar, Uğur Mumcu’nun cenaze törenine tepki göstermişlerdir. Elazığ’ı ve Malatya’yı üs olarak kullanan Nurculuk tarikatının vurucu militanları Aczmendiler, o gün Ankara’ya yürümüşlerdir. Ancak, bu şeriat militanlarının kötü niyetlerini bilen devlet yetkilileri, olay yaratmala-

rını önlemek için Aczmendilerin otobüslerini Ankara sınırında durdurmuşlardır. Salman Rüşdi'nin "Şeytan Ayetleri"ni yayınlayan Aydınlık gazetesini protesto eden şeriatçılar, yine bir Cuma namazı sonrası İstanbul'un göbeğinde, vilayetin ve polisin gözleri önünde Kaynak Yayınevi'ni basmış, birçok işyeri ve arabayı tahrip etmişlerdir. Ne var ki aynı Aczmendilerin, katliam öncesi Sivas'a geldikleri Malatya Valisi tarafından bilinir olmasına rağmen hiçbir önlem alınmamıştır. Bu Aczmendiler, Malatya'dan Sivas'a gelmişler ve şeriat devletini kurmak için İslami cihada kalkışmışlardır. Aziz Nesin bahanedir. Elbette Aziz Nesin'le beraber şeriat dışı yaşayan Sünni aydınlar ile Aleviler katledilmelidir. Ama esas amaç demokrasinin yerine bir şeriat devletini kurmaktır...

İşin bu yönünü burada noktalarak, biraz da İslam'da cihat ve İslam'ın insana verdiği değere kısaca değinmek istiyorum: İnsan, canlılar arasında yaratıcı güce sahip, düşünen ve üreten en güzel ve en görkemli sanat eseridir... İnsan, çağlarboyu yaptığı resimlere, yontulara, romanlara, öykülere, şiirlere, sinemalara, tiyatrolara, bilime ve tüm mimari yapıtlara hep kendisinin güzel olan yanını yansıtmıştır. Gördüğü her güzellikte, yarattığı her nesnede kendi güzelliğini sergilemiştir... O nedenle diyoruz ki, kendi insanlığını tanıyan herkes, kendi güzelliğine düşman olamaz; kendisiyle birlikte yarattığı sanat ve kültür değerlerine saygılı olur, onları gözü gibi korur...

Ama 2 Temmuz 1993 tarihli kanlı Sivas Olayı'na baktığımızda, orada yaşayan veya oraya getirilmiş olan binlerce insan, Müslümanlık adına kapıldığı büyük bir öfkeyle insanlığa ve insanlığın yarattığı değerlere düşmanlık etti. Kültür Bakanlığı'nın yaptırdığı "Ozanlar Anıtı"nı, boynuna ip takarak sokaklarda sürüdü, gözlerini tornavidayla oyarak parçaladı... Atatürk'ün büstünü kırdı, ayaklar altına attı... Bu kul yapıtlarını parçalamanın yanısıra tanrısal birer yapıt olan 80 güzel insanı da acımasızca ateşe verdi, 35'ini cayır cayır yaktı ve dumanlar içinde boğarak öldürdü... 2'sini de kurşunladı...

Acıdır ki, devletin güvenlik güçleri seyretti... Daha da kötüdür ki devletin bu güçleri onlara yandaş oldu... O zaman gördük ki Ankara'da oturup devleti seslendiren yürütme erki, Sivas'ta bulunan buyruğu altındaki kadrolara söz geçiremiyordu...

Demek ki 30 bakanlık koltuğunu almak iktidar olmaya yetmiyordu. Gerçekten iktidar olmak için devlet birimlerinde kadrolaşmak gerekiyordu. Şeriat kesimi bunu gayet güzel başarmıştı. Şimdi Sivas'ta yarattığı kanlı olayın faturasını da Aziz Nesin'e ve arkadaşlarına çıkartmak becerisini gösteriyordu... Sivas'ta tüm kurum ve kurallarıyla yaşanan şeriat devletinin kanlı eylemine tanık olmaktan ürkütüğümüzü açıkça söylemeliyiz. Ürktük, çünkü bu şeri devlet kendi mantığıyla hareket ederek insanları öldürürken onun karşısında laikliği demokrasiyi ve can güvenliğini koruyup kollayacak bir gücü göremedik...

Acıdır ki şeriatçının Sivas'ı kana bulayan eylemine yandaş olan güvenlik güçleri, ertesi gün İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda olayı kınayan insanları ölesiye copluyordu... Polis, İstanbul'da gösterdiği bu tavrın yüzde birini Sivas'ta gösterseydi, Sivas vahşeti kesinlikle yaşanmazdı...

Daha da önemlisi, bir polis devleti olan Türkiye'de polisin bilgisi olmadan kuş uçmaz. Eski bir polis müdürü olan Malatya valisi Saffet Arıkan Bedük'ün açıklamasından öğreniyoruz ki, olay öncesi Aczmendiler, Sivas'a gelmişlerdir. Aynı durumda Sivas'a gelen militan güçlerin öğrenci yurtlarında barındıklarını da yine yapılan açıklamalardan biliyoruz. Keza, yerel basının kışkırtıcı tutumu ile ölüm kusan bildirilerin dağıtıldığını görüyoruz. Ve o gün Cuma namazının aşırı derecede kalabalıkla kılındığına tanık oluyoruz ...

Bütün bunlara rağmen önlem alınmıyor...

Acıdır ki, 4 Eylül 1993 tarihinde Sivas'ın tarihi gününü kutlamak ve Divriği ilçesinde kültür etkinliğinde bulunmak üzere İstanbul'dan, Ankara'dan Sivas'a giden bizler, daha Sivas'a 50 kilometre varken Yıldızeli'nde kimlik denetiminden geçiriliyor ve adlarımız polis defterine kaydediliyordu. Bu da yetmiyor, otobüsümüz polis gözetiminde kent merkezine sokulmadan taa Cumhuriyet Üniversitesi'nin yol ayrımına dek izlenerek Divriği'ne uğurlanıyorduk.

Bir kez daha acıdır ki, kültür etkinliklerimiz yasaklanıyordu... Silah yerine kültür taşıyan; ölüm yerine yaşamın güzelliğini sergileyen; düşmanlık yerine kardeşliği seslendiren; kavganın yerine barışı öngören bizler, böylesine kısaç altına alınırken, can alıcı niyetleri

açıkça belli olan azgın insanları serbest bırakanlar, kendilerini temize çıkaracak hiçbir haklı gerekçe gösteremezler. Kesinlikle onlar da en az 37 canımızı yakan caniler kadar suçludurlar

İBLİS'E RAHMET OKUTTULAR

Evet, özünde insan sevgisi ve sanat aşkı olmayan bu canilerin sergilediği tablo, bir vahşetti. Din adına bir vahşetti; Müslümanlık adına bir vahşetti; insanlık adına, kültür ve sanat adına utanç verici bir vahşetti... Kimin aklına gelirdi ki, devletin bilgisi dahilinde ve de koca bir kentin göbeğinde, güpegündüz, binlerce kişi, seksen kişiyi toplu halde ateşe versin!.. İblis iblis olalı böyle bir iblislik düşünemezdi. Bir kez Havva'yı kandırıp Adem'i cenneten kovdurduğu için binlerce yıldır lanetlenen İblis'e bunlar rahmet okuttular. Baca gibi merdiven boşluğuna sıkıştırdıkları insanları, benzin dökerek yaktılar!.. Anlatılması zor bir vahşetti bu... Bu vahşeti en yoğun biçimde yaşadık ve ölümden dönenlerin arasında yer aldık.

Hemen belirtelim ki, bin yıldan beri sürüp gelen Alevi saflığıyla devletin verdiği güvenceye inanarak ölüme yürüdük... Yine belirtelim, aramızda bulunan Sünni yazar, sanatçı ve devrimci dostlarımız da tam bir Alevi saflığıyla davrandılar, yaşayan iblislerin akıl almaz düzenbazlıklarına karşı önlem almayı düşünmediler, hep beraber ölüme kucak açtık... Ölümden kurtulunca etkinliğin ilk günü halk ozanı Musa Eroğlu'nun seslendirdiği, ancak Aziz Nesin'in düzelttiği Azerbaycan'lı Sabir'in "Harda Müselman görirem gorhirem", şiirini anımsadık.

Dün böyle oldu, bu gün de böyle: Müslüman görmekten korkar olduk... Çünkü, devletin besleyip büyüttüğü Kuran kurslu ve İmam Hatipli öğrenciler, bilim çağında bilime ters düşen hurafelerle yetiştiriliyor.

Böylesine yetişen gençler devlet birimlerinde yer alınca, o devlet şeriata teslim olur; ve Müslümanlık, ürkütücü hale gelir elbet...

DEVLETE DAYALI DİN

İslam dini devlete dayalıdır. Kuruluşundan günümüze dek hep böyle olagelmış ve devlet, İslam'ın varolma nedeni olmuştur. Devlet

desteği olmadan İslam'ı yaşatmak düşünülememiştir. Adına laik devlet dediğimiz Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde bile İslam dini maddi manevi olarak devlet tarafından desteklenmektedir.

Araştırmacı-yazar Faik Bulut, “*Allah Devletinde Demokrasi*” adlı yapıtında devlete dayalı yaşamını sürdüren İslam dinini tartışmaya açıyor.

İslam dininin kurucusu Hz. Muhammed, Mekke’de egemen olamayacağını anlayınca Medine’ye gitti ve orada dilediği devletin temelini attı. Bu devletin temelinde yaptırım gücü olan baskıcı yöntemler vardır.

İlk aşamada inanmayanlara karşı kendisini Tanrı’nın elçisi olarak gösterip Tanrı adına hareket eden Hz. Muhammed, kendi düşüncelerine tanrısal güç katarak halkın yönetilmesinde güçlü devlet sistemini kurdu, O’nu egemen kılan egemen güç, Kuran ayetlerine yansdı. Örneğin, Nisa suresinin 105. ayeti: “Biz sana kitabı hak ile indirdik ki, insanlar arasında Allah’ın sana gösterdiği biçimde hüküm veresin” derken, Bakara suresinin 213. ayeti de: “İnsanlar tek bir ümmeti. Allah peygamberleri, müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi; anlaşmazlığa düştükleri konularda aralarında doğruyu bulmaları için peygamberlerle kitap bile indirdi.” denilmekte ve Maide suresinin 44. ile 50. ayetlerinde ise şunlar seslendirilmektedir. “Kim, Allah’ın indirdiği ile hükmetmezse, işte onlar kafirlerin ta kendileridir... (Hükmetmek için indirdiğimiz kitapla) sizden her biriniz için bir şeriat (yasa) ve yol belirledik. O, sizin ayrılığa düştüğünüz şeyleri size haber verecektir... Onlara Allah’ın indirdiğiyle hükmet; onların keyfine uyma ve onların, Allah’ın indirdiği şeylerin bir kısmında seni şaşırtmalarından sakın!.. Yoksa Cahiliye hükmünü mü arıyorlar?”

Burada “Cahiliye” dönemine yapılan gönderme ile, düzensiz toplumsal yaşama biçiminin kötülüğü anımsatılarak; düzenli yeni bir sistemin güzelliği vurgulanmak istenmektedir.

Kuran, bu yeni düzenin anayasasıdır. Turan Dursun’un anlatımına göre Kuran, Tanrı kelamını (musafırları) iki kapak arasında toplayan ve tevatür (anlatım) yoluyla insanlara aktaran söz dizisidir. Kuran, bireysellikten hareketle toplumsallığa yönelir ve hükümlerliğini seslendirir. Yaptırım gücü yüksek olan bu hükümlerlikle disiplinli

devletçilik ortaya çıkar.

Hız. Muhammed'in İslam'ın ilk halifesi olarak, yani yargı erkini de elinde bulunduran ilk devlet başkanı olarak söz ve davranışlarıyla verdiği hükümler toplamına "sünnet" denilmektedir. Kuran ile sünnet; yani inananlara göre Tanrı kelamı ile peygamberlerin söz ve davranışları, İslam devletinin yapısını belirler. İslam ileri gelenleri bu hükümlere göre (icma, kıyas ve içtihad yolu ile) İslam devletinde yaşayanlar için cezai hükümler verir.

KATLİ VACİP OLANLAR ve AYETLER

2 Temmuz 1993 Sivas Olayı'nda açıkça görülmüştür ki, o gün İslam hükümleri uygulanmıştır. Bu hükümlerin en ağırları: İslam dininden dönmek, yoldan sapmak, kural dışına çıkmak ve şeriata aykırı davranışlarda bulunmaktır. Bunlar, İslam hukukunda "irtidat" olup, bu işleri yapanlar da "mürted"dirler.

Bu sözcüklerin içerikleri, şariat kapsamında çok farklıdır. Ayrıntılarına girmeden ana hatlarıyla özetlersek: Tanrı'ya şirk koşanlardan tutun da Kuran'ın bir harfini bile değiştiren veya inkar eden; Peygamberin sünnetiyle alay eden; Asrı Saaddet döneminde Peygamber eşlerinden herhangi birinin, özellikle Ayşe'nin zina ettiğini söyleyen; içki içen; faiz yiyen; haramı helâl sayan; kilise, sinagog, havra gibi yerlerin "Tanrı evi" olduğunu ve oralarda ibadet yapıldığını söyleyenler; kısaca imanı bozmak ve İslam'dan yüzçevirmek, başka bir inanca meyletmek çerçevesinde toparlayacağımız bu fiiller, cezai hükümler taşır. Bunların cezası ise ölümdür.

Ali İmran suresinin 90. ayeti der ki "Onlar ki, imandan sonra kafir oldular, tövbeleri kabul edilmeyecektir; işte onlar sapıkların ta kendileridir." Nisa suresinin 137. ayeti ise şöyledir: "Onlar ki, iman edip sonra kafir oldular ve küfürlerini artırdılar. Allah onları affetmeyecek ve doğru yola iletmeyecektir." Maide suresinin 5. ayeti de şöyle ses verir: "Kim imanı inkar ederse, kuşkusuz tüm amelleri boşa gider. O, ahrette kaybedenlerdendir." Tevbe suresinin 5. ayeti kesindir: "Müşrikleri nerede bulursanız öldürün."

İmanı inkar edenler ile Tanrı'ya ortak koşanlar kesinlikle bağışlanamazlar, herhalukarda öldürülmelidir. Bunlar arasında Tanrı'-

ya ortak koşan Hıristiyanlıktaki “ana-oğul-kutsal ruh” üçlemesi ile İslamiyette yer alan, ama şeriat dışı kabul edilen batını inanç sistemindeki kimi mezhepler ve özellikle Aleviler “imanı inkar edenler” sayılırlar. Çünkü Aleviler, İslam hükmüne göre hareket etmez; namaz kılmaz, hacca gitmez, ramazan orucu tutmaz, düzenli günlük ibadette bulunmaz; ibadette bulunduğu zaman bile saz çalar, semah döner, dem tutar, kamil insana niyaz eder, Ali’yi Şah bilir Ali’ye haksızlık eden Ebubekir’i, Ömer’i, Osman’ı ve zina ettiği için Ali’yle ters düşen ve O’nunla sürekli savaşan Ayşe’yi sevmez. Ehlibeyt’i katleden Muaviye’yi, Yezid’i, Mervan’ı düşman bilir; bunların Kuran’ı değiştirip kendi içtihadlarını perçinliyerek kurdukları Emevi İslamlığı’na uymaz... Bu nedenle Alevilerin öldürülmeleri kaçınılmazdır; onları öldürenler ise cennetliktir..

Burada bir parantez daha açarak, Kuran’da şiddet öngören ayetlerden ve İslami kurallara uymayanlara yapılan zulümlerden bazı örnekler vermek istiyorum:

Tevbe suresi 5. ayet : “Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün. Onları yakalayın, hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin”

Tevbe suresi 29. ayet : “Kitap verilenlerden Allah’a, ahiret gününe inanmayan, Allah’ın ve Peygamber’in haram kıldığını haram saymayan, Hak dini, din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye (vergi) verinceye kadar savaşın.”

Ali İmran suresi 19. ayet “Allah nezdinde (katında) hak din İslam’dır.”

Ali İmran suresi 85. ayet “Kim İslam’dan başka bir din ararsa, bilsin ki, kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacak.”

Ali İmran suresi 90. ayet “İnandıktan sonra kafirliğe sapıp sonra inkarcılıkta daha ileri gidenlerin tövbeleri asla kabul edilmeyecektir.”

Tahrim suresi 9. ayet: “Ey Peygamber! Kafirler ve münafıklarla savaş, onlara karşı sert davran.”

Hacc suresi 19. ve 21. ayetler : “İmdi, inkar edenler için ateşten bir elbise biçilmiştir. Onların başlarının üstünden kaynar su dökülecektir! Bununla karınlarının içindeki ve derileri eritilecektir! Bir de onlar için

demir kamçılar vardır.”

Maide suresi 33. ayet : “Allah’a ve Elçisine savaş açanlarla, dünyada bozgunculuk çıkarmaya kalkışanların cezaları; öldürülmeleri, ya asılmaları, ya da ellerinin ve ayaklarının çapraz kesilmesidir. Bu onların dünyada gördükleri cezadır. Ahiret’te ise büyük bir azap vardır.”

Nisa suresi 56. ve 76 ayetleri “Şüphesiz ayetlerimizi inkar edenleri yakında bir ateşe sokacağız. Onların derileri pişip acı duymaz hale geldikçe, onların derilerini başka derilerle değiştiririz ki acıyı duysunlar. İman edenler Allah yolunda savaşır. Kafirler de tağut yolunda savaşır. O halde şeytanın dostlarıyla savaşın.”

Furkan suresi 11., 12. ve 13. ayetleri “Esasen onlar kıyamet gününü de yalanladılar. O saatin geleceğini yalanlayanlara çılgın alevli bir ateş hazırlamışızdır. O ateş onlara uzaktan gözükmünce, onun kaynamasını ve uğultusunu işitirler. Elleri boyunlarına bağlı olarak dar bir yere atıldıkları zaman, orada yok olmayı isterler.”

Duhan suresi 40. ve 41. ayetleri “Şüphesiz ki, o ayırd etme günü, onların hepsinin toplanacağı gündür. O gün, dostun dosta hiç faydası dokunmaz. Onlara yardım da edilmez.”

Araf suresi 4., 83. ve 84. ayetler “Nice memleketler var ki, biz onları helak ettik. Lut’u ve en yakınlarını kurtardık. Yalnız karısı kurtulmadı ve geride kalanlarla helak oldu. Onlara yağmur gibi taş yağdırdık. Bak da gör suçluların durumunu...”

Sivas’ta yağmur gibi taş yağdırdılar...

İYİ YÖNDEN BAKILIRSA

İnsanları öldürmeyi salık veren bu ayetleri kendilerine dayanarak yapan şeriatçılar, eğer iyi yönden bakarlarsa, Kuran’da insani olan olumlu ayetlerin de var olduğunu göreceklerdir.

Bu tür şiddet içeren cezacı ve korkutucu ayetlerin yanı sıra yumuşak başlı olanlar da var. Örneğin, Bakara suresinin 256. ayeti “Dinde zorlama yoktur” derken Kafirun suresinin 6. ayeti de “Sizin dininiz size, benim dinim bana” demektir.

Kuran açısından bu bir çelişkidir. Ama akıllı ve “irade-i cüziye”yi insana vermiş olan Tanrı; iyi olanı siz yapın demiştir.

“Sivas kıyımını lanetliyorum” diyen Cahit Yahşi, Karşı dergisinin Ocak 1994 tarihli 81. sayısındaki yazısında Kuran’dan alıntılar yaparak , Tanrı’nın güzel öğütler verdiğini, kendi yorumuyla birlikte şöyle sıralıyor:

“Sivas’ta 37 güzel insana kıyanlar din adına, İslam dini adına yaptıklarını öne sürüyorlar ve böyle olduğuna inanıyorlar. Ne yazık ki böylece, bilerek veya bilmeyerek, İslam dinine de kıyıyorlar ve İslam’a en büyük kötülüğü yapıyorlar.

İslam dini, birlik ve beraberlik (Tevhid) öneriyor. Allah’ın yalnız Müslümanların değil alemlerin Rabbi olduğunu söylüyor. Dahası, İslamın tek yasası ve dayanağı olan Kur’an bakınız neler diyor:

- Dinde zorlama yoktur (Bakara 2:256)
- Herşey iyi araştırılmalı ve anlaşılmasına çalışılmalıdır (Nisa 4:94).

Kur’an, doğruyu gösteren bir rehber (Nemi 27: 2,3,77; Yusuf 12:111), bir öğüt (Yusuf 12:104; Al-i İmran 3:138; Nahl 16:90; Kamer 54:17; Sad 38:87), yol gösterici (Bakara 2:97, A’raf 7:52) olarak; apaçık (Hacc 22:16; Nur 24:1, 18:34; Kasas 28:43), türlü örneklerle (Rum 30:58), kolayca anlaşılan ve uyulsun diye (Dühan 44:58; En’am 6:65) gönderilmiştir ve anlamayı kolaylaştırmak için öğütler yinelenip uzun uzun anlatılmıştır.

- Herkes aklını kullanarak bu öğütleri alacaktır (Bakara 2:73; Zuhuf 43:2,3; Nisa 4:82; Kasas 28:43; Kamer 54:17; Nemi 27:93).

Bu yolda herkes aklını kullanmak zorundadır. Aklını kullanmayan azab verilecektir (Yunus 10:100)

Dinde herşey kolaylaştırılmıştır (A’la 87:8; Maide 5:6; Kamer 54:17; Bakara 2:185; Hacc 22:78).

Uygulamada ve yorumda ayrılığa düşüldüğünde, kavgaya ve bölünmeye gidilmeyecektir (Nisa 4:59; Şura 42:10).

- İslam yoluna hikmetle, güzel öğütlerle çağrı yapılacak, tartışmalar da güzel sözle ve güzel biçimde yapılacaktır (Nahl 16:125).

- Eylemlerinden kişilerin kendileri sorumludur (Nisa 4:111; Maide 5:105; En’am 6:164; Yunus 10:108; İsra 17:15; Neml 27:91,92).

Kimse başkasının yükünü taşımaz ve günahını çekmez (En’am 6:164; İsra 17:15).

Yine Kuran’ın açıklamasına göre dinin Peygamberi bile:

Yalnızca, uyarıcı, bildirici ve müjdecî olarak gönderilmiştir. (Bakara 2:119; Maide 5:99; En'am 6:48; Ra'd 13:7,40; Hicr 15:89; Nahl 16:82; İsrâ 17:105; Kehf 18:56; Hacc 22:49; Nur 24:54; Furkan 5:56; Ankebut 29:18; Al-i İmran 3:20).

Yalnız kendisinden sorumludur (Nisa 4:84).

- Başkasından sorumlu değildir (Bakara 2:272)

- Kişilerin doğru yola iletilmesi de ona düşmez (Bakara 2:272).

İnsanlara bekçi olarak da gönderilmemiştir (Nisa 4:80; Şura 42:48).

- İnsanlara koruyucu ve vekil de yapılmamıştır (İsrâ 17:54; En'am 6:107).

- Kimseye zorlama da yapamaz (Yunus 10:99).

Kur'an genel olarak da:

- Allah'ın fenalığı emretmediğini (A'raf 7:28),

Allah'ın aşırıya gidenleri sevmediğini (Bakara 2:190; Maide 5:87),

- Allah'ın haksızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasakladığını (Nahl 16:90; Maide 5:87),

Allah'ın kimseye zulmetmediğini (Yunus 10:44; Hacc 22:10; Şura 26:208,209),

- Kimsenin (Şu haram, bu helal) diyemeyeceğini (Nahl 16:116),

- Müslüman olduğunu bildirene (Sen mü'min değilsin) denemeyeceğini (Nisa 4:94),

Bir mü'minin bir mü'mini öldürmeye hakkı olmayacağını (Nisa 4:92,93),

Bozgunculuk yapmanın ve karışıklık çıkarmanın yasaklandığını (Şura 26:183; Hud 11:85,116; Ra'd 13:25),

Kişiler hakkında HESAP GÖRME VE HÜKÜM VERME'nin yalnız Allah'a ait olduğunu (Ra'd 13:40; Şura 42:10) bildirmektedir.

Bu alıntılardan çıkarılan sonuç şudur:

1 - Dinin buyruklarına insanların uymalarını sağlamak için kendileri dışında kimseye görev ve yetki verilmemiştir.

2 - Herkes kendi eyleminden kendi sorumludur.

3 - Kimse, başkasının vekili, bekçisi sorumlusu ve yönlendiricisi değildir.

4 - Din alanında yargılama yapma, hesap sorma ve hüküm verme yalnız Allah'a aittir. Bu nedenle bu alanda kimse, başkasını, herhangi bir biçimde bir davranışa zorlayamaz; davranışlarından ve düşüncelerinden dolayı sorgulayamaz, yargılayamaz, hüküm veremez.

5 - Başta din alanında olmak üzere, tartışmalar güzel sözle ve güzel biçimde yapılacak, kavgalaşmaya, küskünlüğe ve bölünmelere gidilmeyecektir.

Bu kısaca alıntılar ve bunlardan çıkarılan sonuca göre 37 güzel insanı yakanların din adına din buyrukları uyarınca davranmadıkları, tam tersine dinin temel ilkelerine ve buyruklarına aykırı davrandıkları ortaya çıkmaktadır.”

Hiç kuşkusuz ayetlerdeki bu çelişkili durum, ayetlerin farklı zaman ve koşullarda inmesinden kaynaklanmaktadır. İslamiyetin doğuşu Mekke’de başlamıştır. O yıllar puta tapan Mekke halkı, Muhammed’i ciddiye almamıştır. Özellikle Ebu Sufyan, Ebu Cehil gibi müşrik Mekke egemenleri, Muhammed’e cephe almışlar ve hatta O’nu öldürmeye kalkışmışlardır. Muhammed, yatağına Ali’yi yatırmak suretiyle kaçıp canını kurtarmıştır. İşte böyle kabul görmediği bir toplumda taraf bulmak için Muhammed, “Dinde zorlama yoktur, sizin dininiz size, benim dinim bana” demek gereğini duymuştur. Ancak, Mekke’den Medine’ye göç edip orada gerekli desteği sağlayınca ve hele dönüp Mekke’yi kılıç zoruyla alınca kendi dininin üstünlüğüne inanmayanlara hoşgörülü davranmamıştır.

Kölecî Arap toplumunu yanına çekmek için, çapulcu ruha sahip seks düşkünü Arap halkını harp ganimetleriyle donatmış, huri-gılman sevdasıyla cenneti müjdelemiştir. Bir çok ayetler olduğu gibi Dühan suresinin 51. ve devamı ayetleriyle de inandırıcı olmaya çalışmıştır: “Allah’a karşı gelmekten sakınanlar ise, güvenli bir yerdedir. Onlar bahçelerde ve pınarların başlarındadır. İnce ipekten ve parlak atlastan giyinerek karşılıklı otururlar. Onları, iri, siyah gözlülerle eşlendiririz. Oradan güven içinde, her türlü yemişi isterler ve getirirler. Orada ilk ölümden başka ölüm tatmazlar...”

KIYICI FETVACILAR

İslam adına yapılan cihad çağrılarını ve işlenen toplu cinayetleri, siz

isterseniz İslam adına yapılmış kabul etmeyebilirsiniz. Ama şu bir gerçektir ki, tarih boyunca Anadolu'da görülen toplu cinayetler, hep İslam adına yapılmıştır. Bu yöndeki Padişah Fermanları'nın arkasında hep Şeyhülislam ile Müftülerin fetvaları bulunmuştur. Şeyhülislam Ebuusuud Efendi'nin kitaplar dolduran bu yöndeki fetvaları pek ünlüdür.

Mehmet Ertuğrul Düzbağ'ın yayınladığı "*Şeyhülislam Ebuusuud Efendi Fetvaları*" adlı kitabında Ebuusuud Efendi'nin yüzlerce fetvasından sadece bir tanesini dilini sadeleştirerek örneklemek istiyorum:

"Soru: Kızılbaş toplumunun şeriatça katli helal olup, onları öldüren Gazi; Kızılbaş elinde ölen ise Şehit olur mu?"

Yanıt: Olur.

Soru: Padişah buyruğuyla Kızılbaş tayfası vurulduğunda, tutsak olan büyük ve küçüklerden kimileri ERMENİ olsalar, bu durumda kurtulurlar mı?

Yanıt: Ermeniler ile Kızılbaşlar, İslam askeri üzerine gelip savaşmadıkça, şeriata göre tutsak sayılmazlar.

Soru: İslam'dan dönenleri, savaş yerinde tutsak etmek, İmam-ı Azam'dan gelen rivayete göre caizdir. Kızılbaş kadınlarını tutsak edince, İslam askerlerine güç ve kuvvet verse; din düşmanlarına ise zayıflık ve aşağılık gelse, o rivayete uymak şeriatça caiz olur mu?

Yanıt: Caiz olur.

Soru: Büyük sahabelerden Muaviye'ye lanet eden kişiye şeriatça ne yapılır?

Yanıt: Önce azarlanır, sonra dövülür ve hapsedilir."

Bir de Yavuz Sultan Selim'in İran Seferi aşamasında Müftü Hamza'nın fetvası var ki, o da şöyledir:

"Ey Müslümanlar, bilin ve haberdar olun ki, reisleri Erdebil oğlu İsmail olan Kızılbaş topluluğu, Peygamberimizin şeriatını, sünnetini, İslam dinini, din ilmini, iyiyi ve doğruyu beyan eden Kuran'ı küçük görürler. Yüce Tanrı'nın yasakladığı günahlara helal gözü ile baktılar. Kutsal Kuran'ı, öteki din kitaplarını tahkir ettiler. Onları ateşe atarak yaktılar. Hatta

kendi me'lun reislerini Tanrı yerine koyup ona secde ettiler. Hz. Ebubekir'e, Hz. Ömer'e söğüp onların halifeliklerini inkar ettiler. Peygamberimizin karısı Ayşe anamıza iftira ettiler ve sövdüler. Peygamberimizin şeriatını ve İslam dinini ortadan kaldırmayı düşündüler. Onları burada bahsedilen ve bunlara benzeyen öteki kötü sözleri ve hareketleri benim ve öteki İslam dininin alimleri tarafından açıkça bilinmektedir. Bu nedenlerden ötürü şeriat hükmünün ve kitaplarımızın verdiği haklarla, bu topluluğun kafirler ve dinsizler topluluğu olduğu bir gerçektir. Biz dahi fetva verdik ki, adı geçen bu Kızılbaş toplumu, kafir ve dinsizdirler. Her kim ki, onlara uyup sapık dinlerine saygılı veya yardımcı olurlarsa, onlar dahi kafir ve dinsizdirler. Bunları öldürüp, toplumlarını dağıtmak, tüm Müslümanlara vacip ve farzdır. Onlarla savaşıarak ölenler şehid olup cennete giderler. Onlardan ölenler ise aşağılık olup, yerleri cehennemin dibidir... Bu Kızılbaşların halleri, kafirlerin hallerinden daha kötü ve çirkindir. Zira, bunların kestikleri ve avladıkları, ister doğankuşu, ister av köpeği, isterse ok ile olsun, murdardır. Nikahları, gerek kendi soylarından evlenmekle olsun, gerekse başka soylardan olsun batıldır, geçerli değildir. Bunların mirasları da helal değildir...

Allah yardımcı olsun Osmanlı Padişahına ki, bu Kızılbaşların ileri gelenlerini öldürüp mallarını, kadınlarını ve çocuklarını İslam gazilerine taksim etti. Bunları ele geçirince tövbelerine ve pişmanlıklarına inanmayıp öldürülmelerini buyurdu. Bir kimse ki, bu vilayette bulunup onlardan biri olduğu bilinirse; ya da onlara giden biri yakalanırsa derhal öldürülmelidir. Çünkü bu Kızılbaş toplumu hem dinsiz, hem de bozguncudur. İki yönden katledilmeleri vaciptir...

Ey Allahım! İslam dinine yardım edene sen de yardım et. Müslümanları hor görenleri sen de hor gör..."

CENNETTE KIRK HURİ VE POLİTİKA

İyi bir politikacı, iyi bir yönetici, iyi bir taktikçi, iyi bir hakbilimci olan Hz. Muhammed, Mekke müşrikleri karşısında utku kazanmak için

Arap milletinin iki yönünü iyi kullanmıştır. Bunlardan birincisi seks, ikincisi çapulculuktur. Sıcak iklim insanı olan Araplar, hem sekse düşkündür, hem de çöl bedeviliğinden gelen eşkiya alışkanlığıyla çapulcudur... Ebu Süfyan, Ebu Cehil, Ebu Lehep gibi kabile başkanlarının dayandığı insan gücü ise, bu karakteri taşıyan kölelerdir. Kölenin ise başta özgürlüğü olmak üzere dünyasal hiç bir şeyi yoktur. Oysa, insanoğlunun doğasında özgürlüğüyle beraber mala sahip olma tutkusu vardır. Bastırılmış olan bu tutku uyandırılırsa, o insan kükreyen aslan kesilir. Bunu iyi bilen Hz. Muhammed, savaş alanına sürdüğü kölelere demiştir ki:

“Bundan böyle azatlısınız (özgürsünüz). Harp ganimeti aranızda eşit pay edilecektir. Ölenler cennetle müjdelidirler, cennette onları, birbirinden güzel kırk tane huri beklemektedir...” Arap köle için bundan daha iyi bir nimet olur mu?.. Olmaz... Hem özgür olacak, hem de öldürürse, öldürdüğünün malına sahip olacak; ölürse, cennete gidip kırk tane güzel kıza kavuşacak... Müthiş bir şey bu... Bu moralle savaşa giren kazanır... Nitekim tüm savaşlar kazanılmıştır... İsteyen buna “iman gücü”der, isteyen seks veya çapul...

Şunu da unutmamak gerekir ki iyi bir politikacı olan Hz. Muhammed, Hatice’nin mal varlığına konduktan sonra güç dengelemesini iyi yapmıştır. Bir çok politik evliliğe evet demiştir. Ebubekir’in kızı Ayşe’yi 6 yaşında alması, güç dengesini sağlamak için yapılmış politik bir evliliktir. Gerdanlık olayında “zina suçlamasıyla babasının evine giden Ayşe’nin bir ay sonra yeniden Peygambere dönmesi ve kabul görmesi de güç dengesinin bozulmaması için yapılan politik bir davranıştır. Ebu Süfyan’dan, Ömer’den, Osman’dan kız alıp, kız vermeler de politiktir. Ancak bu politik birliktelik yapay olduğu içindir ki, fazla uzun sürmemiş, Hz. Muhammed’in ölümünden sonra Ehlibeyt’e haksızlık yapılmış, soyuna zulüm edilmiştir...

BU GÜNKÜ ZİHNİYET, O GÜNKÜ ZİHNİYETTİR

Hz. Fatima’yı döğüp çocuğunu zayı ettiren, sonra da kendisinin ölümüne neden olan zihniyet neydi? Hz. Ali’yi hançerleten, Hz. Hasan’ı zehirleten, Hz. Hüseyin’i Kerbela’da 72 sahabeyle birlikte susuz şehit ettiren zihniyet neydi? Oniki İmamlar’a işkence ve zulüm

uygulatan, Mansur'u yakan, Nesimi'nin derisini yüzen, Pir Sultan'ı asan zihniyet neydi? Bin yıllık Anadolu tarihinde görülegelen katiamlar ve soykırımlar ne adına yapıldı?.. 1930'da Menemen'de teğmen Kubilay'ı bağ testeresiyle kesen, iki bekçiyi şehit edenler ne adına böyle bir kıyıma kalkıştılar?.. 1979'da Maraş'ta yüzlerce Alevinin canına hangi amaç için kıydılar?.. 1980'de Çorum'da yine 58 Alevinin canını niçin aldılar... 1978-1993 arası İTÜ Elektrik Fakültesi Öğretim üyesi Doçent Bedreddin Cömert, Prof. Ümit Doğanay, İTÜ İktisat Fakültesi Sosyoloji Enstitüsü Başkanı Prof. Cavit Orhan Tütengil, Yazar Ümit Kaftancıoğlu, Doçent Orhan Yavuz, Gazeteci-Yazar Abdi İpekçi, Sevinç Özgüner, Prof. Muammer Aksoy, Yazar Turan Dursun, Doçent Bahriye Üçok, Gazeteci-Yazar Uğur Mumcu, Gazeteci Musa Anter niçin öldürüldüler?.. 1987'de Van'ın 100.Yıl Üniversitesi'nde okuyan Şirin Tekin, yine aynı yıl Edirne'de Necmettin Yedikardeşler, neden üzerine ispiroto dökülerek yakıldılar?.. Prof. Servet Tanilli'yi niçin sakat bıraktılar?..

Ben söyleyeyim, laik ve demokrat oldukları için laikliği ve demokrasiyi savundukları için. Ramazan'da oruç tutmadıkları için. Camiye gidip namaz kılmadıkları için... Kısacası şeriat dışı yaşadıkları için...

9 Temmuz 1979'da bir bildiri yayınlanıyor Tokat'ta: "Allah rızası için baş koyduğunuz davadan hiçbir güç seni geri döndürmeyecektir!.. Sesimizin ulaşamadığı yere kurşunlarımız ulaşacaktır... Ya tam susturacağız, ya kan kusturacağız..."

Yine aynı yıl Trabzon'da Ülkücü Gençlik imzalı bir bildiri dağıtılıyor: "Türkiye'deki çatışma, İslam'la küfrün çatışmasıdır. Bugün Türkiye yeni bir Bedir Savaşı'nın öncesini yaşamaktadır. Müslümanlar, cihada çağrıldığınızda koşunuz. Bir komünist öldürmek, yüz kere Hicaz'a gitmekten iyidir..."

Ve 1993'e geldiğimizde Aziz Nesin'in katline ferman çıkıyor, 2 Temmuz'dan önce iki bildiri dağıtılarak şeriat adına Müslümanlar cihada çağrılıyor. Ve de Madmak Oteli yakılarak 37 insanın yaşamına son veriliyor.

ŞERİAT UYGULANIRSA...

Teberani rivayetine göre Peygamber diyor ki: “Benim sahabelerime söylenlere dayak cezası uygulanır. Nebilere söylenler ise öldürülür.”

Ehlibeyt’i katledenler ceza görmemişlerdir, ama İslam devletinin başına geçmişlerdir, astıkları astık, kestikleri kestik İslam devletini günümüze dek yaşatmışlardır.

Ahzap suresinin 37. ayetindeki: “Allah ve Resulünü incitenlere Allah dünyada da, ahirette de lanet eder, onlara alçaltıcı bir azap hazırlar.” diyen Tanrı buyruğuna göre hareket edenler, Allah’ı ve Peygamber’i incitici olanları derhal öldürmelidirler.

Araştırmacı-yazar Faik Bulut, “*Allah Devletinde Demokrasi*” adlı yapıtında İslam devletini, irdelerken, Muhammed İbn Selh’den rivayet edilen bir hadisi şöyle aktarıyor. “Resulullah’a söven bir adam vardı. Resulullah dedi ki: “Kim beni bu düşmanımdan kurtaracak?” Halid Bin Velid: “Ben” dedi. Resullallah, Halid Bin Velid’i gönderip o adamı öldürttü.”

Bir başka örnek, Subki Fetava’nın aktarması olarak Hattab oğlu Ömer’den rivayet edilir ki: “Ubeydullah bin Ömer, Miktad bin Esved’e sövdüğü için Ömer Ubeydullah’ın dilini kesti.”

Örnekleri çoğaltmak istemiyorum. Şunun altını çizerek vurgulamak istiyorum ki, İslam devletini kurum ve kurallarıyla yaşatmak isteyen ve yaşatan ülkeler vardır. Ülkemize dönük İslam devletini kurmak isteyenler, kesinlikle hoşgörülü değillerdir, şeriat dışı yaşayanlara ölüm getireceklerdir. İslam’ın koşullarını iyi bilen “Kara Ses” Cemalletin Kaplan, en doğru İslam yorumcusu olarak bu hareketin öncülerindendir.

Cemalettin Kaplan, gazeteci Oral Çalışlar’a verdiği demeçte, Sivas Katliamı’nı inananlar ile inanmayanların savaşı olarak niteliyor ve kendileri gibi düşünmeyenlerin hepsinin katline ferman okuyor. Kadın Başbakan’a ve Millet Meclisi’ne tahammül edemeyerek şöyle diyor:

“Kadın Başbakan’ın bulunduğu Meclis HELA’dır. O Mecliste bulunanlar ise PİSLİK’tir. Hepsinin katli vaciptir.”

Şu anda ülkeyi yönetenler başta olmak üzere tüm aydın, laik ve

demokrat insanlar, bu sese iyi kulak vermelidirler...

DEVLET YANSIZ OLMALIDIR

Biz, Yunus Emre'nin deyişiyle kavga için gelmemiştik dünyaya; biz, dostluk ve kardeşlik için gelmiştik. Bu özelliğimizle gitmiştik Sivas'a. Atatürk'ün Sivas'ta temellendirdiği Türkiye Cumhuriyeti'nin bireyleri olarak Sivas'a gelmekten mutlu olacaktık. Bilime dönük yüzümüzle, sevgi dolu yüreğimizle, inci gibi parlayan gençlerimizle çağdaşlığı seslendirecektik. Sivaslılarla birlik olup halay çekecek, türkü söyleyecek, saz çalacak, semah dönecektik... Pir Sultan'ı, Aşık Veysel'i, Ali İzzet'i, Hasan Hüseyin'i, Nesimi Çimen'i, Muhlis Akarsu'yu, Arif Sağ'ı, Musa Eroğlu'nu, Hasret Gültekin'i, Köroğlu'nu, Dadaloğlu'nu, Karacaoğlu'nu, Ferhat ile Şirin'i kucaklayacaktık... Pir Sultan gibi "gelin canlar" diyecek, Hacı Bektaş gibi "bir olalım, diri olalım, iri olalım" diyecektik...

Böylece genç ozan Hasret Gültekin'e hasret kalmayacaktık... Eleştirmen-yazar Asım Bezirci'yi, cura geleneğinin son ustası Nesimi Çimen'i, ozan Metin Altıok'u, saz sanatçısı Muhlis Akarsu ve eşi Muhibe'yi, karikatürist Asaf Koçak'ı, ozan Dr. Behçet Aysan'ı, sanatçı Edibe Sultan Ağbaba'yı (Sulari), ozan Uğur Kaynar'ı, tiyatro sanatçısı-amatör gazeteci Mehmet Atay'ı, kameraman Erdal Ayrancı'yı, gençlerimiz ve canlarımız Gülsüm Karababa'yı, Gülender Akçay'ı, Handan Metin'i, Yeşim Özkan'ı, Belkıs Çakır'ı, Sehergül Ateş'i, Huriye ve Yasemin Özkan'ı, Sait Metin'i, Serpil Canik'i, Murat Gündüz'ü, Özlem ve Nuran Şahin'i, İnci Türk'ü, Muammer Çiçek'i, Yasemin ve Asuman Sivri'yi, Menekşe ve Koray Kaya'yı, Serkan Doğan'ı, Ahmet Özyurt'u, Kenan Yılmaz'ı, Ahmet Alan'ı ve turist Carina Cuanna'yı yitirmeyecektik...

Heyhat!..

Gel kardeşim bir olalım, birlikte barış içinde yaşayalım seslendirdik bugüne dek.

Peki, kiminle kardeş olacağız; kiminle birlikte barış içinde yaşayacağız?

Adam seni sevmiyor, seni kafir olarak görüyor, senin gibi bir "sapık"ı öldürürse cennete gideceğine ve orada kırk güzel huriyle

yatacağına inanıyor...

Üstelik adam seni öldürmek için örgütlü, silahlı ve de devlet destekli...

Artık saflığın gereği yok.

Bununla nasıl kardeş olacaksın?

Devlet, katile yandaş olursa; devlet, canıye destek verirse; devlet, şeriatı beslerse; devlet, örgütlü militanları kucaklayıp onlara silah dağıtarak örgütsüz, silahsız, savunmasız halkı kendi kaderiyle başbaşa bırakırsa; o devlet, adil olamaz. O devlet, yanlı tutumuyla bir iç savaşın kışkırtıcısı olur. Ve o devlet, şeriata yenik düşerek laikliğin, demokrasinin, cumhuriyetin, Atatürk ilkelerinin katili olur...

Devlet, tarihi bir sorumluluk altındadır. Bu sorumluluğun büyük vebali vardır. Umarız ki, bu devlet, bu millete bir iç savaşı yaşatmaz...

GÜNÜMÜZDEKİ KIYICILAR

Sivas'ta 37 insanın katledilmesinde hiç kuşkusuz Refah Partili yöneticiler ile onların fanatik militanları önemli rol oynamıştır. Bunlar, günümüz kıyıcıları olarak geçmişteki fetvacı atalarının izini sürdürmüşlerdir. Hem de devletin gözü önünde güpegündüz, son derece pervasız hareket ederek toplu cinayet işlemişlerdir. Yaptıkları bu toplu kıyıma doyamamış olacaklar ki, katliamdan hemen sonra öfkelerini şöyle kusmuşlardır:

“Sivas Katliamı ve Şanlı Sivas Kıyamı yaygınlaşarak devam edecektir. Sivaslı kardeşlerimize destek olmak, onların yaktığı meşaleyi yurdun her tarafına taşımak boynumuzun borcudur.”

“Sivas'ta insanlarımız, yargılama ve cezalandırma hakkını kullanmıştır. Yargılama ve cezalandırma hakkı, ancak Müslümanlar'ındır, bunun lamı cimi yok. Yasadışı TC'nin hiçbir hakkı yoktur.”

“Karar çıkmıştır: “İslam'da şiddet yoktur” diyen her kim olursa olsun, aynen Kemalist ve dolayısıyla işgal yanlısı bir kafirdir. Nifak ve fitnecilerin katli hak ve önceliklidir. Yaşasın Anadolu halkının “şeriat için silahlı mücadele”si!”

“Dinsiz cumhuriyeti yıkma yolunda en önde giden Sivas'ın yiğit Müslümanlar'ına teşekkürü bir borç biliriz.”

“İki, üç... daha fazla 2 Temmuz, daha fazla Sivas!”

“Cumhuriyet Devrimi’nin hesabı sorulacak!”

İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi adlı fanatik bir örgütün yayın organı olan Taraf dergisinde yer alan bu görüşlerin benzeri, Leman dergisinin 117. sayısında şu ifadelerle yer almıştır:

“Selamünaleyküm, Allah’ın selameti hepinizin üstüne olsun, Müslüman kardeşlerim.

Elbette, bu sınıfa komünist deyyusları katamam. Allahsız olanlar yerin bin kat dibine gitsin! Allah’ımızı bilmeyen, O’ndan korkmayan Aziz Nesin şeytanı kahrolsun! Sivas Zaferi’imizde öldürülmesi farz olan bu kafir, muhteşem ayaklanmamızdan canlı kurtulmuşsa, suç, birkaç kendini bilmez güvenlik görevlisinin olmuştur. Kafirlerin kaldığı otelin alevleri göğe yükselirken, Yüce Milletimiz’e “aptal” diyebilecek kadar arsız olan bu mahlukun küllerinin Sivas semalarında uçuşmaması, o gün Sivas’ta Allah için ayaklanan kardeşlerimizin en büyük hayal kırıklığı olmuştur.

Gönül isterdi ki, Aziz şeytanının cenaze namazını kılalım. Son görevimizi yerine getirelim. Olmadı. Olmadı. Bu demek değildir ki, Allah’ımıza dil uzatanlar cezasız kalacak. Asla, Kemalist rejimi yıkana, komünist piçlerin soyunu tüketene, Osmanlı İmparatorluğu’nu tekrar kurup, tüm dünyada “şeriat” fırtınası estirene kadar sürecektir mücadele.

Korkun bizden!

Allah Allah diyerek geliyoruz!

Ülke bizim olacak!

Kahrolsun komünizm!

Kahrolsun Kemalizm!

Kahrolsun Kafirler!

Yaşasın şeriat!

Allahüekber! Allahüekber!

Çok değil, bir-iki seneniz kaldı ey solcular! Hepinizin kökünü kazımaya yemin ettik!

Bu ülkede ezan sesi hiç susmayacak!

Örf ve adetlerimize uymayan TV kanalları, şeriat yasalarına göre cezalandırılacak!

Kadınlar çalışmayacak!

Batı'yla ilişğimiz kesilecek!
İslam Dünyası'nın başı olacağız!
Ülkede huzur olacak!

Kurtuluş İslam'dadır! Gelin, bize katılın! Mücadelemize destek verin! Kafirlerle uymayın!

Soyu soppu belirsiz oruspu çocukları! Sizlere sesleniyorum! Cehennem yolcususunuz! Cehennem ateşinde yanmanıza az kaldı! Sizler, ayaklarımızın altında paspas olacaksınız!

Bu ülke sizlerden temizlenene kadar mücadelemiz, haklı savaşımız sürecektir!

Allah'ın selameti üstünüze olsun. Allahaismarladık."

LAİKLİĞİN 66. YILINDA ŞERİAT PROVASI

10 Nisan 1928, laiklik için atılan ilk adım sayılan "Devletin dini İslam'dır" ifadesinin Anayasa'dan çıkarıldığı gündür. Bu nedenle 10 Nisan 1994 günü, Atatürkçü Düşünce Derneği'nin öncülüğünde bir kutlama töreni düzenleniyor. Bu törene iktidar ortağı SHP'nin İstanbul il ve ilçe örgütleri ile çok sayıda demokratik kitle örgütleri katılıyor. Katılımcı gruplar, Sıraselviler'den Taksim'e dek yürüyüp buradaki Atatürk Anıtı'na çelenk bırakıyorlar. Laikliğin önemine değin konuşmalar yapılıyor, "Türkiye laiktir, laik kalacak" gibi sloganlar atılıyor... İşte ne oluyorsa bundan sonra oluyor.

Laik karşıtı güçler, 10 Nisan 1928 gününün anlamını çok iyi biliyorlar. Buna ilk tepkilerini 23 Aralık 1930'da ayaklanarak Menemen'de Kubilay'ı şehit ederek göstermişlerdi. Şimdi de Bosna-Hersek'teki katliamı bahane ederek TGRT'nin cihat çağrısı üzerine gece sabaha dek süren telefon haberleşmesiyle İstanbul'da ve Ankara'da onbinlerce kişi örgütlü ve organizeli biçimde toplanıyor; tahrik edici konuşmalar yapılıyor ve gösteri şeriat provasına dönüşüyor...

Böylece laikliğin 66. yılını kutlama töreni bastırılıyor. İstiklal Marşı tekbir sesleriyle engelleniyor. "Kahrolsun laik diktatörlük", "Laik devlet yıkılacak elbet!" sloganları atılıyor... Ankara'daki göstericiler, Amerikan Büyükelçiliği, Birleşmiş Milletler ile TRT ve Doğruyol Partisi'ne saldırıyor, binaları taşıyor, camlarını kırıyor, bayraklarını

yakıyorlar... Çoğu sarıklı ve cübbeli olan bu göstericiler, ilahiler okuyup tekbir getirerek yeşil bayraklar açıyorlar. 1930'da Derviş Mehmet öncülüğünde ayaklanan gerciler de yeşil bayrak açarak ilahiler söyleyip tekbir getirmişlerdi...

10 Nisan 1994 günü, çok açık biçimde şeriat provası yapılarak laikliğe derbe vurulmuştur. Laikliği anmak isteyen Atatürkçüler ve ilerici örgütlerin sesi kesilmiş, geri plana itilmişlerdir. Devlet, bu konuda pasif kalmıştır.

2 Temmuz 1993 günü Sivas Katliamı'nda da aynı mantıkla gösteri yapılmış, laik ve demokrat kişiler ateşe verilerek yakılmışlardır...

Evet, Sivas Katliamı'nda da aynı sloganlar atılmış, aynı ilahiler söylenmiş, aynı gruplar toplu cinayet işlemişlerdir...

Sivas Katliamı'nda da başta Refah Partisi olmak üzere Büyük Birlik Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ile yandaş örgütleri yer almışlar, rol oynamışlardır...

10 Nisan 1994 günü İstanbul ve Ankara'da şeriat provası yapanlar da, Sivas'ta bayrak açanlar olmuşlardır. Bayraklarıyla, sloganlarıyla, şeriatı seslendiren söylemleriyle aynılaştırmışlardır.

Ve devlet Sivas katliamında olduğu gibi rejime yönelik bu saldırıda da şeriatçılara cesaret vermiştir.

Bu saldırgan gösteriler, Bosna-Hersek'teki katliamı kınayan masum bir isteğin sonucu değildir. Bosna-Hersek'te yıllardan beri her gün katliam yaşanmaktadır. Elbette bu katliam 20. yüzyılın insanlık ayıbıdır. Birleşmiş Milletler'in en büyük ayıbıdır. Irak'ın Kuveyt'e saldırısında duyarlık gösteren Amerika'nın güdümündeki Birleşmiş Milletler, petrolü olmayan Bosna-Hersek'e aynı duyarlılıkla yaklaşmayarak insanlık suçu işlemiştir. Elbette kınanmalıdır. Bu çifte standarta karşı duyarlılık göstermek ve tepki vermek, insanı bir davranıştır. Ben de kınıyorum, ben de insanları öldürenleri lanetliyorum...

Ama 10 Nisan 1994 günü Türkiye'de laikliğin 66. yılı kutlanırken, bugüne tepki vermeyi açık biçimde seslendirerek cihada kalkışanlar, 2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta kendi insanlarını yaktılar. "Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu. Sivas'ta yıkılacak!" dediler. Şeriat devleti istediler...

O gün Aziz Nesin'i bahane ederek sokağa dökülüp insan yakanlar,

bugün Bosna-Hersek bahanesiyle İstanbul ve Ankara’da cihada kalkıştılar. Toplanmalarını, laikliği anma gününe denk getirip güç gösterisi yaptılar... Yine devletin gözleri önünde saldırganlaştılar, bayrak yaktılar, bina taşladılar, camlar kırdılar; açıkça laikliğe meydan okuyup şeriat provası yaptılar...

Atatürk’e “Veled-i zina” diyen Hasan Mezarıcı’yı kınama amaçlı yapay devlet döreni düzenleyerek sahte Atatürkçü kesilen siyasi liderler nerede? O gün Taksim’de Türkeş’le kol kola giren Çiller ve ortakları, şimdi Türkeş’li şeriat kalkışmasına tepki veremiyorlar, ne acı...

Bu duruma bakınca, Aziz Nesin’in, Sivas katliamı sonrası söylediği sözleri anımsıyorum ve diyorum ki:

- Ha gayret, az kaldı, şeriatçıların, ağzı ezanlı, ama başı açık Çiller’i saçından tutup sürüklemelerine az kaldı...

10 Nisan 1994 günü Türkiye’de yaşanan bu pretesto eylemi gerçekleştirilirken, aynı günkü Cumhuriyet gazetesinin üçüncü sayfasında şu haber yer alıyordu:

“Şeriatçı dergiler, Refah Partisi’nin yerel seçimlerden güçlü çıkmasının ardından, hilafet ve şeyhülislamlik kavramlarını yeniden gündeme getirdiler. Laiklik ve Atatürk’e yönelik eleştirilerini arttıran şeriatçı dergilerde, “Laiklik terördür”, “Hilafeti kaldıranlar kafirdir”, “Ya hilafet yeniden can bulacak, ya çok kan akacak” ifadelerinin yer alması dikkat çekti. Hilafet yanlısı dergilerin yanı sıra Taraf dergisi gibi silahlı mücadeleyi savunan radikal dinci grupların yayın organları da Diyanet Vakfı kitabevlerinde satılıyor.

Nakşibendi tarikatının yayın organı “İslam” dergisinde yer alan “Yayıncıdan” başlıklı yazıda, laiklik “terör” olarak nitelendirildi. Yazıda, “laik terörden” kurtulmak için, “siyasetten ekonomiye, kültür hayatından sosyal teşekküllere, üniversiteden basın yayın organlarına kadar hemen bütün alanlarda etken olmak” gerektiği belirtildi.

Gazeteci-yazar Aytunç Altındal dergide yer alan “Ya memorandum ya bölünme” başlıklı yazısında, Türkiye’nin dış baskılar nedeniyle yakında “iflasını” isteyeceğini ileri sürerek, dış baskılardan kurtulmak için “Müdafaa-i Hukuk” cemiyetlerinin kurulmasını önerdi Türki-

ye’de “acilen” hilafet yönetiminin egemen olmasını sayunan Altındal, Türkiye’nin bütün İslam ülkeleri için “hilafet yönetiminin egemen olduğu” bir merkez haline getirilmesi gerektiğini dile getirdi.

“Değişim” dergisi, sayfalarının büyük bölümünü hilafet tartışmalarına ayırdı. Dergide, “İslam, bu şekilde gündeme gelecek ve sonunda topluma bu şekilde hükmedilecektir” yazıldı. Ömer Küçükağa tarafından yazılan yazıda, hilafet yönetiminin olmaması nedeniyle Türkiye’deki Müslümanların zor durumda oldukları ileri sürüldü. Hilafet için mücadele çağrısı yapan Küçükağa, yazısını, “Ya hilafet yeniden can bulacak ya da çok kan akacak” diye bitirdi.

Ahmet Güzeler, “Halifelik nasıl yıkıldı?” başlıklı yazısında, hilafetin 3 Mart 1924 tarihinde kaldırıldığını anımsatarak, karar verenleri “kafir” olarak niteledi. Güzeler’in, hilafetin yeniden kurulmasını savunduğu yazısında, “Dünya üzerindeki gerçek kimliğimizin tesisi, rövanşı düşünmek ve bu konuda hazırlıkları yapmaktan geçiyor” ifadesine yer vermesi dikkat çekti.

“Yeni Zemin” dergisi, “Değişimin önündeki engel: Kemalizm” başlığıyla, Kemalizmi inceledi, “İzlenim” dergisi, RP’nin seçim başarısını, “Öteki dünya kazandı” başlığıyla değerlendirdi. Dergi, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan’ı, “İstanbul’un beyaz atlı prensi” olarak niteledi.

Silahlı mücadeleyi savunan, birahanelere ve kiliselere sık sık saldırı düzenleyen İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi adlı örgütün yayın organı “Taraf” dergisi, nisan sayısında, örgüt elemanlarının gerçekleştirdiği eylemlere geniş yer ayırdı. Okuyucularına silahlanmaları çağrısında bulunan dergide yer alan “Cezayir gibi olursak ne yapmalıyız?” başlıklı yazıda, “Türkiye çoktan Cezayir oldu” denildi ve silahlı mücadelenin önemli olduğu düşüncesi savunuldu.”

İşte islam budur, demekte pek haksız sayılmayız. İslam adına yapılan bu hareketleri basit bir “vaka” olarak değerlendirip hoşgörülle karşılayamayız. Çünkü bunlar gün geçtikçe çoğalmakta, ekonomide ve siyasette etkin yer almaktadırlar. Bunlar devlet kadrolarındadır. Bunlar parlamentodadır. Bunlar ezanlı ağızları, imanlı yapılarıyla devlet yönetimindedir. O nedenle Atatürk’e hakaret edebilmekte, O’nun kurduğu laik cumhuriyete, demokratik toplumsal

düzene ve hukuk sistemine karşı gelmektedir. Ve de Atatürk'ü ve O'nun ilkelerini sahiplenenlere ölüm kusmaktadırlar...

ÇİLEDEN ÇIKIYORUM

Sivas katliamının mahkeme sonuçlarını ayrı bir kitap yapmayı düşünüyorum. Böylece İslamcıların nasıl yalan söylediklerini ve yalana dayalı şeriatın nasıl etkin duruma getirildiğini tarihsel bir belge olarak gelecek kuşaklara bırakmak istiyorum.

Şimdi, yalana isyan eden duygularımı dile getiren ve 9 Aralık 1993 tarihli Aydınlık gazetesinde çıkan “çileden çıkıyorum” başlıklı makalemi buraya alarak kendime ayırdığım bölümü noktalıyorum:

Aydınlık gazetesinin 4 Aralık 1993 tarihli sayısında “Sivas katliamında yalancı tanıklık” başlığı altında verilen haberde, Sivas Olayı sanıklarının gösterdikleri tanıkların, Sivas'ta şeriatçı olarak bilinen kişiler olduklarına dikkat çekiliyor ve: “Söz konusu kişilerin yalancı tanıklık yaptıkları, birbiriyle ilgisi olmayan kişilerin tutuklu bulunan sanıklarla olaylar sırasında birlikte olduklarını iddia ettikleri ifade edildi” deniliyor. Pek doğallıkla bu haber beni sinirlendiriyor.

Hele aynı haberde yer alan Sivas Belediye Başkan Yardımcısı Fazlı Karaimamoğlu'nun, itfaiye eri Halil İbrahim Düzbiçer'in Aziz Nesin'e saldırmadığını, aksine birçok insanı kurtardığını iddia etmesi ise, hiç kuşkusuz beni daha da sinirlendiriyor, çileden çıkartıyor...

İtfaiye eri Halil Düzbiçer'i tanımam. Ama yangın merdiveninden inen ve Aziz Nesin'in hemen arkasında bulunup olaya en yakın görgü tanığı olan ben, şunu çok iyi biliyorum ki; kimliğini sonradan öğrendiğim Cafer Erçakmak adlı Belediye Meclis Üyesi'nin tahrikine kapılan; aslında kendisi de kinle dolu bir tahrikçi olan o itfaiye eri, daha merdivenden inmeden Aziz Nesin'e hakaret ederek bileğinden tutup aşağı savuran kişidir. Ve de Aziz Nesin düşerken yakaladığı merdiven demirine asılı kalınca da O'na saldırıp yumruklayan kişidir. Nitekim bu görüntü, 4 Temmuz 1993 Pazar günü Hürriyet ile Milliyet gazetelerinin ön sayfalarında büyük boy fotoğraflarla yer aldı. Arkasından 5 Temmuz 1993 Pazartesi akşamı 32. Gün programının yapımcısı ve sunucusu M. Ali Birand, usta bir gazetecilikle Aziz Nesin ile benim anlattıklarımızı, merdivenden inişimizle birleştirip televiz-

yondan yansıtınca da görüldü ki, o itfaiye eri, Aziz Nesin'i boş bir çuval gibi kaldırıp aşağıdaki azgın kalabalığa linç etmeleri için savuruyordu.

Bu denli açık ve seçik saptanmış olan bir olayı ters çevirerek mahkemede ifade veren Fazlı Karaimamoğlu, kara olan imamaoğluluğunu nasıl aydınlatacak ve de şeriatçı vicdanında nasıl huzur bulacak?..

Karaimamoğlu ile aynı karalığı taşıyan Belediye Başkanı Karamollaoğlu da Aziz Nesin'le çıktığı bir televizyon programında saldırgan ve de kıskırtan olan Cafer Erçakmak'ı "halkı teskin etmek için çaba sarfeden" biri olarak göstermeye çalışması da beni çileden çıkartmıştı.

Bu karalı insanların vicdanlarında nasıl huzur buldukları beni pek ilgilendirmiyor. Ama kamu vicdanı açısından olaya baktığımda, yalan söyleyen bu insanların gerçekler karşısında neden gerçekleri kabul etmediklerini, hiç değilse gerçekler karşısında susmadıklarını anlamakta güçlük çekiyorum. Bunun din ve imanla bir ilgisi yoktur diye düşünüyorum. Eğer bu insanlar, dinlerindeki doğruluğa inanıp iman etmiş olsalardı, başka insanları öldürmeye kalkışmazlar ve de olaydan sonra bu dünyadaki cezadan korkup kurtulmak için yalan söylemezlerdi.

Hadi, diyelim ki yalan söyleyerek ve de yalancı tanıklar bularak bu dünyadaki cezadan kurtulmayı başardılar. Peki, inandıkları öte dünyada hangi yalancı tanıkla kendilerini aklayacaklardır acaba, onu pek merak ediyorum.

1936 Mersin doğumlu olan Özdemir İnce, 1960'ta Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi. 1965-1966 yıllarında Paris'te Fransız Edebiyatı ve Fonotik okudu. Öğretmenlikten sonra çevirmen olarak 1969'da girdiği TRT'den 1982'de emekli oldu.

İlk şiirleri 1954'te Ankara'da yayınlanan Kaynak dergisinde çıktı. İlk şiir kitabı olan *Kargı* 1963'te yayınlandı. 1993'te yazınsal söylem üzerine

yayınladığı son kitabı *Dinazorca* (Denemeler) ile birlikte kendi şiirlerini topladığı şiir, deneme ve çeviri kitaplarının sayısı otuzu aştı. H. Behramoğlu'yla birlikte 4 ciltlik *Dünya Şiir Antolojisi*'ni hazırladı. *Kiraz Zamanı* kitabıyla şiir dalında 1968 May Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Yannis Ritsos'tan *Taşlar Yinelemeler*, *Parmaklıklar* çevirisiyle 1979 Türk Dil Kurumu Çeviri Ödülü'nü aldı. Şiirleri Fransızca, Bulgarca ve Yunanca'ya çevrilip yayınlandı. 1990 yılında Fransız hükümetinin Sanat ve Edebiyat alanındaki "Officier" Nişanı'nı alan Özdemir İnce, Liege Uluslararası Şiir Büyük ödülü seçici kurul üyeliğini 1983'ten 1992'ye dek yaptı. Sivas Katliamı'nı dışarıdan duyarak yaşadı ve İslam'ı değerlendirdi.

TARİH BAĞIŞLAMAZ

12 Eylül öncesinde, başbakanlığı döneminde, ülkücüler her gün birkaç aydını ve yurtsever solcuyu kurşunlarken, "Bana sağcılar cinayet işliyor (ya da bunun gibi bir şey) dedirtemezsiniz" diyen Cumhurbaşkanı Demirel, Sivas cinayeti sahnelenirken Sivas valisini arayıp "polisi halkın üzerine salma" diye emir veriyor. Otuz yedi aydın, yazar ve sanatçı öldürüldükten, yüzlercesi yaralandıktan sonra ve yakılan otelin daha dumanları tüterken, ükenin İçişleri Bakanı, "Halkla güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmedik" diyebiliyor. Demek ki, bu iki mantığa göre, Sivas'ta suç işleyen iki-üç yüz

vatandaş ile bunları seyreden binlerce insan “Halk”tan sayılıyor, fakat öldürülen ve yararlanan mağdurlar “Halk”tan sayılmıyor. Başbakan da gene aynı mantıkla, otelin önünde biriken insanlara bir şey olmadığını söyleyebiliyor. Bu mantık tarih ve insanlık önünde suçlu olduğu gibi, bir yazılı ve bağlayıcı metne göre de (Anayasa’nın 10. maddesi) suçludur. “Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.”

Bu mantığa göre kalabalık “halk” sayılıyor, bu halk kendisine göre sayıca az topluluklara ya da bireylere karşı suç işleyebilir, ya da suçun işlenmesini seyredebilir. Ama ortada bir suç, birden fazla suç var. Bu suçun işlenişini seyreden Sivaslılar da, olaya kendi “halk” anlayışlarıyla bakanlar da suçludur.

Kovboy filmlerinin klasik temasıdır: İyi ya da kötü şerif, ayyaş ya da ayyaş olmayan şerif, bir sanığı hapisaneye kapatır. Kötü adamın tahrik ettiği halk hapisanenin kapısına dayanır ve linç etmek amacıyla sanığı şeriften ister. Şerif sanığı halka teslim etmez ve çatışma çıkar; şerif sanığı korumak için “halk”tan birkaç kişiyi öldürür. Şerif tanımı yapılmış ve nitelikleri saptanmış bir devlet ve kamu adına hareket etmiştir. Bir suç ve o suçla ilgili bir sanık varsa yargılama ve cezalandırma yetkisi devlete aittir, devlet bu yetkisini kimseye devredemez ve kimse devletin bu yetkisini üstlenemez. Sivas olayının mağdurları devletin cezalandırılmasını gerektirecek bir suç işlememişlerdir, saldırganların ideolojisine göre varsayımsal bir suç (!) işlemişlerdir, saldırganları kendi ideolojilerinin varsayımsal ilkelerine göre mağdurları bizzat cezalandırmaya kalkmışlar ve bunun için cinayet işlemişlerdir. Devlet bir Teksas şerifi kadar olamamış, kendi yetkisinin zorla elinden alınmasına göz yummuş ve kalabalığın (“Halk”ın) suç işlemesinden sonra ortadaki somut suça (“Halk” tarafından işlendiği için) mazeret bulmaya çalışmıştır. Sivas’ta Madımak Oteli’nin önünde ve içinde, devletin gözü önünde 1982 Anayasası, ilgili maddeleriyle birlikte, adım adım çiğnenmiş ve yok

edilmiştir.

Devlet'e tekrar döneceğiz. Sivas olayıyla ilgili, olabildiğince nesnel ve duygusallıktan uzak yorumumuz şudur. Sivas'ta birkaç yüz İslamcı (İslamist), laik toplumsal düzenden yana aydın, yazar ve sanatçıyı öldürmüş ve bu cinayeti devlet ve birkaç bin Müslüman seyretmiştir.

Sivas olayını iyi anlamak, tarihi iyi okumak için bazı kavramların anımsanmasında sayısız yarar var:

Laiklik: Siyasal ve toplumsal sistemin din ve devlet ayrılığı ilkesine dayanması; bunu savunan anlayış.

Din kurumunun siyasal ve kamusal yaşam üzerindeki etki ya da egemenliğinin sınıflandırılması çabalarından doğan laiklik ilkesi, günümüz demokratik sistemlerinin hemen hemen tümü tarafından hukuken ya da fiilen benimsenmiştir. Laiklik, değişik tarihlerde ve toplumlarda farklı uygulamalara konu olmuşsa da özünde devletin din işlerine, dinin de devlet ve siyaset işlerine karışmaması, dinsel ve dünyasal otoritelerin birbirinden ayrılması, devletin bir resmi dininin olmaması ve bütün dinsel inançlar karşısında tarafsız ve hoşgörülü davranması, din ve vicdan özgürlüğünün korunması gibi ilkeler yer alır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 1921 Anayasası bir "devlet dini"nden söz etmez. Buna karşın, 1924 Anayasası ilk biçimiyle, devletin dininin İslam olduğunu bildirir; ancak bu durum, yalnızca devlet yapısında değil, hukukta ve eğitimde de birçok laikleştirme girişimine engel olmamıştır. 1928 yılında yapılan bir anayasa değişikliği ile, "devletin dininin din-i İslam" olduğu yolundaki kural anayasadan çıkartıldı. 1937 anayasa değişikliği ile laiklik bir anayasa kuralı durumuna getirildi. 1961 Anayasası, laikliği daha sağlam güvencelere bağladı ve dinsel duyguların siyasal amaçlarla kötüye kullanılmasına karşı önlemler öngördü (özellikle siyasal partiler açısından). 1982 Anayasası da bu ilkeleri korumuş, ayrıca laikliğin anayasanın değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez ilkeler arasında olduğunu belirtmiştir.

1982 Anayasası:

Madde 1 - Türkiye Devleti bir cumhuriyettir.

Madde 2 - Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma

ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Madde 4 Anayasa'nın 1. maddesindeki devletin şeklinin cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile 2. maddesindeki cumhuriyetin nitelikleri ve 3. maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

Anayasanın 4. maddesine göre her türlü laiklik karşıtı eylem anayasal bir suçtur. Anayasanın bu maddesi, temel hak ve hürriyetlerle, din ve vicdan hürriyetiyle, düşünce ve kanaat hürriyetiyle, düşünceyi açıklamada çizmiştir. Buna göre, anayasal bir suç işlemekten laiklik karşıtı olunamaz. Laiklik karşıtı olmak ne demektir? En basit anlamda, siyasal ve toplumsal sistemin din ve devlet ayrılığı ilkesine dayanmasına karşı olmaaktır. Böyle bir düşünceyi kim savunur? Devletin dinsel esaslara göre örgütlenmesini isteyen kişi ve kişiler savunur. Ancak, bu kişi ve kişilerin düşüncelerini demokratik yollarla gerçekleştirmelerine olanak yoktur, çünkü anayasanın 2. ve 4. maddeleri buna engeldir. O halde onlar için bir tek yol vardır. Demokratik olmayan yol ve yollar. “Üçte biri bulunca ayaklanacağız” diyen “Kara Ses” Cemalettin Kaplan laiklik karşıtı düşüncenin amacını özetlemektedir.

Müslüman: İslam dinine bağlanan kişi. Aslı Müslüman'dır. Müslüman kişi dininin beş yasasına uyar: 1. Tanrı'nın birliğine ve peygamberine inanmak (kelime-i şهادet); 2. Tanrı'ya tapmak (namaz kılmak); 3. Oruç tutmak; 4. Varlıklıysa zekat vermek; 5. Varlıklıysa hacca gitmek. Tanrı'nın yasası inananlar için altı inancı gerektirir. 1. Tanrı'nın varlığına ve birliğine, 2. Tanrı'nın meleklerine, 3. Tanrı'nın peygamberlerine, 4. Tanrı'nın peygamberleriyle gönderdiği kitaplara, 5. Ahiret gününün varlığına, 6. Kaza ve kaderin Tanrı'dan geldiğine inanmak.

Bu beş koşul ve altı inancı yerine getiren kişi Müslüman olur.

Günümüzde Müslümanlar yalnızca İslamı devlet dini kabul etmiş olan ülkelerde değil, laiklik ilkesini kabul etmiş ve halkının çoğunluğu Hristiyanlardan (ya da Müslüman olmayanlardan) oluşmuş ülkelerde o ülkenin vatandaşı ya da o ülkenin konuğu olarak yaşamaktadırlar.

Nitekim Türkiye Müslümanları da Cumhuriyet döneminde laik düzen içinde yaşamaktadırlar. Müslümanın ve Müslümanların yaşadıkları ülkenin resmi dininin İslam dini olmasını istemeleri, bu isteklerini zorbalığa dönüştürmeleri çağdaş devlet anlayışı içinde olanaksızdır. Bir ülke nüfusunun çoğunluğunun Müslüman olması da onların istek ve zorlamalarının gerçekleşmesi için geçerli bir gerekçe oluşturmaz. Böyle bir şey çözümlenmesi olanaksız kargaşalara ve savaflara yol açar, Müslüman olmayan ülkelerde İslam karşıtı düşüncelerin yasallaşmasına olanak sağlar. Fransa'da şu anda 3 ile 5 milyon arasında Müslüman yaşamaktadır. Bu ülke, Müslümanların Müslümanca yaşamalarına karşımamakta, ancak Müslüman bireylere kendi laik yasalarını uygulamaktadır. Fransa'da yaşayan bir Müslüman Arap, Cezayir'de, Fas'ta ve Tunus'ta yaşayan Müslüman Araplardan daha az Müslüman değildir.

İslamcı (İslamist): Müslümanlık ile İslamcılık aynı şey değildir. İslamcı'nın görüşlerini Cemalettin Hoca tam anlamıyla açıklıyor. "İslam aynı zamanda devlettir. İslam aynı zamanda siyasettir, İslam dininden siyaseti ayırmak mümkün değildir." Demek ki devleti, toplumsal ve bireysel yaşamı, devlet kurumlarını ve yasaları İslam dininin ilkelerine göre düzenlemek isteyen ve başka bir düzen kabul etmeyen İslamcı, laikliğin karşısındadır. Kendini yeterince güçlü bulduğu zaman (Türkiye'de nüfusun üçte biri) devlet düzenini zorla değiştirecek ve nüfusun geri kalan üçte ikisine kendi görüşünü zorla kabul ettirecektir. Yani şeriat düzenini zorla kabul ettirmeye kalkışacaktır.

Şeriat: Kuran'daki ayetlerden, hadislerden çıkarılmış dini esaslara dayanan, Müslümanlık yasası, İslam hukuku, (Şeriatı göre) Kuran, tanrısal bir kanundur. Bütün insan eylemlerinin, davranışlarının ona dayanması, bütün hukuk kurallarının, sosyal düzenlerin ona bağlanması, onun gösterdiği yolda gitmesi gerekir, Kuran ve hadislerde bildiriler hükümler kesin olduğuna, hiçbir zaman değişmeyeceğine göre, şeriat kuralları da zaman üstüdür. Değişmez, değiştirilemez.

Şeriatçılık: Devletin sosyal, iktisadi, siyasi ve hukuki kurumlarını belirleyen kanun ve nizamları ortadan kaldırma, dini esas ve prensiplere dayanan bir devlet kurma amacını güder.

Sivas olayını ve benzeri olayları belli bir çerçeve içinde değerlendirmezsek, gerçeği göremeyiz. Sivas olayında, halkın dini inançlarının rencide edilmesinden kaynaklanan kendiliğinden bir tepki söz konusu değildir; Sivas olayı laik düzen karşıtı, şeriatı savunan bir ayaklanma denemesi, laik devletin nabzının yoklanmasıdır. Nitekim ayaklanmacıların attıkları sloganlar, Sivas'ın cumhuriyete mezar olacağını haykırmaları bunun en küçük kanıtıdır. Bu kanıtı ne Cumhurbaşkanı, ne Başbakan, ne İçişleri Bakanı, ne bazı muhalefet liderleri, ne de bazı gazeteciler ve yazarlar görmüşlerdir. Suç işleyen şeriat yandaşlarını “Halk” olarak tanımlamak gaflettir. Çünkü laik devlet düzeni içinde bir Müslüman gibi yaşayan gerçek Müslümanlar ile İslamı devlet ve siyaset olarak gören İslamcı ve şeriatçıların birbirine karıştırılmasına yol açmaktadır. Bu kesin ayırım yapılmadığı için Müslüman vatandaş laikliği dinsizlik olarak görmektedir. Bu kesin ayrımı yapmazsak saf ve barışsever gerçek Müslüman vatandaş ile, suçlu ya da potansiyel suçlu İslamcı ve şeriatçı teröristi birbirine karıştırırız; ve İslamcı-şeriatçı teröriste yöneltilen eleştirilerin ve yasal uygulamaların gerçek Müslüman vatandaşın kendisine yönelik olduğu yanlışlığına kapılmasına engel olamayız. Bu ayrımın yapılmaması hiç kuşkusuz İslamcı-şeriatçı teröristin işine gelir, çünkü hedef genişlemiştir. Bu kesin ayırım yapılmazsa, laik düzen yandaşları, Müslüman vatandaşla İslamcı-şeriatçıyı özdeşleştirecek; İslamcı-şeriatçı olmayan Müslüman ise laik düzene karşı kuşkulu davranacaktır.

Sivas fesadı (komplosu) işte bu belirsizlikten yararlanmıştır. Sivas fesadını değerlendiren devlet yöneticileri ve yazarlar “tahrik” gerekçesine işte bu belirsizlik yüzünden sarılmışlar ve “dış güçler” ve “yabancı parmağı” gibi ikinci, üçüncü dereceden mazeretlerden yararlanmaya kalkışmışlardır. Yabancı parmağı olsun ya da olmasın, dış güçler yönlendirsin ya da yönlendirmesin Sivas'ta kendileri de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan iki yüz, üç yüz terörist, birkaç bin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı Müslümanın ve laik devletin gözü önünde 37 aydın, yazar ve sanatçıyı yalnızca “laik” düzenden yana oldukları için öldürmüş ve yüz kadarını yaralamıştır. Bu cinayete, bu ideolojik cinayete “tahrik” ögesi ancak adi suçlar için gerekçe olabilir. Anayasa tarafından güvence altına alınmış din ve vicdan

hürriyeti, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti gibi anayasal haklar söz konusu olduğu zaman “tahrik” ögesi geçersizleşir. Çünkü anayasa ve demokrasi, vatandaşları (isteseler de istemeseler de) hoşgörülü olmaya zorlar. Sivas olayı bir varsayımsal “tahrik”e bağlanırsa, Alevilik’i İslam dışı gören Sünni inanç da bir tür “tahrik”e dönüşmüş olur. Öyle ki, siyasal partilerin programlarına bağlı görüşleri de “tahrik” olarak yorumlanabilir, KİT’lerin özelleştirilmesi de bir tür “tahrik”tir. Demokratik ve laik bir ülkede, bazı bireylerin kendi görüşlerine, kendi inançlarına uymayan görüşler yüzünden ya da kendi inanç ve düşüncelerinin başkaları tarafından eleştirilmesi nedeniyle “tahrik olmaya hakları yoktur”, tahrik olmaları yasadışıdır.

Aziz Nesin bazı konularda, bilinen düşüncelerini açıklamak ve yorumlamak üzere belli bir tarihte, belli bir kente, bu kentin belli bir mekanına davet edilmiştir ve kendisini dinlemeye gelenlerle onun arasında bir tür toplumsal anlaşma söz konusudur. Aziz Nesin’in bu koşullar altında açıklayacağı düşünceleri yasal açıdan suç oluştursa bile, bu suç yüzünden tahrik olacak olan devletin yasal yasa kurumlarıdır. Öyle ki bu varsayımsal suç nedeniyle ne herhangi bir vatandaşın, ne de devletin yasal kurumlarında çalışanları kişisel düşünceleri nedeniyle tahrik olmaya hakları vardır. Bu olayda tahrik ögesini kabul etmek 1982 Anayasası’nın tümüne karşı olmak anlamına gelir. Öyle ki ne yasama yetkisi, ne yargı yetkisi, ne kişi dokunulmazlığı, ne kişi hürriyeti ve güvenliği, ne de özel hayatın gizliliği kahr; bütün özgürlükler rafa kaldırılır, ne evinizde, ne de özel bir yemekli toplantıda düşüncelerinizi açıklayabilirsiniz. Çünkü tahrik ögesi ve onun kılıcı başınızın üzerinde sallanmaktadır. Bu olayda Aziz Nesin’in söylediği varsayılan sözleri tahrik ögesi kabul etmek Anayasa’yı rafa kaldırmaktır. Türkiye Cumhuriyeti’nin 1982 Anayasası, Cumhurbaşkanı, Başbakan, İçişleri Bakanı, bazı parti liderleri, milletvekilleri ve yazarlar tarafından rafa kaldırılmıştır. Cinayet işleyen ve devlet düzenini yıkmak isteyen İslamcı-şeriatçı teröristi “halk” kavramının içine yerleştirmek ileride daha büyük cinayetlere yol açacaktır...

Milli Gazete’de İsmet Özel’in “İslam kuvveden fiile geçiyor”, “İslami dönüşümün Türkiye için ideal bir toplumun tasarımı olmaktan

ziyade bir zaruret haline geldiği günden güne daha belirginleşiyor... Millet olarak İslami bir kararlılık göstermemenin cezasını çekiyoruz'', bir başka yerde ''Şu anda durumun sıcaklığı sessiz durmamı telkin ediyor bana. Kimsenin heyecanını okşamaya niyetim yok. Bu işi daha kapsamlı bir şekilde ele alıp sunmak isterim'' diyerek Sivas'ta öldürülen meslektaşları için Allahın rahmetini esirgemesi şaşırtmıyor beni; İslamcı yazar Abdurrahman Dilipak'ın ''Şeriat düzeninin demokrasiden çok daha fazla özgürlük vaat ettiğini kimse bilmiyor'' demesi de şaşırtmıyor beni. Beni şaşırtan ve yaralayan, bir zamanlar arkadaşım olan (o zamanlar genç bir bilimadamıydı, belki şimdi anımsamaz o zamanları) Dr. Ertuğrul Özkök'ün Hürriyet gazetesinin 4 Temmuz 1993 tarihli sayısının 29. sayfasında yayınlanan şu sözler:

((''Düşünce hürriyeti'' etiketi altında gereksiz tahrikler yapan, en gelişmiş demokrasilerde bile provokasyon olarak kabul edilebilecek davranışlarda bulunan kimseler, Sivas'ta ortaya çıkan bu sonucu dikkatli bir şekilde değerlendirmek zorundadır. ''Şeriat ayaklandı'' deyip işin içinden çıkmak isteyenler, olay sırasında çekilen fotoğrafları dikkatle incelemelidirler. O fotoğraflarda neden yeşil bayrak değil de Türk bayrağının taşındığının ciddi bir tahlilini yapmalıdırlar. Çünkü olayın boyutu, sandığımızdan büyük, sebepleri, sandığımızdan derindir. Ama bir gün tarih yazıldığı zaman, bu katliamı gerçekleştirenler kadar, buna psikolojik zemin hazırlayan insanlar da sorumlu tutulacaktır. Bu elinde benzinle otel lobisini yakan için de geçerlidir, ne yazık ki, Aziz Nesin için de...''))

Ertuğrul Özkök'ün ''Bayrak'' kanıtı, bu tür olaylarda kamuflaj yöntemini bilmeyen çocukları bile güldürür. Söz konusu yazıyı olayın ayrıntılı belgesel filmini televizyonda seyretmeden, filmde dipten gelen sesleri duymadan yazmış olan Ertuğrul Özkök, Ekonomi-Politika dergisinin 33. sayısında (11-18 Temmuz), 17. sayfada İslamcı teröristler tarafından öldürülenlerin Atatürk fotoğrafı ve Türk bayrağının karşısında Pir Sultan Abdal Şenlikleri'ni kutladıklarını da görebilir. Ertuğrul Özkök'ten bir ricam var: Nokta dergisinin, 11-17 Temmuz 1993 tarihli sayısının 7. sayfasına baksın! Orada ortak arkadaşımız şair Metin Altıok'un son fotoğraflarını görecektir. Metin'in gözlerine baksın, sigara tutan eline baksın ve yazısını bir

kez daha okusun.

Sivas olayında tahrikten söz edenler haklıdırlar. Ama tahrikçi, ileri sürüldüğü gibi Aziz Nesin değil! Tahrikler ve laik cumhuriyete karşı hazırlanan komplo çok daha eskilerde: Ezan'ın Türkçe değil de tekrar Arapça okunmasına karar verenlerin oy avcılığında; 1924 yılında çıkartılan öğretimin birleştirilmesi yasası (Tevhidî Tedrisat Kanunu) gibi Cumhuriyet'in temel yasalarından birini (Bu yasa ile eğitim ve öğretimdeki ikiliğe son verildi, laik temel üzerinde öğretim birliği sağlandı; bütün ulusal eğitim politikası ve ders programları laik, dünyasal ve rasyonel ilkeler ışığında yeniden düzenlendi.) ortadan kaldırarak İmam Hatip Okulları'nı yozlaşacak biçimde kuranlardan ve bu liseleri özel amaçlı okullar konumundan çıkartıp paralel bir lise haline getirenlerde ve böylece 1924 öncesine dönülmesine yol açarlarda, din dersini ilk ve ortaöğretimde zorunlu ders haline getirenlerde, oy avcılığı yapmak için Ezan sesinden hoşlandığını söyleyenlerde... Dini politikaya alet edenlerde... Daha bitmedi, basın da kaç yıldır tahrikçilik yapmıştır. Tiraj arttırmak için, okurlarından özel bir istek gelmemesine karşın, Ramazan aylarında Kuran fasikülleri dağıtan gazeteler de tahrikçilik yapmıştır. Hangi gazeteler acaba?

Bireysel planda kaldıkça inancın sınırı yoktur, dinsel inancın sınırı hiç yoktur. Ne yasalar, ne de toplum bir Müslümanın (din ve inanç özgürlüğü bağlamında) inancına sınır getirebilir. Laik ve demokratik bir ülkenin vatandaşlarının dinsel inançlarından kaygılanması düşünülemez; böyle bir ülkenin başlıca kaygısının dinsel inançlar arasındaki demokratik eşitlik ve dengeyi korumak olduğu düşünülmelidir. Laik ve demokratik bir ülkenin Müslüman vatandaşlarının dinsel inanç ve yaşamlarını güvence altına alması başlıca görevdir. Sorun, hükümet etmek isteyen ve Batı tipi demokrasiyi kabul etmeyen İslamcıların tavrından kaynaklanıyor. Demek ki Türkiye'de laiklik yandaşlarıyla radikal İslamcılar (şeriatçılar) arasında devlet anlayışı açısından köklü bir çelişki söz konusu; ama gerçek büyük çelişki laik ve demokratik devlet ile radikal İslamcılar arasında. Laiklik yandaşlarını Müslüman bireyler olarak düşünmemek hiç kuşkusuz yapacağımız en büyük yanlış olur. Türkiye Müslümanlarının en az

yüzde doksanın laik toplum düzeni içinde yaşamayı özümsemiş, benimsemiş ve kabul etmiş Müslüman bireyler olduğunu düşünmemiz gerekir. Laiklik yandaşları arasında çok sayıda ateist bulunduğunu sanmıyorum. Demek ki radikal İslamcılar, laik düzen içinde yaşamayı benimsedikleri için kendilerinin dışında kalan ılımlı ve gerçek Müslümanları da karşılarına almaktadırlar. Öte yandan şunu da unutmamak gerekir: Laikliği savunmak demokratik parlamenter düzeni savunmaktan başka bir şey değildir, o halde Anayasa'ya yasalara uygun bir tutumdur. Radikal İslamcılık (şeriatçılık), devlet düzenini dinsel ilkelere göre yeniden düzenlemek istediği, laik ve demokratik parlamenter düzeni güç ve şiddete başvurarak değiştirmeyi amaçladığı ve bundan başka bir çıkış yolu da bulunmadığı için yasadışıdır. Bu nedenle, Türk vatandaşlarının laiklik ve İslamcılık arasında bir seçim yapmak zorunda olduklarını sanmak herkesi çıkmaza götürür.

Sivas olayını bu bağlam içinde değerlendirmenin doğru olacağını düşünüyorum. Radikal İslamcı teröristler yalnızca otuz yedi aydın, yazar ve sanatçıyı öldürmemişler, aynı zamanda laik devlet düzenine de başkaldırmışlardır. Ama laik devlet kendini ortadan kaldırmak isteyen radikal İslamcı teröristlerin üzerine kararlı bir bilinçte yürüyeceğine, yandaşlarının bu teröristler tarafından hunharca öldürülmelerine seyirci kalmıştır. Radikal İslamcılık devletin kellesini istemektedir. Sivas katliamının devleti uykusundan uyandıracağını, devletin kendi Anayasa'sını koruyup savunacağını düşünmek istiyorum.

Sivas Katliamı'ndan hemen sonra Sivas'a giden gazeteci-yazar Çetin Yiğenoğlu, Cumhuriyet gazetesinin Adana temsilcisidir. Sivas'ın içinde bulunduğu konumu, tarihsel olayların ışığında inceledi; görüştüğü insanların değerlendirmeleriyle beraber kendi yorumunu yaptı.

Bu hizmetinden dolayı kendisine teşekkür ediyor, 10 Temmuz 1993 tarihinde başlayan seri yazısını, Cumhuriyet'ten aynen aktarıyoruz:

ÖLÜ OZANLAR KENTİ: SİVAS

Kimi Sivaslılara sorarsanız size “Bizim Sivas” diyeceklerdir. “Bizim Sivas unutulmuş bir kenttir” Sanki bu unutulmuşluğa bir tepki gibi Sivas'ta yakın tarihin en büyük cankırımları yaşandı. İşte 1967 yılında 44 kişinin canını yitirdiği Sivasspor-Malatya maçı sonrası patlak veren kanlı çatışmalar. İşte 1978'deki bir başka kanlı çatışma. “Aleviler Alibaba Camii'ni bombaladı” yalanıyla ateşlenen provokasyon fitili Sivas'ta Alevi-Sünni yurttaşları birbirine düşürdü ve 9 kişi öldü.

Son olarak da 2 Temmuz 1993'ün kara utancı. Cumhuriyet tarihine besbelli ki 1925 Şeyh Sait kalkışması, 1930 Menemen Ayaklanması, 1978 Çorum, Malatya, Kahramanmaraş olayları gibi “Şeriatçı şiddet”in kilometre taşlarından biri olarak anılacak bir cankırımı. 37 aydının diri diri yakıldığı bir insanlık suçu.

Bu olayların tümünü Sivas'ın, Sivaslıların “unutulmuşluklarına bir tepki” olarak değerlendirmek, olayları biraz hafife almak değil mi?

Dahası 37 aydının yakılarak öldürüldüğü son cankırımını, son şeriatçı ayaklanmasını, İçişleri Bakanı Gazioğlu, Başbakan Çiller gibi “Aziz Nesin'in konuşmasına tepki duyup galeyana gelen halkın...” diye başlayan cümlelerle açıklamak mümkün mü? “Halk” terimini sokağa dökülmüş Ortaçağ karanlığını özleyen sürülere yakıştırmak en azından “halk”a saygısızlık olsa gerek. Hele hele 2 Temmuz günü Sivas sokaklarında ağızdan köpükler saçarak “Türkiye Cumhuriyeti

Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak'' sloganları ile kan ve ölüm saçanlar sözkonusu ise ''Sivas Gerçeği''ni daha derinlerde aramak, olayı sabırla irdelemek gerekmiyor mu?

Sıcağı sıcağına baskıya hazırlanan bir yazı dizisi için bunun üstesinden gelmek kolay değil. Ama denemeye de değer.

KISA BİR TARİHÇE

Sivas, Konya ve Ankara'dan sonra ülkemizin yüzölçümün en büyük kenti. Bu önemli. Ama daha da önemlisi Sivas bugün de coğrafik sınırları içinde bir inançlar mahşeri. Alevi ve Sünni yurttaşların bu kadar yoğun olarak içiçe olduğu bir başka Anadolu kenti ya yok, ya ancak bir iki tane daha var. Bu karmaşıklık Sivas için yeni değil. Sivas'ın tarihi boyunca dinlerin, ırkların, kavimlerin ya savaşarak, ya birarada yaşamaya çalışarak, kimi kez de bunu gerçekten becererek varoldukları bir belde. Kent, tarih öncesi dönemde de bir yerleşim bölgesiydi. Hititler ve Frigyalılar döneminde Sivas salt bir yerleşme birimi değil, bir merkez idi. Ünlü Kral Yolu üstünde bir önemli menzildi. Roma ve Bizans egemenliği altında da yıldızı parlak bir kent olarak ilgiyi çekti. Özellikle Bizans ve Selçuklu İmparatorluğu döneminde Hristiyan, Rum ve Ermenilerle, Müslüman Türklerin Sivas'ta birarada yaşadıklarına tanık oluyoruz ve tarihler bu dönemlerde ''tarihe geçmeye değer'' ne bir din, ne bir ırk savaşı kaydediyorlar.

CELALİLERİN BEŞİĞİ SİVAS

1398'de Sivas, Osmanlı egemenliğine girdi. Kısa bir süre sonra da mezhep çatışmalarının düğümlendiği, kimi kez de ''kördüğümlendiği'' bir kent oldu. Doğu'dan (İran'da Şah İsmail) gelen Şii etkilerle, batıdan gelen (Osmanlı İmparatorluğu) Sünni etkiler Sivas-Erzincan-Malatya üçgeninde kesiştiler. Bu kesişme savaş demekti. Otlukbeli'n-de Yavuz Sultan Selim'in Şii yayılmasını kesin olarak durdurması belki siyasal barışı sağladı ama mezhep çatışmaları öyle bir tek savaşla kesilip atılamıyor, sona ermiyor. Osmanlı'nın yoğun iskan politikaları ile bölgedeki Sünni nüfus, Alevi nüfus aleyhine artırıldı. Ama bu mezhep çatışmalarını sona erdirmedi. Hatta belki de körükledi.

Nitekim Osmanlı İmparatorluğu'nun duraklama ve özellikle gerileme dönemlerinde Anadolu'yu kana bulayan Celali isyanlarında Sivas hep önemli rol oynadı. Sünni Osmanlı devleti açısından Sivas bir "fesat yuvası"ydı. Aleviler açınsındansa Sünni Osmanlı despotizmine başkaldırının bir simgesi idi.

Osmanlının merkezi otoritesine duyulan bu güvensizlik, yakın tarihimizde de önemli bir işlev kazanacak ve Sivas Türk Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin başladığı kent olarak anılacaktı. Gerçekten de Mustafa Kemal şöyle diyecekti:

"Biz Cumhuriyetin temelini Sivas'ta attık".

Sivas'taki henüz haftası dolmamış o "Kara Cuma"yı açıklarken tanıklıklarına ve yargılarına başvurduğumuz Sivaslılar, "Mustafa Kemal'in, Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak için neden Sivas'ı seçtiği" sorusuna, bilimsel geçerliği kuşkulu ama içeriği ilginç yanıtlar veriyorlar. Şöyle diyorlar örneğin:

"Sivas, merkezi devletin denetim ve etkisinden oldukça uzaktır. Sivas geçit vermeyen ya da zorlukla aşılabilen geçitler veren dağlarla çevrilidir. O yüzden işgali zor bir kenttir. Daha da önemlisi Sivas yıllar, yüzyıllar boyu süren "unutulmuşluk'un etkisiyle Mustafa Kemal'in kişiliğinde Osmanlıya başkaldıran bir siyasal ve askeri önder görmüş ve ona tam destek vermiştir..."

Pir Sultan, Sivas yöresinde zulme ve haksızlığa başkaldırının simgesi. Pir Sultan'ın darağacına yürürken söylediği şiir dört yüzyıllık Sivas tarihinin bir yanına ışık tutuyor:

"Kaçınıcı ölmem bu hain!

Pir Sultan ölür, dirilir..."

Pir Sultan Abdal bugün salt edebiyat tarihçilerinin, folklor araştırmacılarının ilgilendiği bir halk ozanı değil. Pir Sultan'ın özellikle Sivas yöresinde "Bir şairi çok çok aşan" bir anlamı ve önemi ve ağırlığı var.

Nitekim 2 Temmuz cankırımından sonra konuştuğumuz Sivaslı aydınlar bu yargımızı pekiştirdiler. Sivas'ta çok sayıda aydınla yaptığımız sohbetlerden şöyle bir özet aktarabiliriz:

"Günümüzdeki Sivas gerçeği ile Pir Sultan Abdal dönemi arasında benzerlikler, şaşırtıcı benzerlikler var. O dönemde de ülke çalkantılı

bir süreçten geçiyordu. Heryerden cankırımları, çatışma haberleri geliyordu. Bugün de öyle değil mi? Güneydoğu bir yangın yeri değil mi? Kızılcahamam, Bayburt, Sivas... Bunlar rastlantı olabilir mi? Nedenleri ve kökenleri farklı da olsa bir tür “toplumsal cinnet” olarak nitelenebilecek bu olaylar, Pir Sultan dönemini anımsatıyor.

Konuştüğümüz Sivaslı aydınların kurdukları bu paralellik salt bir “panorama” çiziminden ibaret değil. Türkiye’de bir yandan “geç milliyetçilik” diye nitelenebilecek ve özünde şoven, yayılmacı, şiddeti bir mücadele yöntemi olarak benimsemiş bir Kürt hareketi yaygınlık kazanıyor.

Öte yandan batılıların “fundamentalizm” diye adlandırdıkları kökten dinci hareket, tarihte görülmemiş bir örgütlenme tırmanışına geçmiş durumda. Dini, bir inanç ve tapınma düzleminden iktidara yürüyen bir siyasal güç düzlemine tırmandıran bu hareketler İran’dan, Kuzey Afrika’dan (Mısır, Sudan, Tunus, Cezayir) esinleniyor, etkileniyor.

İşte Sivas tırmanış içinde olan her iki hareketin buluşabildiği bir coğrafyada. Sivas’ta (ve Erzincan’da) Kürt ve Türk köyleri arasında ırk ayrımından kaynaklanan zehirli tohumlar yeşerirken, bir yandan da Alevi yurttaşlarla Sünni (Sivas özelinde Hanefi) yurttaşlar arasındaki nazik denge her an patlayabilecek bir barut fıçısına dönüşüyor.

Tıpkı Pir Sultan Abdal döneminde olduğu gibi.

O dönemde de insanlar Şii Sünni diye iki cepheye ayrılmış, ayrılmayanlar buna zorlanmış ve kardeşin kardeşi kırdığı bir çatışma başlamıştı. O dönemde de devlet ağırlığını ve gücünü Sünniler yönünde koyunca Alevilere direnmek düşmüştü. Bu direniş zorunluğu ve bilinci Pir Sultan Abdal’ı doğurdu.

Bugün Sünnileri sokaktaki yurttaşlarla karıştırmamak gerek. Militanlaşan kökten dinci hareket Türkiye’de kendine üs olarak bir kaç merkez seçti. Bunlardan biri Sivas.

Bugün kentte Sünni asıllı tarikatlar akıl almaz bir hareket özgürlüğü ve örgütlenme kolaylığı içinde at koşturuyorlar. Bu örgütlenme çabalarında “dinsiz, kafir” nitelemeleri ile zaman zaman eşanlamda kullanılan “Alevi”lere karşı cihad da önemli bir anahtar işlevi görüyor. 1993 cankırımı sırasında yerinden sökülen Pir Sultan Abdal

heykelinin kafaşının kopararak “tükürün” çağrıları ile kalabalık arasında dolaştırılması bunun bir kanıtı.

O yüzden konuyu dağıtmak pahasına da olsa “Sivas’ta Pir Sultan Abdal gerçeği” üstüne kimi Sivaslılarla konuşma gereğini duyduk.

2 Temmuz 1993’ü anlamak için bu gerekli gibi geldi bize.

MUMCU DA BİR PİR SULTAN’DI

Sivas cankırımının, yakılarak öldürülen 37 aydının acısı Sivas’ın üstüne bir karabasan gibi çökmüş. Madımak Oteli hala tütüyor. Kentin hemen her yerinden yanık kokusunu duymak olası. Sokağa çıkma yasağı var. Sokaklarda askerler devriye geziyor. Bir evde oturmuş, o sıkıntılı, o kederli saatleri geçirmeye çabalayan dört Sivaslı aydınla birlikteyiz. Tam şairin dediği gibi, “hava kurşun gibi ağır..” ve bizim içimizden gerçekten “bağırarak” geliyor.

Avukat Naci Muslu, mimar Orhan Kurt, kitapçı Osman Yıldırım ve “Adımı aç.klamasam iyi olacak” diyen bir Sivaslı aydınla (kısaltılmış olarak A.B.) birlikte sohbet ediyoruz. Konumuz Pir Sultan Abdal.

İlk söz avukat Naci Muslu’nun:

“Pir Sultan Abdal bir simgedir. Bunun iki nedeni var. Birincisi yazın ustası. İkincisi toplumsal sorunlara karşı başkaldırının ustası, Pir Sultan Abdal’ın hala yaşamasını -bence yaşıyor- o dönemden bu yana çözüm önerilerini, Pir Sultan Abdal’ın ağzından dile getirmesinden çıkarıyorum. Ben Pir Sultan Abdal’ı bir mezhep önderi bir din ulusu olarak değil, sorunlara çözüm getiren bir destan kahramanı olarak görüyorum.”

Mimar Orhan Kurt destekliyor arkadaşını:

“Bu yargıya katılmamak olanaksız. O’na, Pir Sultan’a mezhepsel açıdan bakmak yanlıştır. O, toplumsal çelişkiyi o zaman görmüş ve sömürü karşısında halkın söyleyemediklerini dile getirmiştir.”

Sözü bu kez de A.B. alıyor. Onun da söyledikleri arkadaşlarından pek farklı değil. Şöyle diyor:

“Pir Sultan Abdal halkın göremediğini gören, duymadığını duyan, söyleyemediğini, söyleyen bir önder oldu. Diline bakın. Saldırgan değil, etkileyici ve iz bıraktırıcıdır. Karşı çıktığı, vurgun düzeni ve adaletsizliktir. Osmanlının verdiği rüşveti reddederek canını vermeyi

göze alması onu ölümsüzleştirmiştir. Unutmayın ki vurgun düzeni ve adaletsizlik söz konusu ise en azından Sivas yöresinde Pir Sultan çağından bu yana önemli bir değişiklik olmadı. Pir Sultan Abdal'ın adeta bir "anonim" kişilik olarak günümüze dek yaşamasını sağlayan da budur."

Avukat Muslu ekliyor:

"Yaşadığı sorunları özgürce dile getiremeyen halk, dün olduğu gibi bugün de birileri kendileri için söylediklerine sıkı sıkıya sahip çıkıyor. Halk direnemiyor, direnmiyor. Ama sorunları konuşuyor. Bir kahraman yaratıyor ve ondan kendilerinin dile getiremediklerini söyleyerek kendileri için savaşmasını bekliyor..."

Sohbete, daha önce susan kitapçı Osman Yıldırım karışıyor bu noktada. İlginç bir yorumla üstelik:

"Pir Sultan"ı siyasal açıdan, derebeylerine karşı verdiği mücadele bağlamında değerlendirmek gerek. Bana göre Pir Sultan Abdal'ın asılmasıyla Deniz Gezmiş'in asılması arasında bir fark yok. Çünkü her ikisi de bozuk düzene karşı savaşmanın simgeleridir. Bu sömürü düzeni sürdükçe Pir Sultan Abdal ölmeyecektir. Daha doğru bir deyişle Pir Sultan Abdal'lar bitmeyecektir. Bana göre Uğur Mumcu da bir Pir Sultan Abdal'dır..."

Gece boyu süren bu ilginç söyleşi Pir Sultan Abdal'ın Sivaslıları, kuşkusuz Alevi inançlı Sivaslıları nasıl ve ne kadar etkilediğini kanıtıyor. Ama bu arada söyleşi ilerledikçe, pek de iyi bilinmeyen bir başka gerçek çıkıyor ortaya.

Sivas oldum bittim iki mezhebin ve ne yazık ki araları pek de iyi olmayan iki mezhebin, Alevilerle Sünnilerin sık sık karşı karşıya geldiği bir çatışma alanı olarak görüle gelmiştir. Nitekim Sivas'ta ne zaman bir çatışma, ne zaman bir cankırımı patlak verse, yaygın olan kanı bunu "mezhep çatışması" olarak niteler.

Anlaşılan gerçek bu kadar yalınkat değil. Kentte ve yörede özellikle tarikatların alışılmamış (ya da yöre halkı için pek alışılmış) etkinlikleri, çelişkinin salt bir mezhepler ayrılığı olmadığı yargısına kaynaklık ediyor. Oysa bu konuda değerli araştırmalar yapmış Sivaslı avukat İsmail Hakkı Kanar sorunu eşeliyor ve ilginç bulgular sergiliyor:

“Burası (Sivas) şöyle bir incelendiğinde görülür ki inançlar, uluslar, aşiretler yumağıdır. Bu topraklarda Müslüman olmuş Rumlar, Ermeniler var. Türkmenler, Azeriler, Çerkezler, Poşarlar, Araplar, Moğollar, Boşnaklar, Selanik Türkleri, Ahıska Türkleri, Kürtler, Zazalar, Koçgiriler var.

Bu kozmopolit yapıda elbet bir hareketlilik ve çatışma görülecektir. Bu kaçınılmaz. Sivas sanki her açıdan bir uç noktadır. Bir benzetme yaparsak, Sivas sanki bir Balkanlar, bir Kafkaslar, bir Ortadoğu’dur. İşte böylesine karmaşık, böylesine çarpışık bir toplumsal yapının insanlarını kaynaştıran, Cumhuriyet oldu. Cumhuriyetin Sivas’ta kurulduğu gerçeğini gözden irak tutmayın. Cumhuriyetin ırk, din gibi ayrımları hukuk planında da olsa silen ve herkese eşit yuttasılık hakkı tanıyan çağdaş yapısı, Sivas mozayikliğini olumlu yönde etkiledi. Ta 1980’lere kadar... 1977 ve 1978’deki olaylarda Sivas’taki bu dostluk iklimi ağır bir yara aldı. Bu yara kapanmadı. Kapanacakken ustaca kanatıldı ve 2 Temmuz 1993’e böyle gelindi...”

DEMİREL’İN UYARISI

İsmail Hakkı Kanar’ın bu ilginç değerlendirmeleri düşündürücü... Sivas gerçekten ilginç bir yöre. Orada ne Erzurum’un dinsel dinginliği (stabil, durmuş oturmuş), ne Ege kentlerinin görece refahı var. Sivas’ta mevsimler pek çetin yaşıyor. Hani “kışın donmak, yazın yanmak Sivas’a özgü” diyenlere hak verdirircesine. Toprak bereketli değil ve sanayi, bölgeyi işsizlik belasından kurtaracak düzeyde değil. Bu Sivaslıyı etkiliyor kuşkusuz. Nitekim 2 Temmuz 1993’deki olayların hemen ardından yılların demeyimli politikacısı Cumhurbaşkanı Demirel, “Sivaslıya dikkat edin, kav gibidir” dedi. Yani çabucak, bir kıvılcımda tutuşacak kadar gergin. İlk gören bunun ayırdına varmaz. Sakin, uysal görünür Sivas halkı. Ama olay patlak verdiğinde de tanınmaz olur. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi’nde bir sosyolog (gene malum nedenlere dayanarak adının açıklanmasını istemiyor), buna ilişkin şunları söyledi:

“Dağlık ve yüksek bir platoda kurulu oluşunun bunda payı var. Kısa, ama alabildiğine bunaltıcı sıcak yazları ve ille de uzun, çok uzun ve çok soğuk Sivas kışının sosyo-psikolojik sonuçları var. Bütün kış

boyunca günlerini çok dar ve kapalı bir toplumsal çevre içinde geçiren Sivas insanı üzerinde, aşırı yaz sıcaklarının çok olumsuz sonuçları oluyor...”

Sivas cankırımını böylesi sosyolojik gerekçelerle açıklamak ne kadar doğru bilemiyoruz. Ama konunun bir de böyle bir yönü olduğu da ortada.

Ama biz Sivas kentinin ve yöresinin sosyolojik yapısını ele alan bir inceleme değil, 37 aydını yakarak öldüren gericiliğin niçin Sivas’ta baş gösterdiğini sorgulayan ve Sivas cankırımının perde arkasını sergileyen bir yazı dizisi hazırlıyoruz. O yüzden Sivas’ın tarihsel coğrafi özelliklerine burada bir son verip yeniden Temmuz 1993 Cankırımı’na dönelim.

KALKTI GÖÇ EYLEDİ SİVAS ELLERİ

“Unutulmuş kent Sivas’ın temel sorunu ekonomik çöküntü ve göç. Bu bir kısır döngüdür Sivas’ın kaderinde. Aşırı dinci yapılanma ve zaman zaman büyük çatışmaların patlak vermesinin en büyük nedenlerinden biri belki de budur: Ekonomik çöküntü ve göç.

1930’larda demiryolunun ulaşmasıyla yeniden bir ticaret ve alış-veriş merkezi olan Sivas, 1950’den sonraki siyasal iktidarlara hep ters düştü ve adeta hep cezalandırıldı. Neredeyse yarım yüzyıldır Sivas’a hiç kamu yatırımı yapılmadı. Sonuç: Sivas’ta kişi başına yıllık gelir 300 dolara düştü. Bu oran, Birleşmiş Milletler’in yoksul ülkeler için koyduğu ölçünün asgari düzeyidir.

Bu şiddetli yoksullaşma kaçınılmaz bir göç dalgasına yol açtı. Nüfusun ne denli hızlı azaldığının en çarpıcı göstergesi şu: Sivas’ın 1987 genel seçimlerinde TBMM’ye göndermesi gereken milletvekili sayısı 7 idi. Bu sayı 1991 genel seçimlerinde 6’ya düştü. Bugün Sivas’ın nüfusu Trabzon’la eşit. Oysa yüzölçümü Trabzon’un altı katı.

NEREDEN NEREYE

Göç ekonomik çöküntünün yarattığı bir olgu. Devletin elini uzatmaması, özel sektörün kazançlı bulmayarak yatırım yapmaması çöküntüyü derinleştirmiş.

Dahası, 1939’da yapılan Vagon Fabrikası’nda o zamanlar çalışan

işçi sayısı 7000 iken süreç içinde bu, 1800'e düşmüş. 1946'larda yapılan ve 1200 kişinin çalıştığı Çimento Fabrikası'nın işçi sayısı kiremit bölümünün kapatılması, üretim tekniğinin değiştirilmesi sonucu 400'e indirilmiş. Sivas ekonomisinde önemli bir yeri olan tümenin düzeyi önce tugay, sonra da alaya indirilmiş.

Dahası da var. Sivas, söz verilmesine rağmen üçüncü demir çelik fabrikasını başka bir kente kaptırmış. Şeker fabrikası bir türlü yapılmamış...

Kısacası, Sivas unutulmuş hatta cezalandırılmış. Bütün bunlar o büyük göç dalgalarına ebelik etmiş. Sivaslı Sivas'tan kaçır olmuş.

Sivas Milletvekili ve SHP Genel Saymanı Ziya Halis, bir başka gerçeğe dikkat çekiyor, "Göçenlerin yüzde 80'i Alevi" diyor ve şunları ekliyor:

"Göçenlerin yüzde 80'inin Alevi olmasının nedeni, Alevilerin ekonomik yönden güçsüz düşmelerindendir. Sivas'ta denge daha başında Aleviler aleyhine bozulmuştur. Aleviler tarih boyunca ticaretle uğraşmamıştır. Kentle ve ticaretle tanışmaları 1970'lerden sonradır. Bugün 220 bin kişinin yaşadığı Sivas'ta Alevi esnafın oranı ise yüzde beşi kesinlikle geçmez."

Türkiye'de çok partili döneme geçilen 1950'ler, Sivas'ta günümüze dek sürecek sürekli bir değişim sürecinin başlangıcıdır. Yüzyıllardır Osmanlıyla yıldızı barışmayan Sivas, "altın çağını" Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında yaşamıştı. Ancak 2. Dünya Savaşı yılları Sivas için de boğuntu ve zorluk yılları oldu. 1946'larda, artık tek parti yönetiminin "kemer sıkma" politikasından bunalmış Sivas halkı bir arayış içine girdi.

Yıllarca CHP'nin kalesi olarak bilinen Sivas halkı için Demokrat Parti bir umut olarak ortaya çıktı.

Özellikle Aleviler için bu böyle oldu. Alevilerin neredeyse tamamıyla Sivas halkının büyük bölümü, 1950'lerin başlarında DP'li oldular.

Hep ikinci sınıf yurttaş olarak horlanan Aleviler artık 1950'lerden sonra en azından "seçmen" olarak bir değerdir.

Avukat İsmail Hakkı Konar, Alevilerin göç olgusuyla siyasi yaşamını birlikte değerlendiriyor ve 1950'lerden 1980'e ulaşan

çizgiye ilişkin şu yorumu yapıyor:

“1950’lerde başlayan “kente açılma” giderek 1970’li yıllarda İstanbul’a yönelmişti. Bu yöneliş, Alevilerin bir siyasal değişiklik geçirmesine yol açmıştı. Böylece aldatıldıklarını anlayarak sağ siyasetlerden uzaklaşan Aleviler, DP hareketinin devamı durumundaki AP’nin de dinsel sömürüye yönelmesine tepki göstererek eşitliği, kardeşliği, hakça düzen temalarını işleyen sola yöneldiler.”

1950’lerde başlayan Alevilerin dışa açılımı artık meyvelerini veriyordu. Artık dedenin yerini, köyünden çıkmış eğitilmiş Alevi dolduruyordu. Sol partiler böylece milletvekili listelerini Alevi kökenlilere açmak zorunda kalıyorlardı.

Bu arada Sivas doğumlu Mustafa Timisi, Birlik Partisi’ni kurarak Alevi şovenizmini okşayan bir siyasal hareketin lideri olarak ortaya çıktı!

Avukat Baki Balak, Birlik Partisi olayıyla ilgili şu yorumu yapıyor:

“Birlik Partisi, Alevilerin oyunu alırken saf ve temiz insanların inançlarını politikaya alet etti. Bana göre, MSP hareketi de buna karşı bir politika olarak getirildi. Mustafa Timisi önderliğindeki Birlik Partisi 1973 seçimlerinde üç milletvekili çıkartırken Alevilerin oyunu almıştı. Buna tepki olarak gösterilen MSP hareketi de dini alet etti. Aday geldi, “Bura hünkarın çadırı, hangisine oy verirsiniz verin” deyip gitti. Bu durumda zavallı seçmen ne yapabiliirdi ki? Özetle söylemek gerekirse hem sol hem sağ partilerce mezhep kışkırtıcılığı yapıldı.”

Avukat İsmail Hakkı Konar ise 1978 olayları öncesine ilişkin siyasi gelişmeleri şöyle anlatıyor:

“O dönemlerde yoğun sömürülerin yaşandığı Sivas’ta Aleviler AP’yi terk ederek 1977 seçimlerine girerken CHP hareketine katılmıştı. 8 milletvekilinin 4’ü CHP’in olmuştu. 4 senatörün 3’ü de CHP’nindi. 1973 seçimlerinde aldığı 3 milletvekilinden birini AP’ye, birini de CHP’ye kaptıran MSP, artık Sivas’ta özel çalışma gerekliliğine inanmıştı.

1970’lerde gelişen Ülkücü ve İslami Hareket, süreç içinde yarattıkları terör eylemleriyle, siyasi tarihimizin unutulmaz kara sayfalarını yazacaklardır. 1978 olaylarında da 1980’lerdeki örgütlen-

me çalışmalarında da, 1993'teki Sivas olayında da birbirlerinin eylemlerine en azından zarar vermeyeceklerdir.

1980 öncesi politika yapan gerici kadrolar, dinci olsun ülkücü olsun, bugün de yine siyasal yaşamımızın başrollerindeler. Örneğin Nizam-ı Alem Ocakları'nın 2 Temmuz günü şeriat özlemcilerine yaptığı katkıyı Sivas'ta bilmeyen yok.

TANRILAR ÇILDIRMİŞ OLMALIYDI

Bir gün sonra 4 Eylül 1978 idi. Yani Sivas Kongresi'nin 59. yıl dönümü ve... Evet ve Ramazan Bayramı'nın ilk günü. Kimileri için "çifte bayram", ama kimileri için de "kötü bir rastlantı."

Çifte bayramın arifesinde Alevi Ali Karaaslan ile Sünni Osman Çevikdoğan'ın çocukları kavga ettiler. Çocuk kavgası işte. Bugün dövüşür, yarın barışırlar, demeye kalmadı babalar gırtlak gırtlığa geldiler. Bu bir kıvılcım oldu. Büyük olasılıkla, bilmeden çakılan bir kıvılcım... Çoğunlukla Alevilerin oturduğu Sivas'ın Alibaba mahallesindeki çocuk kavgası, oradan komşulara, ardından mahalleye ve sonunda da tüm kente yayıldı. Homeros'un dizeleri gibi Tanrılar çıldırmış olmalıydı!

Çatışma bir anda büyüdü. Daha ilk aşamada iki kadın öldü. Bu, gerginliği iyice artırdı. Aynı anda Sünni mahallelerinde, Alevilerin oturduğu Alibaba Mahallesi kastedilerek "Aleviler Alibaba Camii'ni bombaladı" yalanı yayıldı. Yalandı. Çünkü Alibaba Camii'nde bomba bir yana, mantar tabancası bile patlamamıştı. Ama bazen yalan, gerçekten daha güçlü olabiliyor.

Alevi ve Sünnilerin oturduğu Gökçebostan, Alibaba, Çarşı, Kepenek Caddesi, İnönü, Çukurbostan, Yeşilyurt, Kılavuz, Çayyurt, Yüceyurt, Kızılırmak, Aydoğan, Çiçekli, Altıntabak, Yiğitler mahalleleri kana bulandı.

Çarşıda Alevilerin yanı sıra Sünni de olsa CHP'lilerin dükkanları, işyerleri yakılıyor, yıkılıyor, yağmalanıyordu. Önceden hedefler işaretlenmişti ve saldırılar buralara yöneliyordu. O kadar ki içinde tek bir Alevi oturmayan Yüceyurt Mahallesi'nde onlarca ev ve işyeri yakılıp yıkılmıştı.

Güvenlik güçleri olaya el koymaya kalkıştığında iş işten geçmiş, ok

yaydan çıkmıştı. Çatışmalar ertesi gün de (Yani Ramazan Bayramı'nın ilk günü ve Sivas Kongresi'nin 59. yıldönümünde) sürdü. Konuştuğumuz kimi Sivaslılar, o günü geçen haftaki cankırımını da gözönüne alarak, 1. Sivas olayları diye adlandırıyor ve ekliyorlar:

O gün devlet, Sivas'ta pusuya düşürülmüştü!

1. Sivas olaylarının kanlı bilançosu şöyledi: 9 ölü, 93 yaralı; tahrip ve talan edilmiş 350 işyeri ve 97 konut...

BİR İMHA HAREKETİ...

Olayların hazırlığı çok önceden başlamıştı. Yıllar önce ekilen tohumların kanlı meyvesi, insanların inançlarının daha bir tutsağı olduğu Ramazan ayında iyi (!) bir hasatla toplanmıştı. Resmi raporlar, olay günü Sivas'a çevre illerin plakasını taşıyan çok sayıda aracın geldiğini saptamaktaydı. Çatışmalar sırasında Sünni saflarında sıkça duyulan sloganlar ilginçti ve belli adresleri gösteriyordu: Kanımız aksa da zafer İslamın!.. Milliyetçi Türkiye!.. Müslüman Türkiye!.. Komünistlere ölüm!.. Sivas kafirlere mezar olacak!.. Komünistler Moskava'ya!..

Sivas'ın üstüne bir kara leke gibi çöken 1. Sivas olaylarını soruşturan Savcı Tümer Ünver, olayların kendiliğinden geliştiği masalına itibar etmemiş olacak ki iddianamesinde şu soruyu soruyordu:

“Milli ve dini beraberliğimizin adeta sembolü olan bu günün arifesi niçin seçilmiştir?”

Savcının bu sorulara verdiği yanıtlar da özetle şöyle:

Sivas, ahalisinin sosyal bünyesindeki hassasiyet, cereyan eden anarşik olaylardan (Savcı 1978 öncesi çatışmaları kastediyor. Ç.Y.) fevkalade etkilenmiş, sağ ve sol fraksiyonların gizli propagandaları nedeniyle Alevi ve Sünni mezhep kavgası ve çatışması şekline dönüşmüştür... Sünni-sağcı topluluk içinde yüzleri maskeli kişilerin bulunduğu... Olayların genel karakterinin mezhep ve siyasal görüş ayrılığı nedeniyle hasım tarafın can ve malını hedef alan Sünni-sağcıların daha baskın oldukları bir imha hareketinden ibaret bulunduğu, incelenen delil ve belgelerden anlaşılmaktadır...”

1. Sivas olayının üstünden 15 uzun yıl geçti. O yıllarda henüz

küçük çocuk olanlar, on gün kadar önce, 2. Sivas olaylarında ellerini kana buladılar. Önümüzdeki günlerde bu kişiler sandık başlarına gidecek, oy kullanacak, ülkemizin geleceğini belirleyen bir işlev taşıyacaklar.

Aynı yıllarda birer genç olan kimi Sivaslılara ulaşır, bunca yıl sonra, 1978 Sivas cankırımına nasıl baktıklarını anlamaya çalıştık.

Millet Partisi Sivas Merkez İlçe Başkanı Avukat Mustafa Coşkun, Büyük Birlik Partisi üyesi Avukat Yavuz Kaştan, Avukat Mehmet Temel ve CHP Sivas eski il başkanı Avukat Baki Dalak'la söyleştik.

Sorduk: “1978 olayları yeni yaşanan 1993 olayından sonra size nasıl görünüyor?”

Millet Partili Avukat Mustafa Coşkun yanıtladı:

“O zamanlar da Aykut Edibali'nin görüşlerini benimsiyordum. Kültür dernekleri olayının içindeydim. O zaman da olayı tam bir provokasyon bir gizli servis işi, bir kardeş kavgası olarak görmüştüm. Dernekten “Ortada fitne dolaşıyor. Sokağa bile çıkmayacaksınız” talimatı gelmişti. 1 Mayıs 1977 gibi, Sivas'taki 1978 olayı da, son olay da bana göre bir provokasyondur. Her iki olayda da devletin aczi var. Bu aciz kalıpta bir kasıt, bir ihmâl, bir gaflet, bir basiretsizlik mi var, bilemiyorum. Bu, bilerek bir aciz kalıpsa bir darbe hareketinin habercisi midir? Sağcısı, solcusu, Alevisi, Sünnisiyle, Türkü ve Kürtüyle provokasyonlara alet olmamalıyız. Benim görüşüm bu.”

Bu kez de Avukat Mehmet Temel yanıtlıyor:

“1978 olayları sırasında 15 yaşında bir çocuktum. 1978'deki Sivas hadisesini, Türkiye'ye 12 Eylül'ün getirilmesinin bahanesi olarak görüyorum. 1993 olayının ise ülkemizin şu anda bölgedeki konumunu zayıflatmasından, istemediğimiz müdahalelere yol açmasından korkuyorum. 12 Eylül'den sonra insanlar birbirlerini dinlemeye başlamışlardı. Bu çatışmaların yaratılmasıyla kesimler arasında birbirine güven ve saygının yıkılmasından kaygı duyarım. 1993 olayının faillerinin yakalanması, şeffaflık sağlanması şart.”

Avukat Kaştan'ın görüşleri şöyle:

“Şu yorum çok basit ve banal gelse de herkesin üzerinde birleştiği gibi, 1978 olayları sivil toplum olmayı başaramamış geri toplumlarda dış güçlerin uygulamaya koyduğu bir senaryodur. 1993 olaylarında

devlet yöneticilerinin ağır bir ihmali, hatta kastı vardı. Türk bayrağı açarak eylem yapanları, mal, mülk ve binaları tahrip edenleri PKK'lılardan; Madımak Oteli'ni yakanları Solingen'deki dazlaklardan farklı görmüyorum. Bütün bunlarla Türkiye'nin sivil toplum olmasının engellendiğini düşünüyorum.”

Avukat Dalak, arkadaşalarına göre daha yaşlı 1978 cankırımı sırasında avukat olarak görev yapmıştı. Onun değerlendirmeleri ilginç:

“1978’de Sivas halkının Alevi-Sünni çatışması diye bir düşüncesi yoktu. O olayda insanlar habersiz bir şekilde çatışmanın içine düştüler. Olayı, olay sonrasında açılan davayı bir avukat olarak izledim. Orada olayın gerçek sanıkları yargılanmadı. 350 sanık yargılandı, içlerinde 20’si hüküm giydi. Onlar da gerçek suçlular değildi. O zaman gerçek sanıklar cezalandırılmadığı için, bugün bazı kişilerin cesaretlendiğini ve 1993 saldırısını gerçekleştirdiklerini sanıyorum.”

Söyleyişinin bundan sonrası daha kısa yanıtlarla dostça bir tartışmaya dönüştü. Önemli ve 1993 cankırımına ışık tutacağına inandığım için hemen hiç kısaltmadan aktarmayı yararlı buluyorum:

“Türkiye’de kökten dinci akımlarla ilgili gelişmeleri nasıl değerlendirdiklerini” sordum.

Avukat Kaştan: Ben, bu köktenci, aşırı dinci gibi kavramları yanlış buluyorum. Bunların bu aşamada konuşulup üzerinde yorum yapılmasının faydalı olacağına inanmıyorum. Yanlış yorumlara yol açabilir. Bu yüzden bu konuda konuşmak istemiyorum.

Avukat Coşkun: Biz bir kez kendi bilimsel kavramlarımızı üretebilmiş değiliz. Hep ithal kavramlarımız var. Peygamberimiz İslamiyeti orta yol olarak tarif etmiş. Bizim dışarıdan ithal ettiğimiz kavramlar da orta yolu bulmamızı engelliyor. Örneğin bir fundamentalizm ya da radikalizmi olduğu gibi çevirip almışız. Ayrıca şunu da söylemek istiyorum: Öncelikle İslamiyet serbestçe, rahatça tartışılmalıdır.

-Peki dinci kesim hazır mı buna?

Coşkun: Büyük çoğunluk hazır.

-Peki Muammer Aksoy, Bahriye Üçok, Çetin Emeç, Turan Dursun ve Uğur Mumcu’nun öldürülmelerini nasıl açıklayacaksınız?

Coşkun: Bu cinayetlerin dinciler tarafından işlendiğine inanmıyo-

rum. Bunları, kesimler arası diyalogu engellemek isteyenler işledi. Katiller neden meçhul kalıyor? Devlet bu kadar güçsüz mü? Yetersiz mi? Halkı halka, bizi bize bırakmıyorlar. Bıraksalar biz anlaşıyoruz. Çağdaş kavramlarımızı da kendimiz üretiriz.

Kaştan: Şu anda Türkiye’de yapılan her türlü tartışma, sansasyon yaratmayı amaçlıyor. “Dinamit”, “Yüksek Tansiyon”... Bunlar bazı televizyon programlarının adları. Bizatihi bu programların isimleri tahrik unsuru içeriyor. Örneğin bana göre HBB’deki Alevilikle ilgili programın da Sivas’ta tahrikçi bir etkisi oldu.

Avukat arkadaşlarla sohbeti burada noktalayıp sokağa çıkıyoruz. Emekli Öğretmen Güngör Malkoçoğlu var karşımızda. Şöyle diyor:

“Alevilerin başı sadece şeriatçılarla dertte değil ki. Yüz metre kareye bir caminin düştüğü Sivas’ta şimdilerde Bahailer de Alevileri örgütlemeye çalışıyorlar. Bana göre son olay Alevi-Sünni çatışması değil; ilericilikten, laiklikten, demokratlıktan yana olanlarla, şeriattan, teokratik düzenden yana olanların çatışmasıdır...”

RP’NİN YEREL İKTİDARI VE BEDELİ

Sivas’ın Refah Partili Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu, 1989’da işbaşına geldi. Temel Karamollaoğlu’nun ilk icraatları; toplumsal sorunlara nasıl bağnazca bakıldığının, toplumsal sorunların “yasaklarla” çözülebileceğini sanmanın somut kanıtlarını oluşturdu.

Örneğin Refah Partili Belediye Başkanı’nın ilk işlerinden biri, “zina yuvası” gerekçesiyle Sivas genelevini kapatmak oldu. Gerekçenin gerekçesi de şöyleydi: “Ehl-i iman bir Müslüman genci, akıl baliğ oldukça bir helal süt emmişle evlenmelidir.”

Ne çare ki yaşam bu kadar yalınkat değil. “Denetimli fuhuş” yuvaları olan randevuevlerine gün doğdu. Bugün Sivas’ta kentin pek çok yerinde ve çok sayıda randevuevi var.

Başkan “dinen haram” olan içkili yerleri de gözüne kestirdi. Kırk yıllık Belediye Lokantası kapatılarak Belediye Zabıta Müdürlüğü yapıldı. Ardından yine belediyeye ait bir binada hizmet veren Selçuk Lokantası kapatıldı, yerine Emlak Vergisi Tahsilat Bürosu açıldı. Belediye ayrıca, yeni içkili lokanta başvurularına olumlu yanıt vermemeyi kural belledi. Sonuçta koca kentte turistik belgeli içkili

lokanta olarak kala kala ikisi ötel olmak üzere üç yer kaldı. Bu “üç” yerden biri de Madımak Oteli’ydi. Yandı. Kaldı iki. Biri Köşk Oteli’nin lokantası, öteki de Sultan Restaurant. Dinsel inançları Sünniler gibi içkiye haram gözüyle bakmalarını gerektirmeyen Alevi yurttaşların Sivas kent nüfusunda önemli bir ağırlık oluşturdukları göz önüne alınırsa, Refah Partili başkanın demokrasiyi değil, Sünni hegemonyasını uyguladığından söz etmek pek de yanlış olmaz.

Temel Karamollaoğlu ve ekibinin marifetleri bundan ibaret değil. Ama biz, önce Karamollaoğlu ve ekibinin “nasıl seçildiklerine” bir göz atmayı yeğliyoruz.

Sivas uzun yıllar CHP’nin kalesi olarak ünlendi. 12 Eylül’den sonra tablo değişti. 1984’te sağ partiler güç birliği yaptılar. Güç birliğinin sloganı “yerel iktidarın nimetlerinden ortaklaşa yararlanmak” idi. Seçimi ANAP kazandı ve Bekir Timurboğa belediye başkanı oldu. Timurboğa görevi devralmaya giderken, ilkin yandaşlarıyla birlikte toplu bir namaz gösterisi yaptı. Ardından tekbirler getirilerek makam odasına gidildi. Makam masası zenzem suyu ile yıkanarak, önceden kalma “küfür izleri”nden arındırıldı. Sivas’ta yerel yönetimde yeni bir dönem açılmıştı.

1989 yerel seçimleri geldiğinde üç aday çıktı ortaya. Parti içi desteklerini büyük ölçüde yitirmiş ANAP’lı Bekir Timurboğa, SHP’den Süleyman Çanka ve Refah Partisi’nin adayı Temel Karamollaoğlu.

Eski başkan Timurboğa’nın yeniden seçilme şansı oldukça zayıftı.

ANAP İl Başkanı Avni Yazıcıoğlu (Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı, eski ülkücü Muhsin Yazıcıoğlu’nun amcaoğlu), Timurboğa’nın karşısındaydı ve oyların Refah Partisi’ne yönelmesinden yanaydı. Sonuçta Refah-MÇP ve ANAP tabanının ilan edilmiş desteği ile Temel Karamollaoğlu güçlü bir aday konumuna yükseldi. SHP’nin iktidara gelme olasılığını önlemek amacıyla DYP de RP adayını destekledi ve Karamollaoğlu’nun önü açıldı. Nitekim seçimlerde RP adayı 27 bin oy alırken, SHP adayı Çanka 22 bin oy almış, eski başkan ve (resmi) ANAP adayı Timurboğa’da 15 bin oyda kalmışlardı.

Bir zamanlar CHP’nin ya da halk arasında yaygın bir terimle söylersek “solun kalesi” Sivas, şimdi artık sağın kalesi olmuştu.

BİR TELEFON

RP'li belediyenin öncülüğünde yaratılan “İslami Ekonomik Pazar”, onunla iç içe geçmiş irili ufaklı ve çok sayıdaki vakıfla yürütülen Sivas'taki şeriatçı örgütlenmenin ayrıntısına girmeden ilginç bir telefon görüşmesi aktaralım.

Madımak Otelinde hala dumanlar tüterken indiğimiz Sivas'ta kolları hemen sıvamış, çalışmaya başlamıştık. Bir okurumuzun, bize (dört kişilik bir Cumhuriyet ekibiydik orada) ayırdığı büroda çalışıyorduk. Telefon çaldı. Kimliğini açıklayamayacağını söyleyen bir ses, “Eğer ilgilenirsek Sivas Belediyesi'nde dönen dolapları bize anlatacağını” söyledi. Dinledik:

“Din kisvesi altında İslamiyetin en temel kuralları bile küstahça çiğneniyor. “İşi ehline vereceğiz, çalışana dokunmayacağız” diye söz vermişlerdi başa geldiklerinde. Ancak müdüründen memuruna kadar köklü temizliğe giriştiler. Uzmanları temizlik işleri kadrolarına aktardılar. Eski başkanlar döneminde belediyeye kazandırılan değerli taşınmaz mülkler yok pahasına kendi yandaşlarına devredildi. Daha önce alınmış ve enflasyon sonucu bugün altın değeri kazanmış yedek parçalar, uydurma “hurdadır” raporlarıyla gene yok pahasına ve gene yandaşlarına verildi. Belediyedeki Atatürk portreleri indirildi. Çalışanların kılık-kıyafetleri İslamlaştırıldı. Sakallı, şalvarlı ve terlikli erkek memurlarla, türban, gözlük, eldiven ve yerleri süpüren mantolarıyla kem gözlerden korunmuş kadın memurlar koridorları doldurdu.”

Telefondaki sesin anlattıkları sürüp gitti. Bu diziye aktaramayacağımız kadar uzun bir listeydi. Örneğin belediye çalışanlarının ille de Hak-İş Konfederasyonu'na bağlı bir sendikada örgütlenmeleri istendi. Buna karşı çıkanlar ya işten çıkarıldı, ya sürüldü. Sesinden genç biri olduğu anlaşılan telefondaki kişi sonunda sözlerini bitirdi. “Evet bu kadar” dedi. Ona doğal olarak sözlerini, iddialarını kanıtlayıp kanıtlamayacağını sorduk. Yanıtı kısa ve kesindi:

- Gazetecisiniz. Araştırın.

Sivas'ın o gergin ortamında, her biri bir gazetecinin günlerini alabilecek tüm iddiaları araştırmak kuşkusuz olanaksızdı. Ama

sokakta, kahvede, otelde, yolda konuştuğumuz her Sivaslıya bunları sorduk. Hemen hepsi onayladı. Bununla da kalmayıp, telefonda bize aktarılmayan yeni “marifetler” aktardılar.

Neler yapmış dersiniz Temel Karamollaoğlu?

Öncelikle siyasi çizgilerine uygun kültürel çalışmaları ve propaganda etkinliklerini çok etkin ve etkili bir biçimde hayata geçirmiş.

Nitekim Karamollaoğlu’nun dahiyane buluşu “İslam Ekonomik Pazarı” öylesine gelişip büyüdü ki, belediye seçimleri sırasında kurulmuş olan RP-MÇP ittifakı bile tehlikeye girdi. “Pazar”ın büyüklüğünü ve gücünü gören o dönemlerde MÇP Sivas Milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu, “MHP kalıbında, ancak RP tadında” bir parti kurmak için koşulların çok elverişli olduğunun ayrımına vardı. Büyük Birlik Partisi işte böyle kuruldu. Kendi kentinde “küçük” olan bir politikacının Türkiye’de büyük işlere kalkışması olanaksızdır. Yazıcıoğlu önce Sivas’ta büyük olmayı yeğledi.

Bu bölümü, “Peki şeriatçı örgütlenmenin tabanı, kadro kaynağı nereden geliyor” sorusuna yanıt vererek bitirelim.

Köyden ya da kentin yoksul mahallelerinden gelip de okumak isteyen bir gencin, hatta çocuğun, Sivas’ta dinci vakıf ve derneklerin kapısını çalmalarını anlamak mümkün. Ama iş öyle rastlantıya bırakılmamış. Anlatıyorlar:

“Mahallelerde bir tür İslam misyoneri diyebileceğimiz kadın görevliler ve eğitmen olarak adlandırılabilir erkek görevliler var. Bunlar Sivas’ta iyi tanınıyor. Zaten saklı gizli de çalışmıyorlar. Evler tutuluyor, hatta satın alınıyor. Sonra bir güzel döşeniyor. Ardından da avlanan gençler, çocuklar buralara yerleştiriliyor. İşte size verimli bir kadro kaynağı. İş, artık bu körpe beyinleri yıkamaya gelmiştir. Eh, Sivas’ta bunun uzmanları var. Hem de istenmediği kadar çok...”

UTANÇ GÜNÜ 2 TEMMUZ

Ekonomik utunulmuşluğu ve yığınların göçünün yanı sıra, politik çıkarlar uğruna yıllardır sistemli biçimde sürdürülen dinsel kışkırtmanın ardından ne beklenebilir ki? Kanlı tohumların çiçeği de kanlı açardı...

İkinci Sivas olaylarına bir kez daha göz atalım:

Tarih, 2 Temmuz 1993 Cuma... Daha önce üç kez, Banaz'da düzenlenen Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri'nin ilk kez Sivas'ta gerçekleştirilmesinin ikinci günü. Bir çok insan için sıradan, günlük güneşlik güzel bir gündü. Ama laikliğe, insanlığa, birliğe, beraberliğe, dostluğa, sevgiye düşman güçler bu güzel günü karartmaya kararlıydılar.

Bir yazar, bir sanatçı, bir önder olarak halkına huzur ve mutluluğu için eserler vererek yol göstermekten başka derdi olmayan ve artık aramızda bulunmayan Asım Bezirci, Nesimi Çimen, Muhlis Akarsu gibi o değerli, o güzel insanlarsa, gelen karabuluttan habersiz, etkinliklere katkıda bulunmaya çalışıyorlardı.

Kimliği belirsiz bazı kişiler etkinliğin ikinci günü "Müslümanlar" ve "Türkiye'li Müslümanlar" imzalarıyla "Müslüman Kamuoyuna" ve "İslama Yapılan Saldılara İzin Vermeyelim" başlıklı bildirileri dağıtmışlardı. Bildirilerde Aziz Nesin'in bir gün önce yaptığı konuşmayla Kuran'a dil uzattığı savlanarak şöyle deniliyordu.

"Salman Rüşdü köpeği Müslümanların çok az olduğu kafir bir ülkede korkudan sokağa bile cesaret edemezken, onun yerli uşağı Aziz Nesin köpeği, yanında kendisiyle beraber bir ekiple birlikte şehrimiz valisi tarafından davet edilip, şehirde adeta Müslümanlar'la alay edercesine gezebilmektedir..."

"Gün Müslümanlığımızın gereğini yerine getirme günüdür..."

Etkinlikler başlamadan önce Aziz Nesin'e karşı yayın yapan gerici yerel basın da bu bildirilere yayınlarıyla destek veriyordu.

Cuma namazı öncesinde kentte dolaşan bazı dinci gruplar, Büruciye Medresesi'nde söyleyişi, imza günü gibi etkinliklere katılan yazar ve sanatçıların bulunduğu yere yaklaşarak, "Dinsizlere ölüm" diye slogan atıp "Cezanızı bulacaksınız" diyerek kaçmışlardı.

Bu gelişmeler üzerine bazı etkinlikler erteleniyor ve yazarlar, sanatçılar polislerin de uyarısına uyarak öğle yemeği için Madımak Otel'i'ne giyorlardı.

Her şey cuma namazından sonra başlamıştı. Yaşları 14-18 arasında değişen, aralarında daha yaşlı bazı yönlendiricilerin bulunduğu birkaç yüz kişilik grup Meydan, Paşa ve Kale camilerinden çıkarak tekbir sesleri arasında "Din elden gidiyor", "Allahsız yazar Aziz Nesin'e

ölüm’’ sloganlarıyla eyleme geçiyordu. Görgü tanıklarının anlattığına göre, camilerden çıkanların birleşmesi ilk aşamada polis tarafından engelleniyordu. Ancak bazı polislerin eylemin başlangıcında yakaladıkları eylemcileri bir arka sokakta bırakması gruba cesaret veriyordu.

Tansiyon yükseliyor, olaylar tırmanıyordu.

Dinci gruplar artık denetimden çıkmıştı. Vali Ahmet Karabilgin’e bilgi veren polis şefleri olayların denetimlerinde olduğunu söylüyorlardı. Görevden alınan Emniyet Müdürü Doğukan Öner, daha sonra görüştüğümüzde bize de aynı şeyleri söyleyecekti. Olayların iki aşamada değerlendirilmesi gerekiyordu. Öner’e göre saat 18.00’e dek olan birinci bölümde polis kesinlikle duruma hakimdi. İşte bu saatten sonra takviye güç gelmeyince hakimiyeti yitirmişlerdi. Öner, “Üç kez güç kullandık (cop). Ama sayımız yetersizdi” diyor.

İş çığırından çıkmıştı.

Dinci gruplar, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği’nce yaptırılan anıtın sökülmesini istiyordu. Belediye Başkanı Karamollaoglu, bu isteğe uygun olarak görevlilere anıtı sökmeleri için çekici getirilmesi buyruğunu veriyordu. Başkan sonradan bu buyruğu Vali Karabilgin’in verdiğini söyleyecekti. Başkan doğruyu söylemişti. Etkinliklerin ertelenmesi ve anıtın sökülmesi ödününü Vali Karabilgin vermişti. Ama, valiye bu yönde telkinde bulunan iki kişiden biri başkan, öbürü ise emniyet müdürüydü. Kim bilir, belki de bu ilk ödünler verilmeseydi olaylar bu boyuta gelmeyecekti.

Ozan anıtının peşinde “Şeriat isteriz” diye çığılıklar atan grup, yazar ve sanatçıların kaldığı otele yönelmişti. Otele giderken önce cadde üzerinde Atatürk anıtına saldırmışlardı. Ellerindeki sopa ve kazmalarla bu anıta zarar veremeyen grup, etkinlikler dolayısıyla konulan çelenkleri parçalamışlar ve Kongre binasının önündeki Atatürk büstüne yönelmişlerdi. Bunun üzerine güvenlik güçleri büstü kaidesinden sökerek güvenli bir yere kaldırmışlar.

Çığırından çıkan saldırganlar Madımak Otelı’ne dayanmıştı.

Kısa bir sürede otuz yedi değerli ve güzel insan, yanarak ya da dumandan boğularak can veriyordu. Vali Ahmet Karabilgin’in göreve başlamasıyla peşpeşe gerçekleştirilen Atatürkçü etkinliklerin artması tepki görmüştü. Vali Karabilgin göreve başladıktan sonra Kongre

Müzesi'ni kurmuş, 4 Eylül 1992'de üç-dört yıldır kutlanmayan Sivas Kongre'sinin ve 27 Haziran 1993'te Atatürk'ün Sivas'a gelişinin yıldönümünün ilk kez görkemli törenlerle kutlanmasını sağlamıştı. Eskiden sadece sağcıların ve aşırı dincilerin kullanımına verilen Kültür Merkezi'ni isteyen her gruba vermişti. Artık Kültür Merkezi'ne Aleviler de rahatlıkla giriyor, tiyatro oyunları geliyor, sazlı-sözlü etkinlikler düzenleniyordu. Bu yapılan, büyük gövde gösterisinden öte örgütlü bir büyük prova izlenimi veriyordu. Öyle bir prova ki, zamanı geldiğinde yapılacak o büyük eyleme "cihad"a hazırlıktı sanki gerçekleştiren eylemler, can kırımları...

ŞERİAT YOLU ÖRGÜTLENMEDEN GEÇER

Kemaleddin İbn-i Hümam'Es-Sivasi Vakfı

Sivas'ta bir şeriat devletine giden yolun önünü açacak çalışmanın kilidi olarak dinsel eğitim ve örgütlenme görülüyor. Belediyenin Refah Partisine geçmesiyle birlikte kentte dinsel amaçlarla kurulmuş vakıf, dernek, şirket, yurt, dersane patlaması yaşandı. Birbiri ardına açılan bu tür kuruluşların başında, merkezinde ise ilginç bir vakıf var: Kemaleddin-i İbn-i Hümam es Sivasi Vakfı. Vakfın kuruluş aşamasında Belediye Başkanı Karamollaoğlu özel olarak ilgilendi ve önyak oldu. Vakfın kurucu başkanı da kendisi. Vakfın Kuruluş Senedi'nin amaç bölümünde şu cümleye yer verilmiş: "gençlerin boş vakitlerini değerlendirmelerine yardımcı olmak için kültür siteleri kurmak, kurslar açmak, kütüphaneler ihdas etmek, mili ve manevi değerlere sahip insan yetiştirmek için okullar kurmak, huzurevleri açmak, yiyecek ve giyecek yardımları yapmak" Oldukça masum bir amaç maddesi yani. Bu masum amaçlara ulaşmak amacıyla da kentin çeşitli semtlerinde yurtlar, siteler açılmış. Başlıcalarını sayalım: Recep Ayan Kültür Sitesi, Selimiye Kültür Sitesi, İharamcızade İsmail Hakkı Toprak Huzurevi, Şemsi Sivasi Yüksek Öğrenim Yurdu, Salih Ortaöğretim Yurdu, Yenişehir Kültür Sitesi ve Çarşısı, İslami İlimler Araştırma Enstitüsü.

Belediye ile bu vakfın içiçeliği çok ilginç. Besbelli kenteki öteki vakıflara göre "bu" vakıf üvey evlat-has evlat ayrımını anımsatıyor. Sivas Belediyesi'nin 1993 Nisan'ında yayınladığı "Belediye'de 4

Yıl” adlı broşürde vakıf-belediye ilişkisi pek açık görülüyor. Broşürden aktarıyoruz: “Sosyal ve kültür hizmetleri Kemaleddin İbn-i Hümam Vakfı ile belediyemiz tarafından yürütülmektedir...” Gene aynı broşürde öğrenci yurtları ile ilgili bir bölüm var.

Şöyle deniyor: “KİHV (Vakfın kısaltılmış adı) orta ve yüksek öğrenimde okuyan öğrencilerin hem barındırılmasına, hem de bursla yardıma çalışılmaktadır. Şemsi Sivasi Yüksek Öğrenim Yurdu 400 öğrenciyi barındıracak kapasitede olacak ve bu yıl hizmete girecektir” Belediyenin faaliyetlerinin anlatıldığı bir broşürde öğrencilerin yurt sorununun çözümü belediye adına KİHV tarafından yürütülüyor anlaşılan. Vakıftan beslenen, vakıfça desteklenen, kentin aşinası kimi öğrencilerin olay günü Madımak Oteli önünde kibritlerle oynadıklarına ilişkin iddialar ise söylenti aşamasından çıktı savcılık dosyalarına girdi. Yakında birlikte okuyacağız...

TBMM ARAŞTIRMA KOMİSYONU'NA VERİLEN RAPORLAR

1

MURTAZA DEMİR'İN RAPORU

Sayın Başkan,

TBMM Araştırma Komisyonu'nun Sayın Üyeleri,

Ülkemizin bundan sonraki yazgısında tarihi bir görev yaptığının bilincindeyim.

Komisyonun genel tavrının ve sonuç raporunun, çağdaş, demokratik Türkiye Cumhuriyeti özlemine katkısı olacağını umuyorum.

Ülkemizde çağdaş anlamda ve ona uygun kılık-kıyafetle, şu ya da bu yönden dinsel baskı görmeden yaşatma şartlarının giderek daraldığını kişisel olarak yüce heyetinize arz etmek isterim. Her ne kadar liberal veya muhafazakar kimlikle yaşayabilmek (bugün için) mümkünse de, şeriatın bir süre (bu gelişimi ile, bir-kaç yıl) bu kesime de tahammül gösteremeyeceği kesindir. Bu iddianın örnekleri; İran, Cezayir, Mısır ve diğerleridir.

Yüce Meclisimizin, değerli komisyon üyeleri;

Şu ya da bu partiden olabiliriz. Son olayları yaşadıkdan sonra siyasi partilere olan umudumu kaybettim ve kayıtlı olduğum partiden istifa ettim. (Bu durum örnek olsun diye arz ediyorum.) Çağdaş ölçülerde yaşama umudunun kalmadığı, şairlerin, ozanların, sanatçıların toplu olarak yakıldığı, yakılabildiği bir ülkede halen parti menfaati gözetilmesini çok ilkel ve komik bir yaklaşım olarak görüyorum.

Sarıyorum Otel'in yakılması sonucundan çok, o insanların kendileri gibi düşünmeyen insanları diri diri yakabilmeleri ve o işten sevap kazanacaklarına inandırılmalarına neden olan yapısal sistem bütünü-

dür. Ve yine sanıyorum ki; gerçekten onaylamadıkları, inanmadıkları halde oy kaygıları ile bunlara kol-kanat geren, sempati gösteren; Cumhurbaşkanı, Devlet Bakanı, Başbakan ve siyasi partilerin büyük bir bölümü de Türkiye’de şeriatın bu noktalara geleceğini düşünmemişlerdir.

Oysa Türkiye’nin aydınları, ozanları, yazar-çizerleri onlarca yıldan bu yana bunu hep söyleyegeliyorlardı. Ve onlarca yıldan buyana da (bugün de) ciddiye alınmadıkları gibi “Onlar bir şey öneriyorlarsa bunun tersini yapmak lazım”dır kanısı bugünün yönetimine de egemendir.

Değerli üyeler;

Sorun bir sistem sorunu olarak karşımızdadır. Bu nedenle; Sivas Olayı’nın sonuçlarından çok, nedenleri üzerinde durmak yerinde olacaktır. Bunun ilk objektif yaklaşımını göstermek, tesbit ve teşhis etmek Yüce TBMM’nin ve sizlerin tarihsel sorumluluğu altındadır.

Şeriatın yaktığı ateş ve ondan önceki yedi saatlik gelişmelerle karşı-karşıya gelen biri olarak, Türkiye Devleti’nin bir tercih noktasında olduğuna kesin olarak inanıyorum. Türkiye’nin şeriatçı bir ülke olmasını, bu aşamada bile önleminin zor olduğu inancıyla, Komisyonunuzun tavrının UMUDUN BAŞLANGICI olarak beklediğimi arz etmek isterim.

Bu tehdidin muhataplarının Aleviler, solcular, laikler, dinsizler olduğuna inanmak gülünçtür. Bunun muhatapları; çağdaş giyinen, görünen, liberal, muhafazakar, sağcı, solcu, çağdaş yaşamdan yana olan herkeştir.

Türkiye’de yaşanan yüzlerce ikiyüzlülüktten birine dikkat çekmek istiyorum. Hiçbir parti başkanının, milletvekilinin çocuğu Kuran Kursu ve İmam Hatiplere gitmezken, fakir-fukara yurttaşların çocukları için müsbet ilim yuvaları yerine neden bu tür dinsel mekanlar açılıyor veya açılmasına yardımcı olunuyor?

Değerli Milletvekilleri;

Ben de, Türkiye’de şeriatın geldiği bu noktaya şaşırnlara şaşıyorum! Bunda şaşılacak bir şey yok. Planlı, programlı bilinerek geline bir sonuçtur bu.

Sivas olayları elbette bir Alevi-Sünni sorunu değildir. Değildir

çünkü; Şeriatın öncelikli hedefi laiklerdir de ondan. Türkiye’de laikliğin bitirilmesinden sonra; Aleviler kolay lokmadır şeriatçılar açısından.

“İnsanların, toplumun dinsel yargılarına saygılı olmaz iseniz, sonunda olacağı budur” gibi bir yaklaşım, hiç bir doğrusu olmayan kolaycı bir yaklaşımdır.

Demokrat ve özgür olduğu söylenen bir ülkede herkes her yerde düşündüğünü söyleyebilmelidir. Sakat ve yanlış olan bu düşüncelere karşı şiddet kullanılması ve sonuçta bu şiddeti yapanların korunmaya çalışılmasıdır.

Bir süre önce hepimizin bildiği HBB TV’de yayınlanan ve Alevilerin en ileri derecede hakaret gördüğü olayda çifte standart ve ikiyüzlülüğün en çarpıcı örneğini sergilemektedirler. Aleviler o hakaretlerden sonra (yazılı protesto dışında) hangi fiili eylemi koydular veya düşündüler?

Türkiye’nin ve dünyanın önde gelen yazarlarından Sayın Nesin’in Sivas’ta konuşması neden suç olsun? Sivas ülke dışında bir eyalet midir?

Bu saldırının Sayın Nesin’e yapıldığı fikrine katılmıyorum. Şeriatçı bildiriler iki gün önce dağıtılmıştı.

Yerel basın bir hafta önce aleyhte kampanya başlatmıştı. Milli Gençlik Vakfı afiş ve pankartlarımızı söküp, kendi pankartlarını takıyorlardı. Meydandaki bez afişimiz belediye yetkilileri tarafından daha birinci gün sökülmüş, nedeni sorulduğunda, “İstersek yeniden takılacağı” söylenmişti.

Şenliğe giden bu barış elçilerinin devletin gözetiminde yakıldığı gerçeği ortadadır.

Devlet, güvenlik güçlerinin gözetiminde bu yurttaşların yakılmasını neden seyretmiştir?

Kültür Merkezi’ndeki olaylarda ve Madımak Oteli civarında (yangın olup, insanların yakılmasına kadar) cop kullanma dahil, güvenlik güçleri zor kullanmamıştır.

Yangın sonrası olayları inceleyen İçişleri Bakanı ilk demeci sırasında mutlu bir şekilde gülümsüyordu, neden?

İmdat feryatlarımız yedi saat boyunca dünyanın her yerinde

duyulduğu halde, Ankara'ya 4 saat mesafedeki (karayolu ile) bu kent merkezine yardım edilmedi.

Böylesine bir katliamdan sonra, devletin ayıbı, ihmali veya kasıtlı tutumu ortaya çıkmışken, doğrudan sorumlu olan İçişleri Bakanı veya Başbakan cenazeye katılmadıkları gibi, olay sonrası da bir ziyaret taziyet, özür dilemek gibi bir asgari uygar yaklaşımı çok beklediğimiz halde göremedik, neden?

Böylesine bir kıyıma uğrayan insanların yakınları olan bizler; devletin, bu ilgisizliğini biz laiklere olan bir tavır olarak algılıyoruz. Değerli komisyonunuzun hükümet üyelerine bu yönde bir tavsiyesi olacak mı?

Bize atılan taşlar yedi saat boyunca dinmedi, neden?

Otelin tam karşısındaki binanın üst balkonlarından atılan taşların önlenmesi yanımızda bulunan Mehmet isimli Polis Komiseri tarafından anons edilerek istendiği halde bu taş yağmuru kesilmedi. Kesilseydi bizler çatıya çıkarak kurtulacaktık. Taş yağmuru neden önlenmedi?

Yangından 20-30 dakika önce, otelin 109 nolu odasından (pencereden) diğer yan binaya geçit mümkündü. Bu durum komiser Mehmet'e önerilmiş ve anons edilmesi ricasında bulunulmuştu. Böyle bir önlem alınmış olsa idi bitişik binaya sığınarak kurtulmamız mümkün olacaktı. Bu isteğimiz de yetkililerce yerine getirilmedi.

Görgü tanıklarına göre yangın sonrasında bile yeterli kurtarma önlemleri alınmadı, hastanelerde akıl almaz karşı tavırlarla karşılaşıldı ve ölü sayısının artmasına neden olundu. Bu iddialarla ilgili araştırma yapıldı mı?

Devletin ihmali veya seyretmesi sonucunda yaşamlarını yitiren bu yurttaşların ölümleri ve devletin ilgisizliği ile karşılaştı ve bir kefen bile çok görüldü.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın "halka kesinlikle ateş açılmasın" şeklindeki isteği doğru mu? Değilse polisin ve askerin zor kullanılmasını kim nasıl önleyebildi?

Türkiye'nin İstanbul şehrinde olayı protesto edenlere çöp kullanılmasını emreden, uygulayan devlet, Sivas'ta insan yakanlara karşı su veya ateş açılması gibi önlemleri neden almadı, bu önlemlere kim

mani oldu?

Araştırma Komisyonun değerli üyelerinin bilgilerine arz olunur.

2

ALİ BALKIZ'IN RAPORU

PİR SULTAN ABDAL KÜLTÜR ve TANITMA DERNEĞİ HAKKINDA KISA BİLGİLER

Derneğimiz 1988 yılında kurulmuş olup, Dernekler Yasası ve ilgili öteki yasalar çerçevesinde, tüzüğü ve amaçları doğrultusunda faaliyet gösteren, açık, legal, yasal bir dernektir. Ankara, İstanbul ve İzmir'de şubeleri vardır. Toplam 1500 civarında da üyesi vardır.

Üyelerine semah, saz, bağlama, koro, halkoyunu ve tiyatro kursları vermekte, amaçları doğrultusunda, gezi, piknik, şenlik düzenleyip, yemekli toplantılar yapmakta, gösteriler sunmaktadır.

Sanatçı, edebiyatçı ve bilim adamları ile söyleşiler düzenleyip üyelerinin bilgi ve görgüsünü arttırmaktan başka bir uğraş alanı yoktur.

Kuruluşundan bu yana ne derneğimizin tüzel kişiliği hakkında ne de yöneticilerinden herhangi biri hakkında, dernek faaliyeti hakkında herhangi bir yasal kovuşturma açılmıştır.

Derneğimizin amaçları doğrultusunda yaptığı en önemli etkinlik "Pir Sultan Abdal Kültür Etkinlikleri"dir. Geçen yıl 13-14 Haziran'da Yıldızeli Banaz'da, Kültür Bakanlığı'nın ve Sivas Valiliği'nin katkıları ve katılımı ile yapılan bu etkinlikleri iki gün boyunca yirmi bin kişi izlemiş, herhangi bir polisiye olay olmamıştır. Bu iki gün boyunca ülkemizin birçok yerinden ve çevre kasaba ve köylerden gelen Alevi-Sünni, Kürt-Türk, Çerkez-Boşnak kesimlerden insanlarımız birbirlerini dinlemiş, anlamış, sevmiş, kaynaşmış ve öylece dağılmışlardır.

Bu yılki etkinlikler ise, yine Kültür Bakanlığı'nın ve Sivas

Valiliği'nin katılımı ve devletin resmi mülklerini, mekanlarını (Buruciye Medresesi, Kültür Müdürlüğü, Spor Salonu gibi) tahsis ederek, şenlik programını onaylayarak ve izin vererek yapılmıştır. (Yapılacaktı).

Bir yandan da tehdit ediliyorduk.

BU YILKİ ŞENLİK PROGRAMI

Ek:1'in incelenmesinden de anlaşılacaktır ki, bu yıl Sivas'a ülkemizin önde gelen birçok, yazar, şair, bilimadamı, müzisyeni ve ozanı çağırılmıştır. Bu bir kültür hizmetidir. İşlenen konular incelendiğinde görülecektir ki, dini duyguları zedeleyici, ayrılıkları körükleyici herhangi bir konuya yer verilmemiştir. "Semah Gösterisi", "Kurban Törenleri" ve "Cem Törenleri" ise otantik anlamıyla Alevi vatandaşların yaşam tarzıdır ve yaşayan bir Anadolu kültürüdür.

Bir Temmuz tarihli şenlik ilk gün programı eksiksiz ve planlandığı gibi gerçekleştirilmiş halkın katılımı büyük olmuş (Açılış Programı, Kültür Müdürlüğü, 1500 kişi) (Panel, Kültür Müdürlüğü, 1500 kişi) (Yazarlarla imza ve söyleşi 500 kişi) (Halk Konseri, Kapalı Spor Salonu 4000 kişi) tam anlamıyla coşku ve sevinç yaşanmış, yapılan bütün konuşmalarda ve yazılı metinlerde özellikle ve içtenlikle, kardeşlikten, barıştan, halkların kardeşliğinden, kültürlerin özgürlüğünden ve özgünlüğünden söz edilmiş, uygarlık beşiği Anadolumuzdaki ulusal, dinsel ve kültürel farklılıklar, bir mozaik yapısı içerisinde değerlendirilip, bunlar bizim ayrılıklarımız değil aksine zenginliklerimiz olarak vurgulanmıştır.

SALDIRILARIN AMACI NEYDİ?

Saldırganların amacı; bu programı, içeriğini ve katılımcılarını beğenmemek değildir. Aziz Nesin de değildir. Şayet, saldırganların amacı Aziz Nesin olsaydı, kente varışından yangın anına kadar geçen 36 saat boyunca, Madımak Oteli-Cumhuriyet Lokantası-Buruciye Medresesi-Kültür Merkezi arasında en az 6 kez bir iki polisin korunmasında hatta bazan korumasız, gidip gelmesi sırasında öldürülebilirdi.

Saldırganların amacı; attıkları sloganlardan ve yaptıkları işten çok

açık anlaşılıyordu. Saldırganlar diyorlar ki: “Cumhuriyet Burada Kuruldu, Burada Yıkılacak”, “Kahrolsun Laiklik”, “Şeriat Gelecek Zulüm Bitecek”, “İslama Uzanan Eller Kırılacaktır”, “Vali Gidecek Şeriat Gelecek”, “Şeytan Aziz”, “Vali İstifa”, “Ya Allah Bismillah Allah-ü Ekber”

YAPTIKLARI İSE ŞUNLARDI

1) Kültür Bakanlığı’nın bir gün önce diktiği ve açılışını o gün yapacağı “Pir Sultan’dan Aşık Veysel’e Sivaslı Ozanlar Anıtı”nı parçalayıp, yakıp LİNÇ etmek, onu “PUT” addedmek.

2) Cumhuriyetin temelini atıldığı Kongre Binası’nı taşa tutup, önündeki ATATÜRK BÜSTÜNÜ “PUT” addedip kırmak.

3) Vilayet Binası’na hücum edip, yakıp yıkıp, talan teşebbüsünde bulunmak. (Belki de Valiyi de öldüreceklerdi. Vali de diyor ya: “Bir an sonumumuz gildiğini düşündüm”).

4) Kongre Binası yanında bulunan, büyük boy, tunçtan yapılmış Atatürk heykeline hücum edip, onu kırma teşebbüsünde bulunmak, bunu başaramayınca da Şenlik Tertip Komitesi’nin anıta koyduğu çelenkleri parçalamak.

5) Kültür Müdürlüğü’nde konser dinlemek üzere toplanmış, çoluk çocuk 1500 kişiye hücum etmek, onları yakma teşebbüsünde bulunmak, Kültür Müdürlüğü binasını talan ve tahrip etmek.

6) Ve nihayet Madımak Oteli’ni yedi saat boyunca “muhasara”ya almak, yedi saat boyunca tonlarca taş yığdırmak kundaklayıp, yakıp 2’si otel görevlisi 35 kişiyi öldürmek.

Bu somut sonuçlardan da anlaşılıyor ki saldırganların amacı, Cumhuriyet’e, Atatürk’e, Laik Devlet’e, çağdaş düşünceye, valiye ve vilayete karşı ayaklanmaktı. Sivas’ta 9-10 saat süren bir ayaklanma yaşanmıştır.

GÜVENLİK GÜÇLERİNİN ve DEVLET YETKİLİLERİNİN TUTUMU

Otelde mahsur kaldığımız yedi saat boyunca, hemen gözümüzün önünde olanları gördüğümüz kadarıyla, Kültür Müdürlüğü’nde olanları yaşayanların anlattıklarından dinlediğimiz kadarıyla, rahatlıkla söyle-

yebiliriz ki; polis, saldırganlara karşı, ayaklanmanın bütün safhalarında son derece müşfik davranmış, onların giderek azgınlaşmalarına, canavarlaşmalarına yol açmıştır. Polislere hükmeder, onları da yönetir, yönlendirir duruma gelen saldırganlar, Kültür Müdürlüğü'nün önünde, polis arabasının anons cihazında ezan okur duruma bile gelmiştir.

Otelin içinde Aziz Nesin'in korumasıyla görevli iki polis vardı yanımızda. Bunlardan birinin adı Mehmet'ti (sivil, telsizli, komiser, Batı'da bir yere tayini çıkmış) ötekinin adı ise Ramazan'dı (Artvin'in bir ilçesinden, sivil, çember sakallı, kalaşnikof silah taşıyor.). Komiser Mehmet, başından sonuna kadar bizi terketmedi, elinde telsiz çırpıp durdu. Ramazan ise, mevzilendiği lobiden asma kata çıkan ilk merdiven dönemecinden aşağıya, lobiye sık sık kaçtı. Onun her gidişinde, Komiser Mehmet gidip geri getirdi onu. Yangın saatlerine doğru, saldırganlar iyice yoğunlaşıp, saldırganlar otelin lobisine ve kahvaltı salonuna tek tek girmeye başlayınca da tamamen kaçıp gitti aramızdan. Bu son yarım saat içinde ilginç bir iki olay daha oldu. Bunlardan biri, lobiye geçip ilk merdiven basamaklarına kadar gelen hafif sakallı uzun boylu sivil bir polisin, bizi ve Komiser Mehmet'i görmesiyle birlikte bize ana avrat küfür etmesi ve Komiser Mehmet'e çıkışmasıydı. Dedi ki; "Bırak bu anasını ... adamlarını, polisi arkadan kurşunlayanlar bunlar değil mi, bir de bunları koruyorsunuz, bırakın yansınlar." Komiser Mehmet'te ona dedi ki: "Ya bırak şimdi, sırası değil bunun" Komiser Mehmet'in söylediğine göre bu polis, Kayseri'den gelen ekibin içinden biriymiş. Ki otelin içindekiler, Komiser Mehmet'in elindeki telsiz konuşmalarından izledikleri kadarıyla, bu kurtarma ekibini büyük bir umutla ve sevinçle bekliyorlardı.

Bir başka olay ise şuydu: Yine yangına yaklaştığımız saatlerdi. Komiser Mehmet, "Saldırganlar, lobiye merdivenlere kadar koşup geliyorlar, burada otelde panik var, içeriye kuvvet gönderin." diye çağrıda bulununca, yanımıza dışardan üç tane, kasklı, çevik kuvvete mensup polis geldi. Kim olduğumuzu, ne yapmakta olduğumuzu sordular. Cevap verdik onlara, geldikleri için sevindik. Hemen arkalarından da bir yüzbaşı rütbeli subay geldi. O da bize burada ne

yapmakta olduğumuzu kaç kişi olduğumuzu sordu, saldırıların en yoğun olduğu bir anda, o üç polisi alarak götürdü. Böylece oteli temizlediler. Artık yanabilirdi.

Telsiz konuşmalarından dinliyorduk (3210'un Vali'nin kodu olduğunu bile öğrendik) Emniyet Müdürü Vali'ye diyordu ki, "Kalabalık kontrolden çıktı, kuvvet gönderin." Vali yanıtlıyordu: "Dayanın Müdür Bey, Tugaydan kuvvet geliyor, şimdi buradan geçtiler." Bu kuvveti daha sonraki günlerde İHA'nın çektiği video filminde gördük. Ne kadar acı: Komando elbiseli büyük komutan siyah makam otomobilinden çıkıyor, saldırganlara doğru ilerliyor, askerler tam teçhizatla çevresinde ve arkasındalar. Saldırganlar komutanı, öteki subayları ve askerleri karşılıyorlar, "Asker Bosna'ya, Bizim Asker Büyük Asker" diye slogan atıyorlar. Komutan olanlara ne diyor, ne yanıt veriyor, bilmiyoruz ama, komutan çekip dönüp gidiyor. Askerler orada kalıyor, yaklaşık 20 kişilik ateşli bir grup, bu komutanların ve askerlerin otele doğru ilerlemesini engelliyor, askerler de doğrusu kalabalığı yarmak, ileriye doğru gidebilmek için, değil silah doğrultmak, süngü çekmek, havaya ateş etmek, omuzlarıyla bile onları itmiyorlar. Ve yangın başlıyor. Tugaydan gelen askerlerin 20 metre ötesinde, polislerin gözü önünde (denilebilir ki, devletin gözetimi ve denetimi altında) otel ve içindekiler 75-80 kişi diri diri ateşe veriliyor. Dazlaklar yakıp kaçıyorlardı, bunlar yakıp, alkış tutup, histeri nöbetlerine kapılıyor, "Müslüman Türkiye! Yak ulan yak! Hayatımın çekimini yapıyorum, cehennem ateşi dedikleri budur işte vb." sesler çıkartıyorlardı.

Olayların önlenemeyişinin nedeni güvenlik güçlerinin sayısının yetersiz oluşu değil, önlemek istememeleridir adeta. Sivas 48. Piyade Alayı'nda olay günü Hazır Kıta ve Ani Müdahale Mangaları'nın bulunması gerekmiyor mu? Söz konusu acemi er eğitimini tugayında, acemilik eğitimini tamamlamış, usta, er, onbaşı ve çavuşların (acemilere eğitim yaptıran) sayısının 400-500 civarında olması gerekmiyor mu? Kaldı ki, otelin önüne etten duvar örmek için oraya askerlerin usta olmaları da gerekmiyor?

Belirtildiği gibi, sorun güvenlik güçlerinin sayısının yetersiz oluşu değil takındığı tavidir. Bu tavırla, her saldırgana bir polis, bir asker

düşse yine de önlenemezdi olaylar.

TAVİZ ÜSTÜNE TAVİZ

Bu tür toplumsal olaylarda, kitle psikolojisini, gelişim yönünü ve eğilimini, giderek başedilmez hal alacağı durumu bilmek için “Mülkiye okumaya” hiç gerek yoktur. Vali, bakan, müşteşar, emniyet müdürü olmaya da gerek yoktur.

Saldırganlar, devletten Kültür Merkezi’nin önündeki heykeli istemişlerdir, almışlardır. Pir Sultan Abdal Etkinlikleri’nin iptalini istemişlerdir, almışlardır. Daha ne alsınlar?.. Cumhuriyeti almaları da yakındır.

DEVLET DURUMU BİLİYORDU

Her türlü yasa dışı örgütlenmeleri ve eylem hazırlıklarını büyük bir başarıyla izleyen devletin istihbarat örgütlerinin günler önceden başlayan saldırı hazırlıklarını bilmemesi mümkün değildir. “Hicret Koşusu” bahanesiyle kente getirilen atlet kılıklı canileri devletin farketmemesi mümkün değildir, bunların belediyeye ait çermiklerde ve yurtlarda konaklandığını da bilmesi gerekir. Malatya Valisi (eski emniyetçi) Saffet Arıkan Bedük’ün basına yansıyan, “Şehrimizden Aczmendiler Sivas’a gitti” beyanı boşuna değildir. Ankara Site Yurdundan üç otobüs dolusu militanın İstanbul’a pikniğe gidiyoruz, bahanesiyle Sivas’a gitmeleri boşuna değildir. Sivas’ın hiçbir sokağında ve caddesinde kaldırım çalışması yokken, otele 50 metre mesafede, PTT binasının önünde kaldırım çalışması bahanesiyle tonlarca taşı yığıp saldırıya hazırlık yapmak da boşuna değildi.

Devlet hadi bunları sezemedi, izleyemedi, “Müslümanlara” başlıklı eylem çağrısı yapan bildiriye de mi eline geçirmede? Bu bildiriye kim yazdı, hangi daktiloda yazıldı, hangi fotokopide çağaltıldı, kim dağıttı? Sorularının yanıtını da mı bulamadı? Onu da geçelim günlerdir açıkça halkı kızdıran, ayrılıkları körükleyen, provokasyon yaratan, Hakikat, Hürdoğan, Bizim Sivas vb. gazetelerin yayınlarını da mı okumadı? Bir taraftan yazdıklarıyla, gazeteci Sirer Doğan’ı da mı izleyemedi?

Bütün bunları yok sayalım. Eylemin başlamasıyla birlikte Valiyle

(yüzyüze) Çankaya Belediye Başkanı Doğan Taşdelen, SHP Genel Sekreteri Cevdet Selvi, SHP yöneticisi Ethem Cankurtaran, birçok gazete bürosu ve yakınlarımız aracılığı ile İçişleri Bakanlığı ve Hükümet yetkilileriyle (telefonla) temas kuruldu, durum anlatıldı, yardım istendi. Saat 17 civarında Aziz Nesin, Başbakan Yardımcısı İnönü'ye “Bakın size telefonda, kırılan camların, atılan sloganların seslerini dinleteyim, zor durumdayız, ama ben yine de korkmuyorum.” dedi. İnönü de dedi ki: “Merak etmeyin gerekli önlemleri aldık” alınan bütün önlemler sanki, otelin yakılması doğrultusunda idi. Bunu çok geç anladık.

BELEDİYE BAŞKANI BİR PROVOKATÖRDÜ

Otelde, bulunduğumuz yerde Belediye Başkanı'nın konuşmalarını ve belediye anonsundan halka yapılan genel anonsları ve telsiz konuşmalarını rahatlıkla dinleyebiliyorduk. Belediye Başkanı güya halkı yatıştırarak, onların dağılmalarını sağlayacak? Söze şöyle başlıyordu: “Müslüman Kardeşlerim... Gazanız Mübarek olsun...” Sonraki sözleri ne olursa olsun, bu hitap biçiminde, cihattaki gazileri kutlamak, kutsamak yok mudur? Devam ediyordu: “Üç şey istiyorum: 1- Bu heykel kalkacak, 2- Bütün şenlikler iptal edilecek, 3- Bu şenlik için şehrimize gelmiş olanlar, derhal şehrimizden çıkacaklar...” Her sözün sonunda ekleniyordu anonsa: “Halkımıza saygıyla duyurulur” Saldırganlara bu duyurular “saygıyla” yapılırken, onlara saygı duymak, zımmen de değil, açıkça desteklemek değil midir?

Vali, Ozanlar Anıtı'nın belediye garajında korumaya alınmasını istedi. Ama Belediye Başkanı makamından kalkıp, belediye kepçesiyle yıkılmış, kamyonu yüklenmiş anıtı, İstasyon Caddesi'nde yarı yolda karşıladı, kamyonun üstüne çıktı ve Hükümet Meydanı'nın önünde parçalanmasına, ipler bağlanarak sürüklenmesine, gazla yakılmasına ve böylece kitlenin azgınlaşmasına yol açtı. (Bu olanları yanımızdaki polisins telsizinden dinledik.)

Bir soru da şu: Bu olaylara karışanların kaç tanesi belediye çalışanı, büfe çalıştırıcı şu ya da bu ilişki ile belediye tarafından korunmuş?

AZİZ NESİN'İ POLİS KURTARMADI

Emniyet yetkililerinin, hükümet sözcülerinin ve bazı basın organlarının anlattıklarının aksine, Aziz Nesin son derece tesadüf eseri ve Aziz Nesin olduğu bilinmeden kurtarılmıştır. Birlikte sığındıkları otel odasının camından Lütfi Kaleli'nin çağrısına uyarak itfaiye merdiveninin uzatılması ile ve kim olduğu bilinmeden kurtarılmıştır. Merdivenden inerken, yarı yolda tanınmış, orada bile öldürülmek istenmiştir.

Emniyet Müdürü diyor ki: Yanan 38. kişi ben olsaydım.

Emniyet Müdürü bu sözyle ne denli üzüldüğünü ve pişman olduğunu belirtiyor ve ekliyor: “Ne yapalım, Takdir-i İlahi.” Emniyet Müdürü’nün ilahı bunu böyle takdir etmiş olabilir, bu onun vicdanını rahatlatmanın bir yolu, işi tanrısına havale ederek sorumluluktan kurtulmanın da bir yolu, ama insanın katledilmesini mazur gösteren bir açıklama değil.

SİYASİ SORUMLULUK

Olayın ertesi günü, basına açıklama yapan Başbakan Sn. Çiller’i “Bu olayda otelin etrafında toplanan halkımıza birşey olmamıştır.” sözleri ne büyük talihsizlik ve aymazlıktır. Ne büyük gaflettir. Bu tür yaklaşımlar, gelişmiş batı demokrasilerinde ülkenin, hükümetin alt üst olmasına yol açar, bizde ise gerçekleri saklamaya, saptırmaya, mazur göstermeye, küllemeye, unutturmaya ve benzer yeni olayların olmasına...

Devlet bu katliamda göz göre göre 2’si otel görevlisi 35 güzel insanın katledilmesine yol açmıştır. Saldırganları copla, dipçikle, ses bombasıyla, göz yaşartıcı bombayla, havada dolaşacak bir uçakla, bir helikopterle, hatta tazyikli, boyalı suyla dağıtmak mümkünken, niye bunu yapmadı, sorusu hep kamuoyunu meşgul edegelmektedir. Kamuoyu bu soruya yine kendisi yanıt vermektedir. “Cumhurbaşkanı Demirel demiş ki: Halkla devleti karşı karşıya getirmeyin.” Sn. Demirel böyle bir beyanda bulunmuş mudur? Bu soruların yanıtı mutlaka bulunmalıdır. Bu katliamın sorumlusu Başbakan’dır, Yardımcısı’dır. İçişleri Bakanı’dır. Hükümet’tir, Devlet’tir. Vatandaşlarının

yaşama hakkının savunmayan, onların söz söyleme, semah dönme, kurban kesme haklarını savunamayan bir devletin varlık nedeninin gerekçesi (ESBAB-I MUCİBESİ) nedir?

SONUÇ ve İSTEM

Eğer vaktiyle, Kahramanmaraş, Sivas toplu kıyımlarının failleri ve arkalarındaki gizli örgütler açığa çıkartılıp gerekli cezalar verilebilmiş olsaydı, yeni bir SİVAS KATLİAMI olmazdı. Bu olayların bilmem kaç numaralı sanıkları şimdi meclis koltuklarında olmasalardı, saldırganlar bu denli fütursuz olmazlardı.

Dökülen kanların hesabı sorulmalıdır. Katiller arkalarındaki gizli örgütlerle birlikte yakalanıp cezalandırılmalıdır. Yakınlarını kaybetmiş kimselerin “ÖÇ ALMA”ya girişmeleri böylece önlenmelidir.

Sivas'ta şu anda ortalıkta dolaşan genel kanaat o ki, katiller, olaylara karışanlar, kışkırtıcılar, ellerini kollarını sallaya sallaya dolaşmaktadırlar. Kimi ya hiç gözaltına alınmamıştır, kimileri de salıverilmiştir. Alın işte size yeni bir TAHRİK.

Başbakan, Başbakan Yardımcısı ve İçişleri Bakanı, bir iki bürokrati görevden almakla bu işin ağır sorumluluğundan kurtulamazlar, Türkiye Halkından, Katliamda Canını Verenlerden ve Onların Yakınlarından derhal özür dilemeli, istifa etmeli ve böylece “Devlet Adamı” gibi davranmalıdır. Gerçekten Sn. Demirel onlara demişse ki “DEVLETLE VATANDAŞI KARŞI KARŞIYA GETİRMEYİN”, bunu da açıklamalıdır.

Gerçek budur, istemimiz budur.

Saygılarımla...

TBMM ARAŞTIRMA KOMİSYONU RAPORU

**T.C TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
SİVAS OLAYLARI İLE İLGİLİ (10/107, 108, 109, 111, 114)
ESAS NUMARALI MECLİS ARAŞTIRMA KOMİSYONU
BAŞKANLIĞI**

Sayı A.01.GEÇ.10/107, 108, 109, 111, 114
Konu Raporun verilmesi hakkında.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 6.7.1993 tarihli 123 üncü Birleşiminde 248 sayılı kararı ile kurulan 10/107, 108, 109, 111, 114 Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonu görevini tamamlamış, gerekli inceleme ve araştırma sonucunda hazırlanan rapor ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla

*Osman Seyfi
Nevşehir Milletvekili
Komisyon Başkanı*

RAPOR

KONU:

Doğru Yol Partisi, Anavatan Partisi, Sosyaldemokrat Halkçı Parti, Refah Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri Bursa Milletvekili Turhan Tayan, Bayburt Milletvekili Ülkü Güney, İçel Milletvekili Aydın Güven Gürkan, Kocaeli Milletvekili Şevket Kazan ve Ankara Milletvekili H.Uluç Gürkan'ın 2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta meydana gelen olayların sebep ve sorumluları ile olayların oluş şeklinin ortaya çıkarılması, Ankara Milletvekili Ali Dinçer ve 16 arkadaşının Sivas'ta meydana gelen olayların nedenlerinin ve sorumlularının ortaya çıkarılması,

Tunceli Milletvekili Kamer Genç ve 26 arkadaşının Sivas'ta meydana gelen olayların incelenmesi ve zarar gören vatandaşlarımızın maddi zararlarının ve sorumluların tespiti, Sivas Milletvekili Muhsin Yazıcıoğlu ve 9 arkadaşının Sivas'ta meydana gelen olayların araştırılması, Muş Milletvekili Muzaffer Demir ve 12 arkadaşının Sivas'ta meydana gelen olayların sorumlularının tespiti amacıyla Anayasanın 98 inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırmasına ilişkin önergeleri üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 6.7.1993 tarihli 123 üncü Birleşiminde alınan 248 sayılı Karar.

GİRİŞ

1. Komisyonun Kuruluşu ve Üye Seçimi:

Komisyonumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 6.7.1993 tarihli 123 üncü Birleşiminde alınan 248 sayılı Karar üzerine kurulmuş; sözkonusu karar da 2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta meydana gelen olayların sebep ve sorumluları ile olayların oluş şeklinin ortaya çıkarılması ve maddi zararların tespit edilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması yapılmasına, bu araştırmayı yapacak Komisyonun 12 üyeden kurulmasına, görev süresinin, Komisyon Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Katip seçimi tarihinden başlamak üzere 15 gün olmasına ve gerektiğinde Ankara dışındaki yerlere de gitmesine karar verilmiştir. Genel Kurulun 8.7.1993 tarihli 125 inci Birleşiminde de Komisyona üye seçimi yapılmıştır.

2. Komisyonun Çalışmaları:

8.7.1993 günü toplanan Komisyonumuz görev bölümü yaparak, aynı gün aldığı kararla 2 Temmuz 1993 tarihli olayları incelemek ve araştırmak maksadıyla Sivas'a gitmeye karar vermiştir.

12-15.7.1993 tarihlerinde 11 kişilik heyetle Sivas'ta aralıksız ve yoğun incelemeler yapan Komisyon buradaki incelemeleri esnasında; Vilayet, Sivas'taki bütün siyasi partilerin il başkanları, Sivas meslek kuruluşları, odalar ve sendika temsilcileri, Sivas Belediye Başkanı, Sivas mahalli basın sahipleri, Emniyet ve diğer kamu görevlileri, Sivas Müftüsü, Kültür Müdürü, Milli Eğitim Müdürü, Cumhuriyet Başsavcısı, Sivas mahalle muhtarları, Tugay Kom-

utanlığı ve çok sayıda Sivaslı vatandaş ile ayrı ayrı görüşmeler yapmıştır.

Sivas'ta bir basın toplantısı düzenleyen Komisyonumuz, incelemelerine devam etmek üzere Ankara'ya dönmüş; Parlamento'da kendisine ayrılan salonda yaptığı toplantılarda Sivas eski Valisini, Sivas'ta Pir Sultan Abdal Şenlikleri'ni düzenleyenlerden ve olay esnasında otelde bulunanlardan bazı kişileri ve Emniyet eski Genel Müdürünü dinlemiştir.

Ayrıca, İçişleri Bakanlığı Başmüfettişlerince yapılan soruşturma dosyalarını, olaylar esnasındaki telsiz konuşmalarının bant çözümlerini 1 Temmuz 1993 günü Kültür Sarayında yapılan konuşmaların bant çözümlerini, olay esnasındaki çekilen video kasetlerin, olaylar esnasında meydana gelen hasarlarla ilgili mahkeme kararları ve bilirkişi raporlarını, Sivas'taki mahalli gazetelerin olay öncesi ve olaydan sonra yayınlanan nüshalarını, olaydan sonra gözaltına alınanların listesini ve konuyla ilgili muhtelif evrakı incelemek üzere Komisyona celtbetmiştir.

I. SİVAS OLAYLARININ OLUŞ ŞEKLİ

A. OLAY ÖNCESİ GELİŞMELER:

1. Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'nin bu yıl Sivas İl Merkezinde yapılacağı hususu ve etkinlik programı kamuoyuna duyurulmuş; Aziz Nesin'in bu etkinlikler çerçevesinde Sivas'a geleceği ilan edilmiş; bu kişinin bir süredir basın-yayın yoluyla ifade ettiği ve kamuoyu tarafından bilinen fikirleri Sivas'ta yaklaşık bir hafta öncesinden itibaren konuşulmaya ve basında tartışılmaya başlamıştır. (1)

2. 30.7.1993 Çarşamba günü "Müslüman Kamuoyuna" başlıklı "Müslümanlar" imzalı bir bildiri dağıtılmış; bu bildiride Aziz Nesin'den söz edilerek din düşmanlarına karşı mücadele edilmesi gerektiği yolunda gün belirtilmemekle beraber bir eylem yapılması gerektiği mesajı verilmiş (2), bundan bir gün sonra da benzer içerikli bir bildiri daha dağıtılmıştır. (3)

3. Kültür Bakanlığı tarafından yapıp halk ozanlarını temsil ettiği belirtilen insan figürü ve yanında kangal köpeği bulunan bir

heykel Kültür Merkezi önüne dikilmiştir. (4)

4. Etkinlikler 1.7.1993 Perşembe günü başlamış; bu gün düzenlenen panelin “Devrim Şehitleri” anısına saygı duruşuyla başladığı ve Valinin de bu saygı duruşuna iştirak ettiği şeklindeki haberler Sivas mahalli basınında yer almıştır. (5)

5. Kültür Merkezi’nde düzenlenen panel esnasında Aziz Nesin’in “... Zaten Türkiye Milleti korkak bir millettir. Alevisi de Sünnisi de çoğunlukla korkaktır. O da çok belli. Çünkü başına ne zaman kabadayı gelirse sesini çıkarmaz, itaat eder. Çünkü, o da Müslümandır eninde sonunda.”, “... ben Müslüman değilim. Yoksa, Kuran’da da güzel sözler var, ama 1300-1400 yıl önceki sözlerin kimin sözü olursa olsun eskiyeceğine inanıyorum. Bu sözler eskimiştir.” (6) şeklindeki ifadeleri mahalli basın ve diğer kanallarla kamuoyuna ulaştırmıştır.

6. Milli İstihbarat Teşkilatı’na 2.7.1993 Cuma günü saat 11.00 sıralarında “bazı kişilerin kendi aralarında Vali ve Aziz Nesin’e karşı protesto eylemi yapmak üzerine konuştuklarına dair” bir istihbari bilgi gelmiş; Milli İstihbarat Bölge Başkanı saat 11.30 sıralarında bu bilgiyi başka kimseyi bulamadığı için Terörle Mücadele Şube Müdürlüğünden bir polise şifahi olarak ilettiğini, Müsteşarlığa da bildirildiğini söylemiştir. (7)

7. 2.7.1993 Cuma günü Buruciye Medresesi’nde kitaplarını ve Aydınlik Gazetesi’nin bazı nüshalarını imzalayan Aziz Nesin’e burada tepkiler olmuş; TGRT tarafından kendisiyle yapılan röportajda kendisine basında çıkan beyanların ve Salman Rüştî’nin eserinin Aydınlik Gazetesinde yayınlanmasının Müslümanları rencide ettiğinin söylenmesi üzerine “Alışsınlar... Ben Müslüman olmak zorunda değilim... Öyle “hırr” diye adama saldırmazlar” şeklinde beyanda bulunmuştur. (8)

8. 2.7.1993 Cuma günü Cuma ezanının okunması esnasında Buruciye Medresesi’nde düzenlenen etkinlikler sırasında davul çalınmış; hemen bitişiğinde bulunan Kale Camii’nden gelen müzik yayınının durdurulması yönündeki ikazlar üzerine güvenlik görev-

lilerince Buruciye Medresesi'nin kapıları kapatılmıştır. (9)

B - 2.7.1993 CUMA GÜNÜ OLAYLARIN BAŞLAMASI ve GELİŞMESİ:

2.7.1993 Cuma günü saat 13.30 sıralarında Cuma namazının ardından halk camiiden ayrılmaya başlamıştır. (10)

Bu arada Paşa Camii'nden dağılanlar arasına bazı ifadelerle göre dışarıda bekleyen ve namaz kılmamış olan 20-25 kişilik bir grup süratle intikâl etmiş ve Amerikan bayrağını yakarak "Vali istifa" sloganları atmaya başlamıştır. Aynı esnada "Türkiye'de PKK Dünya'da Amerika" mesajını taşıyan bir pankartın asılı olduğu görülmüştür. (11)

Paşa Camii önünde harekete geçen resmi beyanlara göre 500 kişilik, Komisyonumuzun incelemelerinden edindiği izlenimlere göre 80-100 kişilik topluluk Atatürk Caddesi üzerinden "Vali istifa" sloganlarıyla Vilayetin önüne doğru ilerlerken polis tarafından kalabalığın durdurulması için barikat yapılmış; fakat eylemciler 10-15 polis tarafından oluşturulan barikadı yararak saat 13.30-13.45 sıralarında Hükümet Binası önüne intikal etmiştir. (12)

Burada "İslama uzanan eller kırılınsın.", "Dinsiz Vali istemiyorum.", "Şerefsiz Vali", "Vali istifa", "Şeytan Aziz", "Sivas Aziz'e mezar olacak", "Ya Allah Bismillah", "Allahu Ekber", "Kanımız aksa da zafer İslamın", "İslamiyeti ezdirmeyeceğiz", "Müslüman Türkiye" şeklinde slogan atmaya devam eden eylemciler polisin engellemesi üzerine dağılarak Osman Paşa Caddesi'nden Buruciye Medresesi yönüne dönmüştür. (13)

Bunun üzerine polis tarafından Buruciye Medresesi'nde bulunanlar boşaltılarak kapılar kapatılmış; buraya gelen eylemciler geri dönerek İstasyon Caddesinden Osman Paşa Caddesi'ne yönelmiştir. (14)

Bu sırada saat 14.00 sıralarında bir siyasi parti Merkez İlçe Başkanı topluluğa dağılmaları yönünde bir konuşma yapmış; burada duraklayarak kısa bir süre oturan ve dağılma eğilimi gösteren, fakat bir süre sonra yeniden harekete geçen eylemciler İstasyon Caddesi'ne geri dönerek Kültür Merkezi'ne hızla ilerlemiştir. (15)

Topluluk sloganlarla Kültür Merkezi önüne geldiğinde polis tarafından Kültür Merkezi tutulmuş, içerdeki programa katılmak

üzere gelen dinleyiciler dışarı bırakılmıştır. (16)

Eylemciler burada polisin oluşturduğu barikatı yarmış; ancak polis tarafından zor kullanılarak engellenen topluluk burada tekrarlanan dağılınması yönündeki konuşmaların ardından tekrar geri dönerek Vilayete yönelmiştir. (17)

Vilayetin önünde jandarma ve asker tarafından tedbir alındığından Vilayete yürüyüşü engellenmeyen topluluktan bir grup Buruciye Medresesi'ne sarmış; buradan dönerek saat 14.50 sıralarında Vilayetin Afyon Sokağı yönüne yürüyen eylemciler polisin barikatıyla karşılaşarak tekrar Vilayetin önüne gelmiş; buradaki Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'yle ilgili pankart indirilerek yakılmıştır. (19)

Vilayetin önünden Atatürk Caddesi'ne yönelerek buradaki bir Cafe'yi taşıyan (20) eylemciler tekrar Afyon Sokağı'nı zorlamış, buradaki barikat yarılmış; sloganlarla koşarak ilerleyen eylemciler yeniden saat 15.50 sıralarında Kültür Merkezi'ne ulaşmıştır. (21)

Kültür Merkezi önünde polisin otolarla kurduğu barikatın önüne gelen topluluk slogan atmaya devam etmiş; bu arada Kültür Merkezi'ndeki dinleyiciler de dışarıya çıkmış; karşılıklı olarak taş, sopa atılmaya başlanmıştır.

Polisin müdahale ederek çatışmayı engellemesi üzerine topluluğun bir kısmı İstasyon Caddesi'ne yönelmiş, bir kısmı Kültür Merkezi önünde kalarak taş atmaya devam etmiştir. (22)

Saat 16.00 sıralarında Valiliğin isteği üzerine Belediye Başkanı eylemci topluluğa hitap ederek dağılmaları yönünde bir konuşma yapmış (24); bu konuşma üzerine eylemciler dağılmaya başlamış; yavaş yavaş kaldırımlara doğru yürüyerek sakinleşmişlerdir. (25)

Kültür Merkezi'nden ayrılan bu gurubun eylemlerine son vererek sakin bir şekilde kaldırımlara doğru yürümeye ve dağılmaya başladığı esnada yakın bir mevkide bulunan Madımak Otelі önündeki küçük bir gurubun attığı sloganlar (26) duyulmaya başlanmıştır.

Dağılmak üzere olan eylemciler bu defa Madımak Otelі'ne yönelmiş; burada çok küçük bir gurubun saat 16.30 sıralarında başlattığı sloganlara iştirak edenler giderek artmış, mesai saatinin bitişiyile beraber buradaki gurup hızla çoğalmış ve otel taşlanmaya başlanmıştır; ilerleyen saatlerde de otel karşısındaki binanın çatı katına çıkan bir gurup buradan otelin üst katlarını taşlamıştır. (27)

Daha sonra Belediye Başkanı buraya toplanan guruba dağılmaları yönünde tekrar bir konuşma yapmış, ancak bu defa etkili olunamamıştır. (28)

Madımak Otelı önündeki eylemciler, Kültür Merkezi önüne dikilen heykelin kaldırılması yönünde slogan atmaya başlamış; durum yönetim tarafından görüşülmüş; Vali tarafından önce uygun bulunmayan “heykelin kaldırılması görüşü” daha sonra kalabalığın teskin olabileceği düşüncesiyle kabul görmüştür. (29)

(Verilen bu ödün, Şeriatçıların daha da azgınlaşmasını sağlamış; Cumhuriyeti yıkmaya ant içenleri Madımak Otelı'ni yakmaya cesaretlendirmiştir. L.K.)

Saat 19.00'da kaldırılarak kamyonu yüklenen sözkonusu heykel, Belediye Garajı'na ulaştırılmak üzere götürülürken Emniyet Müdürü'nce verilen emir üzerine, kalabalığın heykeli görerek, heykelin kaldırıldığına inanacağı, dolayısıyla da dağılacığı mülahazasıyla heykel Kültür Merkezi'nden alınarak Madımak Otelı yanındaki Vilayetin önüne getirilmiştir. (30)

Ancak, eylemcilerin tepkisi düşünüldüğünden farklı olmuş, heykel bir gurup tarafından kamyonu indirilerek parçalanmış, topluluğun bulunduğu yöne sürüklenmiş ve bu da eylemcilerin taşkınlıklarını arttırmıştır. (31)

Ayrıca, daha önce polis tarafından oluşturulan barikatla otel arasında geniş bir boşluk olmasına rağmen heykelin gelişi ile birlikte oluşan dalga, barikatı yarmış; polis saat 19.30 sıralarında otel yönünde geri adım atmış ve yeniden bir barikat oluşturmuştur. (32)

Otel önünde bulunan 3 arabaya saldırı olmuş ve arabalardan biri devrilmiş, arabanın benzin deposu patlayabilir düşüncesiyle polis tarafından delinmiştir. (33) Bu arada poşet ve bidonlarla benzin getirenlere polis müdahale etmiş; (34) saat 19.45 sıralarında otelin lobisine tırmanan birkaç kişi içerdeki eşyaları dışarıya atmaya başlamıştır. (35) Öte yandan eylemcilerin otelin perdelerini tutuşturma teşebbüsleri de bir polisin müdahalesiyle engellenmiştir.

Topluluğun içerisinde bazı kişilerin süngerleri, paçavraları benzine batırıp otel önüne fırlatmaya başlamasının ardından saat 19.50 sıralarında otel önündeki arabalar tutuşmuş; otelin bütün camları kırılmış olduğu için yangın kısa sürede üst katlara sirayet etmiştir. (36)

Saat 20.08'de Tugay Komutanı sevk edilen acemi erlerle beraber topluluğun bulunduğu bölgeye gelmiş; topluluk tarafından asker lehine tezahürat yapılmış; Tugay Komutanı'nın arabası sarsılmış, Tugay Komutanı olay yerinden ayrılmış, ancak erler topluluğun arka tarafında beklemeye başlamıştır. (37)

Video çekimlerine göre saat 19.45 sıralarında olay mahalline yakın bir mevkiye gelen itfaiyenin olaya müdahalesi eylemciler tarafından engellenmiş; itfaiye araçlarının önüne yatmak veya kapılarını tutmak suretiyle durdurulmaya çalışılmış; yangın video çekimlerine göre saat 20.05, Emniyetin olay tutanağına göre 19.50 civarında başlamış, itfaiyenin yangına müdahalesi Emniyetin olay tutanağına göre saat 20.05'te, video çekimlerine göre 20.20'de gerçekleşebilmiştir. (38)

Topluluğa otelde polislerin yanmakta olduğu söylenerek geri çekilmeleri sağlanmış, bu sırada otelin ön cephesinde gözükken Aziz Nesin ve bir başka kişi itfaiye merdiveniyle kurtarılmış; ancak Aziz Nesin'in kurtarılışı esnasında bir itfaiye eri tarafından saldırıya uğramış ve güvenlik güçleri bu duruma müdahale etmiştir. (39)

Aziz Nesin'in kaçırılışının ardından eylemciler otelin önünü terk ederek Vali aleyhine sloganlar atarak Vilayete yönelmişler; bu boşluktan istifade ederek oteldeki misafirlerin tahliyesine başlamıştır. (40)

(Oteldeki hangi misafirin tahliyesi? O saatte otelde sağ kalan mı var? Ceset toplamayı, misafir tahliyesi sayan zihniyet, bu ülkeyi şeriata teslim edendir. L.K.)

Vilayetin önüne toplanan eylemciler Valilik makamında bulunan Alay Komutanı'nın emir vermesi üzerine Alayda yedekte tutulan bir özel timin 3 dakika içerisinde havaya ateş açarak Vilayetin önüne gelmesiyle beraber kaçışmaya başlamış ve kısa sürede dağılmışlardır. (41)

Yangın başlamasının ardından otelde güvenlik görevlisi olarak yalnız kalan bir komiser otel binasının 2 nci katından bitişikteki binada bir partinin il başkanlığına ait binasına yol bularak 31 kişinin bu yoldan kurtarılmasını sağlamış; (42) bu arada üst katlara çıkan ve gelen taşlardan çekinerek arka odalara geçen misafirler arabaların yanması ve otelin iç kısmının da tutuşmasının ardından yoğunlaşan dumanın altında kalmışlar; ancak, daha sonra hastane-

ye kaldırılan 93 kişiden 35'inin dumandan boğularak ölmüş olduğu görülmüştür. (43)

Ayrıca, topluluğun dağıtılması maksadıyla havaya silah sıkılması esnasında otel dışındaki mevkilerde 6 kişi kurşunla yaralanmış, 2 kişi de ölmüştür. (44)

II. OLAYDAN DOĞAN MADDİ HASAR

2.7.1993 Cuma günü Sivas'ta meydana gelen olaylar esnasında zarar gören kamuya ve özel kişilere ait taşınır ve taşınmaz mallarla ilgili hasar tespiti adli mercilerce yaptırılmış ve 43 muhtelif yerde toplam 2.537.303.717 TL'lik maddi zarar meydana geldiği görülmüştür. (45)

III. OLAYLARIN TAHLİLİ ve OLAYLARIN SEBEP ve SORUMLULARI

A. OLAYLARIN BAŞLAMA ve GELİŞMESİNE SEBEP OLAN FAKTÖRLER:

1. Sivas'ın Sosyal Dengelerinin Hassaslığı:

Komisyonun siyasi parti il başkanları, mesleki kuruluş temsilcileri ve diğer kişilerle yaptığı görüşmelerde Sivas'ın sosyal dengelerinin son derece hassas olduğu, 1921'de Sivas'ta ciddi bir toplumsal olay olduğu, 1968 Sivasspor- Kayserispor hadisesinde de Sivas'ın büyük yara aldığı, 1978'de toplumsal olayların yaşandığı (46) Sivas'ta tahrik ve propagandanın çok çabuk etkisini gösterebileceği (47) beyan edilmiştir.

Vali'nin, ifadesine göre otelde kalan misafirlerin tahliyesini görüşmek üzere gönderilen Turizm Müdür Yardımcısı'nın da oteldeki konuklara "Siz Sivas'ı bilmezsiniz. Burada olaylar birden patlak verir, büyür." (48) demiş olması, ayrıca basında yer aldığı gibi bir Sivas Milletvekilinin şenliklerin Sivas İl Merkezine taşırılmaması ikazında bulunmuş olması (49) söz konusu hassaslığın bilindiğini göstermektedir.

2. Aziz Nesin'in Sivas'a Gelişi:

Pir Sultan Abdal Şenlikleri çerçevesinde Aziz Nesin'in Sivas'a geleceğinin ilan edilmesinin hemen ardından Sivas kamuoyunda belli bir gerginliğin oluşmaya başladığı, (50) Aziz Nesin'in bir

süredir Türk Milleti ve din hakkında söyleyegeldiği bilinen düşüncelerinin tekrarlanacağını endişesinin halk tarafından bir hafta öncesinden beri yaşandığı mahalli basın yayınlarından ve dinlenen kişilerin ifadelerinden anlaşılmaktadır. (51)

Aziz Nesin'in panel konuşmalarında söylediği sözlerin basın yoluyla duyurulması Sivas'taki kitap sergisi esnasında da Aydınlık Gazetesi'nin "Şeytan Ayetleri" isimli kitaptan alıntılarının yer aldığı yasaklı nüshalarını imzaladığının (52) basın temsilcilerince iddia edilmesi, ya da bu hususun basında bu şekilde işlenmesi, (53) ek olarak Aydınlık Gazetesi ile "Şeytan Ayetleri" isimli kitabın birbiriyle özdeşleştirilmesi (54) Aziz Nesin'e karşı oluşan tepkilerin yoğunlaşmasına sebep olmuştur.

Ote yandan Aziz Nesin'i korumakla görevli komiserin ifadesinde 2.7.1993 Cuma günü Aziz Nesin'e kimsenin sahip çıkmadığını gördüğünü söylemesi, (55) Milli İstihbarat Teşkilatı Bölge Başkanlığı'na olay günü saat 11.00 civarında gelen ihbari bilgiden bazı kişilerin kendi aralarında Vali ve Aziz Nesin'i protesto etmeye yönelik konuştuklarının anlaşılması, (56) ayrıca; TGRT tarafından olay öncesinde Aziz Nesin'le kitap sergisi esnasında yapılan röportajından da anlaşıldığı gibi kendisine çevreden müdahaleler olduğunun görülmesi, yine olaylar esnasında çekilen video kasetleri izlendiğinde en çok "Şeytan Aziz", "Sivas Aziz'e mezar olacak" sloganlarının atılmış olması (57) eylemcilerin dışa vurulan temel hedeflerinden birinin Aziz Nesin olduğunu göstermektedir.

3. Pir Sultan Abdal Şenlikleri:

Önceki yıl Banaz'da yapılan ve bu yıl Sivas İl Merkezine alınan Pir Sultan'la ilgili olmayan ve kutlama amacı dışında gözüken bazı faaliyetlerin gerginliği tırmandırdığı gözlenmiştir.

Söz konusu etkinlikler esnasında Buruciye Medresesindeki kitap sergisinde bazı yasaklı kitaplar sergilenmiş; Che Quavera, Lenin, Mahir Çayan, Dev-Sol, Kızıl Yıldız Amblemi gibi bazı kişi ve örgütlere ait bez afişler asılmış ve satılmak üzere tezgah üzerine konulmuştur. (58) Pir Sultan Abdal Derneği Başkanı sözkonusu posterlerin kendileriyle ilişkisi olmadığını ifade etmiştir. (59)

Olaydan bir gün önce Kültür Merkezi'nde yapılan panelde "Devrimciler ölmez" sloganı atıldığı, (60) "Devrim şehitleri anısına" yapılan saygı duruşuna Valinin de iştirak ettiği (61)

iddiasıyla karşılaşılmış; ancak, her ne kadar Vali “Atatürk’ün anısına” saygı duruşunda bulunduğunu Komisyonda ifade etmişse de, (62) söz konusu penelin video çekimleri izlendiğinde saygı duruşu anonsunda “Atatürk isminin geçmediği kesin bir şekilde tespit edilmiştir.

Olay günü Buruciye Medresesi’nde yapılan etkinlikler esnasında Cuma namazı kılınırken davul çalındığı: Medresenin karşısındaki Kale Camii’nden tepkiler geldiği, (63) Asayiş Şube Müdürü’nün ifadesine göre bunun üzerine seslerin dışarıdan duyulmaması için Emniyet görevlilerince Medresenin büyük kapılarının kapatıldığı, (64) Cuma namazı kılmayanlardan bazı kişilerin oraya gelip içerdekilere gözdağı vermek istediği (65) bilahare Pir Sultan Abdal Dernek Başkanı’nın ifadesine göre, gelen ikazlar üzerine davul çalınması durdurularak programa tef çalınmak suretiyle devam edildiği, (66) anlaşılmaktadır.

4. Olayda Provokasyon Etkisi :

Olayların başlaması ve gelişmesi aşamalarında provokasyon olup olmadığı araştırılmadığından eylemci topluluğu yönlendiren çekirdek bir provokatör gurubunun var olduğuna inanıldığı ve bu inancı destekleyecek bazı bilgilerin mevcut olduğu görülmüştür.

Olayların başladığı yer olan Paşa Camii’nde namaz kılanlardan aldığı bilgiyi aktaran bir siyasi parti il başkanı, olayları camiiden çıkmamış olan ve dışardan gelip namazdan çıkan topluluk arasına sür’atle intikal eden 20-25 kişilik bir topluluğun başlattığını söylemiştir. (67)

Yaygın bir kesim tarafından doğruluğuna inanılan bu bilginin gerçeklik derecesi araştırılmış; Emniyet Müdürü’nün, bu iddianın gerçeklik payının olabileceğini, bu olayı kendisinin de öğrenmeye çalıştığını; ancak bu konuda kesin bir bilgi elde edemediğini; olay mahallindeki görevli ekibin iki camii birden kontrol altında tuttukları için tam başlangıç anını iyi görememiş olabileceklerini ifade ettiği görülmüştür. (68)

Öte yandan Emniyet Müdürü olayda kesin provokasyon olduğuna inandığını, (69) dışarıdan gelme bir takım güçler olduğunu, ilk defa Paşa Camii’ne gittiğinde camii avlusunda karşılaştığı, ikaz ettiği topluluktaki kişileri 2-3 saat sonra göremediğini (70) belirtmiştir. Ayrıca, eylemci topluluğun

dağılması yönünde birkaç defa konuşma yapmış olan bir siyasi parti merkez ilçe başkanı da kendisi konuşurken bazı kişilerin kalabalık arasından kendisine müdahale ettiğini, konuştuğu zabta arabasından indikten sonra bir kişinin kendisine vurmak üzere geldiğini; ancak o kişiyi kolundan tutan partisinin il başkan yardımcısının sözkonusu kişiye “Ben buranın yerlisiyim. Seni hiç tanımıyorum. Sen nereden geldin?” diye sorduğunda o kişinin şaşkına döndüğünü ve geri çekildiğini, (71) söylemiştir.

Dikkat edilmesi gereken bir başka husus da eylemci topluluğun hem Emniyet Müdürü’nün hem de diğer kişilerin ifadesine göre ilk olarak Osman Paşa Caddesi’nde, ikinci olarak Kültür Merkezi önünde olmak üzere bir kaç defa dağılma eğilimine girmesi ve dağılmaya başlamasıdır. (72) Topluluk dağılmaya başladığında topluluk içerisinde “Nereye gidiyorsunuz. Tekrar toplanıyoruz.” gibi sözlerle (73) ve sloganlar atarak topluluğu yeniden harekete geçirenlerin ve topluluğun dağılması için konuşma yapanları küfür ve hakaret yoluyla engellemeye çalışanların; (74) bu suretle topluluğu yönlendirenlerin mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

2.7.1993 Cuma günü Sivas’ta meydana gelen olaylarda provokatörlerin kimler olduğu, tutuklananlar arasında bu kişilerin de mevcut olup olmadığı ve örgütsel bağlantılarının var olup olmadığı, varsa ne olduğu hususu adli mercilerce yapılmakta olan soruşturmalar sonucunda ortaya çıkabilecektir.

5. Eylemcilerin Psikolojik Durumu:

Eylemcilerin içerisinde bulunduğu psikolojik ortam tahlil edildiğinde, olaylar öncesi oluşturulan gergin ortamın etkisiyle bazı kişilere tepki olarak başlayan eylemlerin zaman geçtikçe yeni olay ve tahriklerle pekiştiği ve topluluğun zaman içerisinde artık hiçbir telkin ve tedbiri dinlemediği görülmüştür.

Sınırlı sayıda bir grupta başlayan gösteriler topluluk şehir içinde dolaştıkça çevreden merak edenlerin katılımıyla sürekli büyümüştür.

Eylemciler Kültür Merkezi önüne geldiğinde kısa bir süre karşılıklı taş sopa atılmasının (75) ardından çatışma olmasının engellendiği anlaşılmış, ancak olay mahalline yakın yerlerde bekleyen başka grupların da harekete geçerek göstericilere katıldıklarının (76) ifade edildiği görülmüştür.

Bu gelişmeden başka dağılmak üzere olan topluluğun sloganlarla yeniden bir araya gelmesi de (77) göstericileri eyleme daha fazla konsantre eden faktörlerin sürekli yaşandığını göstermektedir.

Ayrıca, “Ozanlar Anıtı”nın kaldırılışı ve getirilişi esnasında topluluğun artık çılgınca hareket ettiği, (78) kontrol edilmesi güç bir konuma geldiği anlaşılmakta; (79) dolayısıyla eylemlerin durdurulmayarak, kontrol altında tutulduğu gerekçesiyle devam etmesine göz yumulması ile ilk sıralarda dağıtılabilecek konumda olan topluluğun bir süre sonra eyleme iyice konsantre olmalarına yol açıldığı görülmektedir.

6. Vali Aleyhinde Oluşan Kamuoyu:

Olaylar esnasında en çok “Şeytan Aziz” sloganının yanısıra “Vali istifa” sloganlarının atıldığıнын video kasetlerinin izlenmesinden anlaşılması; sloganların, sonunda “Vali istifa” sloganında birleştiğinin ve bu slogan atıldığında daha büyük bir gürültünün koptuğunun bazı kişilerce belirtilmesi (80) Valinin kamuoyu gözünde istenmeyen kişi durumuna düştüğünü göstermektedir.

Vali, Komisyonumuza tarafsız olarak her türlü etkinliğe iştirak etme gayreti içinde olduğunu, halka güven veren saydam bir yönetim oluşturmaya çalıştığını (81) ifade etmiş olsa da Sivas’ta yapılan incelemeler sırasında; bir mesleki kuruluş başkanının ifadesine göre Valinin kendilerine görüşlerinden dolayı hakarete varan sözler söylendiği, (82) merkez mahalle muhtarlarıyla yapılan görüşmelerde de Valinin muhtarları dinlemediği, görüşme taleplerine olumlu cevap vermediği, (83) şeklinde beyanlarla karşılaşılmıştır.

Öte yandan Vali aleyhinde mevcut olan bu kamuoyuna ek olarak, olaylardan önce dağıtılan bildirilerin “Aziz Nesin’in Vali tarafından davet edildiğine dair”, (84) Valiye göre (85) ve gerçekte de doğru olmayan bir bilgiyi içermesi Vali aleyhinde oluşan tepkilerin alevlenmesine zemin hazırlamıştır.

7. Eylemcilerin Hedefinin Tespit Edilememesi:

Olayların bilinen şekilde sonuçlanmasına yol açan faktörlerden birisi de eylemcilerin gerçekleştirmek istedikleri fiili hedeflerinin ilgililerce tespit edilememesi olmuştur.

Emniyet Müdürü eylemcilerin seçmiş oldukları yön ve hedeflerinin belli olmadığını (86) ifade etmiştir.

Buruciye Medresesi, Kültür Merkezi, Vilayet ve Madımak Otelı etrafında dolaşan topluluğun hedefinin bu binaların kendileri mi olduğu yoksa bu yerlerdeki bazı kişi ve faaliyetlerin mi hedef seçildiğinin tahmininin yapılmadığı anlaşılmaktadır.

İlk defa Vilayetin önüne gelen eylemcilerin açığa vurulan hedeflerinden birinin Vali olduğu eylem boyunca sürekli atılan sloganlardan anlaşılmaktadır.

Sivas'ta görüşülen bazı temsilciler olayda gerçek ve tek hedefin Aziz Nesin olduğunu (87) ifade etmişler; kendisine Aziz Nesin'in Zara Gölü'nü görmeye gideceği şeklinde gerçekleşmeyen bir bilgi ulaştırılan Vali de (86) Aziz Nesin'in Madımak Otelı'nde olduğunu öğrenince endişeye kapıldığını (87) beyan etmiştir.

Madımak Otelı'nın önünden "Sivas Aziz'e mezar olacak" sloganlarıyla geçen eylemcilerin Prof. Cevat Geray (88) ve Emniyet Müdürü'nün (89) ifadesine göre Otele bakmadan, ilgilenmeden oradan geçtikleri anlaşılmakta ve bu durum hedefin otelin binası olmadığını göstermektedir.

Saat 16.00'dan itibaren küçük gruplar halinde toplanan, Prof. Geray'ın ifadesine göre başlangıçta 200-300 kişi olan grup burada atılan sloganlarla beraber kalabalıklaşmaya başlamıştır. (89)

Bazı ifadelerden otel önünde sloganlar atarak bekleyen sınırlı sayıdaki topluluğun Aziz Nesin'in otelde kaldığının anlaşılması üzerine kalabalıklaştığı ve giderek büyüdüğü anlaşılmaktadır. (90)

Eylem boyunca "Aziz Nesin" aleyhinde sürekli slogan atılması; ayrıca, yangının ilerlemesinden sonra Aziz Nesin'in kurtarılarak kaçırılmasının ardından eylemcilerin otelin önünden dağılıp sloganlarla Vilayete yönelmesi, eylemcileri yönlendirdiklerine inanılan provokatörlerin gerçek niyetleri farklı olsa da, eylemcilerin fiili hedeflerinden birinin Aziz Nesin'in şahsı olduğunu göstermektedir.

Nitekim, Vali binanın yanmasıyla ve Aziz Nesin'in oradan kaçırılmasıyla topluluğun Vilayete yöneldiğini ifade etmektedir. (91) Bu durum Aziz Nesin'in otelden daha erken kaçırılmış olması ya da Zara Gölü'nü görmeye gitmiş olması halinde olayların bilinen şekilde sonuçlanmayabileceğini göstermektedir.

8. Mesai Çıkışı Oluşan Kalabalık:

Madımak Oteli önünde saat 16.00'dan sonra slogan atarak birikmeye başlayan topluluk saat 17.00'den sonra mesainin bitişyle beraber çok hızlı bir şekilde kalabalıklaşmaya başlamıştır.

Mahalli basın temsilcileri eylemcilerin dağıtılmaması halinde saat 17.00'den sonra topluluğun çok kalabalıklaşabileceğini bildiklerini, (92) bir mesleki kuruluş başkanı saat 16.30-17.00 sıralarında İşçileri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı'nı arayarak eylemcilerin dağıtılmaması halinde mesai çıkışı olduğu için saat 17.30'dan sonra topluluğun çok kalabalıklaşabileceği ikazında bulunduğunu (93) ifade etmiştir.

Eylemcilerin uzun süren saatler boyunca neden dağıtılmadığı hususu ayrıca incelenecek olmakla beraber Vali 500 kişilik bir gurubun birden bire bu kadar artacağını tahminini yapamadığını (94) söylemiştir.

Sivas Emniyeti olarak saat 19.00'a kadar tamamen bu olaya hakim olduklarını, (95) saat 19.00'a kadar personel sıkıntısı ne de başka türlü bir güçlükleri olmadığını (96) söyleyen Emniyet Müdürü de "Olayların bu boyuta gelebileceğini bilse idik elbette gereken tedbiri alırız." ifadesinde bulunmuştur. (97)

B. OLAYLARDA YÖNETİMİN TEDBİR ve TAKTİK HATALARI:

1. Eylemcilerin Durdurularak Dağıtılmaması:

Saat 13.30 sıralarında başlayan eylemler çeşitli şekillerde devam etmiş; video kayıtlarına göre saat 20.55-21.05 arasında Emniyetin olay tutanağına göre 20.25 sıralarında havaya ateş açılması üzerine eylemcilerin kaçışarak dağıldığı (98) anlaşılmıştır.

Bu arada geçen yedi buçuk saat boyunca eylemciler dağıtılmamış; Emniyet Müdürü'nün ifadesine göre topluluk saat 13.30'dan 19.00'a kadar tamamen kontrol altında (99) tutulmuştur.

Daha önce irdelenen ifadelerde de geçtiği gibi topluluğun dağıtılmamasının büyük tehlikelere yol açabileceği endişesi sık sık dile getirilmiştir.

Tugay Komutanı, Vali ile üç defa makamında görüşüğünü "Neden müdahale edip dağıtmıyoruz. Elebaşlarını almıyoruz. Neden bekliyoruz?" şeklinde sorduğunu, (100) Vali'nin de her defasında kendisine eylemcilerin şimdilik kontrolleri altında

olduğunu, konuyu değerlendirdiklerini, Emniyet Müdürüyle temasta olduklarını, böyle bir teşebbüse girmeleri halinde topluluğun kontrolden çıkacağını ve daha taşkın olaylar olacağını söylediğini (101) ifade etmiştir.

Vali ise, mezhep çatışması çıkması ihtimali üzerinde durduğunu (102) Kültür Merkezi'nde oluşacak bir çatışmanın otomatik olarak şehirde mezhep çatışması meydana getireceğini (103) Kültür Merkezi'nde meydana gelecek çatışmada birkaç kişinin ölmesi bile kentin birbirine girmesi için yeterli olacağını, (104) eylemci gurubun kontrol altında tutulması ve özellikle dağıtılmaması için özen gösterdiklerini (105) ifade etmiştir.

Öte yandan bir basın temsilcisi gazetesinin yazı işleri müdürünün de bulunduğu bir bürodan Emniyet Müdürü'nün telefonla Vali'yi arayarak durumun vahim olduğunu söylediğini ve topluluğun dağıtılması için yetki istediğini; Vali'nin "hayır bekleyeceksiniz" dediğini (106) beyan etmiştir.

Ancak, Emniyet Müdürü, Vali'nin kendisine engel teşkil eden bir konuşma yaptığını zannetmediğini (107) ifade etmiş; öte yandan telsiz konuşmaları incelendiğinde Emniyet Müdürü'nün saat 17.45'ten sonra 2. kanaldan Vali'yi arayarak Madımak Otel'i'nin önündeki kalabalığın gitgide arttığı, Tugaydan takviye kuvvet talep ettiği ve zor kullanmak istediği, Vali'nin de "Zor kullanın" talimatını verdiği anlaşılmıştır. (108)

Ayrıca, irdeleneceği gibi Sivas'ta mezhep çatışmasına yönelik bilinen bir kutuplaşma ve gerilimin var olduğuna dair hiçbir istihbari bilgi gelmediği görülmüş; olayların meydana geldiği esnada bile mezhep çatışması olduğu yolunda bir delil ve emare olmadığı gibi, aksine olaylar esnasında bu boyutun oluşmadığı yönünde beyanlar olmuştur. (109)

Emniyet Müdürü'nün yangın çıkmadan önce topluluğun dağıtılması için tazyikli su sıkma niyetiyle itfaiye istemiş olması (110) topluluğun özellikle dağıtılmadığı görüşüyle çelişmektedir.

Emniyet Müdürü "saat 19.00'a kadar hiçbir güçlüğümüz yoktu" dediğine göre bu zamana kadar Tugay Komutanı'nın Vali'den talep ettiğini söylediği gibi, zor kullanarak ve eylemcilerin elabaşlarını gözaltına alarak eylemcilerin dağıtılması imkan dahilindedir.

Ayrıca, sis bombası yada göz yaşartıcı bomba kullanılmak

suretiyle eylemcilerin dağıtılmasının da mümkün olacağı açıktır. Bu husus bütün ilgililere ısrarla sorulmuş, net bir cevap alınamamış; Vali, göz yaşartıcı bombanın var olduğunu, bomba kullanılmasıyla ilgili emir verilmemiş, Emniyetin elindeki bombanın hangi türde olduğunu bilmediğini, bu bombanın açık mekanlarda etkili olmayacağı söylendiği gerekçesiyle bu konuda emir verilmediğini söylemiştir. (111)

Öte yandan Emniyet Müdürü'nün son anda düşündüğü gibi, eylemcilerin tazyikli su sıkarak suretiyle dağıtılması da mümkün olduğundan, yangından kısa bir süre önce itfaiye istenmiş, ancak ayrıca ayrıntılı olarak irdeleneceği gibi itfaiyenin getirilmesinde de başarılı olunamamıştır.

Komşu ilçe ve illerden ve Ankara'dan talep edilen yardımların ulaşmasının beklendiği sırada eylemcilerin dağıtılması yönünde hiçbir çabanın son ana kadar gösterilmediği, bütün çabaların topluluğun bir arada tutulması için harcandığı; bunun da bir mezhep çatışması çıkabileceği şeklindeki hatalı bir değerlendirmeden ileri geldiği anlaşılmaktadır.

Ancak, otel yandıktan ve Aziz Nesin kaçırıldıktan sonra taşkınlıklarının zirvesinde olan eylemcilerin en kalabalık oldukları sırada Vilayet önüne yönelmeleri üzerine Vilayette Vali'nin yanında bulunan Alay Komutanı'nın Alayda tuttuğu yedek time telsizle talimat vermesi ve sözkonusu timin 3 dakika içerisinde havaya ateş ederek Vilayetin önüne gelmesi; bunun üzerine topluluğun kaçışmaya başlayarak kısa sürede dağılması (112) eylemcileri dağıtmanın zor olmadığını göstermektedir. Bilahare meydana gelen gelişmelere bakıldığında da eylemcilerin olayın başlarında dağıtılması halinde daha büyük olayların çıkacağı ve kontrol edilemeyeceği şeklindeki savunmasının yersiz olduğu anlaşılmaktadır.

2. Oteldeki Misafirler ve Misafirlerin Tahliye Edilmemesi:

Eylemcilerin otelde kalanlar hakkında ne kadar bilgiye sahip oldukları ve oteldeki misafirlerin uzun süre boyunca neden tahliye edilmedikleri dikkatle tahlil edilmesi gereken hususlardır.

Prof. Cevat Geray, Aziz Nesin ve diğer arkadaşlarıyla Zara İlçesine gitmeyi planladıklarını, bunun bir güvenlik konusu olduğu için saat 11.30'da bilgi vermek ve Aziz Nesin'e araba

sağlanması temin etmek maksadıyla Vilayete gittiğini, fakat araba sağlanmasında başarılı olunamadığı (113) söylenmiştir.

Ancak, Vali, kendisi Tugayda iken, yemek esnasında kendisine Aziz Nesin'in Zara Gölü'nü görmek için oraya gitmek istediğinin söylenildiğini, kendisinin de "gitsin, koruyun" dediğini, (114) Aziz Nesin'in Zara'da olduğunu bildiği için Zara Emniyet Amiri ve Kaymakamlığına talimat verdirerek "Aziz Nesin'in orada korunmasını, kente gelmemesini" istediğini, fakat daha sonradan Aziz Nesin'in "yorgunum" diyerek otele çıktığını öğrendiğini (115) beyan etmiştir.

Aziz Nesin'in yanında 50 kişinin otelde kalan misafirler olduğu diğer kişilerin de olayların başlaması üzerine otele toplanan bazı gençler olduğu anlaşılmıştır. (116)

Otelin eylemciler tarafından taşlanmaya başlanması ile birlikte içerdeki misafirlerin dışarıya bakan odalardan çekilip merdiven boşluğunda bekledikleri, (117) misafirlerin pencereden bakmalarının tahrik olması endişesiyle engellendiği (118) ifadelerden anlaşılmaktadır.

Bu değerlendirmenin yanında, otelden kurtulanlardan biri olan Arif Sağ'ın "Eylemcilerin otelde ne kadar kişni kaldığını bilip bilmediği konusunda kesin bir izlenime sahip olmadığı" şeklindeki ifadesi; (119) ayrıca, Asayiş Şube Müdürü'nün "Otelde o kadar insan olduğunu bilmediğini" (120). söylemesi dikkate alındığında Aziz Nesin'i hedef alan eylemcilerin oteldeki diğer misafirlerin kaç kişi olduklarından haberdar olup olmadıkları sorusu gündeme gelmektedir.

Bununla beraber Vali ve diğer ilgililerin otelde kalan misafir ve sanatçılardan haberdar olduğu (121) anlaşılmaktadır.

Vali, otelin sahibinin henüz otel sarılmaya başlamadan önce Vali Yardımcısı'na gelerek eylemcilerin ileride otelindeki konuklara yönelik bir saldırıda bulunabileceği, otelin tahrip olabileceği düşüncesiyle otelin tahliyesini talep ettiğini; bu durum kendisine iletince uygun bulunduğunu, derhal 2 otobüs ve bir görevli gönderilmesini, sanatçıların otobüslere binerek Yozgat istikametine gönderilmelerini istediğini, oteldeki konuk ve sanatçılara Turizm Müdür Yardımcısı vasıtasıyla bu bilginin tebliğ edildiğini, oteldekilerin de toplanarak "Bunu kendi aramızda konuşalım" dediklerini; Müdür Yardımcısı'nın "Siz Sivas'ı bilmezsiniz,

burada olaylar birden bire patlak verir, büyür. Bunu kendi aranızda fazla tartışmayın, burayı hemen terk edin. Biz de size yardımcı olalım.” dediğini, bunun üzerine “Biz bunu konuşalım, Vali’ye kararımızı ileticeğiz.” dediklerini, ancak toplantının uzun sürdüğünü ve kendisine bir kararın ulaşmadığını (122) ifade etmiştir.

Prof. Cevat Geray saat 16.00 sıralarında bir kişinin turizm tesisinin mahfolacağı iddiasıyla otelden çıkmalarını istediğini, otobüsten bahsedilmediğini, toplantı yapan arkadaşların fikrini sorduklarında güvenlik önlemleri alınması halinde çıkmalarının en doğrusu olacağını söylediğini, kendisinin saat 17.00’ye doğru Vali’ye telefonla ulaştığını; otelden çıkmak istediklerini bunun için güvenliklerinin sağlanmasını istediğini; ancak Vali’nin kendisine “gerekli takviye gelmedikçe çıkmanızı tavsiye etmem. Çünkü, güvenliğinizi sağlayamam.” “Takviye bekliyoruz, sabırlı olun kurtaracağız.” (123) dediğini kendilerine tahliye edilmeleri yönünde bir talep gelmediğini (124) beyan etmiştir.

Pir Sultan Abdal Derneği Başkanı otel önünde eylemcilerin küçük guruplar halinde toplanmaya başladığı sırada otelden çıkıp, slogan atanların arasından geçerek Vali’ye ulaştığını, telefonla kendilerine ulaşamadıklarını, can güvenliklerinin tehlikede olduğunu belirttiğini ve otele döndüğünü, taş atılmaya başlanması üzerine toplantıyı yarıda kesip koridora taşındıklarını, bu arada görevini bilmedikleri bir kişinin ısrarla kendilerine “sizi buradan çıkaralım” dediğini, otobüs gönderilmediğini, öyle bir durum olması halinde çıkmalarının mümkün olabileceğini (125) beyan etmiştir.

Arif Sağ ise tanımadıkları bir kişinin kendilerine “sizi otobüslerle götürelim” dediğini, (126) bu kişiye güvenemediklerini, çünkü resmi bir tebliğin kendilerine gelmediğini; Valilikten, “arkadaşlar yukarıda toplansınlar, bir arada olsunlar biz kurtaracağız, yardım bekliyoruz” şeklinde bir bilgi geldiğini (127) ifade etmiştir.

Vali, otele yönelik o anda hiçbir emare olmadığı için zorla tahliye karar vermediklerini (128) saat 16.00’da otelin sarılmasından sonra artık misafirleri otelden boşaltma imkanını da kaybettiklerini, (129) oteldeki görevliler çıkarılırken diğer sanatçı ve edebiyatçıları da çıkarmayı göze alamadıklarını, toplumun her

çıkan insanı parçalayacak kadar çığrından çıktığını, dolayısıyla misafirleri otelde muhafaza ederek topluluğu gelecek yeni güçlerle birlikte dağıtmayı hedeflediklerini (130) söylemiştir.

Yukarıdaki ifadeler karşılaştırıldığında ortaya çıkan çelişkiler bir tarafa bırakılarak, Pir Sultan Abdal Derneği Başkanı'nın otel kapısından çıkıp Vali ile görüşerek geri dönebilmesi, Dernek Başkan Yardımcısı'nın tansiyonun zirvede olduğu, alevlerin oteli sardığı sırada otelin ön kapısından çıkarak kurtulabilmesi (131) dikkate alındığında oteldeki bu yolla tahliyesinin imkansız olmadığı görülmektedir.

Öte yandan tahliye karar verilmesi halinde de ne yapacağı konusunda emir alan mevcut askerle bunun gerçekleştirilmesinin mümkün olduğu ortadadır.

Otelde kalan kişilerin linç edilme ya da yangın çıkma ihtimali karşısında nasıl tahliye edilebilecekleri yönünde saatler boyunca hiçbir fikir sarfedilmediği; sadece dışardan gelecek kuvvetle kalabalık dağıtılarak otelin tahliyesinin beklendiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca, yangın başladıktan sonra otelde güvenlik görevlisi olarak tek başına kalan bir komiserin kişisel çabaları sonucu otelin 2. katından yan tarafta bir partiye ait olan binaya geçiş olduğu öğrenilmiş ve son dakika da 31 kişi bu yolla kurtarılmıştır. (132)

Misafirlerin otelin ön kapısından çıkarılışı söylenildiği gibi çok büyük risk taşısa bile misafirlerin tamamının 31 kişinin kurtarıldığı yoldan kurtarılabilmesi; hatta bitişikteki parti binasının tam üstündeki dairenin balkonundan da tahliye edilebilecekleri Komisyonumuzca tespit edilmiştir.

Pir Sultan Abdal Derneği Başkanı 109 nolu odanın bitişiğinde sadece yukarıyı gören 15-20 metre yükseklikte bir alan bulunduğunu, buradan bitişikteki partiye ait binaya geçilebilmesinin mümkün olduğunu; ayrıca bunun tam üstündeki dairenin balkonundan da kurtulmanın mümkün olduğunu, bu durumu içerdeki görevli komiserlere ileterek Emniyete bildirmesini söylediğini, bunun anonsunun yapıldığını, ancak Emniyetçe yerine getirilmediğini (133) beyan etmiştir.

3. İtfaiyenin Durumu ve Yangının Önlenememesi:

Vali, Emniyetten gelen öneri çerçevesinde eylemciler üzerine su sıkamak niyetiyle tahminen saat 18.00-18.15 sıralarında itfaiye istediklerini, polis in itfaiyenin hareket etmediğini bildirmesi üzerine Belediye Başkanı'nı arayarak itfaiyeye emir vermesini talep ettiğini, Başkanın da kendisine bu gurun dükkan ve işyerlerinde yangın çıkarabileceğini, suyun şu anda kullanılması halinde yangın ihtimaline karşı tedbirsiz kalınacağını ifade ettiğini ve kesin bir cevap vermediğini beyan etmiştir.(134)

Belediye Başkanı ise "itfaiye araçlarının topluluğu su sıkarak dağıtmasının istendiğini, önce kendisinin bundan haberdar olmadığını, Vali'nin bilahare kendisine telefon ettiğini ve kendisinin "mutlaka müdahale edilsin" dediğini ifade etmiştir. (135)

Olay tutanağına göre toplulukta yakma isteği belirmesi üzerine Emniyet tarafından saat 19.20 sıralarında itfaiye tekrar istenmiş, verilen emir üzerine itfaiye meydandan Atatürk Caddesi'ne giriş yapmış, ancak ilerlemesi topluluk tarafından durdurulmuştur. (136). Ancak telsiz kayıtları incelendiğinde bir çelişki ortaya çıkmakta ve topluluğa tazyikli su sıkamak için itfaiyenin saat 18.15'te değil, saat 19.20'den sonra istendiği görülmektedir. (137)

Olay tutanağına göre saat 19.50 civarında yangının başlaması üzerine tekrar itfaiye istenmiş, (138) Vali'ye göre itfaiyenin hareket etmediği kendisine anons edilmiş; kendisi de Belediye Başkanı'nı arayarak araçların yakıldığını, yangının önlenmek zorunda olduğunu söylemiştir. (139) Vali, Belediye Başkanı'nın kendisine topluluğun itfaiyeyi engelleyerek otelin önüne ulaşmasını engellediğini bildirmesi üzerine bu defa polisi arayarak itfaiyenin olay yerine ulaşması için zor kullanmaları talimatını verdiğini (140) beyan etmiştir.

Belediye Başkanı yangın çıktığı haberi gelmesi üzerine tekrar ne pahasına olursa olsun müdahale edilmesi ve olay mahalline ulaşabilmek için mümkün olan yolların kullanılması talimatını verdiğini ifade etmiştir. (141)

Saat 19.50'de istenilen itfaiye bu defa dört yoldan Atatürk Caddesi'ne giriş yapmış, bu arada topluluk tarafından itfaiye yeniden engellenmiş polis tarafından yanan arabanın benzin deposunun patlayacağı, otel içinde polis ve vatandaşların kaldığı söylenerek otel önü Atatürk Caddesi üzerine kadar geri çektirilmiş

ve yangına müdahale olay tespit tutanağına göre saat 20.05'te gerçekleşebilmiştir. (142)

Yangın henüz başlamadan önce Belediye'ye ait itfaiye araçları-nın olay mahalline yakın bir mevkide mahzur beklediği video görüntülerinden ve belgelerden anlaşılmaktadır. (143)

İtfaiye araçlarının olaya müdahalesinin eylemciler tarafından engellendiği, itfaiye araçlarının önüne yatanların olduğu, görevli-lere saldırıldığı ve bir aracın kapısının kırıldığı şeklinde ifadelerle karşılaşmıştır. (144) Engellemeler sebebiyle kalabalığın güvenlik görevlilerince yarılarak itfaiyenin anında yangına müdahalesi sağlanamamıştır.

Vali, Tugay'dan en çok itfaiyenin otel önüne getirilmesini beklediğini, ancak bunun sağlanamadığını beyan etmiş, (145) Emniyet Müdürü de yangın başladıktan sonra itfaiyenin gelişinde-ki eylemcilerin engellenmesinden kaynaklanan 12 dakikalık geçikme meydana geldiğini söylemiştir. (146)

Sivas'ta Belediye'nin başka bazı kamu kurum ve kuruluşlarının da itfaiyeye sahip olduğu (147) bildirilmektedir.

Otel önünde başlayan yangın için olay öncesinden düşünülerek herhangi bir tedbir alınmamış, bir merdivenli araç, su sıkmak için 2 araç ve birkaç tane su tankeri olan Belediye İtfaiyesi dışındaki itfaiyelere talimat verilmemiş; otele atılan alevli paçavraları içerde biriktirdikleri su kovalarında söndüren misafirlerin çabaları (148) otel önündeki otoların alev alması ile artık sonuçsuz kalmıştır.

Belediye İtfaiyesine ait yangın merdiveninden yararlanılarak Aziz Nesin'in kaçırılışının ardından, topluluk otel önünde ayrılarak Vilayete yönelmiş, bu fırsattan yararlanılarak otel itfaiye erleri ve güvenlik güçleri tarafından boşaltılmaya başlan-mış (149) daha sonra hastaneye kaldırılanların büyük bir kısmının zehirli dumandan boğularak ölmüş olduğu görülmüştür.

4. "Ozanlar Anıtı"nın Kaldırılışı :

Pir Sultan Abdal Heykeli olarak algılanan Ozanlar Anıtı'nın kaldırılması yönünde toplu halde slogan atan eylemciler (150) daha önce de Kültür Merkezi'nden dönerken heykele saldırarak yıkma teşebbüsünde bulunmuştur. (151)

Atılan sloganlar üzerine heykelin kaldırılması teklifi kendisine ulaştırılan Vali önce heykeli Kültür Bakanlığı'nın diktiği gerekçe-

siyle bu teklife olumsuz karşılık vermiş, (152) ancak heykelin kaldırılması halinde eylemcilerin ikna olacağı ve otel çevresindeki ablukanın kalkacağı düşüncesinin kendisine iletilmesi üzerine, heykelin Belediyenin bir deposuna kaldırılması talimatını verdiğini (153) ifade etmiştir.

Telsiz konuşmalarından, Emniyet Müdürü'ne heykelin Belediyenin bir kepçesiyle sökülerek depoya kaldırılmak üzere bir kamyonu yüklediğinin söylendiği, Emniyet Müdürü'nün de heykeli gören kalabalığın heykelin peşine takılarak dağılabileceği mülahazasıyla, heykelin halkın ortasından görünerek geçirileceği ve Belediye Garajı'na götürüleceği, heykelin Vilayetin önüne doğru getirilmesi talimatını verdiğini (154) anlaşılmaktadır.

Bununla beraber heykelin getirilişi tahmin edilen sonucu vermemiş; heykel bazı eylemciler tarafından kamyonundan indirilerek Vilayetin önünden otel önüne doğru sürüklenmiş, yakılmış, bu arada oluşan yoğun hareket ve dalganın etkisiyle polisin eylemcilerle otel arasında oluşturduğu zincir kopmuş; bunun üzerine otele doğru geri adım atan polis tekrar barikat kurmuştur. (155)

Görüldüğü üzere heykelin getirilişinin ardından daha önce eylemcilerle otel arasındaki geniş boşluk da büyük ölçüde doldurulmuş; bundan sonra alınabilecek tedbirleri daha fazla zorlaştıracak bir durum ortaya çıkmıştır.

5. Olaylardan Önce Alınan Tedbirlerin Yetersizliği:

Emniyet Müdürü olaydan önce böyle olaylar olabileceği yönünde Milli İstihbarat Teşkilatı'ndan kendilerine herhangi bir bilgi gelmediğini, kendilerinin 30.6.1993 akşamı bütün şube müdürleriyle toplanarak bazı tedbirler aldıklarını, ellerine ulaşan bir bildiriye değerlendirdiklerini, Pir Sultan Abdal Şenlikleri dolayısıyla daha dikkatli tedbirler alındığını, ayrıca Cuma günü camilerin içerisinde ve civarında ekipler görevlendirdiklerini (156) beyan etmiştir.

Vali'nin ifadesinden 100 kişilik komando bölüğü ve özel hareket timinin Divriği, Zara ve İmranlı yöresindeki PKK ile ilgili bir operasyonda görevli olduğu (157) anlaşılmaktadır.

Bu durumda olay günü Vali'nin raporuna göre çevre il ve ilçelerden ve Tugay Komutanlığı'ndan gelen yardım dışında Emniyet Müdürlüğü'nde 150, İl Jandarma Komutanlığı'nda da 55

kişilik kuvvet olduğu (158) görülmektedir.

Şu halde ilde düzenlenen Pir Sultan Abdal Şenlikleri'nin hassas olduğu bilinmesine ve Aziz Nesin'in gelişinin belirli bir gerginliği tırmadığına anlaşılmamasına rağmen, Sivas'ın geçmişteki tecrübeleri, ayrıca önemli miktarda bir kolluk kuvvetinin bir operasyonda olduğu da dikkate alınarak şenlikler başlamadan önce alınan tedbirlerin yetersiz olduğu sonucunu doğurmaktadır.

6. Alınan Tedbirlerin ve Kuvvetlerin Koordinasyonunun İyi Yapılamaması:

Olayların başlaması üzerine Tugay Komutanlığı'ndan yardım isteyen Vali aynı şekilde komşu il ve ilçelerden de yardım istemiş ve olayların gelişimi içerisinde bu yardımlar ulaşmaya başlamıştır.

Vali, polis ve askerin görev alacağı yerlerin takdirinin Tugay Komutanı tarafından yapıldığını, (159) Tugay Komutanı da polis ve jandarmanın yeterli olmadığı gerekçesi kendisine ulaştığı zaman “Hükümet Meydanı'nı ben emniyete alırım” dediğini, Kültür Merkezi'ne kuvvet gönderildiğini (160) ifade etmiştir.

Vali'nin beyanına göre Tugay Komutanlığı'ndan acemi askerlerin sevkini saat 19.45'te gerçekleştiği, (161) ancak olay yerine gelen askerin otel önünde toplanan kalabalığın arka kısmında ne yapılacağını bilmeden beklediği, yangın çıkıncaya kadar bu durumun devam ettiği video kayıtlarından anlaşılmaktadır.

Tugay Komutanı, Komisyonumuz üyelerinden birinin “Polis müdahale emrini almadığı için asker de nereye, ne müdahale yapılacağını kararlaştıramadı” şeklindeki değerlendirmeye katılmış ve kendisinin Vali'ye birkaç defa neden eylemcilere müdahale etmediklerini sorduğunu (162) beyan etmiştir.

Emniyet Müdürü olaylar gelişikçe pratik çözümler bulmaya çalıştıklarını, (163) çok hızlı gelişen olayların kendilerine bir değerlendirme ve düşünme fırsatı vermediğini, (164) buradaki organizasyonun Vali tarafından yapılması gerektiğini (165) ifade etmiştir.

Görüldüğü gibi olayların ne şekilde gelişebileceği, mevcut ve gelmekte olan kuvvetlerin nasıl görevlendirilmesi gerektiği, tedbirlerin ne şekilde alınması icab ettiği yönünde bir koordinasyon yapılmamış; olaylar boyunca polis, eylemcileri zincir ve barikat oluşturarak bir arada tutmaya çalışmış; asker, Hükümet

Meydanı ve Kültür Merkezi önünde görev almış; yangının hemen öncesinde otel önündeki kalabalığın arka tarafına gelen acemi erler de nasıl bir müdahalede bulunacakları yönünde bir emir almamışlardır.

C. OLAYLARIN TAHLİLİ:

1. Eylemcilerin Soysal Kültürel Durumu:

Sivas olayları esnasında çekilen video kasetleri izlendiğinde (166) eylemleri ilk başlatan gurubun tamamına yakınının gençler ve çocuklar olduğu, zaman geçtikçe topluluk içerisindeki sakallı tiplerin belirmeye başladığı, otel önünde biriken ve kalabalıklaşan gurup içerisinde ileri yaşlardaki kişilerin artış gösterdiği, ancak devamlı slogan atan aktif eylem halindeki gurubun büyük çoğunluğunun yine gençler olduğu görülmektedir. Video kasetlerindeki görüntüler, bazı ifadelerde Paşa Camii'nden harekete geçen gurubun 10-20 yaşlarında gençler ve çocuklardan oluştuğu şeklindeki beyanları desteklemektedir. (167)

Öğrenci yurtları kapalı olduğu halde bazı öğrencilerin olaydan önce otobüslerle getirilip olaya iştiraklerinin sağlandığı şeklinde iddialarla karşılaşılmış; konu araştırılmış; Sivas'ta okullar kapalı olduğu için yurtların boş olduğu; ancak 27 üniversite öğrencisinin sınavları dolayısıyla yurtlarda kaldığının Milli Eğitim Bakanlığı'nca yapılan denetim ile tespit edildiği; Sivas'ta incelemeler yapıldığı zamana kadar, gözlem altına alınanlar arasında bu yurtlarda kalanların da var olup olmadığına dair bir bilginin gelmediği (168) anlaşılmıştır.

Öte yandan konu Vali'ye de sorulmuş; Vali, Belediyenin işlettiği Çermik Kaplıcası'na birkaç otobüsle bir gurubun gelip burada gizlendiği ve olayları onların başlattığı yolunda bir söylentinin kendisine ulaştığını; bu konuda MİT ve diğer istihbarat birimlerine görev verdiğini; ancak bu söylentiye teyit edecek bir bilginin kendisine ulaşmadığını ifade etmiştir.

2. Olay Öncesinde Dağıtılan Bildiriler:

Olaydan iki gün önce 30.7.1993 Çarşamba günü dağıtılan "Müslüman Kamuoyuna" başlıklı "Müslümanlar" imzalı, başlığı ve imzası el yazısıyla, metni daktiloyla yazılmış olan tek sahifelik bildiride Aziz Nesin'in Salman Rüştü'nün figüranlığına soyunduğu,

Peygambere ve Kuran'a dil uzattığı; Salman Rüştî, Müslümanların az olduğu bir ülkede sokağa çıkamazken Aziz Nesin'in Vali tarafından davet edildiği şekilde gün belirtirilememekle beraber bir eylem yapılması gerektiği belirtilmektedir. (169)

Öte yandan 1.7.1993 Perşembe günü matbaada basıldığı anlaşılan aynı mahiyette bir bildiri daha dağıtılmış; (170) her iki bildiri üslup ve kullanılan ifadeler açısından karşılaştırıldıklarında cümlelerin çoğunun aynı olduğu görülmüş; bildirilerin aynı kişi tarafından yazılmış oldukları kanaati hasıl olmuştur.

Vali, sağ kanatta seyrek, sol kanatta sık olmak üzere bu tür bildirilerin belli günlerde sürekli dağıtıldığını; bir gün önce asayiş saatinde Emniyet Müdürü tarafından bu bildirilerin kendisine ulaştırıldığını, MİT'ten kendisine hiçbir bilginin gelmediğini (171) ifade etmiştir.

Emniyet Müdürü de Çarşamba günü dağıtılan bildiriden haberleri olduğunu, birkaç esnafın kapısının altına atıldığını, Perşembe günü dağıtılan bildiriden haberleri olmadığını, bu mahiyette bildirilerin sağdan ve soldan zaman zaman dağıtıldığını; burada sözkonusu olan bildirilerin menşei hakkında istihbarat birimlerinden bir bilgi gelmediğini, kendi istihbaratlarının da bunu tespit edemediğini beyan etmiştir.

Milli İstihbarat Bölge Müdür Yardımcısı, olayla ilgili olabilecek bütün dernek ya da şahıslara yakın çevreleri talimatlandırarak bahsi geçen bildiriye kimlerin dağıttığını, olayı kimlerin başlattığını araştırdıklarını ancak tatmin edici bir cevap alamadıklarını (173) söylemiştir.

Sivas'ta yapılan incelemeler sırasında bazı kişilerin her iki bildiriden de haberdar olduklarını söylemelerine rağmen (174) Emniyet Müdürü'nün yalnızca Çarşamba günü dağıtılan bildiriden haberdar olduklarını söylemesi; Cumhuriyet Başsavcısı'nın da olaydan bir gün önce dağıtılan bildiriden 3-5 tane ele geçtiğini, iki gün önce, yani Çarşamba günü dağıtılan bildirinin Bosna-Hersek'teki olayları protesto için kaleme alındığını söylemesi (175) büyük bir istihbarat eksikliğinin var olduğunu göstermesinin yanında, alınan istihbaratın ilgili birimlere ulaştırılmasında çok büyük ihmaller olduğunu da açığa çıkarmaktadır.

3. Atatürk Büstü:

Atatürk büstünün yerinden söküldüğü veya düşürüldüğü görülmüşse de bunun nasıl, ne zaman ve ne şekilde yapıldığı hususunda Komisyonca sağlıklı bilgi elde edilememiştir.

SONUÇ

Komisyonumuz ayrıntıları yukarıda verilen araştırma ve incelemeler sonucunda;

1. Sivas'ın sosyal yapısının hassas olduğu,
 2. Aziz Nesin'in Sivas'a gelişinin duyurulmasıyla beraber bu kişinin kamuoyu tarafından bilinen fikirlerinin Sivas'ta olaydan bir hafta öncesinden başlayarak basın tarafından işlenmesinin belirli bir gerginliği tırmandırdığı,
 3. Pir Sultan Abdal Etkinlikleri dışında, amacı aşan bazı faaliyetlerin tansiyonun yükselmesine sebep olduğu,
 4. Vali aleyhinde oluşturulan kamuoyunun etkisiyle tepkilerin Vali'ye de yönlendirildiği,
 5. Kısa süre içerisinde oluşan mevcut gerilimli atmosferin olay öncesi dağıtılan bildirilerle körüklendiği,
 6. Olayın vukuu esnasında topluluğun mevcut gerginlikten yararlanmak isteyen provokatörler tarafından kışkırtılarak yönlendirildiği,
 7. Protesto şeklinde başlayan olayların topluluk dağıtılarak engellenmemesi üzerine zamanla eylemcilerin olaya iyice konsan-tre olduğu, mesai çıkışı sonrasında topluluğun büyümesi üzerine kontrolen çıktıği,
- Tespitini yapmıştır.
- Komisyonumuz ayrıca;
1. Olayların öncesinde, başlangıcında, gelişmesinde ve müessif bir şekilde sonuçlanmasında İl'deki yöneticilerin basiretsizliği, kararsızlığı ve aczinin bulunduğunu,
 2. İl yönetimindeki idarecilerin olayın mezhep çatışması neticesini vereceği şeklinde hatalı bir değerlendirme yaparak, yeterli güç olduğu halde uzun süre eylemcileri durdurarak dağıtmadığını; eylemcileri bir arada tutmaya özen göstererek eyleme iyice şartlanmalarına yol açtığını,
 3. Mesai çıkışından sonra topluluğun iyice kalabalıklaşacağı tahmin edilerek önceden tedbir alınmadığını,

4. Olay boyunca Aziz Nesin'in hedef seçildiğinin bilinmesi ve daha sonra Aziz Nesin'in Madımak Otelinde kaldığının eylemciler tarafından anlaşılmasına rağmen Aziz Nesin ve Madımak Otelinde bulunan misafirler için tedbir alınmadığını ve buradaki misafirlerin çok değişik yollarla tahliyesi mümkünken bunun gerçekleştirilemediğini,

5. Otel önünde yangın çıkarılabileceğine dair bazı belirtiler oluşmasına rağmen bu konuda daha önceden tedbir alınmadığı ve diğer kamu kuruluşlarına ait itfaiyelerin devreye sokulmadığını,

6. Yanlış bir değerlendirmeye topluluğu teskin edeceği düşünülerek "Ozanlar Anıtı'nın sökülmesi ve topluluğun göreceği yöne getirilmesinin eylemcilerin daha fazla taşkınlaşmasına ve otel önündeki barikat yarılarak otel önünün iyice daralmasına yol açtığını; böylece alınabilecek tedbirlerin tamamen zorlaştığını,

7. Olaylar öncesinde önemli miktarda güvenlik gücünün Sivas dışında bir operasyonda bulunması sebebiyle tedbir alınarak kuvvet takviyesinde bulunulması gerektiği halde bunun yapılmadığını,

8. Olayların başlamasından sonra mevcut kuvvetlerle çevre il ve ilçelerden gelen kuvvetlerin koordinasyonunun ve alınabilecek tedbirlerin organizasyon ve yönetimin iyi yapılamadığını, olaylar boyunca tamamen öngörüsüz hareket edildiğini,

9. Kongre Binası önündeki Atatürk büstünün düşürüldüğü veya söküldüğü tespit edilmişse de bunun nasıl, ne zaman ve ne şekilde düşürüldüğü veya söküldüğü hususunda sağlıklı bilgi elde edilemediğini,

10. Olayların ardından Savcılık ve Emniyetin kapsamlı ve etkin bir soruşturmaya geçtiğini, olayları geliştirip tahrik eden grup ve kişilerin Savcılıkça önemli ölçüde tespit edilip haklarında kanuni takibata başlandığını; halen 192 kişi hakkında dava açıldığını, 110 kişinin tutuklu, 2 kişinin gıyabi tutuklu olduğunu; 5 kişinin aranmakta olduğunu ve teşhislerin devam ettiğini,

11. Sivas halkının Devletimizin yanında ve destekleyicisi olduğunu, tahrik ve provokasyonlarla çıkan olayların önlenememesinin Sivas'taki yöneticilerin hatası ve tedbirsizliğinden kaynaklandığını; ayrıca istihbaratın yetersiz olduğunu, istihbarat birimleriyle yönetim arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerektiğini,

Tespit etmiştir.

Komisyonumuz yaptığı temaslar ve incelemeler sonucunda Sivas'ta meydana gelen ve milletimizi derin üzüntüye boğan bu insanlık dışı olaydan inancı ne olursa olsun Sivas'ta yaşayan insanlarımızın büyük üzüntü duyduklarını; olayı bir mezhep çatışması olarak gösterme çabalarından vatandaşlarımızın son derece rahatsızlık duyduklarını tespit ve müşahade etmiştir.

Sivas'ta meydana gelen olayların ne başlangıcında ne de sonunda bir mezhep çatışması mevcut olmadığı gibi, olaylar sırasında da böyle bir sosyal gerilim yaşanmamış; ancak olaylardan sonra bazı kişi ve örgütlerin bu olaydan istifade ederek bir mezhep çatışması oluşturmak maksadıyla provokasyonlara giriştikleri, başarılı olamadıkları anlaşılmış; şu anda Sivas'ta hayatın huzur ve sükunet içinde geçtiği görülmüştür.

Olaylara katılanlar arasında küçük bir provokatör grubun var olduğu anlaşılmakla beraber bu grubun örgütsel bağlantılarının bulunup, bulunmadığını; varsa ne olduğu hususunda kesin bir delil elde edilememiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası herkesin düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu; kimsenin düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamayacağını garanti eder ve herkesin düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahip olduğunu söyler.

Düşünce ve kanaat hürriyetinin de hiçbir kimseye başkalarının fikir ve inançlarına hakaret etme şeklinde kullanılamayacağı açıktır.

Komisyonumuz; 37 vatandaşımızın ölümüyle sonuçlanan menfur ve müessif olayın hiçbir haklı gerekçesi olmayacağı inancıyla şiddetin her türüne karşı olduğunu ve bu müessif olayı şiddetle kınadığını ifade eder; işbu raporu Genel Kurula sunulmak üzere ekleriyle beraber Yüksek Başkanlığa saygıyla arz eder.

Başkan: Osman SEYFİ (Nevşehir Milletvekili)

Başkanvekili: Nami ÇAĞAN (İstanbul Milletvekili)

Sözcü: Mehmet Cemal ÖZTAYLAN (Balıkesir Milletvekili)

Katip: Haydar OYMAK (Amasya Milletvekili)

Üye: Mustafa KUL (Erzincan Milletvekili)

Üye: İsmail KÖSE (Erzurum Milletvekili)

Üye: İbrahim Yaşar DEDELEK (Eskişehir Milletvekili)

Üye: Bülent AKARCAI (İstanbul Milletvekili)

Üye: Münir Doğan ÖLMEZTOPRAK (Malatya Milletvekili)

Üye: Kadir BOZKURT (Sinop Milletvekili)

Üye: Abdullatif ŞENER (Sivas Milletvekili)

Üye: Fahrettin KURT (Trabzon Milletvekili)

Meclis Komisyonu'nun raporu burada bitiyor. Görüldüğü gibi böylesine sığ bir rapor, toplumun içinde bulunduğu irticai tehlike karşısında milletvekillerinin nasıl bir tutumla olaya yaklaştıklarını göstermesi bakımından oldukça acı bir belgedir. Böyle bir raporu, önemini değil, önemsizliğini göstermek için kitabımıza aldık.

“Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak” diyerek açıkça Şeriat devletini seslendiren organizeli binlerce kişinin elebaşılarını saptamak ve yargılanmalarını sağlayıcı belgeler elde etmek gibi ciddi çalışmalar yapmayan Komisyon, olay aktarımından öteye gidememiş; hatta Cuhuriyeti yıkmaya yönelik şeriat tehlikesinin üzerini küllemeye çalışmıştır.

Böyle bir raporun Büyük Millet Meclisi'ne sunulması, Türkiye açısından büyük bir talihsizliktir.

Nitekim böyle sığ bir rapora Komisyon üyelerinden bir bölümü karşı görüş belirterek tarih önünde kendilerini aklamaya çalışmışlardır. Bunlardan Erzincan Milletvekili Mustafa Kul'un gerekçesi şöyledir:

MUHALEFET GEREKÇESİ

2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta meydana gelen ve 37 insanımızın yakılarak katledilmesiyle sonuçlanan insanlık dışı olayı araştırmakla görevlendirilen TBMM Araştırma Komisyonu, konuyu ciddiyetle araştırmış ve raporun başlangıç kısmında olayları objektif olarak rapora yansıtmıştır. Ancak; komisyon üyelerinin çok iyi niyetine karşın ve TBMM'nin ortak mutabakatı ile bir rapor hazırlanması konusundaki çabalara rağmen raporun sonuç kısmında hepimizin rahatlıkla kabul edebileceği ve savunabileceği sağlıklı bir değerlen-

dirme yapılamamıştır.

Olayı Aziz Nesin'in kişiliğine ve sözkonusu etkinliklerde yaptığı konuşmalar üzerine oluşan "tahrik"e bağlamak; olayın boyutlarını daraltmakta ve asıl dikkat çekilmesi gereken yanını gizlemektedir.

Bu insanlık dışı eylem: Laikliğe, cumhuriyete, demokrasiye, özgür düşünceye, kültür ve sanata karşı planlı, programlı ve örgütlü olarak yapılmış alçakça bir saldırıdır.

Aziz Nesin veya onun etkinliklerin açılışında yaptığı konuşma sadece bir bahanedir. Saldırganların Cumhuriyet'in temelini atıldığı Kongre Binası'na saldırmaları, Atatürk büstünü yerinden söküp atmaları, asıl amacın ne olduğunu açıkça göstermektedir.

12 Eylül sonrası darbecilerin izlediği politikalar sonucu güçlenen ve bir siyasi güç haline gelen şeriat özlemcisi fanatik dinci grupların bir provası olarak değerlendirebileceğimiz bu olayı "düşünce ve kanaat hürriyetinin, hiç bir kimseye, başkalarının fikir ve inançlarına hakaret etme şeklinde kullanılamayacağı açıktır." Şeklinde yorumlamak büyük bir yanlışlıktır. Böylesine bir yaklaşım bu fanatik dinci gruplara cesaret vermektedir. Bu yaklaşımlarla Türkiye için büyük bir tehlike oluşturan gerçekleri gizlemiş oluruz. Çok ciddi bir çalışma sonucu hazırlanan bu olayla ilgili raporda tek bir kelimeyle, gericilikten, irticadan, laiklikten ve demokrasiden bahsedilmemiş olması, bu ciddi komisyondan büyük beklentisi olan laiklik ve demokrasi aşığı halk yığınlarında hayal kırıklığı yaratacak ve insanlarımızın, demokrasi içerisinde çözümünü bekledikleri sorunları konusundaki inançları umutsuzluğa dönüştüreceklerdir.

Bu nedenlerle bu konudaki düşüncelerimi ve değerlendirmemi, bu rapor üzerine açılacak olan genel görüşmede açıklama hakkımın saklı kalması kaydı ile komisyonumuz tarafından hazırlanan rapora muhalefet ettiğimi bilgilerinize arz ederim.

Saygılarımla

Mustafa KUL
Erzincan Milletvekili

KARŞI OY GEREKÇESİ

Araştırma Komisyonu oldukça yoğun ve titiz bir çalışma yapmıştır. Böylesine önemli konuda düzenlenen raporda ortak görüşe ulaşılamamış olmasında, siyasal kaygılar yanında çalışmaların devam ettiği, henüz hiçbir sonucu belli olmadığı günlerde bile, basında çalışmalar hakkında çoğu kez gerçeği yansıtmayan görüşlerin yer almasının da etken olduğunu üzüntüyle belirtmek durumundayım. Böyle olunca da takdirle karşıladığım bu çalışmalar sırasında komisyonun elinde olan veya olmayan, ancak kesinlikle sonuca etki ettiğine inandığım bazı durumlarla sonuçtaki çoğunluk görüşüne katılamadığım hususları Yüce Meclis'in bilgisine sunmayı bir yurtseverlik gereği sayıyorum.

Meclis'in komisyonumuza verdiği görev "Sivas'ta meydana gelen olayların sebep ve sorumluları ile olayların oluş şeklinin ortaya çıkarılması ve maddi zararların tespiti"dir. Görev bu olunca, hem olayın neden ve niçinlerini anlamak, hem de gelecekte bu tür olayların tekrarlanmamasını sağlamak amacıyla, olaya salt polis müfettişi veya savunma avukatı mantığıyla değil, bu olayda yer alan unsurların sosyal ve kültürel durumları dahil her yönüyle araştırılıp irdelenmesinin gerekli olduğuna inanmaktayım. Diğer bir anlatımla; olayların olduğu yeri, günü ve zamanı da dahil, olaylarda başrolü oynayan etkenlerin, bu arada saldırganların yetiştiği, yaşadığı çevre, okuduğu okullar veya kurslar nelerdir, nasıl bir çevre yaşamı ve eğitimden veya eğitimsizlikten sonra insanlar saatlerce süren bir eylemden sonra bir şeyleri kırıp dökmekten, insanları yakmaktan zevk alır, trans haline gelir konumunda olabiliyorlar.

Komisyonu verilen 15 günlük çalışma süresi bu tarzda araştırma yapmak için yeterli değildi. Ancak süre uzatılabilir ve gelecekte bu tür olayları yaratabilecek veya olaylarda maşa olarak kullanılacak insanların yetişmesinin önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması, yani bataklığın kurutulması yönünde bu raporda tespit, tedbir ve önerilere ilişkin görüşlerin mutlaka yer alması gerekirdi.

Bu durumun inceleme dışı bırakılması ne yazık ki komisyonun yapacağı bir görevin yapılamamış olması sonucunu doğurmuştur.

Bu görüşten hareketle, olaylara karışanların çok büyük kesiminin

13-17 yaş grubu arasında olduğu hemen herkesçe söylenmesine, video kasetlerinde de görülmesine rağmen okulların kapalı olduğu bir dönemde bu kadar çok sayıda çocuk ve gencin nasıl bulunduğu vakıf, dernek veya kurumların (belediye dahil) işlettiği yurtlarda çok sayıda öğrenci bulundurulup bulundurulmadığı, Atatürk'ün Sivas'a ilk gelişinin yıldönümü kutlamalarından hemen önce Belediye'nin öncülüğünde ve ilk defa "Hicret Koşusu" adı altında bir organizasyonun yapılmasının rastlantı olup olmadığının komisyonca incelenmemiş olmasını da bir eksiklik olarak görmekteyim.

Komisyon üyesi olarak bir Sivas milletvekilinin görevli olması bilgi verenleri bir anlamda manevi baskı altında tutmuştur.

Sivas'ta yerel kadroların oluşmasında (özellikle güvenlik görevlileri ile din görevlilerinin atanmasında) geçmişte Ankara'da uzun süre üst kademelerde görev yapan Belediye Başkanı'nın etkin rol oynadığı yolunda yaygın kanaatin olduğu gerek komisyon çalışmaları gerekse olaylardan hemen sonra parti adına Sivas'a gidişlerim sırasında tarafımdan gözlenmiştir.

Sivas'taki çalışmalar Valilik binasında komisyona ayrılan bir odada yapılır, bilgisine başvurulmuş şahıslar buraya çağrılırken Tugay Komutanı'nın, Vali'nin talimatına rağmen zamanında ve yeterli sayıda asker göndermediği yönünde çok ciddi suçlamalar, kuşku varken ve uzun tartışmalar sonucunda SHP ve CHP'li 3 üyenin gitmeme yönünde tavır almasına rağmen tugaydaki çalışma odasına gidilerek bilgisine başvurulması etkili, tarafsız ve eşitlikçi davranışa gölge düşürmüş, komisyonun titrinin de zaafa uğramasına neden olmuştur.

Komisyona sunulan telsiz konuşmalarının çözümünü içeren metnin önemli yerlerinde "çözülemedi" şerhleri vardı. Olaylar sırasında ikisi emniyetçe birisi İHA'ca çekildiği ifade edilen video kasetlerin tamamı 3-3.5 saatte dinlenebilmektedir. Bu durum kasetlerin çok kısaltıldığını, bir anlamda da terbiye edildiğini göstermektedir.

İşin ilginç yanı özellikle emniyetçe çekilen kasetler kalabalığı geniş çapta gösterecek hakim yerlerden değil, tersine öndeki sıraları gören, arkadakileri görmeyecek konumlardan görüntülenmiştir.

Atatürk büstü büyük bir olasılıkla göstericiler tarafından kırılmış

olmasına rağmen bu konuda düzenlenen tutanak ve çekilen resimler olayı belirsiz hale getirmeyi amaçlayan bir anlayışla düzenlenmiştir. Bazı şahıslarca büstün olaylar sonrasında muhtemelen gece kaldırıldığı yönündeki ifadeleri; olaylar sonrasında hemen sokağa çıkma yasağı konması ve alanda o sırada çok sayıda asker ve güvenlik görevlisinin bulunması nedeniyle inandırıcı gelmemektedir. Bu iddianın doğru olması, büstü güvenlik güçlerinin kıldığı sonucunu doğurur ki bu da çok daha vahimdir. Bu nedenle bu konunun mutlaka aydınlığa kavuşturulması gerekir.

Dönemin Emniyet Genel Müdürü'nün olayın başlangıcından bitimine (helikopterle birlikte Sivas'a gidinceye) kadar Müsteşar ve Bakan'la, Bakan'ın odasında sürekli olarak birlikte olduklarını, İl'deki ve Ankara'daki Devlet görevlileri ile bilgi alışverişinde bulunduklarını belirtmesine rağmen dönemin Müsteşarı'nın bilgisine başvurulmamış olmasını büyük bir eksiklik olarak görmekteyim.

Olaylara karışan saldırganların teşhis ve tesbitlerinin tam olarak yapılmadığı yönünde kamuoyunda yaygın bir kanaat vardır. 50-60 gibi az sayıda insanla başlayan ve 8 saati aşkın bir süre devam eden olaylarda sanıkların teşhis ve tespitlerinin tam olarak yapılamamış olmasını anlamak, hele güvenlik güçlerinin uzun süredir orada görev yapan insanlardan oluştuğu dikkate alındığında ve kayırmacı olmayan bir görev anlayışı içinde hareket etme zorunda olmaları gerektiği düşünüldüğünde son derece zordur.

Kamuoyunu ciddi bir şekilde rencide eden ve kamu görevlilerini zan altında bırakan bu söylenti ve kuşkuvarın ortadan kaldırılması için video bantlarından çekilen resimlerin basın ilan yoluyla hem Sivas'ta hem de Türkiye düzeyinde teşhir ve afişe edilmesinde büyük yarar hatta zorunluluk vardır.

Sonuç olarak; bu insanlık dışı olayı Aziz Nesin'in bilinen kişiliğine ve söz konusu etkinliklerde yaptığı konuşmalar üzerine oluşan "tahrik"e bağlamak olayın boyutlarını daralttığı gibi asıl dikkat çekilmesi gereken yönlerinin de perdelenmesine neden olacaktır.

Olayların başlatılma yeri, zamanı, olaylar sırasında atılan sloganlar, yapılan konuşmalar, konuşmacıların mensubiyeti, olaylar öncesi yapılan propagandalar ve saldırganların yöneldiği hedefler gözönünde

bulundurulduğunda, 1923 yılında Atatürk tarafından Sivas'ta başlatılan laik cumhuriyet akımının rövanşını almak isteyen, şeriat özlemcisi, köktendinci, fanatik grupların demokrasiye, laik cumhuriyete, özgür düşünceye, kültür ve sanata karşı planlı programlı, örgütlü ağır bir başkaldırısı olduğu görülmektedir.

Nedeni ne olursa olsun raporda bunun açık bir şekilde belirtilmemiş olması bugün için üzüntü, gelecek yönünden ise kaygı vericidir.

Türk idari yapısı, gelenekleri gözönünde bulundurulduğunda gerek dönemin Emniyet Genel Müdürü gerekse yerel yöneticilerin açıklamalarından; olayın gelişmesinde ve müessif bir şekilde sonuçlanmasında görülen basiretsizlik, kararsızlık ve aczin sadece il yöneticilerinde olmadığı, onların yanında ve en az onlar kadar "saldırgan"la halkı karıştıracak kadar, hatta Van'daki sigortadan para almak için sahibince yakılan otelle Sivas'ta 37 yurttaşımızın yakıldığı oteli karıştıracak kadar konulardan habersiz olan ve yerel yöneticilere halkla güvenlik güçlerini karşı karşıya getirmeyin talimatını veren bütün feryatlara rağmen olayların bastırılmasını ve mağdurların korunması yönünde yeterli tedbirleri almayan dönemin İçişleri Bakanı'nda, Başbakan'da ve dolayısıyla Hükümette de olduğu açık bir gerçektir.

Komisyondun zarar tesbiti yönünde de hiç bir çalışması olmamıştır.

Yukarıdan beri kısaca arz edilmeye çalışılan olgular sonunda bu insanlık dışı olayın TBMM'nin iradesine uygun olarak Sivas'ta meydana gelen olayların sebep ve sorumluları ile olayların oluş şeklinin ortaya çıkarılması ve maddi zararların tesbitinin 15 günlük süre içinde ve Araştırma Komisyonu yetkilileri çerçevesinde ortaya çıkarılması mümkün olamamıştır.

Karanlıkta kalan hususların da aydınlatılması ve gelecekte bu tür menfur olayların bir daha yaşanmamasını temin etmek amacıyla Meclis Soruşturması açılmasının uygun olacağı düşüncesiyle ve raporun görüşülmesi sırasında daha geniş açıklamalarda bulunma hakkım saklı kalmak kaydıyla arz ederim.

Saygılarımla,

Haydar OYMAK

Amasya Milletvekili, Araştırma Komisyonu Katip Üyesi

MUHALEFET ŞERHİ

T.B.M.M. Genel Kurulu'nun 123. Birleşiminde 6.7.1993 tarih ve 248 sayılı karar ile kurulan 10/107, 108, 109, 111, 114 Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonumuzun raporuna ek olarak aşağıdaki değerlendirmeleri gerekli görüyorum:

1. Müessif olayı tahrik eden güçler tarafımızdan tam olarak saptanamamakla birlikte olay, cereyan şekli itibariyle laik Türkiye Cumhuriyeti'ne başkaldırıya dönüşmüştür.

2. Raporda olayın gelişiminde "İl İdaresi"nin öngörüsüzlüğünden, kararsızlığından ve basiretsizliğinden söz edilmektedir. Kanımca bu sıfatlar sadece il idaresi yönünden değil, bütünüyle "idare" için geçerlidir.

Nami ÇAĞAN
İstanbul Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta meydana gelen ve müessif bir şekilde sonuçlanan olayı araştırmakla görevlendirilen TBMM Araştırma Komisyonu raporu ciddi bir araştırma ve incelemenin ürünü olmakla beraber raporda bir kaç nokta yeterince aydınlığa kavuşamamıştır.

Şüphesiz bilinen şekilde sonuçlanan olayın hiçbir haklı gerekçesi olamaz. Ancak, olaydaki tahrik unsurlarının da gözardı edilmemesi gerekir. Anayasamız herkesin düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu; herkesin düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahip olduğunu söyler. Bu durum hukukun üstünlüğünü savunan demokratik ve laik rejimin gereğidir. Ancak, Aziz Nesin düşünce ve kanaat hürriyetinin de sınırlarını aşarak başkalarına ve başkalarının inançlarına hakaret unsurları taşıyan ifadeler kullanmıştır. Aynı tavrın Sivas'ta bir kısım kimselerin bu çirkin hadiseye katılmalarında etkili olan önemli unsurlardan biri olmuştur.

(Bizim notumuz: Buraya kadar olan bölüm Komisyon Raporu'nda

yer almıştır. L.K.)

İl İdaresi Kanuna göre “il sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi Vali’nin ödev ve görevleri arasındadır.” Ayrıca, mezkur kanun “kolluk kuvvetleriyle, yardıma gelen askeri kuvvet arasındaki işbirliği ve koordinasyonun Vali tarafından sağlanacağını” söyler. Sivas’ta meydana gelen hadiselerde olaylar öncesinde bazı belirtiler bulunmasına rağmen tedbir alınmadığı, olaylar başlamasından sonra alınan tedbirlerde de tamamen öngörüsüz hareket edildiği açıkça görülmektedir. Bu durumun ihmal ve basiretsizlik sınırlarını da zorladığı açıktır.

Öte yandan Komisyonun bütün ısrarlı inceleme ve araştırmalarına rağmen tarihi önemi ve sembolik anlamı olan Kongre Binası önündeki Atatürk büstünün topluluk tarafından düşürüldüğü iddiası boşlukta kalmıştır. Bu iddia hiçbir görgü tanığının ifadesine dayanmadığı gibi bu konuda Komisyonun aldığı ifadelerde çelişkiler ve belirsizliklerle karşılaşmıştır.

Emniyetin olay tespit tutanağına göre topluluk saat 20.25 sıralarında dağıtılmış, ancak, olay anında dışarı çıkmadıklarını belirten Müze görevlilerinin çelişkili olduğu anlaşılan tutanaklarında olayın saat 21.30 sıralarında meydana geldiği belirtilmiştir.

Topluluk dağıldıktan yaklaşık bir saat sonra, sevk edilen bütün kolluk güçleri teyakkuz halinde iken böyle bir durumun gerçekleşmesi mümkün olmadığı gibi; bu fiilin kimler ve kaç kişilik topluluk tarafından ne şekilde işlendiği konusunda hiçbir bilginin de bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, olay tutanağı ve Atatürk büstünün indirilmesinden sonra çekilen fotoğraflar alınan ifadelerle birlikte incelendiğinde bu konuda ciddi çelişkiler görülmektedir. İlgililer tarafından üzerinde durulmayan ve bu konunun soruşturulması halinde ortaya çıkacak gerçek durum Sivas olayları hakkında daha sağlıklı değerlendirmelere imkan tanıyacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

*M.Cemal ÖZTAYLAN
Balıkesir Milletvekili*

ŞERH

T.B.M.M. Genel Kurulunun 123'üncü Birleşiminde 6.7.1993 tarih ve 148 sayılı kararı ile kurulan 10/107, 108, 109, 111 ve 114 Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonumuz çalışmalarını sürdürerek Raporunu tamamlamıştır. Bu raporda yeterince vurgulanmayan veya verilmesi gereken üslubu bulamayan bazı noktaların ayrıca belirtilmesini gerekli görmekteyim.

1. Genel olarak Raporda, olayların doğrudan doğruya alınan ifadelerle izah edilmeye çalışılması zaman zaman gereksiz ayrıntılar ortaya çıkarmış; önemine göre fazla veya eksik vurgulara yol açmıştır.

2. 2 Temmuz 1993 günü Sivas'ta meydana gelen olaylar, Türkiye'nin birlik ve bütünlüğünü bozmaya çalışan güçlerin ülke genelinde oluşturmaya çalıştıkları terör ve kargaşa ortamının bir parçasıdır. Bu olayı Sivas'la sınırlı görmek, Türkiye'nin geleceğiyle ilgili sağlıklı değerlendirmeler yapabilmenin önünde önemli bir engeldir.

Olayların sorumlusu Sivas halkı değildir. Olaylara katıldıkları gerekçesiyle tutuklananlardan da anlaşıldığı üzere her türlü eğilimi yansıtan kişilerden oluşan kalabalık, kitle psikolojisinden yararlanılarak tahrik edilmiştir. Sivas hassas bir çatışma için uygun bir il olarak görülmüş, çok sayıda işsiziyle olay çıkarmaya elverişli bulunmuş, büyük kentlere verdiği göç sebebiyle burada meydana gelecek olayların Sivas dışına yayılacağı düşünülmüştür. Pir Sultan Abdal Etkinlikleri sırasında tahrike yönelen faaliyetler, olaylar öncesinde ve sırasında alınmayan önlemler, olaylar sonrasındaki gelişmeler üzerinde açıklığa kavuşturulamayan karanlık noktalar vardır:

a - Kültür Bakanlığı'nın 100 milyon liralık yardımıyla, Sivas Kültür Müdürü Mehmet Talay'ın düzenleme komitesi üyeliğiyle, Sivas Valisi Ahmet Karabilgin'in izni ve katılımıyla gerçekleştirilen Pir Sultan Abdal Etkinlikleri'ne Pir Sultan Abdal'ı tanımadığını belirten Aziz Nesin nasıl ve niçin davet edilmiştir?

b - Video filimlerinden açıkça görüldüğü gibi, 1 Temmuz günü Kültür Merkezi salonunda bulunanların büyük çoğunluğunun sol yumrukları havada "devrim şehitlerine" saygı duruşuna Vali Ahmet

Karabilgin hangi sıfatla iştirak etmiştir?

c Yazıları, yayınları ve konuşmalarıyla düşünce ve inançlara hakareti düşünce ve inanç hürriyeti olarak yorumlayarak sürekli olaylara sebebiyet veren Aziz Nesin'in kendisi bir provokatör müdür, yoksa provokatörler tarafından kullanılmakta mıdır?

d - Aziz Nesin'in davet edilmesi ve konuşturulması, Che Quavera, Lenin, Mahir Çayan, Dev-Sol, Kızıl Yıldız amblem ve posterleri, Cuma saatinde çalınan davul bilinçli bir tahrik mi? Yoksa normal birer faaliyetin mi eseridirler?

e Dağıtılan bildirilere ve mahalli basının uyarılarına rağmen istihbarat eksikliği bir yana, 100 kişilik komando bölüğü ve özel hareket timinin Divriği, Zara ve İmranlı yöresindeki PKK ile ilgili operasyonda görevlendirilerek Sivas il merkezinden uzaklaştırılması yalnızca bir tesadüf müdür?

f Olayların başlamasından sonra birkaç kez dağılan kalabalığı tekrar toplayarak eyleme konsantresini sağlayanlar, önceleri Kültür Merkezi, Vilayet ve Dörtüol arasında gidip gelen kalabalığı Madımak Otel'i'ne yönlendiren kimlerdir?

g - Göstericilerin Madımak Otel'i önünde toplanmaya başlamadan önce Aziz Nesin ve misafirlerin Sivas dışına çıkarılması için ciddi hiçbir girişimde bulunulmayışı yalnızca ihmalle açıklanabilir mi?

h - Komisyonun çalışmaları sırasında Sivas'ta zemin bulamayan PKK'nın ve DEV- SOL ve TİKKO ile işbirliği yaparak Karadeniz bağlantısı kurmaya çalıştığı şeklindeki ifadelerle rastlanması, Milli İstihbarat Teşkilatı Sivas Bölge Müdürü'nün olaylar sonrası PKK kaynaklı bazı kişilerin Sivas'ta DEV-SOL ve TİKKO'nun da içinde bulunduğu ortak bir eylem hazırlığı içinde olduğu şeklinde kesin bir kaynaktan bilgi geldiğini beyan etmesi; Sivas olaylarını hemen arkasından Erzincan'ın Başbağlar köyünde PKK'nın gerçekleştirdiği korkunç katliam sırasında "Sivas Olaylarının İntikamı"ndan bahseden bildirilerin bırakılması, Türkiye'de terörü ve karışıklıkları tırmandırmak isteyenlerin muhtemelen niyetlerinin ne olabileceği konusunda dikkate alınması gereken noktalar.

ı Ne zaman, nasıl ve ne şekilde yerinden düşürüldüğü veya söküldüğü anlaşılamayan Atatürk büstünün, Sivas olaylarına belli bir

görüntü vermek isteyen meçhul failer tarafından hedef alındığı çelişkilerden anlaşılmaktadır. Müze görevlilerince düzenlenen tutanakta 21.30-21.40 sıralarında Kongre Binası'nın camlarının taşlanarak kırıldığı, olaylar sakinleştikten sonra dışarı çıkıldığında Atatürk Büstünün kaide üzerinden, eğim yerinden kırılarak yere düştüğünün görüldüğü belirtilmektedir.

Halbuki güvenlik güçlerinin havaya yoğun ateş açmasından sonra göstericilerin Emniyet olay tutanağına göre 20.25'ten sonra kaçışmaya başladığı ve topluluğun kısa sürede dağıldığı bilinmektedir. Topluluk dağıldıktan yaklaşık bir saat sonra bu olayın aynı grup tarafından gerçekleştirilmesi imkansızdır. Üstelik bu sıralarda polis ve asker tam teyakkuz halindedir; sevk edilen 400 acemi er ve çevre il ve ilçelerden gelen kuvvetlerle birlikte olay mahallinin etrafı güvenlik güçleriyle doludur.

Öte yandan büst 2.5 metrelik bir kaide üzerindedir ve 250-300 kg ağırlığındadır. Böylesine ağır bir büstün, insan boyunun ulaşamayacağı bir yükseklikten düşmesi halinde, karo taşlarla döşeli olan kaldırımın kırılması gerektiği halde, tutanağa ekli fotoğraflarda etraftaki çiçeklerde ezilme ve kaldırım taşlarında da kırılma görülmemektedir.

Mahalli basın mensuplarının sokağa çıkma yasağından sonra indirilerek Müze binasına konulduğunu savundukları Atatürk büstünün yerinden sökülüşü veya düşürülüşü Sivas olaylarının karanlık noktalarından biridir.

i Olaylar sonrasında genel kanaat ve ifadelere göre polis kurşunuyla çok sayıda insan yaralanmış ve ölmüştür. Yaralanma ve öldürme olayları, Madımak Otelі yangınına müteakip kalabalık dağılırken ve olay mahalline uzak bölgelerden meydana gelmiştir. Kurşunla ölenler ve yaralananların faileri tespit edilmemiş, ilgili mercilerce konu üzerinde yeterince araştırma ve balistik incelemelerin yapıp yapılmadığı bilinmemektedir. Sivas olaylarının önemli karanlık noktalarından birini oluşturan bu hususun aydınlatılmasında da zaruret vardır. Arzederim.

Doç. Dr. Abdullatif ŞENER
Sivas Milletvekili

DIŞARDAN GAZEL OKUYAN MECLİS

Meclis Araştırma Komisyonu Raporu üzerine yaptığı eleştiriyi APS ile ulaştıran dostum Ali Balkız, ricam üzerine raporla birlikte 6 Temmuz 1993 günkü Meclis oturum tutanağını da gönderdi.

Elde ettiğimiz Meclis tutanağı, olaydan hemen sonra yapılan görüşmeyi yansıttığından, Milletvekillerinin, Sivas katliamıyla ilgili derin bilgileri yoktu. O nedenle deyim yerindeyse dışardan gazel okuyorlardı. Bir kitapçık boyutundaki bu tartışmaları, belgelemeye değer bulmadığım için kitabımıza almadım. Ancak şu kadarını söyleyebilirim ki, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yetkili makamlarını işgal edenler, Sivas katliamını gerçekleştiren şeriat güçlerini es geçmişlerdir. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, otelde yananları gözden çıkartmışcasına konuşup, oteli yakanları korumak için il yönetimine “Benim halkımla polisimi karşı karşıya getirmeyin” talimatını vermiştir. Amerika’dan icazetli ve Doğan Güreş’ten destekli Başbakan Tansu Çiller, Van’da kundaklanan otel ile Sivas’taki aydınlıklı insanlarla dolu oteli kundaklayan şeriatçıları birbirine karıştırarak “çok şükür dışarıdaki insanlara bir zarar gelmemiştir” demek suretiyle içeride yanan aydınları önemsemeyecek denli umursamasız davranmak duyarsızlığında bulunmuştur. Erdal İnönü, tüm bilgileneşine ve yetkisine karşın “Ne yapayım, yetkim yoktu” demek suretiyle acizliğini göstermiştir. Dağda çobanlık dahi yapamayacak kadar yeteneksiz olan İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu ise, Sivas katliamından sadece Aziz Nesin’i sorumlu tutarak şeriatçıları kollamıştır. O Gazioğlu ki, Sivas katliamını, katliamın başsorumlularından Belediye Başkanı Temel Karamollaoğlu ile yaptığı telefon görüşmelerine dayanarak Aziz Nesin’i suçlamış, Sivas’ı süt-liman göstermiştir. Gazioğlu’nun bu tutumunu, o günkü müsteşarı bizzat açıklamıştır.

Otelde mahsur kalan ve katliamdan kılıpayı kurtulan Panorama Dergisi Muhabiri Mehtap Yücel, dergideki arkadaşlarıyla sürekli telefon görüşmesindedir ve ilgililerden yardım istemektedir. Dergideki

arkadaşlarından İnci Hekimoğlu, Mehtap Yücel'in yardım isteklerini anında tüm yetkililere ilettiklerini söylemektedir. Ne yazık ki, ilgililerden alınan yanıt her defasında “Olayı bu denli büyütmenin” olmuştur. Oysa, olay büyütülmemiştir. Olay zaten büyüktür. Ama olayın büyüklüğünü her nedenle yetkililer kabul etmek istememişlerdir.

Aziz Nesin ile benim açıklamalarımız 5 Temmuz 1993 tarihli gazete ve televizyonlarda yer alınca Karamollaoğlu'nun yönlendirmesiyle rotasını çizen Gazioğlu, ilk görüşünden çark ederek 6 Temmuz 1993 günü toplanan Meclis'e bilgi verirken, olayı hikaye etmiş; bu kez “Şeriat düzenini övücü slogan atan” kalabalığın isteği üzerine Ozanlar Anıtı'nın valiliğin izniyle yıkıldığını, altını çizerek “çok özellikle belirttiğini” vurgulamıştır. Ve de “Olayların başlangıcından itibaren önce tugaydan, sonra ilçelerden ve çevre illerden yardım istenmiştir. (Bunlar Vali'nin istekleridir.) Oluşan kalabalığın yatıştırılması maksadıyla çeşitli girişimlerde bulunulmasına karşın (Belediye Başkanı'nın konuşması kastediliyor.) beklenen etki sağlanamamış, (Elbet sağlanamaz; çünkü, cihada kalkışanlara “Gazanız mübarek olsun” diyerek sırt verilmiştir.) aksine, mesainin de bitmesi sonucunda kalabalık devamlı olarak artmıştır.” diyerek müdahalesiz devletin yangına seyirci kaldığını itiraf etmiştir. Ama laikliği, demokrasiyi ve de Kemalizmi yıkmak için eyleme kalkışan şeriatçılara karşı en ufak bir yaptırımdan söz etmemiştir... Meclis'teki tartışmalar da bu yavanlıkta sürüp gitmiştir.

Olayın özündeki gerçek tehlikeyi görmezlikten gelen böylesine sorumsuz ve de ciddiyetten uzak bir bakanın bulunduğu Meclis, elbetteki kendisine uygun bir Araştırma Komisyonu kuracak, o da 15 günlük süre içerisinde özden uzak bir rapor hazırlayacaktır.

Bu raporu ve Meclis çalışmasını gözden geçiren dostum Ali Balkız, bana gönderdiği yazısında şu açıklamayı yapıyor:

MADIMAK YANGINI MECLİS'E SIÇRADI

2 Temmuz 1993 Sivas Katliamı'nın hemen ardından, TBMM'de "olayların sebep ve sorumluları ile olayların oluş şeklinin ortaya çıkartılması ve maddi zararların tesbit edilmesi amacıyla" bir Meclis Araştırma Komisyonu oluşturulmuştu. Mecliste grubu bulunan partilerin üyeleri arasından seçilen ve 12 üyeden oluşan bu komisyon, çalışmalarını tamamladı ve ilgili raporunu geçtiğimiz günlerde Meclis Başkanlığı'na sundu. Daha sonra da bu rapor Meclis Genel Kurulu'nda tartışıldı.

Biz olaydan zarar görenler ve şehitlerimizin aileleri dinleyici locasından bu oturumu izledik. İzledik ve çok şaşırdık. Gündemin bu maddesine gelindiğinde, birdenbire Meclis sıraları boşaldı. Milletvekilleri birbirleriyle anlaşmışcasına Genel Kurulu terkettiler. Geriye 20-30 milletvekili ya kaldı ya da kalmadı. Ne hikmetse, konuya en duyarlı olmaları gereken SHP ve CHP sıraları da boşaldı. SHP Grubunun görüşünü yansıtan Mustafa Kul'u kendi partisinden üç kişi dinliyordu. Sandık ki, sayın milletvekillerimiz bu alçakça saldırının korkunç sonuçlarını dinlemeye katlanamayacaklar, yürekleri buna elvermeyecek!.. Ne gezer?.. Sonradan anlaşıldı ki, rapor diye ortaya çıkan metin, gerçekten dinlemeye değmez. Şöyle:

Raporun "Olaylar Öncesi Gelişmeler" bölümünde, bir anlamıyla da olayları hazırlayan nedenler sıralanırken sekiz madde halinde, sekiz fiilden bahsedilmiş. Bu sekiz fiilin altı'sı şenliği düzenleyen bizlere ve şenliğe katılanlara ait. Bunlar: "Aziz Nesin'in kamuoyu tarafından bilinen düşüncelerinin, Sivas'ta tartışılmaya başlanması", "Ozanlar Anıtı dikilmesi", "Devrim şehitleri adına saygı duruşunda bulunulması", "Aziz Nesin'in zaten Türk Milleti korkak bir millettir, demesi", "Aziz Nesin'in TGRT'ye Ben Müslüman olmak zorunda değilim, demesi" ve "Kale Camii'nde namaz kılınırken, Buruciye Medresesi'nde davul çalınması". Geriye kalan iki fiilden biri MİT Bölge Başkanı'na ait. MİT Bölge Başkanı, "Bazı kişilerin kendi aralarında Vali ve Aziz Nesin'e karşı protesto eylemi yapmak üzere

konuştuklarına dair, istihbari bilgiyi, başka kimse bulamadığı için, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'nden bir polise şifahi olarak iletmış.” Öteki fiil ise; (Nihayet katillere sıra geliyor.) “Müslüman Kamuoyuna” başlıklı bildirinin dağıtılması.

Rapora göre; “Olaylar Öncesi Gelişmeler” bunlardır.

Peki katiller kimlerdir? Bunlar nasıl örgütlendiler, ne zaman örgütlendiler? Hangi olanakları kullandılar? Bağlantıları kiminleydi? Amaçları neydi? Bu amacı gerçekleştirmek için hangi hazırlıkları yapmışlardı? Bunlar raporda yok... Sadece bildiri dağıtmışlar. Bu bildiriyi kim kaleme almış, hangi matbaada basılmış, kimler dağıtmış? Bunlar da yok. Üstelik ne var biliyor musunuz? Bu bildiride eylem çağrısı yapılmakla birlikte, gün belirtilmemiş.” saptaması yapılmakta, bu ayrıntı özenle aranıp bulunmakta, seçilip vurgulanmakta, böylece bildiri ile katliam arasındaki sebep sonuç ilişkisi ortadan kaldırılmak istenmektedir.

Komisyon, katliamın sorumluluğunu şenliği düzenleyenlerin ve bu şenliğe katılanların üstüne atmaya çalışırken, katilleri işte böyle özenle korumaya, gizlemeye çalışıyor. Seçtiği dil ve kullandığı yöntem hep bu amaca yönelik. Efendim, “bazı kişiler kendi aralarında protesto eylemi yapmak üzere konuşmuşlar”, bunun ne sakıncası var ki? İnsanlar kendi aralarında elbette konuşurlar. Bu tür konuşmalar, gider de koca bir katliama mı neden olur? demeye getiriyorlar sözü. Hem MİT Bölge Başkanı da çok şanssız bir günündeymiş. Koca vilayetin bütün sorumluları o gün pikniğe gitmişler. Onun için bulamamış ve katliam hazırlığını bildirememiş...

Rapor, gerçekleri tersyüz etme üstüne kurulmuştur. “Olaylara neden olan gelişmeler” bölümünde, “Devrim Şehitleri anısına saygı duruşu” yapıldığı belirtilmiş ve katliamın bir nedeni olarak gösterilmişti. Daha sonraki bölümlerde de deniliyor ki; “Sözkonsu panelin video çekimleri izlendiğinde saygı duruşu anonsunda “Atatürk” isminin geçmediği kesin bir şekilde tespit edilmiştir.” Bir kez saygı duruşu, panel öncesi değil, daha ilk açılışta, sabahki bölümde yapılmıştır. Hem de Atatürk Anıtı'na çelenk konulmasından sonra. (Bu çelenk daha sonra katiller tarafından parçalanmıştır.) Şenliğin bu bölümünü ben sundum, saygı duruşu çağrısını da ben

yaptım. Dedim ki: “Mustafa Kemal Atatürk, Pir Sultan Abdal ve devrim şehitleri anısına...” Böyle dediğimi çok iyi biliyorum. “Atatürk” adının geçmediği bir saygı duruşunun Vali’yi güç durumda bırakacağını bildiğimden, gericilerin bu durumu onun aleyhinde kullanacaklarını tahmin ettiğimden, ayrıca böyle bir saygı duruşuna da inandığımdan, özellikle “Mustafa Kemal Atatürk” dedim. Komisyon bunu “kesin bir şekilde” tesbit edememişse, Komisyon Üyesi Haydar Oymak’ın raporun sonuna eklemiş olduğu “Muhalefet Şerhi”ndeki, “terbiye edilmiş kasetler” uyarısını dikkate alsın.

Rapora göre; “Olaylar öncesi oluşturulan gergin ortamın etkisiyle” ve “merak edenlerin katılımıyla” olmuştur bu olaylar. Nitekim, Ankara DGM’deki ilk duruşmada da sanıklar aynı şeyi söylüyorlardı: “Merak ettiğim için”, “İlgimi çektiği için”, “Evimin yolu oradan geçtiği için”, “İşyerim oraya yakın olduğu için” gibi.

Raporun 13. sayfasında deniliyor ki: “... örgütsel bağlantılarının olup olmadığı, varsa ne olduğu hususu adli mercilerce yapılmakta olan soruşturmalar sonucunda ortaya çıkabilecektir.” Evet çıktı. Savcı dedi ki: “Bu katliamı “Müslümanlar” adlı örgüt işlemiştir.” (Dağıtılan bildirinin altında bu imza var ya, tamam, savcı için bulunmaz örgüttür bu.) Şimdi yagılanan sanıklardan biri kalkıp da dese ki: “Evet savcı bey doğru söylüyor. Ben böyle bir örgütün mensubuyum, Müslümanlar örgütünün mensubuyum, üstelik biz sekiz milyon kişiyyiz.” Ne olacak o zaman? Hizbullah, İBDA-C, Kontrgerilla, Rabıta vb.’leri gizlenmiş olacak. Raporun da iddianamenin de sanıkların da yaptığı aynı şey; gerçekleri ve asıl örgütü gizlemek...

27. sayfada deniliyor ki: “... ancak olay yerine gelen askerin otel önünde toplanan kalabalığın arka kısmında ne yapılacağını bilmeden beklediği, yangın çıkıncaya kadar bu durumun devam ettiği video kayıtlarından anlaşılmaktadır.” Raporun belki de tek doğru yeri burası. Evet askerler geliyor otelin önüne yirmi metre mesafeye, ne yapılacağını bilmeden bekliyorlar. Üstelik ne yapılacağını bilmeden. Tugay Komutanı da orada, öteki subaylar, albaylar, yarbaylar, yüzbaşılar da orada, onlar da ne yapılacağını bilmeden bekliyorlar... Ve oteli yakıyorlar... Onlar hala ne yapılacağını bilmeden bekliyorlar.

Asım Ağabey içeride kavruluyor, küçük Korum ablası Menekşe'nin eteklerine tutunmuş, sıkışıkya ve hala onlar ne yapılacağını bilmeden bekliyorlar. Üstelik bu askerler, acemi erlermiş (!) Peki o koca tugaydaki acemi erleri eğiten usta onbaşılar, çavuşlar nerede? Bu tugaydaki acemi erleri eğiten usta onbaşılar, çavuşlar nerede? Bu soruya 8. sayfada yanıt veriliyor: "Alayda yedekte tutulan bir özel timin 3 dakika içerisinde havaya ateş açarak Vilayetin önüne gelmesiyle beraber kaçışmaya başlamış ve kısa sürede dağılmışlardır." İstenilen netice elde edildikten, 35 can insan şehit edildikten sonra tabi. Bu sorunun yanıtı da raporda yok.

Bu raporda şunlar da yok:

Bu olay nedeniyle kovuşturmaya uğrayanlardan kaç kişi devlet memurudur, kaç kişi devletin işyerlerinde işçidir?

- Kaç kişi belediyede çalışmaktadır?
- Kaç kişi belediyeye iş yapmaktadır, belediyeden büfe kiralamıştır?
- Kaç kişi Refah Partisi, BBP, MHP, ANAP ve DYP üyesidir?

Olayların başlayıp devam ettiği 8-9 saat boyunca Sivas il yöneticileri ile (mahalli yönetimle) hükümet, devlet yetkilileri (merkezi yönetim) arasında muhaberenin olmaması olanaksızdır. Bu raporda bu iletişime neden hiç yer verilmiyor? Merkezi yönetim mahalli idareye ne tavsiye etti, hangi emri verdi ve hangi önlemi aldı? Neden bunlar raporda yok?

Bir şey daha yok bu raporda: Katillerin attıkları sloganlar arasında özellikle biri Madımak'ın koridorları arasında yankılanıp duruyordu; "Cumhuriyet burada kuruldu, burada yıkılacak..." Rapor bu sloganı yok ettiği gibi, Belediye Başkanı'nın yine Madımak'tan kolaylıkla duyabildiğimiz, "Gazanız mübarek olsun" biçimindeki kutlamalarını ve "Heykel sökülmüştür, sayın halkımıza saygıyla duyurulur, vilayet önüne getirilmiştir saygıyla duyurulur, kırılmıştır saygıyla duyurulur" biçimindeki saygı sunmalarını da yok etmiş. Yangını söndürmeyen, hortumlarını kesen, Aziz Nesin'e saldıran itfaiyeden bahsederken, "İtfaiyenin Durumu" başlığını kullanmış, "İtfaiyenin Tutumu" demeye bile yüreği elvermemiş...

Korkumuz o ki; Bu olayı tezgahlayanlar, aynı zamanda üstünü örtmeye de muktedirler. Maraş Katliamı öyle olmadı mı? Taksim 1

384 SIVAS KATLIAMI ve ŞERİAT

Mayıs Katliamı öyle olmadı mı?

Kısaca: Madımakta başlayan yangın, “cop” olup DGM’de ailelerimizin sırtına inmişti, şimdi de “rapor” olmuş meclise çıkmıştır. Ve asıl yangın yüreğimizde sürmektedir.

BİR BELGE

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

Konu: Sivas katliamı, şeriatçı örgüt ve sanıklar ile şeriatçı örgüt arasındaki ilişkilere ilişkin açıklamalarımızdır.

Sanıklar, TCK'nun 146. maddesini ihlal savına karşı yaptıkları savunmalarında, hiçbir örgütsel ilişki içinde olmadıklarını belirtmişlerdir.

Müşteki/müdahil vekilleri olarak, başından beri iddia ettiğimiz gibi, Sivas katliamı, Anayasa'yı şeriatçı amaçlarla değiştirmeye yönelik planlı, örgütlü bir şeriatçı kalkışmadır.

Bazı sanıklar savunmalarında fiil ile ilişkilerini zımnen de olsa kabul etmektedirler. Yadsınan, fiil ile şeriatçı örgüt, sanıklar ile şeriatçı örgüt arasındaki ilişkidir.

Ekte sunduğumuz "Taraf" isimli derginin Ağustos 1993, Kasım 1993 ve Ocak 1994 tarihli 30., 33. ve 35. sayıları bu örgütsel ilişkiyi açığa çıkarıcı niteliktedir.

Adı geçen dergide Sivas katliamı, "Sivas'taki Şanlı İslamcı Kıyam" olarak değerlendirilmekte ve "İhtilale En Yakın Adım" şeklinde nitelendirilen katliamın Büyük Doğu-İBDA Hareketi'nin önderliğinde gerçekleştirilmiş olduğu açıkça ifade edilmektedir.

Derginin 33. sayısının 19. sayfasında bu şeriatçı "Cephe"yi oluşturan legal ve illegal kuruluşların isimleri açıkça belirtilmekte, şematik olarak gösterilmektedir. Kendilerinin de bu "Cephe" içinde yer aldığını söyleyen dergi, "Sivas Gazileri" olarak nitelendirdiği bu davanın sanıkları ile şeriatçı örgüt arasındaki organik bağı gösteren açıklamalarla doludur.

SANIKLARLA ŞERİATÇI ÖRGÜT ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bu dava sanıklarından Cafer Tayyar Soykök, Orhan Demir, Ali Kurt, Erol Sarıkaya, İlhami Çalışkan, Muhsin Erbaş, Tufan Caymaz, Süleyman Kurşun ve Ahmet Onar'ın "Tüm Sivaslı Tutuklular" adına Afyon Cezaevi'nden bu örgüte gönderdikleri mesaj, adı geçen derginin, 33. sayısının 18. sayfasında yayınlanmıştır.

Sanıklar, “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla” başladıkları ve “Esselamun Aleyküm” diyerek bitirdikleri bu mesajlarında şeriatçı özelemlerini dile getirmektedirler.

Derginin 33. sayısının 17. sayfasında bu davanın tutuklu sanıkları, isimleri de yazılmak suretiyle “Cezaevlerindeki İBDA-C Tutsakları” olarak takdim edilmektedirler.

Aynı derginin 20. ve 21. sayfalarında yöneticilerin 4 Ekim 1993 tarihinde Afyon Cezaevine de giderek “Sivas Gazileri” ve “Şanlı Sivas Kıyamı Sanıkları” olarak nitelendirdikleri, bu dava sanıklarından Tufan Caymaz, Yalçın Kepenek, Ali Kurt, Cafer Tayyar Soykök, Zafer Yelok ile görüşme yaptıkları bildiriliyor ve adı geçen sanıkların bu derginin takipçileri ve destekçileri olduğu belirtiliyor.

Dergi, bu davaya ilişkin haber ve değerlendirmelerinde, sanıkları “gönüldaşlarımız” sanık vekillerini ise “avukatlarımız” biçiminde değerlendirmekte ve aynen şöyle demektedir:

“Sivaslı gazilerin mahkemesinde Müslümanların namaz kılmasına dahi tahammül edemedikleri görüldü. Alevi avukatların malum dinsiz tavırlarına karşı avukatlarımız gerekli cevabı verdiler. Alevilerin yakınları duruşmaya girerken gönüldaşlarımızın yakınları duruşmaya alınmadılar... İntikam hissiniz daim olsun!” (sayı:33, s.6)

Derginin Ocak 1994 tarihli sayısında, bu davanın sanıkları “Şanlı Sivas Kıyamında esir düşen gönüldaşlarımız” olarak belirtilmekte ve “yalnız değildirler” denildikten sonra şu çağrı yapılmaktadır:

“Sivas tutsaklarını Afyon ve Kırıkkale gibi ücra cezaevlerine göndererek korkusunu şimdiden belli eden rejimin bu kadar kişiyi tutuklamakla pişman olacağı günler yakındır. Sivas tutsaklarını mahkemelerde yalnız bıkarmayalım” (sayı:35, s.11)

ÖRGÜTÜN HEDEFİ-EYLEMİN AMACI

Sivas katliamının planlanmasına, örgütlenmesine, uygulanmasına ve sonuçlarına açıkça sahip çıkan bu şeriatçı örgütün eylemi değerlendirmesi ise şöyle:

“Geçen ay (Temmuz) çok hareketli ve bereketli geçti. 70 yıllık Cumhuriyet tarihinin en büyük direnişlerinden biri 2 Temmuz’da Sivas’ta yaşandı...

“Sivas’ta insanlarımız yargılama ve cezalandırma hakkını kullanmıştır. Yargılama ve cezalandırma hakkı ancak ve ancak Müslümanlarındır; bunun lamı cimi yok. “Yasadışı” TC’nin ta kendisidir; bu asla unutulmamalıdır.

“2 Temmuz’daki Şanlı Sivas Kıyamından sonra İBDA Cepheleri taarruzlarına devam ettiler. İstanbul’da Çeliktepe, Gültepe, Sanayi Mahallesi taarruzları, Yalova çıkartması, Konya taarruzu, Maraş Taarruzu ve diğerleri...

“Yurdun her yanı alev alev, Alevler TC’yi yıkıp kül edeceğe benziyor. Alevilerin bize tedaisi, azgınlık ve kokuşmuşluğun sembolü Pompei şehrinin, yanardağın altında kalarak tamamen yanması. TC, Pompei’nin son günlerindeki gibi...

“İntikam hissiniz daim olsun!” (sayı:30, s.6)

Sanıkların örgütsel bağlantı içinde bulundukları bu dergide, Sivas katliamı, “İhtilale En Yakın Adım” olarak değerlendirildikten sonra, bu başlık altında şu açıklamalara yer verilmektedir:

“İslam devrimini gözetici halis Müslümanların gözünde herşey ihtilale vesiledir. Tıpkı Sivas’ta olduğu gibi. Meğer ki uyanık olunsun...

“Artık kalabalığın asıl hedefinin ne olduğu meydana çıkmıştır: Devletin ta kendisi...” (sayı:30, s.15)

“Olaylardan çıkarılması gereken mana şudur: İBDA’nın işaretlediği bu yüzyılın diyalektiği olan “Kendinden Zuhur”, Sivas’ta muazzam bir fıskırış gerçekleştirmiştir. Hem Müslümanlık iddiasında bulunup, hem de Müslümanlara pasifistik aşılama çalısan parya tiplerin de artık Anadolu’dan fıskıran bu zuhuru engellemeye gücü yetmemektedir. Çoğu kişinin sandığı gibi ihtilal çok uzak değil, hemen kapımızın eşliğindedir. Kızılcahamam, Boyabat ve hele Sivas, kendilerine destek çıkacak yeni Anadolu zuhurlarını beklemektedirler. Anadolu İslamcı Halk İhtilalinin yakın olduğunu müjdelemektedir Şivas. Sivas’ta meydana gelen “Büyük Zuhur”, İBDA’nın gerçekleşmesidir. Dileğimiz daha nice Sivas’lar” (sayı:30, s.38)

Dergi, Ocak 1994 tarihli sayısında, hedeflenen amacın ne olduğunu son derece açık bir biçimde ifade etmektedir. Yapılan açıklama aynen şöyledir:

“Kıyas, inkarcılarının hiç arzu etmediği bir şey bu; “silahlı peygamber gerçeğini” görmezden gelenlerin bütün güçleriyle önlemeye çalıştıkları bir mesajdır bu.

“Nafile. Korkunun kadere faydası yok.

“Bağımsız Birleşik İslam Devleti” mutlaka kurulacak.

“Nur tamamlanacak.

“Biz buna memur kılındık.

“O halde?

“Baticılar Batıya, Tüm İktidar İslama!

“O halde?

“Ne 1. ve 2. Cumhuriyet, Bağımsız Birleşik İslami Devlet!”
(sayı:35, s.7)

EYLEMDE ŞERİATÇI ÖRGÜTÜN PLANLI ÖNDERLİĞİ

Şüphesiz Sivas katliamı, tek başına “İBDA” isimli bu örgütün eylemi değildir. Böyle bir iddiamız yoktur. Ancak, adı geçen örgütün eylemin sorumluları arasında olduğu açıktır. Aslında Sivas katliamı, Hizbullah’tan başlayıp Aczmendiler’e kadar uzanan çeşitli şeriatçı örgütler ile devlet içine yuvalanmış karanlık güçlerin bir “Cephe” halinde işbirliği içinde planlayıp uyguladıkları şeriatçı bir kalkışmadır.

Sivas katliamının kendiliğinden gelişen bir hareket olmadığı, önceden planlanan, uzun süreli bir propaganda çalışması ile “İslamcı militanlar”ca adım adım geliştirilip, şeriatçı örgütler/cephe önderliğinde uygulanan bir eylem, bir şeriatçı kalkışma olduğu, adı geçen dergi tarafından da pervasızca açıklanmaktadır. Aynen şöyle deniyor:

“Sivas ayaklanması... (Büyük Doğu-İBDA Hareketi önderliğinde şekillenen) Devrimci Milli Kurtuluş Cephesi’ni biraz daha meydana çıkaran... biraz daha bütünleştiren, kaynaştıran bir hareketliliğin tezahürlerindendir...

“Gerçek Müslümanlar BD-İBDA bayrağı altında toplanıyor, açık bir gerçektir bu. Sivas’tan yükselen “İşgalciler Defolun” haykırışı bu toplanışın bir başarısıdır. Daha fazla inkar etmenin, direnmenin kimseye faydası yok. BD-İBDA Hareketi’nin otoritesi esastır. Bu otoriteyi kabul edin, ona baş eğin! (sayı:30, s.7)

“Artık Türkiye’de laiklik ve demokrasiye inanmayan büyük bir çoğunluk var. Bu çoğunluk çeşitli cemaatler içinde yer alsalar da kıvılcım beklemektedir.

“Öncü İslamcı militanlar bu hazırlığı yapmaktadırlar. PKK’ıyla başa çıkamayan düzen böyle bir patlama karşısında ne yapabilir...

“Çareniz Tükenmiştir Efendiler. Sistem Bitmiştir!” (sayı:30, s.38)

“TAHRİK” ve “PROVOKASYON” SAVUNMALARINA TEKZİP

Sanıklar savunmalarında, 2 Temmuz 1993 günü Sivas’ta meydana gelen olayların başta Aziz Nesin olmak üzere bazı çevrelerin tahrikleri ile kimilerinin provokasyonu olduğunu ileri sürmüşlerdir. Oysa, aynı sanıkların bağlantı içinde oldukları dergide bu görüşler tekzip edilmektedir. Mahkeme huzurunda “tahrik” ve “provokasyon”dan söz edilirken, kitlelere karşı şunlar söyleniyor:

“Düzen partilerinin tamamı, yanında yeraldıklarını gizlemedikleri parya devletçik TC’nin klasik İslam düşmanı bakış açısıyla yaklaşmaktadırlar Sivas Ayaklanması. Yani Sivas’ın akıllı uslu, boynu bükük, sesi soluğu çıkmaz, ağzı var dili yok Müslümanları (!) pistıkları köşelerinde ezik ezik ibadetlerini yaparlarken saygısızın biri tarafından (Aziz Nesin oluyor bu) tezgahlanan provokasyon sonucu zıvanadan çıkarak, bir Müslümana yakışmayacak şekilde (!) etraflarını kırıp; döküp ateşe veriyorlar. Görüldüğü üzere klasik tahrik galeyan edebiyatıdır bu. Bu edebiyat, parya devletçik TC’nin edebiyatıdır. Bu edebiyatın mantağı şudur: Müslümanlar geri zekalı, barbar mahluklardır! Öyle kendi hakları için ayaklanmayı falan akıl edemezler. Olsa olsa provokasyona gelirlir!

“Ülkemiz nüfusunun yüzde doksan küsurunu teşkil eden Müslüman halkımızın namusu, haysiyeti bildiği kutsal değerleri yeniden hakim kılmak için bilerek ve isteyerek ayaklanabileceğini bir türlü anlamayan, daha doğrusu anlamak işine gelmeyen bu tipler, yaftaları ne olursa olsun, işgalci Batı sömürgeciliğine hizmet eden yerli işbirlikçi konumundadırlar” (sayı:30, s.8-9)

“Şiddet kullanan adam Müslüman değilse Allahın Resulü de Müslüman değildir! Kahramanlık ve adalet timsali Hz. Ömer de

değildir! Yiğitler yiğidi Hz. Ali de! Kanlarını canlarını Allah Resulünün Kurtuluş Yoluna adanmış sahabiler de değildir!” (sayı:30, s.9)

NİHAİ AMAÇ

Bu dava sanıklarının organik bağ içinde oldukları “Taraf Dergisi”nin Ağustos 1993 tarihli sayısında, şeriatçı örgütün nihai amacı ve hedeflediği eylem, kendi üslubu içinde şu sözde “espri” ile dile getiriliyor:

“Aydınlık”ın tahriklerine hemencecik kapıliveren Müslüman Sivas halkı Madımak Otelini yakmıştı içindeki o kadar aydın bizzat öz bedenleriyle bir çıra gibi yanarak akşam karanlığında Sivas’ı aydınlatmıştı.

“İşte o Aydınlık şimdi de Atatürk’ün İslami değerlere ne yaman hakaretler ettiğini el yazısıyla yayınlamaya başladı. Sanıyoruz Aydınlık birilerine Anıtkabir’i yaktırıp Ankara’yı da aydınlatmak istiyor.

“Öyle ya, o aydınlar yanmasa, bu aydınlar yanmasa nasıl aydınlanır bu “kara cahil-apıl”, üstelik Müslüman halk!” (sayı:30, s.4-5)

Evet! Şeriatçı örgütün nihai hedefi budur. Önlem alınmazsa sıra Anıtkabir’e gelecektir.

Takdirlerinize arzederiz.

Av. Yaşar Yakın (Baro Başkanı),

Av. Şanal Sarıhan (ÇHD Genel Başkanı), Av. Ali Kalan,

Av. Mehmet Cengiz, Av. Nusret Senem, Av. Hüseyin Gökçearslan,

Av. İlknur Kalan, Av. Erdoğan Kılıç, Av. Hasan Ünlü,

Av. Günay Nehir, Av. Selma Çiçekçi, Av. Nurten Çağlar,

Av. İbrahim Açıkan, Av. Vahit Özsoy, Av. Yakup Ayhan,

Av. Ali Cafer Baş, Av. Necati Yılmaz, Av. A. Esin Özbey,

Av. Hasan Basri Özbey, Av. Veli Koluvaçık, Av. Lale Yaşar.

ÇHD’NİN BİLGİLENDİRMESİ

Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İstanbul Şubesi, 15.12.1993 Çarşamba günü saat 19.00 da Hava-İş Sendikası Genel Merkezi’nde Sivas olayı ve devam eden davasıyla ilgili bir değerlendirme toplantısı yaptı. Yüz dolayında dinleyicinin katıldığı toplantıya, yangını yaşayan tanık olarak Lütfi Kaleli, yangında yaşamını yitiren Metin Altıok’un eşi Nebahat Altıok ve etkinlikte yer alan yazar Öner Yağcı da katıldılar.

Dernek yöneticileri, yaptıkları açıklamada, gösterilen tanıkların hiçbirinin sivil olmadıklarını vurgulayarak davanın seyrine dikkat çektiler. Bu aşamada ellerinde bilgi ve belge olanların gelip tanıklık yapmalarını istediler.

Daha sonra İhlas Haber Ajansı’nın çekmiş olduğu olay görüntülerini bir belge olarak izleten dernek yöneticileri, ara sıra filmi durdurarak açıklamalarda bulundular. İzlenen videodan görülen oydu ki, şeriat adına cihada kalkışan dinci caniler, insanları yakmaktan büyük bir zevk alıyorlardı. Sanki kurbanlık koç kesildiği ya da çocuklar sünnet olduğu zaman hep bir ağızdan makamla söylenen “Allhau ekber, Allahu ekber”le katliamı gerçekleştiriyorlardı. “Yak ula yak” diyenlerin eşliğinde “hayatının filmini çeken” kameraman kara duman ve kızıl alevle bürünen oteli şeriat adına görüntülüyordu. Böylece insanlığın yüzkarası, utanç verici bu tablo, Müslümanım diyenlerin, Kerbela’da şehit ettikleri Hz. Hüseyin’den bu yana gerçekleştirdikleri binlerce kanlı olaydan biri olarak tarihteki yerini alıyordu...

Video gösteriminden sonra Lütfi Kaleli, yakılan Madımak Otelі’nin iç dünyasında yaşanan yedi saatlik süreyi anlattı. Altıok ile Yağcı ise genel değerlendirmede bulundular.

Sivas davasını hukuk ve insanlık adına sonuna dek kararlı biçimde izleyeceklerini belirten dernek yöneticileri, bilgi edinilmesi bakımından dağıttıkları yazılı açıklamada şunları söylediler:

“Bu toplantı, Sivas olayları ve Sivas Davası hakkında kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla düzenlenmiştir.

Katliam gününden bugüne kadar konuyla çok yakından ilgilenen ve duyarlılığını koruyan derneğimiz, gerek olaylar gerekse dava hakkında geniş bilgiye sahiptir. Bilgilerimizi kamuoyu ile paylaşmak ve geçen zamanın törpülediği duyarlılığı canlandırmak istiyoruz. Bilinsin ve unutulmasın istiyoruz. Bunu demokrat, aydın ve hukukçu kimliğimizin geriği sayıyoruz.

OLAYLAR ve DEĞERLENDİRİLMESİ

2 Temmuz 1993 Cuma günü gerçekleştirilen çok boyutlu ve kitlesel saldırıda Sivas Madımak Oteli'nde 35 kişi yakılarak katledilmiştir. Ölü sayısı 37'dir. Ancak bunlardan ikisi kurşunla öldürülmüştür ve saldırganlardan olduğu anlaşılmıştır. Nitekim bu iki şahsa (Ahmet ALAN ve Ahmet ÖZTÜRK) İBDA-C isimli şeriatçı örgüt Taraf dergisinde sahip çıkmıştır. Bu dergide "Yaşasın Şanlı Sivas Kıyamımız", "İki Üç Daha Fazla Sivas", "Bu Kahramanlığa Cüret Eden Sivaslıları Kutluyoruz" şeklinde yazılar da yayınlanmıştır.

Mevcut bilgi ve deliller göstermektedir ki, bu katliam örgütlü ve organize bir katilamdır. Örgüt, tek bir örgüt değildir. Şeriatçılar ve faşistler devlet içindeki bir takım güçleri de yanlarına alarak planlı ve programlı bir şekilde bu katliamı gerçekleştirmişlerdir. Bu saldırı laik (!) devlete değil, laik ve demokratik anlayışa, bu ülkenin yüzakı aydın ve demokratlara yönelik bir saldırıdır. Kuşkusuz saldırının amaç ve hedefleri ile öncesi ve sonrasındaki gelişmeler hakkında çok çeşitli siyasi ve toplumsal değerlendirmeler yapmak değil, sorunun hukuki cephesini de irdelemektir.

Saldırının hazırlıkları 2 Temmuz öncesinde yapılmıştır. Milli Gençlik Vakfı tarafından "Hicret Koşusu" adı altında bir koşu düzenlenmiş, bu koşuya çevre illerden katılanlar olmuş, bunların bir kısmı Sivas'ta kalmıştır. Olaylardan bir gün önce "Müslümanlar" imzalı bir bildiri dağıtılmış, kitaplarını imzalarken Aziz Nesin'e saldırılmış, Sivas'ın köylerine haber gönderilerek buralardan il merkezine bazı köylülerin gelmesi sağlanmıştır.

Olay günü ise Sivas'ta yayınlanan bir kısım yerel gazeteler halkı saldırıya davet eden kışkırtıcı yazılar yayınlamış, Kültür Merkezinde bulunanlara saldırılmış, Sivas'ı simgeleyen Ozanlar Anıtı Pir Sultan

Abdal Heykeli diyerek İçişleri Bakanı'nın onayı ve Vali'nin izni ile yerinden sökülmüş, parçalanmış, polis ve belediye araçlarının hoparlörlerinden ezan okunmuş, "Müslümanlar" imzalı bildiri polis faksları kullanılarak dağıtılmış, saldırganlar elleriyle bozkurt işareti yapmış, yürüyüşler esnasında sürekli olarak "Şeriat İsteriz", "Şeytan Aziz", Vali İstifa", "Cumhuriyet Burada Kuruldu, Burada Yıkılacak" gibi sloganlar atıldığı görülmüştür. Sonuçta "Yak Yak" tezahüratları eşliğinde, polis ve askerlerin gözüönünde katliam gerçekleştirilmiştir.

Sivas, bir gün boyunca şeriatçı faşist güçlerin eline geçmiş, onlar tarafından teslim alınmıştır. Devletin ise katliama seyirci kaldığı artık herkesçe bilinmektedir. Demokratik güçlerin en küçük bir gösterisini dahi en şiddetli bir şekilde bastıran devlet güçleri, ne olaylar öncesinde, ne de olaylar esnasında saldırıları engellenmiştir. Engellemek bir yana teşvik edici bir tutum sergileyerek adeta katliam olsun istemişlerdir. Sivas'ta bulunan polis ve askeri güçler, olayları izleyici konumunda seyrettiği gibi, Sivas Valisi'nin ısrarlı çabalarına rağmen Hükümet tarafından takviye güç de gönderilmemiştir. Başbakan ve İçişleri Bakanı, gerek olaylar sırasındaki tutumları, gerekse olaylar sonrasındaki demeçleri ile saldırganları kollamışlardır. Katliam organizasyonunda Devletin varlığına ilişkin elimizde kesin deliller bulunmamakla birlikte, kesin olan durum şudur ki; Devlet görevlileri en azından görevlerini yapmayarak suç işlemişlerdir.

Devletin bu tutumu, halen dahi devlete güvenen bir kısım aydın ve halk üzerinde şok etkisi yaratmış ve devlet ile olan bağlarında kopuşa neden olmuştur.

.SİVAS DAVASI

Olaylardan sonra Sivas Cumhuriyet Savcılığı'nca soruşturma başlatılmıştır. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, olaylarla ilgili olduğunu tespit ettiği 157 şahsı mevcutlu olarak savcılığa sevketmiş, 7 şahsın firari olduğunu bildirmiştir. Firariler arasında yangını bizzat çıkartan Yunus KARATAŞ ile Cafer ERÇAKMAK da bulunmaktadır. Davadaki tutuklu sayısı halen 111 kişidir.

Sivas Cumhuriyet Savcılığı, sanıklar hakkında Adam Öldürme

suçundan Sivas Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Toplantı ve Gösteri Yürüşleri Yasasına muhalefet suçundan Sivas Asliye Ceza Mahkemesi'nde dava açmıştır. Keza, Kayseri Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığı da Terörle Mücadele Yasası'na muhalefet suçundan Kayseri DGM'de örgüt davası açmıştır. Hakkında dava açılan kişi sayısı 124'dür.

Gerekli ve yeterli araştırmalar yapılmadan kısa bir zaman içinde 3 ayrı dava şeklinde açılan bu davalar; sanık sayısının azlığı, sanık-örgüt ilişkisinin kurulamaması, delillerin yetersizliği vb. nedenlerle eleştirilmiştir. Savcılar; katliamın büyüklüğü ve davanın politik yönünü dikkate almaksızın sıradan adli bir olay gibi değerlendirme yoluna gitmiş, yaklaşık 10 bin kişinin katıldığı bir saldırıda yalnızca 124 kişi hakkında dava açmış, olayların gerçek sorumlularını ortaya çıkarmakta gerekli çabayı göstermemişlerdir. Ağet yerini bulsun diye açılan bu davalar sonucunda adaletin gerçekleşebileceğini söylemek olanaksızdır.

Sivas ve Kayseri'de davaların açılmasından sonra Adalet Bakanlığı, Yargıtay'a başvurarak güvenlik nedeniyle davaların Ankara'ya naklini talep etmiş, bu istem Yargıtay'ca kabul edilerek dosyalar Ankara DGM Ağır Ceza ve Asliye Ceza Mahkemeleri'ne gönderilmiştir. Ankara Ağır Ceza ve Asliye Ceza Mahkemeleri ise suçun TCK-146. madde'de düzenlenen suç kapsamında olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı ile dosyaları Ankara DGM'ye göndermişlerdir.

Davanın ilk duruşması 20 Ekim 1993'de Ankara DGM'de yapılmıştır. Bu duruşmada müşteki vekillerince her üç davanın birleştirilmesi talep edilmiş ve Savcı da buna katılmış olmasına rağmen, Ankara DGM, kendisine Ceza Mahkemelerinden gelen iki dava hakkında da görevsizlik kararı vermiştir. Bunun üzerine dosyaların gittiği Yargıtay her üç dava hakkında da Ankara DGM'nin görevli olduğuna karar vermiş ve yargılamanın TCK-146.md. kapsamında yapılmasını istemiştir. 26 Kasım 1993 tarihinde yapılan ikinci duruşmada ise yargıtay kararı uyarınca Ankara DGM'ce birleştirme kararı verilmiştir. Yargılama da TCK-146. md.'ye göre yapılacaktır. 146. madde "Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasası'nın tümünü ya da bir kesimini başkalaştırma ve değiştirme yada

kaldırmaya ve bu yasa ile kurulmuş olan Büyük Millet Meclisi'ni düşürmeye yada görevini yapmasını yasaklamaya zorla kalkışanlar ölüm cezasına çarptırılır'' hükmünü getirmektedir. Davanın bundan sonraki duruşması 3 Ocak 1994 tarihinde yapılacaktır.

Dava dosyasında sivil tanık bulunmamaktadır. Sanıkların teşhisleri ve tanıklıklar emniyet görevlilerince yapılmıştır.

Şu ana kadar hiç bir devlet görevlisi hakkında dava açılmamıştır. Oysa Başbakan ve İçişleri Bakanı da dahil olmak üzere devlet görevlilerinin en azından görevi ihmal suçunu işledikleri açıktır. Bunlar hakkında dava açılmasını talep eden suç duyurusu dilekçelerimiz savcılıkça dikkate alınmamış ve gereği yapılmamıştır. Bir hukuk devletinde böyle bir olaydan hükümetin sarsılması beklenirken, bizde tek bir görevli hakkında dahi dava açılmaması devletin niteliği hakkında yeterli ipuçları vermektedir.

Ancak şunu da belirtelim ki, kamuoyunun Sivas katliamına ilgisi ne yazık ki cenaze törenleri ile sınırlı kalmıştır. Yaygın ve kitlesel protestolar gelişmemiştir. Sivas davasının ilk duruşmasına binlerce insanın katılımı beklenirken bu katılım çok sınırlı kalmıştır. Hatta davaya katılan Avukat sayısı dahi beklenen ölçüde olmamıştır. Bu duyarsızlığın nedenlerini sorgulamak gerekmektedir.

SON SÖZ

Bizler aydın ve demokrat hukukçular olarak olayın görünen yönlerini açıklamayı, görünmeyen yönlerini ise aydınlatmayı amaçlıyoruz. Olay üzerindeki sis perdesini kaldırmaya çalışıyoruz. Yeni sanıklar belirlemek ve haklarında dava açılmasını sağlamak, devletin sorumluluğunu da ortaya koymak istiyoruz.

Herkesi duyarlılığa, bizimle beraber çalışmaya, ellerindeki bilgi ve belgeleri bize ulaştırmaya çağırıyoruz.

Çünkü, zulmün karşısında kolektif bilinç ve çaba ile çıkmak istiyoruz.

Yeni Sivas'lara HAYIR diyoruz.

ÇHD İstanbul Şubesi
"Sivas Davası Komisyonu"

TEŞHİS EDİLEN SANIKLAR TAHLİYE EDİLİYOR

Ne var ki, onbin kişinin açık biçimde cihada kalkıştığı, Aziz Nesin bahanesiyle Cumhuriyet rejimini yıkmayı amaçladığı önemli bir başkaldırıda tutuklu ve tutuksuz yargılanan sanık sayısı 124 olmuştur.

Acıdır ki, bu sanıklar birer birer tahliye edilmektedirler.

24 Mart 1994 tarihi itibarıyla elde edilen bilgilere göre 124 sanıktan 26'sı tahliye edilince 79 olan tutuklu sayısı 53'e düşmüştür. Bundan böyle 53 tutuklu, 45 tutuksuz olmak üzere toplam 98 sanığın yargılanması devam edecektir. Aldığımız duyumlara ve gelişmelere bakıldığında bu sanıkların da zaman içerisinde tahliye edilmeleri beklenmektedir.

Şimdi, basına yansıdığı oranda açık duruşmalardan alıntılar vermek istiyoruz:

SANIKLAR TEŞHİS EDİLİYOR

Şubat ve Mart 1994 aylarında Ankara DGM'de ifade veren emniyet yetkilileri, birçok sanığı teşhis edip ilginç açıklamada bulundular.

Örneğin, Aziz Nesin'i bileğinden tutarak linç edilmesi için kalabalığa savuran itfaiye erinin Halil İbrahim Düzbiçer olduğunu söyleyen Emniyet Müdürü Doğan Öner, bu adam için; “olayın her safhasında vardı. O kadar hırslıydı ki, Ozanlar Anıtı'na kafasını vuruyordu. Bu sırada çok iyi hatırlıyorum, alnı bile yaralanmıştı” diyor ve saptadığı 15 sanık için “Teşhislerimde hiç şüphem yok. Kesinlikle doğrudur.” hükmünü veriyor. Ayrıca, tam 21 kez yardım istediğini, ama takviye kuvvet gelmediğini sözlerine ekliyor.

28 kişiyi teşhis eden Emniyet Amiri Sami Ece, Madımak Otelı önünde aktif rol oynayanların başında Durmuş Tufan ile Halil İbrahim Düzbiçer'in yer aldığını söylüyor.

Emniyet Müdür Yardımcısı Rahim Çalışkan, “Otel önündeyken bir ses duyduk. Poşette benzin var, dediler. Ellerinde poşet olan şahsa, “Bu nedir?” dedim. “Ağbi beni bırak şu iki otoyolu yakayım, ya da

kendimi yakayım” dedi. Bu arada birisi poşeti patlattı”, diyor ve başta Halil İbrahim Düzbiçer olmak üzere saldırgan diğer sanıkları teşhis ediyor.

Terörle Mücadele Şube Müdürü Ali Çelik ise, “Yangından önce Faruk Sarıkaya ile Halil İbrahim Düzbiçer’in otelin içinden çıktığını gördüm. İtfaiyenin gelmesini istedik. Gelmedi. Ya da engellendi.” diyor.

Polis memuru Hüseyin Kılış, Tugay Komutanı Ahmet Yüce Türk’ün olay yerine gelişiyile ilgili ilginç tanıklık ediyor ve şunları söylüyor:

“Olay yerine Paşa gelmişti. Askerler ise, olayı dağıtmak için değil, Paşa’yı korumak için gelmişlerdi. Eğer askerler, olayı dağıtmak için gelmiş olsalardı, hem sayıca çok gelirler, hem de saldırgan grubun önüne geçerlerdi. Oysa, Paşa’nın getirdiği bir avuç asker, saldırganların arkasında durdular ve olaya müdahale etmediler.”

Polis memuru Mustafa Erbil, belediyenin, günler öncesi Madımak Otel’ine yakın yere onarım için kaldırım taşı yığdığını, ama bu taşları kullanmadığını kaydederek diyor ki:

“Otelin önüne önceden dökülmüş olan iki kamyondan fazla kaldırım taşı vardı. Saldırganlar, o taşları otele atıyorlardı. Bu taşlardan otelin camları kırıldığı gibi, karakolumuza ait araçlarımız da zarar görüyordu.”

31 kişinin Büyük Birlik Partisi binasından kurtuluşu sırasında en yakın görgü tanığı olan Aziz Nesin’in korumalarından Başkomiser Mehmet Kırıkbakan, şunları söylüyor:

“Elimdeki telsizimden, otelin önündeki gruplaşmanın büyüdüğünü öğrendik. Oteldeki herkes panik içindeydi. Bu arada dışardan atılan taşlarla otelin camları kırılmaya başladı ve devam etti. Merkezden defalarca kuvvet istedim. ‘Yardım gönderin’ dedim. Her defasında ‘kuvvet yok’ yanıtını aldım. Çok yalnız kaldık. Akşama doğru oteli yaktılar. Bizler içeride boğuluyorduk. Yan binaya geçebilirsek kurtulabiliriz diye düşündük. Hemen iki bina arasındaki boşluğa atladık. Ancak, Büyük Birlik Partisi’ne ait olan bu binanın penceresinde engellendik. Komiser olduğumu söyleyerek onları zorla ikne ettim. Böylece biz kurtulduk.”

Gerek Komiser’in, gerekse daha sonra o anı yaşayanların

anlattıklarından anlaşılacağı gibi Büyük Birlik Partililer, yangından kurtulmak isteyenleri sopalarla engellemişler ve küfürlerler karşılamışlardır. Ancak, büyük bir şans eseri olarak, Komiser'in o an orada bulunuşu, daha çok can kaybını engellemiştir. Ne var ki, bu partinin Genel Başkanı eski Türkeşçi militan, yeni fanatik dinci Muhsin Yazıcıoğlu, katliam sonrası yaptığı açıklamada, hiç utanmadan buradan sağ çıkan 31 kişiyi, kendilerinin büyük çaba sarfederek kurtardıklarını söylemiştir.

Polis memuru Mehmet Ali Adıyaman da, takviye kuvvet konusunda, Komiser Mehmet Kırıkbakan'ı doğruluyan şu ifadeyi veriyor:

“Saldırganlar, otele hücum ediyorlardı. Biz, omuzlarımızla onları durdurmaya çalışıyorduk. Ancak yeterli olamıyorduk. Her an takviye bekliyorduk. Nedense beklediğimiz takviye gelmiyordu.”

Yine Aziz Nesin'in korumlarından polis memuru Ramazan Karataş, otelde yoğun duman ve panik yaşandığını, kendisinin bu arada dışarı çıktığını; dışardaki saldırganların ise “Allahu ekber” çığlıklarıyla oteli yakanları yüreklendirdiklerini söylüyor.

Emniyet Müdür Muavini O. Veli Karadayı ise. Sivas Katliamı'nı “organize edilmiş şeriatçı bir kalkışmadır” biçiminde özetliyor...

Bütün kamu görevlilerinin ve sivil görgü tanıklarının ifadeleri ve sanık teşhisleri pek bir anlam ifade etmiyor. Çünkü, Sivas Katliamı'nda esas suçlular olayın başından beri himaye edilirken, yargı önüne çıkarılan yüz dolayında serdengeçti de, kendilerini sarhoş, kumarbaz gösterip olayla ilgilerinin olmadığını, dalga geçercesine söylüyorlar. Kendilerini teşhis edenlere ve müdahil avukatlarına hakaret edebiliyorlar. Sanık avukatları, Sivas Katliamı'nı “büyük bir şenlik” olarak tanımlayabiliyorlar ve şunları söyleyebiliyorlar:

“Bu eylem, Müslüman halkın, inanmayanlara ders vermesi eylemidir. Sivas halkı, şenlik havasında kutsal değerlerine karşı saldırıya geçenlere ders vermiştir. 2 Temmuz'da Sivas'ta büyük bir şenlik yaşanmıştır. Sivas'ta herkesin doğal olarak katıldığı bir eylem yapılmıştır. Bu bir doğal halk tepkisidir...”

25 Mart 1994 günü DGM'de, bu olayın şeriatçı kalkışma olduğunu vurgulayan müdahil avukatlar: “İfade veren 16 emniyet görevlisi, bu

olayların şeriatçı kalkışma olduğunu söylediler. Yine olayın, Aziz Nesin'e değil, laik düzene karşı olduğunu belirttiler. Sanıklar arasında olaylara katılmayan kişiler olabilir: Ancak bu konuda deliller tam olarak toplanmamıştır. Tanık anlatımları tam olarak bitmemiştir ve fotoğraflara ilişkin bilirkişi incelemeleri tamamlanmamıştır" demelerine karşın, savcının tahliyesini istediği 49 tanıktan Mahkeme Heyeti 26 sanığın tahliyesine karar vermiştir.

Bu arada müdahil avukatlar, Hakim Albay Çetin Güven'in, mahkemedeki tutumundan dolayı "reddi hakim" talebinde bulundukları için 375 bin lira para cezasına çarptırıldılar. Ayrıca, sanıkların, müdahil avukatlarına "pezevenk" "köpekler" ve "hayvanlar" gibi ağır hakarete bulunmalarını suç saymayan Mahkeme Heyeti, "Müdahiller serbesttir. Gidin hakeret davası açın." demekle yetindi.

Emniyetçilerin teşhis ettiği ortak sanıklar şunlar oluyor: Halil İbrahim Düzbıçer, Cafer Tayyar Soykök, Ali Kurt, Mehmet Kurt, Mehmet Demir, Yusuf Ziya Eriş, Muhsin Erbaş, Özkan Doğan, Yalçın Kepenek, Harun Yıldız. Ahmet Oflaz, Murat Sangur, Temel Tay, Mevlüt Atalay. Harun Gülbaş, İsmet Onar, Erol Sarıkaya, Turan Kaya, Abdulkadir Arıtcı, Latif Karaca. Faruk Belkavli, Yusuf Şimşek, Yunus Karataş, Durmuş Tufan, Sedat Yıldırım, Ömer Faruk Gez, Bekir Çınar, Yılmaz Ceylan, Mustafa Uğur ve Uğur Yaraş.

Bunlar aynı zamanda kalabalığı yönlendiren elebaşı konumunda gösteriliyorlar. Elbette suçluların sayısı bunlarla sınırlı değildir, ve olmamalıdır da...

Bu teşhislere karşın Mahkeme Heyeti'nin tahliyelerine karar verdikleri sanıkların adları şunlardır:

Metin Yokuş, Hüseyin Kaya, Bülent Karayiğit, Adem Ağabektaş, Yıldırım Yüksel, Muhammed Nuh Kılıç, Ali Temiz, Eren Ceylan, Ahmet Hakan Arslan, Bünyamin Eriş, Özay Karatürk, Bülent Güldü, Nevzat Aydın, Süleyman Kurşun, Tufan Caymaz, Yalçın Kepenek, Mehmet Demir, Murat Çanaklıtaş, Bülent Düvenci, Yusuf Ziya Eriş, Metin Ceylan, Gazi Tufan, Tekin Arıt, Muammer Özdemir, Özkan Doğan.

Bu gidişle beş-on sanığın suçlu görülerek olayın kapatılacağı anlaşılmaktadır.

*Meydanlarda kol geziyor
Kemalizmin katilleri
İrticaya yol çiziyor
Kemalizmin katilleri*

*Ata'ya başkaldırdılar
Devrimlere saldırdılar
Lâikliği öldürdüler
Kemalizmin katilleri*

*Dini siyasete kattılar
Aydın insanları yaktılar
Atatürk'e çamur attılar
Kemalizmin katilleri*

*Nesimi'dir budur derdi
Curasıyla gam giderdi
Atatürk'e acı verdi
Kemalizmin katilleri*

9 789753 350129

ISBN 975-335-012-0